

מגלת אסתר

עם פרוש

גנזי המלך

דרושים ערכים ומתקים להאיר את נפשו בְּהָאֲרַת
אור ויו שְׁכִינַת עֵזוֹ יִתְבַרַךְ. לְבָאֵר אֶת כָּל סִפּוּר
הַמְּגִלָּה בְּגִלּוֹי אֱלֻקוֹת נוֹרָא מְאֹד. וַיִּתֵּן עֲצוֹת לְכָל
הַנְּפֹשׁוֹת, אִיךָ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְחַזֵּק מֵעַמֵּד עַל כָּל מֵה
שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלוּ, וַיִּזְכֶּה לְהִיּוֹת
דְּבוּק בְּחַיֵּי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבַרַךְ.

*

בְּנוֹי וּמַסַּד עַל־פִּי דְּבָרֵי
רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹרֵי הַגְּנוּז וְהַצִּפּוֹן
בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלֵאָה, אֲדוּגְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ
רַבֵּי נְחֵמָן מְבַרְסֵלְב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ.
וְעַל־פִּי דְּבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹרֵי נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיה
רַבֵּי נְתָן מְבַרְסֵלְב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ,
וּמְשַׁלֵּב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, גְּבִיּוּמִים, פְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

* * *

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֵסֵלְב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

הכתבת להשיג את הספר הקדוש הזה
ובל ספרי אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע
וספרי תלמידיו הקדושים

* * *

בארץ ישראל
בבניאל עיר ברסלב
בליל

* * *

בארצות הברית
מתיבתא היכל-הקנ"ש — חסידי ברסלב

Mesifta Heichal Hakodesh
Chasidei Breslov
1129-42nd STREET
Brooklyn N.Y 11219

* * *

באמצעות הדואר לפי הכתובת:
"קרן הדפסה והפצה"
ת.ד. 8065 אשדוד
ובמספר טלפון: 03/6765235

הקדמה

אָמרו חכמינו הקדושים (שוחר טוב משלי ט'): כל המועדים יהיו בטלים וימי הפורים לא יהיו נבטלין לעולם, שנאמר (אסתר ט, כח): "וימי הפורים האלו לא יעברו מתוך היהודים, וזכרם לא יסוף מזרעם"; ובאמת יש לתמה, מה כל הרעש הזה שאמרו, אשר כל המועדים יהיו בטלים לגבי האור שמאיר בימי הפורים? הינו כי באמת אי אפשר לומר, שהכונה היא בפשיטות, שהמועדים יהיו בטלים, חס ושלום, כי אנחנו יודעים, ששום דבר לא ישתנה, כי התורה לא תשתנה כי הוא זה, אדרבה בעת הגאולה, או נתחיל להרגיש ביתר שאת וביתר עז את אור המועדים הקדושים: פסח, שבועות, סכות, שנזכה לעלות לרגל ולהנות מזיו השכינה, עם כל זאת מרגישים לנו חכמינו הקדושים, שהאורות ששיגו בכל המועדים, יהיו בטלים לגבי האור שמשגיגים בימי הפורים, וזה צריך באור; אלא ידוע מה שהפליגו חכמינו הקדושים בגדל המצוה של קריאת המגלה, עד שאמרו (מגלה ג.) שמבטלין הכל בשביל קריאתה: כהנים בעבודתם, ולויים בדוכנם, וישראל במעמדם, הכל בטלין בשביל קריאת המגלה, ואין לה מצוה שאינה נדחית מפניה, כי זהו עקר התודוש הנפלא של פורים, שהוא גדול מכל המועדים, עד שאמרו, שכל המועדים בטלים וימי הפורים לא נבטלים, והענין הוא, כי זכינו או על ידי תקפו וגבורתו וגדלתו של מרדכי הצדיק, שהכניס התעוררות התשובה כל-כף בישראל, שזעקו אל השם יתברך בכל לבם, עד שזכו על ידי זה לתדוש ספר קדוש ונורא כזה, שהוא המגלה הקדושה, שהיא פרסומי נסא שמפרסמת ומגלית השגחתו יתברך עלינו בכל עת, אפלו בעת ההסתרה שבתוך ההסתרה, שהוא בעת תקף מרירת הגלות, בעוונותינו הרבים, אפלו אז הוא יתברך אל מסתתר, והוא יתברך מסתיר עצמו, ומשגיח עלינו לטובתנו, אפלו בעת תקף הצרה בדרכים נפלאות ונוראות מאד מאד, אשר אין כל בריה יכולה לעמד על זה.

ועל-ידי-זה הוא מצילנו מכף כל אויבינו, שמציקים לנו ומצערים אותנו בכל דור ודור, כאשר ראינו אז בימי מרדכי ואסתר כמו שמספר במגלה הקדושה, שצריכים לשום לב בפשיטות לתקף הנסים הנפלאים האלה, שעשה השם יתברך עמנו אז, וכמו-כן הוא מתנהג עמנו בחסדו בכל דור ודור. כי לכאורה קשה, מה קול הרעש הזה, שהפליגו חכמינו הקדושים בתקף הנס של פורים, שהוא גדול מכל הנסים, כמובא בדבריהם הקדושים, עד שאמרו (מגלה ז): חיב איניש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שאדם צריך לשמח בל-כף ולשתות, עד שיגיע אל בטול כזה, שלא יהיה לו שום הפרש בין טוב לרע, בין המן למרדכי, שהשגה זו היא למעלה מהשגתנו, שאדם צריך להגיע אל בטול כזה אל האין סוף ברוך הוא, עד שעולה למעלה למעלה בטל ומבטל אל עצם עצמיות אלקותו יתברך, ומה קול הרעש הזה, הלא בנס של פורים לא היה שום שנוי הטבע כמו שהיה בנסים של יציאת מצרים וקריעת ים סוף, שראו הכל שדוד המערכות ושנוי הטבע כזה, על-ידי העשר מכות, שהביא על מצרים, וקריעת ים סוף וכו' וכו', ואם-כן מפני מה הנס של פורים גדול מכל הנסים? אך באמת הנסים של יציאת מצרים וקריעת ים סוף ומתן תורה היו נסים גדולים ומופתים נוראים מאד, שעל ידם נתגלה אלקותו יתברך בעולם, כמו שכתוב (דברים ה, לב): "כי שאל נא לימים ראשונים וגו' הנהיה כדבר הגדול הזה", אך נסים נגלים כאלה שהם שנוי הטבע, אינם יכולים להיות כי אם לפי שעה, כגון: באותו הלילה של קריעת ים סוף, וכן בעת שבאו העשר מכות על מצרים וישראל נצלו וכו', וכן בעת מתן תורה, שראו המופתים נוראים של הקולות והברקים וכו'. וכן בשאר הנסים והמופתים הנוראים, שכלם לא היו כי אם באותה העת ששמש הנס, אבל אחר-כך הקדוש-ברוך-הוא מנהיג עולמו בחסדו, ומסתיר את עצמו בתוך הטבע, רק כל ימי משה רבנו, עשה השם יתברך על ידו מופתים נוראים אין מספר, שהיו שנוי הטבע מאד, כדי לפרסם

ולגלות אלקותו יתברך על ידו, וכן בימי הנביאים והצדיקים שאחריו, שעשו גם-כן במה וכמה נסים ומופתים נוראים, כמו יהושע שהעמיד החמה, ודניאל בגוב אריות שנצל מהם, וחנוניה, מישאל ועזריה, שנצלו מכבשן האש וכו', אבל כל הנסים שהיו שנוי הטבע לגמרי, כלם לא היו כי אם באותה העת ששמש הנס, אבל בנס של פורים לא היה שום שנוי הטבע, ואף-על-פי-כן ראינו על-ידי-זה עצם נפלאות השגחתו יתברך עלינו בכל עת, אפלו בעת תקף ההסתרה מאד, שגם אז נפלאותיו ומחשבותיו יתברך עלינו בכל עת ורגע, כמו שרואים בספור הנס של פורים, מי שמשים לבו היטב לזה מתחלת המגלה עד סופה, שסבב השם יתברך שיעשה סעדה גדולה כזאת בעשירות עצומה ומפלגת כזו, והשטן רקד שם, כי הכשיל כלם בדרך, כי את אחשורוש הכשיל שהתגאה כל-כך בעשרו, עד שהשתמש בכלי בית-המקדש, והכניס בדעתו להכשיל את ישראל שנהנו מסעדתו, והכשילם אז בזנות, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ו', סימן יח): אמר המן לאחשורוש, אלהיהם של אלו שונא זמה הוא, העמד להם זונות, ועשה משתה, וגזר עליהם שיכאו כלם, ויאכלו וישתו ויעשו פרצונו. כיון שראה מרדכי כהן, עמד והכריז עליהם, ואמר להם: לא תלכו בסעדתו של אחשורוש וכו'; ואף-על-פי-כן גם אז חמל השם יתברך על עמו, והקדים אז רפואה למכה, שסבב שעל-ידי תקף תאותם וגאותם דיקא תהרג ושתי המרשעת, ותקבל אסתר הגדלה, והריגתה היתה על-ידי המן הרשע בעצמו דיקא, ושיכתב אגרות הראשונות, שיהיה כל איש שורר בביתו, שעל-ידי זה ראו שטותו, שעל-ידי-זה נתקיימו ישראל, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב): אלמלא אגרות הראשונות וכו', וכן ההשגחה הנפלאה של מעשי בגתן ותרש, שבקשו לשלח יד במלך וכו', שנתגלה דיקא על-ידי מרדכי ואסתר וכו', ושלא עשו שום יקר וגדלה למרדכי על זה, עד אחר שנתגדל המן כל-כך, ואז סבב השם יתברך, שנודדה שנת המלך בלילה ההוא וכו'. ובכל זה אנו

רואים את נפלאותיו ומחשבותיו יתברך אלינו בכל עת, אפלו בתקף ההסתרה, ועל-כן זה הנס של פורים גדול מכל הנסים, כי על-ידי-זה רואים עצם השגחתו יתברך תמיד. ובודאי כל מה שנעשה עמנו גם עתה בדורות הללו — הכל לטובתנו, ואף-על-פי שאנו רואים צרות כאלה בכל עת, שעובר על כלל נשמות ישראל בכלליות, שנרדפים מרשעי אמות העולם, וכן מה שעובר בפרטיות על כל אחד ואחד צרות משנות וכו', אף-על-פי-כן צריכין להאמין, שבודאי הכל לטובה, כי בודאי מה שעושה הקדוש-ברוך-הוא עם כל אחד ואחד בפרטיות ועם הכלל בכלליות — הכל לטובה, אף שאין לנו שום השגה מה ואיך ואימת וכו', עם כל זאת אנחנו יודעים, אשר (דברים לב, ד): "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא", ואין אנו נכנסים בשום חקירות ומחשבות זרות והרהורים וספקות על דרכיו יתברך, אלא אנחנו מאמינים באמונה פשוטה בו יתברך, אשר (תהלים קמה, יז): "צדיק הו' ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו", ואין אנחנו חוקרים בדרכיו, אלא הולכים בתמימות ובפשיטות, כמו שכתוב (דברים יח, יג): "תמים תהיה עם הו' ה' אלקיך", ופרש רש"י ז"ל: התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקר אחר עתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו. ובאמת מי שמתבונן היטב בדרכי המקום ברוך הוא — רואה בעיניו, מי שמשים לבו לעצם הנפלאות שהשם יתברך עושה עמנו גם עתה בכל דור, על-ידי גדולי הצדיקים, שמקימים ומחוקים ומעודדים ומשמחים אותנו בתקף ההסתרה הזאת, ומלמדים אותנו את הלמוד העמק של (תהלים ד, ב): "בצר הרחבת לי", ופרש רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן קצה), שאפלו בצרה בעצמה, השם יתברך מרחיב לנו, כי אם יסתכל האדם על חסדי השם יתברך — יראה, שאפלו בעת שהשם יתברך מצר לו, גם בצרה בעצמה השם יתברך מרחיב לו, ומגדיל חסדו עמו. וכמו שאנחנו אומרים שלש פעמים בכל יום: "ועל נסיך שבכל יום ויום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר

וצִהְרִים, הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהִמְרַחֵם כִּי לֹא תִמּוּ חֲסִדֶיךָ׃
 הַכֶּלֶל, שֶׁעַקֵּר הַחֲדוּשׁ שֶׁל פּוּרִים הוּא, שְׂרֹאִים עַל־יְדֵי תַקְּף הַנֶּס
 הַזֶּה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עִם עַם יִשְׂרָאֵל, וְהִצִּילֵנוּ מִהֲמָן
 הַרְשָׁע, שֶׁהֵבֵל הָיָה מְלַבֵּשׁ בְּלִבוֹשׁ טִבַּע, וְכֵן הוּא בְּמִשְׁךְ כָּל הַגְּלוּת
 הָאַרְכָּה וְהַמְּרָה שְׁעוֹבֶרֶת עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְאֲמוֹת הָעוֹלָם רוֹצִים
 לְהַכְחִיד לְגַמְרֵי אֵת שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם, וְגוֹזְרִים עֲלֵיהֶם הַרְיָגוֹת
 וּמִיתוֹת מְשֻׁנוֹת וּשְׂמֵדוֹת וְכוּ׃ עַד שֶׁכִּמְעַט כִּמְה וְכִמְה פְּעָמִים נִכְחַד
 עִם יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם, חֵס וְשְׁלוֹם, וּבְרָגַע הָאֲחֵרוֹן רָאִינוּ אֶת עַצְמֵנו
 הַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ, אִפְלוּ בְּתַקְּף הַהִסְתַּרְהָ שְׁבִתוֹךְ הַסְּתַרְהָ,
 אִפְלוּ בְּתוֹךְ מְרִירוֹת הַגְּלוּת, אֶף־עַל־פִּי שְׂאִן רוֹאִים שׁוֹם שְׁנַי
 הַטִּבַּע, אֶף־עַל־פִּי־כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַצְּרוֹת
 וְהַמְנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים בְּדַרְכֵים נִפְלְאוֹת לְטוֹבַתְנוּ, לְחַיּוֹתְנוּ כִּיּוֹם הַזֶּה,
 עַד אֲשֶׁר תִּצְמַח קֶרֶן יִשְׂרָאֵל, וְיִבּוֹא מִשִּׁיחַ צְדָקְנוּ וְיִגְאַלְנוּ, וְאִזּוּ נִבִּין
 וְנִרְאָה, שֶׁכָּל מַה שֶּׁסָּבַב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו — לְטוֹבַתְנוּ,
 אִפְלוּ בְּתַקְּף מְרִירוֹת הַגְּלוּת בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, וְהֵבֵל בְּדַרְכֵים
 נִפְלְאוֹת וְנִרְאוֹת, שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְהַשְׁיֵגֵם כָּלֵל, בְּאִפְן שֶׁתְּהִיָּה נִשְׂאֶרֶת
 הַבְּחִירָה לְכָל אֶחָד. וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן גְּדוּלֵי מַבְחָרֵי הַצְּדִיקִים מְכַנְיָסִים
 עֲצוֹת נִרְאוֹת וְהַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוּלָּה לְעַם יִשְׂרָאֵל, וּמְחַזְּקִים וּמַעוֹדְדִים
 אוֹתָם לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְלַמְדִים אוֹתָם אֵיךְ
 לְזַעַק וּלְצַעַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְהַתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ תְּמִיד, עַד
 שְׂגוּמְרִים בְּכָל עֵת מַה שְׂצָרִיכִים, עַד אֲשֶׁר תִּצְמַח יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל
 לְעֵין כָּל. וְעַל־כֵּן כָּל הַמוֹעֲדִים בְּטָלִים חוּץ מִפּוּרִים, כִּי כָּל הַמוֹעֲדִים
 הֵם זָכֵר לִיְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ אִזּוּ נִסִּים נִגְלִים, שֶׁהֵם שְׁנַי הַטִּבַּע,
 שְׂזָה אִי אֶפְשֶׁר כִּי אִם לְפִי שְׁעָה, אֲבָל לְעֵתִיד יִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל־יְדֵי
 הַשְּׁגָחָה וּנִפְלְאוֹת בְּכָל עֵת וְשְׁעָה וְרָגַע, וְיִרְאוּ בְּכָל עֵת נִפְלְאוֹתָיו
 הָעֲצוּמִים, וְעַל־כֵּן יִהְיוּ כָּל הַמוֹעֲדִים בְּטָלִים, אֲבָל יְמֵי הַפּוּרִים לֹא
 נִבְטָלִים, כִּי גַם בְּנֵס שֶׁל פּוּרִים רָאוּ נִפְלְאוֹת הַשְּׁגָחָתוֹ בְּכָל רָגַע,
 שֶׁהָיוּ בְּחִינַת הַתְּגָלוֹת הַשְּׁגָחָתוֹ שֶׁל לְעֵתִיד, שֶׁהַטִּבַּע יִהְיֶה כִּסּוּא
 לְהַשְּׁגָחָה, שְׁגַם בְּתוֹךְ הַטִּבַּע נִמְצָא אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי כֵּן

הטביע הקדוש ברוך הוא את עולמו, שתהיה אלקותו יתברך
 נעלמת ונסתרת בתוך הבריאה, עד שיש בני אדם שחושבים שיש
 איזה טבע, מקרה ומזל, ועל כן ימי הפורים לא יתבטלו גם לעתיד,
 כי אז יתגלה לעיני כל, איך שכל הספור שעבר על עם ישראל
 במשך כל הגליות, הכל היה בהעלם ובהסתר, וגנוזה בו אמתת
 מציאותו יתברך. וזה שנקראת המגלה על שם: "מגלת אסתר", כי
 היא מגלה את ההסתרה שבתוך הסתרה, שגם שם גנוזה וסתומה
 ונעלמת ונסתרת השגחתו הפרטית. וכמאמרם ז"ל (חלין קלט): אסתר
 מן התורה מניין? שנאמר (דברים לד, יח): "ואנכי אסתר אסתיר פני
 ביום ההוא על כל הרעה אשר עשו וגו', שאפלו בהסתרה שבתוך
 הסתרה, גם שם מתגלה אלקותו יתברך, ואדרבה בתוך ההסתרה
 יש שם אור גדול ונורא מאד, רזי וסתרי תורה, כמובא בדברי רבנו
 ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן נו), ועל כן מצות קריאת המגלה יקרה
 וגדולה כל כך, כי מפרסמין נס כזה, שרואין השגחתו יתברך עלינו
 בכל עת, אפלו בתקף ההסתרה, אפלו בעת שישראל רחוקים
 מארצם, ועל ידי זה יש לנו תקנה גם עתה בגלות המרה הזו לחזר
 בתשובה שלמה אליו יתברך. ועקר הנס נעשה על ידי תקף אמונת
 חכמים שהזהרנו עליה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א,
 סימן סא), שיש ספרים ועתידים להיות ספרים, וכלם צריכים
 להעולם, ודיקא על ידי הספרים שמתחדשים בכל דור ודור
 המגלים את אמתת מציאותו יתברך, על ידי זה נתחזקת האמונה
 בו יתברך, כי גדולי מבחרי הצדיקים הדבוקים באין סוף ברוך הוא,
 מחדשים בכל פעם ספרים חדשים, אשר שיכים לכל דור ודור,
 ומאירים עצות נוראות ונפלאות לעם ישראל, איך להתקרב אליו
 יתברך, ואיך להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו בגשמיות
 וברוחניות, ולא להשבר משום דבר. וזהו תקף הנס של פורים, שזכו
 עם ישראל על ידי הנס הגדול שקרה, שהתהפך מן ההפך אל
 ההפך, בחינת (אסתר ט, א): "ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים המה
 בשנאיהם", שיתחדש ספר קדוש כזה, שהיא המגלה הקדושה,

שקורין ברבים ומברכין עליה תחלה וסוף, שמיזם מתן תורה לא נתחדש ספר כזה שיקראו בו בצבור בברכה תחלה וסוף, ועל-ידי שנתחדש ספר כזה, שמגלה ומפרסם אלקותו יתברך בעולם, על-ידי-זה אנו ממשיכין עלינו בכל דור ודור קדשת הספרים האמתיים של גדולי הצדיקים האמתיים, שמחדשים ספרים נפלאים בכל דור ודור. ועקר מעלת הספרים הקדושים ההם היא, שהם בחינת קיום התורה, שזוכין על ידם להתעוררות אמתית ולעצות אמתיות נוראות ונפלאות, איך לזכות על ידם כל אחד לקיים את התורה באמת ובתמימות, שעל-ידי ספרים האלו עקר שלמות התורה, שעל-ידי-זה נכללת בבחינת קדשי קדשים, שעל-ידי-זה נמתקין כל הדינים שבעולם. כי הספרים הקדושים שמחדשים גדולי מבחרי הצדיקים בכל דור ודור במשך כל זמן הגלות, זה עקר ההתחזקות וההתעוררות לעם ישראל, איך להחזיק מעמד, וצריכים לכבד וליקר את כל ספר וספר שנתחבר, פי כלם צריכים לעולם, ומי שלועג מהם, הוא נדון בצואה רותחת, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ערוכין כא): הלועג על דברי חכמים, נדון בצואה רותחת, ועולים לו עשנים סרוחים אל המזח, ומערבבים ומבלבלים דעתו. ולכן מי שלועג על ספרים קדושים, המגלים את אמתת מציאותו יתברך, סימן שהוא פגום בפרית, ומחו מלא טנוף וצואה, ומגלה לכלם את מעשיו המגנים שעושה בסתר. וזהו (אסתר ט, כה): "ובצואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים, על ראשו", עם הספר דיקא, שדיקא על-ידי הספר הקדוש שנתחדש על-ידי מרדכי ואסתר, על-ידי-זה דיקא ישוב מחשבתו הרעה על ראשו, כי על-ידי שנתוסף ספר, על-ידי-זה נמתקין כל הדינים שבעולם, עד שזוכין לעצות שלמות, עצות עמקות מאד, שהם סוד קיום התורה. וכמו שכתוב (אסתר ט, כז): "קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם" וכו', ודרשו חכמינו הקדושים (שבת פח.): הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב (אסתר ט, כז): "קימו וקבלו היהודים", קימו מה שקבלו כבר, ועל-ידי-זה

ממשיכין קיום התורה בכל דור (לקוטי־הלכות, תענית, הלכה ד', אות כ"א) הינו שבזה שנתחדשה בגלות מגלת אסתר, ובקשה מהחכמים שתכתב לדורות, כמאמרם ז"ל (מגלה ו): שלחה להם אסתר לחכמים, כתבוני לדורות. שלחו לה (משלי כב, כ): "הלא כתבתי לך שלישים", שלישים ולא רבעים, עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה (שמות יז, יד): "כתב זאת זכרון בפספס"; בזה היא נתנה פת לכל הצדיקים והחכמים הקדושים שבכל דור ודור, שיוכלו לחדש ספרים חדשים, לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך, ולהחדיר אמונה פשוטה בו יתברך, ולחזק ולאמץ ולעודד ולשמח את נשמות ישראל, שיחזיקו מעמד על אף שעובר עליהם מה שעובר, ומעוררים את נשמות ישראל לשוב בתשובה שלמה, אשר דבר זה מאד חשוב בשמים. ויען שהזהירנו רבנו ז"ל מאד לחדש בתורתו, ואמר לאנשיו (לקוטי־מחבר"ו, חלק ב', סימן קה), שישתדלו לעין בתורתו, ויראו לחדש בתורתו איזה דבר, ואמר: אם תזכו לכון אל תכן כונתי ותורתי — מה טוב. ואמר, שאפלו דבור אחד לבד בשזוכים לחדש, הוא גם כן טוב מאד, כי הוא תקון גדול מאד, ולכן אמרתי — מה טוב ומה נעים לעין במגלת אסתר, אשר בודאי כל הספור מלא סודות ורזי דרזין, סתרי נסתרות, ומה יפה לחדש בהם על־פי ההקדמות הנוראות שקבלנו מרבנו ז"ל וממורהרנ"ת ז"ל, כי ספריהם מלאים מדרושים נוראים ונפלאים שפרשו את מגלת אסתר. ולקטתי את הדרושים כל מה ששייך למקומו, וקראתיו "גנזי המלך", כי אמרו חכמינו הקדושים (גטין סב): מנא לן דרבנן איקרי מלכים, דכתיב (משלי ח, טו): "בי מלכים ימלכו", ובודאי מי שיעין בפרוש זה, יאיר את נשמתו בהארת האין סוף ברוך הוא, ויזכה לחזק את עצמו בכל מה שעובר עליו, ויתגלה אליו מלך הכבוד בהארה נוראה ונפלאה מאד.

א * וַיְהִי בַיּוֹם אַחֲשֵׁרוֹשׁ הוּא אַחֲשֵׁרוֹשׁ הַמֶּלֶךְ
מֵהַדוֹ וְעַד-כּוֹשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה:

גְּנוּזֵי הַמֶּלֶךְ

פָּרָק א'

א וַיְהִי בַיּוֹם אַחֲשֵׁרוֹשׁ: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר כָּל סְפוּר הַמַּגְלָה
הַקְדוּשָׁה סוֹבֵב עַל עֲנַן זֶה, שֶׁמְסַפֵּר אֶת תְּקוּף הַנֶּסֶס, אִיךָ הַתַּנְבְּרָה מְלָכוֹת
הַרְשָׁעָה, שֶׁהִיא הַגְּאוּת, הַעֲבוּדָה זָרָה, וְרִצְתָהּ לְכָלוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, חֵס וְשְׁלוֹם
(לְקוּשֵׁי-הַלְכוּת, עֲרֵלָה, הַלְכָה ה', אוֹת טו); כִּי עַקֵּר כָּל הַצְרוּת וְכָל הַגְּלוּיֹת הוּא
עַל-יְדֵי הַגְּאוּת שֶׁהָאָדָם מִתְגַּאֵה, וְהוּא הַפֶּה הַתּוֹרָה, שֶׁאֵין אָדָם זוֹכֵה לָהּ, כִּי
אִם עַל-יְדֵי עֲוֹנָה, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵינוּ ז"ל (לְקוּשֵׁי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן יד); כִּי
צְרִיף הָאָדָם לְהַקְטִין אֶת עֲצָמוֹ לְפָנֵי גְדוּלִים מִמֶּנּוּ וְלְפָנֵי בְּנֵי-אָדָם כַּעֲרֹכּוֹ
וְלְפָנֵי קִטְנִים מִמֶּנּוּ, וְלַפְעָמִים כִּשְׁהוּא כְּעֲצָמוֹ קִטְן שֶׁבְּקִטְנִים, צְרִיף לְהַקְטִין
אֶת עֲצָמוֹ כְּנֶגֶד מְדַרְגַּת עֲצָמוֹ, וַיִּדְמָה בְּעֵינָיו, כְּאִלוֹ הוּא לְמִטָּה מִמְּדַרְגָּתוֹ,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת טו, כט): "שָׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו", וְרַק עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים לַתּוֹרָה.
וְאָמְרוּ תַּכְמִּינוּ הַקְדוּשִׁים (עֲרוּכִין נד): אָמַר רַב מִתְּנָה, מֵאֵי דְכְּתִיב (בַּמְדָּבָר כּא,
יח): "וּמִמְדָּבָר מִתְּנָה"? אִם מִשִּׁים אָדָם עֲצָמוֹ כַּמְדָּבָר זֶה שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין בּוֹ —
תְּלַמּוּדוֹ מִתְקִים בְּיָדוֹ, וְאִם לֹא — אֵין תְּלַמּוּדוֹ מִתְקִים בְּיָדוֹ. וְאָמְרוּ (שֵׁם):
אִם אָדָם מִשִּׁים עֲצָמוֹ כַּמְדָּבָר זֶה שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין בּוֹ, תּוֹרָה נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה,
וְכִינּוֹן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה — נִחְלוֹ אֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמִמִּתְּנָה נִחְלִיאֵל", וְכִינּוֹן
שֶׁנִּחְלוֹ אֵל — עוֹלָה לְגִדְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר "וּמִנְחִילֵיאל בְּמוֹת", וְאִם מְגִיס לְבוֹ,
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִשְׁפִּילוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמִבְּמוֹת הַגִּיא", וְאִם חוֹזֵר בּוֹ,
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְגַבִּיהוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָּה מ, ד): "כָּל גִּיא יִנְשֵׂא", וְזֶהוּ "וַיְהִי
בַיּוֹם אַחֲשֵׁרוֹשׁ", הֵינּוּ מְלָכוֹת הַרְשָׁעָה גְּאוּת.

וְזֶה מֵה שֶׁאָמְרוּ תַּכְמִּינוּ הַקְדוּשִׁים (מַגְלָה יא): אַחֲשֵׁרוֹשׁ אַחֲיוֹ שֶׁל רֹאשׁ וּבֶן
גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ; הֵינּוּ שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁכְּרוּכִים אַחַר מְלָכוֹת הַרְשָׁעָה, וְנִלְכָּדִים
בְּגְאוּת. הֵם בְּכַחֲנֵיַת אַחֲיוֹ שֶׁל רֹאשׁ וּבֶן גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ, כִּי רֹאשׁ זֶה לְשׁוֹן
גְּאוּת וְהַתְּנִשְׂאוּת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קי, ז): "עַל-בֶּן זָרִים רֹאשׁ", שֶׁזֶה (בַּמְדָּבָר

כד, כ): "ראשית גוים צמלק", שהוא זהמת הנחש, הפכנים גאות באדם. ואמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה, פרשה יג, סימן ה'): "גאות אדם תשפילנו" — זה צמלק, שנתגאה על הקדוש ברוך הוא בחרופיו וגדופיו וכו'; כי קלפת צמלק זו גאות וליצנות. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פרקי דרבי אליעזר, פרק מד): "לץ תפה" — זה צמלק, כי ממנו היא הגאות והישות והליצנות. וכל מי שמתגאה על זולתו, ורוצה להיות ראש ומנהיג, הוא מתלוצץ מהזולת, וכזה הוא מראה את טפשותו. וזה היה אחשוורוש, שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב): אחשוורוש מלך טפש היה, וזהו "אחשוורוש המלך מהודו ועד פוש", שמדת הגאות הרעה מתלבשת בכל אדם מגדול ועד קטן, בנראה בחוש, שאפלו הקטנים והנבזים והפחותים ועמי הארצים, הבורים והריקים, יש להם גם כן גאות, שרוצים להיות משהו, וזהו "המלך מהודו ועד פוש", הודו זה בחינת הגדולים והחשובים, כמו שכתוב (תהלים צו, ו): "הוד והדר", כוש זה בחינת הנבזים והמלצרים במעשיהם, כמו כוש שהוא שחור בתכלית השחרות, וכמו שכתוב (ירמיה יג, כג): "הינהפך פושי עורו", הינו שמלכות אחשוורוש זה ראשית וגאות, ומולך ומתלבש מגדול ועד קטן, מהמפארים ועד הנבזים, ומשם באים כל היגונות והמכאובים; כי כל מה שבני אדם סובלים, זה רק מחמת הישות והגאות שונכסה בהם, שבשביל זה הולך להם שלא פסדר, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב, סימן פב); והגאות מביאה את האדם לידי ליצנות. ולכן אם תראו שאחד מתלוצץ מהזולת, תדעו שהוא בעל גאווה, והוא רחוק לגמרי מהקדושה. וכמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות גאווה, סימן יד): על ידי גאווה נסגר הלב ועיני האדם מלהביט בפלאות השם יתברך לירא מלפניו.

וזהו "ויהי בימי אחשוורוש"; ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה י): כל מקום שנאמר 'ויהי' הוא צרה, וכל מקום שנאמר 'ויהי' הוא שמחה, כי הגאות הוא רבוי, שמתגאה בעולם כאלו רבים ימיו. וזה מה שאמר החכם מפל האדם (קהלת ו, ג): "אם יוליד איש מאה ושנים רבות יחיה ורב שיהיו ימי שניו ונפשו וגו'; כי בעל גאווה חושב שיש לו ימים רבים בזה העולם. ובאמת הכל הבל, כמו שכתוב (תהלים קמד, ד): "ימינו כצל עובר"; ודרשו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה צו, סימן ב') על הפסוק (דברי הימים א' כט,

טו): "כִּצְלַי יָמִינוּ עַל הָאָרֶץ", וְהַלּוּאֵי כִּצְלוּ שֶׁל כְּתָל אוֹ כִּצְלוּ שֶׁל אֵילָן, אֲלֵא כִּצְלוּ שֶׁל עוֹף בְּשַׁעַה שֶׁהוּא עָף; כִּי בְּאֶמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כָּלֵל, וְהַזְמַן גִּמְשָׁף רַק לְמַעַלְה מִהַזְמַן, בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה. וְצָרִיךְ הָאָדָם לִידַע, שְׂאֵין לוֹ בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשַּׁעַה לְבַד, שְׁנִמְשָׁף לוֹ מִמְקוֹם שְׁנִמְשָׁף, כְּדִי שְׂיֻכַּל לְקַנּוֹת לוֹ חַיֵּי נִצְחַת בְּזֶה הַיּוֹם וְהַשַּׁעַה, כִּי בְּעוֹד רַגַע יִפְרַח הַיּוֹם וְהַשַּׁעַה, וַיִּמָּה יִתְרוֹן לוֹ בְּכָל עֲמָלוֹ שְׂיַעֲמַל לְרוּחַ; וְעַל-כֵּן עֵקֶר הַקְּדוּשָׁה הוּא רַק כְּשִׂיּוּדֵעַ אֲשֶׁר אֵין לוֹ רַק הַיּוֹם הַזֶּה, כְּמוֹ שְׂגִלָּה לָנוּ רַבְּנוּ וְ"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן עֹרֵב) עַל הַפְּסוּק (מִתְהִלִּים צ"ה, ז): "הַיּוֹם אִם בְּקָלוֹ תִשְׁמָעוּ", שֶׁהַעֲקָר בְּזֶה הָעוֹלָם לִידַע שְׂאֵין לוֹ רַק אֵת הַיּוֹם הַזֶּה, וַיּוֹם הַמְּחִירָת הוּא עוֹלָם אַחַר לְגַמְרֵי, וְעַל-יְדֵי אֵלוֹ שְׂזוֹכִים לְעַבֵּד אֵת הַשֵּׁם יִתְכַבֵּר וְלִקְיָם זֹאת, עַל-יְדֵי-זֶה יָבּוֹא מְשִׁיחַ. וְכִמוֹ שְׂאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סְנֵהדְרִין צ"ח), שְׂפָגַשׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי אֵת אֱלֹהָיו, וְשָׁאָלוּ: אֵימָתִי קָאֲתִי מַר? אָמַר לוֹ: הַיּוֹם. וְכֵן גָּלָה לָנוּ רַבְּנוּ וְ"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן י"ד) עַל מֵאֲמָרוֹ שֶׁל רַבֵּה בַר בַּר חֲנָה, אוֹרְזִילָא בַר יוֹמָא, וְלָמָּה נִקְרָא בַר יוֹמָא? כִּי לֹא יִתְגַּלָּה הַכְּבוֹד, אֲלֵא בְּבִיאַת מְשִׁיחֵנוּ. וּבְכָל יוֹם מוֹכֵן הַכְּבוֹד לְצִאת מְזִילוֹתָא, וְאֵי אֲפָשֶׁר לְהַגִּיעַ לָזֶה, אֲלֵא כְּשִׁמְבִטְלֵת אֵת יִשׁוּתוֹ וְגִאוּתוֹ לְגַמְרֵי, כְּאֵלוֹ הוּא לֹא נִמְצָא לְגַמְרֵי בְּזֶה הָעוֹלָם, וְהוּא כְּטַל וּמְבִטְלֵת אֵל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. אֲבָל הַגִּאוּת הִיא הַסֶּף מִכָּל זֶה, שְׂמִתְגָּאָה בְּדַעְתוֹ וְרוּצָה לְהַתְנַהֵג בְּגִדְלוּת כְּאֵלוֹ יָמָיו רַבִּים, וְכְאֵלוֹ יֵשׁ קְבִיעוֹת לְיָמָיו הַפּוֹרְחִים. וּמִשָּׁם בָּאוֹת כָּל הַצְּרוּת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, שְׂאָדָם סוֹכֵל בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי נִדְמָה לוֹ, שְׂיֵשׁ לוֹ עוֹד הַרְבֵּה יָמִים וְשָׁנִים לַחַיּוֹת, וְעַל-כֵּן הוּא מִתְגָּאָה עַל זוּלָתוֹ, וּמִתְלוּצֵץ מִכָּל אֲחָד, שְׂמִשָּׁם בָּאֵין כָּל הַצְּרוּת. וְזֶהוּ "וַיְהִי בֵימֵי" הִיא צְרָה שְׂבָאָה מִגִּאוּת, כְּאֵלוֹ יָמָיו רַבִּים, וְכְאֵלוֹ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל שְׂטוּת וְהִבָּל שְׂעוּסָק בּוֹ, יִהְיֶה לוֹ קִיּוֹם, שְׂעוּסָק לְבָנוֹת וְלִקְנֻת כְּלֵי כֶּסֶף וְזָהָב וְתַכְשִׁיטִים, שְׂכָל זֶה הוּא רַק גִּאוּת וַיִּשׁוּת, כִּי מִי שְׂרוּדָף אַחַר אֱלִילֵי כֶּסֶף וְזָהָב, אַחַר גִּאוּת וְכְבוֹד, כָּל זֶה מְבִיאֵו רַק אֵל צְרוּת וַיִּסְוָרִים, כְּעַס וּמְכַאוּבִים, אֲבָל עֵקֶר הַשְּׂמִחָה הוּא וְהִיָּה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן שְׂמִחָה, כִּי וְהִיָּה זֶה לְשׁוֹן עֲתִיד, שְׂיֵשׁ לוֹ תְּקוּהָ, וְזוֹ שְׂמִחָתוֹ וְחַיּוּתוֹ, שְׂיֻדַּע שְׂאֵין לוֹ רַק הַיּוֹם הַזֶּה, שְׂזֶה מָה שְׂכַתוּב (זְכַרְיָה י"ד, ז): "וְהִיָּה יוֹם אֲחָד הוּא יוֹדַע לְהַגִּיָּה, לֹא יוֹם וְלֹא לֵילָה, וְהִיָּה לְעַת עֹרֵב יִהְיֶה אוֹר"; כִּי כְּשֶׁהָאָדָם יוֹדַע שְׂאֵין לוֹ רַק יוֹם אֲחָד, זֶה עֵקֶר שְׂמִחָתוֹ הַנִּצְחִית, שְׂאֵזוֹ נִתְבַטַּל

גנוי המלך

היום והלילה, ודיקא בפשנתשך לו, שהוא לעת ערב, על-ידי 'והיה', שהוא לשון שמחה – יהיה אור; כי העקר לבטל ממנו ישותו וגאותו, ולידע שאין לו רק היום הזה, ואז תמיד יהיה בשמחה. וזה "שבע ועשרים ומאה מדינה"; פי חכמינו הקדושים דרשו (בראשית רבה, פרשה נח, סימן ג), שהם כנגד מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, שחיתה שרה; הינו פי שרה היא סוד מלכות הקדושה, ששרה על כל העולם כלו, פי עקר המלכות הוא הצמצום המצמצמת את האור האין סוף ברוך הוא בתוך כל הבריאה כלה, שזה סוד הענוה, פי (מגלה לא): במקום גדלתו שם אפה מוצא ענותנותו; כפיכול הקדוש-ברוך-הוא, ככל שהוא יותר גדול, הוא יכול לצמצם את עצמו בכל דבר, שזה סוד המלכות, וכמו שכתוב (תהלים קמה, יא): "כבוד מלכותך יאמרו", המלכות היא כבודו יתברך שנמצא בכל הבריאה, פי אין בלעדיו יתברך כלל, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קעז), שזה בעצמו סוד ענוה, שכל מה שהאדם בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, והוא מקטין את עצמו לגמרי לפני גדולים ולפני בינונים ולפני קטנים, ולפני קטן שבקטנים, הרי זה נכלל באין סוף ברוך הוא.

וזה "מאה שנה ועשרים ושבע שנים"; פי בן מאה שנה, זה נגד גדולים, וכן עשרים שנה, זה נגד בינונים, ושבע שנים, זה נגד קטנים, ושרה שזכתה לענוה אמיתית, שזה עקר החיות, ולכן חיי שרה היו בת ק' כבת כ', ובת כ' כבת ז', שהיתה מקטנת את עצמה מכל הבחינות, שאפלו כשהיתה בת ק', היתה מקטנת את עצמה בעיניה כבת כ', וכשהיתה בת כ', הקטינה את עצמה כבת ז', ולא עוד אלא שהיתה קטנה בעיניה עוד יותר, שזה שני חיי שרה, כלן שוין לטובה (בראשית רבה, פרשה נח, סימן א'), שעקר החיים טובים הם ענוה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן עב), ששלמות החיים זה ענוה. וזה שאמרו (זהר בראשית קכב): מאן דאיהו רב איהו זעיר, ומאן דאיהו זעיר הוא רב; פי הפל תלוי בענוה. וזה עקר החיים טובים. ואחשורוש הוא מלכות הרשעה, מלא גאות, הוא ההפך מזה, שמולך מעצמו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יא): אחשורוש מלך מעצמו, אף אחד לא המליכו. ולכן מלך על שבע ועשרים ומאה מדינה, שיש לו גאות והתנשאות – הן לפני גדולים, והן לפני בינונים, והן לפני קטנים.

וזהו "בשנת שלוש למלכו", כנגד שלשה דברים שהוא מתגאה בהם, שהם: חכמה, גבורה ועשירות. ולכן נאמר אצלו: "בהראותו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדלתו ימים רבים"; כי עקר הגאות וההתנשאות הוא בעשירות, שמלכות הרשעה, שהיא הגאות, מראה לכל אדם בימי חייו הבלו את עשר כבוד מלכותו, כמה עשר וכבוד יש לו: כלי כסף וכלי זהב ותכשיטים, וכלים מפלים שונים. כמו שנאמר אצלו: "חור פרפס ותכלת אחוזי בחבלי בויץ וארגמן על גלילי כסף ועמודי שש, מטות זהב וכסף על רצפת בהט ושש ודר וסחרת"; שזה כלל העשירות שבגיא אדם מתפארים מזה, ומתגאים על זולתם, שלהם יש כל מיני עשירות וכלים נפלאים, ואבנים טובות, ותכשיטים וזהב וכסף, ומיני בגדים יקרים, שרואה האדם בימי חייו הבלו, שכל זה נמשך ממה שהסטרך אחרך, שהוא מלכות הרשעה, מראה לו בכל פעם, וכדי שיתגאה נגד כל אחד; שאלו העשירים, שאמר עליהם רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן סד), שהם משגעים ומטרפים, ויש בהם כל מיני שגיונות, כי המון והכסף עושה אותם משגעים, ולכן הם בעלי גאווה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים סו:): כל המתנהר, אם חכם — תחמתו מסתלקת ממנו, כי מי שמתגאה — געשה שוטה, וגם רוח, והוא בעל מום. כמאמרם ז"ל (מגלה כט:): האי מאן דיהיר, בעל מום הוא, כי מאחר שרודף את העניים ולא רוצה לעזור להם.

ועל קטב זה מספרת כל המגלה, ומגלה שזהו עקר תקף הגס של פורים, שנעשה בכל דור ודור וככל שנה ושנה, כי כשמתגברים הבעלי גאווה בעשירותם הסטרך אחרך, ורוצים לכלות את ישראל בעצת המן הרשע, ימח שמו, השם יתברך מקדים רפואה למכה, ונוקם בהם על ידם בעצמם (סנהדרין לט:); כי מינייה וביה אבא ליזיל ביה נרגא, וכמו שכתוב (דברי הימים ב' טו, ו): "וכתתו גוי בגוי ועיר בעיר כי אלהים המקום בכל צרה"; וכן כתוב (ישעיה יט, ב): "וסכסכתו מצרים במצרים ונלחמו איש באחיו ואיש ברעהו, עיר בעיר, ממלכה בממלכה", כמו שראינו בתקף הגס של פורים, שעל ידי רבוי הגאות של אחשוורוש, ושתי והמן, התגרו זה בזה, עד שנהרגו ושתי, שעשתה צרות רבות לישראל, ונהרגה דיקא בעצת המן, על ידי עצם גאותו, שהיה הדיוט קופץ בראש (מגלה יב:), ועל ידי זה בעצמו היחה מפלתו

גנזי המלך

העצומה אחר־כך, כי כן נרְכּוּ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים לד, כב):
 "תְּמוֹתַת רָשָׁע רָעָה", שֶׁהַגִּשּׁוֹת בְּעֶצְמָה עֲקָרָה אוֹתָם. וְאַסְתֵּר הַצְּדִיקָת קִבְּלָה
 הַגְּדֻלָּה וְהַמְּלוּכָה, כִּי אֶסְתֵּר־ר היא סוד עֲנִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג, כד): "אִם
 יִסְתַּר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים", וְכֵן מְרַדְּכִי זֶה מֶרְדּוֹר, כְּמֵאמְרָם ז"ל (מגלה י:):
 'מֶר' זֶה לְשׁוֹן מְרִירוֹת, 'דְּרֹר' זֶה לְשׁוֹן חֲרוֹת וּמְלָכוֹת, שֶׁזֶה סוֹד מֶה שֶׁאָמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מדרש בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה סו, סִימָן ז'): צְדִיקִים — תִּחְלָתָם
 יְסוּרִים וְסוּפָם שְׁלוֹה, שֶׁבְּתַחֲלָה סוֹבֵל מְרִירוֹת וּמִקֻּטִּין עֲצָמוּ בְּתַחֲלִית
 הַשְּׁפִלוּת בְּאֵמֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכָה אַחֲר־כֵּן לְחֲרוֹת וּגְדֻלָּה, וְכֵמוֹ שֶׁכָּתוּב:
 "וּמְרַדְּכִי יֵצֵא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ מְלָכוֹת", כִּי טוֹב אַחֲרִית דְּבַר מְרֵאשִׁיתוֹ,
 וְכֵמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי כה, ו): "אֵל תִּתְּהַדָּר לְפָנֵי מֶלֶךְ, וּבִמְקוֹם גְּדֻלִּים אֵל תַּעֲמֹד,
 כִּי טוֹב אָמַר לָךְ עֲלֵה הִנֵּה מִהַשְּׁפִילָךְ לְפָנֵי נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ", וְעַל קֻטֵּב
 זֶה סוֹבֵבֶת כָּל מַגְלַת אֶסְתֵּר, לְגִלוּת לְאָדָם — אֵף שֶׁבְּתַחֲלָה אֵלֶּי הִרְשָׁעִים
 כְּמוֹ אַחְשׁוּרוּשׁ, וְשָׁמַי וְהֵמֵן מִקְדָּם מִתְגַּאִים מְאֹד, אֵף לְבִסוּף הַגְּאֻה מִפְּלַת
 אוֹתָם לְשִׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתִיו, וְנִעְקָרִים מִן הָעוֹלָם.

וְלִכֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנִי, מֶה לְפָנֶיךָ! רָאָה לְבַטֵּל אֶת עֲצָמְךָ לְגַמְרֵי אֵל הָאֵין
 סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתִדַּע שֶׁכָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַגְלָה "הַמֶּלֶךְ", זֶה סוֹבֵב
 עַל מְלָכוּת שֶׁל עוֹלָם, כְּמֵאמְרָם ז"ל (אסתר רבָּה, פָּרָשָׁה י', סִימָן א'), וְאֵף שֶׁבְּתַחֲלָה
 נִדְמָה לָךְ שֶׁאֵלֶּי הִרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים הַשׁוֹפְכִים דָּמָה, וּמִחֲרָפִין וּמִגְדָּפִין
 וּמִשְׁפִּילִין אוֹתָךְ, וְנִדְמָה כְּאֵלֶּי אֲבָד מְנוּס וְתַקְוָה, וְכֵאלֶּי הִרְשָׁעִים עָשׂוּ חֵיל,
 אֵף־עַל־פִּי־כֵן אִם תִּבְרַח, אֶהוּבִי, בְּנִי, לְגַמְרֵי אֵלֶיךָ יִתְבַּרְךָ, וְתִבְטֵל אֶת כָּל
 רְצוֹנְךָ לְרְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ, אִפְּלוּ שֶׁאֲתָה נִמְצָא בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁזֶה
 בְּחִינַת אֶסְתֵּר, שֶׁדָּרָשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֲלִין קִלְט:): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה, מִנֵּין?
 שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לא, יח): "וְאֵנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתֵּיר פָּנָי" וְגו', עַם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי
 שִׁתְּחֻזִּיק אֶת עֲצָמְךָ בְּצִדִּיק הָאֵמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרַדְּכִי, תִּזְכֶּה לְצִאת מִן
 הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְתִהְיֶה בֶּן חוֹרִין. כְּמוֹ שֶׁדָּרָשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 (חֲלִין קִלְט:): מְרַדְּכִי מִן הַתּוֹרָה מִנֵּין, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ל, כג): "מֶרְדּוֹר", שֶׁקָּדָם
 מֶר לְאָדָם, שֶׁאֵלֶּי הִרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים שֶׁהֵם אַחְשׁוּרוּשׁ, וְשָׁמַי וְהֵמֵן, יִמַּח שְׁמָם,
 שֶׁהֵם כָּלֵל הַסְטָרָא אַחֲרָא מִתְּפִשְׁטִים עַל הָאָדָם, שֶׁהֵם הַסְמ"ךְ־מ"ם וְלִילִי"ת,
 שֶׁמֵּהֵם בָּאָה הַגְּאֻה, כִּי לֹא יִתְגַּאֵה הָאָדָם אֵלָּא כְּשֶׁפָּגַם בְּבְרִיתוֹ, כְּמוֹבָא בְּדַבְּרֵי

ב בימים ההם כשבת | המלך אחשורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה:

גנזי המלך

רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יא), אשר גאות ונאוף הולכים ביחד; שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב): אחשורוש עם ושתי לדבר עברה נתפגנו, והמן עשה את עצמו עבודה זרה, כי זה תלוי בזה, כי (סוטה ה): כל המתגאה, אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני והוא יכולים לדור בעולם; וכן אמרו (שם): כל שיש בו גסות הרוח, כאלו עובד עבודה זרה (שם); וכאלו כפר בעקר (שם); וכאלו בא על כל העריות.

ולכן, אהובי, בני! ראה ללמד לעצמך התחזקות עצומה מכל המגלה, איך שצריכים להתחזק במצבים הכי קשים שעוברים על האדם, שבאים רשעים ארורים וחולקים עליו ורוצים לשבר אותו, שלא ישים לב אליהם, כי סוף הכבוד לבוא, ויתגלה אליו מלך הכבוד, ויראה את כבודו יתברך המאיר בכל העולם כלו, כמו שכתוב (יחזקאל מג, ב): "והארץ האירה מכבודו"; ויתבטלו כלם מלפניו, ותעלה מעלה מעלה, כמו מרדכי ואסתר, והבן למעשה.

ב בימים ההם כשבת המלך אחשורוש על כסא מלכותו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כסאו של אחשורוש הוא מלכות הרשעה, הפך מכסא דקדשה, כי את זה לעמת זה עשה אלקים, ועל-פן רצה להתגבר בכסא מלכות דסטרא אתרא, שלא להניח את ישראל לאחז בכסא הכבוד (לקוטי הלכות, גבית חוב מלקוחות, הלכה ה', אות ח'); כי באמת עם ישראל נבראו להפיר את הקדוש ברוך הוא, וכמאמרם ז"ל (תנחומא נשא ג'): מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו נתאנה שיהיה לו דירה בתחתונים; ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן א'), כי איש הישראלי נברא שתהיה לו ממשלה על המלאכים, וזו התכלית והסוף של ישראל, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי שבת, פרק ב'): עתידין צדיקים שיהיה מחיצתן לפנים ממלאכי השרת, שנאמר (במדבר כג, כג): "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל", שהמלאכים יצטרכו לשאל מישראל, כשירצו לידע מה פעל אל. וצריך כל

גנזי המלך

אחד לראות שיבוא לזו התכלית, שתהיה לו ממשלה על המלאכים. אך צריך לשמר עצמו מאד, ולראות שיהיה לו כח לצמד בממשלה הזו, שלא יקנאו בו מלאכי השרת, ויפילו אותו, חס ושלום; כי המלאכים מתקנאים מאד באדם כזה, שיש לו ממשלה עליהם, כמו שמצינו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (תגינה טו:), על כמה גדולים שבקשו מלאכי השרת לדחפם, והעצה על זה — לקשר עצמו עם נשמות ישראל, ועל-ידי ההתקשרות — נצול מהם, שזה סוד (איוב כו, ט): "מאחו פני כסה", שצריך לאחו עצמו בשרשי הנשמות, החצובות מתחת פסא הכבוד, שהיא בחינת (בראשית ג, כ): "אם כל חי"; הינו שכפא הכבוד הוא שרש נשמות ישראל, כי משם הם לקוחים, ואם מתאחדים יחד נשמות ישראל, זה נקרא פסא דקדושה, כי עם ישראל מתאחדים יחד, ואז אין קנאת המלאכים שורה עליהם, ולכן אי אפשר להפיל אותם. ולכן רצה אחשוורוש להתגבר בכפא מלכותו, שהוא מלכות הרשעה דסטרא אחרא, להתגבר על מלכות דקדושה, שהוא פסא מלכותו יתברך. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש פנים אחרים): "בפנים ההם כשבת המלך אחשוורוש על פסא מלכותו"; אמרו חכמים, כשמלך אחשוורוש בקש לישב על פסא שלמה, דכתיב בה (דברי-הימים א' כט, כג): "וישב שלמה על פסא הוני"ה", אמרו ישראל לפני הקדוש-ברוך-הוא: רבוננו של עולם, פסא שכתוב בו פסא הוני"ה, ישב עליו אותו רשע? עשה למען שמה, ואל תנבל פסא כבודך. והיאך נמצא פסא זה במדי? לאחר מיתתו של שלמה, עלה שישק מלך מצרים ונטלו בכחפת בתו וכו', עין שם; כי כל כחו של אחשוורוש היה דיקא על-ידי שהתישב על פסא מלכותו, שהוא מלכות דסטרא אחרא, ורצה להתגבר על מלכות דקדושה, על-ידי המן-עמלק, שהסית אותו, כי המן-עמלק כלול מכל הקלפות והסטריין אחרנין, שכל כחם נמשך מקנאת המלאכים, שרוצים להפיל את האדם, חס ושלום, שלא תתקיים ממשלתו עליהם, שמשם נמשך חטא אדם הראשון, שגרם קלקול ומיתה לדורות, שהיה על-ידי קנאת המלאכים, שהתקנאו בו הרבה על שהיו רואין גדלותו, שהיו המלאכים צולין לו בשר, ומצניגין לו זין, ונתקנאו בו, עד שרכב הסמ"ך-מ"ם על הנחש וכו', כמו שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין נט:); וכן בכל דור ודור, עקר כח הסמ"ך-מ"ם וחילותיו הרוצים להחטיא את האדם ולהפילו, חס ושלום, נמשך מקנאת המלאכים, שהם

קטרגו על בריאת האדם, ומשם יניקת המן-עמלק, שכלול מכל הקלפות, שהם בחינת שרי השבעין אמות, שכלול מכלם. כמו שכתוב (במדבר כד, כ): "ראשית גזים עמלק", והוא תותר תמיד לקלקל כל התקונים, שעל גדם יכולין לאחז בכסא הכבוד להנצל מקנאתם; כי באמת גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן א'), שהתקון הוא על-ידי יראה, שהוא בחינת בגן ירושלים, שזוכין לזה על-ידי שלשה רגלים: פסח, שבועות, סוכות, שמכניעים את השלש תאוות, שהם סוד (ברכות ג') שלש משמרות הוי הלילה, שהם שלשה מיני חשך המחשיכים את עיני השכל של האדם, שלא יוכל להשיג אמתת מציאותו ותברך, ולהיות אדם היושב על הפסא, והם: תאוה ממון, תאוה נאוף ותאוה אכילה. משמרת ראשונה: חמור נוער — זו תאוה ממון, בחינת (בראשית מט, יד): "יששכר חמור גרם", ותרגומו: 'עחיר בנכסין', שניה: כלבים צועקים, זה בחינת תאוה אכילה, כמו שכתוב (ישעיה נב, יא): "והכלבים צוי נפש לא ידעו שבעה", שלישית: תינוק יונק משדי אמו, ואשה מספרת עם בעלה, זה בחינת תאוה משגל נאוף, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (כתובות יג): ראיה מדברת וכו', וכן תינוק יונק משדי אמו, כי תאוה זו תאוה נאוף, היא כפי היניקה וכו', ועמלק כלול בדיוק מכל זה, כמו שכתוב (דברים כה, יח): "ולא ירא אלהים", כי הוא מתגבר בתאוה אכילה, כמו שכתוב (בראשית כה, ל): "הלעיטני נא" הנאמר בעשו, שממנו יצא עמלק.

ועל-כן חתר הבעל-דבר להכשיל את ישראל בפגם אכילה, שהוא מה שנהנו מסעדת אחשוורוש, שעל-ידי-זה התגבר המן-עמלק. וכן תאוה נאוף באה על ידו, כמו שכתוב (דברים כה, יח): "אשר קרה בדרך" בידוע, וכן תאוה ממון, כמו שכתוב (קהלת ב, כו): "ולחוטא נתן ענין לאסוף ולכנוס", זה המן שהוא מאסף ממון, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נ), והתקון לכל זה הם השלשה רגלים, שכלם הם זכר ליציאת מצרים, ועמלק הוא ההפך מהשלשה רגלים, כי הוא כופר ביציאת מצרים, ועל-כן הוא הנה הראשון שבא להלחם עם ישראל אתר שיצאו ממצרים באותות נוראים ובמופתים גלויים, כמו שכתוב (שמות יז, ח): "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידם", וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תנחומא,

גנזי המלך

כי תצא ט'): משל לאמבטיה רותחת שלא הייתה בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד, וקפץ לתוכה, אף-על-פי שגכה הקירה לפני אחרים, אף כאן, בינן שיצאו ישראל ממצרים, הקרוש-ברוך הוא קרע הים לפניהם, ונשתקעו המצרים לתוכו, ונפל פחדן על כל האמות, שנאמר (שמות טו, טו): "אז נבהלו אלופי אדם" וגו', בינן שבא עמלק ונזדווג להם, אף-על-פי שנטל את שלו מתחת ידן, הקירו לפני אמות העולם, כי הוא בן בליעל ורצוף ועז פנים כזה, אף-על-פי שרואה אותות ומופתים כאלו, אינו רוצה להכניע את עצמו נגד האמת.

והוא הפך עבודת התפלה, שמכניעה ומבטלת רפואות הרופאים והדאקטורים, כי עמלק הוא כופר, כי הוא מלא כפירות וחקירות הפילוסופיה שהוא הפך התפלה, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רטז), כי הפילוסופים קוראים להטבע "אם כל חי", ואנחנו על-ידי תפלותינו מבטלין הטבע, כי הטבע מחייב כף, ועל-ידי התפלה נשתנה הטבע. וזה בחינת ח"י ברכות התפלה חוץ מברכת המינים, שעל-ידי חי ברפאן מבטלין הטבע — אם כל חי, ומכניעין ומבטלין המינים והאפיקורסים, ומוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן יט), שעמלק היה כופר, חוקר ופילוסוף, כי הוא כלול מכל השלש העבודות, שהם מפסידין עבודת התפלה, שהם: עבודה ונה וגלוי עריות ושפיכות דמים, דהינו הפך 'אל תהי בו לכל אדם', כי הוא מבזה ומביש הכל, כי הוא כופר גדול, שהוא עונן עבודה ונה, כי המאמין האמתי, שמאמין בו תכרה, אזי יהיה חשוב אצלו כל בר ישראל, וכיין שהוא מבזה איהו בר ישראל, סימן שהוא כופר במי שבראו.

וכן גלוי עריות נמשך ממנו, כי הוא מכשיל את האדם בפגם הברית, ומי שמבזה תמיד את הזולת, סימן שהוא פגום בברית, ובפרט מי שמדבר על צדיקים ומתלוץ מהם, זה המן-עמלק שמקרה נשמות ישראל מלהתקרב אליהם, והוא פוגם בברית, וכמו שכחוב (תהלים נה, כא): "שלח ידיו בשלמיו חלל בריתו", וכן שפיכות דמים, כי הוא בא להלחם עם ישראל בחנם ולשפך דמם, רחמנא לצלן. וכן מי שהוא מבזה את בר ישראל, הוא גם-כן בכלל שופך דמים, כי (בבא מציעא נח:): אזיל סומקא ואתי חיורא; כי הוא

מבזה כל אדם, ואין שום אדם נחשב בעיניו אפלו אמות העולם, כי אם היה נחשב בעיניו לכלום, איזה אדם בעולם, בודאי לא היה בא להלחם עם ישראל. אחרי שפרעה וחילו, שהיה מלך אדיר וחזק בזה, נכנע ונפל לפני ישראל כל-כף, אבל עמלק ברשעתו הגדולה, לא די שהיה שונא ומבזה את ישראל, אף גם פרעה וכל האמות היו מבזין בעיניו, ולא היו נחשבים בעיניו לכלום. ואמר בלבבו: פרעה ועבדיו הם גבזים ושפלים וחסרי דעה, שהכניעו עצמן נגד משה, אבל הוא חכם ומבין ביותר, ואינו מכניע דעתו אל האמת והאמונה, להאמין בשום אות ומופת וכו', עד שבא להלחם עם ישראל.

וזה עקר קלפת המן, שבזה הכל, כי לא די שהוא משקע בכל תאוות רעות, אף גם הוא מבזה הכל, כאלו אין שום אדם שיהיה לו דעת נגדו, וכמו שכתוב בהמן (אסתר ג, ו): "ויבו בעיניו לשלח יד במרדכי לברדו, כי הגידו לו את עם מרדכי, ויבקש המן להשמיד את כל היהודים" וגו', הרי שהיה מרדכי הצדיק מבזה בעיניו כל-כף, עד שלא נחשב בעיניו אפלו להנקם בו לברדו, להרגו ולאבדו, כי כל-כף היה מקל בו, ועל-כן רצה להתגבר להשמיד ולהרג ולאבד את כל היהודים, דהינו שפיכות דמים, שבא מזה שמוזלזל בזולתו, שהוא ההפך מענין 'אל תהי בו לכל אדם', כי הוא בזה הכל ביותר. וכמבאר ברשעות המסירה שלו, במה בזה את ישראל, כמו שכתוב (אסתר ג, ח): "ישנו עם אחד מפזר ומפחד בין העמים"; ועל-כן עקר פגם פסא הפבוד נעשה על ידו, כמו שכתוב (שמות יז, טו): "כי יד על פס יזה", ודרשו חכמינו הקדושים (תנחומא כי תצא), שאין השם שלם והפסא שלם עד שימחה וכו' עמלק, כי עמלק הוא פגם פסא הפבוד, על-ידי שהוא מתגבר להחטיא את ישראל לקלקל, חס ושלום, כל התקונים, שעל ידם אוחזין עצמם בפסא הפבוד, ששם שרשי נשמות ישראל, שעל-ידי-זה שלמות הפסא; כי כל מה שישאל אוחזין עצמם ביחד ביותר, על-ידי-זה הם מקשרין עצמן לכסא הפבוד, ועל-ידי-זה מאירין יותר בשרשי הנשמות, ונשלם ונגדל פסא הפבוד ביותר, כי ברב עם הדרת מלך, פי כשעם ישראל מחזיקין את עצמן ביחד, על-ידי-זה מורידין את השכינה לזה העולם, פי כל פר ישראל הוא חלק אלוה מפעל, והוא צנור להמשיך את שכינת עזו וקברו אל זה העולם. ולכן צריכים לכבד ולקור את כל פר ישראל, ולא לבזותו, ודיקא על-ידי-זה זוכין

לידי שמירת הברית, ונצולים משפיכות דמים, שלא לבזות שום בר ישראל.

ועל-כן מתחלת המגלה לספר מכסא מלכות אחשורוש, כמו שכתוב:
 "בשבת המלך על כסא מלכותו", כי כסאו של אחשורוש, שהוא

מלכות הרשעה, הוא ההפך מכסא דקדושה, כי את זה לעמת זה עשה
 האלקים, ועל-כן רצו להתגבר בכסא מלכות דסטרא אחרא, שלא להניח את
 ישראל לאחז בכסא הכבוד, ועל-כן אז הכשילו אותם בכל הקלוקלים של

עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים, שהחטיאום בסעדתו של אותו רשע,
 שאז התקלקלו בזנות, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ו', סימן

יח): אמר המן לאחשורוש: "אלהיהם של אלו שוגא זמה הוא, העמד להם
 זונות ועשה משתה, וגזר עליהם שיבואו כלם, ויאכלו וישתו ויעשו

כרצונם", כיון שראה מרדכי כן, עמד והכריז אליהם ואמר להם: לא תלכו
 לאכל מסעדתו של אחשורוש, ורבים לא רצו לציתו. וכן פגמו באמונה

על-ידי שהשתחוו לצלם של נבוכדנאצר, והכל היה כדי להתאחז בכסא
 הכבוד, כי אחשורוש ישב על כסא מלכותו, שהיא מלכות דסטרא אחרא,

כדי לבטל את כסא מלכות דקדושה, ומרדכי הצדיק היה כל-כף גדול,
 בבחינת משה, כי מה שקרה למשה — קרה למרדכי, כי אצל משה היה

קבלת התורה, וכן אצל מרדכי היה קבלת התורה, כמאמרם ז"ל (שבת פח.):
 "קימו וקבלו היהודים", קימו מה שקבלו כבר; ולכן אצל משה היה קנאת

המלאכים, כמאמרם ז"ל (שם): בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי
 השרת: מה לילוד אשה בינינו? אמר להם: לקבל תורה בא. אמרו: אשר

תנה הודך על השמים וכי. אמר הקדוש-ברוך-הוא למשה: החזר להם
 תשובה. אמר: אני מתירא שלא ישרפוני בהבל פיהם. אמר לו: אחז בכסא

כבודי וכי; הינו שנתן לו השם יתברך עצה — לאחז ולהתקשר בשרשי
 הנשמות, שהם כסא הכבוד, שעל-ידי-זה נצל מקנאת המלאכים. כן קרה עם

מרדכי, כשבא המן אל מרדכי — נתפחד מאד, עד שהקהיל קהלות, ולקח
 כ"ב אלף תיגוקות ולמד עמהם, והתפללו כלם יחד, וצצקו אליו יתברך,

כמאמרם ז"ל (אסתר רבה, פרשה ט', סימן ד'), שכל זה הוא בחינת התקשרות
 בשרשי הנשמות, שזה בחינת כסא הכבוד. וכן אמרו חכמינו הקדושים
 (אסתר רבה, פרשה ו', סימן ב'): מרדכי שקול בדורו כמשה בדורו; נמצא, שדיקא

בשנת שלוש למלכו עשה משתה לכל־שריו ועבדיו חיל | פרס ומדי הפרתמים ושרי המדינות לפניו:

גנזי המלך

מִרְדְּכָי הַנֶּקְמָא "איש יהודי", שִׁפְפַר בְּעִבּוּדָה זָרָה, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (מגלה יג):
ולא יכול להכניע את מלכות דסטרא אחרא, ולהגביה את מלכות דקדושה,
והבן למעשה.

ג בשנת שלוש למלכו עשה משתה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר
אחשוורוש חפה שלש שנים למלכו, עד שעשה סעדה ומשתה לכל שריו
ועבדיו. והשעם לזה אמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה א', סימן טו):
"בשנת שלוש למלכו עשה משתה", ר' יהודה ור' נחמיה, ר' יהודה אמר:
בשנת שלש למלאכת הכסא, כיון שגמר מלאכת הכסא, עשה משתה לכל
שריו ועבדיו, ור' נחמיה אמר: בשנת שלש לבטול מלאכת בית־המקדש,
כיון שגמר לבטול מלאכת בית־המקדש שלש שנים, עשה משתה לכל שריו
ועבדיו, כי היה רשע גדול מאד, ורצה לשבת על כסא שלמה המלך, ולא
הלך לו, כי הוא מלכות הרשעה, ושלמה היה מלכות דקדושה, ולכן צוה את
עבדיו לעשות לו כסא כמו שלמה המלך, וארף לו שלש שנים לעשותו,
ובגמר השלש שנים, אז עשה משתה. ובמדרש אבא גוריון (פרשה א', סימן
ד') מביא: "בשנת שלש" ישב על אותו כסא, ו"עשה משתה לכל שריו
ועבדיו". ולמה עשה משתה? יש אומרים: איפרכיות עמדו עליו וקבשם,
ויש אומרים: יום גינוסגיא שלו היה, ושלח אגרות לכל שרי המדינות לבוא
לעשות לפניו שמחה. באו לפניו מאה ועשרים ושבעה גדולים בני מלכים,
מן מאה עשרים ושבע מדינות שהיה שליט בהם, וכלם עטופים אצטלאות
של לבן, ובאו והיו מסביב על מטות של זהב ושל כסף, עין שם.

ויש לומר גם על־פי דברי רבנו ו"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן לד), אשר
החרפה והבוזנות שוכרים לבו של אדם, כמו שפתוב (תהלים סט, כא):
"חרפה שברה לבי", והתקון הוא על־ידי שמקשר את לבו אל הנקדה

השייכות בעת הזאת, ועל-ידי-זה נתבטלת התרפה השוֹרָה על לבו. והנקדה הזאת מקבלים מהצדיק, שעל ידו מתקשרים עם כלל נשמות ישראל, ומקבלים אחד מהשני, ויכולים לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, שאלו השלש נקודות שצריכים, כדי לשבור את התרפות והבזיונות ששורים על הלב. א. נקדת הרב. ב. נקדת החבר. ג. נקדת עצמו. והנה בשלמות זכו לזה עם ישראל בבית-המקדש, ששם מאירות השלש נקודות, ששם הנה הפה, שהוא בחינת צדיק, המשפיע טוב לכל בית ישראל, ושם נתקבצו כלל נשמות ישראל, וקבלו זה מזה, ועל-ידי-זה כל אחד ואחד נתעורר לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, פי הפה הוא בחינת אהבה, וזה מבטל את כל התרפות מעל לב ישראל.

והנה חכמינו הקדושים אמרו (מגלה יא): בימים ההם כשבת המלך, וכתוב בתריה: "בשנת שלש למלכו", אמר רבא: מאי כשבת — לאחר שנתשבה דעתו. אמר, בלשאצר חשב וטעה, אנא חשיבנא ולא טעינא, מאי היא? דכתיב (דמיה כט, י): כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם, וכתוב (דניאל ט, ב): "למלאת לחרבות ירושלים שבעים שנה", חשב ארבעין וחמש דנבוכדנאצר, ועשרים ותלת דאויל מרודך, ותמי דידיה, הא שבעים, אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו, עין שם; נמצא, שאחשורוש חשב, אשר אבד מנוס ותקנה לעם ישראל, והלביש עצמו בבגדי הכהן (מגלה יב), וכך עשה את הסעדה, כי חשב שכבר לא יבנה בית-המקדש, כי עברו השבעים שנה. ובזה יתפס את נשמות ישראל, ויכשילם בפגם הברית ובאכילת טרפות ונבלות, ועל-ידי-זה יתגברו עליהם התרפות והבזיונות. ובאמת טעה, כי לא ידע בכחו של מרדכי, שהיה הצדיק האמת הדבוק באין סוף ברוך הוא, ולא השתחנה לשום בריה שבעולם, ומפל שפן לא לעבודה זרה, ועל-ידי-זה היתה מפתחו לבסוף, כי אף שהוא חשב שאין לעם ישראל כבר שום תקנה, פי הוא ראה שכבר מלך שלש שנים ולא קרה לו שום דבר ולכן התגאה, ועשה משהו בשנת שלש למלכו דיקא, פי חשב שעקר מעם ישראל את השלש נקודות. א. נקדת הרב. ב. נקדת החבר. ג. נקדת עצמו. אבל בזה טעה, כי לבסוף דיקא על-ידי אסתר ומרדכי, הכרח להכניע את עצמו, והבין למעשה.

וּבְהִרְאֹתוֹ אֶת־עֶשֶׂר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת־יְקָר
תְּפָאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמֵאָת יוֹם:

גנזי המלך

ד בהראתו את עשר כבוד מלכותו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אין לך עוד מדה מגנה כמו הגאנה, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן י'): גאות מודעת זאת בכל הארץ, שהיא מדה מגנה, וצריך לברח ממנה, אבל יש בני־אדם שרודפים אחר כבוד, ורוצים למלך ולהנהיג את העולם, ואומרים שיש לאל ידם לעשות פדיונות ולהתפלל תפלות. ובאמת הבל יפצה פיהם, כי הכבוד שיש רק אל הקדוש־ברוך־הוא, שהוא מלא כל הארץ כבודו, ואל הצדיקים האמתיים הדבקים בו יתברך. ולכן העצה היעוצה — לבטל את הגאנה שהיא עבודה זרה, כמו שכתוב (משלי טו, ה): "תועבת ה' כל גבה לב", ודרשו חכמינו הקדושים (סוטה ד:): כל אדם שיש בו גסות הרוח, כאלו עובד עבודה זרה וכאלו כופר בעקר. והנה אחשוורוש מלך טפש היה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב:): ודיקא על־די־זה שהתגאה והראה את עשירותו וכבודו, כמו שכתוב: "בהראותו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדלתו", על־די־זה היתה מפלתו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים טו:): כל המתיהר, אם חכם — חקמתו מסתלקת ממנו; ובשביל זה היה מלך טפש, שקרב את החוקים והרחיק את הקרובים, והכל — להראות את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדלתו. ולכן אמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ד', סימן יב): דעת סרוחה היתה לו, ונעשה שחוק בעולם, והוא היה רשע מרשע, ושנא את עם ישראל יותר מהמן הרשע, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ז', סימן כ'): ולכן צריך להזהר מאד מאד במדת הגאנה, כמאמר התנא הקדוש (אבות, פרק ד'): "מאד מאד הוי שפל רוח, שתקנת אנוש רמה ותולעה"; ובפרט כשהאדם זכה לעשירות, צריך להיות צנוע ולא להראות את עשר כבוד מלכותו לכל אחד, אדרבה, מי שזכה אותו הקדוש־ברוך־הוא עם עשירות, שיברכה בצדקה ויעזר לעניים בהצנע לכת.

ולא־כן עשה אחשוורוש הרשע, שהיה מלך טפש, והראה לכלם את

עשירותו, כמו שכתוב: "בהראותו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדלתו ימים רבים" (לקוטי הלכות, ערלה, הלכה ה', אות יז); כי עקר הגאון וההתנשאות הוא בעשירות, שמלכות הרשעה שהיא הגאון מראה לכל אדם בימי חיי הבלו את עשר כבוד מלכותו, כמה עשר וכבוד יש לו, פלי כסף וקלי זהב ותכשיטין וכלים מפלים שונים, כמו שכתוב (אסתר א, ו): "חור כרסו ותכלת אוחו בתבלי בוץ וארגמן על גלילי כסף ועמודי שש, מטות זהב וכסף על רצפת בהט ופש ודר וסחרת", שכל זה הוא כל מיני עשירות וכלים נפלאים ונאבנים טובות ותכשיטין וזהב וכסף ומיני בגדים יקרים שרואה האדם בימי חיי הבלו, שכל זה נמשך ממה שהסטרא אחרא, שהם מלכות הרשעה מראה לו בכל פעם, כדי להטעותו. וכמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן, סימן רפד), שלפעמים היצר הרע מעשיר את האדם, ומביא לו עשירות, כדי שגם אחרים יעשו כמותו, ובין כך הוא נופל כרשתו; כי לפעמים נותנין לאחד עשירות גדולה וכל העולם מתקנאין בו ורודפין אחר הקמון והעשירות, ומבלים ימים ושנים על זה, והכל מחמת קנאה והסתכלות, שמסתכלים על זה שנתעשר כל-כך, ואחר-כך אין עולה בגדם כלום, וכל זה מעשה הבעל-דבר, שהשתדל בזה להזמין עשירות גדולה לאחד, כדי שהרבה הרבה יבלו ימיהם ושנותיהם, חס ושלום, על-ידי-זה.

וזה "בהראותו את עשר ואת יקר תפארת גדלתו", כדי שיהיה נמשך אחריו, כדי שיאבד את עולמו על-ידי-זה, חס ושלום. וכן כל המגלה מספרת מזה, שזהו עקר תקף הגס של פורים, שנעשה בכל דור ודור ובכל שנה ושנה; כי כשמתגברים הבעלי גאון בעשירותם דסטרא אחרא, ורוצים לכלות את ישראל בעצת המן הרשע, ימח שמו, השם יתברך מקדים רפואה למכה ונוקם בהם על ידם בעצמם, פי (סנהדרין לט:): מניה וביה אבא לזיל ביה גרגא, וכמו שכתוב (דברי-הימים ב, טו, ו): "וכתתו גוי בגויי וגו', וכמו שכתוב (ישעיה יט, ב): "וסכסכתי מצרים במצרים", כמו שאינו בתקף הגס של פורים, שעל-ידי רבוי הגאון של אשורוש, ושתי והמן, התגרו זה בזה, עד שנהרגה ושתי, שעשתה צרות רבות לישראל, ונהרגה דיקא בעצת המן, על-ידי עצם גאון, שהיה הדיוט קופץ בראש, ועל-ידי-זה בעצמו היתה מפלתו העצומה אחר-כך; כי כן דרכו של השם יתברך, כמו שכתוב (תהלים

ה ובמלוואת | הימים האלה עשה המלך לכל העם
הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה
שבעת ימים בחצר גנת ביתן המלך:

גנזי המלך

לה. כב): "תמותת רשע רעה", שהגסות בעצמה עקרה אותם, ואסתר הצדקה קבלה הגדלה והמלוכה, כי אסתר היא בחינת עגנה כמו שכתוב (ירמיה כג, כד): "אם יסתר איש במסתרים", שזה בחינת אסתר, על שם (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר", וכן מרדכי על שם (שמות ל, כג): "מר דרור", מר זה לשון מרירות, דרור זה לשון חרות ומלכות, שזה מה שאמר חקמינו הקדושים (בראשית ובה, פרשה סו, סימן ו): צדיקים תחלתן יסורים וסופן שלווה, שבתחלה סובלים מרירות גדולה מאד מן השעים ארורים, ומתנגדים בעלי עברה, נואפים ככלבים, רחמנא לישזבן, והם מקטינין ומשפילין עצמם בתכלית השפלות באמת, ועל ידי זה זוכין אחר כך לחרות וגדלה, כמו שכתוב (אסתר ח, טו): "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, תכלת וחרור ועטרת זהב גדולה ותכריף ברוץ וארנמן", כי (קהלת ו, ה): "טוב אחרית דבר מראשיתו", וכמו שכתוב (משלי כה, ז): "אל תתהדר לפני מלך, כי טוב אמר לך עלה הגה מהשפילך לפני נדיב אשר ראוי עיניך", ולכן מי שחננו הקדוש ברוך הוא בעשירות, עליו להיות צנוע ולהרבות בצדקה, ולא יתגאה בעשירותו, כי כל מי שמתגאה בעשירותו, לבסוף נופל נפילה אחר נפילה, וזו היתה מפלתו של אחשוורוש, דיקא על ידי שהראה את גדלתו, כמו שכתוב: "בהראותו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדלתו", זה הביא אותו אל מפלתו שנפל לפי פחת, והבין למעשה.

ה ובמלוואת הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן למגדול ועד קטן משתה שבעת ימים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אין עוד דבר המטמטם את הלב כמו אכילת טרפות ונבלות ופח עכו"ם, וצריכים לבקש רחמים רבים ממנו יתברך בכל יום שלא יכשל בשום מאכלות אסורים, שמטמאים את נשמתו ומחשיכים עיניו לא לראות את אמתת

מציאותו יתברך, וגורם לעצמו צרות ויסורים ומחלות וחסלות רעים. ויחכמינו הקדושים אמרו (אוצר המדרשים), שהמן הרשע חכם להרע היה, ויודע שאי אפשר לתפס את נשמות ישראל אלא על ידי שיכשילם במאכלות אסורים, אשר דבר זה מטמטם את הלב, שלא יוכל להבין ולהשכיל ולהתבונן באמתת מציאותו יתברך, כי מי שנוכשל במאכלות אסורים, ויחמנא לישזבן, דמו נתעפר, ונתקדר מהאמונה הקדושה, ואז בא לכל הצרות והיסורים שבעולם.

ואמרו (זהר שמיני מא:): כל מאן דאכיל מאינון מאכלי דאסירי, אתדבק בסטרא אחרא, ונעיל נפשיה וגרמיה ורוח מסאב שריא עליה ואחזי גרמה דלית ליה חולקא באלהא עלאה, ולא אתי מסטרה ולא אתדבק בה. ואי יפיק הכי מהאי עלמא אחידן ביה כל אינון דאחידן בסטר דמסאבא ומסאבין ליה ודינין ליה כבר נש דאיהו געלא דמרה געלא בהאי עלמא וגעלא בעלמא דאתי, ועל דא כתיב: "ונטמחם בס" בלא א', דלא אשתכח אסותא לגעולה ולא נפיק ממסאבותה לעלמין, וי לון וי לנפשיהו דלא יתדבקון בצרורא דחיי לעלמין דהא אסתאבו, וי לגרמיהו; רואים מכל זה את חמר האסור של מי שמטמא את עצמו במאכלות אסורים, שזה גורם לו שיתעקר משרשו. וזו היתה פונתו הטמאה של המן הרשע, וכמאמרם ו"ל (אסור רבה, פרשה ו', סימן יג): אמר רבי יצחק נפחא, המן הרשע בעלילה גדולה בא על ישראל, הדא הוא דכתיב: "ויבמלואת הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה" וגו', ואין העם האמור כאן אלא ישראל, הדא הוא דכתיב (דברים לג, כט): "אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה", אמר המן לאחשורוש, אלהיהם של אלו שונא זמה, העמד להם זונות, ועשה להם משתה, וגזר עליהם שיבואו כלם ויאכלו וישתו וייעשו כרצונם, שגאמר: לעשות כרצון איש ואיש, כיון שראה מרדכי כך, עמד והכריז עליהם ואמר להם: לא תלכו לאכל בסעדתו של אחשורוש, שלא הזמין אתכם כי אם ללמד עליכם קטגוריא, כדי שיהא פתחון פה עם מדת הדין לקטרג עליכם לפני הקדוש-ברוך-הוא, ולא שמעו לדברי מרדכי, והלכו כלם לבית המשתה. אמר רבי ישמעאל: שמונה-עשר אלה וחמש מאות הלכו לבית המשתה, ואכלו ושתו ונשתכרו ונתקלקלו, מיד עמד שטן, והלשין

עליהם לפני הקדוש-ברוך-הוא, ואמר לפניו: רבונו של עולם, עד מתי תדבק באמה זו, שהם מפרישין לךבם ואמונתם ממך?! אם רצונך, אבד אמה זו מן העולם, פי אינם באים בתשובה לפניך. אמר הקדוש-ברוך-הוא: תורה מה תהא עליה?! אמר לפניו: רבונו של עולם, תסתפק בעליונים. וגם השנה דעתו למחות את ישראל, באותה שעה אמר הקדוש-ברוך-הוא: למה לי אמה, שבשכילה הרביתי אתי ומופתי לכל הקמים עליהם לרעה (דברים לב, כו): "אשביטה מאנוש וזכרם", מיד אמר הקדוש-ברוך-הוא לשטן, הבא לי מגלה, ואכתב עליה פליה. באותה שעה הלך השטן, והביא לו מגלה וכתב עליה, מיד יצתה התורה בבגדי אלמנות, ונתנה קולה בבכי לפני הקדוש-ברוך-הוא, וגם מלאכי השרת צעקו לקול בכיתה, ואמרו לפניו: רבונו של עולם, אם ישראל בטלים מן העולם, אנו למה אנו צריכין בעולם, שנאמר (ישעיה לג, ט): "הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון", כיון ששמעו חמה וילבנה פה, אספו נגהם, שנאמר (ישעיה נ, ג): "אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם", באותה שעה רץ אליהו זכור לטוב בכהלה אצל אבות העולם ואצל משה בן עמרם, ואמר להם: עד מתי אבות העולם רדומים בשנה, ואי אתם משגיחים על הצרה, שבגניכם שרויין בה?! פי מלאכי השרת ותמה וילבנה וכוכבים ומזלות ושמים וארץ וכל צבא הפרום בוכים במרד, ואתם עומדים מנגד ואינכם משגיחים. אמרו לו: מפני מה? אמר להם מפני שגהנו ישראל מסעדתו של אחשוורוש, ובעבור זאת נגזרה עליהם גזרה לכלותם מן העולם ולאבד את זכרם. אמרו לו אברהם, יצחק ויעקב: אם הם צברו על דת הקדוש-ברוך-הוא, ונחתמה גזרתם, מה אנו יכולים לעשות?! חזר אליהו ואמר לו למשה: אי רועה גאמן, כפה פעמים עמדת על הפרץ לישראל, ובטלת גזרתם לבלתי השחית, שנאמר (תהלים קו): "לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית", מה תענה על הצרה הזאת (ישעיה לו, ג): "כי באו בני עמלק עד משבר וגו', אמר לו משה: כלום יש אדם כשר באותו הדור? אמר לו: יש, ושמו מרדכי. אמר לו: לך והודיעו, כדי שיעמד הוא משם בתפלה ואני מפאן, ונבקש רחמים עליהם לפני הקדוש-ברוך-הוא. אמר לו: רועה גאמן, כבר נכתבה אגרת פליה על ישראל. אמר לו משה: אם בטיט היא חתומה — תפלתנו נשמעת, ואם בדם נחתמה — מה שהיה הוא, אמר לו: בטיט היא חתומה. אמר לו משה רבנו: לך

חור | כַּרְפֵּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בַּחֲבַלֵי־בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת | זֶהָב וְכֶסֶף עַל רִצְפַת בַּהֲטוֹשׁוֹשׁ וְדָר וְסַחֲרַת:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

והודיע למרדכי, מִיָּד הַלֵּךְ וְהוֹדִיעַ לְמַרְדֳּכָי, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב (אסתר ד, א):
 "וּמַרְדֳּכָי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, וַיִּקְרַע מְרַדְכֵי אֶת בְּגָדָיו", רואים מכל זה
 את הַנּוֹק שֶׁנִּגְרַם עַל־יְדֵי שְׂאוּכְלִים מֵאֲכֻלוֹת אֲסוּרִים, וְלִכֵּן צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ
 הַרְבֵּה אֶת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, בְּפָרֵט בְּעֵתִים הַלְלוּ, שֶׁלֹּא נִפְשַׁל בְּמֵאֲכֻלוֹת
 אֲסוּרִים, שֶׁזֶּה גֹרֵם קְטֻרוֹג גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם. וְחַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (שיר
 הַשִּׁירִים רַבָּה, פֶּרֶשֶׁה ו, סִימָן ר'): הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְזַהֵר לָהֶם לִישְׂרָאֵל וְאוֹמֵר
 לָהֶם: אַל תִּנְבְּלוּ עִצְמְכֶם בְּדַבַּר רַע, וְאֲנִי נֹתֵן לָכֶם שְׂכָר טוֹב; אֲשֶׁרֵי מִי
 שֶׁנֹּזֵהר בְּזֶה, וְהִבֵּן לַמַּעֲשֶׂה.

ו חור כַּרְפֵּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בַּחֲבַלֵי בּוּץ וְאַרְגָּמָן: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנִי!
 שְׂרַבְנוּ וְ"ל גְּלָה לָנוּ (לְקוּשִׁי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן כה), אֲשֶׁר צָרִיף כָּל אָדָם
 לְהוֹצִיא אֶת עִצְמוֹ מִהַמְדֻמָּה, וְלְהַעֲלוֹת אֶל הַשָּׁכֵל, וְכִשְׁנַמְשֵׁף אַחַר הַמְדֻמָּה
 — זֶה שְׂרִירוֹת לֵב, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אַחַר הַמְדֻמָּה שְׁבֵלֵב, שֶׁמִּשָּׁם אָדָם סוֹבֵל אֶת
 כָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שְׁבַעוּלָם; כִּי כָּל מֶה שְׂאָדָם סוֹבֵל, זֶהוּ רַק מִהַדְמִיוֹנוֹת
 שֶׁנִּכְנָסוּ בוֹ, שֶׁזֶה כַּח הַבְּהֵמִיּוֹת, וְצָרִיכִים לְהַכְנִיעַ אֶת זֶה עַל־יְדֵי גְדֻלַּת הַבּוֹרָא
 יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, לְגִלוֹת וּלְפָרֵסם תָּמִיד אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה נַעֲשָׂה
 עַל־יְדֵי צְדָקָה, שֶׁנּוֹתֵינִן לְעַנֵּי הַגּוֹן. כִּי עַקֵּר הַגְּדֻלָּה וְהַפָּאָר הוּא הַתְּגֻלוֹת
 הַגּוֹנִין, וְכֶסֶף וְזָהָב הֵן הַגּוֹנִין, כִּי גּוֹנִין עֲלָאִין בְּהֵם, וְגּוֹנִין עֲלָאִין
 הַמְלַבְּשִׁים בְּכֶסֶף וְזָהָב — אִין מְאִירִין, אֲלֵא כְּשֶׁבָאִים לְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, כִּי
 שָׁם מְקוּמָם, וְנִכְלָלִין זֶה בְּזֶה, וּמִתְנַהֲרִין אֵלּוּ הַגּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה מט,
 ג): "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֲתַפְּאֵר", כִּי מְקוּם הַגּוֹנִין אִינוֹ אֲלֵא אֲצֵל אִישׁ
 הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְכִשְׁמִתְנַהֲרִין הַגּוֹנִין, אֲזִי הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִתְגַּדֵּל וּמִתַּפְּאֵר בְּהֵם,
 כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (חגי ב, ח): "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב", וְנַעֲשָׂה מֵהֶם בְּגַדֵי יֵשַׁע, כִּי
 כָּלֶם מִתְאוּסִים לְהַסְתַּפֵּל בְּהֵם, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהַכֶּסֶף וְזָהָב אֲצֵל הַגּוֹנִים, אֲזִי

הגננין נעלמים אורם ואינם מאירים, פי אין שם מקומם, פי אין מקומם אלא אצל איש הישראלי, ובשביל זה הגויים תאבין תמיד לקסוף של איש הישראלי, כאלו לא ראו קמון מעולם, ואף שהם מלאים כסף וזהב הרבה, אבל אצלם לא מאירים, רק אצל בר ישראל, נמצא כשבר ישראל נותן צדקה, על-ידי-זה מאירין הגננין עלאין, ונתגלה אורו יתברך בהתגלות נוראה ונפלאה מאד. ויען שהדמיונות והקלפות מתגברים על כל אחד ואחד בכל מדרגה ומדרגה, ולכן צריכים תמיד לשבר את הדמיונות בכל עולם ועולם; פי בכל פעם ופעם שבר ישראל עולה מעלה מעלה, מתגברים עליו הדמיונות מחדש, וצריכים בכל פעם לעשות התחלה חדשה ולהרבות בצדקה, כדי שיאירו הגננין עלאין, ויתגלה אמתת מציאותו יתברך, ויתבטלו הדמיונות. אף זה לעמת זה מתגבר המו-עמלק, שזה (במדבר כד, כ): "ראשית גוים עמלק" (לקושי-הלכות, עבודת אלילים, הלכה ג, אות יד), פי עמלק הוא ראשית וכלל כל הגויים, שהם הקלפות והדמיונות הפאין מבח המדמה, והוא העקר, שמתגבר ומתפשט מאד בכל דרגה ודרגה, לשבר את האדם, ולהפילו בנוקבא דתהומא רבה, ועל-כן עקר הכנעתו על-ידי צדקה, שעל-ידי-זה מתגלין הגננין.

וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): על הפסוק (אסתר ג, ט): "ועשרת אלפים כפר זהב אשקול" וגו', גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שעתיד המן לשקל שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, פי שקלי ישראל הם סוד צדקה על קרבנות צבור, שעל-ידי-זה עקר הכנעתו, וזה שאמר (אסתר ג, ח): "ישנו עם אחד", ודרשו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ד, סימן יב): "ישנו עם אחד", אותו שנאמר בו (דברים ו, ד): "הנני-ה אחד", ישן לו מעמו, אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: אני אין לפני שנה, הדיא הוא דכתיב (תהלים קכא, ד): "הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל", ואמה אמרתי יש לפני שנה, חייף שמתוף שנה אני מתעורר על אותו האיש, ומאבדו מן העולם, הדיא הוא דכתיב (תהלים עח, סה): "ויקץ כישן הנוני ויך צריו אחר", הינו שאמר המן, שנפלו אל שנה עמקה, חס ושלום, וכן, כבכול, הקדוש-ברוך-הוא לא מאיר פניו לעם ישראל, שכל זה הוא כחינת כח המדמה, שמתגבר על האדם, פי עקר התגברות המדמה הוא ענין שנה

ותרדמה, שאז התגברות המדמה, ושם עקר אחיזת הזמן, כי נדמה לאדם שיש עוד הרבה זמן בזה העולם, כי ככל שנתגבר כח המדמה על האדם, נדמה לו שיש לו עוד הרבה זמן בזה העולם, שזה כלל הגלות הארץ והמר הזה, ועל-פן אמר הקו, שישראל בתקף הגלות, הם בכחינת שנה, שהוא התגברות המדמה, הסתלקות הדעת, ועל-פן יוכל להתגבר עליהם, חס ושלו, כי גלות בכל וכן כל הגליות נמשליו לשנה, כמו שכתוב (תהלים קכו, א): "בשוב הני"ה את שיבת ציון, היינו כחולמים", ודרשו חכמינו הקדושים (פניני כג), שזה סובב על שנה, שאמר חוני המעגל: מי איכא דניי שבעים שנין; ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן ס), שיש בני-אדם שישנים את ימיהם, ויכולים לעבר להם כל השבעים שנה בכחינת שנה, שאינם מפירים את הבורא יתברך שמו, ועל-פן היה הנס על-ידי נדוד השנה, כמו שכתוב (אסתר ו, א): "בלילה ההוא נדרה שנת המלך" וגו'.

ועל-פן מתחלת המגלה לספר תקף הנס מעצם גדלתו של אחשורוש, כמו שכתוב (אסתר א, ו): "חור כרפס ותבלת אחוזי בחבלי בויץ וארומן על גילי כסף מטות זהב וכסף על רצפת בהט ושש ודר וסחרת", כי המגלה מספרת לנו בזה תקף הנס של מפלת המן-עמלק, שהשם יתברך עשה עמנו בכל דור ודור, כי עקר הכנעת המדמה, שמתגבר ומתפשט מאד בכל דרגה ודרגה, שהוא המן-עמלק, זה בא על-ידי עשירות הקדושה, שאוכין על-ידי צדקה, שעל-ידי-זה מתגליו הגונין שבממון, שהם גדלת הבורא יתברך שמו, ואז בימי אחשורוש התגברה מלכות הרשעה כל-כף, עד שהיה להם כל העשירות וכל הגונין הזה אצלם, וזה שמספרת המגלה מרבוני הגונין ותקף העשירות המפלגת שהיתה אצלם, עד שהיתה הקרקע מרצפת באבנים טובות כלולין מכמה גונין, כמו שכתוב: "מטות זהב וכסף על רצפת בהט ושש ודר וסחרת", ועל-ידי-זה היו מתגברים כנגד ישראל מאד מאד. כי זה ידוע, אשר את זה לעמת זה עשה אלקים, וכמו שעל-ידי עשירות הקדושה מתגברים על כח המדמה, כמו-כן לתפך, חס ושלו, כשהסטרא אתרא מתגברת, ונמשכת כל העשירות ורבוני הגונין אצלם, אזי הם מתגברים מאד על-ידי רבוני העשירות שכבשו אצלם.

וזה סוד מרירות הגלות של עכשו, שכל הגדלה והעשירות הוא אצלם,

ועל-ידי-זה הם מתגברים מאד. אבל באמת כל התגברותם היא לפי שעה, אבל לבסוף הם נופלים על-ידי-זה בעצמו, כמו שכתוב (קהלת ה, יב): "עשר שמור לבצעליו לרעתו", כי הגונין על-אין שבמזון אינם יכולים להאיר כשהמזון כבוש אצל העכו"ם והרשעים, ואלו הגונין בעצמם נלקחים עמם ומתגברים עליהם ומפילין אותן, ומוציאין מהם כל הנצוצות שבלעו מכבר, כי זה סוד (קהלת, ח, ט): "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו", כידוע.

וזה סוד (ישעיה ס, יז): תחת הנחשת אביא זהב ותחת הכרזל כסף וגו', כי העשירות שהם כובשים עכשו מישראל, על-ידי רבוי המסים וארנוניות, זה המזון בעצמו שלוקחין מישראל — ינקם בהם ויתגבר עליהם, ויוציא מהם כל העשירות בכפלי כפלים, וכן מרמז בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר), חלק א, סימן ה', שעל-ידי המסים והנתינות שהם גובים מישראל, על-ידי-זה בעצמו הם נכנעין ונופלין, כי כל המסים והנתינות שגובין מישראל, הם בחינת צדקה, כמו שכתוב (ישעיה ס, יז): "ונוגשיה צדקה", ועל-ידי-זה מתגלין גם-כן הגונין, נמצא, שעל-ידי המסים שגובים מישראל, על-ידי-זה ניקא מתגלין הגונין, ועל-ידי התגלות הגונין היא מפלתם, כי העכו"ם — אחיזתם בהמדמה, שהוא כח הבהמיות, כי הם נמשלין לבהמה, וכשנכנע המדמה על-ידי הגונין שמתגלין על-ידי רבוי המסים שלוקחים מאתנו ניקא, אזי נופלים כל העכו"ם שאחיזתן מהם. ועל-כן גם אז בימי אחשורוש, היתה מפלתם בעצמם, על-ידי עצם גאונתם, שנתגאו ונתפארו והראו את יקר תפארת גדלתם ועשירותם בשעת המשחה, ונתלבש בלבושי הכהן גדול, שהם עקר פאר הגונין, שהם בגדי ישע, שרצו לפגם באלו הבגדים הקדושים, ועל-ידי-זה קפץ השטן גם ביניהם והתגרה בהם, עד שהרגו את ושתי המרשעת, שעל-ידי-זה היתה עקר מפלת המן-עמלק, על-ידי שגלקחה אסתר תחתיה, כי כל זה הוא (קהלת ח, ט): "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו", שנתהפך מהפך להפך, בבחינת (אסתר ט, א): "ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם".

וזה שכתוב (אסתר ה, יא): "ויספר להם המן את כבוד עשרו", כי ספר להם שיש לו עשירות גדולה, וסבר שהגונין על-אין כבושים אצלו, ועל-ידי-זה אין כח אל סטרא דקדושה, שהוא מרדכי וישראל, להתגבר כנגדו, אבל

וְהַשְׁקוֹת בְּכֵלֵי זָהָב וְכֵלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים וַיֵּין מַלְכוּת רַב כְּיַד הַמֶּלֶךְ:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

השם יתברך חמל על עמו, ונתתפף מהפף אל הפף, שתורה כל העשירות וכל הגננין למרדכי, כמו שכתוב (אסתר ח, ב): "ותשם אסתר את מרדכי על בית המן", שמרדכי קבל את כל העשירות של המן, אזי תורה כל העשירות אל הקדשה, ונתגלו הגננין עלאין, שהם גדלת הבורא יתברך שמו, ועל-ידי-זה זכו להכניע ולהשפיל את העמלקים, שהם הסטרא אחרא, וילגשא את ישראל. וזה ומתנות לאביונים שחזבים בפורים, דהינו להרבות בצדקה, כי עקר התגלות הגננין בקדשה הוא, על-ידי רבוי צדקה שנותנין זה לזה, שעל-ידי-זה עקר הכנעת המדמה שהוא הסטרא אחרא, וזה תקף השמחה של פורים, כי על-ידי שנתגלה אמתת מציאיתו יתברך בעולם, על-ידי-זה נעשה השמחה בשלמות, וזה משפיע שפע פרנסה על האדם, שזה סוד (דברים טו, טו): "והיית' אף' שמח'", שהוא סופי תבות שם חת"ף, שם הפרנסה, כי דיקא על-ידי שמחה — נשפעת פרנסה, כי השמחה מכנעת את כח המדמה, שמשם באה העניות והדחקות.

וזה אשר "חזר כירפס תיכלת" ראשי תבות שם חת"ף. ומובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קח), אשר שתי פעמים רוח עולה חת"ף, כי אחשורוש רצה להתגבר על עם ישראל בהרהורי עפוס, ומרדכי הפך את זה על-ידי (אסתר ד, א): "ויזעק וצקה גדולה ומרה", ששבר את רוחו בקרבו. וזה מה שהכניס בעם ישראל, שיהיו מתאנחים, שזה תרין רוחין, מוציא רוח ומכניס רוח, וזה חז"ר דיקא, שהוא סוד רוח, ולכן יוצא מזה שם הפרנסה והעשירות, כי הפך מהפף אל הפף, ועל-ידי-זה הפיל את המן-עמלק, והבן למעשה.

ז והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים, ויין מלכות רב כיד המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נו), כי יש שתי הסתרות, וכשהשם יתברך נסתר בהסתרה אחת, גם כן קשה מאד למצאו, אף אף-על-פי-כן כשהוא נסתר בהסתרה אחת, אפשר ליגע ולחתור,

גנזי המלך

לה

עד שימצא אותו יתברך, מאחר שיודע שהשם יתברך נסתר ממנו, אבל
בשהשם יתברך נסתר בהסתרה שבתוך הסתרה, דהינו שבהסתרה בעצמה
נסתרת ממנו, דהינו שאינו יודע כלל, שהשם יתברך נסתר ממנו, אזי אי
אפשר כלל למצא אותו, מאחר שאינו יודע כלל מהשם יתברך, שנה (דברים
לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר", דהינו שאסתיר ההסתרה, שלא ידעו כלל
שהשם יתברך נסתר, ואזי בודאי אינו יכול למצא אותו יתברך, מאחר שאינו
יודע כלל, שצריך לבקש אותו יתברך, כי אינו יודע כלל שהשם יתברך נסתר
ממנו, כי ההסתרה בעצמה נסתרת. אבל באמת אפלו בכל ההסתרות, ואפלו
בהסתרה שבתוך הסתרה, בודאי גם שם מלבש השם יתברך, כי בודאי אין
שום דבר שלא תהיה בו חיות השם יתברך, כי בלעדי חיותו לא היה לו
קיום כלל, ועל-כן בודאי בכל הדברים, ובכל המעשים ובכל המחשבות,
מלבש שם השם יתברך, כביכול, ואפלו אם, חס ושלום, עושין דבר עברה,
שהוא שלא כרצון השם יתברך, עם כל זה בודאי יש שם חיות השם יתברך,
אף שהוא בהעלם ובצמצום גדול, והתורה היא החיות של כל דבר. נמצא,
שבכל הדברים, ובכל המחשבות, אפלו במחשבה, דבור ומעשה של עברה,
חס ושלום, יש שם גם-כן התלבשות התורה, אף שהוא בהעלם ובצמצום
גדול, בסוד הסתרה, כי עבר ושנה נעשה לו כהתר, כמו שאמרו רבותינו,
זכרונם לברכה (יומא פו:), דהינו שעל-ידי העברות, הוא מהפך דברי אלקים
חיים, ועושה צרופים אחרים בתורה, עד שנעשה מאסור התר, כמו שכתוב
(ישעיה ה, יט): "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע" וגו', נמצא שאפלו בתוך
העברות מלבש שם חיות השם יתברך, דהינו אותיות התורה, רק שהוא
בהעלם, דהינו שמחמת העברות, הפך הצרופים של התורה, עד שנעשה
מאסור התר, כי עבר ושנה נעשה לו כהתר, וזה סוד הסתרה אחת, ובשהשם
יתברך נסתר ממנו בהסתרה אחת, דהינו שנעשה לו כהתר, גם-כן קשה מאד
למצאו, מאחר שקבר נעשה לו כהתר, אבל עם כל זה אפשר ליגע ולחתור
עד שימצא אותו יתברך שמו, מאחר שעל-כל-פנים יודע שנעשה לו כהתר,
על-כן אף שהשם יתברך נסתר ממנו, וכבר נעשה לו העברות כהתר, עם
כל זה אפשר שישב אל לבו זה בעצמו, דהינו מה שנפל והגיע אל בחינת
נעשה לו כהתר, ויבקש ויחתר עד שיצא מזה, מאחר שעל-כל-פנים יודע
מזה שנעשה לו כהתר.

אבל דע, שיש עוד בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, דהיינו שההסתרה בעצמה נסתרת, שאינו יודע כלל, שהשם יתברך נסתר ממנו, דהיינו שאינו יודע כלל שגהפך אצלו האסור להתר, רק כל הדברים רעים דומים לו למישור גמור, חס ושלום, הינו אם, חס ושלום, אחר שעבר ושנה, עושה יותר עברות, חס ושלום, אני נסתר ממנו אפלו זאת שינדע שנעשה לו כהתר, רק שאינו יודע כלל משום נדנוד אסור, והכל הוא ישר בעיניו, וזה בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, שההסתרה בעצמה נסתרת. ובאמת גם בתוך ההסתרה שבתוך ההסתרה, גם שם מלבש השם יתברך, דהיינו אותיות התורה, פי בלעדיו יתברך אין חיות לשום דבר, רק שעל-ידי רבוי העברות הפך דברי אלקים חיים לגמרי, עד שגהפך אצלו מחכמות התורה לפתיחות ולשטות, עד שאינו יודע כלל אפלו זה בעצמו שנעשה לו כהתר, שזה בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, על-כן צריך לגלות ההסתרות, וזה — על-ידי שפמשיך אריכות ימים לתוך המלכות, שהיא בחינת דעת, ועל-ידי-זה הדעת יוכל לידע, שאפלו בתוך ההסתרה בעצמה, ואפלו בתוך ההסתרה שבתוך הסתרה, גם שם מלבש השם יתברך, דהיינו התורה, ומאחר שידע שאפלו בתוך ההסתרות יש שם השם יתברך, מזה בעצמו נתגלין ההסתרות, ונעשה מהם תורה, ואפלו מהסתרה שבתוך הסתרה — נעשה תורה, כי באמת גם שם מלבש השם יתברך, הינו תורה, רק מחמת שלא היו יודעין שהשם יתברך נסתר שם, זה בעצמו הוא בחינת ההסתרות, וחכף פשיודעין שהשם יתברך נסתר שם, על-ידי-זה בעצמו נתהפכה ההסתרה שבתוך ההסתרה, ונעשה ממנה דעת, והתורה התורה שנסתרה פאן לדעת, מאחר שידע שהשם יתברך נסתר שם, וכיין שפחזור ההסתרה שבתוך הסתרה לדעת, ונעשה ממנה תורה, אני התורה בעצמה מוכיחה אותם, כמו שאמרנו (והר שמיני לו, אחרי נח, ושא ככו): אורייתא מכרות קמיהו: "עד מתי פתיים תאהבו פתי"; כי באמת התורה מכרות וצועקת ומוכיחה תמיד, כמו שכתוב (משלי א, כא-כג): "בראש המיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר, עד מתי פתיים תאהבו פתי, ולצים לצון תמדו להם וכסילים ישנאו דעת, תשובו לתוכחתי, הנה אביעה לכם רוחי אודיעה דברי אתכם", רק שאינו שומע קול הפרוז של התורה מחמת ההסתרות, שנסתר ממנו לגמרי שהוא רחוק ממנו יתברך, ומאחר שנתגלו ונקזרו

ההסתרות, ונעשה מהם תורה, על-ידי הדעת, אזי תכף כשנעשה מהם תורה, התורה בעצמה מוכיחה אותם "עד מתי פתים תאהבו פתי", וזה שכתוב (משלי לא, כו): "פיה פתחה בחכמה", שעל-ידי החכמה ודעת של התורה המסתרת בכל מקום, על-ידי-זה מגלין ההסתרות, ועושין מהם תורה, על-ידי-זה "פיה פתחה" הינו "אורייתא מכרזת קמיהו", שהתורה בעצמה פותחת פיה ומוכיחה אותם.

פי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ואפלו שהאדם נפל לעמקא דתהומא רבא, ונכשל במה שנכשל, עם כל זאת אם יחפש ויבקש בתוך ההסתרה שנסתר ממנו אלקותו יתברך, ימצא שם תורה, כי בכל דבר גנוזה שם תורה, כי התורה מחיה את כל הבריאה כלה, כי אין דבר שלא יהיה שם גנוז תורה.

ודע, שהתורה המלבשת בתוך ההסתרה שבתוך הסתרה, היא תורה גבוהה דיקא, הינו סתרי תורה, כי מחמת שהיא צריכה להתלבש במקומות נמוכים כאלו, הינו אצל אלו שעברו הרבה עברות, עד שנסתר מהם הקדוש-ברוך-הוא בהסתרה שבתוך הסתרה, על-כן חשב השם יתברך מחשבות לבלי להלביש שם פשוטי תורה, לבל יוכלו הקלפות לינק משם הרבה, ויהיה הפגם גדול מאד, על-כן הוא מסתיר ומלביש שם תורה גבוהה דיקא, שהם סתרי תורה, שהיא תורת ה' בעצמה, כדי שלא יוכלו הקלפות לינק משם הרבה, וכמו שכתוב (שמות יב, יב): "ועברתי בארץ מצרים", אני ולא מלאך, אני ולא השליח, אני ה', אני הוא ולא אחר (הגדה של פסח), כי בארץ מצרים, ששם מקום הקלפות מאד, על-כן שם דיקא מלבש ומסתר השם יתברך בעצמו, הינו תורת ה' ממש, סתרי תורה, על-כן דיקא מההסתרה שבתוך הסתרה, בשחזור ומתפכה לדעת, נעשה ממנה דיקא תורת ה' ממש, כי שם במקומות הירודים והנפולים נסתרת תורת ה', שהם סתרי תורה. ועל הכל אסור להתיאש בשום פנים ואפן, ואפלו מי שכבר עבר על כל התורה כלה, ונפל למקום שנפל, ונעלם ונסתר ממנו לגמרי, שהוא רחוק ממנו יתברך, שנפל בהסתרה שבתוך הסתרה, שגם ההסתרה נסתרת ממנו, שאינו יודע שרחוק ממנו יתברך, אפלו אדם כזה, אם לא יתיאש, ויחפש ויבקש אחריו יתברך, אזי יתגלו אליו סתרי תורה דיקא. וזה

"והשקות בכלי זהב וכלים מפלים שונים ויין מלכות רב פני המלך", פי אחשוורוש והמן-עמלק רצו להעלים ולהסתיר ולכסות את אמתת מציאותו ותכרוף, כי חכמינו הקדושים אמרו (חלין קלט:): אתשורוש מלך טפש היה, ועל המן אמרו (שם) שמרמו בפסוק (בראשית ג, יא): "המן העץ", כי הטפש היה הלך אחר עצת המן עמלק, שינק מהנחש הקרמוני, שהסית את אדם וחנה שיאכלו מעץ הדעת טוב ורע, עד שנדלדלו, והיו שניהם ערמים, פי מצוה אחת היה בידם, ונתערטלו הימנה, וגרמו מיתה לכל הדורות, והקדוש-ברוך-הוא חמל על עם ישראל, ושלח את מרדכי, שאמרו (חלין קלט:), שמרמו בפסוק (שמות ל, כג): "מר דרור", ותרגומו "מיא דכיא", וכן את אסתר, שאמרו (חלין קלט:), שמרמו בפסוק (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר"; הינו שמרדכי החדיר בעם ישראל שיהיו בני חורין על-ידי התורה, פי (אבות ו, ב): אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה ו, ז) על הפסוק (אסתר ט, כז): "קימו וקבלו", קימו מה שקבלו כבר, ואסתר גלתה את ההסתרה שבתוך הסתרה, הינו שבימיהם גלו את רזי וסתרי תורה, שזה סוד מגלת אסתר, שמתגלית ההסתרה, עד פרי פה, שקבלו עם ישראל את התורה מתחדש בשמחה עצומה, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ב, סימן יא): "והשקות בכלי זהב וכלים מפלים שונים", שהביא את פלי בית-המקדש וחלל אותם; פי באמת כל העשירות שבעולם הייתה בבית-המקדש, כמאמרם ו"ל (מדרש בראשית, פרשה טז, סימן ה'): זהב — למה נברא? בשביל בית-המקדש. פי כל העשירות שייכת רק לבית-המקדש; והנה אחשוורוש נשתמש עם פלי בית-המקדש, וכן נתלבש בבגדי כהן גדול, ועל-ידי-זה קבל את ענשו דיקא, על-ידי המן-עמלק, שנחן לו עצה וכו', שעל-ידי עצתו ונהרגה ושתי המרשעת, שהיתה נכדה של נבוכדנאצר הרשע, שהם מלכות הרשעה. ואמר רבנו ו"ל, אשר פנגד מלכות דקדשה, יש מלכות הרשעה, הינו מלכות המן-עמלק, כמו שכתוב (במדבר כד, כ): "ראשית גוים עמלק", והוא זה לעמת זה, פי מלכות דקדשה הוא בחינת (שם י, כה): "מאסף לכל המתנוח", שכל אלו שנפלו ונתרחקו ונאבדו וכו', היה שבט דן אוספם ומחזירם אל הקדשה, וכמאמרם ו"ל (ירושלמי, ערוכין פ"ה, הלכה א'): לפי שהיה שבטו של דן מרבה באוכלוסין, היה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאבד דבר, היה מחזירו לו, ומלכות דסטרך אתרא הוא מאסף ממון.

כי מחמת שהוא נרא שלא יוציאו בלעז מפיו, הינו הנצוצות הקדושות שיש אצלו, על-פן הוא מתגבר ומאסף ממון, שהם נצוצי הקדשה, כי הם בחינת הגונין עלאין שיש בזהב וכסף ונחשת — שהם הממון, וזה בחינת תאנת עצירות, שהיא בחינת מלכות. ועל-פן צמלק, שהוא מלכות הרשעה, רודף את מתנה דין, שהוא בחינת מלכות הקדשה, (דברים כה, יח): "וינוב בך כל הנחשלים אחריו, ואתה ענף ונגע ולא ירא אלקים", דהינו בעת שאין להם כח מלכות הקדשה, שהיא בחינת נרא אלקים, פי מלכות המן-צמלק, הוא הפך מלכות הקדשה, פי מלכות הקדשה היא בחינת מאסף לכל המתנות אל הקדשה, ומלכות המן-צמלק, שהיא מלכות הרשעה, היא בחינת מאסף ממון, פי מתגבר בתאנת ממון, כדי לתפס כל נצוצות הקדשה, אף אף-על-פי-כן אינו מועיל לו קלל, פי מרדכי הצדיק היה בכחו להוציא מאתו כל הממון וכל הנצוצות הקדושים שבלע. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה י): "פי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת" — זה מרדכי, הינו שמרדכי, שהוא בחינת מלכות הקדשה, נתן לו חכמה ודעת לאסף את כל המתנות, וזה טוב לפניו, בחינת התורה, פי (אבות, פקד ו): אין טוב אלא תורה, "ולחוטא נתן ענין לאסף ולכנוס" זה המן, הינו שהמן, שהוא בחינת מלכות דסטרא אחרא, הוא מאסף ממון, וזה "לחת לטוב לפני האלקים", בחינת התורה, שמרדכי שהוא בחינת מלכות הקדשה, מוציא ממנו כל הממון וכל הנצוצות, ונעשה מזה תורה, פי מרדכי מוציא ממנו כל העצירות, בבחינת (איוב כ): "חיל בלע ויקאנו", וזה היה פגמם, שהשתמשו בכלים של בית-המקדש בסעדתו של אחשורוש, כמו שכתוב: "וכלים מקלים שונים", כמאמרם ו"ל (אסתר ב, פ' פרשה ב', סימן יא), שהביא כליו וכלי בית-המקדש ונמצאו נאים ונפין מקליו, פי מלכות הרשעה, שהיא מלכות המן-צמלק, היה כל כחה ממלכות אחשורוש (לקוטי-הלכות, יורה דעה, הקשר גלים, הלכה ג, אות ד); ועל-פן רצו להתגבר על-ידי פגם האכילה, והחטיאו את ישראל בסעדתם, ועל-פן השתמשו או בכלי בית-המקדש, פי רצו לפגם בהעצירות הקדשה, שהוא כלי בית-המקדש, שעל ידם עקר המשכת כל ההשפעות לכל העולם, על-ידי פלים קדושים כאלו, אבל אסור להשתמש בהם להדיוט, שלא יהיה רבוי אור, חס ושלום, רק להשתמש בהם בקדשה בבית-המקדש, ואז נמשך השפע והפרנסה על ידם לכל העולם. ואחשורוש

וְהַשְׁתִּיחַ כְּדַת אֵין אַנְס כִּי־יֵכֵן | יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל־רֵב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כְּרָצוֹן אִישׁ־אִישׁ: ֹ

גְּזֵי הַמֶּלֶךְ

וְהָמֵן, שֶׁהֵם מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, שִׁמְתִּנְבְּרִים כְּגֹד מַלְכוּת דְּקִדְשָׁה, וְעָקֹר הַתְּגַבְרוּתָם לִפְגַּם הָעֲשִׁירוֹת דְּקִדְשָׁה, חַס וְשְׁלוֹם, עַל־כֵּן הַתְּגַבְרוֹ לַהֲשַׁתְּמַשׁ בְּסַעֲדָתָם בְּכָל־י בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ, כִּי עָקֹר הַפְּגָם עַל־יְדֵי פְגַם הַכֹּלִים, שֶׁעַל יָדָם עָקֹר הַמִּשְׁכַּת הַחַיִּית מִחַי הַחַיִּים.

הַיָּנוּ כִּי הַתּוֹרָה הִיא חֻקְמָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּבָהּ מְלַבֵּשׁ, כְּכֹכֹל, הַחַיִּים שֶׁל חַי הַחַיִּים, וּכְשֶׁהָאָדָם לֹמֵד תּוֹרָה, מִמְשִׁיף עַל עֲצֵמוֹ חַיִּים, וְזֶה "כֹּלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים", כִּי בְּבֵית־הַמֶּקְדָּשׁ נִצְטַמְצַם הָאוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶה כָּל־כְּלֵי בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ, אֲשֶׁר כָּל כְּלֵי וְכָל־יָד הִזָּה מְדַרְדֵּק מְאֹד, אִיךָ לְהוֹרִיד אֶת הָאוֹר אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם, כִּי הַכֹּל מְדַבֵּר ה' נַעֲשֵׂה, כִּי כָּל כְּלֵי בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ הִזָּה כְּפִי רָצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁכְּכֹכֹל, צְמַצְמָם אֶת עֲצֵמוֹ בְּכָל־י בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ, וְכֵן הוּא הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא חֻקְמָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהַמְצוּוֹת הֵן רָצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁבָּהֶם הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא הַתְּלַבֵּשׁ, וְכָךְ זוֹכִין לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ, כָּל אֶחָד כְּפִי שִׁמְתִּיגָע עַד שֶׁמוּצֵא אֶת הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁבַתּוֹרָה, וְאַחֲשׁוֹרוֹשׁ וְהָמֵן־עֲמֵלֵק שֶׁהֵם מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, רָצוֹ לְכַטֵּל אֶת זֶה, וְזֶה "וְהַשְׁקוֹת בְּכָל־י זָהָב וְכֹלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים וְיֵין מַלְכוּת רַב כִּי־הַמֶּלֶךְ", כִּי בְּקִדְשָׁה יֵין עוֹלָה סוּד (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פֶּרֶשׁה י', סִימָן ח'): נִכְנָס יֵין יָצָא סוּד, וְעַל יָדָם מְתַגַּלָּה מַלְכוּת דְּקִדְשָׁה, עַל־יְדֵי כָּל מִיָּגִי צְמַצְמוֹתִים מְשַׁכֵּל עֲלִיּוֹן לְשַׁכֵּל תַּחְתּוֹן, מַעֲלֵא לְעֵלּוֹל, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטִי־מִוֶּהֲרֵן, חֵלֶק א', סִימָן ל'), שֶׁזֶה בְּעֲצֵמוֹ הוּא "כֹּלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים", כִּי כְּדִי לְהַשִּׁיג אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, צְרִיכִים לְהִלְבִּישׁ שַׁכֵּל עֲלִיּוֹן בְּשַׁכֵּל תַּחְתּוֹן, בְּכָל מִיָּגִי כֹלִים וְלְבוּשִׁים. וְהֵם רָצוֹ לְכַטֵּל אֶת זֶה לְגַמְרֵי, אֲבָל לֹא הוֹעִיל לָהֶם, כִּי בְּכַח מְרַדְכֵי וְאַסְתֵּר נִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁעַל יָדָם דִּיקָא נִתְחַדְּשָׁה תּוֹרָה חֲדָשָׁה, שְׁזוֹ מְגִלַּת אֶסְתֵּר, שֶׁהוּא סוּד (יִשְׁעִיָּה נ"א, ד): "כִּי תוֹרָה מֵאֵתִי תֵצֵא", וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂהָ.

ח וְהַשְׁתִּיחַ כְּדַת אֵין אַנְס: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְגִלָּה י"ב), דְּרָשׁוּ מִזֶּה: וְהַשְׁתִּיחַ כְּדַת, מֵאֵי כְּדַת? אָמַר רַבִּי חֲנַן מִשֵּׁם רַבִּי

מאיר: פדת של תורה, מה דת של תורה אכילה מרבה משתיה, אף סעדתו של אותו רשע אכילה מרבה משתיה. והנה רבנו ז"ל אמר (שיחות הר"ן, סימן כג): הרחמנות של העולם הזה הכל רואין, ובשכיל זה הכל רודפין אחר העולם הזה, כי רואין קשהאדם רעב וצמא וכיוצא — קשה לו מאד, ויש רחמנות גדולה עליו, וכן מי שהולך ערם ויחף, יש רחמנות גדולה עליו, אבל מי שיש לו עינים ורואה גדל הרחמנות שיש על הנשמות בעולם הבא, כי שם בעולם הבא נמצאים בני־אדם שהולכים ערמים ממש, ואי אפשר לרחם עליהם כלל, כי בעולם הזה כשהאדם ערם בלא מלבוש, אזי אפשר לקבץ נדבות בעבורו ולעשות לו קאפטן (בגד), אבל בעולם הבא מי שהולך ערם, אי אפשר לרחם עליו כלל, כי שם אין מועיל שום רחמנות, כי איזה מלבוש הוא צריך? הלא רק מלבוש של תורה ומצוות, וזה אין מועיל שם רחמנות, אבל מי שזוכה להתקרב לצדיק אמת, הוא יכול לרוץ להצדיק, ולקחת אצלו איזה מלבוש להתלבש. ואמר אז, שבעולם הבא מנחין כמה בני־אדם בחוץ, והם צועקים בקול מר: תנו לנו מה לאכל, ובאין אצלם, ואומרים להם: הרי לכם אכילה ומשתיה, אכלו ושתו. והם משיבים: לא, לא, אין אנו צריכים אכילה זאת, רק אנו צריכים אכילה ומשתיה של תורה ועבודה. וכן מנחים כמה בני־אדם ערמים בחוץ, והם צועקים גם־כן מאד: תנו לנו כמה להתכסות, ובאין אצלם ואומרים: הרי לכם מלבושים, והם משיבים: לא, אין אלו מלבושים נצרכים לנו כלל, רק אנו צריכים מצוות ומעשים טובים להתלבש בהם. וסיים רבנו ז"ל ואמר: אשרי מי שזוכה לאכל כמה פרקים משניות, ולשתות אחר־כך אילו קאפיטלאך (מזמורי) תהלים, ולהתלבש באיזה מצוות.

רואים מכאן, שרבנו ז"ל נקט את ענין התורה בלשון אכילה, ואת ענין התפלה בלשון שתיה. (וענין לקושי־הלכות, העושה שליח לגבות חוב, הלכה ג, אוח לא), אשר תורה זה אכילה, ותפלה זה שתיה, וצריכים את שניהם, כי זה בלא זה לא הולך. ולכן המן־צמלק ואחשוורוש רצו להפיל את נשמות ישראל בנוקבא דתהומא רבא, על־ידי הסעדה שלהם, כי הסעדה היתה טרפות ונבלות, כמאמרם ז"ל (מגלה יב): מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל שבאותו הדור כליה? מפני שנהגו מסעדתו של אותו רשע, והיה שם

נאוף גדול, כמאמרם ו"ל (מדרש אגדה), שצוה המן את אחשורוש, שיושיב זונות מול כל אחד ואחד שבא לסעודה, ואלהיהם של אלו שונא זמה הוא, וכך יכלו מעצמם, וזה כבר הביא שגם השתתוו לצלם, רחמנא לצלן, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לו), שנאוף מביא בפירות ואפיקורסות, רחמנא לישזבן, והתקון להנצל מנאוף שמביא לאפיקורסות, זה על-ידי תפלה, שהוא קריאת שמע, גלוי אמונה בו יתברך. וידוע אשר אחשורוש היה שונא את עם ישראל הרבה יותר מהמן, ולכן בשעשה את הסעודה להכשיל את ישראל, עשה אותה כדת של תורה, מה דת של תורה אכילה מרבה משתיה, כי העקר הוא למוד תורה, וכמאמרם ו"ל (ספרי עקב): גדול תלמוד שמביא לידי מעשה; ורצה להפיל אותם על-ידי-זה, כי בלמוד תורה — לא זכה, נעשה לו סם המנות. ולכן אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לא), שצדיקים להיות צדיק ולמדן, וצדיק הוא מאן דנטר ברית, שהוא תפלה, הדבקות באין סוף ברוך הוא, שזה גורם שהאדם לומד תורה באש של קדשה, אבל אם אדם אינו נזהר בתפלה, ואינו נוטר הברית, אז, רחמנא לישזבן, לא זכה — נעשה לו סם המנות של הסמ"ך-מ"ם, שאלו הלומדים החולקים על הצדיקים, ומתרפים ומגדפים אותם, שהם בחינת לבן, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יב), וכל תורתם היא מהאלפין הנפולין, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כח); ולכן ההכרח גם להתפלל ולהיות צדיק, מאן דנטר ברית, שאז לומד תורה, ויתלבו ויאירו פניו בנהירו עלאה. ולכן אחשורוש רצה שיהיו יותר למדנים, אכילה מרבה משתיה, כדי לתפס אותם בסם המנות, כי אם אדם לומד תורה ואין לו יראת שמים, נדמה כאחד שמסרו לו את המפתחות הפנימיים, ולא נתנו לו את המפתחות החיצוניים, כמאמרם ו"ל (שבת לא): כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות, ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו, בהי עייל? ומרדכי הכניעו ויקא על-ידי תפלה, כמו שכתוב (אסתר ד, א): "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו, וילבש שק ואפר, ויצא בתוך העיר וינעק ויעקה גדולה ומרה"; אשר זהו בחינת צדיק, שעסק הרבה בתפלה ויצעקה ויעקה אליו יתברך, שזה בחינת קדשת הברית, כי אי אפשר להתפלל ולצעק אליו יתברך, אלא על-ידי קדשת הברית, כמובא בדברי רבנו ז"ל

ו גם וּשְׁתֵי הַמְּלָכָה עֲשֵׂתָה מִשְׁתָּה נָשִׁים בַּיַּת הַמְּלָכוֹת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוּשׁ: ֹ

גנוי המלך

(לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), וְדִקְא עַל-יְדֵי-זֶה הַכְּנִיעַ אֶת הַמֶּן-עַמְלָק עִם אַחַשְׁוֵרוּשׁ בְּיַחַד, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שְׂדֵינן יְהוּדָאִין, כַּמּוּבָא (וְהוּא פְּנִיחַס רַמְג''), וְעַלֵּיהֶם אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה א'): תַּלְמִיד חֲכָם שֶׁד יְהוּדָאִי, שְׁתוּרְתּוֹ לְהַתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר, תַּלְמִיד חֲכָם כְּזֶה — גְּבֻלָּה טוֹבָה הֵימְנוּ.

זֶה שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מגלה יב'): לַעֲשׂוֹת כְּרִצּוֹן אִישׁ וְאִישׁ, אָמַר רַבָּא: לַעֲשׂוֹת כְּרִצּוֹן מְרַדְכֵי וְהַמֶּן, מְרַדְכֵי דְכְּתִיב: "אִישׁ יְהוּדִי", הַמֶּן דְּכְּתִיב: "אִישׁ צַר וְאוֹיֵב", כִּי זֶה לַעֲמַת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, כִּי צָרִיף לְהִיּוֹת צְדִיק וְלִמְדוֹן, כִּי לִמְדוֹן לְבַד לֹא טוֹב, כִּי יָכוֹל לְבּוֹא לְטַעֲוִיּוֹת גְּדוּלוֹת וְלִכְפֹּר בְּכַל, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, לֹא-כֵן כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּפְשִׁיטוֹת, וּמְחַפֵּשׁ תַּמִּיד וְכִּי אֶת הַקְּדוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא, וּמְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְשׁוֹפֵף לְבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִזְהַר מִלְּבּוֹא לְיַדֵּי כְּפִירוֹת וְאִפְיִקוּרְסוֹת, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן יב'); וְלִכֵּן מְרַדְכֵי נִקְרָא אִישׁ יְהוּדִי, שְׂכַפֵּר בְּעַבּוּדָה וְנָה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מגלה יג'): וְלִהְפֹּךְ — הַמֶּן נִקְרָא אִישׁ צַר וְאוֹיֵב, שְׂנֵא אֲשֶׁר לּוֹמַד עַל מְנַח לְקַנְטֵר וְלִהְשָׁפִיל בְּנֵי-אָדָם. וְלִכֵּן אֲשֶׁרֵי הָאָדָם שְׂוֹכָה לְלַמֵּד וְלִהְתַּפְּלַל בְּדַבְּקוֹת אָמַת, וְהוּא כְּטַל וּמְכַטַּל אֶל הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְלוֹמַד תּוֹרָה לְשִׁמְתָה, לְשֵׁם אֵל עוֹלָם, וְתַמִּיד מִתְפַּלֵּל אֶל הַקְּדוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְשִׁיף עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחַיּוֹת וְדַבְּקוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְהֵבֵן לְמַעֲשָׂה.

ט גם וּשְׁתֵי הַמְּלָכָה עֲשֵׂתָה מִשְׁתָּה נָשִׁים: צָרִיף שְׂתַרְע, אֶהוּבֵי, בְּנֵי! אֲשֶׁר הָאָדָם צָרִיף לְשִׁמּוֹ מְאֹד מְאֹד, וְלִהְזַהֵר אֶת אֲשֶׁתּוֹ, שְׁלֹא תִתְקַרֵּב אֶל מִשְׁתָּה נָשִׁים, שְׂנַעֲשָׂה עַל-יְדֵי נָשִׁים קְלוֹת דַּעַת, וְאִפְלוּ כְּוָנְתָן לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּשְׁתָּה בְּשִׁבִיל אֵיזוֹ צְדָקָה וּמוֹסָר, צָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִשְׁמַר עִם מִי הָאִשָּׁה מִתְתַּבְּרַת, כִּי כִּף אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שַׁבַּת לג'): נָשִׁים דַּעֲתָן קְלָה; וּבְגַלְגַּל

להן להתפתות, ובפרט היום שיש נשים מקלקלות, רחמנא לישובן, אשר יש להן דעות נפסדות, וכן הולכות פה ושם עם שערות ראשן מגלות, רחמנא לישובן, שזהו צון חמור מאד, פמוכא (זהו נשא קכה): אמר רבי חזקיה, תונבא לימי על ההוא בר נש דשבק לאנתתיה דתתחזי משערא דרישה לבר, ונדא הוא חד מאינון צניעותא דביתא. ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר לאתתקנא ביה, גרים מסכנותא לביתא, וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא, וגרים מלה אתרא דשריא בביתא. מאן גרים דא? ההוא שערא דאתחזי מרישה לבר. ומה בביתא האי, כל שפן בשוקא, וכל שפן חציפותא אתרא. וכן הנשים הולכות בבגדי פריצות, שקופים וצמודים, עם שסע וכו', ודרך של נשים להמשיך אחר הקלות. ולכן צריכים להשמר מאד מאד, אם המשתה נשים הוא לא של ושתי המלכה, שהיא הקלפה לילי"ת, "אשר למלך אחשורוש", שהוא הסמ"ך-מ"ם. ואל יהיה נקל בעיניך דבר זה, כי צריכים מאד מאד לשמר היום על האשה היכן היא הולכת, וכמאמרם ז"ל (סוטה ז:): הרבה שחוק עושה, הרבה ילדות עושה, הרבה שכנים הרעים עושין; ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ג', סימן י'): "בית המלכות" — נתנה אותן בבתים מרוחזין, מפני שדרךה של אשה מצויה לקלול, כי ברגע, שהן רואות הבלי עולם הזה — הן מתקלקלות, וכן אמרו (שם): "בית המלכות" — נתנה אותן בבתים מצירין, דאמר רבי אבון, רוצה אשה שתהא בבתים מצירין ובגדים מצירין מלאכל עגלים מפשמין; ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב): "גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות" — בית הנשים מיבצי ליה, אמר רבא: שניהן לדבר עברה נתפנונו, הינו דאמר אינשי איהו בקרי ואתתיה בבוציני; למדים מכאן, שכל הסעדה של ושתי, היתה סעדה של עברה. ודבר זה שכית גם עכשו, וצריכים לשמר מאד מאד את הנשים, שלא ללכת אל שום סעדה אשר נמצאות שם נשים קלות דעת, כי בנקל להכשל על ידן, ולפל לנוקבא דההומא רבא. ואשרי האיש הזוכה לשמר על אשתו להיכן שהולכת, ועם מי היא מתחברת. ובפרט בעתים הללו, שהדור פרוץ מאד, ואשרי ואשרי אשה יראת ה', אשר בעצמה נשמרת לא ללכת אל משתה נשים, שאינו לפי רוח חכמינו הקדושים, לא לפי רוח הצניעות והיראת שמים, והבן למעשה.

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כָּטוֹב לִבְהַמְלֶךְ בַּיּוֹן אָמַר לְמַהוּמָן
בְּזָתָא חֲרִבוּנָא בְּגָתָא וְאַבְגָּתָא זֶתֶר וְכַרְכָּס שְׁבַעַת
הַסְרִיסִים הַמְשַׁרְתִּים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אַחְשֹׁרוּשׁ:

גנזי המלך

י ביום השביעי כטוב לב המלך ביין: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אין שום מציאות בלעצניו יתברך כלל, והוא יתברך ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, וברא את עולמו בששה ימים, וביום השביעי שבת וינפש, והם נגד השבע ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. וכשמכניסים בהם את המחין — ג' ראשונות, על־ידי־זה נעשים פרצוף אחד הפלול מעשר ספירות. והנה אין לה דבר שלא יהיו בו עשר ספירות, פי כל דבר בזה העולם כלול משבע ספירות: חג"ת גהי"ם, וכשמכניסים את המחין — חב"ד, אז נעשה פרצוף שלם. וזה לעמת זה עשה אלקים, שגם בתוף הקלפות והסטרא אחרא המדמים עצמם כקוף בפני אדם, יש עשר ספירות דקלפה, הינו שלש ראשונות, שזה פגם המחין, הפך האמונה, שכופרים בכל, רחמנא לישזבן, אשר משם יוצא הז' מדות המגנות, שמשם כל התאוות המגנות.

והנה ידוע, אשר כל מקום שנאמר במגלה: "המלך", סובב על מלכו של עולם, מלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא. וזה "ביום השביעי", שסובב על ספירה השביעית, שהוא המלכות, שבת מלכתא. "כטוב לב המלך ביין", שזה סוד הקדוש שמקדשים בכניסת שבת על היין דיקא, כמאמרם ו"ל (פסחים קו): זכור את יום השבת לקדשו, זוכרהו על היין בכניסתו. ולכן דיקא "כטוב לב המלך ביין", על־ידי־זה נפרדים השבע ספירות דקלפה מהקדשה, ונכנס במקומם אור האין סוף ברוך הוא בגלוי נורא ונפלא מאד. וזה "אמר למהומן בזתא חרבונא בגתא ואבגתא זתר וכרכס, שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך אחשורוש", וכמוכא (זהר בראשית קצד): ותא תזי שהוא נהר שבע דרגין אתשקנן ואתברכן מגיה. ואלין אינון יפות מראה ובריאות בשר. ותענינה באחו, בתבורא באחנתא, דלא

אשתפח בהו פרוּדא. וכלהו לשבּחא קימינ, דהא כל הגי דרגין שבע דקאמרן
 רזא איהו. כמה דאף אמר (אסתר ב. ט): "ואת שבע הנערות הראיות לתת לה
 מבית המלך" וגו'. ועל דא שבע פרות פרות מראה. ולקבל דא פתיב (אסתר
 א. י: "שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך" וגו'; כי בשמתגלה האור
 אין סוף ברוך הוא, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והמלכות פורשת גרפין
 דילה על כל הבריא, אז מתבטל כל הסטרא אחרא, כי הם נעשים פסא
 לקדשה, עד שנוקמת באלו המצרים ומציקים לנשמות ישראל ומקבלים את
 ענשם, וכמאמרם ו"ל (מגלה יב:): "ביום השביעי פטוב לב המלך ביין", אטו
 עד השתא לא טב לביה בחמרא? אמר רבא: יום השביעי שבת הנה,
 שישראל אוכלין ושותין, מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות. אבל
 אמות העולם שאוכלין ושותין, אין מתחילין אלא בדברי תפלות. וכן
 בסעדתו של אותו רשע, הללו אומרים: מדיות גאות, והללו אומרים:
 פרסיות גאות. אמר להם אחשורוש: כלי שאני משתמש בו אינו לא מדי
 ולא פרסי אלא פשרי, רצונכם לראותה? אמרו לו: הן, ובלבד שתהא ערמה.
 שבמדה שאדם מודד — בה מודדין לו. מלמד שהיתה ושתי הרשעה
 מביאה בנות ישראל, ומפשיטתן ערמות, ועושה בהן מלאכה בשבת. וכל
 זה סובב אצל כל בר ישראל, תכף ומיד כשנכנסת שבת קדש, והוא מדבק
 את עצמו באין סוף ברוך הוא, ומקדש על היין ומכון לתקן את חטא אדם
 הראשון, שחטאו הנה ביין, כמאמרם ו"ל (בדכות מ): אילן שאכל ממנו אדם
 הראשון, רבי מאיר אומר גפן הנה, שאין לה דבר שמביא יללה על האדם
 אלא יין, שנאמר (בראשית ט, כא): "וישת מן היין וישכר". וכן הוא (במדבר
 רבה, פרשה י, סימן ד'): יין מסרה לו חנה לאדם ושתה, עין שם. שממנו נמשך
 כל המיתה והרע בעולם (עין זהר בראשית גג). ומה גם שאמרו חכמינו
 הקדושים (במדבר רבה, פרשה יג, סימן ג'): ביין שיצא אדם מן הדין, התחיל
 מתרף ומגדף. וכן אמרו (בראשית רבה, פרשה יט, סימן יב): אדם הראשון לא
 נטרד מגן-עדן עד שחרף וגדף. ולכן כשנכנסת שבת, בר ישראל מקדש על
 היין, ומעיד שהקדוש-ברוך-הוא ברא את עולמו בששה ימים, וכיום
 השביעי שבת וניפש, ועל-ידינה נעשה שמה להקדוש-ברוך-הוא במעשה
 בראשית, ועוסק בתקון אדם הראשון ובתקון כל הדורות, ומתפף את הרע
 שיהיה פסא לטוב, שהן השבע פרות הרעות מראה, שיתפכו לשבע פרות

א להביא את־ושתי המלכה לפני המלך בכתר מלכות להראות העמים והשרים את־יפיה כי־ טובת מראה היא:

גנזי המלך

יפות מראה ובריאות בשר, שזה סוד תרפ"ו אורות שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), שתרפ"ו אורות נמשכים מהעולמות העליונים, שצל ידם יכבש משיח את העולם; הינו שיכניס את ענין התפלה ונהתבודדות, שכל אחד יתבודד להקדוש־ברוך־הוא, וידבר עמו יתברך כאשר ידבר איש עם רעהו והבן אל אביו, עד שיטהר את מח מחשבתו מעננים ומכסין על עינא, ויזכה שיציר לפניו תמיד השמות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, קס"א, קמ"ג, קנ"א, שעולים ביחד תרפ"ו, סוד שבע פרו"ת. ואל כל זה יכול כל בר ישראל לזכות להגיע בכניסת שבת, בעת הקדוש שמקדש על היין, והוא מבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא. ולכן אשרי מי שזוכה לבטל את עצמו לגמרי אל אמתת מציאותו יתברך, ובפרט ביום השבת, שאז ימשך עליו ברכה נאור, זיו וחיות ודבקות אמיתית בלי שום המיון כלל על כל ששת ימי השבוע; כי באמת זה עקר שעשוע עולם הבא — כשזוכים להמשיך את אור שמחת השבת על ששת ימי החל, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק ב', סימן ב').

ראה, אהובי, בני, מה לפניך! אם תזכה לענג את השבת, ימחל לך הקדוש־ברוך־הוא על כל עוונותיך, וכמאמרם ז"ל (שבת קיח:): כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש — מוחלין לו, שנאמר (ישעיה נז, ב): "אשרי אנוש יעשה זאת וגו' מחללו", אל תקרי מחללו אלא מחול לו. וכן אמרו (תנחומא בראשית): כבוד שבת עדיף מאלף תעניות. פי ביום השבת, אז יש עליה לשבעת הסריסים המשרתים פני המלך, מלכו של עולם, פי אז מאיר אורו יתברך בגלוי בתוף השבע ספירות; אשרי מי שטועם טעם שבת, והבן למעשה.

יא להביא את ושתי המלכה לפני המלך בכתר מלכות, להראות העמים

והשרים את יפיה, כי טובת מראה היא: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נה): צריכים מאד מאד להשמר מרע עין, שהרשעים ממשיכים על הצדיקים. וזו היתה קלפת המן-צמלק, שהתחבר עם אחשוורוש, ורצה להכשיל את נשמות ישראל עם רע עין, ועל-כן אמרו "להביא את ושתי המלכה לפני המלך בכתר מלכות". ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה יכ.), שהיתה עצתם להביא את ושתי המרשעת לפני המלך ערמה, כדי להכשיל את כלם בראיות אסורות, רע עין, שעל-ידי-זה מתגברות הקלפות בעולם, כי (לקוטי הלכות פורים, הלכה ה', אות ח'): המן הרשע היה זהמת הנחש, בחינת פגם עין הדעת טוב ורע, וכמאמרם ז"ל (חלין קלט): המן מן התורה מנין? שנאמר (בראשית ג, יא): "המן העץ", כי משם נמשכת טמאתו — מהנחש שהיתה עינו רעה בחוה, כמאמרם ז"ל (סוטה ט): אמר הנחש, אהרג את האדם, ואשא את חוה, כי הכניס בה הנחש עין רעה, ומשם נמשכת טמאת המן, זהמת הנחש, שהיתה לו עין רעה, ועל-כן היתה לו עין רעה מאד מאד על מרדכי ועל כלל ישראל; כי זה עקר זהמת הנחש — להכשיל את נשמות ישראל בנאוף, שקוץ, תעוב וזהום, ועל-כן היתה עצתם אז להביא את ושתי המרשעת לפני המלך ערמה, אשר דבר כזה לא נשמע בעולם, כדי להגביר בעולם, חס ושלום, רע עין; כי עקר הרע עין הוא תאוה זו של נאוף, שהיא כוללת כל התאוות של כל השבעים אמות, שהם בחינת רע עין, כי השבעים אמות הם רע עין גמור, וכל התאוות רעות, ובפרט תאוות נאוף, נמשכין מכל השבעים אמות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לו), ובפרט תאוות נאוף נמשך מרע עין, כי העין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים (עין טור, ארח חיים, סימן א'); וכן אמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה, פרשה י', סימן ו'): מה ראה הקדוש-ברוך-הוא לשאל מישראל הלב והעינים שיהיו אחריו? לפי שהעברה תלויה בהם, העינים רואות את הזונה, והלב מהרהר אחריה; ותאוה זאת של נאוף היא כלליות כל התאוות של כל השבעים אמות, על-כן זאת התאוה היא עקר בחינת רע עין, כי זאת התאוה תלויה בעינים, כמו שכתוב (במדבר טו, ט): "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם", וכמו שכתוב (ישעיה לג, טו): "ועוצם עיניו מראות ברע", ואמרו חכמינו הקדושים (בבא בתרא נז): זה שאין מסתכל בנשים בפעוה שעומדות על הכביסה, שאז

מתגלות וכי. ועל-כן עקר הצניעות ועצימת העינים הוא בתאנה זו, ואפלו בן-היום דקדשה צריכין צניעות גדולה מאד, וכן עקר פסוי הלבושים הוא בשביל צניעות מתאנה זו, והם רצו לסלק הבושה מעיניהם, ולהביאה ערמה לפניהם, כדי להגביר את בחינת הרע עין ביותר, והשם יתברך הפר מחשבתם הרעה, ומניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא (סנהדרין לט:), פי דיקא על-ידי-זה נתקנאו רעי העינים זה בזה, עד שהמן בעצמו, שהוא התגברות רע עין, היתה עינו רעה בגדלת ושתי, והוא בעצמו יעץ להרגה (מגלה יב:), פי מניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא, והרע-עין בעצמו מתקף עינו הרעה בכל, כדרך הרע עין הורג את תקף הרע עין, שהוא ושתי המרשעת, שהיא התגברות הרע עין, פי היא בחינת מלכות הרשעה, בחינת תאות נאוף, שהיא בחינת רע עין, ועל-כן הפשיטה בנות ישראל ערמות, ועשתה בהן מלאכה בשבת (מגלה יב:); פי שבת היא בחינת טוב עין, ש"יין — תלת גונין דעינא, ובת — היא בת עין (תקוני-זהר, תקון ע'); ועל-כן אמרו חכמינו הקדושים (ברכות מג:): פסיעה גסה נוטלת מאור עינו, ומהדרא ליה בקדושא דבי שמשי, פי שבת הוא תקון העינים, בחינת טוב עין הוא יברך, פי שם עקר הברכה, כמו שכתוב (בראשית ב, ג): "ויברך ויקדש", ועל-כן עקר זיווג דקדשה הוא בשבת (עין בחבות ס"ב; ובשלחן ערוך, ארח חיים, סימן ר"מ, סעיף א'; וסימן ר"פ, סעיף א'), פי אז הוא בקדשה בלי אחיזת הרע עין, חס ושלום, כלל. אבל ושתי הרשעה רצתה להגביר הרע עין, ועשתה מלאכה בשבת בבנות ישראל ערמות, ועל-כן היתה מפלטה על-ידי הרע-עין בעצמו, דהינו על-ידי המן הרשע ועל-ידי אמשורוש, שרצו להגביר תקף הרע עין להביאה ערמה בשבת, ואף היא לדבר עברה נתפונה ורצתה בזה מאד (מגלה יב:), פי היא בעצמה גם-כן תקף התגברות הרע עין, אף השם יתברך מפר מחשבות ערמים, וסכסוף רע עין אחד בחברו, שיתקנאו זה בזה, עד שהרג אחד את חברו, ומניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא, ונהרגה על-ידי רע עין דיקא, "ותחת הסרפד יעלה הדס" (ישעיה נה, ג), שהיא אסתר (מגלה יב:), שהיתה צנועה ביותר, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (שם ג:): בשביל צניעות שהיתה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול, שהיה נחבא אל הפלים (שמואל א' י, כב); ובשביל צניעות של שאול, זכה ויצאה ממנו אסתר; פי צניעות היא הפך הרע עין, ועל-כן היו כל אלו צנועים ביותר, כדי להכניע הרע-עין.

יב וַתִּמְאַן הַמֶּלֶכָה וְשֵׁתִי לָבוֹא בַדְּבַר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בַּעֲרָה
בו: ֵ

גנזי המלך

לכן, אהובי, בני! ראה לשמר מאד מאד על עיניך, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין מה): אין יצר הרע שולט אלא במה שעניו רואות; על-ידי שאדם מסתחר בסחר על כנפיו יתברך, על-ידי-זה קלפת המן-עמלק ואתשורוש עם ושתי, שהם תאות נאוף, לא יכולים להתאחז בו, והבן למעשה.

יב ותמאן המלכה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריך להיות דבוק בחי החיים בו יתברך, ולבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, ואז גם אשתו מלך אחריו, כי מה שיש לאדם התנגדות מאשתו, זהו רק מחמת שקטא, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (במות ג): זכה — עוזרתו, לא זכה — כנגדו; אם אדם מתקן את מעשיו, על-ידי-זה אשתו עוזרת לו בכל דבר, ואם אדם פוגם במעשיו, אזי אשתו עומדת כנגדו על כל דבר. זה מלוי כפי הבטול שהאדם זוכה לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ואפלו אם אשתו מתנגדת אליו, צריך להתאזר בסבלנות גדולה, ולבקש את הקדוש-ברוך-הוא על כל פרט ופרט. כי באמת אמרו חכמינו הקדושים (סוטה יז): איש ואשה זכו — שכינה ביניהם, לא זכו — אש ואש אוכלתן; ואמר רבנו ז"ל (תרי"מוהר"ן, סימן תקסג): בימי אברהם אבינו היתה השכינה נקראת בשם שרה, בימי יצחק בשם רבקה, ובימי יעקב בשם רחל ולאה, כי האיש הוא בחינת ועיר אנפין והאשה היא הפלכות, נוקבא דיליה, וביחד הם יחוד בין קדשא בריך הוא ושכינתיה, ואז פשיש יחוד שלים, בעשה שמחה גדולה, ואחד עוזר לשני, וכל זמן שאין האשה בטלה לבעלה, סימן שעליו לתקן הרבה מאד, ולבוא לידי בטול אמת, להיות בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, ולא לקצף ולהיות ככעס ורציתה על אשתו, אפלו שמתנגדת אליו, הוא צריך לזכר, שזה בא ממנו, הוא חיב, ואף פעם אסור

לזרק את האשמה על אשתו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (עבודה זרה ה:):
 על הפסוק (בראשית ג, יב): "האשה אשר נתת עמדי", אדם הראשון כפוי
 טובה הנה, וזה "ותמאן המלכה וגו' לבוא בדבר המלך וגו' ויקצה המלך
 מאד וחקתו בערה בו"; כי איש ואשה הם כמו מלך ומלכה בבית. ולכן
 אמרו חכמינו הקדושים (אבות דרבי נתן, פרק כב): כל המשים שלום בתוך ביתו,
 מעלה עליו הכתוב כאלו משים שלום בישראל על כל אחד ואחד, לפי שכל
 אחד ואחד מלך בתוך ביתו.

והנה חכמינו הקדושים אמרו (אסתר רבה, פרשה ג, סימן יד): "ותמאן המלכה
 ושתי", שלחה ואמרה לו דברים שהן נוגעין בלבו, אמרה לו: אם
 רואין אותי נאה, הן נוהגין עיניהם להשתמש בי והורגים אותך, ואם רואין
 אותי בעורה, אפה מתגנה בי, רמתו ולא נרמו, עקצתו ולא נעקץ; ודבר זה
 שיה אצל כל אחד ואחד, שהאשה עוקצת את בעלה בדבורים שמכעיסים
 אותו, פי טבע של האשה לרקר את בעלה בחרב לשונה, עד שיוצא מכליו.
 ואדם צריך להיות בחינת רמתו ולא נרמו, עקצתו ולא נעקץ, לא לשים לב
 לדבורים העוקצים שאשתו מדברת עליו או מזלזלת בהוריו. שתק שתק,
 אהובי, בני! ותבטל את עצמך לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ועל-ידי-נה
 תראה איך שהיא תתבטל אליך לגמרי. פי העקר תלוי כפי שהאדם מבטל
 את עצמו אל האין סוף ברוך הוא, ואין בדעתו פלום רק הקדוש-ברוך-הוא
 בעצמו, וצריך להגיע אל בטול בזה, שפכר שום דבר בעולם לא יוכל לבלבל
 אותו ולנתקו ממנו יתברך. ואל כל זה יכולים להגיע על-ידי תפלה
 והתבודדות, שהאדם צריך להרגיל את עצמו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא,
 וכל מה שעובר עליו בגשמיות וברוחניות, יספר לפניו יתברך, ועל-ידי-נה
 ינצל מכל רע, והתפלה היא הדבקות באין סוף ברוך הוא; ולכן כל מי
 שבורח בעת צרתו אליו יתברך, ומדבר עמו יתברך, על-ידי-נה הוא זוכה
 להפיל באין סוף ברוך הוא, ונמתקים ממנו כל הדינים, ושום ברירה לא
 תוכל לעשות לו שום דבר רע — לא מבית ולא מבחוץ, אשרי מי שאינו
 מטעה את עצמו בזה העולם, ובורח תמיד אל הקדוש-ברוך-הוא, ואז טוב
 לו כל הימים, והבן למעשה.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יִדְעֵי הָעֵתִים כִּי־כֵן דְּבַר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָל־יְדְעֵי דַת וְדָין:

גנזי המלך

יג ויאמר המלך לחכמים ידעני העתים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר המשפט אמת הוא רק על־ידי החכמים יודעי העתים, שהם יכולים לעבר את השנים, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סא), אשר סוד העבור נמסר רק לגדולי מבחרי הצדיקים, שיש להם נשמות גדולות, שעליהם נאמר (דברים ד, ו) "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים", ודרשו חכמינו הקדושים (שבת עה): איזו היא חכמה ובינה שהיא לעיני העמים? הני אומר: זה חשוב תקופות ומזלות, כי יש בזה שכל, שישאר הסוד אצלנו, אף־על־פי שמודיעין להם את החכמה, כי כודאי צריך להודיע להם החכמה, כדי שידעו מחכמתנו, שאנו יודעים מחכמה זו, ואם־כן מאחר שמודיעין להם אינו סוד, כי הלא גם הם יודעין, אף יש בזה שכל שיכולין להודיע להם החכמה, ואף־על־פי־כן נשאר הסוד אצלנו.

וזו מעלת חכמי ישראל, שידעיים משפט אמת, לברר האמת הן בין אדם לחברו, והן כלל ההנהגות בעבודת השם יתברך, לדעת מה יעשו ישראל, לידע מה שישאל צריכין לעשות בזה העולם, ועליהם נאמר (דברי הימים א' יב): "ומבני יששכר ידעני בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל", "ידעני בינה לעתים", הם אלו הצדיקים הגדולים מביני מדע באמת, שידעיים בינה לעתים, שידעיים ומבינים סוד העתים והזמנים (לקוטי הלכות, מילה, הלכה ד, אות כו), שהם יודעים לקשר ולהעלות אל למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן; כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, וכשנתגלתה הידיעה הזו, אז רואים שאין שום זמן כלל, כי מרב גלוי אלקות, נתברר שאין נמצא בכלל זמן, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן סא); ולכן אחשורוש שלח "לחכמים ידעני העתים" דיקא, שיורו לו מה לעשות, כי גם הוא הבין מעלת גדולי החכמים; כי באמת רק החכמים האמתיים הם נקראים "ידעני עתים", כי הם התלמידים של הצדיק האמת, שהוא בחינת יששכר, שמודיע לכלם אשר יש שכר, כמו

שכתוב (נרמיה לא, טו): "כי יש שכר לפעלתה, ויש תקנה לאחריתה", כי הצדיק האמת מאיר הדרך תלמידיו לכלם בהתחזקות עצומה ונוראת, שיתחזקו כל ימיהם ועתותיהם, וכל מה שיעבר עליהם, שלא יפלו ולא יתרחקו מהשם ותפארתו לעולם, אף אם יעבר עליהם מה שיעבר, וזה "ומבני יששכר", שהם הבנים והתלמידים של הצדיק, שנקרא יששכר, כי גם התלמידים נקראים בנים, כמאמרם ו"ל (פנהדרין י"ט): כל המלמד בן חברו תורה, מעלה עליו כאלו ילדו, הם "ידעי בינה לעתים", שיודעים בינה להתבונן, "לעתים" — שהם כל העתים שעוברים עליהם, כי זה ידוע לכל אדם, כמה וכמה עתים עוברים עליו בגשמיות וברוחניות, בגוף ובנפש, במקום ובפנייה, ובגדול בגיו בקטנותם ובגדלותם וכו', וכו', וכמה מיני צרות מצרות שונות עוברים על כל אחד ואחד, בכל יום ויום מתחדש ממש, וכן כמה וכמה ישועות וחסדים ונפלאות שה' יתברך עוזר לו בכל פעם, ובפרט בענין קדושת יהדותו, שישאר ויחזיק מעמד בין בטיבו ובין בעיקו, ושלא יפל בדעתו כלל, שזה העקר מה שמקבלים מהצדיק האמת ומתלמידיו, כמה יחיו את עצמם באפן שישארו על עמדם, ולא יפלו ולא יתרחקו לעולם, שזה: "ומבני יששכר ידעי בינה לעתים", כי צריכים לקשר כל העתים שעוברים על האדם — אל העת האחרון, שהוא עת קבול השכר של כל אחד (לקוטי הלכות, נטילת ידים, הלכה ו', אות נא); ולכן גם אחשורוש הצרף להודות שאם צריכים עצה, ההכרח לבוא אל הצדיק האמת ואל תלמידיו הקדושים שבכל דור ודור, שהם "ידעי העתים", שהם יכולים ללמד עצות לכל אחד ואחד בכל העתים שעוברים עליו; כי יש כ"ח עתים, כמובא (קהלת ג, א): "לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, עת ללדת ועת למות, עת לטעת ועת לעקר ונטע" וגו', כי על כל אדם עובר בכל יום ויום אלו הכ"ח עתים, הינו לטוב ולהפך, וצריכים לבוא אל הצדיק האמת ואל תלמידיו, שילמדו עמו איך להחזיק מעמד, ולא להשבר מכל מה שעובר עליו בכל העתים שעוברים עליו, וכן אמרו חכמינו הקדושים (אסתר ובה, פרשה ד', סימן א'): "ויאמר המלך לחכמים ידעי העתים", מי היו? אמר רבי סימון — זה שבטו של יששכר, כי יששכר זה הצדיק האמת המגלה לכלם, אשר אין שום יאוש בעולם כלל, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן עח), שמחזק את כל בר ישראל, אשר יש שכר לפעלתה, ואסור

וְהִקְרַב אֵלָיו כַּרְשֵׁנָא שֶׁתָּר אֲדַמְתָּא תְּרִישׁ מֶרְס מֶרְסָנָא מְמוּכָן שְׁבַעַת שָׂרִי | פֶּרְס וּמְדֵי רֵאִי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיְשָׁבִים רֵאשְׁנָה בַּמְּלָכוֹת:

גנזי המלך

להתיאש במצבים הכי קשים, אלא תמיד להתחזק, שכל זה הוא סוד העבור, שהוא סוד שלא נמסר אלא ליחידים הדורות. ולכן צריך לבקש תמיד ממנו יתברך, שיזכה לאמונת חכמים, ועל-ידי-זה ילמדו עמו עצות איה להתחזק, ולילך בדרכי הקדוש-ברוך-הוא, ולא להתיאש אפלו במצבים הכי קשים, אלא לקשר את העת הרע אל העת הטוב. אשרי מי שמתחזק באמונת חכמים, והולך כפי עצתם, והבן למעשה.

יד והקרב אליו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר חכמינו הקדושים (מגלה כג), לומדים מפסוק זה סדר קריאת התורה, הגי שלשה חמשה ושבעה כנגד מי? פליגי בה רבי יצחק בר נחמני וחד דעמיה, ומנו רבי שמעון בן פוי, ואמרי לה רבי שמעון בן פוי וחד דעמיה, ומנו רבי יצחק בר נחמני, ואמרי לה רבי שמואל בר נחמני. חד אמר: כנגד ברכת כהנים, וחד אמר: כנגד שלשה שומרי הסף, חמשה מרואי פני המלך, שבעה רואי פני המלך, רב יוסף: שלשה חמשה ושבעה: שלשה שומרי הסף, חמשה מרואי פני המלך, שבעה רואי פני המלך. וכתב על זה מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, קריאת התורה, הלכה ו, אות ה'), והוא תמוה תקף בתחלת העיון: מפני מה לא הקשו על ד' של ראש חדש וחל המועד. וכן הקשו התוספות שם, וישבו בדחק, שבראש חדש הסכרא נותנת להוסיף אחד, עין שם; ואף אנו נאמר על-פי דברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב, סימן ח'), שעקר ברור האמונה הקדושה, שהיא אמונת חדוש העולם, הוא על-ידי רוח נבואה, שמברר המדמה, שבזה חלוקה האמונה הקדושה. ודבר זה נעשה בעת קבלת התורה, שאז זכו על-ידי משה לרוח נבואה, ונתברר ונתגלה לכלם אמתת מציאותו יתברך, עד שהאיר במחם חדוש הבריאה, שהכל מתחדש בכל יום ובכל שעה ובכל רגע. וכן הוא בכל דור ודור, בהקרת שיהיו צדיקים שיש להם רוח נבואה,

רוח-הקדש, שעל ידם נמשכת אמונת הרוש העולם, ועל-ידי-זה נתעורר שיר של נפלאות, שהוא שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, שיתער לעתיד, שיתנגן על שבועים ושנים נימין, וזה סוד קריאת התורה, שהיא חכמתו ותכונה, שעל ידה נמשך ברור וזכור המדמה, וזוכין לחדוש העולם, לדעת שהקדוש-ברוך הוא מחדש את עולמו בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מחדש. כי זה מעקרי האמונה, שהאדם צריך לדעת, שהבורא ותכונה שמו מחדש את הבריאה תמיד, כמו שאנו אומרים בתפלה: "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית". תמיד ויקא.

וזה הטעם של קריאת התורה בצבור, כדי להמשיך עלינו קדשת מתן תורה, שצריכין להמשיך עלינו בכל דור ודור ובכל עת תמיד. והעקר בימים קדושים שעקרום הוא שבת-קדש, שבו נתנה תורה. וכן יום טוב וחל המועד, שמקבלים כל קדושתם משבת, שהוא תחלה למקראי קדש, וכן ראש חודש, שהוא גם-כן בחינת קדשת יום טוב, כמו שכתוב (תהלים קה. יט): "עשה ירח למועדים", כי מראש חודש מוגין המועדין, ובהם עקר תקון קריאת התורה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה לב.): משה תקן להם לישראל, שיהיו קורים בשבת ובמועדים וכו'. ועקר קדשת מתן תורה, שאנו ממשיכין עלינו על-ידי קריאת התורה, הוא בשביל להמשיך עלינו ברור המדמה, שעל-ידי זה נתברר אמונת הרוש העולם, הינו שכל העולם כלו נתחדש בכל יום ובכל שעה ובכל רגע ממש. ועקר קיום עם ישראל, שמתקיימים בכל דור ובכל עת ובכל שעה, אינו אלא על-ידי אמונת הרוש העולם, שישאל ממשיכין עליהם על-ידי קריאת התורה, ועל-ידי-זה זוכין לחדוש העולם שלעתיד, שאז יתער השיר חדש, שהוא שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, ועל-כן צריכין לקרות בתורה בטעמים ובנגון, שזה סוד הנגון שיתער לעתיד לבוא. ועל-כן לא הקשו חכמינו הקדושים על מנגן ארבעה גברי של ראש חודש וכו', כי בודאי עקר הקריאה של כל הימים הקדושים ראוי להיות מנגן ארבעה. כי עקר הקריאה בשביל לעורר השיר חדש, שהוא סוד שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, שנמשך מארבע אותיות שם הוי"ה ברוך הוא וברוך שמו, שעקר שלמות השיר הוא כשהוא מרבע, ועל-כן בודאי היה ראוי לקרא תמיד בכל הימים הקדושים מנגן ארבעה. כי עקר הקריאה בשביל

גנזי המלך

הרבוץ, ועל-כן לא הקשו כלל על מנין ארבעה של ראש חדש, כי עקר הקריאה צריכה להיות מנין ארבעה דיקא.

ועל-כן באמת בראש חדש, שהוא תקון המועדות, אז מזכירין בתפלת מוסף, ומתפללין לזכות לשירי דוד, כמו שאומרים: "ובשירי דוד עבדך", כי עקר השיר נזכה על-ידי בחינת דוד מלך ישראל, שהוא סוד משיח, שהוא ישיר בשלמות את השיר פשוט, כפול, משלש ומרבע, שהם סוד "י"ה י"ו יהו"ה, העולה במנין חסד, כי הוא ימשיך את החסד על כלל נשמות ישראל, ויהיה המוכיח האמתי לעם ישראל, והוא יוצא מדוד המלך, שעסק כל ימיו בזמירות, שירות ותשבחות להקדוש-ברוך-הוא, כי הוא נעים זמירות ישראל, שהוא סוד שלמות המרכבה, ששלמותה על-ידי רבוץ דיקא, דהינו ארבע רגלי כסא הכבוד, כי דוד ברגל רביעי, כמובא (והו גשא קמו); וכל עקר קדשת ראש חדש, שהוא בשביל המועדים, הוא בבחינת דוד. ועל-כן אומרים בשעת קדוש לבנה: "דוד מלך ישראל חי וקיים", כי ביומי דוד ושלמה קימא סיהרא באשלמותא (צנ זהר נח עג); כי עקר השיר חדש, שהוא בחינת אמונת חדוש העולם של תחלת הקריאה, נזכה — על-ידי דוד שהוא משיח, שיהא תקון העולם בימיו, והוא עתיד לבוא ולתקן העולם, עד שיזכה לשיר הזה בשלמות. שזה סוד מה שגלה רבנו ז"ל את העשרה מיני גנינה, שהם התקון הכללי, שהוא תקון גמור לפגם הברית, שזה אי אפשר לגלות רק משיח. ולכן זה עשרה דיקא, כנגד שיר פשוט, כפול, משלש ומרבע, שהם העשר ספירות: כתר — זה פשוט. חכמה, בינה — זה כפול. חסד, גבורה, תפארת — זה משלש. נצח, הוד, יסוד, מלכות — זה רבוץ, ולכן דיקא דוד המלך אומר "לי נאה לברך". כמאמר ז"ל (פסחים ק"ט), שזה יהיה כל הקבול שזכר של הצדיקים והכשרים.

ונחזור לעניננו, שבשביל זה לא הקשו חכמינו הקדושים על מספר ארבעה קרואים שבראש-חדש ושל המועד. כי אדובא עקר תקון הקריאה הוא רק בחינת ארבע, שהוא בחינת שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, ועל-כן הקשו רק על שאר המספרים כנגד מי הם, והשיבו, שביום טוב הוא כנגד ה' רואי פני המלך ובשבת כנגד ז' רואי פני המלך. כי עקר השיר שיזכה המלך האמתי של ישראל, שהוא מלך המשיח, שיבוא במהרה

בנימינו, שהוא בחינת דוד המלך, וכל הסמוכים אליו ביותר, שהם רואי פני המלך, הם יזכו ביותר לנפלאות נעימות השיר הזה, ומהם יקבלו כל ישראל כל אחד כפי קרובו לרואי פני המלך. ועל-כן תקנו קריאת התורה, שהוא בשביל השירה כנגד רואי פני המלך, שהם ה' וז'. ועל-כן אמרו, שג' שבחל הם כנגד ג' שומרי הסף. כי בחל בודאי רחוקים מהשיר הזה, שהוא מתעורר רק בשבת ויום טוב, וראש חדש הוא גם-כן יום טוב, שהוא בבחינת יום שפלו שבת, יום שפלו טוב, שכל ענג שביתתו וטובו יהיה השיר הזה. אבל בחל רחוקים מזה, רק צריכים להתנגע בחל להמשיך קדשת שבת, כדי לזכות על-ידי-זה לקדשת שבת ויום טוב, בבחינת (עבודה נרה ג): מי שטרח בערב שבת – יאכל בשבת; ואז כל עקר תקון הקריאה, הוא בכח הפעל כח הגדול, שהוא הצדיק האמת, שיכול לתקן השלשה מחין, על-ידי תפלתו בבחינת דין, ועל-כן עקר הקריאה, אז הוא רק בבחינת שמירת השלשה מחין: חכמה, בינה, דעת, שנוזקה בכח התורה הקדושה שאנו קורין, שיהיו שלש מחיצות פרוסות כנגד תאות נאוף המתפשטת מאד על האדם. על-כן תקנו בהם ג' קרואים כנגד, שהם שומרי הסף והפתח של המלך, שלא יכנס בהם זר; הינו סוד שמירת השלשה מחין, שיהיו מחיצות פרוסות בפני תאות נאוף המתגברת ומתפשטת על האדם בכל יום, וכל זה שלא יכנס זר בבית ה', שהם המחין, שהם בחינת קדשת בית-המקדש, כמאמרם ו"ל (ברכות ג): כל מי שיש בו דעה כאלו נבנה בית-המקדש בנימיו. ולכן למדו מפסוק זה דיקא: "והקרב אליו פרשנא שתו אדמתא תרשיש מרס מרסנא ממוכן שבצת שרי פרס ומדי ראי פני המלך הישבים ראשנה במלכות"; כי כל מקום שנאמר במגלה המלך, זה סובב על מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, שנכנסים אליו דיקא דרך התורה שקורין בשני וחמישי ובשבת וראש חדש ובמועדים, והכל כדי שנוזקה להגיע אל אמונת חידוש העולם, שנוזקה לחדש את עצמנו בכל פעם מחדש, לידע ולהודיע ולהודע, שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו מחדש, ועל-ידי-זה אסור להתאש, אפלו שאדם נמצא באיזה מצב שנמצא, מאתר שהקדוש-ברוך-הוא מחדש את כל הבריאה פלה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע, ולכן יכול כל בר ישראל להתחדש מחדש, אפלו שעשה כבר מה שעשה, כי אין שום יאוש בעולם כלל, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן עח).

וצריך שתדע, אהובי, בני! כל מי שרוצה לחוס על עצמו, ולחשב על תכליתו הנצחית, כל תקנתו – שאיך שהוא איך שהוא, יהיה בעיני עצמו בכל יום ויום כברייה חדשה ממש. וכמו שמבאר בשלחן ערוך ובפוסקים לענין כל ברכות השחר שמברכין בכל יום, שכלן הן בשביל שנעשה כברייה חדשה, כמו שמברכין: "המחזיר נשמות לפגרים מתים". וכן: "הנותן ליצרף כח", שנאמר על התחדשות הנשמה, שהיא השכל. ועל-פן איך שהוא צריך שתהיה העבודה שעוסק בכל יום חדשה אצלו לגמרי; כי כל אחד מישראל, איך שהוא, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, הוא עושה כמה מצוות בכל יום, פי מניח תפלין ולובש ציצית, ואומר ברכות השחר וקריאת שמע ותפלה, והרבה אומרים תהלים, ולומדים תורה מעט או הרבה. אך העקר – שיראה לישוב דעתו בכל יום, שזה היום שעומד בו, עדין לא היה בעולם, וכן לא יהיה עוד היום הזה בעולם, והעבודה להשם יתברך שצריכין בזה היום, היא חדשה לגמרי, ורק האדם שעומד באותו היום ובאותו הדור, צריך לעסוק בזה. (וכמו שכתוב ב"שערי ציון" השנה ליום ו') "כי עליך גפיל חובת היום". ואפלו אם יודע בעצמו, שמעשיו מקלקלין הרבה מאד וכזו, וכבר נכשל במעשיו פעמים אין מספר, אך-על-פי-כן עליו לידע, כי זה היום הוא חדש לגמרי, ויכול גם ממקומו שהוא שם להגדיל ולקדש שמו יתברך; כי "בכל מקום מקטר ומגש לשמי" (מלאכי א'), בכל מקום דיקא, אפלו במקומות השמאים לגמרי של עובדי עבודה זרה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מנחות ק"י): על פסוק זה. מפל שכן איש הישראלי, אפלו הגרוע שבגרועים, מאחר שעתה פונתו לשמים, ורוצה עתה להניח טלית ותפלין ולהתפלל וכזו, שבודאי הוא מגדל ומקדש שמו יתברך מחדש כפי אותו היום, שזאת העבודה אינו יכול להשלים שום מלאך ושרף וכזו. ואפלו נשמות קדושות של ישראל שבגן-ערן העליון, אינן יכולות להשלים העבודה הזאת, כי (תהלים קטו, יז): "לא המתים יהללוה" וגו', כי (שם פ"א, ו'): "במתים תפשי", וכמו שאמר חזקוני (ישעיה לח, יט): "חי חי יודוך כמוני היום אב לבנים יודיע אל אמתך"; "כמוני היום" דיקא, הינו כמו אני היום באיזו מדרגה פחותה, מאחר שאני חי, אני דיקא צריך להודות לך, אדרבא, כל מה שיודע בנפשו שהוא גרוע ומקלקל ביותר, על דו דיקא יתגדל ויתקדש שמו הגדול

כָּדַת מַה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וְשִׁתִּי עַל | אֲשֶׁר לֹא־עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרוּשׁ בְּיַד הַסַּרְיִסִים: ֹ

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ביותר, כמובא (זהר יתרו ט): כד אתי יתרו וכי, כדן אסתלק ואתקור שמא דקדשא בריה הוא עילא ותתא. וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן י'), שעקר גדלתו של השם יתברך, כשהרחוקים מתקרבים אליו יתברך; כי זה עקר השבח, שאפלו אחד שנפל לעמקא דתהומא רבה, ונקשל בכל מיני חטאים ועוונות ופשעים, ואינו מנאש עצמו בשום פנים ואפן, הוא ניקא חונן בתשובה שלמה, וגורם להמשיך על עצמו את השיר פשוט, כפול, מרבע, שהוא השיר שיתצר לעחיד לבוא. וזה יגלה מלך המשיח לכל העולם פלו. ועל-כן אשרי מי שזוכה להיות מקרב להצדיק האמת, שיודע לגלות את כל זאת, שעל ידו ניקא תהיה הגאלה, וניקא הוא יכול להיות מוכיח, כי כל תוכחתו היא בסוד (שיר השירים א, יב): "נרדתי נתן ריחו", שזו התוכחה של משה רבנו, שיכול להכניס ריח טוב בכלל נשמות ישראל, אפלו באלו שפגמו בכר כמו שפגמו ונקשלו בכר במה שנקשלו, ועל-כן ניקא משה רבנו יתה הגואל האמתי, בסוד (קהלת ג, טו): מ'ה ש'היה ה'וא ש'היה. וכמובא (תקוני זוהר, תקון טו): אמר רבי אלעזר אשתמודע מהכא דמשה מאתווי משמע דאיהו הכל ואיהו שת ואיהו משה. ואתפשטותיה דמשה בכל דנא ונרא ובכל צדיק וצדיק, ואיהו אזיל בתלת תלת, ובכל תלת דאיהו רכיב אתמר בהון "לא ימושו מפיה ומפי ורעה ומפי ורע ורעה", מהכא אשתמודע דאיהו לא אשתפח אלא באתר דאית ביה אורייתא, ובגין דא "זכרו תורת משה עבדי", שהוא יש בכחו לכנות לכל המקרבים אליו את השלשה מחין: חכמה, בינה, דעת, שהן השלש מחיצות אשר שומרות את האדם לא להכשל בפגם הבְּרִית, וזו תהיה הגאלה, והבן למעשה.

טו כדת מה לעשות במלכה ושתי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר ושתי

טז וַיֹּאמֶר מְמוּכָן לְפָנַי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל-
הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עֹוֹתָהּ וְשִׁתִּי הַמֶּלֶכָה כִּי עַל-כָּל-הַשָּׂרִים
וְעַל-כָּל-הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ
אֲחֻשְׁרוּשׁ:

גנזי המלך

המלכה הייתה מרשעת גדולה עד מאד, והיא אשר הסיטה את אחשוורוש לעשות כל הרעות לעם ישראל. ולכן נגזר עליה להמיתה, וזה היה לה לבזיון גדול, שהמיתו אותה לפני כלם. ואמרו חכמינו הקדושים (ילקוט אסתר, רמז תתרמט): "כדת מה לעשות" – למה עלתה לה כן? לפי שלא הייתה מנחת לאחשוורוש לבנות בית-המקדש, ואמרת לו: מה שהחריבו אבותי, אתה רוצה לבנות! והיא הייתה בת בנו של נבוכדנאצר הרשע, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה י:); ומכל זה למדים, שמי שעושה רשעות, לבסוף מקבל ענשו, עד שנגעקו לגמרי מן העולם. וצריכים להזהר בדברים אלו מאד, כי אנו עדים, שבני-אדם עושים רשעות לשני, וחושבים שתמיד ילך להם טוב, ויכולים לעבר להם שנים על גבי שנים, וידמה להם כאלו לעולם יהיה להם טוב, ואינם יודעים שהקדוש-ברוך-הוא מאריך אפיה, ולבסוף גבה דילה. ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר ובה, פרשה ד', סימן ה'): "כדת מה לעשות", אמר רבי יצחק: לחזירתה כדת, ולאמה קדושה שלא כדת, אלא באכזריות, "במלכה ושתי", על אחת כמה וכמה במלכה שאינה ושתי, שאף שושתי עשתה נגד רצונו, אף-על-פי-כן אם לא ממוכן, שהוא המן, נתן לו את העצה, לא היה הורג אותה, לא-כן עם עם ישראל הלך אחשוורוש באכזריות גדולה מאד, והכל בעצת ושתי. וזהו למוד צמק, איך קשה-אדם נכנסת בו רשעות, הוא מסגל ללכת עם הזולת באכזריות נוראה, ולא יודע שגם סופו יבוא, ויהרגו אותו במיתה משנה. ולכן צריכים מאד מאד להשמר לא לעשות שום עול לשום ברירה שבעולם, ושלם ישלם המבעיר את הבצרה, מי שגורם רעה לזולת, יעקר מן העולם, והבן למעשה.

טז וַיֹּאמֶר מְמוּכָן לְפָנַי הַמֶּלֶךְ: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הֵמֵן הָיָה

חצוף גדול והדיוט קופץ בראש, כמאמרם ו"ל (מגלה יב:): ממוכן זה המן, ולמה נקרא שמו ממוכן? שמוכן לפרענות. אמר רב כהנא: מכאן, שההדיוט קופץ בראש; וכתב מוהרנ"ת ו"ל (לקוטי הלכות, הלואה, הלכה ג', אות ט'), פי עקר התגברות המן עמלק הוא על-ידי עזות, שהוא מלכותא בלא תגא, פי עמלק היה עז פנים ביותר, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (תנחומא פי תצא): משל למה הדבר דומה? לאמבטיה רותמת, שלא היתה בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אף-על-פי שנכרה, הקירה לפני אחרים, אף כף פשיצאו ישראל ממצרים, ונקרע הים לפניהם, ונשתקעו המצרים לתוכו, נפל פחדם על כל האמות, שנאמר (שמות טו, טז): "אז נבהלו אלופי אדום", כיון שבא עמלק ונודג להם, אף-על-פי שנטל את שלו מתחת ידיהו, הקירן לפני אמות העולם; נמצא, שהיתה לו עזות גדולה ביותר מכל העובדי עבודה זרה, שהעז פניו להודק לישראל תחלה בעת גדלתם. וכן המן הרשע, ימח שמו, עקר התגברותו ורשעותו היתה על-ידי עזות דסטרא אחרא, שהיה עז פנים ביותר, כמו שכתוב: "ויאמר ממוכן", ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה יב:): זה המן, מכאן שהדיוט קופץ בראש; שזהו בחינת עזות דסטרא אחרא, שהיא מלכותא בלא תגא, שקפץ בראש קדם לכל השדים. ועל-פן התפאר בעשרו ורצה להתגבר על ישראל, חס ושלום, על-ידי עשרו, פי (משלי יח, יג): "ועשיר יענה עזות"; ועל-פן אמר: "ועשרת אלפים כפר כסף אשקל" וגו', פי עקר התגברותו היתה על-ידי רבוי ממון שהיה לו, שמשם באה כל העזות, פי סבר שכלם כלום נגדו, פדרך העשירים, שחושבים שכל העולם כלו שלהם, ומתרפים ומבזים את אחרים, וזה היה המן עמלק, שהיה עז פנים, הדיוט קופץ בראש מפני עשירותו, וסבר שאין לישראל, חס ושלום, שום עזות כלל. ועל-פן לא יוכלו, חס ושלום, לעמד כנגדו. פי אי אפשר לעמד כנגד העזי פנים שבכל דור ודור, פי אם על-ידי עזות דקדושה. פי זה לעמת זה, כשמתגברת עזות דסטרא אחרא, ורוצים לרחק את נשמות ישראל ממנו יתברך, ולהכניס בהם ספקות באמונה, אי אפשר להתגבר עליהם, פי אם על-ידי עזות דקדושה, לא לפחד מהם בשום פנים ואפן, פי אלו הרשעים שבכל דור ודור, שהם מזרע המן עמלק, סוברין שכל העזות אצלם, ואין לבני ישראל הפשרים והתמימים שום עזות כלל, מחמת שהם הולכים בתמימות ופשיטות. על-פן

סוברים העזי פנים שאין להפשרים אמתיים שום עזות, ועל-כן רוצים, חס ושלום, להתגבר עליהם בעזותם הרעה, לבלבלם מעבודתם, חס ושלום. על-כן אמר השם יתברך להמן, שהיה עז פנים גדול מאד: רשע כבד קדמו שקליהם לשקליך, כי נתינת השקלים, שהוא צדקה, הוא סוד עזות דקדושה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן כב), הינו שכבר הקדימו ונתנו ישראל שקלים, שעל-ידיה זכו לקבל עזות דקדושה, שהוא סוד (תהלים כט, יא): "הנני עז לעמו יתן". וכן (תהלים סח, כו): "אל ישראל הוא נתן עז ותעצומות לעם"; הינו כי אדרכה, בני ישראל הפשרים יש להם עזות גדלה ביותר, דהינו עזות דקדושה, כי אי אפשר לקבל התורה ולפנס דקדושה, כי אם על-ידי עזות. כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ביצה כה:): מפני מה נתנה תורה לישראל? מפני שהן עזין. ועל-כן על-ידי עזות דקדושה, בודאי יוכלו לעמד כנגד המן הרשע, וכן כנגד כל העזי פנים שבכל דור, הליצינים והמלציגים המונעים מדרכי השם יתברך, כי אי אפשר לעמד כנגדם, כי אם על-ידי עזות דקדושה. ועל-כן עקר סוף מפלתו של המן היה, כשאמרה אסתר: "איש צר ואויב המן הרע הזה". שזוהי עזות גדולה דקדושה, שהעזוה פניה מאד כנגדו, ואמרה בפניו ובעיניו לפני המלך: "איש צר ואויב המן הרע הזה", כי עקר מפלתו היה על-ידי עזות דקדושה שיש לישראל, שזהו סוד כבוד הקדימו שקליהם לשקליך.

וזהו למוד עמק, איך שהאדם לא צריך להתפעל משום עז פנים שבעולם, ובפרט מרשעים ארורים הרוצים לעקר את נשמות ישראל מן הדת, רחמנא לישזבן, כי צריכים להתגבר נגדם בעזות דקדושה, לא לפחד מהם כלל, וכמו שגלה לנו רבנו איש האלקי, הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו: סגלה לרשעים — לא לפחד מהם. ולכן כמוכן זה המן-עמלק, שהיה עז פנים וקצוף גדול מאד, על-כן החציף וקפץ בראש, ואמר: "לא על המלך לבד עומה ושתי המלכה, כי על כל השרים ועל כל העמים אשר בכל מדינות המלך אחשוורוש"; כי כן דרכם של העזי פנים, שעל-פירוב הם מחציפים פניהם, ומדברים באפן כזה, כאלו שאינם דואגים על כבודם אלא על כבוד אחרים. ודבר זה שיהי בכל דור ודור, שאלו החצופים והעזי פנים, שהם מזרע המן-עמלק, שמעיוזים פניהם נגד צדיקים קדושים הדבוקים בו

כִּי יֵצֵא דְבַר הַמֶּלֶכָה עַל־כָּל־הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת
 בְּעֵלֵיהֶן בְּעִינֵיהֶן בְּאִמְרוֹם הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ אָמַר
 לְהַבִּיא אֶת־וְשֵׁתִי הַמֶּלֶכָה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה:

גְּנוּי הַמֶּלֶךְ

יתברר, אומרים, אשר אין פגנתם על כבוד עצמם, אלא על כבוד ישראל; כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מנחם קרח) על קרח, שהתפאר והלך כל אותו הלילה, והיה מטעה את ישראל, ואמר להם: מה אתם סבורים, שאני עוסק לטל הגדלה לעצמי?! אני מבקש שתהא הגדלה חוזרת על כלנו. וכך עשה המן, שאמר: "לא על המלך לבדו עושה ושותי המלכה, פי על כל השרים ועל כל העמים, אשר בכל מדינות המלך אחשוורוש". ולכן אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן י'), שקרח והמן הם בחינה אחת, עין שם; וזו דרכם של העו"פנים, שתמיד תפצים בכבוד, אבל מתביישים לומר את זה ברבים, ולכן הם אומרים פאלו הם הו"אגים בעבור זולתם, ואי אפשר להכניעם, אלא על־ידי עזות הקדשה, כמו שעשתה אסתר המלכה, שלא התפעלה ממנו כלל, אלא אמרה בפניו: "איש צר ואויב המן הרע הזה". וזו צריכה להיות עבודת כל פר ישראל — לא להתפעל מהרשעים ארורים הרוצים למנע ולעכב אותו מלהתקרב אל הקדוש־ברוך־הוא, אלא לעמד נגדם בעזות מצח, ועל־ידי־זה מנצחים את המלחמה, והבן למעשה.

יז כי יצא דבר המלכה על כל הנשים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר המן היה עו פנים גדול מאד, והוא הסית את אחשוורוש, ומשם בא, שיש רשעים ארורים, המסיתים ומדיחים את בני־אדם לגרש את נשותיהם, שהרי פאלו הנשים מבזות את בעליהן, אשר זו הקלפה שיצאה לאחרונה — "שויון נשים", שכל זה עצת המן־עמלק, וצריכים להשמר בדבר זה מאד מאד; פי באמת גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן רסה), אשר האיש והאשה הם נשמה אחת בשמים, וכשיוֹרדים אל זה העולם, הם צריכים למצא אחד את השני, ברגע שמוצאים זה את זה, עליהם לדעת שהם זוג מהשמים, ואסור להם להתגרש, הפך דעת המן־עמלק, שהכשיל את נשמות

יח והיום הזה תאמרנה | שרות פרסומדי אשר
שמעו את דבר המלכה לכל שרי המלך וכדי
בזיון וקצף:

גנזי המלך

ישראל בפגם הברית, ולכן נתן עצה רעה לאחשוורוש: "כי יצא דבר המלכה על כל הנשים, להכזות בעליהן בעיניהן", שזה מה שהיום מקוממים את הנשים נגד בעליהן, כדי שיחגרושו, רחמנא לישזבן. ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): אמר, לא על המלך לבדו עושה ושתי המלכה, אמר רבי יצחק: אמר לו, אין אדם יכול לדבר בתוך ביתו דבר, בכל העולם אם אדם יאמר לאשתו: עשי את הדבר הזה, היא אומרת לו: ושתי המלכה לא שמעה למלך אחשוורוש, ואני אשמע לך?! והן מכזות בעליהן, שגאמר: "כי יצא דבר המלכה על כל הנשים להכזות בעליהן בעיניהן", ונתן לו עצה והרגה, ושלח וכתב לכל הארצות ולכל המדינות ולכל האיפרכיות להיות כל איש שורר בביתו ומדבר כלשון עמו, שזו הקלפה שנתפשטה בדורות אלו על ידי עצת המן-עמלק — "שויון גשים", כדי שיבזו הנשים את בעליהן, וזו עזות ופריצות גדולה מאד, וצריכים לעקר את זה, כי זו עצת בלעם — להכשיל את הבעלים בנאוף, רחמנא לישזבן, אוי להם ואוי לגפשם, והבן למעשה.

יח והיום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר הקדוש-ברוך-הוא משלם לאדם מדה כנגד מדה, ולכן צריכים מאד מאד להשמר איהם מתנהגים עם אחרים, כדי שלא יתפס ברשת ובמלכדת ששם תחת רגליו יצרו הרע, כי בדרך כלל כשאדם מצער את הזולת, הוא אינו יודע שישלם על זה מחיר יקר מאד, וכמאמר התנא הקדוש (אבות ב'): 'על דאטפת אטפוף, וסוף מטיפיןך יטופיןך'; כי כל מי שמצער את הזולת על לא דבר, ויורד לחייו, לבסוף ישלם מחיר גבה מאד. והנה חכמינו הקדושים דרשו (אסתר רבה, פרשה ד, סימן ח'): פסוק זה: "והיום הזה תאמרנה שרות פרס", רב ושמואל, רב אמר: כדאי הבזיון הזה לקציפה הזאת, ושמואל אמר: כדאי הקצפון לבזיון הזה. אמר רבי חנינא: כדאי הוא הבזיון שבזה

יט אם על המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו
ויכתב בדתו פרסומדי ולא יעבור אשר לאתבוא
ושתי לפני המלך אחשוורוש ומלכותה יתן המלך
לרעותה הטובה ממנה:

נגזי המלך

אביה את כלי בית המקדש לקצפון שקצף עליה והרגה, מפני שאביה
בלאשצור מלך בבל בזה את כלי בית המקדש, וכן היא מנעתו מלבנות את
בית המקדש, שאמרה לו לבטל את מלאכת בנייתו, ולא יבנה את מה
שהחריב נבוכדנאצר זקנה, וגם היא השתמשה בכלי בית המקדש והתלוצצה
מהם, ולכן בא לה הענש הזה, שהמלך יהרגנה, והיתה בשיחות פיות שרות
פרס ומדי, שכלם אמרו: וכדי בזיון וקצף, וכך נגזר עליה מיתה. ודבר זה
אדם צריך להכניס בעצמו היטב, להשמר מאד לא לרדף את שום בר
ישראל, ומכל שכן צדיק הדבוק בו יתברך, פי עונו ישא. וחכמינו הקדושים
אמרו (מגלה יב): במדה שאדם מודד — בה מודדין לו, מלמד שהיתה ושתי
הרשעה מביאה בנות ישראל, ומפשיטן ערמות, ועושה בהן מלאכה בשבת.
ולכן גזר עליה אחשוורוש שכתבא ערמה, ולא רצתה — והרגה. וכן אמרו
(פרקי דרבי אליעזר, פרק מח): ולמה נגזרה עליה גזרה זו? שהיתה מביאה בנות
ישראל ערמות ועושה בהן מלאכה בשבת, ועל זה נגזרה עליה גזרה
שתשחט ערמה בשבת. ודבר זה רואים בחוש: כשאדם מתעלל בזולת,
לכסוף הוא מת מיתה משנה. וצריכים לשוב בתשובה שלמה על דבר זה,
שלא יהיה לו שום חלק בדברים כאלו, ורבים וכן שלמים אינם נזהרים בזה,
עד שמגיע להם ענש קשה ומר מאד, וגם אז אינם מבינים מה זה ועל מה
זה קפץ עליהם רגזו של מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא. ולכן אשרי
מי שחזר בתשובה שלמה על דברים כאלו, ואז ושב ומחל לו, והבן
למעשה.

יט אם על המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו: צריך שתדע, אהובי, בני!
אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מטיה ומטהנה

ומקיים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומת, חי מדבר — זה לבוש לגבי
 האין סוף ברוך הוא. ודבר זה אדם צריך תמיד להכניס במחשבתו, ולא יסית
 דעת מזה פרגע. והנה בעת בריאת העולם הליביש את עצמו, כבכול,
 בעשרה לבושים הנקראים עשר ספירות, פי בלי הלבושים האלו לא היה
 אדם יכול לקבל את האור, עם כל זאת בשביל הבחירה והנפיון הקיים זה
 לעמת זה את השמאה והחשף, פי אם לא היה טמאה וחשף, היה בטול
 הבחירה, וכלם היו רואים בכל דבר את אממת מציאותו יתברך, והיו יוצאים
 מפלי המחין, והיו געשים מלאכים, פי היו מבינים איך שהידיעה נמצאת
 בתוך הבחירה, שאין לשכל האנושי להשיגו אלא כשהוא מלאך, כמובא
 בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כא); פי זה עקר פח הבחירה, כל
 זמן שאין השכל כל-כף גדול להבין הידיעה והבחירה, אזי פח הבחירה על
 מקומו, פי יש בידו פח לבחר החיים או הפוכו, אבל כשיפנס המקיף הזה
 לפנים, ואז יתגדל השכל האנושי, ויתגלה לאנושי הידיעה והבחירה, אז
 תחבטל הבחירה, פי אז על-ידי גדולו של השכל, יצא מגדר האנושי, ויעלה
 לגדר מלאך, ואז תחבטל הבחירה. וזה עקר פח הבחירה, שאין יודע השכל
 של הידיעה והבחירה, כמו שיש מין נוקבא ומין דוקרא בקדשה, כן יש
 בקלפה דבר ונוקבא דגנה, דתי פרס ומדי, פי בקדשה מין נוקבא הוא שם
 ב"ן, ובקלפה הוא קל"ב, מי"ד קל"ב זה מדי, מין נוקבא דקלפה, פר"ס
 מין דוקרא דקלפה, נגד ספ"ר דקדשה. והנה כל ענין המלכות — לגלות
 מלכותו יתברך בזה העולם, על-ידי הדבור, פי הדבור הוא בסוד מלכות,
 כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן עג); וזה מה שאנחנו
 מבקשים ממנו יתברך, שהוא מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, אם
 על המלך טוב, יצא דבר מלכות מלפניו, ויכתב בדתי פרס ומדי, שגם
 בקלפה זה לעמת זה של הקדשה, תחבטל, ויתגלה גם שם אממת מציאותו
 יתברך, פי גם בתוך ההסתרה יכולים למצא תורה גבוהה מאד, כמובא
 בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נ); ושם גנוזה תורה גבוהה עד
 מאד, פי ניקא בלבושים וההעלמות וההסתרות מסתתרים ומתעלמים
 ומתלבשים סודות ורזין רזין, סתרי נסתרות הבריאה, שזה מה שאנו
 מבקשים: ויכתב בדתי פר"ס ומדי, מין נוקבא ומין דוקרא דקלפה, שגם
 משם תתגלה התורה הגנוזה, ונזכה ליחד יחוד גמור, שזה בטול מלכות

הרשעה, "אשר לא תבוא ושתי לפני המלך אחשורוש, ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה". וכמוכא בתקונים (תקון כא): שכניתא איהי מצות העמדת מלכא, הךא הוא דכתיב (דברים יז, טו): "שום תשים עליך מלך", וכביכול כל זמנא דלית שכניתא באתרהא לית מלכא, ובגין דשכניתא איהי מלכות על בר נש אתמר ביה: שום תשים עליך מלך, למיהוי ישראל בה פלהו בגי מלכים, דלית מלך בלא מלכות, דבגלותא שפחה תירש גבירתה, ובזמנא דייחתי משיחא אתמר: ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה, איהי מלכותיה איהי פרסיה איהי עטרת דיליה, למלכא דאית ליה זמנא דיקר, ואיהי מחבבא לגביה, לזמנין שוי ליה עטרה על רישיה דא תפלין דרישא, לזמנין קשיר ליה באצבעא ודא תפלין דיד, לזמנין שוי ליה תחותיה ואתקרי פרסיה דיליה, לזמנין עביר מינה לבושא, וכעין דאיהי מרחקא מן מלכא אתמר במלכא (ישעיה ג, ג): "אלביש שמים קדרות", ושכניתא אמרת (שיר השירים א, ו): "אל תראוני שאני שחרחרת", ובגי נשא דאינון שטין מסתפלין בלבושא, ואחרנין הכי מסתפלין בגופא, ובגלותא פלהון שטין, אבל פקחא חפימא אסתפל מלגאו, וכד יחי פורקנא אתפשט מלבושין דקדרותא, וזריק לון על אמין דצלמא, הךא הוא דכתיב (שמות י, כג): "ויהי חשף אפלה וגו' ולכל בני ישראל הנה אור במושבותם", דבההוא זמנא דאתלבש באלין לבושין, אתמר ביה: "ויאמר אסתירה פני מהם, לבתר דאתפשט מניהו (שמות יז, לא): "וייראו העם את הנו"ה", וכל ינוקין אחזין ליה באצבע, הךא הוא דכתיב (שם טו, ב): "זה אל"י ואגהו", ובגלותא (תהלים יח, יב): "ישת חשף סתרו", כי זה עקר הגלות, שנעלם ונסתר האור מבני אדם, עד שלא יודעים כלום, מי מחיה וממהוה ומקים את כל הבריאה פלה, כי על זה נאמר: "אלביש שמים קדרות", וכן "ישת חשף סתרו", כי הכל מלבש בלבושין והעלמות והסתרות, שזו קלפת פר"ס ומד"י, מין נוקבין ומין דוכרין דקלפה, ומבקשים ממנו יתברך שיהיה עלית הפלכות בשלמות, גלוי אלקותו יתברך, עד שאפלו תינקות יראו באצבעותיהם — "זה אלי ואנהו", מרב גלוי אלקות שיהיה אז, שזה סוד (יואל ג, א): "והיה אחרי כן אשפך את רוחי על כל בשר ונבאו בגיכם ובנותיכם" וגו', וזה עקר העבודה — לבטל את הקלפות לגמרי, "ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה", שזה מין נוקבא ומין דוכרא דקדשה, זעיר אנפין ונוקבא

וַנִּשְׁמַע פֶּתַח הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי
רַבָּה הִיא וְכָל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן לְמַגְדוֹל
וְעַד־קָטָן:

גנזי המלך

דיליה. ובימי שאול שבקשו ישראל מלך, היו יכולים אז למחוק לגמרי את עמלק, שהוא בל"ב, כמאמרם ו"ל (פסיקתא דרב פהנא): עמלק עם-לק, שבא ללוק דמן של ישראל ככלב, ומחמת שחמל על עמלק, והשאיר את אגג חי, אשר ממנו יצא המן, שזה המן האגגי, ועל-כן נטלה המלכות משאול ונתנה לנכדתו אסתר, כמאמרם ו"ל (אסתר רבה, פרשה ד', סימן ט'): "אם על המלך טוב, יצא דבר מלכות", אמר לו: אדוני המלך, דבר אתה מוציא מפיד, ואני מכניס את ראשה בדיסקוס, "ויפתח בדתי פרס ומדי ולא יעבור". אמר רבי חנינא, ברין דרבי אבהו פתיב (איוב ה, יח): "כי הוא יכאיב ויחבש ימחץ וידרו תרפינה", בלשון שנטלה מלכות מזקנה, שאמר לו שמואל (שמואל א' טו, כח): "ונתנה לרעף הטוב ממך", בו בלשון חזרה לו המלכות, הן הוא דכתיב: "ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה", ודיקא על-ידי אסתר — נתלה המן. וזו כל עבודתנו — לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך אפלו בתוך ההסתרה, שעל-ידי-זה בעצמו יחבטל עמלק, כמאמרם ו"ל (פרכות גח): "לך הו"ה הממלכה" — זו מלחמת עמלק; כי בזה שנגלה את מלכות הקדוש-ברוך-הוא, בזה בעצמו נמחק המן-עמלק. ואמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא רבתי): כל זמן שזרע עמלק קיים, כפיכול, כאלו הפנים מכסות, נעקר זרעו מן העולם — נתגלה הפנים; הינו כי עקר קלפת עמלק — להכניס באדם ספקות ובלבולים, כדי שלא יצליח לראות את אמתת מציאותו יתברך, ויהיה געלם ונסתר ונתחפסה ממנו אורו יתברך בלבושין אוקמיין, "אלביש שמים קדרות", ועל-ידי מרדכי ואסתר דיקא יתגלה אמתתו יתברך, והבן למעשה.

כ ונשמע פתח המלך אשר יעשה בכל מלכותו, כי רבה היא, וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אין

עוד דָּכַר יוֹתֵר יִפָּה בַחַיֵּי הָאָדָם כְּמוֹ הַסְּכָלְנוּת, שְׁאָדָם צָרִיךְ לַקְנוֹת לְעַצְמוֹ מִדֵּה הַיִּקְרָה הַזֶּה — לְסַבֵּל אֶת כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְזֶה אֵי אֶפְשָׁר, אֲלֵא כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹתֵרֵינוּ, חֶלֶק א', סִימָן קנח), שְׁעַל-יָדֵי שְׁאָדָם חֲזָק בְּאַמוּנָה, עַל-יָדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ אַרְיַכַת אַפִּים, וּמֵאַרְיֵךְ אֵף עַל כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי אַמוּנָה זֶה בְּחִינַת כַּח הַגְּדֵל וְכַח הַצּוּמָח, וְשׁוּם רִוּחוֹת רָעוֹת לֹא יְכוּלִים לְעַקֵּר אוֹתוֹ מִבֵּית וּמִבְּחוּץ, וְכִי שְׁקוּנָה לְעַצְמוֹ אֶת הַמִּדָּה הַיִּקְרָה הַזֶּה שֶׁל אַרְיַכַת אַפִּים, שֶׁהִיא מִדַּת הַסְּכָלְנוּת, הוּא יְכוּל לְעַבֵּר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם. וְזֶה "וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא", בְּרַגַע שְׁאָדָם שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַקּוֹרָא אוֹתוֹ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן נב), אֲשֶׁר מִכָּל הַדְּבָרִים צוֹעֵק קוֹל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְקוֹרָא אוֹתוֹ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, אֲבָל מִצַּד הָרַע וְהַטְּמָאָה שֶׁמִּתְגַּבְּרַת עַל הָאָדָם, אֵינּוּ זוֹכֵה לְשׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹתֵרֵינוּ, חֶלֶק א', סִימָן רז), אֲשֶׁר כָּל מַה שְׁאָדָם נוֹדֵקֵן בְּחַטָּאֵי, קָשָׁה לוֹ לְשׁוֹמֵעַ אֶת קוֹל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַקּוֹרָא אוֹתוֹ לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה, לְכֵן בְּעַת שִׁיתְבַּעְרוּ הַקּוֹצִים מִן הַפָּרֶס, עַל-יָדֵי גַלְוֵי אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֲזִי "וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ" — מִלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא", כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְחַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֵל הַגְּלוּיִים וְהַסּוֹדוֹת שֶׁנִּמְצָאִים בְּזֶה הָעוֹלָם לְפָנֵי עֵינֵי הָאָדָם, וּמִחַמַּת חַטָּאֵי הַמִּרְבִּים, אֵינּוּ זוֹכֵה לְרֹאוֹת כְּלוּם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹתֵרֵינוּ, חֶלֶק א', סִימָן רנד): הַעֵינַיִם רֹאוֹת תָּמִיד דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים מְאֹד, אֵף זֶה הוֹלֵךְ בְּמַהִירוֹת כְּזוֹ, שְׁלֹא בָּא אֵל שְׁכָלוֹ, וְלִכֵּן אֵינּוּ רֹאֶה כְּלוּם. וְזֶה עֵקֶר הַצָּרָה שֶׁל אָדָם, שְׁאֵינּוּ רֹאֶה אֶת אֱמֶתֶת מְצִיאָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמִכָּל שְׂכָן שְׁאֵינּוּ שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלוֹ יִתְבַּרֵּךְ. וְלִכֵּן לֹא בְּחִנָּם שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִרְדָּשׁ תְּהִלִּים, פֶּרֶשֶׁה קמו, סִימָן ה'): אֵין צַעַר גְּדוֹל וְאֵין יְסוּרִין גְּדוֹלִים וְקָשִׁים כְּעִנְרוֹן עֵינַיִם. וְאָמְרוּ (חֲגִיגָה יב): אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת שְׁרֹאוֹת וְאֵינֶן יוֹדְעוֹת מֶה רֹאוֹת, עוֹמְדוֹת וְאֵין יוֹדְעוֹת עַל מַה הֵן עוֹמְדוֹת. כִּי בְּרַגַע שְׁאָדָם מִתְרַחֵק מִהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל-יָדֵי-זֶה מֵר לוֹ מְאֹד מְאֹד. וּבִפְרָט כְּשֶׁאָדָם חָטָא בְּפָגַם הַבְּרִית, פָּגַם הַמַּקְרָה, שֶׁהוּא קָרִי, עַל-יָדֵי-זֶה טוֹעֵם מְרִירוֹת הַגִּיהֵנוּם בְּזֶה הָעוֹלָם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת טו): זָכָה — עוֹזְרָתוֹ, לֹא זָכָה — כְּנֻגְדּוֹ. אִם אָדָם מְזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ, אֲשֶׁתוֹ עוֹזְרַת לוֹ, וְאִם אֵינּוּ מְזַכֵּךְ אֶת

עצמו, אשתו פגגדו. וזה "וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן". תכף-וימך כשאדם מתקן עון קר", שהוא אותיות יק"ר, על-ידי שזוכה לדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, "ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו פי רבה היא", אז ממילא האשה תתבטל אליו לגמרי. "וכל הנשים יתנו יק"ר לבעליהן". ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ד, סימן י'): "ונשמע פתגם המלך" וגו', רבי לוי ורבי יצחק, רבי לוי אמר: פתגם גדול אנו עתידין לשמע מזו שנכנסה למלכות, מהו? אבל גדול ליהודים. ורבי יצחק אמר: פתגם גדול אנו עתידים לשמע מזו שנכנסה למלכות, מהו? שמחה וששון ליהודים; הינו שרואים בחוש איה הקדוש-ברוך-הוא ברא את עולמו זה לעמת זה, מצד אחד — רואים גלוי אלקות בתכלית המדרגה העליונה, עד שאדם יכול להתבטל לגמרי מהמציאות, ומצד שני יש העלמות והסתרות וכסויים, שמעלימים ומכסים ומסתירים את אמתת מציאותו יתברך, ורבים בבית, ובאמת הכל לטובה; אם אדם רק מבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, ומטה און קשבת אל קולו יתברך שקורא את האדם בכל יום ויום, "ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו פי רבה היא", פי הכל הולך קול גדול קול לו קול אליו, הוא שומע ואחרים לא שומעים (יומא ד:): קול לו קול אליו; משה שמע וכל ישראל לא שמעו, ולכן חולקים בדבר זה רבי לוי ורבי יצחק, רבי לוי אמר: פתגם גדול אנו עתידין לשמע מזו שנכנסה למלכות, מהו? אבל גדול ליהודים, זה כשאדם מתרחק מהקדוש-ברוך-הוא, ואינו מקבל על עצמו את מלכותו יתברך, אז נעשה אבל גדול, ומר מאד לאדם; כי ברגע שנעלמת ונסתרת מהאדם אמתת מציאותו יתברך, טועם טעם גיהנום בזה העולם. ורבי יצחק אמר: פתגם גדול אנו עתידים לשמע מזו שנכנסה למלכות, מהו? שמחה וששון ליהודים, זה כשאדם מתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא, והוא מקבל על עצמו על מלכותו יתברך, והוא מטה און קשבת לקולו יתברך, אשר קורא את האדם בכל יום ובכל שעה ובכל רגע להתקרב אליו, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקושי-מוהר"ן, חלק א, סימן נד), שהקדוש-ברוך-הוא מצמצם את עצמו מאין סוף עד אין תכלית, ומרמז לאדם רמזים שיתקרב אליו, ואז הוא מוצא את הקדוש-ברוך-הוא מפל פנט מפרטי הבריאה; כי באמת דומם, צומח, חי, מדבר, זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, ואשרי מי שמטה און קשבת

כא וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כְּדִבְרֵי מְמוּכָן:

גנני המלך

אל קולו יתברך שקורא את האדם, וכמאמרם ו"ל (אבות, פרק ו'): 'אמר רבי יהושע בן לוי: בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר תורב ומקרחת ואומרת: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא גוויף'. והתורה היא חכמתו יתברך, ודיקא על גדה הקדוש-ברוך-הוא קורא את האדם, שבהסתרה שבתוך הסתרה, גם משם ימצא תורה, פמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א, סימן נו), שדיקא במקומות שנעלם ונסתר הקדוש-ברוך-הוא, אם רק יחפש אתריו יתברך, ימצא תורה גבוהה מאד, העקר שיעקר מעצמו את עמלק. וכמאמרם ו"ל (אסתר רבה, פרשה ד, סימן י'): אמר רבי יהודה ברבי סימון: "ונשמע פתגם" מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, שאמר בחכמתו ובתבניתו (שמות יז, יד): "מחה אמהה את זכר עמלק"; פי דיקא על-ידי אסתר, שהיא בחינת (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר", שזה מרמז על הסתרה, כמאמרם ו"ל (חלין קלט): אסתר מן התורה מנין; נמצא, שדיקא אסתר מגלה את ההסתרה שבתוך ההסתרה, ועל-ידי-זה מוחקת את המן-עמלק, והעקר — על-ידי שאדם מחדיר בעצמו אמתת מציאותו יתברך, על-ידי-זה נמחק עמלק, כמאמרם ו"ל (ברכות נח): "לך הוי"ה הממלכה" — זו מלחמת עמלק; כשאדם זוכה להחדיר בעצמו שהקדוש-ברוך-הוא מלך ומלכותו בכל משלה, על-ידי-זה בעצמו מוחקים את עמלק, ואז זוכים לשמע את קולו יתברך, "ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו פי רבה היא", וממילא אשתו תתהפך אליו ותעזר לו — "וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן". פי העקר תלוי רק כפי שאדם מבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא. אשרי מי שזוכה להגיע לזה, ואם עדין לא הגיע לזה, צריך להתאזר בסבלנות ולא להקפיד עליה, פי אמה חייב, פי לא זכית לנפך את עצמך, ולכן סבל סבל, ושתק שתק, וברח לך אליו יתברך, ואז הכל יתהפך לטובה, והבן למעשה.

כא וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר

כב וַיִּשְׁלַח סִפְרִים אֶל־כָּל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה
וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְאֶל־עַם וְעַם כָּל־שׁוֹנוֹ לֵהָיֹת כָּל־
אִישׁ שָׂרָר בְּבֵיתוֹ וּמַדְבֵּר כָּל־שׁוֹן עִמּוֹ: ֹ

גנזי המלך

השגחתו של הקדוש-ברוך-הוא בכל פרט מפרטי הבריאה, היא פלאי פלאות, ולא יכולהו הרעיון, אף שהקדוש-ברוך-הוא משלם לאיש כמעשהו, כי דיקא ושתי המרשעת, שהתעללה בכנות ישראל, כמאמרם ו"ל (פרקי דרבי אליעזר, פרק מח): ולמה נגזרה עליה גזרה זו? שהיתה מביאה בנות ישראל צרמות, ועושה בהן מלאכה בשבת, ועל זה נגזרה עליה גזרה שתשחט צרמה בשבת, שנאמר: "את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה", כי הקדוש-ברוך-הוא משלם מדה כנגד מדה. ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ד', סימן יא): "וייטב הדבר פעיני המלך והשורים", גזר והכניס ראשה בדיסקוס, וכף הרגה, ואף אחד לא התנגד, פן יאבדו כל אויביו ה'. וכבר אמרו חכמינו הקדושים (מדרש אנדה): מי שקם נגד ישראל — גם נגד הקדוש-ברוך-הוא. ולכן לבסוף געקו מן העולם, ודיקא על-ידי אלו הרשעים, כי ממוכן זה המן, והוא אשר הציק לעם ישראל, דיקא ממנו יצאה העצה להרג את ושתי, שהציקה לבנות ישראל והשפילה אותן. וכן הוא לדורות, כל מי שרודף את בר ישראל, ובפרט מי שרודף צדיק הדבוק בו יתברך, לבסוף געקו מן העולם במיתה משנה, מיתה אכזרית, וצריך לבקש תמיד את הקדוש-ברוך-הוא, שלא יהיה לו שום חלק לרדף את איזה בר ישראל, ומכל שכן צדיק קדוש הדבוק בו יתברך, והבן למעשה.

כב להיות כל איש שרר בביתו ומדבר כלשון עמו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר עקר התכלית שאליה נברא האדם הוא, שיכיר את הבורא יתברך שמו, כמאמרם ו"ל (פנחומא נשא טז): מיום שברא הקדוש-ברוך-הוא את עולמו, נתאנה שיהיה לו דינה במתחוננים; הקדוש-ברוך-הוא רוצה לגור בתוכנו, ואנחנו נכיר אותו מכל פרטי הבריאה, ורק בשביל זה הוריד את הנשמה מעולם האצילות אל העולם הגשמי והחמרי הזה, המלא העלמות

והסתרות, המלא כסויים שמעלימים ומכסים ומסתירים את אמתת מציאותו ותברך. עם כל זאת, מעלת הנשמה, שזוכה גם בתוך ההסתרה שבתוך הסתרה, לגלות את נקודת המלכות שנקצאת בו; כי בכל פר ישראל יש בחינת מלכות, כמו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נ): כל אחד כפי בחינת המלכות שלו, יש אחד שהוא שורר בביתו, והוא צריך שלא להשתמש עם המלכות שיש לו להנאתו ולצרכו, אלא לגלות ולפרסם את מלכותו ותברך. כל אחד כפי גדל המלכות שיש לו, הינו יש אחד שהוא רק שורר בביתו, אזי הוא צריך לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו ותברך, אשר רק לו המלוכה, ואין בלעדיו ותברך כלל, ויש אחד שהוא מושל ביותר, הינו על יותר אנשים, שהם נשמעים אליו, ולכן עליו להזהר לא להשתמש עם בחינת המלכות לצרכו, אלא לגלות ולפרסם להם, אשר המלוכה שיכת רק להקדוש-ברוך-הוא, "כי להגן"ה המלוכה ומושל בגוים", וכן יש אחד שהוא מושל על כל העולם כלו, ולכן הוא צריך לגלות ולפרסם לכלם את אמתת מציאותו ותברך, אשר רק לו המלוכה. והדבור נקרא מלכות, כמובא (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן עג), אשר הדבור הוא המלכות, והוא על דרך (פתח אליהו) מלכות פה, נמצא שכל אחד צריך להשתמש עם הדבור שלו רק על קטב אחד — לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו ותברך, שכלם יכירו אותו ותברך, ובפרט בביתו זו אשתו (יומא ב.), עמה הוא צריך לדבר הרבה רק מפני ותברך, ועל-ידי-זה היא תתבטל אליו לגמרי, אבל תכף-ומיד כשאדם מפקיר את דבורו, ומדבר עמה כל העולה על רוחו, על-ידי-זה היא מתחלת לשלט עליו, וכמאמר הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע: כשאדם פוגם בדבורו, אזי סובל מאשתו, שהיא מושלת עליו, ובזה אדם יכול למדד את עצמו איך הוא אוחז בתקון המלכות, תקון הדבור, אם אשתו שולטת עליו — סימן שנפגמה אצלו המלכות של הקדוש-ברוך-הוא, הינו האמונה הקדושה, שהיא בחינת מלכות, דלית לה מגרמא כלום, והקדוש-ברוך-הוא נקרא שלום (שבת י); ולכן גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רלט), שלו"ם ראשי תבות (עמוס ד): "וימגיד ל'אדם מ'ה ש'יחו", ודרשו חכמינו הקדושים (חגיגה ה): אפלו שיחה קלה שבין איש לאשתו מגידין לו ביום הדין: כי באמת למה אין לאדם שלום-בית? כי הוא מפקיר את דבורו עם אשתו, ומדבר כל העולה על רוחו,

גנזי המלך

ומזה נגזרות לו אחר-כך כל מיני צרות ויסורים, כמאמרם ו"ל (אבות א): כל המרבה שיחה עם האשה, גורם רעה לעצמו ובוטל מדברי תורה, וסופו יורש גיהנום, עוד בזה העולם; כי ברגע שהאדם מפטפט עם אשתו כל העולה על רוחו, ובפרט שמספר לה את כל הכשלונות שיש לו בחיים, שבני-אדם מבזים אותו וכדומה, על-ידי-זה נכנס בלבה זלזול כלפיו. ולכן אם אדם זוכה, וכל דבורו שמדבר עם אשתו, שהיא בחינת המלכות שלו, שהוא שורר עליה, רק דבורי אמונה, על-ידי-זה יזכה לשלום אמת, ולכן אפלו שיחה קלה של דבורי אמונה מגידין לו לאדם ביום הדין, הינו בשעה שדנים את האדם, אז מתגלה אף התנהג כל ימי חייו עם אשתו, אם דבר אמה רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, והשרה את השכינה בבית, אז יש להם שלום-בית נפלא, לא-כן אם הפקיר את דבורו ונגבל את פיו, רחמנא לישובן, ודבר את כל העולה על רוחו, שעל-ידי-זה בעצמו גרם לו גיהנום עוד בחייו, וכל שכן לאחר מותו.

ויבזה אדם יכול למדד את עצמו אף הוא זכה בקדושה ובעליית המלכות, אם אשתו מבטלת אליו לגמרי, ועושיית רצונו, סימן שהדבור אצלו בשלמות, אבל אם היא מתנגדת לו, וכל מה שהוא רוצה היא עומדת לו בדרך ומונעת אותו, סימן שפגם בדבורו, ולא השתמש עם המלכות, אלא לצרכו ולהנאתו למלא תאוותו, ולכן סובל ממנה מה שסובל. וזה מה שיעץ המן הרשע לאחשורוש: "וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן", והסכים עמו אחשורוש. "וישלח ספרים אל כל מדינות המלך, אל מדינה ומדינה בכחבה ואל עם ועם פלשונו להיות כל איש שרר בביתו ומדבר פלשון עמו"; כי המן, שהוא מלכות דסטרא אחרא, הבין שאם לא יקלקל האדם את דבורו, אין לו שליטה עליו, כי עקר כח הסטרא אחרא, הוא רק על-ידי פגם הדבור, פי תכף-ומיד כשאדם מדבר כל העולה על רוחו, וכל שכן כשמנגבל את פיו, ומדבר לשון הרע ורכילות וליצנות, כבר תפס אותו במצודתו, וזה שאמר: "להיות כל איש שרר בביתו ומדבר פלשון עמו", תלה את השררה בבית כפי הדבור, כי זה תלוי בזה, כפי שאדם מטמא את דבורו לדבר דבורים רעים, על-ידי-זה המלכות הרשעה שולטת בביתו, וכמו-כן אשתו שולטת עליו, ומדה טובה מרבה, אם אדם מקדש את דבורו,

אזי הוא זוכה שמלכות דקדושה שולטת בביתו, וזוכה שאשתו נעשית בטלה אליו לגמרי, כי הכל תלוי כפי הדבור שאדם מדבר עם אשתו, שזה "להיות כל איש שרר בביתו ומדבר כלשון עמו", איך כל איש שרר בביתו? אם הוא מדבר כלשון עמו. ועם ישראל הם העם הנבחר, שעליהם נאמר: "ורוממתנו מכל הלשונות".

ובאמת תמחו כבוד על זה, מה חדש המן בעצתו שנתן לאחשורוש, כמאמרם ו"ל (מגלה יב): אמאי האי דשדיר לן להיות כל איש שרר בביתו פשיטא, אפלו קרחה בביתה פרדשקא ליהוי, ופרש רש"י ו"ל: אומרים האמות — מה זה ששליח לומר לנו: להיות כל איש שרר בביתו? שאף הגרדן שורר בביתו, פרדשקא, פקיד ונגיד, אלא על-פי האמור יוכן היטב, כי צריכים זכות גדולה, שיהיה האדם שורר בביתו, ולא שאשתו תמשל בו, אשר חכמינו הקדושים אמרו (ביצה לב): מי שאשתו מושלת עליו — חזיו אינם חיים; והכל בא רק מחמת פגם האדם שפוגם בדבורו, כי זה תלוי בזה, "להיות כל איש שרר בביתו, ומדבר כלשון עמו", כי השגרה בבית תלויה כפי דבור לשון עמו, כי איש יהודי מדבר רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, אשר בשביל זה נקרא יהודי, כמאמרם ו"ל (מגלה יג): כל הכופר בעבודה וזה — נקרא יהודי; ולהפך — אמות העולם, הדבור שלקם מאד מזהם ומגשם, כאשר נראה בחוש. ולכן צריך כל אדם לשמר על דבורו, שזה המלכות שלו, ובפרט בביתו תמיד ידבר רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, ויגלה לאשתו איך שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ויחזק ויעודר אותה, ואף פעם שלא יצעק עליה, וכל שכן שלא יתפרע בכעס ורציחה, ולא יכניס אימה יתרה בתוך ביתו, שקמאד הקפידו על זה חכמינו הקדושים (גיטין ו): אמר רב חסדא לעולם אל ישיל אדם אימה יתרה בתוך ביתו, שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתרה, והפילה פמה רבבות מישראל, אמר רב יהודה אמר רב: כל המטיל אימה יתרה בתוך ביתו, סוף שהוא בא לידי שלש עברות: גלוי עריות, ושפיכות דמים, וחלול שבת, אמר רבה בר בר חנה: הא דאמרי רבנן, שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה: עשרתם, ערבבתם,

ב אחר הדברים האלה כִּשְׁף חַמַּת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁרוּשׁ זָכַר אֶת־וְשֵׁתִי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלַיָּהּ:

גנזי המלך

הדליקו את הנר; צריף לממרינהו בניחותא, פי היכי דליקבלו מניה, אמר רב אשי: אנא לא שמיעא לי הא דרבה בר בר חנה, וקנימתייה מסברא, אמר רב אבהו: לעולם אל ישיל אדם אימה יתרה בתוך ביתו, שהרי אדם גדול השיל אימה יתרה בתוך ביתו, והאכילוהו דבר גדול, ומנו? רבי חגיגא בן גמליאל, האכילוהו סלקא דעתך, השתא בהמתן של צדיקים, אין הקדוש-ברוך הוא מביא תקלה על ידם, צדיקים עצמן לא כל שפן? אלא בקשו להאכילו דבר גדול, ומאי ניהו? אבר מן החי. הרי שלך לפניך, עד כמה צריף אדם לשמר כיצד מדבר עם אשתו, ולא יכניס אימה יתרה בתוך ביתו, אלא תמיד ידבר בנחת ולא יצער אותה. וכמאמרם ו"ל (כבא מציעא טו): אמר רב, לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעחה מצויה — אונאתה קרובה; ודיקא על-ידי שהאדם שומר על דבורו, ומדבר רק דבורי אמונה, על-ידי-זה זוכה שהוא שורר בביתו, והבן למעשה.

פרק ב'

א אחר הדברים האלה כִּשְׁף חַמַּת הַמֶּלֶךְ: צריף שתדע, אהובי, בני! אשר חכמינו הקדושים אמרו (אסתר רבה, פרשה ג', סימן טו): אמר רבי יוחנן, כל אותן השנים משעה שנהרגה ושתי עד שנכנסה אסתר, לא שככה חמתו של אחשורוש, איתיבון והכתיב: "כִּשְׁף חַמַּת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁרוּשׁ", אמר להם בשוף חמת המלך אין כתיב כאן. אלא כִּשְׁף חַמַּת הַמֶּלֶךְ שְׂכִיכָה שְׂאִינָה שְׂכִיכָה, אימתי שְׂכִיכָה חמתו? כִּשְׁפָה לֵב הַמֶּן, הִדָּא הוּא דְכָתִיב: "וַיִּתְּלוּ אֶת הַמֶּן עַל הָעֵץ, אֲשֶׁר הָכִין לַמֶּדְבָּר, וְחַמַּת הַמֶּלֶךְ שְׂכִיכָה", חמתו של מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, פי הקדוש-ברוך-הוא משלים מדה כנגד מדה, וכמאמר התנא הקדוש (אבות, פרק ב'): אף הוא ראה גלגלת אחת שצפה על פני המים, אמר לה: על דאטפת אטפוה, וסוף מטיפיה יטופון, פי גלגל חוזר

הוא בעולם, אךם חושב שהוא יכול לעשות רשעות לזולתו, ולהפטר מדין, ואינו יודע, שמה שהוא דן את חברו, בזה דנים אותו, וכמו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קיג), שאדם דן את עצמו אפלו בלא דעתו, פי בזה שהוא דן את חברו, אזי הוא דן את עצמו. ולכן המרשעת ושתי התנכלה לבנות ישראל, והעבדתן בשבת ערמות, כמאמרם ז"ל (מגלה יב:): "ביום השביעי כטוב לב המלך ביני", אטו עד השתא לא טב לבה בחמרא, אמר רבא יום השביעי שבת הנה, שישראל אוכלין ושותין — מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבות. אבל אמות העולם שאוכלין ושותין — אין מתחילין אלא בדברי תפלות. וכן בסעדתו של אותו רשע, הללו אומרים: מדיות נאות, והללו אומרים: פרסיות נאות. אמר להם אחשורוש: כלי שאני משתמש בו, אינו לא מדי ולא פרסי אלא פשרי, רצונכם לראותה? אמרו לו: הן, ובלבד שתהא ערמה, שבמדה שאדם מודד — בה מודדין לו. מלמד, שהיתה ושתי הרשעה מביאה בנות ישראל ומפשיטן ערמות, ועושה בהן מלאכה בשבת, הינו הכתיב: "אחר הדברים האלה, כשף חמת המלך אחשורוש, זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה", כשם שעשתה — כך נגזר עליה, ומי הנה שנתן העצה להרג אותה? ממוכן, שהוא המן, כמאמרם ז"ל (מגלה יב:); ועכשו הגיע קצו שיתלה, אחר שהסית את אחשורוש להרג את כל היהודים, כמו שכתוב (אסתר ג, ח): "ויאמר המן למלך אחשורוש, ישנו עם אחד מפזר ומפרד בין העמים, בכל מדינות מלכותך, ודתיהם שונות מכל עם, ואת דתי המלך אינם עושים, ולמלך אין שוה להניחם", וגרם לעם ישראל מה שגרם, עד שחזרו כלם בתשובה שלמה, וצצקו אל הקדוש ברוך הוא, ונתהפכה מדת הדין עליו עד שפלוהו, ואז חמת המלך, מלכו של עולם, שככה; למדים מפאן, שבשאתר רוצה לעשות רע לזולת, מקבל את זה לבסוף על עצמו. ולכן צריכים מאד מאד להשמר לא לרדף את הזולת, פי מה שהוא עושה לחברו — מקדם או אחר-כך יקבל את זה בחזרה. פי (סוטה ו:): במדה שהאדם מודד בה מודדים לו; וכן אמרו (מדרש אגדה): "אחר הדברים האלה, כשף חמת המלך אחשורוש", כשהפיג את יינו בקש את ושתי. אמרו לו: הרגת אותה. אמר להם: ומי נתן לי את העצה להרג אותה? אמרו לו: שבעת שרי פרס ומדי, יש אומרים טורדן, שפן אתה מוצא, שאין מזכיר אותן עוד, אלא ויאמרו

ב וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מִשְׂרָתָיו יִבְקֹשׁוּ לַמֶּלֶךְ נַעֲרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מֵרְאָה:

גנזי המלך

נערי המלך משרתיו וגו', ויש אומרים, שנתנו עצה לבטל בנזן הבית, לפיכך נגזר עליהם הריגה ונהרגו. למדים מכאן, שכל מי שעושה רשעות לזולתו, לכסוף נתהפף הגלגל עליו ונהרג ונעקר מן העולם, והבן למעשה.

ב ויאמרו נערי המלך משרתיו יבקשו למלך נערות בתולות טובות מראה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריך לבקש הרבה ממנו יתברך, שיזכה לקדש ולטהר את עצמו בקדשת הברית, ולא ילך אחר תאוות לבו. אבל לזה צריכים להתקרב אל הצדיק האמת, הקדוש והפרוש בקדשת הברית, שאין לו שום שיכות אל זה העולם כלל. כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן עב), שהצדיק והמנהיג שמחלק גדלה לנשמות ישראל, צריך שיהיה פרוש גדול בקדשה גדולה, ואז דיקא הוא יכול להיות מנהיג ישראל. כי על-ידי פרישותו וקדשתו הגדולה, הוא יכול לחזות ולהסתפל בכל אחד מישראל, ולחלק הגדלה לכל אחד על-ידי ההסתפלות לבד, כי ההסתפלות הזאת תלויה בקדשה ובפרישות גדולה, ועל-בן משה רבנו, שהיה קדוש ופרוש גדול מאד על-פי הדבור, כמו שכתוב (דברים ה, כח): "ואתה פה עמד עמדי", על-בן היה יכול לחזות ולהסתפל לישראל, ולחלק להם הגדלה על-ידי-וה, ונהו "ואתה תחזה", אתה דיקא, כי רק משה שהיה פרוש גדול מאד בקדשה גדולה, וכה להסתפלות הזאת, כי הסתפלות הזאת בחינת "ואתה תחזה", היא תלויה רק בקדשה ופרישות מתאנה זאת, וזה בחינת (מלכים א' כב, לח): "והזנות רחצו", ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין לט): למרק שתי תזיונות, הינו שפפי מה שרוחצין את עצמן מתאנה זאת, בחינת: "והזנות רחצו", כמו-כן הוא ממרק ומצחצח שתי תזיונות, בחינת "ואתה תחזה", בחינת "הוית איש מהיר במלאכתו" וכו', והינו בחינת הסתפלות, כי עקר ההסתפלות היא על-ידי קדשה ופרישות מתאנה זו, כי תאנה זאת היא בחינת פגם העינים, כמו שכתוב (דברים טו): "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם"; ועל-בן צריך

לקדש עצמו ביותר בפרישות גדולה מזאת התאונה, ואז יש לו עינים מזוככות לחזות ולהסתכל ולתן הגדלה לכל אחד פראוי לו, על-ידי הסתכלות לבד, ואז דוקא הוא יכול להיות מנהיג ישראל, וכשאין לישראל מנהיג ומשגיח כזה באמת, כל העולם מערב ומבלבל, וכך הרוצה לטל את השם – נוטל, כמו שנוהג עכשו, בעוונותינו הרבים, כי ישראל צריכין שיהיה עליהם משגיח, שישגיח ויראה בהם, שיעמד כל אחד על מקומו הראוי לו באמת, והמשגיח הזה יהיה פרוש וקדוש גדול, בבחינת קדשת ופרישות משה, ואז יכול להנהיג את ישראל, לתן לכל אחד גדלה פראוי לו, על-ידי ההסתכלות לבד. לא-כן אם אדם אינו מתקרב לצדיק האמת, אלא אל תלמידיו שלא שמשו כל צרכם, שהם עדין פגומים בפגם הברית, ומתם יוצאות כל הצרות והמתלקת, וכמאמרם ו"ל (סוטה מ:): משרבו וחוסי הלב רבו מחלקת בישראל, משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן, רבו מחלקת בישראל, ונעשית תורה כשתי תורות; על-ידי התלמידים האלו שלא שמשו כל צרכם, וגורמים מחלקת, הם המכניסים תאות נאוף באלו המקרבים אליהם. וזה "ויאמרו נערי המלך", התלמיד חכם נקרא מלך, כמאמרם ו"ל (גטין סב): רבנן איקרי מלכים, ותלמידיו נקראים "נערי המלך משרתיו", הוא קדוש ואין תלמידו קדוש, הנאמר אצל גיחזי (סנהדרין י'), שנאמר (מלכים ב' ה, כז): "ויגש גיחזי להדפה", שגתן ידו בהוד שפיפייה בין דדיה, פי אף שאלישע היה גדול מאד בנבואה, וזכה להגיע לפי שנים מרבו אליהו, עם כל זאת תלמידו היה נואף גדול; ולכן צריכים להזהר בשמתקרבים לצדיק האמת, להשמר מתלמידיו שעדין לא שמשו כל צרכם, שהם נגרמו שגם אתה תפל בנאוף, שזה "יבקשו למלך נערו בתולות מראה", וצריכין לבקש רחמים רבים ממנו יתברך, שיהיה מקרב להצדיק האמת ותלמידיו, אשר זכו לשמשו כל צרכן, וגם הם פרושים מתאונה זאת.

ואל יקל בעיניך דבר זה, כי רבים חללים הפילו אלו התלמידים שלא שמשו את רבם כל צרכם, והם ההדיוטים הקופצים בראש, ומחרחרים ריב, והם עדין נואפים גדולים מאד, רחמנא לישזבן. ואף שהם גם-כן מקרבים אל הצדיק האמת, אשר לבסוף גם הם יהיה להם תקון, מרב גדלת הצדיק האמת, שיכול לתקן את כל הנשמות הפגומות, עם כל זאת עד שלא נתקנו,

וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינֹת מַלְכוּתוֹ
וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־נְעָרֵהוּ בְּתוֹלָה טוֹבַת מְרָאָה אֶל־
שׁוּשַׁן הַבֵּיִרָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הַגַּא סָרִיס
הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנִתּוֹן תַּמְרָקִיהֶן:

גנזי המלך

הם צריכים לשבת בין פגור לכירים, ולשוב בחשובה שלמה, ולא להיות הדייטים הקופצים בראש, ולהתערב במחלקת אשר לא להם. וזכר כלל זה, כי תצטרך את זה לימים הבאים, והבן למעשה.

ג וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינֹת מַלְכוּתוֹ וַיִּקְבְּצוּ אֶת כָּל נְעָרֵהוּ בְּתוֹלָה טוֹבַת מְרָאָה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריך לשמר לא לבזות את שום בר ישראל, ומכל שכן לא את בנות ישראל, כי הקדוש־ברוך־הוא לא ימחל על דבר כזה, וכמאמרם ו"ל (אסתר רבה, פרשה ה', סימן י'): "וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינֹת מַלְכוּתוֹ", מה ראה? אמר רב הונא, על־ידי שהיו מבזות בבנות ישראל פעורות, ואין כל בריה משגיחה עליהם, לפיכך באו לידי המספק הזה, ברגע שבזו בבנות ישראל פעורות, ולא רצו להתחתן עמהן, הביא עליהם הקדוש־ברוך־הוא גזרה רעה כזו, שהמלך אחשורוש גזר עליהם, לקחת את בנותיהם.

וצריכים מאד מאד להזהר בדבר זה — לא לבזות את שום בר ישראל, כמו שמצינו בגדולי ישראל בבחירתם, שתכף־ומיד פשהציעו להם איזה שדוף, ואם כבר נפגשו — התחתנו, כי לא רצו לבזות את בת ישראל, ויצאו מהם גדולי ישראל, וצריכים להזהר בדברים כאלו מאד מאד, ולא פאשר נהוג, שגפגשים עם בנות ישראל, ואחר־כך עוזבים את השדוף, אשר על זה משלמים אחר־כך מחיר מאד כבד, כי אסור לבזות את שום בר ישראל, וכמאמרם ו"ל (כתובות 10:): אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, נוח לו לאדם, שימסר עצמו לתוף כבשן האש, ואל ילפין פני חברו ברבים. ומכל שכן שאסור לבזות בת ישראל, שהענש על כך גדול מגשא. וזו היתה הגזרה של אחשורוש, שגזר על בנות ישראל לטמא אותן.

ובמאמרם ו"ל (מגלה יב): כל מאן דהנה ליה ברתא איטמרה מינה,
ואף על פי כן לא הועיל שום דבר.

ובאמת בענין שדוכים צריכים לדעת, שהכל ממנו יתברך, ולא יועיל שום
דבר. וכמו שגלה לנו רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רסה),
שלמעלה הנשמות של הזוג הם אחד, וכל אחד יש לו את הבת זוג שלו,
ולא יכולים להחליף בשום פנים ואופן, וצריכים רחמים רבים לבקש ממנו
יתברך, שלא יתחלפו הזוגים מחמת חטאיו המרבים, כמובא (תקוני-זהר, תקון
יד, דף ל), שעל ידי החטאים מתחלפים הזוגים, ומזה יוצא, שהרבה
מתחתנים ומתגרשים, ורחמנא לצלן, עד שמוצאים את הזוג הנכון ששייך
לשרש נשמתם, כי בעניני זוגים אין שום ברירה יכולה להתערב, כי הכל
בכור שום למעלה, מה יהיה עם כל אחד, וכמה זוגים יהיו לו וכדו, ואיך
יסתדר אצלו הזוג בימי חייו וכדו. וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש
אגדה): "ויפקד המלך פקידים ויקבצו את כל נערה בתולה", כמה טרחות
נתן זה בעולם, וכמה אינגריות של נשים מפל מקום באו לדרשו, וכמה
בגיי-אדם היו נותנין את ממונן להוליה את בנותיהן לשם שינשאו למלך,
וכמה בגיי-אדם היו נותנין את ממונן להטמין את בנותיהן, והיתה אסתר
מתקנת מלפני הקדוש-ברוך-הוא, שפן הוא אומר: "והנערה אשר תיטב
בעיני המלך", בעיני אחשורוש אין פתיב פאן, אלא בעיני המלך, זה מלכו
של עולם, "וייטב הדבר בעיני המלך ויעש כן"; כי בעניני הזוגים הכל
נעלם ונסתר מעיני בגיי-אדם, וזה גם מה שאנחנו מוצאים, שיש בגיי-אדם
שמתחתנים, ואינם מרצים מבת זוגן. ובאמת אין לה עוד שטות יותר גדולה
מזו, כי אם התחנת עמה, עליך לדעת, שזאת בת זוגך, ואתה צריך להשלים
עם המצב, ועליך רק לתקן את מעשיך, ואז תזכה שתמצא חן בעיניך, והיא
תהיה לה לעזר, כמאמרם ו"ל (יבמות סג): אמר רבי אלעזר, מאי דכתיב
(בראשית ב, יח): "אעשה לו עזר כנגדו", זכה — עזרתו, לא זכה — כנגדו;
כי הכל תלוי באדם בעצמו, כי אם הוא מתקן את מעשיו, אז אשתו עוזרת
לו, וגם מוצאת חן בעיניו, ולהפך — כשאדם פוגם בבריתו, ורחמנא לצלן,
היא כנגדו, וגם אינה מוצאת חן בעיניו. ולכן העקר תלוי באדם עצמו, ואף
פעם לא יזרק את האשמה עליה, כי אסור להיות כפוי טובה להקדוש-ברוך-

וְהַנְּעִרָה אֲשֶׁר תִּיטֵב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וְשֵׁתִי וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן: ֹ

גנני המלך

הוא, כי ברגע שהשם יתברך נתן לה אשה, אפה צריך לשמח עמה ולא להתלונן, וכמאמרם ז"ל (עבודה זרה ה:): אדם הראשון כפוי טובה היה, דכתיב (בראשית ג, יב): "האשה אשר נתתה עמדי" וגו', במקום להודות להקדוש-ברוך-הוא על החסד שעשה עמו — כפר בטובה. וזכור כלל זה תמיד, אהובי, בני! ואז טוב לך כל הימים, והבן למעשה.

ד והנערה אשר תיטב בעיני המלך תמלך תחת ושתי, וייטב הדבר בעיני המלך ויעש כן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כל מקום שכתוב במגלת אסתר 'המלך', זה סובב על מלכו של עולם, כמאמרם ז"ל (מדרש אגדה): "והנערה אשר תיטב בעיני המלך", בעיני אחשוורוש אין פתיב כאן, אלא בעיני המלך — זה מלכו של עולם. "וייטב הדבר בעיני המלך ויעש כן", והטעם שלא כתוב בפרוש שמו יתברך בכל המגלה, אלא בראשי תבות ובסופי תבות ובאמצע תבות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נו), אשר אפלו בכל ההסתרות שבתוך הסתרות, גם שם גנוז אלופו של עולם. והצדיק האמת מגלה את ההסתרה שמלבש בו הקדוש-ברוך-הוא, ומגלה תורה גבוהה, כי במקומות אלו שנגעלם ונסתר אורו יתברך, שם דיקא יכולים למצא תורה גנוזה וגלוי אלקות במדרגה עליונה מאד.

והנה ידוע, אשר נערה היא בסוד השכינה, כמוכא (והר בראשית נא): בזמנא דלא מתדבקן ביה ישראל לתפא לאדלקא ליה לאתאחדא בנהורא חורא איהו ד', ולזמנא דמתערי ליה לאתחברא עם נהורא חורא, כדין אקרי ה' מנלן? דכתיב (דברים כב, כג): "כי יהיה נערה בתולה", נער פתיב בלא ה', מאי טעמא? בגין דלא אתחברת בדכורא, ובכל אתר דלא אשתכחו דכר ונוקבא, הא לא אשתכח וסלקא מתמן, ואשתאר ד' דהא איהי כל זמנא דאתחבר בנהורא חורא דנהיר אקריה ה', דהא כדן בלא אתחבר פחדא, איהי אתדפקת בנהורא חורא, וישראל מתדבקן בה וקיימא תחותה לאדלקא לה, וכדן כלא תד; הינו פתוב נער וקוראים נערה, כי בתורה שבכתב, עדין

לא יודעים את רצונו יתברך, אלא על־ידי תורה שבעל־פה, על ידה מתגלה רצונו יתברך, כי זה סוד היחוד בין דוכרא לנוקבא, ולכן הפתיח הוא נַעַר, והקרי הוא נַעֲרָה עם ה', שהיא השכינה, שאז מאיר עלמא עלאה בעלמא תתאה, שזה יחוד בין תורה שבכתב לבין תורה שבעל־פה, בין ו' שהיא התפארת, לבין ה' שהוא המלכות, וזה ו"ה נַעֲרָה אשר תיטב בעיני המלך". הינו פשמתחברת אות ו' שהיא התפארת עם אות ה' שהיא המלכות, יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה, תורה שבכתב עם תורה שבעל פה, אז הויטב בעיני המלך, מלכו של עולם, "תמלך תחת ושתי", כי כל צדיק ואיש בשר המתגבר על יצרו, ומדביק את נשמתו בו יתברך, ומגלה את ההסתרה שבתוך הסתרה, הוא יהיה מלך מאן מלכי רבנו, ויקים אצלו (איוב כב, כח): "ותגור אמר ויקם לך", שזה "וייטב הדבר בעיני המלך ויעש בך", כי אצלו יתברך מאד מאד חשוב אדם שזוכה להתגבר על יצרו וכובש את הרע תחת הטוב, שזה יחוד בין קדשא בריך הוא לשכינתה, ואז פועל אצלו יתברך כל מה שרוצה, שזה מה שמוכא (השמות הוהר רס): נַעֲרָה בתולה עד לא אתקריב דכורא לגבה אקרי נַעַר, לבתר אקרי נַעֲרָה, כי בַּנַּעַל שיש יחוד בין קדשא בריך הוא לשכינתה, שזה סוד י' פשמתחבר עם ד' נַעֲשָׂה ה', הינו בשאדם מקדש ומטהר את מחשבתו, ומדביק עצמו בו יתברך, על־ידי־זה נַעֲשָׂה יחוד בין קדשא בריך הוא לשכינתה, תורה שבכתב עם תורה שבעל־פה, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן מט), וזה בחינת ה"א, פי דל"ת היתה ונתחברת ונעשית ה"א, פי דל"ת הנית לשון דלה ונעניה, הינו פשמתמטם לבו בטפשות, ואין עני אלא בַּדַּעַת (גדרים מא), אז היא בחינת דל"ת, וכשקדש מתשבתו, ולית קדשה פחות מעשרה (מגלה כג), והיא בחינת יו"ד (תקון י'), שמשויף לתוך הדל"ת ונעשה ה'. וכל זה סוד (שיר השירים ח, ה): "מי זאת עולה", הינו מ"י שהיא הבינה מתחברת עם זאח', שהיא המלכות, בשדהבור עם המחשבה מתחברים יחד, אז נַעֲשָׂה יחוד בין ביתא עלאה וביתא תתאה, שזה סוד ו"ה נַעֲרָה אשר תיטב בעיני המלך", כביכול, בעיני המלך שהוא סוד האצילות, סוד העינים פירוע, טוב מאד לראות את היחוד השלם, אשר נַעַר נַעֲשָׂה נַעֲרָה, יחוד כל העולמות, והבן למעשה.

ה איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן-שמעי בן-קיש איש ימיני:

גנני המלך

ה איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי: צריך שתדע, אהובי, בני! כשבר ישראל דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, ומוסר את נפשו בשביל נשמות ישראל, ולמד אתם תורה, ומחזיר בהם אמונה, אזי הוא האיש שבשבילו נבכר העולם, ושמו מתפרסם בכל העולם כלו. וזו היתה מצלת מרדכי הצדיק, שמסר את נפשו לגלות את אמתת מציאותו ותכרוך, ועל-ידי-זה נתפרסם שמו בכל העולם כלו. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר וכה, פ'שה ו, סימן ב'): "איש יהודי היה בשושן הבירה", 'איש' — מלמד שהיה מרדכי שקול בדורו כמשה בדורו, דכתיב ביה (במדבר יב, ו): "והאיש משה ענו מאד", מה משה עמד בפרץ, דכתיב (תהלים קו, כג): "ויאמר להשמידם, לולי משה בחירו עמד בפרץ וגו', אף מרדכי בן, דכתיב "דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל ורעו", מה משה למד תורה לישראל, דכתיב (דברים ו, ה): "ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים", אף מרדכי בן, דכתיב: "דברי שלום ואמת", ויכתיב (משלי כג, כג): "אמת קנה ואל תמכור" וכי. 'יהודי' — למה נקרא שמו יהודי, והלא ימיני הוא? לפי שיחד שמו של הקדוש-ברוך-הוא כנגד כל באי עולם, הךא הוא דכתיב: "לא יכרע ולא ישתחוה", וכי קנתרן היה ועובר על גזרת המלך? אלא כשצנה אחשוורוש להשתחוות להמן, חקק עבודת כוכבים על לבו, ונתפון פרי שישתחוו לעבודת כוכבים. וכשהיה רואה המן, שאין מרדכי משתחוה לו — נתמלא חמה, ומרדכי אומר לו: יש אדון המתגאה על כל גאים, היאך אני מניחו ואשתחוה לעבודת כוכבים?! ולפי שיחד שמו של הקדוש-ברוך-הוא — נקרא יהודי, כלומר יהודי יחיד. ויש אומרים, שהיה שקול כאברהם בדורו, מה אברהם אבינו מסר את עצמו לחוף כבשן האש, והחזיר והפיר לבריות גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא, הךא הוא דכתיב (בראשית יב): "ואת הנפש אשר עשו בחרן", אף מרדכי בימיו הפירו הבריות גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא, הךא הוא דכתיב: "ורבים מעמי הארץ מתיידיים", ויחד שמו של הקדוש-ברוך-

הוא וקדשו, ולפיכך נקרא 'יהודי', דכתיב: "איש יהודי", אל תקרי יהודי אלא יחודי.

נדבר זה שיק על כל בר ישראל, אם הוא רק מגלה את הקדוש-ברוך-הוא לכל העולם בלוי, ומוסר את נפשו בשבילו יתברך — נקרא איש יהודי, ושמו מתפרסם בעולם. ואמרו חכמינו הקדושים (פרקי רבבי אליעזר, פרשה מט): "איש יהודי הנה בשושן הבירה", רבי שמעיה אומר, וכי לא הנה בשושן הבירה יהודי אלא מרדכי בלבד, והא פתיב: "ויהיה יהודים אשר בשושן", אם-כן היו יהודים בשושן זולת מרדכי, אלא שהיה בן אבות אבטינאס, שהיה מרע המלוכה, והנה עוסק בתורה, לפיכך נקרא שמו יהודי. "ושמו מרדכי", שהיתה תפלתו נכנסת לפני הקדוש-ברוך-הוא פריח מר דרור. "בן איר" שהיה מאיר פנים בהלכה, פי מאחר שהיה לומד תורה בגלוי, וכן התפלל להקדוש-ברוך-הוא תמיד, ועורר את כל עם ישראל להתפלל, כמו שכתוב (אסתר ד, א): "וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר, וינצק זעקה גדולה ומרה", ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב): "איש יהודי הנה בשושן הבירה וגו' איש ימיני", מאי קאמר אי ליחוסא קאחי ליחוסיה ואזיל עד בנימין, אלא מאי שנא הני, תנא כלן על שמו נקראו: בן איר, בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו, בן שמעי, בן ששמעו אל תפלתו, בן קיש, שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, וכל זה סובב על כל בר ישראל, אם מוסר את עצמו בעבור כל בר ישראל, לקרבם אליו יתברך, וילגלות את אמתת מציאותו יתברך, על-ידי-זה נקרא גם 'איש יהודי', שהוא סוד יו"ד ה"י, כי כל הכופר בעבודה זרה, שהוא גאונה, נקרא 'איש יהודי', שהם אותיות יו"ד ה"י, שם המסיר את הגאונה, והמן עשה עצמו עבודה זרה, שהוא הגאונה, ולכן רדף את מרדכי שהוא בסוד 'איש יהודי'. וזה סובב בכל דור, שנגד צדיק הדבוק בו יתברך, קם עליו רשע, המן-עמלק, לשבר אותו, פי הקדוש-ברוך-הוא חומל על הצדיק שנקרא 'איש יהודי', שלא יפל בישות וגאונה, על-בן מקים עליו רשע ארוך טמא שיונק מהמן-עמלק, כדי לשבר את הצדיק, שיהיה בעיני עצמו כאין ממש, פי הרשע הוא הלבוש שמלביש את הצדיק בחלישות הדעת, כדי שיהיה בעיני עצמו כלא כלום, שאז נקרא נקרא 'איש יהודי', ולכן לא תמצא צדיק הדבוק בחי החיים בו יתברך, שלא

וְאִשֶּׁר הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגְּלָה אֲשֶׁר הִגְלָתָה עִם יְכַנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל:

גְּנֵזֵי הַמֶּלֶךְ

יקום עליו איזה רשע שיונק מהמון עמלק, והצדיק על-ידי שמעיקין ומצערים אותו ושופכים את דמו, על-ידי-זה נעשה בן יאיר — שמאיר לו אורו ותברך, בן שמעי — שנשמעת ונתקבלת תפלתו בכל העולמות, בן קיש — שמקיש על דלתי רחמים, איש ימיני — שתמיד מטה כלפי חסד, ודן את כל אחד לכף זכות. וכל זה זוכה על-ידי שמתחזק ואינו נשבר משום דבר בעולם, והבן למעשה.

וְאִשֶּׁר הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם הַגְּלָה אֲשֶׁר הִגְלָתָה עִם יְכַנְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה, אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל: צריך שתדע אשר מובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן ד'), אשר עקר הגלות הוא מחמת חסרון אמונה, כי מי שיש לו אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, לא שיה שתיקה לו גלות, כי מלא כל הארץ כבודו, והוא ממלא כל עלמין ובתוף כל עלמין וסובב כל עלמין, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק ב', סימן נו'): פשיש להאדם לב, אין שיה אצלו מקום כלל, כי אדרבה הוא מקומו של עולם וכו', כי האלקות הוא בלב, כמו שכתוב (תהלים עג): "צור לבבי", ואצל השם ותברך, נאמר (שמות לג): "הנה מקום אתי", שהוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו. נמצא, מי שיש לו לב ישראל, אין ראוי לו לומר, שמקום זה אין טוב לפניו, כי אין שיה אצלו מקום כלל, כי אדרבה הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו, אלא אמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג) שגלה מעצמו, כלומר מדעתו, שחזר לארץ ישראל, ומשום כך נגלה פעם שנית וכן פעם שלישית, שזה מה שכתוב שלש פעמים בפסוק 'אשר הגלה', 'עם הגולה', 'אשר הגלה', והסבה שירד מצונו בגלות, כי הוא התחבר עם נשמות ישראל, שהגלה אותם נבוכדנצר הרשע, כי היה מלך אכזרי עד מאד, והתאכזר על נשמות ישראל, וכמאמרם ז"ל (שבת

קמט): כל ימיו של אותו רשע לא נמצא שחוק בפי בריה, ומרדכי הצדיק, שנקרא איש יהודי, על שם שפפר בעבודה זרה, כמאמרם ו"ל (מגלה יג): ואמאי קרי ליה יהודי? על שום שפפר בעבודה זרה. ולכן ירד מרדכי מעצמו אל הגולה, להתחבר עם נשמות ישראל, כדי להתדיר בהם אמונה, ולחזקם ולעודדם ולשמחם, וזו עבודת כל הצדיקים השלמים, שמקרבים אנשים אליו יתברך, אין זה כדי להרבות כבודם, חס ושלום, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נג), אלא כדי להשלים את דעתם.

כי באמת עליך לדעת, שהצדיקים הדבוקים באין סוף ברוך הוא, הם מנתקים את עצמם מהדבקות, והכל כדי לקרב נשמות ישראל אליו יתברך, כי פדאי להם להתבטל מהדבקות, העקר להגביה את נשמות ישראל אליו יתברך, וזו המדרגה הכי עליונה, שאדם שנמצא במעלה עליונה, דבוק בו יתברך, ומתענג בזיו השכינה, ומסלק את הכל. העקר לקרב את נשמות ישראל, וזו המסירות גפוש הכי גדולה שמראים הצדיקים הגדולים. ולכן אמרו חכמינו הקדושים על מרדכי שגלה מעצמו, כי רצה לחזק ולעודד ולשמח את נשמות ישראל, ולהתדיר בהם אמונה פשוטה בו יתברך.

נדבר זה נעשה בכל דור ודור, שיש צדיקים הדבוקים תמיד באין סוף ברוך הוא, ואין לפני מראה עיניהם רק גלוי שכינה, ואף-על-פי-כן הם מסלקים הכל, ויורדים לעמקא דתהומא רבא, כדי להגביה את נשמות ישראל. וזו מסירות גפוש אמתית; כי הצדיקים האלו, הדבוקים באין סוף ברוך הוא, ויורדים לנוקבא דתהומא רבא אל הנשמות הפגומות, הם גורמים לעצמם, שיאבד שמם, שזו מסירות גפוש ממש, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רס), כי השם הוא הנפש, כמו שכתוב (בראשית ב, יט): "גפוש תיה הוא שמו", כי בדרך כלל דיקא אלו הצדיקים, אשר יורדים מהדבקות שלהם, ומקרבים רחוקים אליו יתברך, עליהם מדברים כל דבר אסור, ובודים עליהם קנזים, ויש להם שפיכות דמים מזה, וזוהי מסירות גפוש ממש, כי עוסקים בזה לשם שמים, לשם אל עליון. לקרב את נשמות ישראל אליו יתברך. וזהו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו): על הפסוק (אסתר י, ג): "ורצוי לרב אחיו", ולא לכל אחיו, מלמד, שפרשו ממנו מקצת סנהדרין, שגם הם חלקו עליו. ודבר זה נשנה בכל דור ודור, שדיקא אלו

וַיְהִי אִמֵּן אֶת־הַדָּסָה הַיָּא אֶסְתֵּר בַּת־דָּדוֹ כִּי אֵין
 לָהּ אָב וְאִם וְהַנְּעִרָה יַפְתֵּת־תָּאֵר וְטוֹבַת מְרָאָה
 וּבְמֹות אֲבִיָּהּ וְאִמָּהּ לְקַחְהּ מֵרִדְכָי לוֹ לְבַת:

גנזי המלך

הצדיקים המוסרים את נפשם לקרב רחוקים, הקדוש-ברוך-הוא בעצמו
 מעמיד עליהם התנגדות, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן
 רכח): כשהקדוש-ברוך-הוא מסתכל בנשמה שתוכל להחזיר בני-אדם
 בתשובה ולעשות גרים, אזי הוא יתברך בעצמו, כפיכול, מבקש ורואה
 שתהיה מחלקת עליו; אשרי מי שחזק בלקרב רחוקים אליו יתברך, ואינו
 מסתכל על שום מונע ומעכב, כי שכרו הרבה מאד, אשרי לו! והבן
 למעשה.

ז ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דדו, כי אין לה אב ואם: צריך שתדע,
 אהובי, בני! אשר אין שום תכלית בזה העולם, רק להתפלל אל
 הקדוש-ברוך-הוא, וכמו שגלה לנו הפעל תפלה (ספורי-מעשיות, מעשה יב),
 אשר אדם צריך לעסוק רק בתפלה כל היום, לבקש ולהתחנן ברחמים
 ובתחנונים אליו יתברך. וזה תלוי כפי מדת האמונה שיש בו, פמוכא בדברי
 רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סב): אם היה יודע האדם ידיעה בלב
 שלם, שמלא כל הארץ כבודו, והקדוש-ברוך-הוא עומד בשעת התפלה
 ושומע התפלה, בודאי היה מתפלל בהתלהבות גדולה, והיה מדקדק מאד
 לכוון את דבריו. ובשביל שאדם אינו יודע זאת ידיעה בלב שלם, בשביל זה
 אינו מדקדק כל-כך. נמצא, שעקר התפלה הוא רק כשחזק באמונה. ואי
 אפשר לזכות לאמונה, אלא על-ידי תקון הברית, פמוכא בדברי רבנו ז"ל
 (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן לא) בסוד (תהלים פט, כט): "ובריתי נאמנת לו",
 שאין קיום אמונה אלא על-ידי בחינת ברית, ומוכא בדברי רבנו ז"ל
 (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב), אשר עקר הגאולה תהיה על-ידי תפלה, כי
 חרבו של משיח תהיה תפלה. ואי אפשר לזכות לתפלה, אלא על-ידי תקון
 הברית.

והנה המן-עמלק מטמא את הברית, כמו שכתוב (דברים כה, יח): "אשר קרף בדרך" וגו'. ופרש רש"י: לשון מקרה, קרי וטמאה, שהנה מטמא אותם בטמאת פגם הברית. ועקר המלחמה נגד עמלק הוא על-ידי תפלה, כמו שכתוב (שמות יז, יא): "והנה באשר ירים משה ידו וגבר ישראל" וגו', ואמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה כט): וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה? אלא לומר לה, כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים — היו מתגברים, ואם לאו — היו נופלים. וכתוב (שם יב): "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש", ופרש רש"י: ויהי משה ידיו באמונה פרושות השמים בתפלה נאמנה ונכונה, וכן תרגומו: ונהנה ידוהי פריסן בצלו, כי אי אפשר להכניע את עמלק, אלא על-ידי תפלה, ואי אפשר להגיע לתפלה אלא על-ידי תקון הברית, שמקבלים על-ידי הצדיק, אבל זה לעמת זה מתגברת קלפת המן-עמלק, להחליש דעת האדם לא להתפלל, כי כל זמן שאדם עוסק בתפלה, לא יכולים להפילו בנאוף ושיקוץ תעוב וזהו. וכמוכא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי הלכות, נחלות, הלכה ד', אות טז), קלפת המן-עמלק, היא הקלפה המחלשת ומרשלת לב האדם מלהתפלל, מחמת שרואין אריכת הצרות והגלות, רחמנא לצלן, שסוברים, חס ושלום, כאלו כל התפלות לריק, חס ושלום, שזו השעות נמשכת מקלפת המן-עמלק, ועל-כן היתה הכניעתו על-ידי מרדכי ואסתר, שהם כלל התפלות של הצדיק האמתי, כי מרדכי היהודי זה צדיק הדור, שהוא משיח, שהוא ריח, שהוא כלול מכל התפלות, כי כל מלחמתו וכל הכבישות שלו הם על-ידי תפלה, כי מרדכי הוא בשמים ראש, מר דרור, שתרגומו: מרי נכיא. ושרש של כל התפלות, שהם בסוד ריח, כמו שכתוב (ישעיה יא, ג): "והריחו ביראת הוי"ה", שזה נאמר על משיח, כי הוא בשמים ראש, מר דרור. ראש ובכור שהוא עבודת התפלה, הפך (במדבר כה, כ): "ראשית גוים עמלק", שהוא ענין התרשלות מהתפלה, כאלו עדין לא התחלנו לפעל כלל. ומרדכי מחזק את לב כל אחד ואחד מיישראל להתחיל בכל פעם מחדש להתחזק בתפלה, כי כבר פעלנו הרבה, אך עדין אנו צריכין לפעל הרבה מאד, עד שנגמור הבנין בשלמות, בסוד בנין המשפן, להחזיר השם יתברך אלינו, שיהיה הארת פנים בפנים. וכןגד עצם הגדלה ונפלאות

גנזי המלך

הישועות שאנו צריכין לפעל, צדין לא התחלנו להתפלל פראוי כלל, ואף-על-פי-כן כבר עזר לנו השם יתברך הרבה מאד.

אף בכל יום יום אנו צריכין להתחיל להתחזק ולהתגבר בתפלה מחדש, כי לגדלתו יתברך אין חקר, והוא מחזק לבנו לבטח בחסדו יתברך תמיד ולהתחזק בתפלה תמיד, כי אין שום תפלה לריק, חס ושלום, רק כל תפלה ותפלה עושה רשם, ונבנית ממנה קומת השכינה, שהוא סוד בגין בית-המקדש, עד שישתלם שעור קומתה, אז יקמרו רחמיו, וישוב אלינו הקדוש-ברוך-הוא, ויאיר פניו אלינו, שכל זה הפך קלפת המן-צמלק, שהוא מעלים ומסתיר אמתת מציאותו יתברך, אף מרדכי הצדיק מגלה את ההסתרה, שזה סוד: "ויהי אמן את הדסה היא אסתר", כי הוא מכניס בנשמות ישראל אמונה, שזה בחינת "אמן" לשון אמונה, "הדסה היא אסתר" שבתוף ההסתרה שנמצאים נשמות ישראל, גם-כן יוכלו להגאל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש רבה איכה, פרשה ה', סימן ג'): 'תומים היינו ואין אב, רבי ברכיה בשם רבי לוי אמר, אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: אתם בכיתם ואמרתם לפני: 'תומים היינו ואין אב, חייכם אף הגואל שאני עתיד להעמיד מכם במדי לא יהיה לו אב ואם, הלא הוא דכתיב (אסתר ב'): 'ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דודו, כי אין לה אב ואם'; ועל-כן באמת בשעת גזרה התחזק בתפלה הרבה, כמו שכתוב (אסתר ד, א): 'ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו ויזעק ויעקב גדולה ומרה', ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב'): 'בן שמעי בן קיש, שהקיש על דלתות רחמים. וכן הכניס בלב כל ישראל להתחזק בתפלה, נמצא, שמרדכי הוא צדיק הדור, בחינת משית, שהוא סוד ריח מר דרור, שרש כלל תפלות ישראל, שאליו צריכין כל ישראל לקשר תפלתם, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן ב'), ואסתר היא סוד פנסת ישראל, שהן התפלות של כל אחד ואחד מישראל, מה שמתפללין בתקף אריכת גלותם וצרתם בגוף ונפש. והיא נקראת אסתר, על שם ההסתרה, כמו שכתוב (דברים לא, יח): 'ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא', הינו שבעת אריכת הגלות נדמה כאלו השם יתברך מסתיר פנים ממנו, וכאלו התפלות הן לריק, חס ושלום, אבל פנסת ישראל לעם קדוש, שהם בחינת אסתר, הנמצאים

בהסתרה שבתוך הסתרה, הם מחזקים את עצמם בתפלה תמיד, אפלו בתקף ההסתרה שבתוך הסתרה, אפלו החלושי כח שבִּישְׂרָאֵל, שאין להם כח לסדר תפלתם כראוי, עד שמתגברת עליהם מלכות הרשעה, מלכות אחשוורוש, שנה סוד (אסתר ב, טז): "ותלקח אסתר אל המלך את־שורוש", גם אז הם מתגברים בתפלה תמיד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו:), שבִּישְׂעָה שבִּבְּאָה אסתר לחוף בית אחשוורוש ונסתלקה הימנה שכִּינָה, צעקה אז (תהלים כב, ב): "אלי אלי למה עזבתני, רחוק מישועתי דברי שאגתי".

וזה רמז על כל אחד מישראל, בשיורד, חס ושלום, אפלו למקומות שהסטרוא אחרא מלכות הרשעה מתפשטת שם, והקדשה שהיא השכינה מסתלקת ממנו, צריך גם־כן לחזק לבו אז ולצעק: "אלי אלי למה עזבתני" וגו', וכל ההתחזקות של אסתר לצעק תמיד להשם יתברך היתה על־ידי מרדכי, המרמז על כהן, כי מרדכי הוא צדיק הדור, עוסק תמיד ללמד עם כלל ישראל, שהם נמצאים בהסתרה שבתוך הסתרה, בחינת אסתר, שיחזקו עצמן בתפלה תמיד, אפלו בעת אריכת הגלות בכלל ובפרט בגוף ונפש, אפלו בתקף ההסתרה, שנה: "ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דוד"; כי אסתר נקראת הדסה על שם התפלות, שעוסקים בהם תמיד, אזי הם מעלין ריח טוב כהדס. כי גם התפלות של החלושי כח שבִּישְׂרָאֵל, שהם בחינת אסתר, בבחינת הסתרה, גם הם מעלין ריח טוב לפניו יתברך על־ידי הצדיק הדור, שהוא מרדכי, שאליו אנו מקשרין תפלתנו, שהוא מעלה גם תפלתנו לפניו יתברך לריח ניחות. כי כל התיות והגדול של אסתר, שהיא סוד כנסת ישראל, הוא על־ידי הצדיק הדור, שהוא בחינת משיח. כי הצדיק הוא מכניס בלב ישראל ומחזק לבם להתפלל תמיד אליו יתברך, והוא מקבל כל תפלתם שמקשרין אליו, ומעלה אותם לפני השם יתברך, ובונה מהם קומת השכינה, שנה "ויהי אמן את הדסה היא אסתר". שהוא מגדל ומעלה את תפלות ישראל שהם מתפללין בתקף ההסתרה, בעת אריכת הגלות, ונהו "היא אסתר בת דוד", כי גם תפלות אלו של חלושי כח שבִּישְׂרָאֵל, שהם בסוד הסתרה, הן גם־כן יקרות מאד, ונקראות בת מלך פנימה. ונה "אסתר בת דוד", סוד ברמא דמלכא שנקרא דוד של הצדיק, כמו שכתוב (שיר השירים ה, טו): "נה דודי ונה רעי". ונה "כי אין לה אב ואם", אב ואם זה

סוד המחין, פי אב בחכמה ואם לבינה, הינו מחמת שאין להם מחין לאלו החלושי כח, על-פן צריך הצדיק לגדלם ולחזקם בכל פעם. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): "ומאמר מרדכי אסתר עושה, באשר היתה באמנה אתו". מלמד שהיתה יושבת בחיקו של אחשורוש, וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי, הינו אף-על-פי שהתגבר עליה תקף מלכות הרשעה, היתה מחזקת עצמה בכל פעם, והיתה טובלת ויושבת בחיקו של מרדכי, והינו שאשה יראת השם שהיא אסתר, סוד התפלה של החלושי כח, שהתגברה עליהם והמת מלכות הרשעה, אף-על-פי-כן לא הניחה את מקומה, והיתה מחזקת עצמה בכל פעם להטהר ולהתקשר אל מרדכי שהוא הצדיק שבדור, לקים מאמר מרדכי, שמנרזה ומחזקה להרבות בתפלה תמיד, יהיה אף שיהיה. ועל-ידי-זה זכינו לתקף הנס של פורים, אשר כמהו לא נהיתה, ונקבעו ימי הפורים לדורות, לעשות אותם ימי משתה ושמחה. פי זכו מרדכי ואסתר אז על-ידי עצם קדשתם וגדלתם, על-ידי שהרבו בתפלה, והכניסו בישאל להרבות בתפלות וצעקות אפלו לאחר גזר-דין, עד שבטלו הגזרה, ונתהפף הדבר, שתלו את המן-עמלק, שעשה את עצמו עבודה זרה. והיה להם גם נורא וישועה כזאת, עד שזכו להמשיך הארה הזאת בכל דור ודור, גם בימי הגלות האחרון מאד מאד, בעוונותינו הרבים, בגוף ונפש בכלל ובפרט.

וזה גדל שמחת פורים, פי זה עקר השמחה, כשזוכין לידע בברור, שהשם יתברך שומע תפלותינו תמיד, באשר שמע תפלתנו בימי מרדכי ואסתר, כמו שכתוב (תהלים לא, ח): "אגילה ואשמחה בחסדך אשר ראית את עניי, ידעת בצרות נפשי, ולא הסגרתני ביד אויב, העמדת במרחב רגליי": על-ידי-זה אנו בטוחים, שגם עתה ישמע את שועתנו בכלל ובפרט, כמו שכתוב (תהלים יג, ו): "ואני בחסדך בטחתי וגל לפי בישועתך, אשירה להויה כי גמל עליי". ואת הלמוד הזה אנחנו מקבלים מהצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שהוא מחדיר בנו, שלא נתאש בשום פנים ואפן, אפלו שעובר עלינו מה שעובר — צרות ויסורים, מרירות ומכאובים, צריכים לבוא אליו יתברך בתפלות ובתחנונים. וזו עבודת הצדיקים, שלא מתאשים בשום פנים ואפן, אלא תמיד באים אליו יתברך בתפלה ובתחנונים.

ולכן הצדיקים נקראים: הדסה — סוד הדס, שהוא מוציא ריח טוב, בחינת

ח וַיְהִי בַּהֲשָׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבַהֲקַבֵּץ נְעֻרוֹת
רְבוֹת אֶל־שׁוֹשַׁן הַבֵּיָרָה אֶל־יַד הַגִּי וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר
אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הַגִּי שֹׁמֵר הַנְּשִׁים:

גנזי המלך

תקון הברית, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): "ויהי אמן את הדסה", קרי לה הדסה, וקרי לה אסתר. תניא רבי מאיר אומר אסתר שמה. ולמה נקרא שמה הדסה? על שם הצדיקים שנקראו הדסים. וכן הוא אומר (זכריה א, ח): "והוא עמד בין הדסים". רבי יהודה אומר, הדסה שמה, ולמה נקרא שמה אסתר? על שם שהיתה מסתרת דבריה, שנאמר: "אין אסתר מגדת את עמה" וגו'. וזה "והנערה יפת תאר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת", הינו שבעצם נשמות ישראל יפים מאד, אפלו שנמצאים בתקף חשף הגלות, כי מצד עצמם הם חלק אלוק ממצל, אבל כשנסתלק מהם המחזין, שזה אבא ואמא, שזה "ובמות אביה ואמה", אז מחזקה ומאמצה הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שלא תתאש, שזה "לקחה מרדכי לו לבת", כי הוא מחבר את התפלה, שהיא פת עין, פלליות נשמות ישראל אליו, שזה מה שמתקשרים בעת התפלה אל הצדיקים האמתיים. פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן ב), והוא מצלה את התפלות, ובונה מזה משפן. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): "ויהי אמן את הדסה, ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת", אל תקרא לבת, אלא לבית, ובית הוא אשתו של אדם, שנאמר (שמואל ב' יב, ג): "ולרש אין כל, כי אם בבשה אחת, מפתו תאכל ומכוסו תשתה, ובחיקו תשכב, ותהי לו לבת". כי התפלה היא בחינת אשה יראת השם, וקבן למעשה.

ח ויהי בהשמע דבר המלך ודתו ובהקבץ נערות רבות אל שושן הבירה אל יד הגי, ותלקח אסתר אל בית המלך אל יד הגי שמר הנשים: צריך שתדע, אהובי, בני! שרבנו ו"ל גלה לנו נוראות נפלאות (לקוטי מוהר"ן, חלק ב, סימן ח), איך שהצדיק הוא הבעל כח, והוא יכול להתפלל בבחינת דין,

והוא נכנס בתוך בית הבליעה של הסטרא אחרא, עד שהוא מכרח להקיא את הנשמות שבלע, בסוד (איוב כ. טו): "חיל בלע ויקיאנו", כי הסטרא אחרא רוצה לבלע את תפלת ישראל, כי על-ידי כל תפלה שאדם מתפלל להקדוש-ברוך-הוא, בזה ממשיך על עצמו מחין עליונים, שיהיה נצל מתאות נאוף, אבל הסטרא אחרא אורכת על כל נשמה לבלע אותה, וצריכים להתקרב אל הצדיק האמת, שיש בו רוח נבואה, רוח-הקדש, שיכול לברר את המדמה שנמצא אצל אדם, ועל-ידי ברור וזכוף המדמה, זוכין לאמונה ברורה ומזככת, עד שמרגיש חדוש העולם, איך שהקדוש-ברוך-הוא מחדש את עולמו בכל יום ובכל שעה ובכל רגע, ועל-ידי-זה זוכה לעשות בכל פעם התחלה חדשה. אבל צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, שיזכה להתקרב אל הצדיק האמת, שיכול לברר לו את המדמה, שיזכה לאמונה ברורה ומזככת, כי כשמתקרב למנהיג שאינו אמת, אזי אדרבה נתקלקל המדמה יותר, ויכול לבוא לאמונות כוזביות. ולכן צריכים לחפש ולבקש הרבה את הצדיק האמת, שיכול לברר אצלו את המדמה, שממש באות כל התאוות רעות והמדות רעות, ובפרט תאות נאוף, וכשזוכה להגיע לברור וזכוף המדמה, אז זוכה לאמונה ברורה ומזככת, שהוא חדוש העולם, שמרגיש שהקדוש-ברוך-הוא מחדש את הבריאה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מחדש, ועושה התחדשות חדשה, כי אינו מיאש עצמו בשום פנים ואופן, וכתב מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, ברפת הרי"ם, הלכה ד', אות א'): והנה על-פי הדברים האלה ביין המשפיל קצת, שאין שום יאוש בעולם כלל, כמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן עח), אשר אין דבר כזה להתיאש, כי כל זמן שאדם חי, הוא יכול לעשות התחלה חדשה, כי אין שום יאוש בעולם כלל, ומכל הנפילות והירידות יכולים לעלות, והירידה תהיה תכלית העליה. והכל בכח הצדיק האמת, שיכול להתפלל תפלה בבחינת דין, שהוא בעל כח גדול, שזאת התפלה היא עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, שעל-ידי-זה מכרחת הסטרא אחרא להוציא כל הקדשות שבלעה, ואף-על-פי שזה הענין אין מי שיחגור מתניו לעמד במלחמה זאת, כי אם הצדיק האמת הגדול במעלה מאד, שהוא בעל כח גדול שהוא בטוח בכחו, שלא תוכל הסטרא אחרא לבלע אותו, אדרבה, הוא יוציא על-ידי תפלתו כל הקדשות מהסטרא אחרא, כי יעמד בבית הבליעה שלה, עד שתצטרך

להקיא את כל מה שבִּלְעָה, אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן בְּכַח הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי נִמְצְאָת
בְּחֵינָה זֹאת גַּם בְּשָׂר בְּנֵי־הָאָדָם.

וְזֶהוּ בְּחֵינַת מַה שְּׂאֵנוּ רוֹאִים כְּמָה אֲנָשִׁים שֶׁהֵם רִשְׁעִים גְּדוֹלִים כְּמָה שְׁנַיִם,
וְעוֹבְרִים עֲבֻרוֹת גְּדוֹלוֹת וְחַמּוּרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְאַחַר־כֵּן נִתְעוֹרְרִים
בְּתִשׁוּבָה, וְנֹעְשִׂים בְּעֲלֵי תִשׁוּבָה גְמוּרִים, כַּמּוּבָא כְּמָה מְעֻשִׁיּוֹת בְּאֵלָה
בְּגַמְרָא, וּמְדַרְשִׁים וְשִׂאֲרֵי סְפָרִים. וְכַמְעַשָּׂה דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְדֵינָא (עֲבוּדָה
זְרָה י"ז) וְנִתְּן צוּצִיחָא (שְׁפַת נו"ג), וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלָה מְעֻשִׁיּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד בְּכָל דּוֹר
וְדוֹר. וְלְכַאוּרָה תְּמוּנָה הַרְבֵּה מְאֹד, הֲלֵא (אֲבוֹת פָּרָק ד') עֲבָרָה גּוֹרְרַת עֲבָרָה,
וְכָל מַה שְּׂעוֹבֵר עֲבָרָה יוֹתֵר, הוּא נוֹפֵל בְּיַד הַסְּטָרָא אַחְרָא יוֹתֵר, וּמֵאַיִן בָּא
שְׁלִבְסוּף יִתְגַּבֵּר נֶגֶד הַסְּטָרָא אַחְרָא וְיִחְזֹר בְּתִשׁוּבָה? אֵךְ הוּא עַל־פִּי כָּל מַה
שְּׂאֵמְרָנוּ, שְׁכָל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ כַּחוֹת עֲלִיוֹנִים גַּם־כֵּן לְהִתְעוֹרֵר בְּכַח הַצַּדִּיק
הָאֲמִתִּי, לְצִאת מִהַחֹשֶׁךְ וְהַלְכֻוּף שְׁנִפֵּל לְשָׁם.

כִּי בְּאֲמַת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נִשְׁמָה יִקְרָה, שְׂיֵשׁ לָהּ כַּח גְּדוֹל לְעַמֵּד כְּנֶגֶד
הַיָּצֵר הָרַע וְחִילוּתָיו, כִּי אִם לֹא הָיָה כַּח בְּאָדָם לְעַמֵּד כְּנֶגֶד הַיָּצֵר הָרַע,
לֹא הָיָה הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לוֹ יָצֵר הָרַע כְּזֶה, כִּי אֵין הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
בָּא בְּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוּתָיו (עֲבוּדָה זְרָה י"ג), וְכִמּוֹ שְׂאֵמֵר רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּטִי־מוֹהֲרָ"ן,
חֶלֶק ב', סִימָן מ"ו), שְׂאֵיִן מִי שִׁיְהִיּוּ לוֹ מְנִיעוֹת שְׁלֵא יוּכַל לְעַמֵּד בְּהֵם, וְכִמּוֹ
שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית ד' ז'): "וְאֵלֶיךָ תִּשׁוּקָחוּ וְאַתָּה תִּמְשַׁל בּוֹ". אִם תִּרְצֶה תִּתְגַּבֵּר
עֲלָיו, עֵינֵי שָׁם בְּפִרוּשׁ ר"ש"י. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְדַעַת וּלְהֶאֱמִין, שְׁבוּדָאֵי כָּל אֶחָד
וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶפְלוּ הַפְּחוֹת שְׁבַפְּחוּתִים, הוּא בַּעַל כַּח גְּדוֹל לְעַמֵּד כְּנֶגֶד
הַיָּצֵר הָרַע שְׁלוֹ. וְעַקֵּר כָּל הַחֻטָּאִים וְהַתְּאוּוֹת שֶׁהָאָדָם נֹלְכַד בְּהֵם, חֵס וְשְׁלוֹם,
הוּא רַק מַחֲמַת שְׁטוּת, שְׂאֵיִנוּ יוֹדַע מַכְחוּ, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבְּנוּ ו"ל, בְּנַעֲמִית
הַחֲרוּזִים שְׁלוֹ הַנֶּדְפָסִים בְּתַחֲלַת סֵפֶר "לְקוּטִי־מוֹהֲרָ"ן", וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: תּוֹק
וְנִתְחַזֵּק, וְאֵל תִּהְיֶה כְּפִיל הַגְּדוֹל וְכַגְּמֵל, אֶפְלוּ כְּשִׁמְשִׁכְהוּ בְּחֻטְמוֹ הַעֲכָבֵר לֹא
יִכַעַט בּוֹ, וְכָל זֶה מַחֲמַת שְׁטוּת, שְׂאֵיִנוּ יוֹדַע מַכְחוּ, וְזֶהוּ מַה שְׁכַתְּב רַבְּנוּ
ו"ל (לְקוּטִי־מוֹהֲרָ"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ח'), שְׁעַקֵּר תְּאוּוֹת גְּאוּף, שֶׁהִיא כָּלֵל כָּל
הַחֻטָּאִים, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, נִמְשָׁךְ רַק מִמַּחֲזִין דְּקַטְנוּת וְכוּ', עֵינֵי שָׁם; כִּי
הַבַּעַל־דְּבַר מִתְגַּבֵּר עֲלָיו, עַד שְׁמִפִּילוֹ לְבְּחֵינַת מַחֲזִין דְּקַטְנוּת, חֵס וְשְׁלוֹם,
דְּהֵינּוּ שְׁנִקְטָן מַחוּ וְנִחְלַשׁ דַּעַתּוֹ, עַד שְׂאֵיִנוּ יוֹדַע מַכְחוּ, וְנִדְמָה לוֹ שְׂאֵי אֶפְשָׁר

לו לעמד כנגד תאוה זאת, כי עקר הגבורה הוא בלב, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רמט), ומי שלבו חזק, יוכל להתגבר בכחו כנגד כל התאוות שבעולם, ואפלו כנגד תאוה נאוף, כמו שראינו כמה צדיקים וכשרים, שעמדו בנסיון, רק עקר נפילת כל הגופלין לתאוות רעות, הוא רק מחמת בחינת מחין דקטנות, דהינו שנקטן מחו, עד שאינו יודע מכחו, כי עקר הכח הוא על-ידי חכמה שבמת, כי חכמ"ה הוא אותיות כ"ח-מ"ה, ומ"ה בגימטריה אדם, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן פב), שעקר כח האדם הוא החכמה, כמו שכתוב (קהלת ז): "החכמה תעז לתכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר". הינו שעקר הכח להיות עז כומר כנגד כל התאוות והפתויים, הוא רק על-ידי חכמה אמיתית, שהוא בחינת מחין דגדלות, כי המחין הם בחינת מחיצות פרוסות כנגד תאוה נאוף.

ולכן ראה, אהובי, בני! לזכר את הכלל הזה, שהאדם צריך להאמין מאד בכחו, ויודע באמונה שלמה, שבודאי יש בכח שכלו ומחו לעמד כנגד תאוה נאוף, שהיא עקרא דיצרא בישא (זהר ויקרא טו:), כי המת והשכל הוא הנשמה, כמו שכתוב (איוב לב, ח): "נשמת שדי תביגם". כמו שכתב רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לה), שהנשמה היא השכל של כל בר ישראל, כי בתוך השכל מתלבשת הנשמה, ויש לה עשרה לבושים, שאלו עשרה מיני מחשבות שוננסים באדם בכל רגע, שזה סוד העשר ספירות, שבהם מתלבשת הנשמה, שהיא חלק אלקי ממעל. והנשמה של איש הישראלי, אפלו של הפחות שבפחותים, בודאי היא יכולה לעמד כנגד כל העולם עם התאוות, כי אין זה דרך הענוה להקטין כחו, ולומר שאין לו נשמה גבוהה כמו הצדיקים והכשרים, כאלו אין בידי להיות איש כשר או צדיק, כי ענוה כזו אסורה, והיא ענוה פסולה, ואין זו ענוה קלה, רק מחין דקטנות, שצריכין להתרחק מהם מאד, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן כב): בענין הכנעה טועים העולם הרבה, כי אין זו ענוה להכניע את עצמו לקטנות, כי זו נקראת חנפה. וכן מוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קצו), כי בודאי אין זו מעלת הענוה, להראות עצמו בכפיפת ראש בדרך שטות, כאלו הוא ענו, כי זו ענוה פסולה.

ועקר הענוה כשהיא בחכמה, הינו שאסור להטעות את עצמו, כאלו הוא

כבר לא שונה לשום דבר, כי אין זו עונה קלל, רק אדרבה, צריך כל אחד לומר בדעתו, שיש לו נשמה גבוהה מאד. וצריך לומר בדעתו, שאין נאה לו להיות שפוישראל, היא גבוהה מאד מאד. וצריך לומר בדעתו, שאין נאה לו להיות כרוף אחר תאוות, חס ושלום, מכל שכן וכל שכן לעבר איזו עברה, חס ושלום, כמו שכתוב (דברי הימים' ז', ט'): "ויגבה לבו בדרך ה'", שצריכין להגביה לבו בדרך ה', כי כל אחד מישראל רחוק בפרשו מאד מאד מעברה, חס ושלום, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ז'): כי כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול לעמד בנגד כל העולם עם תאוותיהן, רק העקר שיזכה לידע מפחו.

נמצא, שבאמת כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול, רק שלא כל אחד זוכה לידע מפחו, ולפי נפילת כל אחד לבחינת מחין דקטנות, דהינו מה שאינו יודע מפחו, כמו-כן נוכל לתאוות, והעקר לתאוות נאוף, שהיא עקר היצר הרע. וכל מה שאדם עובר עברה יותר, חס ושלום, יונק הסטרא אחרא ממנו יותר, ובוולע אותו יותר, רחמנא לצלן, ועל-כן לפעמים הסטרא אחרא בולעת את האדם כל-כה, עד שהוא מגיע לעצם פנימיות קדשת יהדותו, והיא מתחזקת ומתגברת לבלע נקדה זאת גם-כן, ומביאה אותו לידי עברה גדולה, חס ושלום, כדי לבלע אותו לגמרי, חס ושלום, אבל תכף פשהיא רוצה לבלע את עצם פנימיות קדשתו, אזי זאת הנקדה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, כי זאת הנקדה של פנימיות קדשתו, היא בעלת כח גדול מאד, ואי אפשר להסטרא אחרא לבלע אותה בשום אופן. ולא די שאינה יכולה לבלע אותה, אף גם זאת הנקדה טובה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, עד שהיא מכרחת לתן הקאות, להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלעה מזאת הנשמה. ומזה בא מה שלפעמים האדם נתעורר בתשובה אחר כמה עברות. וכן שמעתי מרבנו ז"ל (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כב), שלפעמים עברה מביאה את האדם לידי תשובה, הינו על-ידי שנלכד באיזה עברה גדולה, רחמנא לצלן, על-ידי-זה נחמרמר לבו, ונתעורר בתשובה, עד שנעשה בעל תשובה גמור. וכל זה על-ידי שלפעמים הסטרא אחרא מביאה אותו לידי עברה גדולה כל-כה, עד שהיא רוצה לבלע אותו לגמרי, ואז מתגברת פנימיות הנקדה שלו, שהיא בעלת כח גדול.

שהסטרך אחרך רוצה לבלע גם אותה, ואני היא עומדת להסטרך אחרך
 בבית הבליעה שלה, ועל-ידי-זה לא די שאינה בולעת את הנקדה הקדושה
 הזאת, אף גם היא מקרחת להקיא ולהוציא על-ידי-זה כל הקדשות שבלעה,
 כמו שפיתוב (איוב כ, טו): "חיל בלע ויקיאנו", שכל זה סוד "ויהי בהשמע
 דבר המלך ודתו ובהקבץ נערות רבות אל שושן הבירה אל יד הגי, ותלקח
 אסתר אל בית המלך אל יד הגי שמר הנשים", שאחשורוש שהוא מלך טפש
 (מגלה יב), מקבץ את כל הקדשות מכל בר ישראל, שזה "ובהקבץ נערות
 רבות", שהם נשמות קדושות, שמכניס אותן בתוך הטמאה, ורוצה להסתיר
 אותן, הינו להסתיר את קדשתן, שזה "ותלקח אסתר לבית-המלך",
 אף-על-פי-כן אסור להתנאש בשום פנים ואפן, אפלו כשנכנס למקומות
 המטנפים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו): על אסתר: פיון שנכנסה
 לבית עובדי גלולים, התחילה לצעק (תהלים כב, ב): "אלי, אלי, למה עזבתני,
 רחוק מישועתי דברי שאגתי, אלהי אקרא יומם ולא תענה, ולילה ולא דומיה
 לי"; פי הרבה פעמים אדם נופל בדעתו, בחשבו פאלו כל תפלותיו הן לריק,
 ולא שומעים לתפלותיו כלל. עם כל זאת עליו לזכור, שלא בתנם ירד
 למקומות המטנפים האלו, אלא פדי להעלות גם משם נשמות קדושות
 וטהורות, שגם-כן נפלו לשם, כי בשום פנים ואפן אסור להתליש את דעתו,
 אפלו שעובר עליו מה שעובר, ונופל בכל פעם בירידה עמקה, עליו לזכור
 שהוא צריך להוציא משם נשמות קדושות, שגם-כן נפלו לשם, שזה
 "ובהקבץ נערות רבות אל שושן הבירה". אבל בנראי אין שום אדם יכול
 לסמוך על זה, חס ושלום, פי האומר: "אחטא ואשוב", אין מספיקין בידו
 לעשות תשובה (יומא פה:), פי מי יודע, אם יהיה לו כח לעמד שם, פי
 לפעמים התגברות הסטרך אחרך גדולה כל-כף, עד שפולעת אותו לגמרי,
 חס ושלום, כמו שמצינו כמה אנשים, שעברו עברות גדולות, ולא שבו
 בתשובה לבסוף, פי יש בזה ענינים רבים לאין קץ. והם מסוד סתרי דרכי
 הבחירה, שנתן השם יתברך לכל אדם, שאין מי שיעמד עליהם. אבל אחרי
 שפבר עבר מה שעבר, חס ושלום, צריך לידע ולהאמין שאין שום יאוש
 בעולם כלל. ואפלו אם פבר רצה להתגבר אלפי פעמים להיות איש פשר,
 ולא עלתה בידו, ונפל למה שנפל, אפלו אם נפל לעברות גמורות וחמורות,
 חס ושלום, אף-על-פי-כן עדין יש לו תקנה כל עוד נשמתו בו.

והעקר הוא האמונה, שתהיה לו אמונה שלמה בהשם יתברך, וישתדל בכל עז להתקרב לצדיק אמת, וישפך שיחו לפני השם יתברך, שיגלה לו את הצדיק האמת, כדי שיזכה על ידו לאמונה שלמה ולברור וזכור המצדקה, ואז בודאי יש לו תקנה לעולם, יהיה אף שיהיה; כי עקר הפסח לעמד כנגד היצר הרע, הוא על-ידי אמונה, שהיא כלל ועקר כל התורה כלה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מכות כד): בא חכוק ו העמידן על אחת, שנאמר (חכוק ב, ד): "וצדיק באמונתו יחיה". כי עקר האמונה הוא להאמין בחדוש העולם, להאמין שהשם יתברך ברא הכל יש מאין, והוא מחדש את הבריאה כלה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מחדש, כי כל זמן שהוא מקרב לצדיק האמת, שעל-ידי זה זוכה לאמונה שלמה, להאמין בכת מעשיו באמונת חדוש העולם, שהוא עקר האמונה, להאמין שהשם יתברך ברא הכל בכחו וגבורתו, על-ידי זה הפסח יוכל להתגבר לעולם, כנגד כל הסטריז אחרנין. וסוף כל סוף ישוב בחשוכה שלמה, והסטרא אחרא תחזור ותקיא כל הקרשות שבלעה.

וזו כל מלחמת עמלק שבכל דור ודור, כי זה עקר הבחירה של כל אדם, לעמד כנגד היצר הרע, שכל זה מלחמת עמלק, שהוא עקר זהמת הנפש, שמשם עקר היצר הרע, שכל זה ענין גס פורים, שהוא מלחמת המן-עמלק. שעקר הכניעתו היתה על-ידי לקיחת אסתר לבית אחשוורוש, כמו שכתוב: "ותלקח אסתר אל בית-המלך", שזהו בחינת תפלה בדין של הבעל כח, שעל-ידי זה עקר מפלת המן-עמלק. כי אסתר היא בחינת התפלה, בבחינת דין, כי התפלה היא בחינת אשה יראת ה', פירוץ (עין זהו בראשית כד); וכשהתפלה היא בבחינת דין, אזי היא נקראת אסתר, לשון הסתרה, שהוא בחינת דין, כמו שכתוב (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר וגו', ואז כשהתפלה היא בבחינת דין, אזי הסטרא אחרא רוצה לבלעה בדרבה תמיד, שהיא בולעת את התפלה שהיא בבחינת דין, וזהו "ותלקח אסתר אל בית המלך אחשוורוש", שאסתר בחינת התפלה, בבחינת דין, גלקחה לבית הסטרא אחרא, למלכות הרשעה, כי הסטרא אחרא רוצה לבלעה, אבל היא היתה בעלת כח גדול, ולא די שלא בלעה אותה, אדרבא, היא עמדה בבית הבליעה שלהם, עד שהסטרא אחרא נתנה הקאות על-ידי זה, כי על-ידי זה

וּתִיטֵב הַנְּעִרָה בְּעֵינָיו וּתִשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל
 אֶת־תְּמָרוּקִיָּה וְאֶת־מְנוּחָה לְתַת לָהּ וְאֵת שֶׁבַע
 הַנְּעִרוֹת הַרְאִיּוֹת לְתַת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁנֶה
 וְאֶת־נְעִרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים:

גנני המלך

שְׁנֵי הַנְּעִרוֹת הַנִּזְכָּרוֹת, דְּהֵיוּ הַתְּפִלָּה, בְּבַחֲנֵינָת דִּין, אֵל הַסְטָרָא אַחְרָא, עַל־יְדֵי־זֶה
 הָיָה עֵקֶר מַפְלַת הַסְטָרָא אַחְרָא, דְּהֵיוּ מַפְלַת הַמֶּן־עַמְלָק. וְלֹא דִי שְׁלֹא בְּלַעוּ
 אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּאֲשֶׁר עָלָה עַל מַחְשַׁבְתָּם הַרְעָה, אֲדִרְבָּה, יִשְׂרָאֵל יֵצְאוּ אִז
 מֵאֶפְלָה לְאוּרָה, מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה. וְחִזְרוּ לָהֶם כָּל הַקְּדָשׁוֹת שְׁבָלְעוּ מֵהֶם, כְּמוֹ
 שְׁכָתוּב (אסתר ח, טו): "לִיהוּדִים הָיְתָה אוּרָה" זֶה תוּרָה, "וְשִׁמְחָה" וְכוּ',
 "וַיִּקְרָ" — אֵלּוּ תְּפִלִּין וְכוּ' (מגלה טו); הֵיוּ שְׁכָל הַמְצוּוֹת וְהַקְּדָשׁוֹת
 שֶׁהַסְטָרָא אַחְרָא רָצְתָה לְבָלַעַם, הַכֹּל הַחֲזִירָה אֵל הַקְּדָשָׁה, כִּי הַכְרַחָה לְחַן
 הַקְּדָשׁוֹת עַל־יְדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אַחְשֵׁרוּשׁ, שֶׁהִיא בַּחֲנֵינָת הַתְּפִלָּה, בְּבַחֲנֵינָת
 דִּין. שְׁנֵי הַנְּעִרוֹת הַסְטָרָא אַחְרָא, וְאִז לֹא דִי שֶׁהַחֲזִירָה לְיִשְׂרָאֵל כָּל הַקְּדָשׁוֹת
 וְהַמְצוּוֹת וְכָל גְּדֻלָּתָם וְכַבּוּדָם וְחֲשִׁיבוּתָם, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (אסתר ט, ג): "וְכָל
 עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְהָאֲחֻשְׁדָּרְפָּנִים וְהַפַּחֲוֹת וְגו', מְנַשְּׂאִים אֶת הַיְהוּדִים" וְגו', עַד
 שְׁזָכוּ אַחֲרֵי־כֵן עַל־יְדֵי־זֶה לְבַנְּנָן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שְׁכָנָה כָּרֵשׁ בֶּן אֶסְתֵּר (עזרא א.
 ה), וְהַחֲזִיר כָּל הַכֹּלִים לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ (עין וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה יג, סִימָן ה'), וְלֹא דִי
 בְּכָל זֶה, אִף גַּם עֲצֻמוֹת חַיִּיתָם הַכְרַחוּ לְהַקְיָא, וְזֶהוּ סוּד גְּרִים הַרְבֵּה שְׁנֵי־גִירוֹ
 אִז, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (אסתר ח, יז): "וְרַבִּים מֵעַמִּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים" וְגו'. וְכָל זֶה
 נַעֲשֶׂה דִיקָא עַל־יְדֵי "וּתְלַקַּח אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ", שְׁנֵה כָּלֵל גְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל,
 כְּשִׁמְכֵינִיסִים אוֹתָם בְּעַמְקָא דְתַהוּמָא רַבָּה, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא רַק שֶׁהֵם חוֹזְרִים
 בְּתַשׁוּבָה לְכַסּוּף, אֲלֵא מְחִזְרִים אֶת כָּלֵם בְּתַשׁוּבָה, וְהֵבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט וּתִיטֵב הַנְּעִרָה בְּעֵינָיו וּתִשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי!
 שְׁתַּכְמִינֵנו הַקְּדוֹשִׁים אֲמָרוּ (פְּרָקִי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פְּרָק מו): "וּתִיטֵב הַנְּעִרָה
 בְּעֵינָיו" — זֶה אֶסְתֵּר, וְהִטָּה עָלֶיהָ הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא חָן וְחֶסֶד בְּעֵינָיו כָּל
 רוֹאֶיהָ, שְׁנֵי־אֲמָר (אסתר ב, טו): "וַתְּהִי אֶסְתֵּר נוֹשֵׂאת חָן בְּעֵינָיו כָּל רוֹאֶיהָ", וְזֶה

סובב על כל בר ישראל, שנשמתו היא חלק אלוך ממעל, שהוריד הקדוש-ברוך-הוא נשמה מעולם האצילות אל העולם העשירי הגשמי והחמרי, המלא העלמות והסתרות, המלא פסוּיִים, והכניס את הנשמה בתוך גוף עכור, הנמשך אחר תאוות משקצות ומתעבות. ויש לה נסיונות קשים ומרים, כי היא נמצאת בתוך הסתרה שבתוך הסתרה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נו), שנה סוד (דברים לא, ו): "אנכי הסתר אסתיר", דהינו שאסתיר את ההסתרה, שלא ידעו כלל שהשם יתברך נסתר ממנו, ואזי בודאי אינו יכול למצא אותו יתברך, מאחר שאינו יודע כלל שצריך לבקש אותו יתברך, כי אינו יודע כלל שהשם יתברך נסתר ממנו, כי ההסתרה בעצמה נסתרת. וזו הצרה הכי גדולה שעוברת על הנשמה, בין שירדת לזה העולם, נעלמה ונסתרה בתוך גוף עכור המלא תאוות ומדות רעות, וכן צריך להיות בעולם, שנעלם שם אלקותו יתברך, ויש לו נסיונות קשים ומרים, כי בשביל הבחירה והנסיון נתנו כוחות להסטרך אחרך והקלפות, ונתפשטה הכפירות והאפיקורסות, ושקוץ תעוב זהים תאות נאוף, אשר הורסת כל חלקה טובה. והנה הקדוש-ברוך-הוא מרחם על הנשמה הנקראת אסתר, שנמצאת בתוך הסתרה, שזו נקראת יהודי, שפופרת בעבודה זרה, שנמצאת בכל בר ישראל, והטה עליה הקדוש-ברוך-הוא חן וחסד בעיני כל רואיה, שנאמר (אסתר ב, טו): "ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה", כי כל בר ישראל יש לו חן מיוחד, אפלו בתקף הגלות המרה, שנמצאים בין שבעים אמות, ככשה אחת בין שבעים זאבים, וכמאמרם ז"ל (יומא טו:): ואלו הן נוראותיו, שאלמלא מוראו של הקדוש-ברוך-הוא, היאך אפה אחת יכולה להתקיים בין האמות, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן א'), שמי שמתנהג על-פי התורה ולומד תורה, ומקיים את מצוותיו יתברך, נמשך עליו חן מיוחד.

וזה מה שאנחנו רואים על נשמות ישראל, אף שהן בבחינת אסתר, הסתרה שבתוך הסתרה, עם כל זאת "ותיטב הנערה בעיניו ותשא חסד לפניו", שנה הקיום שיש לעם ישראל בעת הגלות המרה, שמפזרים בכל חלקי העולם, והכל כדי להעלות נצוצות דקדושה, למלא את העולם עם אלקותו יתברך, כי בכל מקום שבר ישראל בא, הוא מגלה שמה את הקדוש-ברוך-

הוא, ונעשה שם ארץ ישראל, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סא), כי היכן שבר ישראל בא ולמד תורה ומקנים מצוות, על-ידינה נעשה המקום בחינת ארץ ישראל. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן עו): ישראל הם נעשים אדונים לבעליהם, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין קד:): כל מקום שהם הולכים, נעשים שרים לאדוניהם; כי בכל מקום שהם באין בגלות, בתחלה הם כבושים בגולה, אבל אחר-כך הם נעשים אדונים לבעליהם, כי אחר-כך הם כובשים את המקום שהוא שהם באים בגולה שם; כי ישראל הם מרימין ומעלין כל המקומות השפלים והנפולים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה ו:): עתידין בתי תרטיאות וקרקסיות, שילמדו בהן תורה ברבים, שנאמר (זכריה ט, ו): "ונשאר גם הוא לאלקינו" וכו', עין שם. כי ישראל מעלין ומנשאים כל המקומות הנפולים, ועל-כן נקראין ישראל בגלות בני הגולה, כי אף-על-פי שאחר-כך הם נעשים אדונים, ומקימין ומנשאים ומעלין הכל, אף-על-פי-כן בתחלה הם בגלות, כי אף-על-פי-כן הם נעים ונדים בגלות, אבל אחר-כך הם מעלין ומנשאים הכל, ועל-כן נקראין בני הגולה, כי זה אותיות גו' ל'יה, ראשי תבות: ונשאר ג'ם הוא ל'אלקינו, כי אחר-כך הם מעלין ומנשאים הכל, בבחינת "ונשאר גם הוא לאלקינו", אבל בין כך עובר על כל נשמה ונשמה מה שעובר, שזה "ויבהל את תמרוקיה", שעוברת בהלות ופחדים, וממרת את עצמה בכל מיני ענשים קשים ומרים, צרות ויסורים, מרידות והרפתקאות, ואף-על-פי-כן "ואת מנותה לתת לה", שזה כל הנקרות טובות שנמצאות אצל כל בר ישראל, כי אמרו (סנהדרין לו.) על הפסוק (שיר השירים ה, ז): "כפלח הרמון רקתך", אפלו ריקנין שבך מלאין מצוות כרמון; כמו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רפב), שאצל כל בר ישראל יש נקרות טובות. "ואת שבע הנערות הראיות לתת לה מבית המלך", ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג:): "ואת שבע הנערות", אמר רבא, שהיתה מונה בהן ימי שבת. וכן אמרו (מדרש אגדה): "ואת שבע הנערות הראיות לתת לה", נתן לה שבע נערות, כדי שתמנה בהם ימי השבוע, כדי שתכיר בהם יום שבת איזה הוא. דבר אחר: "ואת שבע הנערות הראיות לתת לה", שהיתה מכנה לאותן השפחות בימי השבוע, והיתה הראשונה קורא אותה יום ראשון, והשנייה שני, והשלישית שלישי, והרביעית רביעי, כך עד שבעה.

לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עֲמָהּ וְאֶת־מִוֹלְדֹתָהּ כִּי מְרַדְכֵי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תִגִּיד:

גנזי המלך

דבר אחר: "ואת שבע הנערות הראיות לתת לה", מהו "הראיות לתת לה"? שהיו בעלות סודה, והיתה מתעצת עמן, והיתה מונה ספירת ימי נדתה, לכך נאמר "הראיות לתת לה", שהיו ראיות לה פמוה. ועוד אמרו (שם), שהודיעה אותם שהיא יהודית, וגידה אותן בסתר. לכך נאמר: "ואת שבע הנערות הראיות לתת לה", שאפלו נשמה שנופלת בין אמות העולם, אף-על-פי-כן שומרת שבת ושומרת נדה, ועוד מגירת גרים, שכל זה מעלת נשמה קדושה, שבאה מעולם האצילות. ולכן צריכים להזהר מאד מאד במעלת ויקרת פל בר ישראל. ואמרו חכמינו הקדושים (ויקרא רבה, פרשה א'): אמר הקדוש-ברוך-הוא למשה, כל מה שאתה יכול לשבת את ישראל — שבת, לגדלן ולפארן. כי אצלו יתברך מאד מאד חשוב כשמחפשים ומוצאים את הטוב שיש בכל יהודי, ועל-ידי-זה יכולים להחזירו אליו יתברך. וזה "וישנה ואת נערוהיה לטוב בית הנשים", ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה יג): אמר רב, שהאכילה מאכל יהודי; כי אפלו בתקף הירידה והנפילה נזקקין נשמות ישראל לא לשקץ את עצמן באכילת טרפות ונגבלות. וכמאמרם ו"ל (שיר השירים, פרשה ו, סימן ד'): הקדוש-ברוך-הוא מזהיר להם לישראל ואומר להם: אל תנבלו עצמכם בדבר רע, ואני נותן לכם שכר טוב, הלא הוא דכתיב (ויקרא יא, מג): "אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ וגו', כי אני ה' וגו', אני ה' נאמן לשלם לכם שכר טוב לעולם הבא, והבן למעשה.

י לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אסתר היא סוד הסתרה שבתוף הסתרה, כמו שכתוב (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר" וגו'; ודרשו חכמינו הקדושים (תלין קלט): אסתר מן התורה מנין? שנאמר: "ואנכי הסתר אסתיר" וגו', הינו שהשגחתו יתברך הפרטית מסתתרת בתוף התורה (לקוטי-הלכות, תענית, הלכה ד, אות כד); כי באמת אין שום מציאות בלעדיו

יתברך כלל, והוא יתברך נמצא ואין בלעדיו נמצא, והכל משגח בהשגחה פרטית, אף בשביל הבחירה והנסיגה, הקדוש-ברוך-הוא מסתתר בתוך הטבע, שיהיה נדמה לאדם, שיש פאן טבע, מקרה ומזל. ולכן כל מה שנסתרת ביותר, מתגברים הסטרא אחרא והקלפות ביותר, שמזה נשתלשל, שלקחו את אסתר לבית המלך אחשוורוש, פי בשביל הבחירה והנסיגה תופסים את הקדשה ואת ההשגחה בתוך הטבע, עד שלא רואים את ההשגחה כלל.

זוה סוד "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה", שלא יתגברו ביותר על-ידי-זה, חס ושלום, פי ההשגחה היתה נסתרת אז מאד, עד שלא הכירו אותה כלל, שזה (אסתר ב. ו): "כי אין לה אב ואם", שהם המחזין י"ה, פי אז התגבר המן-עמלק מאד על נשמות ישראל, להכניס בהם ספקות, על-ידי אחשוורוש שנהגו מסעדתו, על-ידי-זה נסתרה ההשגחה לגמרי. ודבר זה סובב בכל הור ודור, שמחמת קלקול הדורות, שבגיא-אדם חוטאים, על-ידי-זה נעלם ונסתר המחזין מהאדם, עד שעל-פירב אדם כל-כף מתאש, שאינו יודע מהיכן הוא בא, ומאיזה מקום הוא נמשך. וכמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן יז): אגא ברנה קלה שבנים, שהנשמה שבאה מכל העולמות, מתלוננת שהיא באה ממקום גבוה כזה, ולבסוף היא צריכה ללכת לכליון ולהפסד, שזה "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה", פי לא בכל פעם יכולים לגלות את ההסתרה, ולגלות מהיכן הנשמה באה — מרום גבהי מרומים, כדי שלא יתגברו הקלפות והסטרא אחרא ביותר, עד שיאיר האור הגדול של הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שיכול לגלות את ההסתרה שבתוך הסתרה, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ג): כי מרדכי יש לו כח כזה לרדת אפלו בעמקא דתהומא רבה, ולגלות את גדל ההארה שמאירה היקא בתוך ההסתרה; פי מרדכי בטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, והיה ענו מאד, ועל-כן היה לו כח להמשיך אלקותו יתברך, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ע), פי כל מה שהצדיק מבטל את עצמו ביותר, על-ידי-זה יש לו כח להמשיך על עצמו ביותר אלקותו יתברך. וכן יוכל להמשיך על אחרים, פי כל מה שאדם יותר בטל ומבטל בעיני עצמו, על-ידי-זה יש לו כח המושך להמשיך אלקותו

א ובכל־יום ויום מִרְדְּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית־
הַנְּשִׂים לְדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמִה־יַעֲשֶׂה בָּהּ:

גנני המלך

יתברר בעולם. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה", ולמה אמר לה מרדכי שלא תגיד? שהיה בורח מן השררה ומן הגדלה. אמר מרדכי, שאם תאמר: "זה הוא שגדל אותי", ויחן לי שררה, אמר לו הקדוש־ברוך־הוא; אתה בורח מן השררה, חייך שאני מגדלך, שהיה המלך ואמר לה: "מי את, ואצל מי גדלת, ואעשה אותם שרים ושלטונים, ומלכים אעמיד מהם", "ולא הגידה אסתר", ודיקא על־ידי שאסתר, שזה מרמוז על ההסתרה, לא רצתה לגלות "את עמה ואת מולדתה, כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד", כי מרב ענוה שהיתה בהם, על־ידי־זה זכו לגלות את ההסתרה שבתוך הסתרה, ולהמשיך אלקותו? תברר בעולם, שעל־ידי־זה בעצמו נתבטל המן־עמלק. וכמאמרם ו"ל (ברכות נח): לך ה' הממלכה — זו מלחמת עמלק; בזה שמגלים את אמתת מציאותו יתברר, בזה נמחק עמלק — הספקות מן העולם, והבן למעשה.

יא ובכל יום ויום מִרְדְּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנְּשִׂים לְדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמִה־יַעֲשֶׂה בָּהּ: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל גלה לנו (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן נו), שיש שתי הסתרות, וכשהשם יתברר נסתר בהסתרה אחת, גם־כן קשה מאד למצאו, אף אף־על־פי־כן, בשהוא נסתר בהסתרה אחת, אפשר להתיגע ולחתר עד שימצא אותו יתברר, מאחר שיודע שהשם יתברר נסתר ממנו, אבל כשהשם יתברר נסתר בהסתרה שבתוך הסתרה, דהינו שההסתרה בעצמה נסתרת ממנו, דהינו שאינו יודע כלל שהשם יתברר נסתר ממנו, אזי אי אפשר כלל למצא אותו, מאחר שאינו יודע כלל מהשם יתברר, כמו שכתוב (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר", דהינו שאסתיר ההסתרה, שלא ידעו כלל שהשם יתברר נסתר, ואזי בודאי אינו יכול למצא אותו יתברר, מאחר שאינו יודע כלל, שצריך לבקש אותו יתברר, כי אינו יודע כלל שהשם יתברר נסתר ממנו, כי ההסתרה בעצמה נסתרת.

אבל באמת, אפלו בכל ההסתרות, ואפלו בהסתרה שבתוך הסתרה, בנדאי גם שם מלבש השם יתברך, פי בנדאי אין שום דבר שלא יהיה בו חיות השם יתברך, פי בלערי חיותו לא היה לו קיום כלל. ועל-כן בנדאי בכל הדברים ובכל המעשים ובכל המחשבות, מלבש שם השם יתברך, כביכול, ואפלו אם, חס ושלום, עושין דבר עברה, שהוא שלא כרצון השם יתברך, עם כל זה בנדאי יש שם חיות השם יתברך, אף שהוא בהעלם ובצמצום גדול, והתורה היא החיות של כל דבר.

נמצא, שבכל הדברים ובכל המחשבות, אפלו במחשבה, דבור ומעשה של עברה, חס ושלום, יש שם גם-כן התלבשות התורה, אף שהוא בהעלם ובצמצום גדול, פי 'עבר ושנה נעשה לו כהתר', כמו שאמרו חכמינו הקדושים (יומא פו.); דהינו שעל-ידי העברות הוא מהפך דברי אלקים חיים, ועושה צרופים אחרים בתורה, עד שנעשה מאסור התר, כמו שכתוב (ישעיה ה. כ): "הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע", נמצא, שאפלו בתוך העברות, מלבשת שם חיות השם יתברך, דהינו אותיות התורה, רק שהוא בהעלם, דהינו מחמת העברות, הפך הצרופים של התורה, עד שנעשה מאסור התר, שזה 'עבר ושנה נעשה לו כהתר', וזה בחינת הסתרה אחת. וכשהשם יתברך נסתר ממנו בהסתרה אחת, דהינו שנעשה לו כהתר, גם-כן קשה מאד למצאו, מאחר שכבר נעשה לו כהתר, אבל עם כל זה אפשר להתנגע ולחתר, עד שימצא אותו יתברך שמו, מאחר שעל-כל-פנים יודע שנעשה לו כהתר, על-כן אף שהשם יתברך נסתר ממנו, וכבר נעשו לו העברות כהתר, עם כל זה אפשר שישב אל לבו זה בעצמו, דהינו מה שנפל והגיע לבחינת נעשה לו כהתר, ויבקש ויחתר עד שיצא מזה, מאחר שעל-כל-פנים יודע מזה שנעשה לו כהתר.

אבל דע, שיש עוד בחינת הסתרה בתוך הסתרה, דהינו שההסתרה בעצמה נסתרת, שאינו יודע כלל שהשם יתברך נסתר ממנו, דהינו שאינו יודע כלל שנהפך אצלו האסור לתר, רק כל הדברים רעים דומות לו למישור גמור, חס ושלום, הינו אם, חס ושלום, אתר שעבר ושנה, עושה יותר עברות, חס ושלום, אזי נסתר ממנו אפלו זאת שידע שנעשה לו כהתר, רק

שאינו יודע כלל משום נדנוד אסור, והפל הוא ישר בעיניו, וזה בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, שההסתרה בעצמה נסתרת. ובאמת גם בתוך ההסתרה שבתוך ההסתרה, גם שם מלבש השם יתברך, דהינו אותיות התורה, פי בלעדיו אין חיות לשום דבר כלל, רק שעל-ידי רבוי העברות הפך דברי אלקים חיים לגמרי, עד שנהפך אצלו מחכמות התורה לפתיות, עד שאינו יודע כלל אפלו זה בעצמו, שנעשה לו פתור, שזה בחינת הסתרה שבתוך הסתרה. וזה פרוש: "ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים"; "מרדכי" זה בחינת המלכות, שנקרא מר דרור (חלין קלט:), שהמרות הינו המלכות יש לה דרור וחרות, "ובכל יום ויום" זה בחינת התורה, שעל גדה ממשיכין החיות להימים והמדות, כמו שכתוב (תהלים לט, ה): "ומדת ימי מה היא", "חצר בית", זה בחינת חיצוניות ופנימיות, הינו מתשבות ודבורים, שבכלם נסתר השם יתברך שם, אף המתשבות והדבורים של החרוקים מהשם יתברך, וזה "חצר בית הנשים", מלשון שנשו וקפצו ממקומו של עולם, שנתרחקו מהשם יתברך. ויש שכבר היו קצת אצל השם יתברך, אף שכבר שכחו אותו יתברך. וזה "הנשים" — לשון שכחה, כמו שכתוב (בראשית מא, נא): "כי נשני אלקים וגו', שכבר שכחו את השם יתברך, ויש שגם עתה זוכרים את השם יתברך, אף שנשתה גבורתם, ואין לאל גדם להתגבר על יצרם, ובשביל זה נקראים בשם נשים, מתמת שלשה טעמים: א. שנשו וקפצו. ב. לשון שכחה. ג. שנשתה גבורתם, ועל-ידי כל זה הם רחוקים מהשם יתברך, והשם יתברך נסתר מהם. "ומרדכי", הינו בחינת המלכות, הוא יכול להוכיח ולהזהיר אותם על-ידי עסק התורה, שהוא בחינת ימים ומדות, שעל-ידי-זה זוכין לדעת, שעל-ידי הדעת הזה מגלין ההסתרה שבתוך הסתרה, ועושין ממנה תורה, ואזי אורייתא מכרזת קמיהו (משלי א, כב) "עד מתי פתים תאהבו פתי" (זהו שמיני לו), וזה "לדעת את שלום אסתר", שעל-ידי-זה עושה דעת, מהסתרה שבתוך הסתרה, שהיא בחינת אסתר, בחינת "הסתר אסתר", "ומה יעשה בה", שעושה מההסתרה בחינת מה, הינו תורה, כמו שכתוב (דברים ה, כ): "מה העדת"; פי מזה בעצמו, שיודע שגם בתוך ההסתרה שבתוך הסתרה, יש שם השם יתברך, מזה בעצמו נעשה דעת, דהינו תורה, ואזי אורייתא מכרזת קמיהו; פי הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, הוא יכול לגלות מההסתרה שבתוך הסתרה

יב וּבַהֲגִיעַ תֹּרֵן נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא | אֶל־הַמֶּלֶךְ
 אַחֲשֹׁרוֹשׁ מִקֵּץ הַיּוֹת לָהּ כַּדַּת הַנְּשִׁים שְׁנַיִם עָשָׂר
 חֹדֶשׁ כִּי בֵן יִמְלֹאוּ יְמֵי מְרוֹקֵיהֶן שֵׁשָׁה חֳדָשִׁים
 בְּשֶׁמֶן הַמֶּר וְשֵׁשָׁה חֳדָשִׁים בְּבִשְׂמַיִם וּבַת־מְרוֹקֵי
 הַנְּשִׁים:

גנזי המלך

את אמתת מציאותו יתברך, על-ידי שמגלה תורה מתוך הסתרה דיקא; כי הצדיק מוריד את עצמו למקומות הנמוכים, שהיא בחינת נשים, שנשטה גבורתם, הינו אלו הנשמות ששכתו ממנו יתברך, או שהתיאשו, ונדמה להם שפבר לא יכולים לחזר אליו יתברך. מרב ההסתרה שבתוך הסתרה שנפלו לשם. והצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, יורד אליהם, ומגלה גם שם תורה צמקה, שהוא גלוי אלקותו יתברך, תכלית מדרגה עליונה, ועל-ידי-זה הוא מקרב נשמות ישראל אליו יתברך, והבן למעשה.

יב וּבַהֲגִיעַ תֹּרֵן נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוֹשׁ מִקֵּץ הַיּוֹת לָהּ כַּדַּת הַנְּשִׁים שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל הַתְּאוּוֹת רְעוֹת, וּבְכָרֵט תְּאוּוֹת נְאוּף, זֶה בָּא כְּשֶׁהָאָדָם נוֹפֵל מִתַּחַת לְמָקוֹם וּמִתַּחַת לְזָמַן, כִּי בְּאֵמֶת בֵּר יִשְׂרָאֵל צְרִיף לְהַתְקַדֵּשׁ וּלְהַגִּיעַ לְמִדְרַגָּה כְּזוֹ, עַד שִׁיְהִיָּה בְּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוּף בְּרוּף הוּא, וַיַּעֲלֶה וַיְגַבִּיֶה אֶת הַמָּקוֹם וְהַזְמַן אֶל לְמַעְלָה מִהַמָּקוֹם וּלְמַעְלָה מִהַזְמַן. שְׁשֵׁם בְּבֵר לֹא שִׁיכּוֹת שׁוֹם תְּאוּוֹת; כִּי בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם בְּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוּף בְּרוּף הוּא, וְאֵינוֹ רוֹאֶה בַּק רֹחַנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֵׁם הוּא בְּטוֹל הַזְמַן וּבְטוֹל הַמָּקוֹם, וּכְבֵר לֹא שִׁיכּוֹת שׁוֹם תְּאוּוֹה, כִּי הוּא מְחַצֵּנֵג בְּעִרְבוֹת יְדִירוֹת זִיו שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ. וּלְהַפְּךְ — כָּל הַתְּאוּוֹה שֶׁל נְאוּף הִיא בַּק עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַזְמַן, שְׁכֵלּוֹל מְשִׁנִּים־עָשָׂר חֹדֶשׁ, כִּי י"ב חֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה, הֵם כְּנֶגֶד שְׁנַיִם־עָשָׂר מְזוֹלוֹת, וְכֵן י"א שְׁעוֹת הַיּוֹם וְי"ב שְׁעוֹת הַלַּיְלָה, הַכֹּל תְּלוּי כְּפִי הַמְזוֹלוֹת, שֶׁהַטְּבִיעַ הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּטַבַּע הָעוֹלָם, שֶׁזֶה הַזְמַן וְהַמָּקוֹם. וְכַמוֹכָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּשִׁי־מוֹהָרֵן).

חלק א', סימן נו) על הפסוק (תהלים לט, ה): "ומדת ימי מה היא", שהימים הם המדות והצמצומים; ולכן אם האדם מקשר בתוך ימיו ושעותיו את האלקות שבתורה, על-ידי-זה הוא עולה אל למעלה מהמקום ואל למעלה מהזמן. כי התורה מגביהה את האדם מהמקום והזמן אל למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, כי התורה מקשרת את האדם אל האין סוף ברוך הוא, ושם הוא בטול הזמנים, רק גלוי אלקות. וזה "מקץ היות לה כדת הנשים שנים-עשר חדש", כי אצל כל הנערות נאמר בהן: "כל אשר תאמר ינתן לה לבוא עמה", שמלאו את כל תאוותן בחמדת הזמן, אבל אסתר היתה צדקת גדולה ונוראה מאד, וזכתה להגיע אל בטול אמת. עד שנכללה לגמרי באין סוף ברוך הוא, ולא נגע בה אחשוורוש כלל, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ב', סימן טו), על-פני נאמר בה "לא בקשה דבר", כי בטלה עצמה אז בתכלית הבטול, עד שלא נגע בה כלל, רק אדרבה, נתהפך מההפך אל ההפך, בבחינת (קהלת ה, ט): "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו"; כי הפכה אותו אל רצונה. וכל זאת בתקף קדשת מרדכי בעלה, שהיה משמרה בכל עת, והיתה טובלת מחיקו של אחשוורוש ויושבת בחיקו של מרדכי, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג:); ואז לא די שלא התגברה מלכות הרשעה, בחינת פחת הזמן, על-ידי שנלקחה אסתר לבית אחשוורוש, אף גם נתהפך להפך, שאסתר דיקא העלתה כל הנצוצות ממלכות הרשעה, מבחינת פחת הזמן, והחזירה כלם למרדכי, עד שהעלה וקשר הכל אל בחינת למעלה מהזמן, עד שנתהפך חיוב מערכת הפזלות, שהם סדר הזמן, שהיה מחיב להמשיך להרג ולאבד את כל היהודים, חס ושלום, ביי"ג באדר, ונתהפך מההפך אל ההפך, "אשר שלטו היהודים הפה בשונאייהם", באותו יום ביי"ג באדר דיקא, כי זכו אל בחינת בטול הזמן, וזכו לעלות ולקשר הזמן אל בחינת למעלה מהזמן, ששם נתהפך הכל לטובה (לקושי-הלכות, מילה, הלכת ד', אות כד); כי כשהאדם זוכה לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, אז רואה שאין שום זמן כלל, שזה הגלוי יגלה משיח לכל העולם, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקושי-מהר"ן, חלק ב', סימן סא); כי הוא לפי גדל שכלו ששיגי, יראו שאין שום זמן כלל. כי כל הזמן נכלל בו יתברך, ומי שאוחז בזה, על-ידי-זה נתבטלת אצלו תאוות נאוף, שתלויה בזמן ובמקום. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו:); כינן שהגיעה אסתר לבית אחשוורוש,

יג וּבֹזֶה הַנְּעִרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּה מִבֵּית הַנְּשִׂים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

והיה הבית מלא צלמים, נסתלקה הימנה שכניה, התחילה לצעק (תהלים כב): "אלי אלי למה עזבתני", ועל־ידי־ה נחפשל כל הזמן והמקום, ועלתה למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן. ולכן לא היה אחשורוש יכול לשלט בה.

ודבר זה סוכב על כל אחד, כשמתגברת עליו תאות נאוף, רחמנא לישזבן, עקר העצה לצעק ולזעק, ולהתחנן אליו יתברך, שיצילו מזוהמת תאות נאוף, כי אי אפשר להנצל מזה אלא על־ידי שצועקים להקדוש־ברוך־הוא ע' קליון, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן לו), וזה מה שעשתה אסתר, כיון שנכנסה אל בית אחשורוש, ורצה להכשילה, וכן היה הבית מלא צלמים, התחילה לצעק: "אלי אלי למה עזבתני", ועל־ידי הצעקה שצעקה אליו יתברך, על־ידי־ה העלתה את הזמן והמקום אל למעלה מהזמן והמקום, ונכללה באין סוף ברוך הוא, ודיקא על־ידי־ה לא יכול היה אחשורוש לעשות לה שום רע. וצריך כל בר ישראל להחזיר את זה היטב היטב בעמק לכבו, אשר אי אפשר להנצל מהתאוה הזו, אלא כשזוכים להכלל בלמעלה מהזמן, באין סוף ברוך הוא, שאז כבר אינו רואה רק ארץ אנפין דקרשה, כמובא (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן רמב), וזוכה להכלל באין סוף ברוך הוא, והבן למעשה.

יג וּבֹזֶה הַנְּעִרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אחשורוש היה נואף גדול, וכמאמר ז"ל (מגלה יב): שניהם לדבר עברה ונתכרו; ולכן אחר־כך כשצוה לקבץ את כל הנערות אליו, כננתו גם־כן היתה לנאוף, והיה משדל אותן לבוא אליו, על־ידי "את כל אשר תאמר ינתן לה לבוא עמה", כי הן מלאו את כל תאות לבן בחמדת הזמן (עין לקוטי־הלכות מילה, הלכה ד', אות כד); אבל אסתר הצדקת לא בקשה דבר, כי בטלה עצמה אז לגמרי בתכלית הכסול, עד שלא נגע בה כלל, רק אדרבה נתהפך מהפך אל ההפך, בבחינת (קהלת ח. ט): "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו", כי הפכה אותו אל רצונה.

גנזי המלך

קיא

ודבר זה נעשה בכל דור ודור, שאחשורוש הרשע עומד בגזרותיו, שגזר על בנות ישראל לטמאן בנאוף, רחמנא לישזבן, ולולא פת מרדכי, שהוא בחינת הצדיקים שבכל דור ודור, שמוחים ומתריעים נגד גזרותיו הפרות, כבר מזמן היו נאבדות בנות ישראל. וכמו שקורה בדורותינו אלו, על-ידי גזרת גיוס בנות, שהיא גזרה תמונה מאד, שגזרו מלכות הרשעה לגייס את בנות ישראל, וכל פונתן הטמאה היא רק להרבות זנות, ולהכשיל את בני ובנות ישראל בטמאת נאוף, ואשר יצאו חכמי התורה, צדיקי אמת, ופסקו על הגזרה הזו — הריג ואל יעבר! כי ראו והבינו ברוח קדשם את טמאת פונת מלכות הרשעה, מלכות אחשורוש, להכשיל את בנות ישראל בזנות, ומשדלים אותן "את כל אשר תאמר ינתן לה לבוא עמה", והפל כרי להמשיך אותן אל מצודתם הטמאה. וצריכים להזהיר על זה מאד מאד את בנות ישראל, שלא תלכדנה ברשת הסטרא אחרא והקלפות, וכן צריכים רחמים רבים על בנות ישראל, שלא תלכדנה לעבד בין הגויים המזהמים בתאות נאוף, וכן אצל קלי הדעת, פי בנקל ללכד את בנות ישראל בזנות ונאוף, רחמנא לישזבן, וכבר יצאו קלוקלים רבים מזה, שבנות ישראל הלכו לעבד אצל גויים טמאים ומטמאים, וכן אצל קלים וריקים ופוחזים, רשעי ישראל, שבקלות פתו את בנות ישראל לעברות. ואל יקל דבר זה בעיניך, אהובי, בני! כי רבים תללים הפילה ההפקרות הזו, הן שבנות ישראל התגיסו לצבא, רחמנא לצלן, והן שהלכו לעבד אצל גויים ורשעי ישראל, קלים וריקים ופוחזים, רחמנא לישזבן, ולבסוף נכשלו בעברות חמורות, כי נשים דעתן קלות עליהן (שבת לג:); ובנקל לשדל אותן על-ידי דבורים המושכים את לבן. והיו כמה קלוקלים שיצאו מדברים כאלו, שנשים נשואות הצרכו להתגרש, או עזבו את בעליהן וברחו, רחמנא לצלן, עם הנואף הזה ששדל אותן. אוי לאזנים ששומעות דברים חמורים כאלו, ואשרי האב השומר את בתו, ואינו מכניסה בנסיון קשה כזה, וצריכים לבקש רחמים רבים על דבר זה, וכן לעורר את בנות ישראל, שלא תתפתנה אתר יצרן הרע, כי כל זה מצודת הסטרא אחרא, להפיל את בנות ישראל לפת של זנות ונאוף, ואשרי מי ששומר על בנותיו בעתים הללו, שהדור כל-כך מפקר, ובנקל יכולים לפחות את בנות ישראל, והבן למעשה.

יֵד בְּעָרְבִי | הִיא בָּאָה וּבִבְקָר הִיא שָׁבָה אֶל־בֵּית
הַנָּשִׁים שְׁנֵי אֶל־יָד שֶׁעֲשָׂנוּ סָרִיס הַמֶּלֶךְ שִׁמְר
הַפִּילִגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חַפֵּץ
בָּה הַמֶּלֶךְ וְנִקְרָאָה בְּשֵׁם:

גנזי המלך

יֵד בְּעָרְבִי הִיא בָּאָה וּבִבְקָר הִיא שָׁבָה: צְרִיף שְׂתוּדַע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר פֶּל
נְשָׁמָה הִיא חֶלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל מִמָּשׁ, וְשׁוֹלְחִים אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ אֶל
זֶה הָעוֹלָם הַגָּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי, לְסַגֵּל בּוֹ מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאִם אָדָם זֹכֵה
לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכֵן עוֹסֵק בַּתְּפִלָּה וּבִיְחֻדִים קְדוּשִׁים, לְיַחַד
שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִקְשֹׁר וּלְשַׁלֵּב עוֹלָמוֹת, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצֻמוֹ חַיִּית וּדְבָקוֹת
הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֵינן עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גְּדוֹל מִזֶּה, אֲבָל בּוֹ בְּזִמְנֵי יֵשׁ לוֹ
גַּם בְּחִירָה לֹא לִפְלִי בְּנוֹקְבָא דְתַהוֹמָא רַבָּה, וְלִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל "שֶׁעֲשָׂנוּ סָרִיס
הַמֶּלֶךְ שִׁמְר הַפִּילִגְשִׁים", וְלִהְפָּשֵׁל בְּעֵבְרוֹת חֲמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִישׁוּכָן, כִּי
הַבְּחִירָה חֲפָשִׁית, וְכַמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ וְ"ל (לְקוּטִי־מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן פּד),
אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם מֵאִיר הָאוֹר הַגָּנוּז לְהַתְעַנֵּג בְּזִיו שְׂכִינַת עֻזוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל יֵשׁ
גַּם נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים שֶׁמְבַלְבְּלִים אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ, שֶׁהֵם כֻּלָּל הַחֲרָהוּרִים רָעִים
וְהַרְעִיוֹנוֹת הַמְּגַנְיִים, וְהַדְּמִיוֹנוֹת וְהַהֲבִלִים שֶׁמְטַעִים אוֹתוֹ מְאֹד, וְזוֹ הַבְּחִירָה.
וְלִכֵּן כָּל מָה שֶׁאָדָם מְסַגֵּל בְּכָל יוֹם "בְּעָרְבִי הִיא בָּאָה", הַנְּשָׁמָה בָּאָה לְעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן, וְנוֹתֶנֶת דִּין וְחֶשְׁבוֹן עַל כָּל מָה שֶׁעָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה, "וּבִבְקָר הוּא
שָׁבָה", מַחְזִירִים אוֹתָהּ חֲזָרָה אֶל זֶה הָעוֹלָם, "אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שְׁנֵי", עוֹד
פַּעַם לְבַחֵד בְּטוֹב אוֹ בַרַע, וְכַמוּכָא (זֶהר פְּקוּדֵי רִסב.): "בְּעָרְבִי הִיא בָּאָה", הַיְנוּ
דְּכַתִּיב (מְשִׁלִּי לֹא, טו): "וַתִּקַּם בְּעוֹד לִלְלָה וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וַחֵק לְנַעֲרוֹתֶיהָ".
מָה הוּא רַבּוּיָא דְּבִרְכָאָן וְקַדְשָׁה וְתוֹסֶפֶת קַדְשָׁה דְּקָא גִטְלָא כְּמָה דְּאֵת אָמֵר
(כְּרֵאשִׁית מֵט, כז): "וְלַעֲרַב חֶלֶק שְׁלָל". הַפְּלִיגַת חֶלְקָא לְכֻלָּא, וְאִפְלוּ לְסִטְרָא
אֲחֵרָא חֶלְקָא בְּלַחֲוּדָהָ. וְרָזָא דָּא רָזָא לְכַנֵּי מְהִימְנוּתָא, חוּלְקָא דְּסִטְרָא אֲחֵרָא
מְסֻאָבָא. כָּל אֵינּוֹן חוֹבִינן וְכָל אֵינּוֹן חֲטָאִין דְּתַהוּא בַר נֶשׁ, דְּקָשֶׁר קָשְׁרִין
דִּיתּוּדָא דְּאֲתּוּדָה עֲלֵיהּ, כֻּלְהוּ שְׂרָזֵן עֲלֵיהּ דְּסִטְרָא אֲחֵרָא, וְאֵינּוֹן חוּלְקָא

ואחסנתא דסטרא אחרא מסאבא, ואי לא אנדי עליה אשתפח מקטרנא ויכיל ליה, ואי אנדי על כל חובוי בההיא צלותא דקשיר קשרין דיחונא ואתברכאן עלאי ותתאי: הינו "בערב היא באה" הנשמה עולה למעלה, ואם סגלה תורה ומצוות ומעשים טובים, תפלה ויחודים קדושים, שהמשיך אדם על עצמו ועל כל העולם אורו יתברך, אז הוא מקבל שכר, בבחינת (בראשית מט, כז): "ולערב יחלק שלל", פי רק זה מה שנשאר לאדם. אבל אם חטא ועשה דברים מתעבים, רחמנא לישזבן, אין עצה אחרת, רק להתנדות על כל מה שהוא עשה, ותכף-וימיד כשמתנדה ומודה על החטאים שעשה ביום הזה ומתחרט, אזי נופל על ראש הסטרא אחרא, ומגרשים אותם החוצה, ולו מוחלין על כל עוונותיו. ואמרו (זהר ורא קו): אמר רבי שמעון, הכצעקתה, מאן הכצעקתה דא גזרת דינא, דתבעא דינא כל יומא, דהכי תנינן כמה שנין קימא גזרת דינא, ותבעא מקמי קדשא ברין הוא על דזבינו אחוי דיוסף ליוסף, בגין גזרת דינא צותת על דינא, ועל דא הכצעקתה הבאה אלי, מאי הבאה אלי, דא הוא רנא, כמה דאת אמר (אסתר ב, יד): "בערב היא באה ובבקר היא שבה", ודא הוא הבאה אלי תדיר, כגונא דא "קץ כל בשר בא לפני", פי כשאדם חוטא, נגזר עליו גזר דין תמור מאד, והמקטרג מקטרג בין ביום ובין בלילה, כמו שהיה בעת שמכרו את יוסף, שהוא סוד הצדיק, כמו שפתיב (עמוס ב, ו): "על מכם בפסך צדיק ואביון בעבור געלים", שאז "בערב היא באה" עם קטרוג גדול, וכן "בבקר היא שבה", עם קטרוג גדול, פי כרגע שמתרחקים מהצדיק, אז יכולים לבוא לטעיות גדולות, פי הצדיק מעורר מהשגה, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס'), ולכן צריכים בכל לילה לשוב בתשובה שלמה, ולבקש רחמים ממנו יתברך על כל מה שעשה כל היום, באפן שנשמתו תעלה נקיה, שזה "בערב היא באה", הנשמה חוזרת ובאה לעולם העליון נקיה, וכן "בבקר היא שבה" נקיה עם התחדשות חדשה.

אבל עליך לדעת, אהובי, בני! אם אתה רוצה שתתקבל תפלתך ברחמים ובכרצון לפני אדון כל, עליך ללמד הרבה תורה. וכמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן א'): כפי שתתקבלנה התפלות צריכים ללמד תורה. וכן מוכא (זהר ונקחל רב): רבי חיא פתח ואמר (משלי יג, יב): "תוחלת

טו וּבִהְגִיעַ תֵּר־אֶסְתֵּר בֵּת־אֲבִיחַיִל | דָּד מֶרְדֳּכַי אֲשֶׁר
 לָקַחְדָּלוּ לְבַת לְבוּא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דָבָר כִּי
 אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמֶר הִגִּי סֵרִיס־הַמֶּלֶךְ שִׁמְר הַנְּשִׁים
 וַתְּהִי אֶסְתֵּר נִשְׂאֵת חֵן בְּעֵינַי כָּל־רְאִיָּה:

גנני המלך

ממשכה מחלה לב, ועץ חיים פאנה באה", דא הוא דתנון, דלית ליה לבר
 נש לאסתפל לא בבעותיה לגבי קדשא בריך הוא, אי אחי אי לא אחי, מאי
 טעמא, בגין דאי איהו אסתפל ביה, פמה מאריהון דרינא אתו לאסתפל לא
 ביה בעובדוי, ורנא איהו, דהא נהוא אסתפלוחא דאיהו מסתפל בההוא
 בעותא, גרים ליה למחלת לב, מאי "מחלה לב", דא איהו מאן דקאים תדיר
 עליה דבר נש לאסטאה לעילא וחתא, "ועץ חיים פאנה באה", תנינן מאן
 דבעי דקדשא בריך הוא יקבל עלותיה, ישתדל באורייתא דאיהי עץ חיים,
 ויכדין "פאנה באה", מאן פאנה, דא הוא דרנא דכל עלותין דעלמא בנדיה,
 ועאיל לון קמי מלפא עלאה, כתיב הכא באה, וכתיב התם "בערב היא
 באה", ונדא הוא "פאנה באה", באה קמי מלפא עלאה, לאשלמא רעותא
 דנהוא בר נש. ולכן אשרי מי שמתמיד בלמוד התורה הקדושה ועוסק
 בתפלה, שאז יזכה שיקבל אותו מלך מלכי המלכים חזרה, אבל אם לא
 יעסק בתורה ובתפלה, אזי יתקיים אצלו: "לא תבוא עוד אל המלך, כי אם
 חפץ בה המלך ונקראה בשם"; פי הכל תלוי איך שיזכה ליחד יחודים
 קדושים בבטול כל הרגשותיו אליו יתברך, על-ידי למוד תורה ועסק
 התפלה, והבן למעשה.

טו וּבִהְגִיעַ תֵּר־אֶסְתֵּר בֵּת אֲבִיחַיִל דִּד מֶרְדֳּכַי: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר
 אֶסְתֵּר הִיא סוּד הַמְּלָכוֹת, נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר מִגִּיעַ זְמַנָּה לְהַכְנִס אֶל
 מֶלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, לֹא בִקְשָׁה דָבָר, שְׁנָה "לְבוּא אֶל
 הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דָבָר", כִּי כִשְׁהִנְשָׁמָה מִבְּטָלָת אֶת עֲצָמָה לְגַמְרֵי אֶל הָאִין
 סוּף בְּרוּךְ הוּא, שְׁמָה לֹא שִׁיךְ שׁוּם דְּבוּר, כִּי הוּא רְצוֹן שְׁבָרְצוֹנוֹת, רְעוּא
 דְרַעְוִין, שְׁנָה מַה שְׁנֹאמֶר אֶצֶל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, כַּמּוּבָא (זהר פקודי רנו): "וּבִהְגִיעַ

תר אַסְתֵּר", וְדָא הוּא עַת רְצוֹן, וּמִכָּאן וְהִלָּאָה, שְׂרָאן הֵיכְלִין לְאַתְחַבְּרָא
 וּלְאַתְקַשְׂרָא אֵלֶיךָ בְּאַלְיָן; וְאִין עוֹד מִדְּרָגָה יוֹתֵר גְּדוּלָּה מִזֵּו, כְּמוֹ הַבְּטוּל אֶל
 הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, שְׂאֵז הַנְּשֻׁמָּה יְכוּלָּה לְנַקֵּם בַּסְטָרָא אַחְרָא, בְּסוּד (קִהְלַת
 ח, ט): "עַת אֲשֶׁר שְׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ"; שְׁזָה "כִּי אִם אֲשֶׁר יֹאמֵר הַגִּי
 סְרִיס הַמֶּלֶךְ שִׁמְר הַנְּשִׁים", כִּי בּוּ בְּרַגְע שְׂאָדָם זֹכֵה לְכַטֵּל אֶת עֲצֻמוֹ לְגַמְרֵי
 אֶל הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאִין לוֹ שׁוּם רְצוֹן, וְרוּצָה רַק אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ.
 הוּא מְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁזָה סוּד הַיַּחֲוֵד בֵּין חֻכְמָה
 לְמַלְכוּת, הַחַיִּית וְהַגּוֹיִן שֶׁהוּא סוּד ח"ן, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּטֵי-
 מוֹתְרֵי, חֶלֶק א.י. סִימָן א.), שְׁזוֹ הִיָּתָה מִדְּרָגַת יַעֲקֹב, וְזָה שְׂאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים עַל אַסְתֵּר (אַסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ו', סִימָן ט'): "וַתְּהִי אַסְתֵּר נוֹשֵׂאת חַן
 בְּעֵינֵי כָּל רוֹאֶיהָ", בְּעֵינֵי הָעֲלִיּוֹנִים וּבְעֵינֵי הַתַּחְתּוֹנִים, כְּמָה דְאָמַר (מִשְׁלֵי ג,
 ד): "וּמִצָּא חַן וְשִׁכָּל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם", וְאַסְתֵּר הִיא סוּד הַמַּלְכוּת,
 סוּד נִקְדַּת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, שְׂמִשָּׁם יוֹצֵא הָאוּר לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְכְמֵאמָרָם ו"ל
 (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פְּרָשָׁה ג'): מֵהֵיכָן נִבְרָאת הָאוֹרָה? מִמָּקוֹם בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ; וְכֵן
 אָמְרוּ (שְׁמוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה לו'): כִּשְׁם שֶׁהִשְׁמָן מֵאִיר, כִּף בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ מֵאִיר לְכָל
 הָעוֹלָם; וְלִכֵּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא נִקְדַּת הָאוּר, בְּסוּד מֵאוּרֵי אוּר, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי
 רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹתְרֵי, חֶלֶק ב', סִימָן סז): וְלִכֵּן הַנְּשֻׁמָּה, אֵף שֶׁהִיא נִסְתָּרָת, עִם
 כָּל זֹאת מְגַלָּה אוּר כְּזֹה, שְׂמִמְנוֹ מֵתִים כָּל הַקְּלָפוֹת, וְזָה הָאוּר שֶׁהַמְּשִׁיכָה
 אַסְתֵּר עַל הַמֶּן, עַד שֶׁנֶּאֱבָד מִן הָעוֹלָם. וּמוֹכָא בְּדַבְרֵי מוֹתְרֵי ו"ל
 (לְקוּטֵי-הַמַּלְכוּת, הַלְכוּת מִתְנָה וּמִתְנָה שְׂכִיב מְרַע, הַלְכָה ג', אוֹת ה'): אַסְתֵּר הִיא בְּחֵינַת
 בֵּית, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "לְקַחְתָּהּ מִרְדְּכָי לוֹ לְבַח". וְדָרְשׁוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְגִלָּה
 יג'): אָמַר רַב אֱתָא, עֵיבַרְתָּהּ מֵת אַבִּיהָ, יִלְדַתָּהּ מֵתָה אִמָּהּ, "וּבְמוֹת אַבִּיהָ
 וְאִמָּהּ לְקַחְתָּהּ מִרְדְּכָי לוֹ לְבַח". תֵּנָא מִשׁוּם רַבִּי מֵאִיר, אֵל תִּקְרִי לְבַח אֱלָא
 לְבֵית, כִּי אַסְתֵּר הִיא סוּד בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא סוּד הַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
 (שְׁמוֹת טו, יז): "מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵנוּ יְדִיד הַגּוֹיָה יִמְלֹךְ" וְגו', וְאַמְרוּ חֻכְמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים (פְּנִחוּמָא וּבְקַהֲל): בְּאַיְתָהּ מְקוֹם הִיָּה מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ, הַגִּי "מְכוֹן
 לְשִׁבְתֶּךָ פְּעֻלַת הַגּוֹיָה", מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵנוּ יְדִיד, אֵל תִּקְרִי מְכוֹן אֱלָא מְכוֹן
 כְּנֶגֶד כְּסֵא הַכְּבוֹד, נִמְצָא שֶׁבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּסוּד מַלְכוּת, בְּסוּד שֵׁם אֲדָנִי,
 וְזָהוּ סוּד אַסְתֵּר, שֶׁהִיא גַם-כֵּן סוּד מַלְכוּת, "וּתְלַבֵּשׁ אַסְתֵּר מַלְכוּת". וְהַמֶּן
 הַרְשָׁע הוּא כְּנֶגְדָּהּ, כִּי הוּא רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, "וְרֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמֶלֶק", וְעַקֵּר

ראשיתו והתגברותו על אותן שהם מחוץ לקדשה, כי עמלק התגבר רק על אותן שהיה הענין פולטן, ועל-פני נקרא "ראש כל תוצות", כי הם מחוץ לענני כבוד, שהם סוד ספה, וספה היא סוד בית-המקדש, שנקרא "ספת שלום", שמשם עקר בגנין הבתים ודירות ישראל, כמו שכתוב (בראשית לג. י): "ויצקב נסע סכתה ויבן לו בית".

נמצא, שכל אותן ישראל שהיו בתוך הענני כבוד, הם בתוך בית וגבול הקדשה, ונקללין בהראש-בית. אבל אלו שהיה הענין פולטן, שהם מחוץ למחנה, מחוץ לבית הקדשה, על אלו מתגבר המן עמלק, ורוצה להיות ראש כל חוצות לכבשם, חס ושלום, תחת ממשלתו, לכלי להניחם לשוב אל השם יתברך, לשוב לתוך מחנה הקדשה. ומשה רבנו, שהוא סוד הצדיק האמת שבכל דור, הוא לוחם תמיד מלחמת עמלק, בשביל להציל אלו האבני קדש, הנשפכים ומתגלגלים בראש כל חוצות, כמו שכתוב (איכה ד. א): "תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות", להוציאם מרשות עמלק, להכניסם אל בית הקדשה. ועל-פני זאת המלחמה היא מלחמה קשה וגדולה מפל המלחמות שבעולם, כי עמלק שהוא הבעל-דבר, הוא הסמ"ך-מ"ם הרשע, המלביש את עצמו ברע-בנים, וברבי עשו, מערפב את העולם, עד שאי אפשר בשום אופן לידע את האמת היכן היא, כי השקר מתדמה לאמת בכל הפחינות, וזהו חבלו של משיח, שהיא הקטגוריה בין התלמידים חכמים. והתקון לזה הוא רק תמימות ופשיטות, שמי שרוצה לחוס על נפשו לבל תאבד תקותו, חס ושלום, כפי מה שכל אחד יודע בנפשו נגעי לכבו ומכאוביו, הוא צריך להתנהג בתמימות ובאמת, ולזעק מאד להשם יתברך, שיורהו האמת לאמתו, שידע במי להתדבק, באפן שיזכה לשוב אליו יתברך באמת. וזה שגלה לנו רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן סו), שהתקון לזה הוא לקום בחצות, ולהתאבל מאד על חרבן בית-המקדש, שגם על-ידי מעשיו הרעים, ואף שבית-המקדש כבר חרב, אבל מי יודע אם הוא לא המעפב בגנין בית-המקדש, כי כל המעפב בגנין בית-המקדש — כאלו החריבו. ומי שיתנהג בדרך הזה, בדרך הלשון, אשר דרכו בו אבותינו מעולם, דהינו לקום בחצות, ולפשפש במעשיו, ולהתאבל על חרבן נפשו ונשמתו, שגם חרבן בית-המקדש, ויצעק מאד להשם יתברך כראוי לו לצעק על

וּתְלַקַּח אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ אֶל־בֵּית מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הַעֲשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת בְּשַׁנַּת־ שִׁבְעַת לַמַּלְכוּתוֹ:

גנזי המלך

נפשו, כפי מה שיודע בעצמו אפן מעמד נשמתו, להיכן הורידה במעשיו, אזי בודאי יזכה לידע האמת לאמתו. כי התפין באמת, מוסרין לו מלאך של אמת.

וזה סוד מה שעשה מרדכי, כשראה גדל ממשלת המן, שהוא הראש כל חוצות, שאז נאמר (אסתר ד, א): "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה", כי מרדכי הצדיק הוא הראש-בית שבכל דור ודור, יודע את כל אשר נעשה בעולם, איך השטן מערבב את העולם כלו, עד שאי אפשר בשום אפן לידע היכן האמת. ואז "ויקרא מרדכי את בגדיו ויצא בתוף העיר, ויזעק וזעקה גדולה ומרה", וכן כל ישראל הכשרים "מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע, אבל גדול ליהודים, וצום ובכי ומספד, שק ואפר יצע לרבים", ואפר דיקא להכניע מאורי אש, שהם המפרסמים של שקר, שהם ראש כל חוצות, ועל-ידי-זה זכו "לשום לאבלי ציון פאר תחת אפר", שנהו מה שזכו אחר-כך, שגפל המן לפני מרדכי, "ומרדכי" שהוא הראש-בית האמת, "יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור", שהם פאר פלליות הגננין. וזהו "ליהודים היתה אורה", סוד מאורי אור, וכל זה נעשה דיקא על-ידי אסתר, שלקחה מרדכי לו לבת, אל תקרי לבת אלא לבית, שהוא סוד בית-המקדש, והוא בטול אל האין סוף ברוך הוא, לבוא אל המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "לא בקשה דבר", שהוא סוד הבטול אל האין סוף ברוך הוא, ששם לא שיף שום דבור. ולכן הכניעה את המן, "ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל ראייה", בעיני עליונים ותחתונים, והבן למעשה.

טז ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר חכמינו הקדושים דרשו (מגלה יג): בחדש העשירי הוא חודש טבת, ירח שנהגה גוף מן הגוף, שכל זה הוא בחינת התגברות תאות נאוף, שמתגברת

על כל נשמה, שזה סוד "ותלקח אסתר", סוד הנשמה שנסתרת אצל האדם, שלוקחים אותה בכח אל המלך זקן וכסיל, שהוא אחשוורוש, היצר הרע המתגבר על האדם, והאדם צריך להיות חזק ואמיץ לצאת מהתאונה המגנה הזו של תאות נאוף, הגוף נהנה מן הגוף, שזו התגברות תאות נאוף, שבאה לאדם על-ידי שופגם מחוץ, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), כי יש ג' מחין פרוסים נגד תאות נאוף המתגברת על האדם, עד שהנשמה, שהיא בחינת אסתר, מנחת בהסתרה שבתוך הסתרה, ונלקחה אל בית מלכות הסטרא אחרא, ואי אפשר לצאת מזה אלא על-ידי עזות ועקשנות דקדושה, וכמוכא בדברי מוהר"ן ז"ל (לקוטי הלכות, ברפת הרי"ח, הלכה ד', אות א'), אשר אין שום יאוש בעולם כלל, ומכל הנפילות והירידות יכולים לעלות, והירידה תהיה תכלית העליה, והכל בכח הצדיק האמת, אשר יכול להכנס בבית הבליעה של הסטרא אחרא, עד שתצטרף להקיא הקאות, בסוד (איוב כ, טו): "חיל בלע ויקיאנו", כי זו גדלת הצדיק האמת, שיכול להכנס בתוך בית הבליעה של הסטרא אחרא, ולהוציא משם את כל הנשמות שבלעה הסטרא אחרא, על-ידי תאות נאוף, שזה היה פת מרדכי להוציא את אסתר, שהיא כלל נשמות ישראל הנמצאים בהסתרה, בבחינת (דברים לא): "ואנכי הסתר אסתיר וגו', שזה "ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש", שהוא היצר הרע, "בהדש העשירי הוא חדש טבת", שאז התגברות הסטרא אחרא, הגוף נהנה מהגוף, שזו תאות נאוף, והצדיק בחינת מרדכי, יכול להוציא גם את הנשמות האלו, וזה מה שאנו רואים, כמה אנשים שהם רשעים גדולים כמה שנים, ועוברים עברות גדולות וחמורות, רחמנא לצלן, ואחר-כך נתעוררים בתשובה ונעשים בעלי תשובה גמורים, כמוכא כמה מעשיות כאלה בגמרא ומדרשים ושאר ספרים. וכמעשה דרבי אלעזר בן הורדיא (עבודה זרה יז), ונתן צווייתא (שפת נוי), וכיוצא באלה מעשיות הרבה מאד בכל דור ודור. ולכאורה תמוה הדבר מאד, הלא (אבות פ"ק ד'): עברה גוררת עברה, וכל מה שעובר עברה יותר, הוא נופל בידי הסטרא אחרא יותר, ומאין בא שלבסוף יתגבר נגד הסטרא אחרא ויחזור בתשובה? אך זה הוא גדל פח הצדיק האמת, שנוכנס לבית הבליעה של הסטרא אחרא, ויכול להוציא משם את כל הנשמות שובלעו בכטן הסטרא אחרא, בסוד: "ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש, אל בית מלכותו", שהיא מלכות הסטרא אחרא;

גנזי המלך

ק"ט

כי באמת בכל אחד מישראל יש נשמה יקרה, שיש לה כח גדול לעמד כנגד היצר הרע וחילוקיו, כי אם לא היה כח באדם לעמד כנגד היצר הרע, לא היה הקדוש-ברוך-הוא נותן לו יצר הרע כזה, כי אין הקדוש-ברוך-הוא בא בטרוניה עם בריותיו (עבודה זרה ג.), וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק ב', סימן מו), שאין מי שיהיו לו מגיעות שלא יוכל לעמד בהם; וכמו שפתיב (בראשית ד, ז): "ואליך תשוקתו, ואתה תמשל בו". אם תרצה — תתגבר עליו, עין שם בפרוש רש"י.

על-פן צריכין לדעת ולהאמין, שבנדאי כל אחד ואחד מישראל, אפלו הפחות שבפחותים, הוא בעל כח גדול לעמד כנגד היצר הרע שלו. ועקר כל החטאים והתאוות שהאדם נלכד בהם, חס ושלום, הוא רק מחמת שטות שאינו יודע מכחו, כי עקר תאוות נאוף, הגוף גהנה מהגוף, שהוא כלל כל החטאים, רחמנא לצלן, נמשך רק ממחין דקטנות, כי הבעל-דבר מתגבר עליו, עד שפילו לבחינת מחין דקטנות, חס ושלום, דהינו שנקטן מחו ונחלש דעתו, עד שאינו יודע מכחו, ונדמה לו שאי אפשר לו לעמד כנגד תאוה זאת, כי עקר הגבורה הוא בלב, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן רמט), שעקר הגבורה הוא בלב, ומי שלבו חזק, יוכל להתגבר בכחו כנגד כל התאוות שבעולם, ואפלו כנגד תאוות נאוף, כמו שראינו כמה צדיקים וכשרים שעמדו בנסיון, רק עקר נפילת כל הנופלין לתאוות רעות, הוא רק מחמת בחינת מחין דקטנות, דהינו שנקטן מחו, עד שאינו יודע מכחו, כי עקר הכח הוא על-ידי חכמה שבמח, כי חכמה הוא אותיות כ"ח-מ"ה, ומ"ה בגימטריה אדם, שעקר כח האדם הוא החכמה, כמו שפתיב (קהלת ז, יט): "החכמה תעז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר", הינו שעקר הכח להיות "עז כנמר" כנגד כל התאוות והפתויים, הוא רק על-ידי חכמה אמיתית, שהיא בחינת מחין דגדלות, כי המחין הם מחיצות פרוטות כנגד תאוות נאוף.

הכלל, אהובי, בני! שהאדם צריך להאמין מאד בכחו, וידע באמונה שלמה, שבנדאי יש בכח שכלו ומחו לעמד כנגד תאוות נאוף, שהוא עקרא דיצרא בישא (עין דבר ויקרא טו:), כי המוח והשכל הוא הנשמה, כמו שפתיב (איוב לב, ח): "ונשמת שדי תבינם". והנשמה של איש הישראל,י

אפלו של הפחות שבפחותים, בודאי היא יכולה לעמד כנגד כל העולם כולו עם התאוות, כי אין זו דרך הענוה להקטין כחו ולומר, שאין לו נשמה גבוהה כמו הצדיקים והקשרים, כאלו אין בידו להיות איש פשוט או צדיק, כי ענוה כזו אסורה, והיא ענוה פסולה, ואין זו ענוה כלל רק מחזין דקטנות, שצריכין להתרחק מזה מאד, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן כב); כי אנחנו מתנגעים בתורה ובתפלה, כדי לצאת מקטנות המחזין, ולכן אין זו מעלה לפל בדעתו, רק אדרבה, צריך כל אחד לומר בדעתו, שיש לו נשמה גבוהה מאד, כי הנשמה של הפחות שבפחותים שבישראל, היא גבוהה מאד מאד. וצריך לומר בדעתו, שאין נאה לו להיות כרוף אחר תאוות, חס ושלום, מפל שפן וכל שפן לעבר איזו עברה, חס ושלום, כמו שכתוב (דברי הימים ב' יז, ו): "ויגבה לבו בדרכי הנו"ה", שצריכין להגביה לבו בדרכי השם יתברך. כי כל אחד מישראל רחוק בפרשו מאד מאד מעברה, חס ושלום, כמו שאמר רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ז); כי כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול לעמד כנגד כל העולם עם תאוותיהן, רק העקר שיזכה לידע מכחו.

נמצא, שבאמת כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול, רק שלאנו כל אחד זוכה לידע מכחו, ולפי נפילת כל אחד לבחינת מחזין דקטנות, דהינו מה שאינו יודע מכחו, כמו-כן נופל לתאוות. והעקר — לתאוות נאוף, שהוא עקר היצר הרע. וכל מה שאדם עובר עברה יותר, חס ושלום, יונק הסטרא אחרא ממנו יותר, וכולע אותו יותר, רחמנא לצלן, ועל-כן לפעמים הסטרא אחרא בולעת את האדם כל-כף, עד שהוא מגיע לעצם פנימיות קדשת יגרוחו, והיא מתחזקת ומתגברת לבלע נקדה זאת גם-כן, ומביאה אותו לידי עברה גדולה, חס ושלום, כדי לבלע אותו לגמרי, חס ושלום, אבל תכף כשהיא רוצה לבלע את עצם פנימיות קדשתו, אזי זאת הנקדה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, כי זאת הנקדה של פנימיות קדשתו, היא בעלת כח גדול מאד, ואי אפשר להסטרא אחרא לבלע אותה בשום אופן. ולא די שאינה יכולה לבלע אותה, אף גם זאת הנקדה טובה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, עד שהיא מכרחת לתן הקאות להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלעה מזאת הנשמה. ומזה בא, מה שלפעמים האדם

נתעורר בתשובה אחר כמה עברות. פי לפעמים עברה מביאה את האדם לידי תשובה, הינו על-ידי שגלכד באיזו עברה גדולה, וחקמא לצלן. על-ידי-זה נתמרמר לבו ונתעורר בתשובה, עד שנעשה בעל תשובה גמור. וכל זה על-ידי שלפעמים הסטרא אחרא מביאה אותו לידי עברה גדולה כל-כף, עד שהוא רוצה לבלע אותו לגמרי, ואז מתגברת פנימיות הנקדה שלו, שהוא בעל כח גדול, שהסטרא אחרא רוצה לבלע גם אותה, ואז היא עומדת להסטרא אחרא בבית הפליעה שלה, ועל-ידי-זה לא די שאינה בולעת את הנקדה הקדושה הזאת, אף גם היא מכרחת להקיא ולהוציא על-ידי-זה כל הקדושות שבלעה. אבל בנדאי אין שום אדם יכול לסמך על זה, חס ושלום, פי האומר 'אחטא ואשוב', אין מספיקין בידו לעשות תשובה (יומא פה:); פי מי יודע אם יהיה לו כח לעמד שם, פי לפעמים התגברות הסטרא אחרא גדולה כל-כף, עד שבולעת אותו לגמרי, חס ושלום, כמו שמצינו כמה אנשים שעברו עברות גדולות ולא שבו בתשובה לבסוף, פי יש בזה ענינים רבים לאין קץ. והם מסוד סתרי דרכי הבחירה, שנתן השם יתברך לכל אדם, שאין מי שיעמד עליהם. אבל אחרי שכבר עבר מה שעבר, חס ושלום, צריך לידע ולהאמין, שאין שום יאוש בעולם כלל. ואפלו אם כבר רצה להתגבר אלפי פעמים להיות איש פשר, ולא עלתה בידו, ונפל למה שגפלו, אפלו אם נפל לעברות גמורות ותמורות, חס ושלום, אף-על-פי-כן צדין יש לו תקנה כל עוד נשמתו בו. והעקר היא האמונה, שתהיה לו אמונה שלמה בהשם יתברך, וישתדל בכל עז להתקרב לצדיק אמת, וישפך שיחו לפני השם יתברך, שיגלה לו את הצדיק האמת, כדי שיזכה על ידו לאמונה שלמה, ואז בנדאי יש לו תקנה לעולם, יהיה אף שיהיה, פי עקר הכח לעמד כנגד היצר הרע, הוא על-ידי אמונה, שהיא כלל ועקר כל התורה כלה. כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מכות כד:): בא חבקות והעמידן על אחת, שנאמר (חבקות ב, ד): "וצדיק באמונתו יחיה". פי עקר האמונה הוא להאמין בחידוש העולם, להאמין שהשם יתברך ברא הכל יש מאין, פי השם יתברך ברא הכל בכ"ח אתון דעבדא דבראשית (עין מקונו-זוהר, תקון יח).

וזאת האמונה, היא עקר הכח של ישראל, להתגבר כנגד כל הקלפות

והתאוות והסטרין אחרנין בגשמיות וברוחניות, כי כל זמן שהוא מקרב לצדיק האמת, שעל-ידי-זה זוכה לאמונה שלמה להאמין בכח מעשיו, שהיא בחינת אמונת חדוש העולם, שהוא עקר האמונה, להאמין שהשם יתברך ברא הכל בכחו וגבורתו, בכ"ח אתון של מעשה בראשית, על-ידי זה הכח יוכל להתגבר לעולם כנגד כל הסטרין אחרנין, וסוף כל סוף ישוב בתשובה שלמה, והסטרא אחרא תחזר ותקיא כל הקדשות שבלעה. וזה סוד מלחמת צמלק שבכל דור ודור, כי זה עקר הבחירה של כל אדם, והבחירה של כל אדם לעמד כנגד היצר הרע, זה סוד מלחמת צמלק, שהוא עקר זיהמת הנפש, שמשם עקר היצר הרע. וזה סוד פורים, שהוא מלחמת המן-צמלק, שעקר הכניעתו היה על-ידי לקיחת אסתר לבית אחשורוש, שהיו בחינת תפלה, בבחינת דין, של הבעל כח, שעל-ידי-זה עקר מפלת המן-צמלק; כי אסתר היא סוד התפלה של דין, כי התפלה היא בחינת אשה יראת ה', פיזוע (עין יתר, חלק א' כד), וכשהתפלה היא בבחינת דין, אזי היא נקראת אסתר, לשון הסתרה, שהיא בחינת דין, בבחינת (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר" וגו', ואז כשהתפלה היא בבחינת דין, אזי הסטרא אחרא רוצה לבלעה כדרכה תמיד, שהיא בולעת את התפלה, שהיא בבחינת דין, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ח').

וזה סוד "ותלקח אסתר אל בית המלך אחשורוש", שאסתר בחינת התפלה, בבחינת דין, נלקחה לבית הסטרא אחרא, למלכות הרשעה, כי הסטרא אחרא רוצה לבלעה. אבל היא היתה בעלת כח גדול, ולא די שלא בלעה אותה, אדרבא, היא עמדה בכית הפליעה שלה, עד שהסטרא אחרא נתנה הקאות על-ידי-זה, פי על-ידי-זה שנלקחה אסתר, דהינו התפלה בבחינת דין, אל הסטרא אחרא, על-ידי-זה היה עקר מפלת הסטרא אחרא, דהינו מפלת המן-צמלק, ולא די שלא בלעו את ישראל, כאשר עלה על מחשבתם הרעה, אדרבא, ישראל יצאו אז מאפלה לאורה, מיגון לשמחה, וחסרו להם כל הקדשות שבלעו מהם, כמו שכתוב (אסתר ח, טז): "ליהודים היתה אורה", 'אורה' זו תורה, ושמחה זה יום טוב, ו'יקר' אלו תפלין (מגלה טו:); הנינו שכל המצוות והקדשות שהסטרא אחרא רצתה לבלעם, הכל החזירה אל הקדשה, פי הכרחה לתן הקאות על-ידי לקיחת אסתר לבית אחשורוש,

וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־הַנְּשִׁים וַתִּשְׂאֶתְחַן
 וַחֲסֹד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלוֹת וַיֵּשֶׁם כְּתוּר־מַלְכוּת
 בְּרֵאשִׁיהָ וַיְמַלִּיכָהּ תַּחַת וְשֵׁתִי:

גנוי המלך

שהיא סוד התפלה של דין, ואז לא די שהחזירה לישראל כל הקדשות והמצוות, וכל גדלתם וכבודם וחשיבותם, כמו שכתוב (אסתר ט, ג): "וכל עבדי המלך והאחשדרפנים והפחות וגו' מנשאים את היהודים" וגו', עד שזכו אחר־כך על־ידי־זה לבגן בית־המקדש שבנה כרש בן אסתר (עזרא א, ה), והחזיר כל הפלים לבית־המקדש (עזר וקרא רבה, פרשה יג, סימן ה). ולא די בכל זה, אף גם עצמיות תיוותם הקרחו להקיא, שזה סוד הגרים הרבים שנתגזרו אז, כמו שכתוב (אסתר ח, יז): "ורבים מעמי הארץ מתנהדים" וגו', והבן למעשה.

יז ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מובא בדברי רבנו ז"ל (לקיטת־מוהר"ן, חלק א, סימן כב), אשר האדם צריך לרחם מאד על בשר הגוף, להראות לו מכל הארה ומכל השגה שהנשמה משגת, שהגוף גם־כן ידע מזאת ההשגה, כמו שכתוב (ישעיה נח, ז): "ומבשרך לא תתעלם", מבשרך דיקא, שלא תעלים עיניך מבשרך, הינו בשר גופך, כי צריכין לרחם מאד על הגוף — לראות לזכור, כדי שיוכל להודיע לו מכל ההארות וההשגות שהנשמה משגת, כי הנשמה של כל אדם רואה ומשגת תמיד דברים עליונים מאד, אבל הגוף אינו יודע מהם. על־כן צריך כל אדם לרחם מאד על בשר הגוף, לראות לזכור הגוף, עד שתוכל הנשמה להודיע לו מכל מה שהיא רואה ומשגת תמיד, וכשהגוף הוא בבחינה זו, היא טובה להנשמה, שלפעמים נופלת ממדרגתה, וכשהגוף צח ואור, תוכל הנשמה להתרומם ולחזור למדרגתה על־ידי הגוף, הינו על־ידי תענוגי הגוף, תוכל לזכור ולעלות לתענוגים שלה; כי מאחר שהגוף גם־כן טוב וכשר, אינו נלכד בהתענוגים, על־כן תוכל הנשמה לחזור על־ידי תענוגי הגוף למעלתה, לתענוגים שלה, וכן גם־כן על־ידי הרשימות שיש בהגוף, על־ידי

הארות שהאיכה בו הנשמה מקדם, תוכל עתה לזכר ולעלות ולחזור למדרגתה, וזה בחינת (איוב יט, כו): "מבשרי אחזה אלוה", מבשרי דיקא, הינו על-ידי בשר הגוף יחזה אלוה, הינו השגות אלקות, הינו שהאדם בגוף יראה ויחזה השגות עליונות, שהנשמה משגת תמיד. אבל פשיש להגוף עזות מבחינת (ישעיה נו, יא): "והפלבים עזי נפש", אין הנשמה יכולה לסמוך עצמה ולהתקרב אל הגוף, להודיע לו מההשגות שלה, כי תוכל להלכד בתקף ועזות הגוף, מה שהגוף עו וחזק בהתאוות, וצריך לזה עזות דקדושה, וכשמשבר עזות ותקיפות הגוף, על-ידי-זה תוכל הנשמה לקרב עצמה אל הגוף, כי לא תהיה גלגלת שם.

והנה אחשוורוש, שהוא מלכות דסטרא אחרא, היה מלא נאוף, שמשם נמשכת העזות של הגוף, ועל-כן התגבר על נשמות ישראל בנאוף, והכשילם בהסתכליות רעות, בזה שאמר (אסתר א, יא): "להביא את ושתי המלכה לפני המלך בכתר מלכות" וגו', ודרשו על זה חכמינו הקדושים (עקרא רבה, פרשה יב, סימן ב'): בקש להכניסה ערמה, ולא קבלה עליה, לפיכך קצף עליה והרגה. אשר דבר זה הוא עזות וחציפות גדולה מאד, אשר לא נראה ונשמע דבר זה מעולם, שמתגבר תאות הגוף עליו פל-כף. ומוכא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, ערובי תחומין, הלכה ד', אות ו'), אשר גם קמן הרשע החציף מאד נגד ישראל בעזות הגוף, על-ידי כפירות ואפיקורסות, פי עקר התגברותו הוא על-ידי פגם אמונה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה י'): שעשה עצמו עבודה ורה, שהוא פגם אמונה. כי הוא מזרע עמלק, שהיה כופר גדול, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ט'); ועקר התגברותו היתה על-ידי שהתגבר עם עזות דסטרא אחרא, שהיא עזות הגוף, כי קמן היה עו פנים ביותר, שהעיו פניו נגד מרדכי אדונו, שנמכר לו לעבד, והוא סלק הבושה מעל פניו, והחציף והעיו בעזות כזאת, שעשה עצמו אליל, ושכלם יכרעו וישתתוו לו, ואשר גם מרדכי אדונו ישתתוו לו, שכל זה הוא תקף עזות דסטרא אחרא, שהוא בחינת עזות מלכותא בלא תגא, בחינת (ישעיה נו, יא): "והפלבים עזי נפש". ועל-כן רצו אז להביא את ושתי המלכה לפני המלך ערמה בשבת, לפני כל השרים והעמים, אשר דבר כזה לא נשמע בעולם, לעשות עזות כזאת, לסלק הבושה לגמרי מעל פניהם.

אף הם רצו אז להגביר, ורחמנא לצלן, עזות דסטרא אתרא בעולם, ועקר העזות היא בתאונה זו של נאוף, שמשם נמשכת גם הכפירות והאפיקורסות. והם רצו אז לסלק הבושה לגמרי, ולהגביר תקף עזות דסטרא אתרא בעולם, ועל-כן צוו להביאה ערמה בשבת, כי שבת היא בחינת 'בשבת פנים לגן-עדן', בחינת עזות דקדושה, והם רצו, חס ושלום, לפגם בבחינת בושה דקדושה, שהיא קדשת שבת, ולהגביר תקף עזות דסטרא אתרא, אשר דבר כזה לא נשמע בעולם. והנה 'אף היא לדבר עברה נתפונה', כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב), אף לא עלתה בינה ובינך, כי השם יתברך ברתמיו, לא הניח להם לגמר מחשבתם הרעה באותן הימים, כי בא ובריאל ועשה לה ונב, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (שם), כדי שלא תעלה בינך מחשבתם הרעה — להגביר תקף עזות דסטרא אתרא בעולם. ונהפוך הוא, כי ושמתי הפרשעת היא עקר עזות דסטרא אתרא, ועל-כן היתה פושטת בנות ישראל, ועושה בהן מלאכה בשבת, וכל זה להגביר עזות דסטרא אתרא, על-ידי פגם קדשת שבת, ועל-כן היתה עושה בהן מלאכה ערמות, כדי להגביר עזות דסטרא אתרא בשבת דיקא, והשם יתברך מפר מחשבת ערמים, ונגזר עליה בשביל זה, שתהרג ערמה בשבת, כי שבת בעצמה נקמה בה והכניעה אותה והרגה אותה, על-ידי העזות דסטרא אתרא דיקא, ומגיה וביה אבא ליזיל ביי נרגא, כי העזות דסטרא אתרא בעצמה הרגה אותה ונקמה בה, כי מפלתה היתה על-ידי עזות דסטרא אתרא, שנתגברה אז על דה פל-קף, עד שצווי להביאה ערמה בשבת, ואף היא לדבר עברה נתפונה. והיתה חפצה בזה מאד, אף השם יתברך לא הניח לגמר מחשבתם, ונתהרגה על-ידי-זה.

נמצא, שעקר מפלתה היה על-ידי העזות בעצמה. כי כף הם דרכי השם יתברך, כי פעל אדם ישלם לו, שהעברה בעצמה נוקמת בהאדם, ואז היתה צמיחת קרן ישועת ישראל, שמאז התחיל להקדים רפואה למכה, כי "תחת הסרפד יצלה הדם", כי תחת ושמתי מלכה אסתר, שהיתה ההפך ממנה מהפוך אל הפך. כי אסתר המלכה היתה צנועה גדולה ביותר מאד מאד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): בשכר צניעות שהיתה בה ברחל, וכתה ויצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שהיתה בו בשאול, וכה

וּצָאָה מִמֶּנּוּ אֶסְתֵּר. נִמְצָא, שְׂכַל עֵקֶר הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת יְחוּס אֶסְתֵּר, שֶׁהֵיוּ כָּלֵם צְנוּעִים גְּדוּלִים, וְכֵן הִיא הֵיחָה צְנוּעָה בְּיוֹתֵר. וְצְנוּעוֹת זֶה בְּחִינַת בְּשֵׁת אֲנָפִין. וְאֶסְתֵּר שְׂמֵרָה אֶת הַשִּׁבְת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ תַּכְמִינֵנוּ הַקְדוּשִׁים (מַגִּלָּה יג.): וְאֵת שִׁבְעֵי הַנְּעוּרוֹת וְגו', אָמַר רַבָּא שֶׁהֵיחָה מוֹנֶה בְּהֵן יְמֵי שִׁבְתָּ. נִמְצָא, שֶׁסָּבַב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו, שֶׁנִּכְנַע תַּקְּףָ עֲזוֹת דִּסְטְרָא אַחְרָא, וְנִתְגַּבֵּר תַּקְּףָ קְדָשְׁת בְּשֵׁת פָּנִים וְצְנוּעוֹת הַקְדָּשָׁה, עַד שֶׁמְלִיכָה אֶסְתֵּר תַּחַת וְשִׁתִּי, שָׁזָה "וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל הַנְּשִׂיִם וַתֵּשֶׂא חַן וְחֶסֶד לִפְנֵי מֶלֶךְ הַבְּתוּלוֹת וַיֵּשֶׂם כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיְמַלִּיכָהּ תַּחַת וְשִׁתִּי"; וְדָרְשׁוּ תַּכְמִינֵנוּ הַקְדוּשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ו', סִימָן יא.): "וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל הַנְּשִׂיִם, וַתֵּשֶׂא חַן וְחֶסֶד" וְגו', רַבִּי חֵלְבוֹ אָמַר: מִלְּמַד שֶׁאֵף הַנְּשׂוֹאוֹת הַבִּיאוּ לִפְנֵינוּ, לְכַף נֶאֱמַר "מִכָּל הַנְּשִׂיִם וּמִכָּל הַבְּתוּלוֹת", "וַיֵּשֶׂם כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיְמַלִּיכָהּ תַּחַת וְשִׁתִּי", עַד שֶׁהִמְלִיכוּ אֶת אֶסְתֵּר, הֵיחָה אֵיקוּנִין שֶׁל וְשִׁתִּי קִיַּמָּת, כִּינּוּן שֶׁנִּשְׂאָ אֶת אֶסְתֵּר בַּת טוֹבִים, בַּת גְּנוּסִים, אָמַר: תִּיחוֹת וְשִׁתִּי תִיִּסַק אֶסְתֵּר, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב: "וַיְמַלִּיכָהּ תַּחַת וְשִׁתִּי"; כִּי אֶסְתֵּר הִיא בּוֹשָׁה דְקְדָשָׁה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִדְרָף עֲזוֹת הַגּוֹף, וַיְכּוּלִים לְהַאִיר גַּם לַגּוֹף הָאֵרֶת הַנְּשָׂמָה.

וּמִזֶּה תְּכִין, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּכָל דוֹר וְדוֹר מִתְגַּבֵּר אַחֲשׁוּרוּשׁ וְהֵמֵן, שֶׁהֵם כָּלֵל לִיצְנֵי הַדּוֹר, נוֹאֲפִים כְּכִלְבִּים, שְׂגוֹרְמִים רְעוֹת וְצְרוֹת רַבּוֹת, חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים, עֲלִבּוֹנוֹת וּבְזִיוּנוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, לְצַדִּיקִים הַדְּבוּקִים בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְעַם תַּקְּףָ זְהֻמָּתָם, הֵם לֹא מַתְבַּיְשִׁים לְצִאת עִם עֲזוֹת נֶגֶד הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, אֵף לְבִסּוּף הֵם נוֹפְלִים נְפִילָה אַחַר נְפִילָה עַד שֶׁנִּתְבַּטְּלִים לְגַמְרִי, כְּמוֹ שֶׁקָּרָה לְוְשִׁתִּי, שֶׁנִּהְרָגָה וְנִתְבַּטְּלָה, דִּיקָא עַל-יְדֵי הָעֲזוֹת שֶׁל נֶאֱמַר. וְדָבָר זֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל דוֹר וְדוֹר, שֶׁמִּצַּד אֶחָד מִתְגַּבְּרַת עֲזוֹת הַגּוֹף עַל הָאֵדָם, לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיא אוֹר אֱלֹקִי, עַל-יְדֵי תֵאוֹת הַגּוֹף, עֲזוֹת דִּסְטְרָא אַחְרָא, עַל-יְדֵי שְׂקוּץ, תַּעוּב, עֵרֶם וְזֵהוּם. וּמִצַּד שְׁנֵי מִתְהַפֵּף מִהַפֵּף אֶל הַהַפֵּף "וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל הַנְּשִׂיִם וַתֵּשֶׂא חַן וְחֶסֶד לִפְנֵי מֶלֶךְ הַבְּתוּלוֹת, וַיֵּשֶׂם כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ, וַיְמַלִּיכָהּ תַּחַת וְשִׁתִּי"; שָׁזָה מַה שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹצְאִים, שֶׁאֵף שֶׁהַעֲזוּ פָּנִים, רֵאשֵׁי הָעַרְבֵי-רַב, יִמַח שְׁמֵם, מִתְגַּבְּרִים עַל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים — לְהַעֲלִימָם וּלְהַסְתִּירָם מִן הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי עֲזוֹתָם, עֲזוֹת דִּסְטְרָא אַחְרָא, שֶׁהֵם נוֹאֲפִים כְּכִלְבִּים, כְּמוֹ אַחֲשׁוּרוּשׁ

וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָדוֹל לְכָל־שָׂרָיו וְעַבְדָּיו אֶת מִשְׁתֶּה אֶסְתֵּר וְהֵנַחַה לַמְּדִינֹת עֲשָׂה וַיִּתֵּן מִשְׂאֵת כִּיד הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

וכן ושתי, ששניהם לדבר עברה נתכוננו, אף-על-פי-כן לא עוזר להם שום דבר, כי לבסוף נתהפך מההפך אל ההפך, כי החן האמתי של הצדיקים עולה למעלה למעלה, ונתקם אצלם: "ותשא חן וחסד לפניו וגו', וישם בְּתֵר מַלְכוּת בְּרֵאשָׁה" וגו', כי שָׂמָם שֶׁל הַצְּדִיקִים עוֹלָה מֵעֵלָה מֵעֵלָה, וְאֵת וְשֵׁתִי שֶׁהִיא נְאוּף, וְאֵת הַמֶּן שֶׁהוּא כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, שְׁנֵיהֶם נִתְבָּטְלוּ מִן הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי שְׁמוֹזְכָּיִם אֵת הַגּוֹף מִכָּל הַתְּאוּוֹת, וּמְאִירִים גַּם לְהַגּוֹף הָאֲרוֹת הַנִּשְׁמָה, שֶׁהוּא גְלוּי אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמִזֶּה בְּעֲצָמוֹ נִמְחַק הַמֶּן־עֲמֻלָּק, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (ברכות נח.): "לך הַגְּזֵ"ה הַמְּמַלְכָּה" — זו מַלְחַמַת עֲמֻלָּק. וּבִזְוֶה שְׁמֹגְלִים אֵת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ גַּם בַּגּוֹף הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי, עַל־יְדֵי־זֶה מוֹחֲקִים אֵת עֲמֻלָּק, שֶׁהוּא הַגְּאוּף וְהַכְּפִירוֹת מִן הָעוֹלָם, וְהַבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

יח וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָדוֹל לְכָל שָׂרָיו וְעַבְדָּיו: צָרִיף שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, בְּנִי!
אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאֹת בְּלַעֲדֵי יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה וּמְהִיָּה
וּמְקִיָּם אֵת כָּל הַבְּרִיאָה כָּלָה, וְדוּמָם, צוּמָת, חִי, מְדַבֵּר, זֶה לְבוּשׁ לְגִבֵּי אֵין
סוּף בְּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁאֲדָם זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְמִדְרַגָּה זוֹ, לַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיָּה אֵת כָּל
הַבְּרִיאָה כָּלָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֵׂה שְׂמֵחָה גְדוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת,
וְאֶפְלוּ אֵלוּ הַצְּדִיקִים, שֶׁסָּבְלוּ סָבֵל רַב כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם מְשַׁעִים אַרְוִירִים, רִשְׁעֵי
עַרְב־רַב, שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי לֹא יִחַלֵּק וַיְרַדֵּף אֶת־זוּלָתוֹ, אֵלֹא
אִם־כֵּן יֵשׁ לוֹ שֶׁשׁ שֶׁל גּוֹי עַרְל טָמֵא, כִּי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם בְּשֶׁרֶשׁ אֶחָד,
מְאֻחָדִים בְּאֻחָדוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְשִׂמְחָה אֵין שׁוּם פְּרוּד, וְאִם רוֹאִים שֶׁאֶחָד רוֹדֵף
אֵת הַשְּׂנִי, צְרִיכִים לְדַעַת, שֵׁישׁ פְּסוּל בְּמִשְׁפַּחְתּוֹ. וּכְמֵאֲמָרָם ו"ל (קדושין עא.):
כְּשֶׁאֵנִי רוֹצֶה לְהַשְׁתַּדֵּף עִם אִיזוֹ מִשְׁפַּחָה, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם הֵם פְּגוּמִים אוֹ בְּאִים
מִמִּשְׁפַּחַת פְּסוּלִים מְגַעְלִים בְּזִהְמַת נְאוּף, הֵיכִי נַעֲבִיד, אָמַר לִיָּה זֵיל בְּתֵר
שְׂתִיקוֹתָא, כִּי הֵאֵי דְבְּדָקִי בְּנִי מְעַרְבָא, כִּי מִינְצוּ בִי תְרֵי בְּהַדִּי תְּדִדִי חֲזוּ הֵי

מנייהו דקדים ושתיק, אמרי הי מיחס טפי. ולכן אם אתה רואה שאחד רודף את השני, ומדבר עליו כל דבר אסור, ובפרט מי שחולק ורודף את הצדיק הדבוק באין סוף ברוך הוא, בבטול כל הרגשותיו, והוא בטל ומבטל לגמרי אליו יתברך, צריכים לדעת שזה שרודף אותו הוא נואף, טמא מטמא, "שקץ תשקצנו כי טמא הוא", ואף שגראה לך שהוא רב רבנן. צדיק ומקבל וכו', אם הוא יורד לחייו של הזולת, ומעורר עליו תמיד מחלקת, תדע שזה נולד בפסול, ואת מעשיו המגנים של אמו הוא מגלה, רחמנא לישיבון, אוי לו ואוי לנפשו!

ודבר זה מצוי מאד בדורות אלו, שהתערבו בין נשמות ישראל רשעים אורזים, הרודפים את הצדיקים בגאנה וכוז, ואף שהם מתדשים חדושים ולומדים ברבים, הם 'שדין יהודאין', פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן כח), וכל למודם של התלמידי חכמים, שדין יהודאין, הוא בא מאלפין נפולין. ולכן אלו הצדיקים שסובלים חרופין וגדופין, עלבונות וכוזונות ושפיכות דמים, מהטמאים המטמאים האלו, תלמידי חכמים 'שדין יהודאין', אין עצה אחרת, רק לברת אליו יתברך, ולהיות בבחינת תולעת, וכמו שאמר דוד המלך (תהלים כב, ז): "ואנכי תולעת ולא איש, חרפת אדם וכוזי עם: כל ראי ילעגו לי יפטירו בשפה נייעו ראש"; ולכן אלו הצדיקים, שעוברת עליהם מדת הגבורה, שרודפים אותם על לא דבר, וכשזוכים להתחזק אפלו בתכלית העולם וההסתר שהם נמצאים, כי כלם מעלימים ומסתירים אותם, על-ידי זה זוכים אחר-כך, שמלך המלכים הקדוש-ברוך-הוא מגביה אותם, וזוכים לינק מאורו יתברך, בסוד היחוד העליון, ועיר ונוקבא. וזה "ויעש המלך משתה גדול לכל שריו ועבדיו, את משתה אסתר והנחה למדינות עשה, ויתן משאת כנד המלך"; הינו המלך, מלכו של עולם, עושה משתה גדול, שהוא סוד שתיה, שת"ה ג"ה, שהם המחין, ואלו הצדיקים זוכים להמתיק את כל הדינים מעל כלל ישראל, כי בזה שהם מוסרים את נפשם, שהוא שמם, על-ידי זה ממתיקים את כל הדינים שנגזרו על נשמות ישראל, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן רס), בסוד השם הוא הנפש, כמו שפתוב (בראשית ב, יט): "נפש תיה הוא שמו", שכל זה הוא "והנחה למדינות עשה", שאלו

יט וּבַהֲקִבֵץ בְּתוּלוֹת שְׁנִית וּמֵרֶדְכִי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ:

גְּנֹזֵי הַמֶּלֶךְ

הצדיקים הסובלים עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, גורמים ניקח לעלאין וניקח לתפאין, וממשיכים חסדים ורחמים גמורים, "וייתן משאת פיד המלך", וזה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה נג, סימן י'): "וייעש המלך משתה גדול", גדולי עולם היו שם, הינו בשביל גדולי עולם הצדיקים, שעוברים העלם והסתר מרשעים ארורים, והקדוש-ברוך-הוא נמצא אתם תמיד, וראוי להם להתחזק, כי בוא יבואו על שכם. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה נג, סימן יח): "וייעש המלך משתה גדול", גדול עולמים היה שם, הךא הוא דכתיב (דברים ל. ט): "כי ישוב ה' לשוב עליך לטוב", כי הקדוש-ברוך-הוא נמצא עם הצדיקים הסובלים עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, מרשעים ארורים, רשעי ערב-רב, תלמידי חכמים, 'שדין יהודאין', העקר שיתחזקו, ולא יתפעלו מאלו הרשעים הארורים, וזה 'וייעש המלך משתה גדול', עולה מספר ה' פעמים ר"ו, שהוא סוד הגבורה, עם שם טפטי"ה וארבע תבות, שהוא שם המתשבה שושמרת על ידה, כי שם כוז"ו, שהם אותיות אחרי הנו"ה במלואו כזה: כ"ף וא"ו זי"ן וא"ו עולה טפטי"ה, וכל זה זוכים הצדיקים הבטלים אליו יתברך בעת צרתם, שצריכים לסבל מרשעים ארורים, טמאים מטמאים, רשעי ערב-רב, תלמידי חכמים, שדין יהודאין, ובלבד, אהובי, בני, שתק שתק! ואז תבוא על שכם, והבן למעשה.

יט וּבַהֲקִבֵץ בְּתוּלוֹת שְׁנִית, וּמֵרֶדְכִי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: צריך שתדע, אהובי, בני: אשר מובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נ), שמרדכי הוא הצדיק, אשר יכול לרדת לכל ההסתרות, ולגלות גם שם תורה, כי דיקא במקומות הנמוכים, שם מתלבשת תורה עמקה, עמק עמק מי ימצאנה. ובאמת נשמת האדם היא חלק אלוה ממעל, בסוד בתולה, שהוא סוד סתימת הנוקבא, לבל ישלט זר במעין תתום, רק יסוד צדיק יכול לפתח את הבתולים, לגלות את האור האין סוף ברוך הוא, שיש בתוך הנשמה. ולכן

כַּ אֵין אֶסְתֵּר מַגִּדַת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת-עֲמָהּ כַּאֲשֶׁר צִוְּהָ
עַלֶּיהָ מֵרַדְכִי וְאֶת-מֵאֵמֶר מֵרַדְכִי אֶסְתֵּר עֲשֵׂה
כַּאֲשֶׁר הִיתָה בְּאִמְנָה אִתּוֹ: ֹ

גנזי המלך

מֵרַדְכִי, הוּא אֹר יִסוּד אַבָּא, וְלִכְּנֵן דִּיקָא הוּא יְכוּל לְרַדַּת לְנוּקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּה, וְלַהֲעֵלוֹת וְלַהֲגַבִּיחַ אֶת הַנְּשָׁמוֹת, וְלַקְרֹב אוֹתָן אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלַגְלוֹת לָהֶן אֶת פְּנִימִיּוֹת וְרוּי סְתָרֵי תוֹרָה, כִּי יְכוּל לִפְתַּח אֶת הַבְּתוּלִים, וְהוּא סוּד גְּנוּז מְאֹד, הַיּוֹדֵעַ סוּד זֶה, יְכוּל לְקָרֵב אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת, וְלַגְלוֹת עַל יָדֵן תוֹרָה עֲמָקָה; כִּי בְּמִקְוֵמוֹת אֱלוֹי יֵשׁ תוֹרָה עֲמָקָה מְאֹד, רְזִי וְסְתָרֵי תוֹרָה, וְזֶה "וְבַהֲקִבֵץ בְּתוּלוֹת שְׁנִית, וּמֵרַדְכִי יֵשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ"; הֵינּוּ אֶפְלוֹ הַנְּשָׁמוֹת שְׁכָבֵר נִפְלוּ, שֶׁהֵן בְּסוּד בְּתוּלוֹת, שְׁנֵר לֹא נִגַע בָּהֶן, כִּי הַנְּשָׁמָה, אֶפְלוֹ שְׁהִיא מְכַסֶּה בְּכָל מִינֵי פְסוּיִים שֶׁל הַסְּטֵרָא אַחֲרָא, הִיא לֹא נִכְנַעַת אֲלֵיהֶם. וְכִמוֹ שְׁגֵלָה לְנוּ רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן פ'), שְׁאֶפְלוּ אֱלוֹי הַנְּשָׁמוֹת הַרְחוּקוֹת מְאֹד, אִם רַק יִרְצוּ לַהֲעֵבִיר אוֹתָן עַל דְּתָן, אֲזִי הֵן יְכוּלוֹת לְלַכֵּת עַד מְסִירוֹת נֶפֶשׁ, כִּי נִקְרַת הַיְהוּדוֹת לֹא מְנִיחָה אוֹתָן, שְׁנֵה סוּד בְּתוּלָה, שְׁנֵר לֹא יִגַע בָּהֶן, וְלִכְּנֵן "וּמֵרַדְכִי יֵשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ", שֶׁהוּא יִסוּד אַבָּא הַפּוֹתַח אֶת שַׁעְרֵי הַמֶּלֶךְ, וּבְכָל פַּעַם שֶׁמִּתְקַבְּצוֹת אֱלוֹי הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוּשׁוֹת הַבְּאוֹת לְהִתְחַמֵּם אֶצֶל הַצְּדִיק, בְּסוּד "וְבַהֲקִבֵץ בְּתוּלוֹת שְׁנִית", הוּא מְאִיר בְּהֵן אֶת הָאוֹר אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, גְּלוּי אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְחַזְקֵן וּמְעוֹדְדֵן, וּמְשַׁמְחֵם וּמְקַרְבֵן אֱלוֹי יִתְבָּרַךְ, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

כַּ אֵין אֶסְתֵּר מַגִּדַת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת עֲמָהּ, כַּאֲשֶׁר צִוְּהָ עַלֶּיהָ מֵרַדְכִי: צְרִיךְ שְׁתַּדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ר'), שְׁסוּד א' — אֱלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּלוּל מִשְׁלֹש נִקְרָוֹת: נִקְרָה עַלְיוּנָה זֶה הַצְּדִיק, בְּאֲמָצַע אֱלוֹי הַבְּנוּיוֹנוֹת וְהַשְּׁפִיכוֹת דְּמִים שְׁאֵדָם צְרִיךְ לְסַבֵּל, נִקְרָה תַּחְתּוּנָה זֶה הַנְּשָׁמָה, הֵינּוּ כִּי הַנְּשָׁמָה נִמְצָאת כְּאֵן לְמִטָּה בְּהַסְּתָרָה שְׁבִתוּף הַסְּתָרָה, וְנִפְלָה לְמִקּוֹם שְׁנִפְלָה, וְאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִתְעַלּוֹת, אֲלֵא עַל-יְדֵי הַצְּדִיק, שֶׁהוּא יְכוּל לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת חוֹרָה אֱלוֹי יִתְבָּרַךְ, אֲכָל כְּדֵי שְׁהִנְקָה הַתַּחְתּוּנָה שֶׁל הָא' שְׁהִיא הַנְּשָׁמָה, תִּקְבַּל מִהִנְקָה הַעֲלִיּוּנָה שֶׁל

גנזי המלך

קלא

הא', שזה הצדיק, הוא צריך לעבר את הו', שהוא קו האמצעי, שהוא בחינת שמים – אש ומים, שהם הבחינות (כבא מציעא נח): דאזיל סמקא ואתי חורא; כי אי אפשר בשום פנים ואופן לקבל מהצדיק, אלא שסובל עלבונות ובחינות ושפיכות דמים. ומובא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי הלכות, אבדה ומצואה, הלכה ב', אות ג'), שזה סוד פורים, סוד מרדכי ואסתר, כי המן-עמלק בקש לאבד את כל היהודים; פי עקר הכנעת עמלק הוא על-ידי מלכות הקדושה, דהינו מלך ישראל שנצטוו להכרית זרעו של עמלק, אבל על-ידי מלכות של אמות העולם הוא מתגבר, חס ושלום, ועל-פניו אז ישאל בספקנה גדולה, אשר לא היתה כזאת, כי עמלק הוא מעולם רצועת מרדות לישראל (במדבר רבה, פרשה יט, סימן כ'), אך תמיד היה רוצה להתגבר בעת שהיו לישראל מלכים, דהינו בימי משה רבנו, שהיו ישראל במעלה עליונה, והיו מתגברים נגדו, וכן בימי שאול המלך, התגברו ישראל עליו והכניעו אותו, אף עכשו רצה להתגבר, בימי מלכות הרשעה בימי אחשורוש מלך עכו"ם, ועל-פני התגברותו אז היתה בתקף גדול, אשר לא היתה כזאת, כי לא די שלא היה מלך ישראל להכניעו, אף גם להפך התגבר ביותר על-ידי מלך עכו"ם, שהוא אחשורוש. ועל-פני היה מתגבר מאד, ורצה לאבד את כל היהודים, ועל-פני הפיל פור בירח שמת בו משה, שהוא סוד נקדה העליונה, פי כשהנקדה העליונה מאירה בנקדה התחתונה, אזי נכרת זרעו של עמלק, ועל-פני רצה להתגבר, חס ושלום, בעת שנסתלק משה, שזהו סוד החעלמות נקדה העליונה, חס ושלום. ועשה השם יתברך עמנו נסים ונפלאות, על-ידי מרדכי ואסתר, שהם סוד נקדה העליונה ונקדה התחתונה. ואסתר שהיא סוד נקדה התחתונה נלקחה אל המלך אחשורוש, זה סוד "ואציעה שאול הנגן", שנפלה לעמקי הקלפות, שזו הנשמה, שנפלה בשאול תחתית ומתחתיו, על-ידי המן-עמלק. אבל אסתר, שהיא סוד נקדה התחתונה של הא', שהיא הנשמה שנופלת בעמקי עמקים, בשאול תחתיות, אינה מתנאשת כלל, אלא גם שם מחפשת אחריו יתברך, ויודעת אשר מלכותו יתברך בכל משלה, שבחינת אסתר שהיא הנקדה התחתונה, נכנסת ומסתרת עצמה אפלו במלכות הרשעה, סוד "ואציעה שאול הנגן", שיודעת שגם שם נמצא הקדוש-ברוך-הוא, ועל-ידי-זה היא עוסקת להכניעם ולהשפילם. פי אסתר הצדקת היתה מוצאת אותו יתברך, ומתדבקת בו

יתברך, אפלו כשנלקחה אליו. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו:), שבשעה שנכנסה לביתו של אחשורוש, שהיה מלא גלולים, נסתלקה הימנה שכיתה, והיתה צועקת (תהלים כב, ב): "אלי אלי למה עזבתני וגו', ועל-ידי-זה בעצמו מצאה אותו יתברך גם שם, כי במקומות הללו, בעמקי השאול תחתית ומתחתיו, כשנופלים שם, אם לא מתנאשים, אלא מבקשים ומחפשים אתיו יתברך, על-ידי-זה בעצמו מתדבקים בו יותר. ועל-פן על-ידי אסתר, שנלקחה אל המלך אחשורוש, שזה סוד: "ואציעה שאול הנגד", שלא התנאשה, אלא מצאה את הקדוש-ברוך-הוא גם בתקף ההעלמה וההסתרה, על-ידי-זה נכרת המן-עמלק; כי עקר פריתות ורעו של עמלק הוא על-ידי נקדה התחונה, שמשתקקת לעלות על הנקדה העליונה, שזה בעצמו היחוד בין מרדכי ואסתר, נקדה עליונה ונקדה תחתונה. אבל כדי לקבל מהצדיק, ההכרח לעבר עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, שזה מה שעבר על אסתר המלכה, שהצרכה להפנס אל טמא מטמא כמו אחשורוש, בית מלא גלולים ואילים, וצעקה בקולי קולות: "אלי אלי למה עזבתני וגו', ולא התנאשה בשום פנים ואפן, אלא מצאה גם שם את הקדוש-ברוך-הוא. וכל זה היה רק בזכות הצדיק האמת מרדכי, שהוא נקדה העליונה, שלא היה מעלים עין ממנה, והיה מאיר נקדה העליונה בנקדה התחתונה. כי מה שנקדה עליונה מתחזקת, אפלו שנמצאת במדור הקלפות, זה רק מפת הצדיק האמת, שהוא נקדה עליונה, שהוא מתזק את הנקדה התחתונה. ואינה עונה למחרפה ולמבזה פלום, אלא היא אוחזת בפלף השתיקה, על-ידי-זה עולה למעלה, הינו שמתאחדת נקדה התחתונה בנקדה העליונה, על-ידי הדמימה והשתיקה בעת שהיא סובלת עלבונות ובזיונות, שזה הו', שהוא בין ה' עליונה וה' התחתונה שבא, סוד אלופו של עולם.

וזו סוד "אין אסתר מגדת את מולדתה ואת עמה, באשר צוה עליה מרדכי", כי הצדיק האמת, בחינת מרדכי, אומר לה לשתיק, ולא לענות למחרפה ולמבזה שום דבר, שזה סוד דמימה ושתיקה, סוד (תהלים לו, ז): "דום להגז"ה והתחולל לו", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (גטין ז, א), והוא יפיל לך תללים תללים; כי כששוחקים למחרפו ולמבזו, על-ידי-זה ממילא גמתק

הרע מן האדם, וזוכה לקבל הארה נוראה ונפלאה מהצדיק האמת. וכל זה הוא מלמד אותנו, שאם אנחנו רוצים לקבל ממנו, ההכרח לשמע עלבונות, בזיונות ושפיכות דמים, חרופים וגדופים, ואם ישתקו, ויקימו (תהלים לז. ז): "יום לתנ"ה והתחולל לו", שזה בחינת ידם וישתק, על-ידי-זה באמת יקבלו ממנו, ויהיה היחוד בין נקדה עליונה ונקדה תחתונה, שזה סוד תבור בין מרדכי לבין אסתר. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר ובה. פרשה ו. סימן יב): "אין אסתר מגדת מולדתה", מלמד שתפשה שתיקה בעצמה כרחל זקנתה, שתפשה פלג שתיקה, צמדו כל גדולי זרעה בשתיקה. רחל תפשה פלג שתיקה, ראתה סבלנותיה ביד אחותה ושתקה. בנימין בנה תפש בשתיקה, תרע שאבנו שהיתה בחשן היתה ישפה, כלומר יודע היה במכירת יוסף ושותק, ישפ"ה ישפה ושותק. שאול בן בנה (שמואל א' י. טז): "ואת דבר המלוכה לא הגיד לו". אסתר — "אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה", ועל-ידי-זה זכתה, שעל ידה נתלה המן עצמלק, ונמחקה מלכות דסטרא אחרא. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג.): ולמה נקרא שמה אסתר? על שם שהיתה מסתרת דבריה, שנאמר: "אין אסתר מגדת את עמה" וגו'. פי דיקא קשעובר על האדם צרות ויסורים וכלבולים ומכאובים, עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, בשביל להתקרב אל הצדיק האמת, ואינו משיב למחרפו ולמבזו שום דבר, על-ידי-זה יכול להתעלות בתכלית העליה. וכן בכל פרט, כשאדם סובל עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים מרשעים אדורים, שמציקים ומצערים אותו, והוא שותק, ואינו משיב למחרפו ולמבזו שום דבר, על-ידי-זה זוכה לרוח-הקדש ברור, כמובא (זהר חקת קפג.): "ותלבש אסתר מלכות", דאתלבשת במלכות עלאה קדישא ודאי לבשה רוח-הקדש. מאי טעמא זכתה להאי אתר, בגין דנטרא פומה דלא לחנאה מידי. הדא הוא דכתיב: "אין אסתר מגדת מולדתה", ואוליפנא כל מאן דנטיר פומיה ולישניה זכי לאתלבשא ברוח דקדשא, וכל מאן דסטוי פומיה למלה בישא הא ודאי ההוא מלה בישא עליה. ולכן, אהובי בני! ראה להתחזק בירתך שאת וביתך עז. ואם אתה רוצה לקבל מהצדיק האמת, שתק, למחרפה ולמבזה נפשך, ועל-ידי-זה תזכה שיאיר בך הצדיק האמת את אורו הגנוז, ותהיה נקלל בו, כי על-ידי הדמימה והשתיקה, מתחברים יסוד נקדה עליונה ונקדה תחתונה, והבן למעשה.

כא בַּיָּמִים הָהֵם וּמַרְדֵּכִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ קָצַף
בְּגִתּוֹ וְתָרַשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמָרֵי הַסֹּף
וַיִּבְקֶשׁוּ לְשַׁלַּח יָד בַּמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרֶשׁ:

גנזי המלך

כא בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר הקדוש-ברוך-הוא מחיה ומחיה ומקיים את כל הבריאה פלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, בזה יציל אותו הקדוש-ברוך-הוא מפל צרותיו, ונצל מפל אויביו ושונאיו. כי בזה שאדם מחזיר בעצמו אמתת מציאותו ותברך, בזה נסתר בסתר צל פנפיו ותברך, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נה), שעל-ידי שממשיכים על עצמו יד ה', שיודע שכל פרט ופרט משגח ממנו ותברך, על-ידי-זה נתקיים אצלו (ישעיה נא, טז): "ויבצל ידי כסיתיד"; כי נסתר בצלו ותברך, ואז אף אחד לא יכול לעשות לו שום דבר. וכודאי מרדכי הצדיק קיים את זה בשלמות, בשעה שעמד עליו המן הרשע, כמוכא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, פורים, הלכה ה', אות ה'), שהמן המשיך רע-עין על עם ישראל בכלליות, ועל מרדכי בפרטיות, וכמו שכתוב (אסתר ה, יג): "וכל זה איננו שוה לי, בכל עת אשר אני ראה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך"; כי לא היה יכול לסבל אותו. וכודאי מרדכי הסתיר את עצמו בסתר צל פנפיו ותברך, ועל-ידי-זה ראה במפלתו. וכך צריך כל בר ישראל להתנהג בשעה שעומד עליו איזה רשע ארור וטמא, שייסתיר את עצמו בסתר צל פנפיו ותברך, וימשיך על עצמו אורו ותברך, וידע אשר דבר גדול ודבר קטן אינו געשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ועל-ידי-זה גחלים אתה מפיל על ראש שונאך. ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר וכה, פ'רשה יג, סימן ה'): רבי ברכיה בשם רבי לוי אמר, כתיב (תהלים מו, ט): "לכו חזו מפעלות הוי"ה, אשר שם שמות בארץ", הקציף עבדים על יד אדוניהם, לתת גדלה לצדיקים, הנה הוא, דכתיב: "קצף בגתו ות'רש" וגו', לתת גדלה למרדכי; כי הרבה פעמים קם על אדם איזה רשע מרשע, ולבסוף מהרשעות שרוצה לעשות לאדם, יוצא מזה טוב, שזה הקציף עבדים על יד אדוניהם, לתת גדלה לצדיקים.

וְדָבָר זֶה שֶׁיֵּף בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן, אִם אָדָם רַק לֹא יִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם אִפְּן, אִזּוֹ
 יֵרָאֶה נִסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי בְּאֵמֶת הַצַּדִּיק
 הַדְּבוּק בְּאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, בּוֹ מִקְנֵא הַסֵּמ"ךְ-מ"ם מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרֹט מִי
 שְׁמוֹנֶפֶה אֶת הַרְבִּים וּמְחֻזְרִים בַּתְּשׁוּבָה, עָלָיו מְעוֹרֵר הַסֵּמ"ךְ-מ"ם בְּכָל פַּעַם
 מִחֻלְקֵת חֲדָשָׁה, וְרוֹצֵה רַק לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וְהוּא נִמְצָא בְּכָל פַּעַם
 בְּצַרְהָ גְדוּלָה, אָבָל אִם מִסְתִּיר אֶת עֲצָמוֹ בְּסִתְרָא צֶל כְּנַפְיָו יִתְבָּרַךְ, וְתַמִּיד מְשִׁים
 אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְפָנָיו עֵינָיו, וּמְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה כָּל
 אֵלֹו שְׁקָמִים עָלָיו – נוֹפְלִים בְּנִפְיָה אַחַר נִפְיָה, וְלוֹ יֵשׁ תְּקוּמָה, וְכַעֲיֵן
 שְׁאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.) עַל הַפְּסוּק (אֶסְתֵּר ב, כא): "בַּיָּמִים הָהֵם
 וּמְרַדְכֵי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ קִצְפָּה בְּגִתָּן וְתַרְשִׁי", אָמַר רַבִּי חֵיָא בְּרַ אָבָא, אָמַר
 רַבִּי יוֹחָנָן: הַקִּצְיָה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶדוֹן עַל עַבְדָּיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹן צַדִּיק,
 וּמִנּוּ? יוֹסֵף, שְׁנֹאֲמַר (בְּרַאשִׁית מא): "וְיִשָּׁם אֲמֵנוּ נַעַר עַבְרִי" וְגו', עַבְדִּים עַל
 אֲדוֹנֵיהֶן לַעֲשׂוֹת גַּם לַצַּדִּיק, וּמִנּוּ? מְרַדְכֵי, דְּכַתִּיב: "וַיַּוְדַע הַדָּבָר לְמְרַדְכֵי" וְגו';
 רֹאִים מִזֶּה, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁהַצַּדִּיק צָרִיף לְהַתְּעַלּוֹת אוֹ לְרֹאוֹת גַּם, הוּא נוֹפֵל
 בְּצַרְהָ, וְכִמּוֹ שְׁאֵמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סְפָר־הַמִּדּוֹת, אוֹת יְשׁוּעָה, סִימָן טז): כְּשֶׁאָדָם בָּא
 לְאִיזָה נִסְיֹון, יַדַּע כְּשֶׁיַּעֲמֵד בְּזֶה הַנִּסְיֹון, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲשֶׂה לוֹ גַּם;
 וְעַקֵּר הַנִּסְיֹון – לְרֹאוֹת אֵל מִי יִפְנֶה בְּעַת צָרָה. וְלִכֵּן אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל
 (סְפָר־הַמִּדּוֹת, אוֹת נְסִיֹון, סִימָן א'): הַנִּסְיֹון הוּא בְּשֶׁבִיל לְגַדֵּל וּלְפָרֵסם אֶת הָאָדָם.

וְלִכֵּן אֲשֶׁרֵי הָאָדָם הַזּוֹכֶה לְהַחְזִיק מִעֲמַד בְּעַת צְרוּתוֹ, וְאִינוּ נִשְׁבֵּר מִכָּל מַה
 שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נֹצֵל מִכָּל צְרוּתוֹ. וְזֶה מַה שֶׁקָּרָה
 לְמְרַדְכֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהֵמֵן חָשַׁב מִחֲשָׁבוֹת, אִיף לְהַעֲבִיר אֶת מְרַדְכֵי וּלְתַלּוֹתוֹ עַל
 הָעֵץ, וְחָשַׁב שֶׁיִּצְלִיחַ בְּמִזְמָתוֹ, וּלְכַסּוֹף לֹא רַק שְׁלֹא הַצְּלִיחַ, אֲלָא שְׁנַעֲשֶׂה
 מְרַדְכֵי מִשְׁנֵה לְמַלְךְ, וְנִתְעַלָּה עַל כָּלָם. וְהַכֵּל הִיָּה בְּדַרְךָ גַּם, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְדֻרָשׁ אֲגוּדָה): "בַּיָּמִים הָהֵם וּמְרַדְכֵי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ קִצְפָּה
 בְּגִתָּן וְתַרְשִׁי", אָמַר רַבִּי לׁוֹי: לְמַה קִּצְפָּה בְּגִתָּן וְתַרְשִׁי? אֲלָא כְּשֶׁנִּכְנסָה אֶסְתֵּר
 לְמַלְכוּת, אָמְרָה לְאַחַשְׁוֵרוּשׁ, לְמַה אֵין אַתָּה עוֹשֶׂה כְּשֶׁמֶ שְׁהִיוּ הַמְּלָכִים
 הַרְאִשׁוֹנִים עוֹשִׂים, שְׁהִיוּ מוֹשִׁיבִין אֲדָם צַדִּיק יְהוּדִי, יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ;
 נְבוּכַדְנֶצַּר הוֹשִׁיב אֶת דְּנִיָּאל עַל פְּתָחוֹ, שָׂאם יִגִּיעַ לוֹ דָּבָר, הִיָּה אוֹמֵר לוֹ,
 שְׁנֹאֲמַר (דְּנִיָּאל ב, מט): "וְדְנִיָּאל בַּתְּרַע מִלְּכָא", אָמַר לָהּ: מִכִּירָה אַתָּה יְהוּדִי

כב וַיִּזְדַּע הַדָּבָר לְמַרְדֳּכָי וַיִּגַּד לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מַרְדֳּכָי:

גנזי המלך

בשער? אמרה לו: יש כאן אדם צדיק וכשר ושמו מרדכי יהודי. בגתן ותרש היו יושבין בשער, בינו שהעבירן המלך, והושיב את מרדכי, שם קצפו, שנאמר: "קצף בגתן ותרש", מה עשו? אמרו: הואיל והעבירנו המלך ממקומנו, גלה ונהרג את המלך בצנעה, והיה הכל אומרים, כשהיו בגתן ותרש משמרין את המלך, היו משמרין אותו יפה, עכשו שהושיב שם יהודי — נהרג. והיו עומדין ומשיחין, ולא היו יודעים שמרדכי מיושבי לשפת הגזית הנה, והנה יודע בשבעים לשון, ושמע אותם שהיו אומרים: נטמין נחש בקיתון המלך, ונעמד וישתה וימות. ושמע מרדכי הדבר, שנאמר: "ויזדע הדבר למרדכי ויגד לאסתר המלכה", ויש אומרים ברוח הקדש נאמר לו: מפל זה רואים, איך שאסור להתנאש, אפלו שנדמה לו שהשונא הכי גדול יצליח לעשות לו רע, חס ושלום, עליו לברח רק אליו יתברך, ולהסתתר בסתר צל כנפיו יתברך, ועל ידי זה תהיה מפלה לשונאיו, והוא יעלה מעלה מעלה, והבן למעשה.

כב ויזדע הדבר למרדכי: צריך שתדע, אהובי בני! אשר הצדיקים רבקים כל-כף בו יתברך, עד שמתגלים להם סודות ורזין עלאין וסתרי נסתרות; פי כשאדם מבטל את עצמו לגמרי לגבי האין סוף ברוך הוא, ומנתק את מח-מחשבתו לגמרי מהכלי העולם הזה, ומרביק את עצמו באמתת מציאותו יתברך בבטול כל הרגשותיו, ומציר בדעתו, איך שהכל לכל רוחניות חיות אלקותו יתברך, נאשר אין שום מציאות, רק אור אין סוף ברוך הוא, אז שופע עליו אור וזיו ודעת אלקי, שזה סוד הנבואה, או רוח הקדש, או דעת עליון, שהוא מתלבש בו, הכל כפי הבטול, שהוא בטל אל האין סוף ברוך הוא. ויש בזה הרבה דרגות, כל אחד כפי עבודתו ויגיעתו וטרחתו בעבודת השם יתברך, וכפי הכנתו שמכין את עצמו, כן נשפע עליו האור האין סוף ברוך הוא, כפי הספירות והמדרגות שאוחז בהן. ויש חלוקים גדולים בין נבואה ובין רוח הקדש, ובין ידיעה שנתנדע לו

ידיעות, שזה למעלה מדיעת בשר ודם, וזה "ויודע הדבר למרדכי", ותכף ומיד כשמתודע ומתגלה לאדם אילו סודות התורה, צריך לגלותם לאחרים, וכמו שאמר רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כא), שמי שמתגלה לו סגלה, הינו דבר נסתר בתורה, מהישר שיגלה את זה לעם סגלה, וזה "ויגד לאסתר המלכה". ומובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נו), שאסתר היא בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, שהצדיק האמת, בחינת מרדכי, מגלה גם שמה את אמתת מציאותו יתברך, ושם גנוזה תורה נסתרת. וכן דבר זה שיהי לכל צדיק, שתכף ומיד כשמתגלים לו אילו רזין וסתרי נסתרות, שיגלה אותם גם לאחרים, כדי לקרבם אליו יתברך, כי לא גלו לו את הסוד הזה, אלא כדי שיקרב גם אחרים אליו יתברך, ויגלה להם אמתת מציאותו יתברך, עם כל זאת מי ששומע דבר תורה מצדיק, ההכרח שיאמר בשם אומרו, שזה "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מגלה טו): כל האומר דבר בשם אומרו — מביא גאולה לעולם, שנאמר: "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי".

והענין הוא, כי כל צדיק וצדיק, כפי עבודתו ויגיעתו וטרחתו בעבודת השם יתברך, ממשיך את אורו יתברך למטה בעולם הזה הנשמי והחמרי, ומשרה שכינתו יתברך בעולם, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סוטה ג): בתחלה, היתה השכינה עם כל אחד ואחד, כיון שחטאו, סלקו את השכינה מן העולם; והצדיקים שבכל דור ודור, על-ידי יגיעתם וטרחתם בעבודת השם יתברך משיגים ריחניות אלקות, ומחדשים תדושי תורה, ועל-ידי-זה הם מכניסים את השכינה בלבבות בני-אדם. ולכן צריכים לומר דבר בשם אומרו, כדי שגם אחרים יתקרבו אל הצדיק הזה, המגלה את הדבורים האלו, כדי שעוד בני-אדם יוכלו להתקרב אליו. ובזה מתקרבת הגאולה; כי כל מי שמתקרב אל הצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, אשר מגלה דברים נוראים ונפלאים עד מאד, הוא גם-כן מתעורר אליו יתברך. ולכן צריכים לגלות לעוד אנשים את הצדיק הגדול והנורא הזה, וכמו שאמר רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן סח), שאלו התלמידים צריכים לעשות עוד תלמידים, ואלו התלמידים צריכים לעשות עוד תלמידים, וכן מדור דור. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (תנחומא במדבר): אמר רבי חזקיה ורבי ירמיה בר

כג וַיִּבְקֹשׁ הַדָּבָר וַיִּמְצָא וַיִּתְּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ: פ

גנזי המלך

אבא בשם רבי יוחנן, כל שאינו אומר דבר בשם אומרו, עליו הפתוח אומר (משלי כב, כב): "אל תגזל דל, כי דל הוא". וצריך אדם כשהוא שומע דבר, לומר אותו בשם אומרו, אפלו משלישי של הלכה, ששנו רבותינו, אמר רבי נחום הלכלר: מקבל אני מרבי מיאשא, שקבל מאבא, שקבלו מן הזוגות, שקבלו מן הזוגים הלכה למשה מסיני. ומי שאינו אומר דבר בשם אומרו, עליו הפתוח אומר: "אל תגזל דל", וכל האומר דבר בשם אומרו — מביא גאלה לעולם; ממי אתה למד? מאסתר, ששמעה הדבר מפרדכי ואמרה לאחשורוש, שגאמר: "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי", על־ידי בן זכתה שנגאלו ישראל על ידה. הוי — אם שמעת דבר, הוי אומר בשם אומרו. ולכן הוא דבר גדול מאד להגיד בשם אומרו, כי בזה הוא יקרב עוד אנשים אל הצדיק הזה, שגם הם יחזרו בתשובה, ויגאלו מתאוותיהם וממדותיהם הרעות, ויחזרו אליו יתברך, ויהבן למעשה.

כג וַיִּבְקֹשׁ הַדָּבָר וַיִּמְצָא: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריך תמיד לחזור בתשובה שלמה על פגם אמונה, כי צריך תמיד לחפש ולבקש ולמצא בעצמו היכן הוא מחזיק באמונה, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ה'); כי כל מה שאדם סובל, זה רק מחמת חסרון אמונה, כי המאמין האמתי, שמאמין אשר אין בלעדיו יתברך כלל, וככל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, על־ידי זה נצל מכל צרותיו. וכן אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סא), שאדם צריך להתחזק באמונת חכמים, כי פשיש לו אמונת חכמים, הוא יודע איך להתנהג. ועל־פן אדם צריך תמיד לחזור בתשובה על פגם אמונת חכמים, וכן צריך לחזור בתשובה שלמה על פגם אמונה שאין לו בעצמו, כי יש צדיקים, שיש עליהם מחלקת, מחמת שאין להם אמונה בעצמן, ואינם מאמינים בחדושי תורה שלהם שהם מחדשים, ואינם מאמינים שיש להשם יתברך שעשועים גדולים מחדושים שלהם, ועל־ידי זה שאין להם אמונה בחדושים של עצמן, על־ידי זה הם

גנזי המלך

קלט

מתרשלין בהחדושין שלהם, ועל-פן באה עליהם מחלקת, ועל-ידי-זה הם שבים בתשובה, וחוזרים ונחשבים אצלן חדושין שלהם, וחוזרים ומחדשים, ונעשה מזה ספר, ולפעמים נעשה מזה ספר למעלה, שעל-ידי שזה שואל ומקשה, על-ידי-זה משיב ומתרץ, ועל-ידי-זה נעשה ספר למעלה, כמו שכתוב (מלאכי ג, טז): "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר", נמצא פשוט שואל וזה משיב, מזה נעשה ספר, ועל-ידי-זה נמתקים כל הצמצומים, שהם הדינים, וכל מקום שיש איזה דין וצמצום, נמתק על-ידי-זה, על-ידי תקון אמונת חכמים, שעל-ידי-זה נתרפין הספרים של התורה הקדושה, כי כל ההמתקות של כל הצמצומים והדינים, הוא על-ידי השכל, כי כלם במחשבה אתברירו, כמובא (וזה פקודי רנד), שהשכל הוא שרש הדינים, ושם נמתקים הדינים, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו (עץ חיים, שער יג, פרק יא), וכל דין וצמצום צריך שיהיה נמתק בשכל השיף לו, ששם שרשו, ויש לכל צמצום וצמצום שכל, שעל ידו נמתק הדין. וזה "ויבקש הדבר וימצא ויתלו שניהם על עץ, ויכתב בספר דברי הימים לפני המלך".

כי הנה יש שתי קלפות, והן: בגתן ותרש, שכל ענינם — להכניס באדם פחדים יתרים ולשבר אותו, ולהראות לו כאלו הוא כבר לא שווה לשום דבר, שזה פגם אמונה בעצמו, שאינו מאמין בעצמו, וכן הוא גם פגם אמונת חכמים, לא להאמין בחכמי התורה, וכן הוא פגם באמונה בו יחברו. ולכן כל פונתם להתגבר על המלך ולהעבירו, שזה כפירות, רחמנא לצלן, המלך זה הקדוש-ברוך-הוא, מלכו של עולם, וכן המלך הוא התלמיד חכם שנקרא מלך, 'מאן מלכי רבנן', וכן כל בר ישראל נקרא בן מלך, והם רוצים רק להגביר את הנחש הקדמוני בעולם, שפפר בעקר. וזהו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): "ויבקש הדבר וימצא", יש אומרים: שמעו בגתן ותרש שנאמר למלך, והעבירו הנחש מתוך הקיתון, וברא הקדוש-ברוך-הוא נחש אחר לתוך הקיתון בשביל מרדכי, לכך נאמר: "ויבקש הדבר וימצא", אין אומרים "וימצא" אלא לדבר האבוד ונמצא, שנאמר (ויקרא ה, כב): "או מצא אבדה". ויש אומרים: בקשו לחנקו ומצא אותו, לכך נאמר "וימצא", כי הם עוררו את הנחש הקדמוני להעביר את המלך, מה עשה הקדוש-ברוך-הוא, כדי שינצל הצדיק? הביא נחש אחר, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו,

ג * אחר | הדברים האלה גדל המלך אחשורוש
אתהמן ברהמדתא האגגי וינשאהו וישם את
כסאו מעל כלהשרים אשר אתו:

גגוי המלך

ועל־ידי־זה נחלו שניהם — בגתן ותרש על העץ, שזה עץ הדעת טוב ורע, שרצו להגביר בעולם, להפריד בין טוב ובין רע, פמוכא בדברי מוהרנ"ק ו"ל (לקוטי־הלכות, פלאי הפרס, הלכה ב); ועל־ידי מרדכי הצדיק, שגלה את אמתת מציאותו יתברך, שזה תקף האמונה בו יתברך, וכן הגביר את האמונת חכמים, כי כלם התחילו להאמין בו, כי ראו את האותות והמופתים שנעשו על ידו, וכן חזק את כל בר ישראל, על־ידי־זה נתכבטלו שתי הקלפות: בגתן ותרש, ונחלו שניהם על העץ אחד אחד. וכמאמרם ו"ל (פרקי דרבי אליעזר, פרק מט): "ניחלו שניהם על עץ", ונחלו שניהם על עץ אחד זה אחר זה, שנאמר "על עץ", ואין כתוב על עצים, כי שניהם — חטאם היה, שרצו להגביר את עץ הדעת טוב ורע, ועל־ידי־זה נפרידו בין טוב ובין רע, שזה עקר פגם אמונה בהקדוש־ברוך־הוא. וצריכים לדעת, אשר דבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, וכן זה פגם אמונת חכמים, כי צריכים להאמין בחכמים אפלו שהם אומרים על ימין שמאל ועל שמאל ימין, כמאמרם ו"ל (ספרי שופטים), וכן אמונה בעצמו, כי אדם צריך לדעת, שכל מה שעובר עליו — בין בטיבו ובין בעיקו, תמיד ימצא בו השם יתברך, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א, סימן לג), שצריך תמיד שיהיה שלום במדותיו, שלא יפריש בין טוב ובין רע. וכל זה נעשה על־ידי "ויכתב בספר דברי הימים לפני המלך": כשזוכים להאמין בחדושים שלו שזוכה לחדש, שזה מה שכתוב (מלאכי ג, טז): "אז נדברו יראי הוי"ה איש אל רעהו ויקשב הוי"ה וישמע ויכתב ספר", שנעשה מזה ספר: אשרי מי שזוכה לקים את זאת בשלמות, והבן למעשה.

פרק ג'

א אחר הדברים האלה, גדל המלך אחשורוש את המן בן המדתא האגגי:

גנזי המלך

קמא

צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נה), שלראות במפלתם של רשעים – אי אפשר, אלא על-ידי ארץ ישראל, שהוא גלוי אמונה, ועל-ידי-זה נצלים מהרשעים, ולא עוד אלא רואים במפלתם, כי הרשעים ממשיכים רע-עין על שונאיהם, ולבסוף – אם מתחבאים בסתר צל כנפיו יתברך, וממשיכים על עצמם יד השם, שזה בחינת (ישעיה נא, טז): "ובצל ידי כסיתיד" וגו', על-ידי-זה לבסוף גופל רע על הרשעים. והנה המן הרשע רצה לעקר את נשמות ישראל, ורצה להמשיך עליהם רע-עין, כי הוא לא היה יכול לסבל את נשמות ישראל, ובפרט את מרדכי הצדיק, שלא רצה להשתחוות לו; כי מרדכי הוא גלוי אמונה, ומי שתזק באמונה, הוא בן חורין אמתי, ולא צריך להיות משעבד לאף אחר; כי ברגע שאדם מבטל את עצמו לגמרי לאין סוף ברוך הוא, ומבטל את כל שותו אליו יתברך, ויודע ועד אשר עצם עצמיות אלקותו יתברך הוא נמצא ואין בלעדיו נמצא, על-ידי-זה נמתקים ממנו כל הדינים, ולא יכולים לעשות לו שום דבר, כי הוא נעשה בן חורין אמתי, וזה כחו של מרדכי. ולכן אמרו חכמינו הקדושים (חלין קלט): מרדכי מן התורה מנין? דכתיב (שמות ל): "מר דרור", שהוא בחינת דרור, כמו צפור דרור, שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קו:): לפי שאינה מקבלת מרות, דתנא דבי רבי ישמעאל, למה נקרא שמה צפור דרור? מפני שדרה בבית כבשדה, הינו הארת מרדכי שהוא גלוי האמונה, כי נקרא איש יהודי על שם שפפר בעבודה זרה, הוא מכניס באדם שיהיה בן חורין, שזה "מר דרור", לשון צפור דרור, כי ברגע שיש לאדם אמונה בו יתברך, הוא אינו משעבד לאף אחר, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נז): כשיש לכו ישראל לב, לא שיק אצלו מקום, כי הוא יודע שהוא יתברך מקומו של עולם, ואין העולם מקומו, ולשלמות הוא אדם צריך להגיע; ולכן אפילו שעדין רואים, שאלו הרשעים מצליחים, ועולים מעלה מעלה, ולא-כן הצדיקים, שגורפים מהרשעים, יורדים מטה מטה – אסור להתנאש, אלא לזכר, שלבסוף הרשעים יפלו נפילה אחר נפילה, אם רק מסתתרים בסתר צל כנפיו יתברך. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אבא גוריון, פרק ג', סימן א'): "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את המן", לא נתגדל המן אלא לרעתו, שזה שמנשאים את הרשע לגדלה, אין זה אלא לרעתו, כדי שתהיה לו מפלה. וזה מה שקרה להמן.

שקדם נתנו לו גדלה, ואחר-כך תלו אותו, כמאמרם ז"ל (אסתר רבה, פרשה ו', סימן א'): "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן בן המדתא" וגו', זה שאמר הכתוב (תהלים לז): "כי רשעים יאבדו ואויבי הו' י"ה פיקר כרים", שאין מפטמין אותן לטובתן אלא לטבתה, כן המן הרשע לא נתגדל אלא למפלתו, ואף שבהתחלה הפל היה מסתר בתכלית ההסתר, כי חשבו שהנה אבד מנוס ותקוה, וכאלו המן יצליח, אבל היקא אז בכת מרדכי, שאף שגדלו את המן, כמו שכתוב: "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן בן המדתא האגגי וינשאהו, וישם את פסאו מעל כל השרים אשר אתו", וחשבו כאלו פני השם מסתרים בעושי רע, אבל לבסוף תלו אותו (לקוטי-הלכות פורים, הלכה ה', אות יא). וכך זה צריך להיות התחזקות לכל בר ישראל, אף שרואה שבהתחלה אלו הרשעים מצליחים ומנשאים אותם, והצדיקים הדבקים בו יתברך — משפילים אותם, ומדברים עליהם כל דבר אסור, אין להתנאש מזה, כי הכל נסיון שמנסים את בר ישראל, לראות אל מי יפנה בעת צרתו, אף שמנשאים בין כן את הרשעים, שזה "אתר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן בן המדתא האגגי וינשאהו, וישם את פסאו מעל כל השרים אשר אתו", אבל זה הפל ממנו יתברך, כמובא (לקוטי-הלכות, פרפת הרי"ת, הלכה ד', אות כב), שהקדוש-ברוך-הוא הקדים רפואה למכה, וכמאמרם ז"ל (מדרש פנים אחרים א', סימן ר'): מאי "אחר הדברים האלה"? אחר שברא הקדוש-ברוך-הוא רפואה למכתן של ישראל, דאמר רבי שמעון, אין הקדוש-ברוך-הוא מכה את ישראל, אלא אם-כן ברא להם רפואה למכה, כי קדם מנסים את הצדיק בכל מיני נסיונות, וכן מנסים את נשמות ישראל בכל מיני נסיונות קשים ומרים, על-ידי שהרשעים מתנשאים ומתגאים על עם נל, אבל לבסוף זו מפלתם. ולכן אסור להתנאש בשום פנים ואופן, כי סופם של כל אלו שקמים על עם ישראל בכלליות, ועל הצדיק האמת בפרטיות — מר מאד, כי גדלתם של הרשעים זו מפלתם.

ולכן, אהובי, בני! אל תתנאש מכל מה שעובר עליך, כי גדול אדוננו ורב להושיע, ובודאי תראה נסים נגלים שייעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא, אם לא תתנאש בכל העובר עליך, ואף שאתה רואה, שעכשו הרשעים מצליחים, אל תשים לב לזה, כי גם אצל המן היה אותו דבר, שרצה להרג

ב וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כְּרָעִים
וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֵמָּן כִּי־כֵן צִוְּהֵלוּ הַמֶּלֶךְ וּמְרַדְּכֵי לֹא
יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה:

גנזי המלך

ולאבד את כל עם ישראל, ובין כך גדלו אותו, ולבסוף תלו אותו על העץ. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים, פרק יג, סימן ג): "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש", אמר רבי עקיבא, עד היכן גדלו? עד עץ של חמשים אמה, כי כל הגדלה שיש לרשעים זה רק, שיפלו מפלה אחר מפלה, וכל הצער שעובר על הצדיקים זה רק מתמת הנסיון שמנסים אותם בכל מיני נסיונות קשים ומרים. אשרי מי שמחזיק מעמד, ואינו נשבר משום דבר! והבן למעשה.

ב וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, כְּרָעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֵמָּן: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צְרִיף לְמִסֵּר אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וּלְבַטֵּל אֶת כָּל רְצוֹנוֹתָיו אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ. וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קעז), אֲשֶׁר עָקַר הַשְּׁלֵמוֹת, שְׂאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וּמְבַטֵּל אֶת כָּל רְצוֹנוֹתָיו אֵל רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ, שֶׁזוֹ שְׁלֵמוֹת הַמְּלָכוּת. וְתִכְף־וּמִיד כְּשֵׁישׁ לְאָדָם רְצוֹנוֹת אַחֲרִים מְבַלְעֵי רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ, זֶה כְּבָר יִרְאוֹת נְפוּלוֹת. וְכַמוֹכָא (לקוטי הלכות, בְּכוּר בַּהֲמָה טְהוּרָה, הַלְכָה ד', אוֹת ז'), אֲשֶׁר הֵמָּן רָצָה לְהַגְבִּיר יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת מְאֹד, וְצוּה לְכַרַע וּלְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָיו, כְּאִלוֹ אֵין שׁוּם יִרְאָה עֲלָאָה, חַס וְשְׁלוֹם, רַק רָצָה שִׁיתְיָרְאוּ מִמִּי שֵׁישׁ לוֹ גְּדֻלָּה וְהַתְנַשְּׂאוֹת בְּזֵה הָעוֹלָם, "וּמְרַדְּכֵי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה", כִּי אָמַר שֶׁהוּא מְזַרַע בְּגִזְמִין שְׁלֵא הַשְׁתַּחֲוֶה לְעֶשׂוֹ, וְעַל־כֵּן אֵין לוֹ כֹּחַ לְהַפְחִידוֹ בְּיִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת; כִּי מִי שְׂדָבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, הוּא אֵינוֹ מִפְחָד מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוֹלָם, רַק מִמֵּנוּ יִתְבַּרֵּךְ בְּעַצְמוֹ, וְאֵינוֹ מְכַנִּיעַ אֶת עַצְמוֹ אֵל שׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוֹלָם. וְזֶה עָקַר גְּדֻלַּת בַּר יִשְׂרָאֵל, שְׂאֵינוֹ מִתְפַּעֵל מִשׁוּם נִבְרָא, שְׁזֵה "וּמְרַדְּכֵי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה", כִּי בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם מִחְלִיט בְּדַעְתּוֹ, שֶׁהוּא אֵינוֹ נִכְנַע לְאַף אֶחָד, וְאֵינוֹ מִשְׁתַּחֲוֶה לְאַף אֶחָד, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְמַשֵּׂיף עַל עַצְמוֹ אֹר וְזוּי וְחִיּוֹת וְרַבְקוֹת הַבוּרָא יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ. זֶזוּ עַקְשָׁנוֹתָם

של עם ישראל במשך כל הדורות, שלא רצו להפגע אל אמות העולם, שעל זה כבר העיד בלעם הרשע, ואמר (במדבר כג, ט): "הן עם לכבד ישכן ובגוים לא יתחשב" וגו', וזו היתה קנאת המן, שלא היה יכול לסבל, אשר "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה", כי הוא ראה שמרדכי מקבל את הרוח חיים שלו רק מהתורה, כמוכא (לקושי-הלכות, העושה שלים לגבות חוב, הלכה ג, אות יב), ועל דבר זה לא יכול המן למחל, כי הוא מתקנא מאד בנשמות ישראל שאינן רוצות להפגע אליו.

ודבר זה טובב בכל דור ודור, שאמות העולם אינן יכולות לסבל, שעם ישראל הם עם קשה ערף, ולא רוצים להפגע בשום פנים ואפן אל אמות העולם, אפלו שפל עבדי המלך אחשורוש כורעים ומשתחוים להמן, עם כל זאת מרדכי הצדיק החזיר בעם ישראל שלא יפגעו אליו. ואמרו תכמינו הקדושים (פראי דרבי אליעזר, פרק מט), רצוה המלך להיות כל עם ועם כורעים ומשתחוים לפניו, מה עשה המן? עשה לו צלם מרקם על בגדו ועל לבו, וכל מי שהיה משתחוה להמן — משתחוה לעבודה זרה שעשה, וראה מרדכי ולא קבל — להשתחוות לעבודה זרה, שנאמר: "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה", ונתמלא עליו חמה, ואמר: היהודים הללו שונאי אבותי היו מעולם; כי זה טבע הגויים ואמות העולם, שאינם יכולים לסבל שעם ישראל אינם נכנעים אליהם, ואינם מתפעלים מהם, ומגלים לכלם, שהם יהודים מאמינים בו יתברך, ולכן אינם כורעים ומשתחוים להם, ואינם נכנעים ואינם מתערכים ביניהם. וכזה יובן גם למה כתוב: "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה" — לשון עתיד? להורות, שעם ישראל אף פעם לא יכרעו ולא ישתחוו לעבודה זרה, ולא יפגעו אל המן-צמלק שבכל דור ודור. וזו הצלחתם — שאינם מתערכים בין הגויים, ואינם לומדים ממצעשיהם. ודבר זה הכניס בנו מרדכי הצדיק, בזה שהראה קבל עם ועדה, אשר אינו משתחוה להמן, וזו היתה הצלחתו. וכן היא הצלחת כל בר ישראל, שאינו נכנע ואינו מתפעל משום אמה ולשון, אלא אוהז באמונה פשוטה בו יתברך, ועל-ידי-זה עובר על הפל, והבן למעשה.

וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמַרְדֵּכִי מִדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוֹת הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

ג מדוע אתה עובר את מצוות המלך: צריף שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריף להיות דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, ולהיות מסור אליו לגמרי, פי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, פי הוא יתברך מחיה ומתנה ומקום את כל הבריאה כלה, ואמר רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן נב): מכל הדברים צועק כבוד השם יתברך, פי מלא כל הארץ כבודו, ואפלו מספורי הגוים צועק גם-כן כבוד השם יתברך, כמו שכתוב (תהלים צו, ג): "ספרו בגוים כבודו". ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א', סימן נד), שהקדוש-ברוך-הוא מצמצם את עצמו מאין סוף עד אין תכלית, לרמו לאדם רמזים אף להתקרב אליו יתברך, ובכל יום ויום שולח לו מתשבה, דבור ומעשה אחר, כדי לקרבו אליו. וזה "ויאמרו עבדי המלך", כל מקום שנאמר במגלה 'המלך', זה סובב על מלכו של עולם, כמאמר ז"ל (מגלה טו:): וכל בני העולם פלו הם עבדי המלך, פי כל מה שפרא הקדוש-ברוך-הוא — לכבודו ברא (אבות, פרק ו'); "אשר בשער המלך", והם כלם יושבים בשער מלכו של עולם, לעשות שליחותו יתברך, פי כלם הם חלק אלוך ממעל, לעשות רצונו יתברך. ולכן איש הישראלי, שכופר בעבודה זרה, שנקרא מרדכי, כמאמר ז"ל (מגלה יג), ולכן כל עבדי המלך — מלכו של עולם, אומרים "למרדכי מדוע אתה עובר את מצוות המלך"; פי מכל הדברים צועק כבוד השם יתברך, ומעורר את האדם לחזר אליו יתברך, וצועק אליו: "מדוע אתה עובר את מצוות המלך", ובר ישראל שדבוק בו יתברך, שומע את הפרושים האלו בכל יום ובכל רגע ובכל שעה — "מדוע אתה עובר את מצוות המלך"? וכן מובא (זהר שלח קעה:): ועל דא כגור הנה תלוי לעילא מערסא דדוד, דהא ודאי איהו כגור דדוד מנגן מאליו למלכא קדישא עלאה, ובגין כה גנווי עיל עד רקיעא, ומרקיעא עד פורסיא, והכא כתיב מצוה, כמה דאת אמר (מלכים"ב יח, לו): "מצוות המלך היא", וכן "מדוע אתה עובר את מצוות המלך"; הינו שהכגור של דוד שנשב מאליו, הנה פרושים מהשמים לעוררו

ולקרבו אליו יתברך, שיחזר תמיד אל דבקות עליונה, להיות בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, ולכן שמע דוד המלך מהפנור שלו: "מדוע אתה עובר את מצות המלך", וכן הוא (רצא מהימנא קדושים פב:), מאן דאיהו מאילנא דחיי איהו בן עולם הבא בן מסטרא דב"ן י"ה בינ"ה ונרית מלכותא דאיהו ה', ואיך נרית לה, אי עביד צוניה דאבא ואמא, בגין דאיהו מלכותא מצות המלך, ועליה אתמר: "מדוע אתה עובר את מצות המלך", איהו מצוה וצוויא דמלכא על עשה ועל לא תעשה, מצוה מדאורייתא, הינו בינ"ה אותיות ב"ן י"ה, שהוא סוד אבא ואמא, המחין, המעוררים את האדם תמיד לקיים את מצות המלך, שמצות עשה ומצות לא תעשה והמחין, צועקים אל האדם: "מדוע אתה עבר את מצות המלך", כי האדם צריך למסור את נפשו תמיד אליו יתברך, להיות בטל ומבטל תמיד אל האין סוף ברוך הוא, עד שהמחין שלו, שהם סוד אבא ואמא, סוד בינ"ה, יוכיחו אותו תמיד: "מדוע אתה עובר את מצות המלך"? ! כי על-ידי מסירת נפשו לגמרי אליו יתברך, על-ידי-זה נדבקת נשמתו בו יתברך, ואז זוכה לשמע פרוזין עלאין על כל שעל ושעל ועל כל פסיעה ופסיעה: "מדוע אתה עובר את מצות המלך"; והעקר, שיהיה בלב אמת למסור את נפשו לגמרי אליו יתברך, אשר זו מדרגת הצדיקים, שמוכנים ומזמנים למסור את נפשם בכל רגע לגמרי אליו יתברך, ואז מי שזוכה להחזיק במדרגה זו, הוא שומע פרוזים מלמעלה שקוראים אותו, וכמוכא (הקדמת תקוני-הזוהר): ומאן דלא מסר נפשיה או גופייה או ממוניה ברחימו דמאריה בשעת השמד באלו אחרז עלמא לתהו ובהו. ובגין דא קרא סמיך ליה (בראשית א, ב): "והארץ היתה תהו ובהו", ואהבת השם איהי מלכות כלילא מפלן, ואיהי פקודא דקדשא בריהו הוא בכל תרין, ורגינה אתמר "מדוע אתה עובר את מצות המלך".

אבל אדם צריך להזהר בדברים אלו מאד, כי הן אמת שכל העולם כלו זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, עם כל זאת יש בחירה, כי בשביל הבחירה והגשיון גתן הקדוש-ברוך-הוא פחות להשטמא ולעבודה זרה, וכמאמרם ז"ל (עבודה זרה נד:): שאלו פילוסופין את הזקנים ברומי, אם אלהיכם אין רצונו בעבודה כוכבים, מפני מה אינו מבטלה? אמרו להם: אלו לדבר שאין העולם צורך לו היו עובדין, גרי הוא מבטלה, גרי הן

ד וַיְהִי בַּאֲמָרָם כְּאִמְרָם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהֵיהֶם
 וַיִּגְדְּלוּ לְהִמָּן לְרֵאוֹת הַיַּעֲמָדוֹ דְּבַרֵי מְרַדְּכִי כִּי־הִגִּיד
 לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי:

גנזי המלך

עובדין לחמה וללבנה, לכוכבים ולמזלות, יאבד עולם מפני השוטים! אלא עולם פמנהגו נוהג, ושוטים שקלקלו – צתידין לתן את הדין. ולכן אף שהאדם צריך לקבל רמזים מפל דבר בעולם, אבל צריך לשמר את עצמו מאד לא להמשיך אתר עבודה זרה ודרכי האמורי, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יח). וזו היתה טמאת המן-עמלק, שעשה את עצמו עבודה זרה, ורצה שכלם ישתחוו אליו, ומרדכי שהוא איש יהודי, שפופר בעבודה זרה, לא רצה בשום פנים ואפן להשתחוות אליו, וכן הורה לכל עם ישראל להיות חנוקים באמונה, ולא להמשיך אתר הפכירות והאפיקורסות, דרכי האמורי. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר ופה, פרשה ז', סימן ח'): מה אמר להם מרדכי, למי שאומר לו: "מדוע אתה עובר את מצות המלך?" רבי לוי אמר: אמר להם מרדכי, משה רבנו הזהיר לנו בתורה (דברים כז, טו): "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה", ורשע זה עושה עצמו עבד עבודת כוכבים, וישענהו הנביא הזהירנו (ישעיה ב, כב): "תדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, פי במה נחשב הוא", ולא עוד אלא שאני איסגנטירין של הקדוש-ברוך-הוא, שכל השבטים נולדו בחוצה לארץ וזקני נולד בארץ ישראל, ועל-ידי זה אני אראה במפלתו של המן, וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נה), שלראות במפלתו של הרשעים אי אפשר, אלא על-ידי בחינת ארץ ישראל, כמו שכתוב (תהלים קי, א): "שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך", ומין זה בחינת ארץ ישראל, בחינת בנימין – בן-ימין, שנולד בארץ ישראל, וכף ידע מרדכי הצדיק, שתהיה מפלה להמן הרשע, בן יאבדו כל אויביך השם, והבן למעשה.

ד ויהי באמרים [באמרים] אליו יום ויום: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ערב) על הפסוק (תהלים צה, ז):

"היום אם בקלו תשמעו", זה כלל גדול בעבודת השם יתברך, שלא ישים לנגד עיניו, כי אם אותו היום, הן בעסק פרנסה והצטרכותו, צריך שלא יחשב מיום לחברו, וכן בעבודתו יתברך, לא ישים לנגד עיניו, כי אם אותו היום ואותה השעה, כי כשרוצין להכניס בעבודת השם יתברך, נדמה להארם כאלו הוא משא כבד, ואי אפשר לו לישא משא כבד כזה, אבל כשיחשב, שאין לו רק אותו היום, לא יהיה לו משא כלל, וגם שלא ידחה את עצמו מיום ליום, לאמר: "מחר אתחיל", "מחר אחפיל בכונה ובכח פראוי", וכיוצא בזה בשאר העבודות, כי אין לאדם בעולמו, כי אם אותו היום ואותה השעה שעובד בו. כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי. וזה פרוש "היום אם בקלו תשמעו", 'היום' דיקא, אם אתה רוצה לשמע בקולו יתברך, עליך לזכר שאין לך רק היום הזה. והנה המן-עמלק מכניס ספקות באדם, כי עמל"ק גימטריה ספ"ק, וכתוב (שמות יז, ז): "היש הנו"ה בקרבנו אם אין", ויבוא עמלק וילחם עם ישראל וגו', ופרש רש"י: 'תמיד אני ביניכם ומזמן לכל צרכיכם, ואתם אומרים: "היש הנו"ה בקרבנו אם אין"; תיכם, שהכלב בא ונושף אתכם, ואתם צועקים לי, ותדעו היכן אני וכו', צין שם; הרי שכל קלפת המן-עמלק, היא להכניס ספקות באדם, והעקר להכניס בו כאלו היום הזה לא היום שלו, וביום הזה הוא כבר לא יצליח, ובפרט כשיש לו ביום הזה איזה בלבול הדעת, איזו צרה, איזה ריב, איזו מחלוקת, כבר מתבלבל לו כל היום, ובאמת אינו כן. כי האדם צריך לדעת, שכל יום הוא יום, וחבל לבטל את היום בלא כלום, כי כל יום ניום זה דור שלם, כמו שכתוב (קהלת א, ד): "דור הלך ודור בא", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (קהלת רבה, פרשה א, סימן ה'): רבי יודן בשם רבי לוי אומר: אין לך בכל יום יום שאין נולדין בו ששים רבוא ומתים בו ששים רבוא, ומה טעם "דור הלך ודור בא"? כי כל יום ניום הוא דור חדש. ולכן אסור להתבלבל מיום ליום, ואפלו שעובר על כל אחד בכל יום צרות ויסורים, מרידות והרפתקאות, ענשים קשים ומרים, עניות ונדחקות ומחלוקת, עם כל זאת עליו לזכור, שכל יום ניום זה יום, וחבל שהיום ילך לאבוד, כי מה שתתפס ביום הזה, איזה טוב אמתי ונצחי — זה שלך. אבל קלפת המן-עמלק רק הוזהר מיום ליום, וזה מה שנאמר במלחמת עמלק (שמות יז, ט): "וצא הלחם בעמלק מחר" וגו', כי עקר המלחמה להלחם עם קלפת עמלק, שדוחה את

האדם, ואומרת לו: "מחר תהיה איש כשר", "מחר תלמד בהתמדה", "מחר תתפלל בכונה", "מחר תקים את המצוות בשמחה", העקר לא היום. וזו הקלפה הכי קשה, ששוברת את האדם. וכן בפרנסה תמיד שוברת אותו, שהיום כבר לא תקבל פרנסתך, כי אתה לא יצלח וכו'.

אבל הצדיק, שהוא בתינת מרדכי איש יהודי, הפופר בעבודה נרה, הוא אינו מטעה את עצמו, ואינו הוחה מיום ליום, אלא יודע שכל יום הוא יום, ובכל יום יום יכולים להצליח עד מאד, בין בגשמי ובין ברוחני. וזה "ויחי באמרים [באמרים] אליו יום יום", שהסטרך אחרא ותקלפות דברו עם מרדכי, שהוא איש יהודי, איש הישראלי, הפופר בעבודה נרה, שתרחף מיום ליום, כי היום הזה אינו היום שלך, וביום הזה לא תצליח, "ולא שמע אליהם מרדכי", שהוא איש יהודי. "ויגידו להמן" צמלק. שהוא מקבר את האדם, שהיום הזה זה אינו יום, וביום הזה כבר לא יכולים להצליח; כי כן עובר על כל אדם, כשדוחים אותו מיום ליום, אז הוא נשבר לגמרי. לא-כן מי שמאמין, אשר הוא יתברך נמצא, ואין בלעדיו נמצא, וכל יום יום הוא בריאה חדשה, ויכולים להצליח בכל יום יום, אזי הוא רוצה "לראות היעמדו דברי מרדכי", אם באמת מצליחים בדרך זו. כי המן-צמלק מכניס ספקות באדם (שמות יז. ז): "היש הויה בקרבנו אם אין", עד שרוצה לסלק את השכינה לגמרי מהאדם, עד שנדמה לו, שכבר אבד מנוס ותקנה ממנו, וממנו כבר לא יהיה שום דבר, ולא יצליח — לא בגשמיות ולא ברוחניות, כי עבר לו רב היום ורב הלילה. ובאמת אינו כן. "כי הגיד להם", מרדכי הצדיק האמת מגלה לכלם "אשר הוא יהודי", עדין יש בך נקודת היהדות, ואתה יכול למצא את הקדוש-ברוך-הוא גם במקומך שאתה נמצא שם, כי צריכים לחפש ולבקש בעצמו נקודות טובות, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מהר"ן, חלק א. סימן רפב). ואמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין לו.) על הפסוק (שיר השירים ו. ז): "כפלח הרמון נקתר", אפלו ריקנין שבה מלאין מצוות פרמון. ולכן אסור להתאש בשום פנים ואפן, ולדעת אשר כל יום יום הוא יום. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): "ויחי באמרים" כתיב, וקרי "באמרים", הרי כ"ב, שרצה לבטל את התורה שהיא כ"ב אותיות, כי זה עקר קלפת המן-צמלק — לקרר את האדם כאלו היום הזה

ה וַיֵּרָא הַמֶּן כִּי־אֵין מַרְדֳּכָי כָרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לּוֹ וַיִּמְלֵא הַמֶּן חֲמָה:

גנזי המלך

הוא כבר לא היום שלך, והיום הזה לא תצליח עם הכ"ב אותיות שלך, שהם כלל דבורי התורה ודבורי התפלה הפלולים בכ"ב אותיות. זהו מעלת איש יהודי, שכוּפּר בעבודה זרה, ומאמין באמונה אמיתית, שאין בלעדיו תבָרַךְ כָּל, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלֶּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן, שְׁאֵז אֶפְלוֹ יָבֹא אֶל הָאָדָם מִיּוֹם לְיוֹם לְדַחְתוֹ אוֹתוֹ, הוּא לֹא יִשְׁמַע אֵלָיו, שֶׁזֶה "וַיְהִי כְּאִמְרָם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם". וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בראשית רבה, פרשה פו, סימן ו'): "וַיְהִי כְּדַבְּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם", רַבִּי יוֹדֵן בְּשֵׁם רַבִּי בִּנְיָמִין אָמַר: בְּגִיָּה שֶׁל רַחֵל נֶסֶן שָׁוָה וּגְדֻלַּתָּן שָׁוָה, נֶסֶן שָׁוָה "וַיְהִי כְּדַבְּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם", "וַיְהִי כְּאִמְרָם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם", "וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם", "וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם"; הֵינּוּ שְׁמַרְדֳּכָי שֶׁבָּא מִבְּנֵי־מִין — בְּנֵה שֶׁל רַחֵל, הִנֵּה אֶצְלוֹ אוֹתוֹ גִּסְיוֹן כְּמוֹ שֶׁהִיָּה אֶצְלֵ יוֹסֵף בְּנֵה שֶׁל רַחֵל, גַּם אֶצְלֵ יוֹסֵף הִסִּיתוֹ אוֹתוֹ הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא יוֹם יוֹם לַחֲטָא, וְגַם פֹּה אֶצְלֵ מַרְדֳּכָי הִסִּיתוֹ אוֹתוֹ הַמֶּן־עַמְלֵק לְהַשְׁתַּחֲוֹת אֵלָיו, "וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם".

וְכֵן צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהִתְנַהֵג, שְׁשׂוּם דְּבָר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ, אֶלֶּא יַדַּע, אֲשֶׁר כָּל יוֹם וַיּוֹם הוּא יוֹם, וְאִסּוּר לְהַשְׁבֵּר מִשׁוּם דְּבָר, אֶלֶּא לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַטוֹב בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, כִּי אֵין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת בוֹ טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי הַרְבֵּה, הֵן בְּקִיּוֹם מְצוּוֹת מְעַשִׂיּוֹת, וְהֵן בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְהֵן בְּתַפְלָה וּבִקְשָׁה וּתְחִנּוּגִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְחַדֵּיר בְּעַצְמוֹ יַדְיעוֹת אֵלוֹ, וְאֵז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ה וַיֵּרָא הַמֶּן כִּי אֵין מַרְדֳּכָי כָרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לּוֹ, וַיִּמְלֵא הַמֶּן חֲמָה: צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבְּנוּ ו"ל אָמַר (לקוטי־מזרח"ן, חלק א', סימן רנד): הַעֲיִנִים הֵם דְּבָרִים עֲלִיּוֹנִים וְגִבּוֹהִים מְאֹד, וְהֵם רוֹאִים תָּמִיד דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים, וְאִם הִנֵּה אָדָם זוֹכֵה לַעֲיִנִים כְּשֵׁרוֹת, הִנֵּה יוֹדַע דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְקַמְמָה שְׁעֵינֵי רוֹאוֹת, כִּי הֵן רוֹאוֹת תָּמִיד, אֵךְ שְׁאֵין יוֹדַע מֶה רוֹאֵה, כְּמוֹ לְמִשְׁל: כְּשֶׁמַּעְבִּירִין דְּבָר לְפָנֵי עֵינֵי הָאָדָם בְּהַעֲבָרָה וּבְמַהֲרֹת גְּדוֹלָה, אֵזִי

אין האדם יודע מה ראה, והנה אף שבשעה שהעבירו את הדבר לפני עיניו, בודאי ראה אותו בראיה גמורה, עם כל זה אין יודע מה ראה, כי אף שעניו ראו הדבר בשלמות, עם כל זה מחמת המהירות, לא היה פנאי כדי שביא הראות להדעת, שיזע מה ראה, כי לידע הדבר שראה, זה תלוי בדעת, ולזה צריך קצת זמן, שישקה קצת הדבר הנראה לפני עיניו, כדי שיבוא ויחשיט כח הראות להדעת את הדבר הנראה, כדי שיזע בהדעת מה ראה, ומחמת המהירות לא ראה הדבר רק בכח הראות, אבל לא היה זמן להחשיט הדבר להדעת, ועל-כן אינו יודע מה ראה. וכן האדם רואה בעיניו תמיד דברים גדולים (הינו מראות וחזיונות), אף שהוא כמו שמעבירין לפניו בהעברה בעלמא ובמהירות גדולה, על-כן אינו יודע מה ראה. ולכן צריך אדם לקדש ולטהר את עיניו, כי בזה תלוי כל קדשת האדם, כי תכמינו הקדושים אמרו (סנהדרין מה): אין יצר הרע שולט אלא במה שעניו רואות.

והנה המן-עמלק, כל ענינו הוא פגם הברית, כמו שכתוב (דברים כה, יח): "אשר קרף בחרף ויגוב בך כל הנחשלים אחריו" וגו'; ואמרו תכמינו הקדושים (פסיקתא דרב כהנא), שכל אלו שהיה הענין פולטן — תפסם עמלק, הינו מי שנוכשל בפגם הברית, שבא על-ידי פגם העינים, כמאמרם ו"ל (ספרי שלח): אחרי עיניכם — זו זנות, מגיד שהעינים הולכות אחר הלב. וכן אמרו (במדבר רבה, פרשה י', סימן ב'): מה ראה הקדוש-ברוך-הוא לשאל מישראל הלב והעינים שיהיו אחריו? לפי שהעברה תלויה בהם, הלא הוא דכתיב (במדבר טו, טז): "ולא תתורו אחרי לבבכם" וגו', עינא ולבא תרי סרסורי דחטאה אינון. ואמרו תכמינו הקדושים (ברכות יב'): אחרי לבבכם — זו מינות. וכן הוא אומר (תהלים יד, א): "אמר נבל בלבו אין אלהים", אחרי עיניכם — זה הרהור עברה; נמצא, שכל מה שהאדם עוקר את עצמו ממנו יחברף, ובא לידי פסירות ואפיקורסות, זה רק כשמשמא את העינים, והעינים הולכות אחר הלב. ולכן אמרו תכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות, פרק א', הלכה ה'): לבא ועינא תרין סרסורי דחטאה, אמר הקדוש-ברוך-הוא: אי קבית לי ליבא ועינא, אנא ידע דאת לי; והנה המן עשה את עצמו עבודה זרה, שזה הרהור הלב, ולכן מרדכי לא רצה להשתחוות אליו, וזה "וירא המן כי אין מרדכי כרע ומשתחוה לו", ודרשו על זה תכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה

ז', סימן ט') אמר רבי איבו (תהלים סט, כד): "תחשכנה עיניהם [של רשעים] מראות", לפי שמראית עיניהם של רשעים מורידות אותם לגיהנום, הדיא הוא דכתיב (בראשית ו, ב): "ויראו בני האלהים את בנות האדם", (בראשית ט, כב): "וירא חם אבי פנען", (בראשית כח, ח): "וירא עשו כי רעות בנות פנען", (במדבר כב, ב): "וירא בלק בן צפור", (שם כד, א): "וירא בלעם כי טוב בעיני הויה לברך את ישראל", "וירא המן כי אין מרדכי פרע ומשתחוה לו", אבל מראית עיניהם של צדיקים תאר, לפי שמראית עיניהם של צדיקים מעלה אותם למעלה העליונה, הדיא הוא דכתיב (בראשית יח, ב): "וישא עינו וירא והנה שלשה אנשים", (בראשית כב, יג): "וירא והנה איל", (בראשית כט, ב): "וירא והנה באר בשדה", (שמות ג, ב): "וירא והנה הסנה", (במדבר כה, ז): "וירא פינחס", לפיכך הם שמחים במראית עיניהם, שנאמר (תהלים קו, מב): "יראו ישירים וישמתו", כי הצדיקים מקדשים את עיניהם, וממילא הם זוכים לעיני ה', כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן צח) על הכתוב (תהלים לד, טז): "עיני הויה אל צדיקים", שהצדיק יש לו עיני השם, ולכן הוא דבוק תמיד בו יתברך, עד שזוכה לראות רק ארץ אנפין דקדושה, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן רמב), שרק רואה אמתת מציאותו יתברך, שזו יחידה שבנפש, ארץ אנפין דקדושה, שבכל מקום שרק מסתובב רואה אלקות, מה שאין כן המזעמלק, היכן שרק ראה — ראה ארץ אנפין דקלפה, שהיא הטמאה, והמת נאוף, שמשם בא הפעס, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (שיחות הר"ן, סימן רמט), כמו שפחוב (בראשית לח, ז): "ויהי ער בכור יהודה רע בעיני השם", מדוע רע ולא רשע? אלא מי שחוטא בפגם הברית, פגם ער, הוא איש רע ובליעל, וחסיד הוא בכעס, וזה שנאמר אצל המן: "וימלא המן חמה", ונרשו חכמינו הקדושים (מדרש אבא גוריון, פרק ג', סימן ד): מה עשה המן כשעבר ולא עמד מרדכי ממקומו, ולא שאל בשלומו? בא לו מצד אחר, ועשה עצמו כאלו שאל מרדכי בשלומו, ואמר ליה: מרי עליך שלום, אמר ליה מרדכי: "אין שלום אמר הויה לרשעים" (ישעיה נז, כא), מיד "וימלא המן חמה", כי על-ידי פגם הברית באים לידי פגם ורציחה, ועקר התקון זה רק אמונה, כי על-ידי שהאדם מתחזק באמונה בו יתברך, על-ידי זה נצול מתאות נאוף ומכפירות ואפיקורסות, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן לו): כשמתגברת על האדם תאות

וַיָּבוּ בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמַרְדֵּכִי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ
 אֶת־עַם מַרְדֵּכִי וַיִּבְקֶשׁ הַמֶּן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־
 הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְלָכוֹת אַחֲשֻׁרוּשׁ עִם מַרְדֵּכִי:

גנזי המלך

נאוף, עקר העצה לקרות אז "שמע ישראל הנני"ה אלקינו הנני"ה אח"ד", שנה גלוי אמונה, שעל־ידי־זה מתבטלת תאות נאוף לגמרי. ולכן המן־עמלק שעשה את עצמו עבודה זרה, וכן הכשיל את אותן האנשים שהיה הענין פולטון, לא רצה מרדכי להשתחוות אליו, ונקרא 'איש יהודי' — שפפר בעבודה זרה, ועל־ידי־זה נצול ממנו, והבן למעשה.

ו ויבו בעיניו לשלח יד במרדכי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי־מוה"ר, חלק ב', סימן א'), אשר יש שלש עבודות שמפסידים עבודת התפלה. א. אל תהי בו לכל אדם, שלא לבזות שום אדם. ב. עבודה זרה, ואפלו קלקול האמונה שאין האמונה בשלמות, הוא גם־כן בחינת עבודה זרה. ג. שמירת הברית, הינו מי שאינו שומר הברית כראוי; כי כל שלש מדות אלו הן בחינת עבודות דסטרך אחרך, ומפסידין עבודת התפלה. בזוי אנשים הוא בחינת עבודה, כמו שמצינו באחי יוסף, על שבזו אותו ולא האמינו שהוא יהיה מלך, על־ידי־זה נפלו לבחינת עבודות, ואמרו לו: "הננו לך לעבדים" (בראשית נ, יח). עבודה זרה, כמו שפתיב (שמות כ, ב): "אנכי הנני"ה אלקיך, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", כי ארץ מצרים מלאה גלולים ועבודה זרה, ועל־כן נקראת בית עבדים, בחינת עבודת הנ"ל. שמירת הברית — מי שפוגם בו, הוא גם־כן בחינת עבודות, בבחינת חם, שנאמר בו (בראשית ט, כח): "ארור כגען עבד עבדים יהיה לאחיו"; וצריך לצאת משלש עבודות אלו, דהינו משלש מדות רעות האלו, ואז זוכין לעבודת התפלה, לבוא להתפלל תמיד אליו יתברך. והנה המן היה הפך מפל העבודות האלו, כמוכא (לקוטי־הלכות, גכת חוב מלקוחות והלכות אפומיקי, הלכה ה', אות ח'), ועל־כן חתר תחת נשמות ישראל להכשילם בפגם הברית, שנה בחינת (דברים כח, יח), "אשר קרף בדרך", לשון מקרה פגם

הברית. וכן עשה את עצמו עבודה זרה, שרצה שפלים ישתחוו לו, וכן בנה את מדרגכי ואת כלל ישראל, שזה "ויבז בעיניו לשלח יד במדרגכי לבדו, כי הגידו לו את עם מדרגכי", ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ז', סימן י'): "ויבז" — בזוי בן בזוי, מה להלן כתיב (בראשית כה, לד): "ויבז עשו את הבכורה", וכאן כתיב: "ויבז בעיניו". כי כל הענין של המן-עמלק הוא לתרף ולבזות את נשמות ישראל, ולבטל מהם את התפלה, כי עמלק גימטריה ספ"ק, שפכנים באדם ספקות, כמו שפיתוב (שמות יז, ז) "היש הנני" בקרבנו אם אין", כי הוא כלול מפל השלש עבודות המפסידים עבודת התפלה, שהם: עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים, ולכן נאמר בו: "ויבז בעיניו לשלח יד במדרגכי לבדו, כי הגידו לו את עם מדרגכי, ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מדרגכי". שהיה מדרגכי הצדיק מבנה בעיניו כל-כף, עד שלא נחשב בעיניו אפלו להנצח בו לבדו להרגו ולאבדו, כי כל-כף היה מבנה בעיניו, על-פני רצה להתגבר להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים, דהינו שפיכות דמים, וגם פגם הברית בא מהמן-עמלק. לא-כן הצדיק האמת, שהוא מדרגכי, מכניס בעם ישראל אמונה פשוטה בו יתברך, שעל-ידי-זה זוכים לכבוד את הזולת. כי המאמין האמתי שפאמין, אשר אין בלעדי יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, הוא יכבד את כלם, כי הוא יודע, אשר כל בר ישראל הוא חלק אלוק מפעל, ואסור לבזות את אף אחד. וכן הצדיק מכניס קרשה וטהרה בנשמות ישראל, שלא יכשלו, חס ושלום, בפגם הברית. אבל המן הוא בדויק ההפך מזה, והוא מתקנא בנשמות ישראל ומבזה אותם, כמו שכתוב: "ויבז בעיניו לשלח יד במדרגכי לבדו, כי הגידו לו את עם מדרגכי", שהם פופרים בעבודה זרה, ואינם רוצים להכנע אליו, ולכן "ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מדרגכי"; ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה יג): אמר רבא, בתחלה במדרגכי לבדו, ולבסוף בעם מדרגכי. ומנו רבנן: ולבסוף בכל היהודים.

אבל גדל כח הצדיק, שהוא מדרגכי, שהכניס אמונה בין נשמות ישראל, וחזק אותם להתפלל אל הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה זכה לנצח את המן, עד שנתהפך ותלוהו על העץ. זה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש

בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא חֹדֶשׁ נִסָּן בְּשָׁנַת שְׁתַּיִם
 עֲשָׂרָה לַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרֹשׁ הַפִּיל פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל
 לַפְּנֵי הַמֶּן מִיּוֹם | לְיוֹם וּמַחֲדָשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם-עֶשֶׂר
 הוּא-חֹדֶשׁ אֲדָר: ◦

גנזי המלך

ההלים (ק"ט): "כַּמְעַט פְּלוּנֵי בְּאַרְצָן" וגו', מהו 'פְּלוּנֵי'? בְּקִשּׁוֹ הַרְשָׁעִים לְכַלּוֹתֵנוּ מִן הָעוֹלָם, אֵלּוּלֵי כַּמְעַט רַחֲמֵתָ עָלֵינוּ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (אסתר ו, א): "בְּלִילָהּ הַהוּא נִדְרָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ". אֵלּוּלֵי לֹא נִדְרָה שְׁנַתוֹ כַּמְעַט הָיָה מְכַלֵּין אוֹתָנוּ, שֶׁנֶּאמַר: "לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים", לָכֵן נֶאמַר "כַּמְעַט פְּלוּנֵי בְּאַרְצָן", וְדָבָר זֶה צְרִיכִים לְהַכְנִיֵס טוֹב בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר קָלַפְתָּ הַמֶּן-עַמְּלֶק מְבֹזָה אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעָלֵינוּ לְזַכֵּר הַיֵּטִב אֶת מַעֲשֵׂי עַמְּלֶק, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (דְּבָרִים כה, יז): "זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עַמְּלֶק בְּדַרְךָ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם" וגו', "וְהִנֵּה בְּהִנִּיחַ הַגּוֹי"ה אֱלֹקֶיךָ לָךְ מִכָּל אוֹיְבֶיךָ מִסְבִּיב, בְּאַרְצָן אֲשֶׁר הַגּוֹי"ה אֱלֹקֶיךָ נוֹתֵן לָךְ נִחְלָה לְרַשְׁתָּהּ, תִּמְחָה אֶת זָכַר עַמְּלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח", וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂהּ.

ז בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא חֹדֶשׁ נִסָּן: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבֵי, בְּנֵי! שֶׁהֵמֶן הַרְשָׁע הַפִּיל פּוֹר בַּחֹדֶשׁ נִסָּן, וּמִשָּׁם הִתְחִילָה מַפְלַתּוֹ, כִּי עַל חֹדֶשׁ נִסָּן נֶאמַר (שְׁמוֹת יב, ב): "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים, רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה". וּמִצְוָה זוֹ הִיא קְדוּשַׁת הַחֹדֶשׁ, כַּמּוּבָא (חֲנוּכָה מִצְוָה ד') לְקַדְּשׁ חֲדָשִׁים וּלְעַבֵּר שָׁנַיִם, שְׂדָבָר זֶה תְּלוּי בְּחֻכְמִים. וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹתֵר, חֶלֶק א', סִימָן סא), שְׁמִי שְׁפוּגִים בְּאֵמוּנַת חֻכְמִים נִדּוֹן בְּצוּאָה רוֹתַחַת, הֵינּוּ בְּמוֹתְרוֹת, שְׁעוּלִים לוֹ עֲנָנִים סְרוּחִים וּמְסֻבָּבִים לוֹ אֶת מַחוֹ, כִּי הֵינְסוּר בִּיְהוּדוֹת זֶה אֵמוּנַת חֻכְמִים, שֶׁהֵם יוֹדְעִים אֶת סוּד הָעֵבוּר, וְהֵם יוֹדְעִים אִיךָ לְקַדְּשׁ אֶת הַחֲדָשִׁים. וְלָכֵן בְּזֶה שֶׁהֵמֶן הִתְחִיל לַעֲשׂוֹת אֶת הַגּוֹרֵל בַּחֹדֶשׁ נִסָּן, זוֹ כְּבָר הִיְתָה תַּחֲלַת מַפְלַתּוֹ.

וּבְזֶה תְּבִין, אֱהוּבֵי, בְּנֵי, מֵה שְׁפָרַשׁ רַש"י עַל "בְּרֵאשִׁית בְּרָא": אָמַר רַבֵּי יִצְחָק, לֹא הָיָה צְרִיף לְהִתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא מִ"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם",

שְׁהִיא מְצוּנָה רֵאשׁוֹנָה שְׁנֻצְטוּוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל, וּמָה שְׁעַם פָּתַח בְּ"בְרֵאשִׁית"? מִשׁוּם (תְּהִלִּים קי"א, ו'): "כַּחַּ מַּעֲשֵׂי הַגִּיד לְעַמּוֹ לַחַת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִים"; שְׁאֵם יֹאמְרוּ אַמּוֹת הָעוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל, לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכִּבְשִׁתֶּם אַרְצוֹת שִׁבְעָה גּוֹיִם, הֵם אוֹמְרִים לָהֶם: כָּל הָאָרֶץ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הִיא, הוּא בְּרָאָה וְנָתַן לְאִשְׁרֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו, בְּרִצּוֹנוֹ נִתְּנָה לָהֶם, וּבְרִצּוֹנוֹ נִטְלָה מֵהֶם וְנִתְּנָה לָנוּ. נִמְצָא, שֶׁהַמֶּן הַרְשַׁע הִתְחִיל אֶת הַגּוֹרֵל בְּחֻדֶּשׁ נִיסָן, וְרִצָּה לְקַטְרֵג עַל גְּשֵׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּזֶה בְּעֵצְמוֹ הִיָּתָה תַּחֲלַת מַפְלָתוֹ. וְאָמְרוּ תְּכַמְּיֵנו הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְפֵּר וְבָהּ, פְּרָשָׁה ז', סִימָן י"ז): בְּתַחֲלָה הִפִּיל פּוֹר בְּיָמִים שֶׁנֶּאֱמַר מִיּוֹם לְיוֹם, הִפִּיל פּוֹר בְּיוֹם אֶחָד בְּשַׁבָּת, עָמַד שָׂרוֹ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְאָמַר: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בִּי נִבְרָאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְאָמַרְתָּ (וְרַמְיָה ל"ג, כ"ה): "אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה, חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי", וְשֶׁבְּרִית בְּבִשְׂרָם, דְּכַתִּיב (בְּרֵאשִׁית י"ז, ט'): "וְאַתָּה אֵת בְּרִיתִי תִשְׁמָר" וְכַתִּיב (שֵׁם פְּסוּק י"ג): "וְהִיָּתָה בְּרִיתִי בְּבִשְׂרָכֶם", וְיֵשׁ בְּרִית בְּפִיהֶם זֶה תוֹרָה, דְּכַתִּיב (יְהוֹשֻׁעַ א, ח'): "לֹא יִמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ", וְאָמַרְתָּ (וְרַמְיָה ל"א, ל"ו): "אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה וְיַחְקְרוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ לְמִטָּה" וְגו', וְכַתִּיב (שֵׁם פְּסוּק ל"ה): "גַּם זָרַע יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּחוּ מִהֵיוֹת גּוֹי לִפְנֵי כָּל הַיָּמִים", וְרִשָׁע זֶה מִבְּקֵשׁ לְאַבְדֹן, עָקַר שָׁמַיִם וָאָרֶץ תַּחֲלָה, וְאַחֲרֵיכֵן אַתָּה מְכַלָּה אוֹתָן. הִפִּיל פּוֹר בְּיוֹם שְׁנֵי, וְעָמַד שָׂרוֹ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָמַר: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּיוֹם שְׁנֵי הַבְּדִלָּתָּ בֵּין מַיִם הַעֲלִיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים, וְכֵן יִשְׂרָאֵל מְבַדְּלִים הֵם מִן הָאֲמוֹת, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב (וְיִקְרָא כ"ב, כ"ו): "וְאַבְדִּיל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהֵיוֹת לִי", וְרִשָׁע זֶה רוֹצֵה לְאַבְדֹן, הַפֶּךָ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְאַחֲרַי כָּלָה אוֹתָם. יוֹם שְׁלִישִׁי הִפִּיל פּוֹר, וְעָמַד שָׂרוֹ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יוֹם שְׁלִישִׁי בּוֹ נִבְרָאוּ זָרְעִים, וְיִשְׂרָאֵל מִפְּרִישִׁין מֵהֶם תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת, וּבּוֹ נִבְרָאוּ אֵילָנוֹת, וְיִשְׂרָאֵל מְקַלְסִין לִפְנֵיךָ בְּהֵן, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב (וְיִקְרָא כ"ג, מ'): "וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בְּיוֹם הַרְאִשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדֶּרֶךְ" וְגו', וּבּוֹ נִקְוּוּ הַמַּיִם לָלֶם, וְלִיִּשְׂרָאֵל נִגְזְרוּ שְׁנַיִם-עָשָׂר גְּזָרִים בְּיָם. וְעַכְשָׁו אִם יִשְׂרָאֵל בְּטָלִים, אָנוּ הַיָּאָךְ קְיָמִין?! יוֹם רְבִיעִי הִפִּיל פּוֹר, וְעָמַד שָׂרוֹ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָמַר לִפְנֵינוּ: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יוֹם רְבִיעִי בּוֹ נִבְרָאוּ הַמְּאוֹרוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב (יִשְׁעִיָּה ס, ג'): "וְהִלְכּוּ גּוֹיִם לְאוֹרְךָ, וּמַלְכִים לְנֹגַהּ וְרִתְּךָ", וּבּוֹ נִבְרָאוּ הַפּוֹכְכִים, וּבְנִיךָ נִמְשְׁלוּ לְכּוֹכְבִים, אִם תֶּאֱבָדֵם, הַיָּאָךְ אָנוּ קְיָמִין?! הִפִּיל פּוֹר יוֹם

וַיֹּאמֶר הַמֶּן לַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ יִשְׁנוּ עִם־אֶחָד מִפְּזָר
וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מְלְכוּתְךָ וְדַתִּיהֶם
שְׁנוֹת מְכַל־עַם וְאֶת־דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ
אֵיךְ־שׁוּה לְהַנִּיחָם:

בְּנֵי הַמֶּלֶךְ

חמישי ועמד שרו לפני הקדוש־ברוך־הוא, ואמר לפניו: רבונו של עולם, יום חמישי בו נבראו עופות ובהמות, ומתם צוית להקריב קרבנות, ובהם אתה מכפר ומתרצה לבריות, ואם הם בטלים, מי מקריב קרבן?! הפיל פור ביום ששי, עמד שרו לפני הקדוש־ברוך־הוא, ואמר לפניו: רבונו של עולם, יום ששי בו נברא אדם הראשון, וקראת לבניך בשמו, הן הוא דכתיב (יחזקאל לד, לא): "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם", ואם אתה מבקש לעקרו עקר כל האדם, ואחר־כך ישלט בהם, ביום שבת הפיל פור, עמד שרו לפני הקדוש־ברוך־הוא, ואמר לפניו: רבונו של עולם, יום שבת בו נגמרו כל מעשיך ונשתכללו, הן הוא דכתיב (בראשית ב, כ): "ויכל אלהים ביום השביעי", וכתיב (שמות לא, יז): "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם", ואם אתה מבקש לעקר אותם, עקר את השבת ובטל אותה, ואחר־כך אתה מכלה אותם, פינן שראה אותו רשע שאין הגורל נופל בו בימים, חזר לחדשים וכו', עין שם. פי קדם רצה לתפס את עם ישראל בימים, אבל כשראה שלא יכול, אזי הלך אל החדשים, ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): "הפיל פור הוא הגורל", תנא פינן שנפל פור בחדש אדר, שמח שמחה גדולה, אמר: נפל לי פור בירח שמת בו משה. ולא היה יודע, שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד. פי הוא תשב שמשה רבנו נסתלק, ועל־ידינה נפגמה אצל נשמות ישראל האמונת חכמים, ולא ידע אשר בו ביום נולד משה, פי אצל עם ישראל תזקה מאד האמונת חכמים, ודיקא על־ידינה היתה מפלת המן, והבן למעשה.

ח ישנו עם אחד מפזר ומפוד: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר עקר הכח של השמאה הוא רק הפרוד, להפריד בין נשמות ישראל, שזו קלפת

המְנַעֲמֶלֶק, לְהַכְנִיס סִפְקוֹת בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יו', ז'): "הִישׁ הַנְּגִי'ה בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין, וַיָּבֹאוּ עִמָּלֶק וַיִּלְחֶם עִם יִשְׂרָאֵל" וְגו'; כִּי תִכְףּוּ-וּמִיד כְּשֵׁי שִׁסְפְּקוֹת בּוֹ יִתְבַּרַךְ, שֶׁזֶה עוֹלָם הַפְּרוּד, שֶׁהוּא נִפְרָד מִמֶּנּוּ יִתְבַּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ מִלְתְּמוֹת בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מַגְלָה יג'): "יֵשְׁנּוּ עִם אֶחָד", אָמַר רַבָּא לִיפָא לִידְעָה לִישְׁנָא בִישְׁאָא כְּהֶמֶן. אָמַר לִיה תֵּאֵנִי כְּלִינְהוּ אָמַר לִיה מִסְתַּפִּינָא מֵאֲלֹהֵיו, דְּלֹא לִיעֵבִיד בִּי כְּדַעְבַּד בְּקַמְאֵי, אָמַר לִיה יֵשְׁנּוּ מִן הַמְּצוֹת, אָמַר לִיה אֵית בְּהוּ רַבְּנָן, אָמַר לִיה עִם אֶחָד הֵן, שְׁמָא תֵּאֵמַר קַרְחָה אֲנִי עוֹשֶׂה בְּמִלְכוּתָךְ "מְפֹרְזִין" הֵם בֵּין הָעַמִּים, שְׁמָא תֵּאֵמַר אֵית הַנְּאָה מִינְהוּ "מְפֹרְד" כְּפִרְדָּה זֹו שְׁאִינְה עוֹשֶׂה פְרוֹת, וְשְׁמָא תֵּאֵמַר אִיפָא מְדִינְתָא מִינְהוּ, תִּלְמוּד לֹוֹמַר: "בְּכָל מְדִינוֹת מְלָכוּתְךָ, וְדַתִּיהֶם שְׁנוֹת מִכָּל עַם", דְּלֹא אֶכְלִי מִינָן, וְלֹא נִסְבִּי מִינָן, וְלֹא מְנֻסְבִּי לָן, "וְאֵת דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים", דְּמִפְקִי לְכֹלָא שְׁתָּא בְּשֵׁה"י פְּה"י (שֶׁבֶת הַיּוֹם, פֶּסַח הַיּוֹם), "וְלִמְלֶךְ אֵין שְׁוֹה לְהַנִּיחָם", דְּאֶכְלוּ וְשִׁתּוּ וַיִּמְכּוּ לִיה לְמִלְכוּת. וְאֶפְלוּ נוֹפֵל זָכוּב כְּכוֹסוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֵן, זֹוֹרְקוּ וְשׁוֹתֵהוּ. וְאִם אֲדוּנִי הַמֶּלֶךְ נוֹגֵעַ בְּכוֹסוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֵן, חוֹכְטוּ בְּקַרְקַע וְאִינוּ שׁוֹתֵהוּ. הֵרִי שְׁכָל קִלְפַת הַמְּנַעֲמֶלֶק הִיָּתָה לְזֹרַע שְׁנָאָה בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, וּמָה שֶׁהִסִּית לְאַחַשְׁוֹרוּשׁ נִגְדָה עִם יִשְׂרָאֵל, כֵּן הוּא מִסִּית בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָל הַכַּח שֶׁל הַטְּמָאָה זֶה רַק פְּרוּד, לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ זי"ע: אִם יִתְאַחְדּוּ אֶפְלוּ עֲשָׂרָה יְהוּדִים יַחַד, וַיִּשְׁכּוּ בְּלֵב אֶחָד וּבְכֹפֶה אֶחָד, שׁוֹם מִלְאָךְ וְשִׁרְף לֹא יוֹכְלוּ לְהַתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם. כִּלְכָּף חָשׁוּב לְמַעַלָּה אַחְדוּת בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַקֵּר כַּח הַטְּמָאָה שֶׁהוּא הַסְּמִיךְ-מ"ם — רַק לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה מָה שְׁאַנְחָנוּ סוּבְלִים כְּבָר אֲלֵפִים שָׁנָה, רַק מַחְמַת שְׁנָאת חָנּוּם. כְּמֵאמְרָם ו"ל (יומָא ט'): עֲדִין מְרַקַּד בֵּינָן; כִּי כָל הַצְּרוֹת וְהַיְסוּרִים, הַמְּרִירוֹת, הַמְּחַלּוֹת וְהַחֲלָאִים רָעִים וְהַרְדִּיפוֹת שְׁאַנְחָנוּ נִרְדָּפִים מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם, זֶה רַק מַחְמַת הַפְּרוּדִים שֵׁישׁ בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה אֹרֵב הַסְּמִיךְ-מ"ם יוֹתֵר מִהַפֵּל, כִּי הוּא יוֹדֵעַ אֲשֶׁר אִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל תִּהְיֶינָה מְאַחְדוֹת, אֵין לוֹ כְּבָר מָה לַעֲשׂוֹת. כִּי כָל הָעֲנָנִי שֶׁל הַטְּמָאָה זֶה רַק פְּרוּדִים. וְאָמַר רַבְּנּוּ ו"ל (לְקוּטִי-מוֹתֵרִין, חֶלֶק א', סִימָן ד'): אֶחָד גִּימְטְרִיָּה אֶהְבֵּיה. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם מַחְזִיק תָּמִיד בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבַּרַךְ, וּבִטֵּל וּמִבְטָל אֶל הָאֵין סוּף פְּרוּף הוּא, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא אוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל. וְכֵּן אָמַר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ

ט אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכְתָּב לְאַבְדָּם וְעִשְׂרַת אֲלָפִים כַּפֶּר־כֹּסֶף אֲשֶׁקוּל עַל־יְדֵי עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהֵבִיא אֶל־גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

זי"ע: מי שאוהב את האב אוהב את הבנים. וזה "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים", רפידים אותיות פרידים, וגם אותיות ר"ף ודו"ם, פי זה תלוי בזה, ברגע שונכנסו בהם ספקות ונפרדו ממנו ותברך, על־ידי־זה בא פרוד לכבות ביניהם, ועל־ידי־זה בא רפיון ידים. ולכן עלינו למסר את נפשנו על נקדה זו של אהבה ואחדות בין נשמות ישראל, ובה בעצמו נבטל את גזרת המן. שאמר: "ישנו עם אחד מפזר ומפךד בין העמים בכל מדינות מלכותך, ודתיהם שנות מכל עם", פי זה מה שפואב לו ולכל אמות העולם, שעם ישראל דתיהם שנות מכל עם, "ואת דתי המלך אינם עושים". ואמרו חכמינו הקדושים על כך (מדרש תהלים פז): "ודתיהם שנות מכל עם", מה כושי משנה בעורו, אף ישראל משנים בכל האמות. ולכן בזה שנתאחד יחד. לא יוכלו לנו בשום פנים ואפן, וצריכים לדון אחד את השני לכף זכות, ויהבו למעשה.

ט יכתב לאבדם: צריך שתדע, אהובי בני! אשר אין שום מציאות בלעדיו ותברך כלל. והוא ותברך מחיה ומתנה את כל הבריאה בלה, פי הקדוש־ברוך־הוא צמצם את עצמו בתוך הבריאה, וכל מה שעובר על בגי־אדם בין בגשמיות ובין ברוחניות — הכל ממנו ותברך, פי הכל לכל אלקות גמור הוא, ובידיעות אלו מתבטלים ממנו כל הקלפות וההסתרות, "יתפרדו כל פועלי אנו". והנה עקר כח המו־עמלק הנה להכניס באדם ספקות, כמו שכתוב (שמות יז, ט): "היש הנו"ה בקרבנו אם אין, ויבוא עמלק וגו', ומשם לקח המן את כחו, שבא אל המלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא, וקטרג ואמר: "אם על המלך טוב יכתב לאבדם, ועשרת אלפים כפר כסף אשקול על־ידי עושי המלאכה להביא אל גנזי המלך", ונדשו חכמינו הקדושים (מגלה יג): אמר ריש לקיש, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה

העולם, שעתיד המן לשקל שקלים על ישראל. לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, והינו דתגן באחד באדר משמיעין על השקלים. כי הגה השקל הוא סוד יחוד בין חכמה למלכות, כמובא (רעיא מהימנא, כי תשא קפז): עשרים גרה השקל דא יוד, ולפי מה שפתיב בפרד"ס בפרוש הרעיא מהימנא, דהשקל הוא עשרים, הינו פצמים יוד, יוד עלאה דא חכמה, יוד תתאה דא מלכות (עין קהלות יעקב, ערך שקל). ומובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן א'), שאיש הישראלי צריך להסתפל בהשכל שיש בכל דבר, ולקשר את עצמו אל התכמה והשכל המחיה ומקים ומנהיג את כל פרטי הבריאה, שהוא חיות אלקות המחיה את כל פרט מפרטי הבריאה, שזה חכמה העליונה, שאדם מקשר את עצמו לחכמת אלקות. אף מחמת שהאור הזה הוא אור גדול ונורא, אי אפשר להשיגו אלא על ידי מלכות, שהוא הדבור והצמצום. ולכן המן-עמלק בא לקטרג על נשמות ישראל עם השקלים דיקא, כדי לעורר קטרוג על נשמות ישראל שהם אינם מיוחדים חכמה עם מלכות, כי המן-עמלק הוא מזרע עשו, שעליו נאמר (בראשית כה, לד): "ויבז עשו את הבכורה", שהוא השכל, וכן עליו נאמר (ישעיה כד, כג): "וחפרה הלבנה ובושה החמה", כי הוא ההפך מהיחוד של חכמה ומלכות, ולכן חשב המן-עמלק שיוכל לקטרג לפני מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא על נשמות ישראל, לזאת אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: רשע, כבר הקדימו שקליהם לשקליך, שזה מה שהקדוש-ברוך-הוא צנה את נשמות ישראל להקדים באחד באדר משמיעים על השקלים, להכניע את הקטרוג של המן, ולכן דיקא בחדש אדר משמיעים על השקלים, שאז מיוחדים בין חכמה למלכות, ומתחברים יחד נשמות ישראל באהבה, אחדות ורעות, ומקדשים את הדבור, וקמו שאמר רבנו ו"ל (השטות חיי-מוהר"ן): אדר ראשי תבות (תהלים קיט, קס): "ראש ד'ברך אמת", כי כל המחלקת והמריבות והפרודים שיש בין נשמות ישראל, הוא דיקא כשמתרחקים מהאמת, כי כשבר ישראל דבוק בו יתברך, ומבטל את עצמו לאין סוף ברוך הוא, שזה עקר החכמה (תהלים צו, ט): "חילו מ'פניו כ'ל ה'ארץ". ראשי תבות חכמה, שאדם אינו מפתח משום ברירה שבעולם רק ממנו יתברך, אז הוא שומר את דבורו, ואוהב את כל בר ישראל, ובוזה מכניעים את המן-עמלק, שאמר (אסתר ג, ח): "ישנו עם מפזר ומפרד", שמשם יונק כל כחו, להפריד בין החכמה לבין

וַיִּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבְעֵתוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהֶמְן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֶרֶר הַיְהוּדִים:

גנזי המלך

המלכות, פי אין מלך בלא עם, ועקר שלמות המלך, שמכניס חכמה בעם ומתאחדים יחד. ולכן ניקא על־ידי מחצית השקל, שפל בר ישראל נותן, הוא מתאחד עם שאר נשמות ישראל, ועל־ידי־זה מתבטלת קלפת המן־עמלק, פי מתחברת ומתיחדת חכמה ומלכות, שזה חמה וילבנה, וזוכים לגאולה.

זוה שאמרו חכמינו הקדושים (אגרת אסתר): "אם על המלך טוב יפתב לאבדם", זה שאמר דוד מלך ישראל (תהלים סו, יב): "הרפכת אנוש לראשנו פאנו באש ובמים", אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש־ברוך־הוא: רבון העולמים, כל זמן שאמות העולם עומדין עלי, אינן מבקשין ממני לא כסף ולא זהב, אלא לכלות אותי מן העולם וכו', עמד עלי המן הרשע, ובקש לעקר גופי ולקעקע ביצתי, ולא גזר על מחצה והגיח מחצה, אלא להשמיד, להרג ולאבד את כל היהודים, שנאמר: "יכתב לאבדם", אמר לו אחשורוש: מתירא אני מגואלים, אמר לו: אין להם גואל, ורוח הקדש צווחת ואומרת (נרמיה ג, לד): "פי גואלים חזק הו'ה צבאות שמו", לכך נאמר "הרפכת אנוש לראשנו", ונדבר זה צריך כל בר ישראל להחזיר בעצמו, לקשר את החכמה עליונה אל המלכות, שזה בעצמו סוד השקל עשרים גרה פעמים יו"ד, יו"ד עלאה דא חכמה, יו"ד פתאה דא מלכות, ועל־ידי־זה מתבטלת קלפת המן־עמלק המקטרגת על נשמות ישראל. וצריך לזכור, שפל מה שעובר על האדם, זו השגתה פנטית, ואסור להתלונן. וניקא בזה תלויה גאולתו הפנטית של כל בר ישראל, והבן למעשה.

י ויסר המלך את טבעתו מעל ידו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר חכמינו הקדושים אמרו (מגלה יד): אמר רבי אבא בר כהנא: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שפלן לא החזירוים למוטב, ואלו הסרת הטבעת החזירתן למוטב. ורואים בחוש,

שהקדוש־ברוך־הוא אב הרחמן, ומרחם על כל בר ישראל, ורוצה רק את הטוב של כל אחד ואחד. כי "רחמיו על כל מעשיו" כתיב, וכל היסורים והמרירות שרק סובלים, זה רק לטובה, כמאמכם ו"ל (ברכות ה.): כל שהקדוש־ברוך־הוא חפץ בו – מדכאו ביסורים, ואם קבלם – יראה נרע יאריך ימים; כי היסורים שהקדוש־ברוך־הוא שולח, זה רק כדי להתזירו למוטב, כמאמכם ו"ל (מנחות ג:): מה זית אינו מוציא את שמנו אלא על־ידי כתיית, אף ישראל אינם חוזרים למוטב, אלא על־ידי יסורים. ואמרו (בראשית רבה, פרשה ט', סימן ח'): אמר רב הונא, הנה טוב מאד – זו מדת הטוב, והנה טוב מאד – זו מדת יסורין, וכי מדת יסורין טובה מאד, אמתמה? אלא שעל ידה הבריות באים לחיי העולם הבא. וכן שלמה אומר (משלי ו, כג): "ודרך חיים תוכחות מוסר", אמר: צא וראה איזוהי דרך מביאה את האדם לחיי העולם הבא? הני אומר: זו מדת יסורין. ולכן כל מה שעובר על האדם צרות ויסורים, זה אינו לנקם בו, חס ושלום, אלא להתזירו למוטב, והאדם מספן, במקום שיתעורר תכף־ומיד בתשובה, כשעוברת עליו איזו צרה, היא מקשה ערפו, ומתרחק יותר ממנו יתברך, וככל שמתרחק יותר, הוא מקבל יותר מכוח, עד שיש בני־אדם, שמרב צרות ויסורים ומכאובים שעוברים עליהם, נתעקס להם בכל מיני עקמומיות וספקות, ויש שבאים לקשיות עליו יתברך, רחמנא לצלן, והכל בא מפני שלא התעוררו בתשובה תכף־ומיד: כי באמת אמרו חכמינו הקדושים (צרכי טו:): עד היכן תכלית יסורין? אמר רבי אלעזר, כל שארגו לו בגד ללבש ואין מתקבל עליו. ואמרו (שם): אפלו נתפנו למזג בחמין ומגו לו בצונן, בצונן ומגו לו בחמין. ואמרו (שם): אפלו הושיט ידו לכיס לטל שלש, ועלו בידו שתיים. ופרש תבועל־שם־טוב הקדוש זי"ע, שאם אדם שם לבו אפלו על דבר קטן כזה, שארגו לו בגד ללבש ואין מתקבל עליו, או מגו לו חמין ונתהפף לצונן, או הושיט ידו לכיס לטל שלש, ועלו בידו שתיים, והוא כבר מתבונן – למה נעשה הפך רצוני, וחוזר בתשובה שלמה, זה תכלית היסורין, כי כל מה שקורה עם האדם, זה רק כדי שיתעורר בתשובה. ולכן קדם הקדוש־ברוך־הוא שולח על האדם יסורים קלים ודברים פעוטים, וכשהאדם שם לבו למה נארע לו דבר זה הפך רצונו, וחוזר בתשובה, אז נמתקים ממנו כל הדינים. ואם הוא אינו מתעורר תכף־ומיד מדבר קטן ופעוט, אזי מכים אותו יותר חזק, וכן

בכל פעם, ככל שהוא מקשה ערפו לא לחזר אליו יתברך, רחמנא לישזבן. הוא מקבל מפות, והקדוש-ברוך-הוא אב הנחמן. שולח בכל דור דור צדיקים אמתיים הדבקים בו יתברך, שהם בחינת נביאים, המעודדים ומחזקים ומעודדים ומשמתים את נשמות ישראל לחזר בתשובה שלמה, ולקרבם אליו יתברך, ואם הם אינם זוכים להתקרב אליו, או מבעטים בו, על-ידי-זה שולח אליהם יסורים. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שפלן לא החזירום למוטב, ואלו הסרת הטבעת החזירתן למוטב; כי תכף-ומיד כשרק הסיר אחשורוש את טבעתו מידו ונתנה להמן, לעשות ביהודים פטוב בעיניו, חזרו למוטב ועשו תענית, כמו שפתיב (אסתר ה, ג): "צום ובכי ומספד שק ואפר יצע לרבים", ואם היו חוזרים תכף-ומיד בתשובה לפני הסרת הטבעת, לא היו צריכים להגיע אל כל הצרות האלו, שסבלו מהמן-עמלק. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ז, סימן כ) על הפסוק: "ויסר המלך את טבעתו ונתנה להמן", רבנן אמרין, אחשורוש שונא את ישראל יותר מהמן הרשע, מנהגו של עולם, דרבו של לקוח לתן ערבון למוכר, בדם הכא המוכר נותן ערבון, הדא הוא דכתיב: "ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ונתנה להמן", כי הנה רשע מרשע "צורך היהודים". ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש לקח טוב): מעולם הם צוורים היהודים, כמו שפתיב (בראשית כו, מא): "וישטם עשו את יעקב", ובא עמלק ונלחם עם ישראל, וכאן בא המן בן המדתא ללחם עם ישראל.

ולכן, אהובי, בני! עליך לזכר, שכל מה שעובר עליך בגשמיות וברוחניות, הכל כדי לעורר אותך, שתחזר בתשובה שלמה לפניו יתברך, ותכף-ומיד כשעובר עליך אפלו דבר קטן, כדי שתתעורר בתשובה, על-ידי-זה ימתקו ממך כל הדינים, שלא תצטרך לעבר שום סבל; כי המאמין האמתי, המאמין שדבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, על-ידי-זה פוטר מעצמו את כל הצרות, כי הוא יתברך רוצה רק בטובתן של ישראל, כמו שפתיב (תהלים קמה): "טוב הנו"ה לכל ורחמיו על כל מעשיו", ומה שעובר על בני-אדם זה רק כדי להמשיכם אליו יתברך, והבן למעשה.

« וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהִמָּן הַכֹּסֶף נָתַן לָךְ וְהָעַם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יא וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהִמָּן: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין שׂוֹם מְצִיאֹתָה בְּלַעֲדֵיךָ יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מִחַיָּה וּמִהֵנָּה וּמִקְיָם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמָח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם לְבוֹשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וּבְכָל תְּנוּעָה וְהִתְנוּעָה שֶׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְתַכְלִית יְרִידַת הַנְּשֻׁמָּה לְזֶה הָעוֹלָם, כְּדֵי שְׂיִחֹזֵר וְיִשְׁתַּוְּקַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין עוֹד דְּבָר יוֹתֵר חָשׁוּב לְמַעַלְהָ אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הַרְצוֹן, וְכַמוּבָא (לְקוּשֵׁי-הַלְכוֹת, צִרְבֵי, הַלְכָה ג'), אֲשֶׁר הָעֵקֶר הוּא הַרְצוֹן, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְכֹסֶף וְלִהְשֻׁתְּוֹקֵק וְלִהְתַּנְּעָגֵעַ בְּכָל עֵת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְלִתְוַרְתּוֹ וְלִמְצוּוֹתָיו, וְלִהְשֻׁתְּוֹתָל תָּמִיד שְׂיִהְיֶה לוֹ רְצוּנוֹת טוֹבִים וְחֻזְקִים דְּקַדְשָׁה. כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ וְ"ל (שִׁיחֹת-הַר"ן, סִימָן נא), שֶׁעֵקֶר עֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא הַרְצוֹן, כִּי לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינִי יוֹדֵעַ מִי הוּא זֶה, שְׂיִיכַל לֹאמַר שֶׁיַּעֲבֹד אוֹתוֹ, וְאֵפְלוּ מִלֵּאף וְשָׂרְף אֵינִי יָכוֹל לְהִתְפָּאֵר, שְׂיִיכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק הָעֵקֶר הוּא הַרְצוֹן לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֶף-עַל-פִּי שְׂנֵדָמָה שֶׁהַכֹּל רוֹצִים לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל תַּפְצִים לְיִרְאָה אֶת שְׂמָהּ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא מִבְּעֵינָא שְׂאֵין אָדָם אֶחָד דּוּמָה לְתַבְרוֹ בְּעֵנֵן הַרְצוֹן, כִּי אִם גַּם בְּאָדָם אֶחָד אֵין יוֹם אֶחָד דּוּמָה לְתַבְרוֹ בְּעֵנֵן הַרְצוֹן, כִּי בְּכָל פַּעַם מִשְׁתַּנִּים לְאָדָם הַרְצוּנוֹת, הִנֵּה הוּא בּוֹעֵר לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמוֹכֵן לְהַכְלִיל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְהִנֵּה מִתְקַרְרִים לוֹ כָּל הַרְצוּנוֹת, וְנִחַשְׁף מִמֶּנּוּ הַכֹּל.

וְצָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! כִּי בְּאֵמַת עֵקֶר תַּכְלִית הַטּוֹב שֶׁל הַנְּשֻׁמָּה הַקְדוּשָׁה הוּא, שְׂתַזְכֶּה לְתַכְלִית שְׁלָמוֹת הַרְצוֹן, שֶׁהוּא רְצוֹן שְׂבָרְצוּנוֹת, שְׂתַזְכֶּה הַנְּשֻׁמָּה שְׂיִהְיֶה לָהּ רְצוּנוֹת חֻזְקִים אֲמִתִּים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שְׂתַזְכֶּה לְהַכְלִיל בְּרַעְוָא דְּרַעְוִין, שֶׁהוּא רְצוֹן שְׂבָרְצוּנוֹת, שְׂזֵהוּ הַשְׁלָמוֹת וְהַמַּעַלְה הַעֲלִיּוֹנָה מְכַל הַמַּעֲלוֹת. כְּמוֹ שֶׁמְצִינֵנוּ, שְׂמַשָּׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא מְבַחֵד מִין הָאֲנוּשִׁי, וּמִי לְנוּ גְדוֹל מַמְשָׁה, רַבֵּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּים שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת, וּבִסוּף בְּעֵת הַסְּתַלְקוֹתָיו, שְׂאֵז זָכָה בְּדוּאֵי לְתַכְלִית שְׁלָמוֹת

המעלה, שאי אפשר להשיג, וכל עקר עצם הפלגת מעלתו הוא, שזכה בעת הסתלקותו הקדושה להפלל ברעוא דרעוין, שהוא רצון שברצונות, כמבאר בזהר הקדוש (תרומה קנו), שהסתלקות משה הייתה בשבת במנחה, בעת רעוא דרעוין. נמצא, ששלמות הרצון הוא גבה מן הכל, וכל עקר התכלית של כל התורה והמצוות הוא לזכות לרצון, ולהפלל ברצון העליון. כי משה רבנו הוא בעצמו סוד התורה והמצוות, ועל-פן משה רבנו גימטריה תר"ג, כי הוא בעצמו כלליות תר"ג מצוות התורה, ותכלית שלמות מעלת משה רבנו הוא, שנקלל ברצון שברצונות ברעוא דרעוין.

נמצא, שתכלית כל המצוות, שהם בחינת משה רבנו, עקר התכלית הוא לזכות לרצון בשלמות, כי כל המצוות אנו עושין, שיהיו לרצון לפניו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ספרי שלח א): נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני; הינו שנוקה על-ידי המצוות להפלל ברצון העליון. וזה "ויאמר המלך" — זה מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, שאומר "להמן" — שהם כלל הקלפות, העלמות וההסתרות, "הפסוף" — שהם הפסופין והרצונות, "נתון לך" — בשביל הבחירה והנפיון מסרו את כל הרצונות והפסופים אל הקלפות, ומשם נמשך, שיש לאדם רצונות וכסופין לעבר עברות, רחמנא לישזבן, וכן יש לו רצונות וכסופין להבלי העולם הזה, והכל בשביל הבחירה והנפיון, כדי "והעם לעשות בו פטוב בעיניך", שכל זה הוא סוד הבחירה שמוסרים לאדם בידו. אם אינו זוכה, אז כל הרצונות והפסופין שלו הם על הבלי העולם הזה, תאות נאוף, תאות אכילה ושתיה, ותאות קמון, שבכל זה כל העולם נלכד, ואם הוא זוכה, אזי הפסופין והרצונות שלו הם רק אל הקדוש-ברוך-הוא, ואינו רוצה שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, כי נכלל לגמרי בו יתברך, וכבר אין לו פסופין אל שום דבר, רק אל הבורא יתברך שמו, וזה רצון שברצונות, רעוא דרעוין, שמתגלה אליו יחידה דגפוש, שכבר אינו רוצה רק את הקדוש-ברוך-הוא, שזו המדרגה הכי עליונה, שהאדם אינו רוצה שום דבר אחר, אלא את הבורא יתברך; כי עקר ירידת הנשמה לזה העולם העכור והשפל, הוא רק בשביל הרצון, כדי שתזכה לרצון בשלמות, ובשביל זה הכרחה הנשמה לירד ולהתרחק ממקום מעלתה, ולבוא לעולם הגשמי הגס הזה, ולהתלבש

בגוף גשמי, בחמר עב ומגשם בזה עולם העשייה, בתכלית הרחוק ממקום כבודה. וכל זה היה בשביל הרצון, כי הקדוש־ברוך־הוא רצה לזפות את ישראל, שיזכו לכל טוב, לטוב האמתי בשלמות העולה על הכל. והשם יתברך יודע, שעקר תכלית הטוב הוא לזכות לרצון בשלמות, על־כן הכרחה הנשמה להתרחק ממקום כבודה, ולירד לזה העולם הגשמי, כדי שיתגבר הרצון ביותר. כי זה ידוע בחוש, שכל מה שנתרחקין יותר, מתגבר הרצון ביותר. כי הכן, כל זמן שהוא אצל אביו, אף־על־פי שאהבתו תוקה מאד, אף־על־פי־כן אין שיה לומר, שיש לו רצון וגעגועים לאביו, מאחר שהוא אצלו תמיד. אבל כשהבן נוסע מאביו לאיזה מקום, אז הוא מתגעגע ברצון חזק לאביו, וכל מה שהבן נרחק יותר מאביו, מתגברים ביותר הרצונות והפסופים והגעגועים לאביו. ועל־כן הכרתה הנשמה לירד ממקומה הגבה מאד מאד, ולהתלבש בזה העולם הגשמי, הרחוק בתכלית הרחוק משרש נשמת ישראל, כדי שיתגבר הרצון של הנשמה ביותר, מחמת שהיא רחוקה מאד משלחן אביה; כי כל מה שרחוקין יותר מאביו, מתגבר הרצון יותר.

ובאמת זה עקר הנסיון והבחירה של האדם, כי באמת כל מה שרחוקין יותר, הרצון מתגבר ביותר, וכל זמן שהרצון בשלמות פראוי, בנדאי יזכה על־ידי זו ההתרחקות דיקא למעלה נפלאה, כי יזכה להכלל ברצון העליון, ברצון שברצונות, על־ידי רצונו החזק מאד, שזכה בזה העולם הרחוק דיקא, אבל גם ההפך — הבחירה תוקה מאד, שמשם נמשך, שהאדם נופל במקום שנופל, ונמשך אחר הטמאה, שכל זה הוא הבחירה והנסיון, שזה סוד "ויאמר המלך" — זה מלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא, שאומר "להמן" — שהם כלל הקלפות, העלמות וההסתרות, "הפסוף" — שהם הפסופין והרצונות, "נתון לך" — בשביל הבחירה והנסיון מסרו את כל הרצונות והפסופים אל הקלפות, ומשם נמשך שיש לאדם רצונות וכסופין לעבר עברות, רחמנא לישזכון. וכן יש לו רצונות וכסופין להבלי העולם הזה, ותכל בשביל הבחירה והנסיון, כדי "והעם לעשות בו בטוב בעיניך", שכל זה מוסרים לאדם, אף שהוא רחוק כל־כך ממנו יתברך, עם כל זאת הוא בוחר בטוב, וחפץ רק לחזור אליו יתברך, שזו המעלה הכי עליונה מהכל. כי דיקא מחמת גדל ההתרחקות זכה לרצון חזק בשלמות,

וַיִּקְרָאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשִׁלּוּשָׁה
 עֶשֶׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּן אֶל
 אַחַשְׁדָּרְפָּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפַּחֹת אֲשֶׁר ׀ עַל־מְדִינָה
 וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ
 וְעַם וְעַם כְּלִשׁוֹנָו בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֶרֶשׁ נִכְתָּב
 וְנִחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ:

גנני המלך

אשר רק בשביל זה נרד לזה העולם, כדי לזכות פאן דיקא לרצון העליון, מתמח שנה העולם רחוק ביותר, בתכלית הרחוק, אבל השם יתברך נתן בחירה לאדם, ועל־כן את זה לעמת זה עשה אלקים, כי ברא בנה העולם כמה דברים, והלביש בהם חיותו יתברך, ונתן בחירה להאדם, דהינו שיש גם רצונות לתאוות עולם הזה, שאלו הרצונות הם מתנגדים כנגד רצון דקדושה, כי עקר כל התאוות הם רצונות נפולים, ועל־כן נקראים תאוות, שהוא בחינת חמדה ורצון, וכשמתנגדים, חס ושלום, התאוות של העולם הזה, שהם רצונות דסטרא אחרא, אזי, חס ושלום, נפגם הרצון דקדושה, עד, שחס ושלום, יכול לשפח לגמרי את הרצון דקדושה, עד שישפח מלכסוף ולהשתוקק להשם יתברך. וזו הבחירה שמסרו לאדם — אם לטוב אם להפך, והבן למעשה.

יב מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר הקדוש־ברוך־הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים, בצדק ובמשפט, ודבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ואין שום דבר שיקרה עם האדם לבד, אלא הכל משגח בהשגחה פרטי פרטית, ואפלו הגזרות רעות שנגזרו, בחמנא לישזבן, הכל מלמעלה, "ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה־עשר יום בו", שהוא יום לפני ערב פסח, הינו ב"ג ניסן, כי בערב פסח אם זוכים לחזר בתשובה, שוחטים את הסמ"ד־מ"ם, שהוא שרו של עשו, אשר המן־צמלק יוצא משם,

כמוכא (רעיא מהימנא פנתס רמט.): דאוקמוה מארי מתגיתין בניסן וגאלו ובניסן עתידין להגאל, ובי"ד דיליה (שמות יז, טו): "ויאמר פי יד על כס זה", תמן אומי לאעברא מעלמא ורעא דעשו עמלקים וכו'; ואם היו חוזרים בתשובה יום לפני זה, הינו ביום י"ג, לא היו צריכים לסבל מהמן-עמלק, שכתב אז בכל ממלכות הארץ ולכל גדולי אמות העולם, להרג ולאבד כל ישראל, וכך הוא בכל פעם, אם חוזרים בתשובה שלמה אליו ותברו, לא צריכים לבוא אל פחד של אמות העולם הפפחידים בהרג ואבדון, ולכן דיקא בשלשה-עשר יום, שהוא יום לפני ערב פסח, שאז הוא הזמן לשחט ולאבד את ורעא דעשו עמלקים, נודרו המן-עמלק, "ויכתב ככל אשר צוה המן אל אחשדרפני המלך ואל הפחות אשר על מדינה ומדינה ואל שרי עם ועם, מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו בשם המלך אחשורש נכתב ונחתם בטבעת המלך". להרג ולאבד את כל היהודים.

ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יז), כי אם יש אור הנח והנוף, אז שומעים את דברי הצדיק האמת, המגלה את אמתת מציאותו ותברו, ומדבר דבורי אמונה, שאז הדבורים הולכים ונכתבים בתוך ספריהם, ומוציאים הפה אמונתם. ולכן הוא דבר גדול מאד לדבר תמיד רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, ולא להתבלבל משום בריה שבעולם, ואפלו שרואים שנגזרה גזרה מרה, צריכים רק לדבר מפני ותברו, ועל-דין זה בעצמו יתבטל כתב המן-עמלק, כי אם מדברים רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, ומגלים לכלם, אשר אין בלעניו ותברו כלל, אזי הדבורים האלו נכתבים לכל עם ועם כלשונו, ולכל מדינה ומדינה ככתבה, כי הדבור יש לו כח גדול מאד. ולכן צריכים לדבר רק דבורי אמונה, ולשמור מאד מאד לא להוציא מפיו דבורים של פירוות ואפיקורסות, שזה גורם, שהנחש — שמשם יונק המן-עמלק, יהיו לו כנפים לעוף, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סג): כשמדברים לשון-הרע, נותנים כנפים לנחש, והוא עף וגורם מה שגורם, וזה הנה אז בימי המן-עמלק, שדברו לשון-הרע, ובמקום דבורי אמונה דברו כל דבר אסור, ולא תורו בתשובה שלמה. ועל-דין זה בא, שכתב המן "אל אחשדרפני המלך ואל הפחות אשר על מדינה ומדינה, ואל שרי עם ועם, מדינה ומדינה ככתבה, ועם ועם כלשונו,

גנזי המלך

קסט

בשם המלך אחשורוש נכתב ונחתם בטבעת המלך, כל מיני דברי שטנה ושאנה על עם ישראל, כמוכא (ניקוט אסתר, רמו תחרוד), "ויקראו ספרי המלך", שלח להם: עם בזוי יש בינינו, דומים כמשגעים, חפצים ברעתנו, ואומר: "אברו גוים מארצו", "לעשות נקמה בגוים", וכפויי טובה הם, פרעה קבלם בסבר פנים יפות וזנס בשני רעבון. והוציאו עלילה "גלכה נזבחה להג'ה" — ואנו חוזרים, והשאילום כלי כסף וזהב ומרגליות ובגדים, וטענו כל אחד ואחד מהם צ' תמורים, ולא תזרו ורדפו אחריהם בשביל ממונם, והיה להם נביא אחד משה בן עמרם שמו, נטל מקלו ולחש עליו, והכה בים ייבש, ואיני יודע במה יבשו והעבירן בתוכו, נכנס פרעה אחריהם, ונשקע הוא וכל חילו, עמלק זקני כתיב: "ויבא עמלק", מהיכן בא? מבלעם, אמר לו: יש לך זכות אבות, אם אין את יכול להם, אין כל ברזה יכולה להם, מה עשה להם אותו משה? היה לו תלמיד אחד והושע בן-נון שמו, אכזרי בלא רחמים, איני יודע אם בכשפים בא עליהם. מה עשה משה? נטל אבן וישב עליה, איני יודע מה היה לוחש, עד שנפלו עמלקים לפניו. באו לארץ סיחון ועוג גבורי עולם, ואיני יודע כמה מהם הרגום, וכן למלכי מדי, וכן לשלשים ואחד מלכים וכן לסיסרא וסנחריב. ושוב היה להם מלך אחד ושמו דוד, והיה מכלה לכל הממלכות, ואיש ואשה לא יחיה דוד, עמד בנו ובנה להם בית אחד, והיו גננסים בו, ואיני יודע מה היו עושים ויוצאים והורגים כל הבאים עליהם למלחמה, ומתוך טובה יתרה שהיה להם לא חשבו כל אמה ביניהם, עד שבא נבוכדנאצר והרג מהם, והשליך בקולרין, והביאם בינינו, ולא הועילו כשפיהם, ואפלו כן לא שנו מעשיהם המכערים המשחקים עלינו ועל יראתנו, ואנו תעובין ביניהם ואינם מתחננים בנו, ועוד דברים רבים, שאין אנו יכולים לספר, והפלנו גורל להשמידם בייג לחדש אדר, וכשיבאו לידכם האגרות, השמידו והשחיתו ולא תשאירו מהם פלטה, עין שם.

נדבר זה קורה בכל דור ודור ובכל מדינה ומדינה ממדינות המלך, מלפני של עולם ברוך הוא, שהקדוש-ברוך-הוא שולח לעם ישראל יסורים, כדי שיחזרו אליו בתשובה שלמה, והכל מלבש בלבוש גשמי וטבע, שקמים עמלקים, זדים ורשעים, להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים, רחמנא

וַנְשַׁלֹּחַ סְפָרִים בְּיַד הַרְצִיִּים אֶל־כָּל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ
 לְהַשְׁמִיד לְהַרְגַּ וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים מִנְּעַר
 וְעַד־זָקֵן טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בְּשִׁלּוּשֵׁה עֶשֶׂר
 לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־אֶחָד־שׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לְבוֹז:

גנזי המלך

לישזבן, והכל כדאי שנחזור בתשובה שלמה. ולכן אשרי מי שזוכה לעשות התעוררות בין נשמות ישראל, שיחזרו תמיד אליו ותברך, ולא נצטרך לבוא לזה, שאמות העולם יפתידו אותנו בשום פחד ואימה; אשרי מי שחוזר בתשובה שלמה מבעוד מועד, ואינו צריך לחכות שיחזרו אותו מלמעלה, והבן למעשה.

יג ונשלוח ספרים ביד הרצים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר הוא יתברך מחיה ומנהיג ומקים את כל הבריאה כלה, ודבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, וכל מה שקורה בעולם אינו נעשה לבד אלא בהשגחתו הפרטית. והנה קמן הרשע אומר: "ונשלוח ספרים ביד הרצים אל כל מדינות המלך להשמיד, להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד". והקמה אז גזרה נוראה מאד, אבל בזכות תפלת מרדכי ואסתר בטלו את הגזרה הזו, כמאמרם ו"ל (מדרש תהלים כב, ו) על הפסוק (תהלים כב, ב): "אלי אלי למה עזבתני". יום ראשון אלי, יום שני אלי, יום שלישי למה עזבתני, וכיון שאמרה בקול גדול "אלי אלי למה עזבתני" — מיד נענית, "אלהי אקרא יומם ולא תענה", אמרה להקדוש־ברוך־הוא: כך עשית במצרים לאבותינו, לא בין שצעקו — שמעת, שנאמר (שמות ג, ו): "ואת צעקתם שמעתי", ואיזוהי צרה גדולה — זו או של מצרים? פרעה אומר: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון" (שמות א, כב), והמן אומר: "מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד" (אסתר ג, יג); פרעה אומר: כל מי שאינו משלים מלאכתו ישימו אותו בתוף הבגן, ומי שהשלים מלאכתו לא היו עושין לו כלום, אבל קמן גזר "להשמיד, להרג ולאבד את כל היהודים" (אסתר שם ג); אותן שהיו במצרים,

גנוי המלך

קעא

כיון שצצקו, מיד שמעת אותן, אבל אנו צמנו זה שלשת ימים, והתפללנו וצצקנו וקראנו ולא עניתנו, ואם אין בנו מעשים טובים, עשה עמנו בשביל קרשת שמך, ואתה קדוש יושב תהלות ישראל". כי באמת אי אפשר לבטל שום גזרה רעה, אלא על ידי תפלה ובקשה, שהאדם מתפלל להקדוש ברוך הוא, אשר אין עוד דבר יותר חשוב אצלו יתברך כמו תפלה, וכמו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן כה): ההתבודדות היא מעלה עליונה וגדולה מן הכל. הינו בשהאדם קובע לעצמו זמן פנוי, ומדבר להקדוש ברוך הוא בשפת האם שלו, הדבורים האלו עושים רעש גדול בשמים, וגורמים שעשועים באלו, שלא עלו שעשועים באלו מימות עולם, ולכן לא בתנם שאמרו חכמינו הקדושים (פנחומא וזרא א'): אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל, הווי זהירין בתפלה, שאין מדה אתרת יפה הימנה, והיא גדולה מכל הקרבנות, שנאמר (ישעיה א, יא): "למה לי רב זבחיכם" וגו'. וגלה לנו האיש האלקי רבי שלמה אלקבץ זי"ע, בספרו "מגות הלוי", שבפסוק המר הזה, שבו פתוח פת מה לעשות עם ישראל, "מגער ועד זקן טף ונשים", דו"ק ותשפח, שבכל הפסוק הארוך הזה נכתבו כל אותיות האל"ף-ב"ת הפשוטות והכפולות, וכל זה להורות, כי אותיות התורה עומדות להגן בעדנו, כי ניקא בתוך הפסוק המר הזה: "ונשלוח ספרים ביד הרצים אל כל מדינות המלך להשמיד, להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד, בשלושה עשר לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ושללם לבוז", יש בו כל אותיות האל"ף-ב"ת הפשוטות והכפולות, כי אותיות התורה והתפלה מגנות על נשמות ישראל. ולכן בכל המצבים הכי קשים שרק עובר על נשמות ישראל, עליהם להתמיד בלמוד התורה הקדושה, שאמרו חכמינו הקדושים (פנא דבי אליהו רבה, פרשה ד', סימן ג'): שכו של משה הצדיק שעמד בתפלה בארבעה וחמשה מקומות, והציל את ישראל מן המיתה, מעלה עליו הפתוח באלו ברא אותן, לכך נאמר (ישעיה סג, יא): "ויזכר ימי עולם משה עמו", כך כל חכם ותכם מישראל, שיש בו דבר תורה לאמתו, ומתאמת על כבודו של הקדוש ברוך הוא ועל כבודו של ישראל כל ימיו, ומתאנה ומחמד ומצפה על כבוד ירושלים, ועל כבוד בית המקדש, ועל ישועה שתצמיח בקרוב, ועל פנוס גליות — רוח-הקדש בדבריו, כמו שפתוח (שם): "השם בקרבו את רוח קדשו". מכאן אמרו: כל

יִד פִּתְשָׁגֶן הַכֶּתֶב לְהַנְתֵּן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גְּלוּי לְכָל־הָעַמִּים לְהִיּוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

תלמיד חכם שעוסק בתורה בכל יום תמיד, בשביל להרבות כבוד שמים, אין צריך — לא חרב ולא חניית ולא רמח ולא פל דבר שיהיה לו שומר, שהקדוש-ברוך-הוא משמר בפעמו, ומלאכי השרת עומדין לו סביב סביב, ותרכות ביד כלן ומשמרים אותו, שנאמר (תהלים קמט, ו): "רוממות אל בגרונם" וגו'.

ולכן ראה מה לפניך, אהובי, בני! שבתקף הגזרות שגזר המן-עמלק "להשמיד, להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד", על-ידי הכ"ב אותיות אל"ף-ב"ת שיש בפסוק זה, שהן מרמות על אותיות התורה ועל אותיות התפלה — נצלו, ודבר זה שיקל לכל הדורות, אשר אי אפשר להנצל מהמן-עמלק, אלא על-ידי אותיות האל"ף-ב"ת, שהן אותיות תורה ותפלה הנאמרים בלב אמת, שדבר זה בוקע את כל הרקיעים, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מהר"ן, חלק א, סימן ט' וסימן קיב); כי דבור אמת שובר את כל המחיצות ומאיר בכל החשכות, והבן למעשה.

יד פתשגן הכתב להנתן דת בכל מדינה ומדינה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אמרו חכמינו הקדושים (ספ"ה כ"ט): מאורות לוקין על כותבי פלסתר, ורואים שיש אנשים רשעים ארורים, המתרפים ומבזים את זולתם עם כתבי פלסתר, ומדביקים אותם על הקירות, ושולחים אותם לאנשים, וזו היתה עצת המן: "פתשגן הכתב להנתן דת בכל מדינה ומדינה גלוי לכל העמים להיות עתדים ליום הזה", לכתב תקף-ומיד את הכתב, קדם שיתחרט המלך אחשוורוש. ולכן צריכים לזכר דבר זה מאד, אשר בעתים הללו התרה הרצועה, ואפלו בין אלו שקורין את עצמם יראי השם, וכותבים כתבי פלסתר על זולתם בעלום שם, אשר הם בכלל ארור (דברים כז, כד): "ארור מכה רעהו בסתר", כי חושבים שהם יכולים להעלים את עצמם, ואינם יודעים, שיהיה להם סוף כמו המן שנחלה על העין. ולכן אתה, אהובי, בני!

טו הרצים יצאו דחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה והמלך והמן ישבו לשמות והעיר שושן נבוכה: פ

גנזי המלך

ראה להשמר מאד, שלא יהיה לה אף פעם חלק בלהדביק כתבי פלסתר, מעשה המן הרשע, שהנדרו עם "פתשגן הפתב", וכנגד זה טוב להיות ממוזקי הרבים, לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך, ולהפיץ תורה ברבים, שזה ישאר לה תמיד, ובזה מאירים את האורות בעולם. וזכר דבר זה כל ימי חייה, כי יש יצר הרע גדול להיות מכה את רעהו בסתר על-ידי כתבי פלסתר, שהם בכלל ארור — אוי להם ואוי לנפשם! ותשתדל מאד שלא יהיה לה אף פעם חלק עם רשעים כאלו, רק תתחבר עם צדיקים המגלים את אמתת מציאותו יתברך, ואז טוב לה כל הימים, והבן למעשה.

טו הרצים יצאו דחופים בדבר המלך: צריה שתדע, אהובי, בני! אשר כל דבר שקורה בזה העולם, הכל בהשגחה פרטית, דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ואדם מקבל את העגש שלו בדיוק כפי שהוא עשה לאחרים, ולא יועיל לו שום דבר, ובפרט כשהוא דן את הזולת, הוא דן את עצמו, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ריג) על-פי מאמרם ז"ל (אבות פרק ג'): ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו; כי שמעתי בשם הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע, כי קדם כל גזר דין שבעולם, חס ושלום, מאספין כל העולם אם מספימין להדין ההוא, ואף את האיש בעצמו שנגזר עליו הדין, חס ושלום, שואלין אותו, אם הוא מספם, אזי נגמר הדין, חס ושלום. והענין, כי בודאי אם ישאל לו בפרוש על עצמו, בודאי יכחיש ויאמר שאין הדין כן, אף מטעין אותו ושואלין אותו על כיוצא בו, והוא פוסק הדין, ואזי נגמר הדין. וכענין שמצינו בדרך המלך, עליו השלום: "כבוא אליו נחן הנביא" וגו'. וספר לו מעשה האורח (שמואל ב' יז) ענה ואמר: "חי הונ"ה וגו' ואת הפכשה" וגו', אזי נפסק הדין על דוד, כאשר יצא מפיו. וזהו ונפרעין מן האדם מדעתו, כלומר ששואלין

דעתו, ואף-על-פי-כן הוא 'שלא מדעתו', כי אינו יודע שהדין הוא עליו. וזה שאמרו (זוהר פקודי רג.) "הרצים יצאו דחופים בדבר המלך". רצים מסטרא דא (מצד זה הקדושה), ורצים מסטרא דא (ויש רצים מצד זה דסטרא אחרא), ובגינהון (ובשבילם) (אסתר ט. טו): "והעיר שושן צהלה ושמחה" או "גבוכה", אי מקדמי אלין דהכא, (אם מקדימים אלו הרצים דקדושה שבכאן), העיר שושן שמחה, ואי מקדמי אליו דסטרא אחרא (ואם מקדמים אלו הרצים דסטרא אחרא) "העיר שושן גבוכה". ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה פרשה ו', סימן כה): ויהמלך והמן ישבו לשמות, אמר רבי חנין. מאן דאמר בתמנא ותמן הוא יתותרון מעוהי, אבל מאריך רוחיה וגבי דידיה. אמר להם לשבטים: אתם מכרתם את אחיכם מתוך מאכל ומשמה, פך אני אעשה לכם, הדין הוא דכתיב: "ויהמלך והמן ישבו לשמות", הנה אחד מישראל יוצא לשוק, ומבקש לקח ליטרא בשר או אגדה של גר, הנה הפרסי חונקו, ואומר לו: למחר אני הורגך ומבזבז את ממונך, הדין הוא דכתיב: "והעיר שושן גבוכה", אמר רבי יששכר דכפר מנדי, ומה אם מי שמחל ואמר (בראשית מה. ח): "לא אתם שלחתם אותי הנה, כי האלהים" וגו', ראה עד היכן היא מתקנת, שהרי עד ימי מרדכי אותו ענש של מכירת יוסף קים, מי שאינו מוחל — על אחת כמה וכמה. ולכן צריכים מאד מאד להזהר לא לדון את שום ברנה שבעולם לכף חוב, כי בזה אתה דן את עצמך, כי "הרצים יצאו דחופים בדבר המלך", אלו השלוחים להזיק את בני-אדם יוצאים דחופים "בדבר" — כפי הדבור שלך, "המלך" — שהוא המלכות, כפי שאתה מדבר — כן יפל על עצמך. ומה שעשו ליוסף, שנתקו אותו לבור מתוך אכילה ושתייה, כמו שכתוב (בראשית לו. כד): "ויקחהו וישלכו אתו הברה וגו' וישבו לאכל לחם" וגו', הצרכו עקשו לשלם בפחד ובצום ובכיות, "ויהמלך והמן ישבו לשמות", כי מה שאדם מתכנן על אחרים — זה נופל עליו. ולכן צריכים להזהר בדברים אלו מאד, לא להציק לזולת, כי כל מה שאדם רוצה להזיק ולהציק לאחרים, לבסוף זה יפל על ראשו, וכמאמר התנא הקדוש (אבות פק ב'): 'על דאטפת אטפוך, וסוף מטיפוף יטופון', כי מקבילים בתורה כל אשר עושים לזולת, והבן למעשה.

ד * ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי
את בגדיו וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר
ויזעק וזעקה גדולה ומרה:

גנזי המלך

פרק ד'

א ומרדכי ידע את כל אשר נעשה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מובא
בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), שעקר פלי זינו של משיח
הוא התפלה, ומשם עקר חיותו, וכל מלחמתו שיעשה וכל הכבישות שייכבש
— הפל משם, כי משיח יבנים בעולם גלוי אלקותו ותפלה, כמו שכתוב
(ישעיה יא, א): "ויצא חטור מגנוע ישי וגו' ונחה עליו רוח הויה, רוח חכמה
ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת הויה" וגו', "כי מלאה הארץ
דעה את הויה" וגו'. ולכן מאחר שיהיה גלוי אלקות בתכלית מדרגה
עליונה, אז כלם ידברו רק אליו ותפלה. וכמו שכתוב (צפניה ג, ט): "כי אז
אקהף אל צמים שפה ברורה לקרא כלם בשם הויה לעבדו שכם אחד",
ובזה תלוייה כל הגאולה.

ועקר המניעה שגמנעים להתפלל אליו ותפלה, זה רק מחמת שהאדם חושב
שיש הסתרת פנים, עד שיש מעמנו בני ישראל שטועים, חס ושלום
בלבם, שכל התפלות הן לריק, וזה אינו, כי הצדיקים שבכל דור ודור, הם
מעלים אותם ומקימים אותם, ובונים את קומת השכינה, וממשיכים את
הארת פני השם ותפלה בזה העולם, אף כפי שהאדם ימשיך בעצמו אמתת
מציאותו ותפלה, צריך להיות נקי מכל מיני פגם הברית, כי כשהאדם פוגם
בברית, רחמנא לישזבן, הוא מלא מחשבות זרות והרהורים רעים, ומזה
נחזים עננים שמכסים את העינים, עיני השכל, עד שאינו רואה את אמתת
מציאותו ותפלה, כי על-ידי פגם הברית, שבא על-ידי עמלק, כמו שכתוב
(דברים כה, כח): "אשר קרך בתפלה, ויגוב בך כל הנחשלים אחריך" וגו',
על-ידי-זה נשמטם מחו ודעתו, ונעשה לבו מלא קשיות ועקמומיות, עד

שנעקר לגמרי ממנו יתברך, וזו כל הגלות, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ז'), שעקר הגלות הוא רק מחמת חסרון אמונה, ועל-ידי-זה אדם מסתובב נע ונד, ואינו מוצא את המקום שלו, כי מי שיש לו אמונה ברורה ומזככת בו יתברך, אז תמיד ידבר אליו יתברך, כי עקר מה שמונע את האדם מלדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, זה רק מחמת חסרון האמונה. וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סב), אשר באמת אם היה יודע האדם ידיעה בלב שלם, אשר מלא כל הארץ כבודו, והקדוש-ברוך-הוא עומד בשעת התפלה, בודאי היה מתפלל בהתלהבות גדולה, והיה מדקדק מאד לכונן את דבריו, אך בשביל שהאדם אינו יודע זאת ידיעה בלב שלם, בשביל זה אינו מדקדק כל-כך, ואינו מתפלל אליו יתברך. וזה עקר הגלות, שהאדם אינו מוצא את עצמו בשום מקום, אכל בו פרגע שהאדם דבוק בו יתברך, ויודע ועד אשר אין בלעדיו יתברך כלל, הוא תמיד מדבר אליו יתברך, ונגאל מכל צרותיו. אכל דבר זה מכניס הצדיק בלבבות ישראל. ולכן אמר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות צדיק, סימן קנא):

ביאת המשיח תלוי בקרבת הצדיק.

וזה היה הנס בפורים, שאז התגבר על נשמות ישראל המן-עמלק בפגם הברית, שהכשילים במה שהכשילים, עד שעל-ידי-זה התגברה הגלות מאד, והיה עם ישראל בצרה גדולה מאד, רק מרדכי הצדיק שבדור, הוא ידע את כל מה שנעשה, שזה בחינת "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, ויקרע מרדכי את בגדיו, וילבש שק ואפר ויצא בתוף העיר, ויצעק זעקה גדולה ומרה", כי הוא ידע את שרש הטמאה של המן-עמלק, וידע שאין תקנה אחרת נגד קלפת המן-עמלק — רק תפלה! וכמובא (לקוטי-הלכות, נחלות, הלכה ד', אות טז); אבל קלפת המן-עמלק היא קלפה כל-כך חזקה, שמחלשת ומרשלת לב האדם מלהתפלל, מחמת שרואין אריכת הצרות והגלות, רחמנא לצלן, עד שיש בני-אדם, שכל-כך נפלו בודעתם בחלישות הדעת ובכפירות ואפיקורסות, עד שסוברים, חס ושלום, כאלו כל התפלות לריק, שזו הטעות נמשכת מקלפת המן-עמלק. ועל-כן היתה הכוונתו, על-ידי מרדכי ואסתר, שהם בחינת כלל התפלות של הצדיק האמתי וקנסת ישראל. כי מרדכי היתהוה זה בחינת צדיק הדור, שהוא סוד משיח, שהוא בחינת ריח, שהוא

כליל מפל התפלות, כי כל מלחמתו וכל הפכישות שלו הם על-ידי תפלה. כי מרדכי הוא סוד "בשמים ראש מר דרור" שתרגומו 'מרי זכאי', כמו שדרשו חכמינו הקדושים (חלין קלט:), הינו שהוא ראש ושרש של כל התפלות, שהם סוד ריח, שזה סוד משיח, שנאמר בו (ישעיה יא, ג): "והריחו ביראת הוי"ה", כי הוא סוד "בשמים ראש מר דרור", שמחזק את לב כל אחד ואחד מישראל להתחיל בכל פעם מחדש להתחזק בתפלה, כי כבר פעלנו הרבה, אך עדין אנו צריכין לפעל הרבה מאד, עד שנגמר הבנין בשלמות, שזה בנין המשכן, להחזיר הארת השם יתברך אלינו, בסוד פנים בפנים, וינגד עצם הגדלה ונפלאות הישועה שאנו צריכין לפעל, עדין לא התחלנו להתפלל כראוי כלל. ואף-על-פי-כן כבר עזר לנו השם יתברך הרבה מאד. אך בכל יום ויום אנו צריכין להתחיל להתחזק ולהתגבר בתפלה מחדש, כי לגדלתו יתברך אין חקר, והצדיק האמת, שהוא סוד מרדכי הצדיק, הוא מחזק לבנו לבטח בחסדו יתברך תמיד, ולהתחזק בתפלה תמיד, כי אין שום תפלה לריק, חס ושלום, רק כל תפלה ותפלה עושה רשם, ונבנית ממנה קומת השכינה, שהוא סוד בנין בית-המקדש, שנבנה לאט על-ידי כל תפלות ישראל, שמתפללים ומבקשים ומתחננים אליו יתברך, עד עת בא דברו, שאז ישתלם שעור קומתה של השכינה הקדושה, ואז יכמרו רחמיו יתברך, וישוב אלינו, ונזכה להפירו פנים אל פנים, שנגיש את אמתת מציאותו יתברך, איה שאין בלעדיו יתברך כלל, שכל זה הוא הפך קלפת המן-עמלק.

ועל-בן מרדכי הצדיק האמת, הוא מכניע ועוקר קלפתם הרעה של המן-עמלק, ועל-בן באמת בשעת הגזרה התחזק בתפלה הרבה, ועורר את כלל נשמות ישראל להתפלל אל הקדוש-ברוך-הוא, וגלה להם, אשר אין עצה אחרת להנצל מפל הצרות והיסורים ומפל העונשים קשים ומרים והדינים שעוברים על כל אחד, אלא על-ידי תפלה ובקשה, שזה "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, ויקרע מרדכי את בגדיו, ויזעק ויעקה גדולה ומרה", וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב:): בן יאיר — בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו, בן שמעי — בן ששמע אל תפלתו, בן קיש — שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, ואסתר היא בחינת כנסת

ישראל, שאלו התפלות של כל אחד ואחד מישראל, מה שמתפללין בתקף אריכת גלותם וצרתם בגוף ונפש. והיא נקראת אסתר – על שם ההסתרה. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (חליו קלט): אסתר מן התורה מנין? שנאמר (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר פני", הינו שבעת אריכת הגלות נדמה כאלו השם יתברך מסתיר פנים ממנו, וכאלו התפלות הן לריק, חס ושלום. אבל כנסת ישראל עם קדוש, שהם בסוד אסתר, הסתרה, הם מחזקים את עצמם בתפלה תמיד, אפילו בתקף ההסתרה שבתוך הסתרה, אפילו החלושי כח שבישראל, שאין להם כח לסדר תפלתם כראוי, עד שמתגברת עליהם מלכות הרשעה, שהיא מלכות אחשוורוש, שזה "ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש", גם אז הם מתגברים בתפלה תמיד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (שומר טוב, תהלים כב), שבשעה שבאה אסתר לתוך בית אחשוורוש ונסתלקה הימנה שכניה, צעקה אז: "אלי אלי למה עזבתני, רחוק מישועתי דברי שאגתי, אלהי אקרא יומם ולא תענה, ולילה ולא דומיה לי" וגו'.

וזה רמז על כל אחד מישראל, כשירד, חס ושלום, אפילו למקומות שהסטרא אחרא, שהן מלכות הרשעה, מתפשטת שם, והקרשה, שהיא השכינה מסתלקת ממנו, צריך גם כן לחזק לבו אז ולצעק: "אלי, אלי, למה עזבתני" וגו', וכל ההתחזקות שהתחזקה אסתר לצעק אל השם יתברך, היה על ידי מרדכי המרמז על כך; כי מרדכי שהוא צדיק הדור, עוסק תמיד ללמד עם כלל ישראל, שהם בסוד אסתר, הסתרה, שיחזקו עצמן בתפלה תמיד, אפילו בעת אריכת הגלות בכלל ובפרט בגוף ונפש, אפילו בתקף ההסתרה, כמו שפתיח (אסתר ב, ז): "ויחי אמן את הדסה היא אסתר בת דוד". כי אסתר נקראת הדסה, על שם התפלות שעוסקים בהם תמיד, שהם מעלין ריח טוב כהדס. כי גם התפלות של החלושי כח שבישראל, שהם בסוד אסתר, הסתרה, גם הם מעלין ריח טוב לפניו יתברך, על ידי צדיק הדור שהוא מרדכי, שאליו אנו מקשרין תפלתנו, שהוא מעלה גם תפלתנו לפניו יתברך לריח גיחות. כי כל החיות והגדול של אסתר, שהיא כנסת ישראל, הוא על ידי צדיק הדור, שהוא בסוד משיח, כי הצדיק הוא מכניס בלב ישראל, ומחזק לבם להתפלל תמיד, והוא מקבל כל תפלתם שמקשרין אליו, ומעלה אותם לפני השם יתברך, וכוונה מהם קומת השכינה.

ב ויבוא עד לפני שער־המלך כי אין לבוא אל־ שער המלך בלבוש שק:

גנזי המלך

וְזֶה "כִּי אֵין לָהּ אֵב וְאִם", אֵב וְאִם זֶה סוּד הַמַּחֲזִין, כִּי אֵב בְּחֻכְמָה וְאִם לְבִינָה, הֵינּוּ מַחֲמַת שְׂאִין לָהֶם מַחֲזִין לְאֵלוֹ הַחֲלוּשֵׁי כַח, עַל־כֵּן צָרִיף הַצַּדִּיק לְגַדְלָם וּלְחַזְקָם בְּכָל פַּעַם. וְזֶה שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מגלת יג): "וּמֵאֵמֶר מְרַדְּכֵי אֶסְתֵּר עוֹשֶׂה כַּאֲשֶׁר הִיטָה בְּאִמְנָה אֹתוֹ", מִלְּמַד שְׁהִיטָה יוֹשֶׁבֶת בְּחִיקוֹ שֶׁל אַחְשֻׁרוּשׁ וְטוֹבֵלֶת וַיּוֹשֶׁבֶת בְּחִיקוֹ שֶׁל מְרַדְּכֵי; הֵינּוּ אֶף־עַל־פִּי שֶׁהַתְּנַבֵּר עָלֶיהָ תִּקְוָה מְלָכוּת הַרְשָׁעָה, הִיטָה מַחֲזָקָת עֲצָמָה בְּכָל פַּעַם, וְהִיטָה טוֹבֵלֶת וַיּוֹשֶׁבֶת בְּחִיקוֹ שֶׁל מְרַדְּכֵי; דֵּהֵינּוּ שְׂאֵשָׁה יָרָאת הַנְּי"ה שֶׁהִיא אֶסְתֵּר, לְשׁוֹן הַסִּתְרָה, שֶׁזֶה סוּד הַתְּפִלָּה שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כַח, שֶׁהַתְּנַבֵּרָה עָלֵיהֶם זָהֲמַת מְלָכוּת הַרְשָׁעָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן לֹא הִנִּיחָה אֶת מְקוּמָהּ, וְהִיטָה מַחֲזָקָת עֲצָמָה בְּכָל פַּעַם לְהַטְהָרָה, וּלְהַתְקַשֵּׁר לְצַדִּיק הָאֲמֵת שֶׁהוּא מְרַדְּכֵי, לְקַיֵּם מֵאֵמֶר מְרַדְּכֵי, שְׂמֻנְרָזָה וּמַחֲזָקָה לְהַרְבּוֹת בַּתְּפִלָּה תְּמִיד, יִהְיֶה אִיף שִׁיחָהּ, שֶׁזֶה שִׁנְיָ לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ שְׂנוּפֵל בְּשִׂאוֹל תַּחֲתִית וּמַתְחַתִּיו, וְנִתְלַכְלַךְ בְּחֻטָּאִים וְעוֹנוֹת מְגִיִּים, וְנוֹפֵל בְּחִיקוֹ שֶׁל אַחְשֻׁרוּשׁ, מְלָכוּת הַרְשָׁעָה, פָּגַם הַבְּרִית, שְׂמֻטְמָאוּ הַמִּן־עַמְלֵק, אִינוּ מֵיֵאֵשׁ עֲצָמוֹ, אֲלֵא תִּכְף־וּמִיד אַחֲר־כֵּף הוּא טוֹבֵל וּכְאֵ וַיּוֹשֶׁב בְּחִיקוֹ שֶׁל מְרַדְּכֵי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַדּוֹר, וְהוּא מַחֲזָקוֹ וּמַעוֹדְדוֹ וּמְשַׁמְחוֹ לְצַעֵק אֶל הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי רַק זֶה עִקְר הַיְשׁוּעָה, וּבִזְוָה תְּלוּיָהּ כָּל הַגְּאֻלָּה לְהַגְּאֹל גְּאֻלַּת עוֹלָם, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ב כִּי אֵין לָבּוּא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלָבוּשׁ שֵׁק: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֲצִלּוֹ יִתְבַּרֵּךְ גְּאֵמֶר (דְּבַרֵי הַיְמִיִּם־א' טו, כח): "עֲזוּ וְחַדְדוּהָ בְּמִקוּמוֹ", כִּי מִי שְׂתַמִּיד שְׂמַח, סִימָן שֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה בּוֹ, כִּי כֵּף אֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שְׁבַת ל): לְלַמְדָּךְ, שְׂאִין שְׂכִינָה שׁוֹרָה — לֹא מֵתוּף עֲצָבוֹת, וְלֹא מֵתוּף עֲצָלוּת, וְלֹא מֵתוּף שְׁחוּק, וְלֹא מֵתוּף קְלוּת רֵאשׁ, וְלֹא מֵתוּף שִׁיחָה, וְלֹא מֵתוּף דְּבָרִים בְּטָלִים, אֲלֵא מֵתוּף דְּבַר שְׂמַחָה שֶׁל מִצְוָה. וְלָכֵן כִּשְׁהָאֲדָם רוֹצֵה לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְלָבּוּא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, הוּא מְכַרַח לְהִיּוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, כִּי הַשְּׂמַחָה מְרַחֶבֶת אֶת הַדַּעַת, וּמְקַרְבֶּת אֶת הָאָדָם

אליו יתברך, וכל זמן שהאדם בעצבות ובמרירות ובדפאון, הוא רחוק ממנו יתברך, כמוכא (לקוטי-הלכות, העושה שליח לגבות חוב, הלכה ב', סימן טו); כי השמחה שהאדם שמח, בזה הוא ממשיך על עצמו שמחה וחדנה עלאה, כמוכא (זהר מצוה קפד): על הפסוק (תהלים ק, ב): "עבדו את ה' ה' בשמחה", חדנה דבר נש משיך לגביה חדנה אחרא עלאה. ולכן כל זמן שיש בו עדין איזו אחיזה מעצבות, הוא אינו יכול להפיל באין סוף ברוך הוא, שזה "ויבוא עד לפני שער המלך, פי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק", כי שם אין שום עצבות כלל, רק עז וחדנה במקומו. וכל זמן שיש בו איזו עצבות, סימן שהוא רחוק ממנו יתברך, ואין לו שום שיכות אל הקדושה, כי השק הוא קלפה המקסה את הקדושה, כמוכא (פרי עץ חיים, שער עולם העשיה, פרק ד) בסוד "פי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק", והוא סוד ארבע-מאות איש שהלכו עם עשו, ולכן ש"ק עולה ת' (עין קהלות יצחק, ערך שק), שעל-ידי לבישת שק מבטלין את הארבע-מאות איש שהלכו עם עשו, עם כל זאת אי אפשר להפנס "אל שער המלך בלבוש שק", כי שם צריכים להפנס רק על-ידי שמחה, כי בשהאדם חוטה, גורם שאותם הארבע-מאות איש שבקלפה יתגברו עליו, ויכניסו אותו בעצבות ובמרירות.

ולכן ראה, אהובי, בני! להתחזק להיות בשמחה תמיד, ולמסר את נפשך על נקנת השמחה. ואמר רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קסט), אשר האדם על-ידי שמחה, זוכה שהקדוש-ברוך-הוא בעצמו שומר אותו מפגם הברית. ולכן ראה לזכר "פי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק", אלא מתוך שמחה, כי ככל שהאדם שמח, הוא נכלל באין סוף ברוך הוא. ומוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כד): בשהאדם עושה מצוה בשמחה, יש פח בהמצוה להעלות אותו ממדור הקלפות שבועולם העשיה, ויעלה אל עולם היצירה, ומעולם היצירה אל עולם הבריאה, עד שיזכה להגיע אל עולם האצילות, בבחינת מטי ולא מטי. פי אין עוד דבר המרחיב את הדעת להשיג השגת אלקות, כמו מדת השמחה. וזכור כלל זה, אהובי, בני! פי תצטרך את זה לימים הבאים, כי בזה העולם עובר על כל אחד ואחד מה שעובר, עד שאי אפשר להחזיק מעמד, אלא על-ידי שמחה, והבן למעשה.

וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דִּבְרַתְהֶמְלֶךְ וְדָתוֹ
מִגִּיעַ אֲבָל גָּדוֹל לַיהוּדִים וְצוּם וּבְכִי וּמִסְפַּד שִׁק
וְאָפֶר יַצַּע לְרַבִּים:

גנזי המלך

ג אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד, שק ואפר יצע לרבים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כשעם ישראל נמצאים בצרה, אפלו בסוף העולם, כבר כל נשמות ישראל מרגישים את הצרה, שזה סוד: "ובכל מדינה ומדינה, מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע, אבל גדול ליהודים"; כי כלל נשמות ישראל הם קומה שלמה, וכמו אדם, כשמקבל מכה באצבע הקטנה ברגלו, כבר עולה לו הכאב עד המוח, ואינו יכול להתרכז מרב צער ועגמת גפשו ויסורים, כך נשמות ישראל, אפלו כשנמצאים באיזו מדינה שימצאו, אם חס וחס, קורה איזה אסון ליהודי אחד, כבר כל נשמות ישראל מרגישים את האסון, כי כלם כלולים זה בזה, ובעת צרה כלם נעשים אחים. וכמו שכתוב (משלי יז, יז): "ואח לצרה יולד". ונדרשו על זה חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): "איש יהודי היה בשושן הבירה", זה שאמר הפתוב: "ואח לצרה יולד". כשבאו ישראל לאותה הצרה החזקה, בקש מרדכי עליהם רחמים, ועל ידו נעשו נסים. כי הצדיק כלול מכלל נשמות ישראל, והוא מרגיש את הצער קדם לכלם, ולכן הוא מתפלל להקדוש-ברוך-הוא, ומיחד יהודים קדושים להמשיך את השגחתו הפרטית לזה העולם, שזה ש"ק ואפ"ר עולה כמספר: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, קס"א, קמ"ג, קנ"א, שהם השמות של הדי' עולמות והכתרים שלהם, להמתיק בהם את הדינים, "יצע לרבים", שיתרבה ויתרחב גבול הקדשה, כי זו עבודת הצדיקים.

ובאמת צרה השייכת לרבים, רק הצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד יכול להמתיק את זה, כמו מרדכי, שהוא עורר את כלל נשמות ישראל שיתפללו אליו ותברך, ולהמשיך על עצמם הארת זיו שכינת עזו ותברך. ואמרו (זהר בשלח נה:): רבי חזקיה פתח ואמר: בהאי קרא דכתוב (משלי יז, יז): "בכל עת אהב הרע ואח לצרה יולד", "בכל עת אוהב הרע"

ד וְתִבּוֹאִינָהּ וְתִבּוֹאָנָה נְעֻלוֹת אֶסְתֵּר וְסִרְיָסְיָהּ וַיִּגִּדּוּ לָהּ
וַתִּתְחַלְחַל הַמֶּלֶכָה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ
אֶת־מַרְדֳּכָי וּלְהַסִּיר שָׁקוֹ מֵעַלָיו וְלֹא קָבַל:

גנוי המלך

דא קדשא בריך הוא, דכתיב ביה (שם כו, י): "רַעַף וְרַע אַכִּיף אֶל תַּעֲזֹב",
"וְאֶח לְצָרָה יוֹלֵד" בְּשַׁעֲתָא דִיעִיקוֹן לָךְ שְׁנֵאָה, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה אָמַר
(תהלים קכב, ח): "לְמַעַן אֲחִי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ", דִּישְׁרָאֵל אֶקְרוּן
אֲחִים וְרַעֲיִם לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. "יוֹלֵד" מַהוּ, וְכִי הַשְׁתָּא יוֹלֵד? אֵלָא בְּשַׁעֲתָא
דְּעַקְתָּא יוֹלֵד בְּעֵלְמָא, אַתְּ יְהֵא לְקַבְלָךְ לִישׁוּבָא לָךְ מִכָּל אִינוּן דְּעַקִּין לָךְ; כִּי
צְרִיכִים בַּעַת צָרָה רַק לְכַרְתּ אֲלִיו יתְבַרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהַתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יתְבַרַךְ, כִּי
רַק זֹהִי הַעֲצָה — לְדַבֵּק אֶת עֲצֻמוֹ בְּאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וּלְהַתְבַּדֵּד עִמּוֹ
יתְבַרַךְ, וּלְיַחַד יתְהוּדִים קְרוֹשִׁים. וְאָמַר הָאִישׁ הָאֱלֹקִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְגַרְמִישָׁא
זי"ע, לְמַה כְּתוּב: אֲבָל, צוּם, בְּכִי, וּמִסְפַּד, שֶׁק, וְאִפְר, שְׁשָׂה דְּבָרִים
שְׂיִצְטַעְרוּ בְּהֵם? לְפִי שְׁנֵהֲנוּ שְׁשָׂה יָמִים מִסְּעֻדָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, וְלִכְן הִצְרִיכוּ
לְסַבֵּל אֶת הַסָּבֵל הַזֶּה. וְכֵן כָּל מַה שְׁקוֹרָה לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, צְרִיךְ לְדַעַת שְׂיִישׁ
קָשָׁר בֵּין דְּבַר אֶחָד לְמִישְׁנָהוּ, וְצְרִיכִים לְכַרְתּ רַק אֲלִיו יתְבַרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים
עַל כָּל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדִיזָה יִמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים מֵהֶם, וְהֵבֵן
לְמַעֲשָׂה.

ד וַתִּתְחַלְחַל הַמֶּלֶכָה מְאֹד, וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מַרְדֳּכָי: צְרִיךְ שְׂתַדַּע,
אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מַרְדֳּכָי יַדַּע בְּרוּח־הַקֹּדֶשׁ אֶת שְׂרַשׁ הַטְּמֵאָה שֶׁל
הַמֶּן־עַמְלָק, שְׂזוֹ קִלְפָה עֲצוּמָה הַמְּעַלִּימָה וּמִסְתִּירָה אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
יתְבַרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטִי־מוֹהֲרֵן, חֵלֶק א', סִימָן נו), אֲשֶׁר מַרְדֳּכָי
הוּא מַלְכוּת דְּקַדְשָׁה, מְאֻסָּף לְכָל הַמַּחְנוֹת, מְקַרֵּב אֶת כָּלֵם אֲלִיו יתְבַרַךְ,
וּלְהַפְּנֵה — הַמֶּן־עַמְלָק הוּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחְרָא, מְאֻסָּף מִמוֹן, כָּל הָרֵאשׁ
שְׁלוֹ זֶה רַק אִיךְ לְהַשִּׁיג מִמוֹן, וְהַתְּאַוָּה הַזֹּאת הִיא הַתְּאַוָּה הַכִּי קָשָׁה, כַּמּוּבָא
בְּדַבְּרֵי רַבְּנוּ ז"ל (סְפָרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשָׂה יב, מִהַבְּעַל תְּפִלָּה), שְׁהַגְּבוּר שָׁמַע מִהַמֶּלֶךְ,
שְׁמַכֵּל הַתְּאַוּוֹת יְכוּלִים לְהוֹצִיא, רַק לֹא מִתְּאַוּוֹת מִמוֹן; כִּי בְּאַמַּת כְּשֶׁהֲאָדָם

נופל בתאות ממון, כבר לא יכולים לדבר אתו ביראת שמים, כי כל ראשו מנח רק בכסף, איך משיגים עוד ועוד ממון, ועל-ידי-זה נופלת ממנו כל היראת שמים. ומרדכי הבין דבר זה מתוך קלפת המן-עמלק, שזו קלפה וטמאה עצומה, ואין מי שיהיה נקי ממנה, כי תאות ממון מכלה את האדם לגמרי. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כג), אשר מי שנוכנס בתאות ממון, אינו יכול לצאת מזה, והוא תמיד בעל חוב, ונסתר בהסתרה שבתוך הסתרה, ומרים לו החיים מאד מאד. ועל-כן לא בתנם שהלביש מרדכי את עצמו עם שק, כי הוא רצה להמתיק את הדינים בשרשם, שזה סוד (שמות לו, א): "אשר נתן ה' חכמה ותבונה וגו'". שהוא סוד יחוד אל"ף, אל"ף למ"ד, אל"ף למ"ד ה"ה, אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד, אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם, שמספרם בדיוק אשר נתן, שמשם באים הדינים קשים ומרים והסבל שסובלים ביסורים. וכשמצופים ה' פשוט, שהוא רחמים, נמתקים הדינים. וזה אשר נתן ה' עולה מכון ותתחלחל המלכה מא"ד, כי אסתר רצתה, שיאחד עכשו את גשמות ישראל בכגדים לבנים, מחין נקיים, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כט), שזה הפך דם נדות, זה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו): "ותתחלחל המלכה מאד", מאי ותתחלחל? שפרסה נדה, כי היא נדעה, אשר תאות ממון היא דם נדה, מרה שחורה, פנים דסטרך אחרך, (בראשית ג, יז): "בעצבון תאכלנה", ולכן רצתה אסתר, שיוריד את שקו מעליו, אלא ילביש את עצמו בכגדים לבנים, אבל מרדכי ידע ברוח-הקדש, שאי אפשר להמתיק את הדינים אלא בשרשם, ולכן הלביש את עצמו בשק ואפר, שזהו ש"ק ואפ"ר שעולה כמספר: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, קס"א, קמ"ג, קנ"א, שהם השמות של הד' עולמות והפתרים שלהם, להמתיק בהם את הדינים. וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (ילקוט אסתר, רמז תתנו): "ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קבל", אמר: איני מזיז השק, עד שיעשה הקדוש-ברוך-הוא נסים כמו שעשה לראשונים, ביעקב כתיב (בראשית לו, לד): "וישם שק במתניו", ובאחאב כתיב (מלכים א' כא, כז): "ויהי כשמוע אחאב את הדברים האלו, ויקרע בגדיו וישם שק על בשרו" וגו', וכן בירם כתיב (מלכים ב' ו, ל): "ויהי כשמע המלך את דברי האשה, ויקרע את בגדיו, והוא עבר על החמה, וירא העם והנה השק על בשרו מבית" וגו'; כי מרדכי הבין,

ה ותקרא אסתר להתך מסריסי המלך אשר העמיד
לפניה ותצוהו על־מרדכי לדעת מה־זה ועל־מה־זה:

בני המלך

אשר כדי להנצל מהמן־עמלק, שהיא תאות ממון, צריכים לצעק ק"מ קלין, שעולה בגימטריה ממו"ן עם אותיותיו, כנגד ק"מ קלין שהשכינה צונחת: "קלני מראשי קלני מזרועי". שהם שתי פעמים ע', כי השכינה צונחת הקלין כפולים, כנגד שתי פעמים ע' קלין. ולכן הלביש עצמו דיקא ש"ק ואפ"ר, העולה כמספר השמות שימשיך משיח בעולם, כמובא (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), שזה זוכים על־ידי תקון הברית, תקון המחין, כדי להמשיך על עצמו היחוד: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, קס"א, קמ"ג, קנ"א, שהם השמות של הדי' עולמות והכתרים שלהם. ובאמת זכה אז להציל את נשמות ישראל מגזרת המן, ונהפך הוא — שנתלה המן על העץ, והבן למעשה.

ה ותקרא אסתר להתך: צריך שתדע, אהובי, בני! שחכמינו הקדושים אמרו (מגלה טו): התך זה דניאל. וכן אמרו (יומא עו): אם יהיו כל חכמי אמות העולם בכף מאזנים, ודניאל איש חמודות בכף שניה, לא נמצא מכריע את כלם? אמר הקדוש־ברוך־הוא, מי הוא זה שמלמד זכות על בני? אמרו לפניו: רבנו של עולם, גבריאל. כי אסתר רצתה ללמד זכות על נשמות ישראל, ולכן קראה את דניאל, שאפלו מלאך גבריאל, שהוא המלאך של מדת הגבורה למד עליו זכות. כי אסתר היא בסוד הסתרה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן נו), שעל ידה מתגלה, שגם בהסתרה שבתוך הסתרה, שם גנוז אלופו של עולם. וכמאמרם ו"ל (חלין קלט): אסתר מן התורה, מנין? שנאמר (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר", ולכן אסתר ראתה מה שעשה שאול, שהניח את אגג חי ויצא ממנו המן, והיתה פונתה לבטל את טמאת המן־עמלק לגמרי. ולכן שלחה אל מרדכי את התך דיקא, שזה מרמוז על שם נורא מאד תכ"ה, שבשם הזה הרג משה את המצרי, כי היא רצתה להמשיך אור רב של אריה אנפין דקדושה, שאת האור הזה הקלפות אינן יכולות לקבל, ותכף־ומיד מתות. אף מרדכי הלביש את עצמו בשק, כדי להרג אותן בלבושים, כי לא רצה לכלות את הקלפות בפעם אחת.

גְּנוּי הַמֶּלֶךְ

קפה

זוהי היתה הופתח בניהם; כי מרדכי בא משאול המלך, שטעה והשאיר את אגג חי, וממנו יצא המן. שהציק לישראל, אבל אסתר הבינה את השמאה של המן-עמלק, כי היא על שם ההסתרה שבתוך הסתרה, ולכן רצתה להמשיך אור גדול ונורא, ולהעביר את הקלפות בפעם אחת.

וזה "ותשלח בגדים להלביש את מרדכי להסיר את שקו", כי היא החזיקה, שאם ימשיך את אור החשמ"ל העולה מלבוש, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לה), על-ידי-זה תבטל לגמרי את קלפת המן-עמלק מן העולם, אבל הוא החזיק שצריכים ללכת בצמצום. וזה ששאלה אותו "לדעת מה זה ועל מה זה", ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה טו): "שלקה לו, שפא עברו ישראל על חמשה חמשי תורה, דכתיב בהם (שמות לב, טו): "מזה ומזה הם כתבים"; הלא גם במקום שנעלם ונסתר אלקותו יתברך, שם גנוזה תורה גבוהה מאד, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נו), ששם במקום מדור הקלפות גנוז אור גדול ונפלא מאד ותורה גנוזה, ואם מגלים את זה, אזי מתבטלות הקלפות לגמרי. ולכן היא החזיקה, שצריכים להוריד את האור הגדול והנורא בפעם אחת, ולכלותו לגמרי. ולבסוף היא צדקה, כמו שכתוב (אסתר ה, א): "ותלבש אסתר מלכות", ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): הלבישה הקדוש-ברוך-הוא מעין מלכות של מעלה, שפן הוא אומר (תהלים קמה, יג): "מלכותך מלכות כל עולמים". ומבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן עח), שזה גלוי אלקותו יתברך בלי שום לבושים, כשמדת מלכות תהיה גדולה, ויתעלה אורה מחמת תקון מעשינו, אזי נוכל להפיר את בוראנו על כל, דהינו למעלה מכל העולמות. ולא כמו עכשו, כי עכשו הוא בהתלבשות העולמות. וזו היתה פונתה של אסתר, ששלחה את הת"ך דיקא, שהוא שם תכ"ה, להכות את הקלפות ולבטלן לגמרי, עד שתתגלה מלכותו לעיני כל, וזה הת"ך זה דניאל, כי אמרו חכמינו הקדושים (שיר השירים רבה, פרשה ג', סימן ד'), שאמר דניאל לישראל: אם זכיתם, אין אמות מושלות בכם; כי בגלוי האור האין סוף ברוך הוא, שנתגלה שהכל לכל אלקות גמור הוא, על-ידי-זה נתבטלים כל הקלפות לגמרי. ובפרט קלפת המן-עמלק, שהיא פגם הברית, נכרתת מן העולם. וזו היתה פונתה של אסתר, אשר "ותקרא

ו וַיֵּצֵא הַתֶּחָף אֶל־מַרְדֳּכָי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי
שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ: ז וַיַּגְדִּילוּ מַרְדֳּכָי אֶת כָּל־אֲשֶׁר קָרְאוּ

גנזי המלך

אסתר להתחף וגו', שהוא שם קדוש ונורא לכלות את כל הקלפות, והבן למעשה.

ו וַיֵּצֵא הַתֶּחָף אֶל מַרְדֳּכָי אֶל רְחוֹב הָעִיר: צריך שתדע, אהובי, בני! אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (מעניית טו): וְלָמָּה מוֹצִיאִין אֶת הַתְּבָחָה לְרְחוֹבָה שֶׁל עִיר? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, לֹאמַר, כָּלִי צָנוּעַ הָיָה לָנוּ וְנִתְבָּחָה בַּעֲוֹנוֹנָנוּ. וְלָמָּה מִתְבַּסִּין בְּשָׂקִים? אָמַר רַבִּי חִנָּא בַר אַבָּא, לֹאמַר, הָרִי אָנוּ חֲשׁוּבִין כְּבַהֲמָה. וְלָמָּה נֹתְנִין אֶפֶר מִקְלָה עַל גְּבֵי תְּבָחָה? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּזְוִי, כְּלוּמַר (תהלים צא, טו): "עֲמֹו אָנֹכִי בַּצָּרָה", רִישׁ לְקִישׁ אָמַר (ישעיה סג, ט): "בְּכָל צָרָתְךָ לֹו צֹר". כִּי גַם מַרְדֳּכָי יָצָא לְרְחוֹבָה שֶׁל עִיר לְזַעַק וּלְצַעַק וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ. וְלָכֵן יָצָא הַתֶּחָף אֶל מַרְדֳּכָי אֶל רְחוֹב הָעִיר דִּיקָא, כִּי שָׁם הָיָה מְקוּמוֹ, כִּי הוּא יָדַע מֵרֵאשִׁי, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל גְּזֵרַת הַמֶּן־עֲמֶלְק, אֲלֵא שְׂיֵצֵא לְרְחוֹבָה שֶׁל עִיר. וְעַל דֶּרֶךְ שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מעניית טו): סֵדֶר תַּעֲנִיּוֹת כִּי־צַד? מוֹצִיאִין אֶת הַתְּבָחָה לְרְחוֹבָה שֶׁל עִיר, וְצוּעִקִים וְזוּעִקִים לְהוֹשִׁיעַ. וְלָכֵן יָצָא הַתֶּחָף אֶל מַרְדֳּכָי אֶל רְחוֹב הָעִיר דִּיקָא.

וּבְאֵמַת פְּנֹת מַרְדֳּכָי הָיְתָה לְצֵאת אֶל רְחוֹב הָעִיר דִּיקָא, לְגִלּוֹת וּלְפָרְסָם לְכָל־סָא אֶת אֵמַת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ. לֹא כְּמוֹ שֶׁרְצָה הַמֶּן־עֲמֶלְק לְהַכְנִיס סַפְקוֹת בְּנַשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְקַרְרָם מִהַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה. וְלָכֵן יָצָא דִּיקָא "אֶל רְחוֹב הָעִיר", לְגִלּוֹת וּלְפָרְסָם לְכָל־סָא אֶת הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא בְּרִישׁ גְּלִי, וּבְזָה בַּעֲצָמוֹ תְּהִיָּה מַפְלָה לְהַמֶּן־עֲמֶלְק, וְהָבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ז וַיַּגְדִּילוּ מַרְדֳּכָי אֶת כָּל־אֲשֶׁר קָרְאוּ: צריך שתדע, אהובי, בני! אֲשֶׁר הַמֶּן־עֲמֶלְק הָיָה מְכַשֵּׁף גְּדוֹל, וְרָצָה לְטַמֵּא אֶת מַרְדֳּכָי וְאֶת כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּטַמְאָת עֲמֶלְק, שֶׁהִיא הַקְּרִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (דברים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרָה

וְאֵת | פְּרִשְׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמֶן לְשָׂקוֹל עַל־גְּנוֹי הַמֶּלֶךְ בַּיהוּדִים לְאַבְדָּם:

גְּנוֹי הַמֶּלֶךְ

בְּדִבְרֵהָ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אסתר רבה, פ' פ"ה, סימן ה'): "וַיֵּגֵד לוֹ מַרְדֵּכִי אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרְהוּ", אָמַר לְהִתְדָּ: לֵךְ אָמַר לָהּ, בֶּן בָּנוּ שֶׁל 'קָרְהוּ' בָּא עֲלֵיכֶם, הֵנָּה הוּא דְכַתִּיב (דברים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרָה בְּדִבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב', סימן פח), אֲשֶׁר עַל־יְדֵי פָּגַם הַבְּרִית הָאֲדָם מֵאֲבָד אֲבֹדוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קיב, י): "תֵּאֲנֹת רָשָׁעִים תֵּאֲבֹד", וַיֵּשׁ מִלְּאֲכִים הַמְּמַנִּים מִהִסְטֵרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם אוֹחֲזִים בְּיָדָם שׁוֹפְרוֹת, וְהֵם עוֹמְדִים וְחוֹפְרִים וּמְבַקְשִׁים תְּמִיד אַחֵר אֲבֹדוֹת, וְכִשְׁהֵם מוֹצְאִים אִיזוֹ אֲבָדָה, נַעֲשֶׂה רַעַשׁ וְשִׁמְחָה גְּדוֹלָה, שְׂוֹ קִלְפַת הָמֶן־עַמְלֵק, הַמְּחַלֶּשֶׁת דַּעַת הָאֲדָם. כִּי מִי שֶׁנִּכְשַׁל בְּפָגַם הַבְּרִית — הוֹצֵאת זָרַע לְבִטְלָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁבֵּר לְגַמְרֵי, כִּי מֵאַחֵר שֶׁהִטְפָּה לֹא הִתְלַבְּשָׁה בְּכָלִי, אֲלֹא יֵצֵא לְבִטְלָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁבֵּר כְּלֵי מַחֹ, וְקִשָּׁה לוֹ לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר, וְהוּא מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל מְאֹד, וְנִשְׁבֵּר מִכָּל דָּבָר שֶׁרַק עוֹבֵר עָלָיו. כִּי מִי שֶׁדְּבִיק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְשׁוֹמֵר עַל טַפַּת זָרַעוֹ שְׁלֹא תֵצֵא לְבִטְלָה, אֲלֹא עַל־יְדֵי הַזָּוִיג, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד וּמַלְכוּת, אִזּוֹ יֵשׁ לוֹ כְּלֵי שְׁלֵם לְקַבֵּל בּוֹ אֶת כָּל הָאוֹרוֹת, וְאִינוּ נִשְׁבֵּר מִשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, שְׂוֹ מְדוּגַת גְּדוּלֵי מְפִלְגֵי הַצְּדִיקִים, אֵף שֶׁקָּמִים עֲלֵיהֶם רָשָׁעִים אֲרוּרִים, טְמָאִים וּמְטָמָאִים, וּמְחַלִּישִׁים אֶת דַּעְתָּם, עַל־יְדֵי הַדְּבוּרִים רָעִים שֶׁמְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם, וְסוֹבְלִים מִהֶרְשָׁעִים חֲרוּפִים וְגְדוּפִים, עַלְבּוֹנוֹת, בְּזִיוּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, עִם כָּל זֹאת מֵאַחֵר שֶׁהַצְּדִיקִים נוֹטְרִים הַבְּרִית, וְהַיְסוֹד מְחַבֵּר בְּמַלְכוּת, לְכֵן אִין לְהָמֶן־עַמְלֵק שְׁלִיטָה עֲלֵיהֶם לְהַחְלִישׁ אֶת דַּעְתָּם, כִּי הֵם עוֹבְרִים עַל הַכֹּל, וְזֶה "וַיֵּגֵד לוֹ מַרְדֵּכִי אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרְהוּ", כִּי מַרְדֵּכִי הוּא הַצְּדִיק הָאֱמֵת, הַמְּגַלֶּה אֶת אֱמֶת מְצִיאָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּמְדַבֵּר דְּבוּרֵי אֱמוּנָה, שֶׁבְּזֶה מְחַזֵּר אֶת אַחֵרִים בְּחִשּׁוּבָה, כְּמוֹכָא בְּדִבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן יז); וַיֵּדַע הֵיטֵב כּוֹנֵן הָמֶן־עַמְלֵק, שְׂרוּצָה לְטַמֵּא אוֹתוֹ וְאֵת נַשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמַקְרָה, שְׂוֹ "אֲשֶׁר קָרְהוּ", לְשׁוֹן מַקְרָה וְטַמְאָה, "וְאֵת פְּרִשְׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמֶן לְשָׂקָל", שְׂרוּצָה לְקַחַת אֶת הַכֶּסֶפִּים טוֹבִים שֵׁשׁ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל אֵלָיו

יתברך, ולקחתם על-ידי המשקל, שהוא סוד הדעת המכריע, כפומבא (לקוטי-תורה, פי תשא), כי בענין כסופין ורצונות, שאצל כל אדם, הרי הוא עומד על המשקל, פעם כוסף ומשתוקק אחריו יתברך, בבטול כל הרגשותיו מצד נקדת נשמתו, שהיא נקדת היהדות, שרוצה להפיל באין סוף ברוך הוא, ומצד שני הוא כוסף ומשתוקק אחר הכל הכלי הכלים של העולם הזה ותאוותיו, ומשתוקק וכוסף אחר כסף וזהב, שבהם כלולים כל העבודה ונה שבעולם, כפומבא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כג): ועל-פן לקח המן את הכסף "למשקל על גנזי המלך", לקטרג על נשמות ישראל לפני מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, כי הוא היצר הרע, והוא מלאך המות, והוא המקטרג, ולכן רצה לקחת את הכסופים והרצונות של בר ישראל, על-ידי-זה "ביהודיים לאבדם" – שני ידי"ן, שזה המשקל, יו"ד הוא חיות דקדושה, ולהפך יו"ד הוא חיות דטמאה. פי כשתהפך אות יו"ד, יהיה נעשה דו"י, בסוד (ישעיה א, ה) "כל ראש לחלי וכל לבב דו"י", וזה מה שהתאונן הנביא ירמיהו (ירמיה ת, יח): "מבליגיתי עלי יגון עלי לבי דו"י", ואמר (איכה א, כב): "פי רבות אנהותי ולבי דו"י"; שזה "ביהודיים לאבדם", כי בנקל לפל בנוקבא דתהומא רבא, ולאבד את עולמו: עולם הזה ועולם הבא. וכפומבא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, ברפת הפרות, הלכה ה', אות ד), וזה בחינת לקיחת אסתר לבית אחשורוש, והשם יתברך הפך הדבר לטובה, שעל-ידי-זה דיקא היה תקף הנס של פורים. פי האשה היא בבחינת אבדה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (קדושין ב): משל למי שאבדה לו אבדה וכו', בעל אבדה מתור אחר אבדתו. ואז היה בימי הגלות, שגלו מארץ ישראל, שזהו עקר בחינת האבדה, כמו שכתוב (דברים יא, י): "ואבדתם מהרה מעל הארץ" וגו', וסבר המן-עמלק, שחס ושלום, אפס תקנה, כי הוא מוצע עמלק, שרודף תמיד אחר האבדות שגאבדו קדשות מנשמות ישראל, ועל-פן אמר (אסתר ג, ט): "יכתב לאבדם ועשרת אלפים" וגו', "ביהודים לאבדם" וגו', ועקר הצרה היתה דיקא אחר שגלקחה אסתר לבית אחשורוש, כי הסטרא אחרא סברה, שמאחר שהאשה יראת הו"ה (משלי לא, ל) בעצמה, שבה כלולים כל האבדות, כי היא סוד השכינה, כלליות נשמות ישראל, שהיא סוד המלכות, היא בעצמה גלקחה אל הסטרא אחרא, לבית אחשורוש, תהיה גאבדת שם, חס ושלום, עם כל האבדות הכלולים בה.

גנזי המלך

קפט

ובאמת היתה עת צרה גדולה מאד, אשר כמהו לא נהיתה (עין שער הפננות בריש, ענין פורים) ועל-כן אמרה אסתר (אסתר ד, טז): "וכאשר אבדתי אבדתי". אבל השם יתברך חמל עלינו, והפך הדבר לטובה בלח מרדכי הצדיק, שלא הניח את מקומו לחפש ולבקש אחר אבדתו, שזהו בחינת (שם ב, יא): "ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר", שהיא בחינת אבדתו, "וימה יעשה בה". ואסתר הצדקת גם-כן לא ייאשה עצמה מן הרחמים, ועל-ידי-זה לא פי שלא אבדה ביניהם, אף גם על ידה דיקא זכו לתקף הנס, להכניע ולהפיל את המן-עמלק מפלה גדולה, ולמצא אבדות רבות. כי כל ישראל חזרו אז להשם יתברך, כמו שפתיב (שם ט, כז): "קימו וקבלו". ודרשו על זה חכמינו הקדושים (שבת פח.): קימו מה שקבלו כבר, שהיה קבלת התורה מחדש ומאהבה גדולה אליו יתברך, עד שאפלו הנצוצות הנדחים והנאבדים בין אמות העולם חזרו להשם יתברך. שזהו סוד הגרים שנתגירו אז, כמו שפתיב (שם ח, י): "ורבים מעמי הארץ מתהדים"; כי בשזוכין לחפש ולבקש היטב אחר האבדות, אזי נתהפך הכל לטובה. כי דיקא על-ידי רבוי האבדות הגדולות שאבד, על-ידי-זה דיקא לא די שמוצאין אותם, אף גם על-ידי-זה מוצאין עוד הרבה אבדות מאד שנאבדו מימות עולם. וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): משל למי שאבדה לו פרוטה, ואינו יכול למצאה, וחזר ואבד זהב וכו', ועל-ידי שנותנין לו גר לבקש אחר הזהב, מצא גם הפרוטה וכו'.

נמצא, שהאבדה הגדולה גורמת שיהיו נמצאים גם שאר כל האבדות. והכל בלח הצדיק הגדול, שהוא בבחינת מרדכי, שמחפש תמיד אחר כל האבדות, ומחזק לב כל אחד לבל יתנאשו עצמן בשום אופן מלבקש ולחפש אחר האבדות בתפלה ובתחנונים, לשפוף שיח ותפלה אליו יתברך, ולהתגעגע מאד מאד אחרי הקדשה שאבד על-ידי חטאתיו, ולצפות לישועה תמיד, שעל-ידי-זה יזכו, שעל ידם ימצאו כל האבדות של כל העולם, ולכן צריכים לבקש הרבה שיזכה להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, הפופר בעבודה זרה, ומרבה לדבר רק דבורי אמונה, כי נגדו עומד המן ובניו ומכפיש את שמו. וצריכים רחמים להיות בחלקו של מרדכי תמיד, והבן למעשה.

וְאֶת־פֶּתֶשֶׁן וְאֶת־הֶזֶן כְּתֹב־הֵזֶת אֲשֶׁר־נָתַן בְּשׁוֹשַׁן
 לְהַשְׁמִידֵם נָתַן לוֹ לְהִרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ
 וּלְצִוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן לוֹ וּלְבַקֵּשׁ
 מִלְּפָנָיו עַל־עַמָּה:

גנזי המלך

ח לבוא אל המלך להתחנן לו, ולבקש מלפניו על עמה: צריף שתדע, אהובי, בני! אשר בכל מקום שכתוב במגלה 'המלך', זה סובב על מלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא. ורבנו ז"ל אמר (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן רג) מספורי דברים של הנשים יכולים לידע מעמד השכינה, איך היא אוחזת כעת. וזה שכתוב אצל מרדכי, שהיה מתהלך לפני חצר בית הנשים, לידע את שלום אסתר. ואסתר היא השכינה, פי מרדכי היה משיג זאת, לידע אח שלום השכינה מחצר בית הנשים, על־ידי ספורי דבריהן. ולכן פיון שראה שפבר נגזרה גזרה למטה וגם למעלה, אז בא להתחנן לפני השכינה, שהיא אסתר. ושלח להראות לה את פתשן והזן כתוב אשר נתן בשושן להשמידם, וזה כבר לאחר הגזר־דין, ולכן "ולהגיד לה ולצוות עליה לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה", ודרשו חכמינו הקדושים (שמות רבה, פרשה ל', סימן ר'): מאסתר שהיא מסרה את נפשה בעבור נשמות ישׂראל, נקראו על שמה, שזה מה שנאמר: "ולבקש מלפניו על עמה".

ובאמת עליך לדעת, אהובי, בני! אשר בכל צרה שעוברת על האדם, אין לו עצה אחרת, אלא לבוא אל השכינה הקדושה, ולשפף את נפשו אליו יתברך, ולספר את כל אשר עם לבבו, ולשפף לבו רק לפניו יתברך, פי אין עוד דבר שיכול לעזר, כמו שבאים אל השכינה. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן רנט): כשהאדם מתבודד ומפרש שיהתו ויצערו לפני השם יתברך, ומתודה ומתחרט על גדל הפגמים שעשה, אזי גם השכינה כנגדו מפרשת לפניו שיהתה ויצערה ומנחמת אותו, פי כל פגם ופגם שפגם בנשמתו, פגם אצלה גם־כן כפיכול, וזה בחינת (דברים כו): "את הוי"ה האמרו ויהוי"ה האמירך" וגו', והיא מנחמת אותו, שתבקש תפולות לתקן

וַיְבֹא הַתֶּדֶן וַיַּגִּד לְאַסְתֵּר אֶת דְּבָרֵי מַרְדֳּכָי:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

כָּל הַפְּגָמִים. נִמְצָא, שְׂאִין עֲצָה אַחֲרַת לְאָדָם בְּעַת צָרָתוֹ, אֲלֵא לְבֹא וּלְהַתְחַנֵּן אֶל הַשְּׂכִינָה, שֶׁנִּקְרָאת אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא סוּד נִקְדַּת הַיְהוּדוֹת, "וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְצִוּוֹת עָלֶיהָ לְבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ", מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, "לְהַתְחַנֵּן לוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלְפָּנָיו עַל עֲמָה", עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּמְצָאִים בְּצִרָה גְּדוּלָה מְאֹד. וְאֲשֶׁרִי בַר יִשְׂרָאֵל שֶׁקָּם בְּחִצּוֹת לִילָה, לְאוּגֹן וּלְקוֹנֵן עַל חֲרָבֵן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, מְקוֹם הָאוֹר, וְעַל גְּלוּת יִשְׂרָאֵל, וְעַל שְׂפִיכַת דָּמָם בַּמַּיִם, וְעַל צַעֲרָם הַקָּשָׁה שֶׁפָּל-כָּף סוּבְלִים. וּמִי שֶׁזוּכָה לְהִצְטַעַר בְּצַרַת יִשְׂרָאֵל, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹפְהוֹ אַחֲר־כָּף לְרְאוֹת בִּישׁוּעָתָם וּבִנְחָמָתָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (תַּעֲנִית יא): יִצְעַר אָדָם עֲצָמוֹ עִם הַצְּבוּר, שֶׁפֶן מְצִינֵנוּ בְּמִשָּׁה רַבְּנוּ, שֶׁצַּעַר עֲצָמוֹ עִם הַצְּבוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יז, יב): "וַיְדַי מֹשֶׁה כְּבָדִים, וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיִּשְׂמֹו תַחֲתָיו וַיֹּשֶׁב עָלֶיהָ"; וְכִי לֹא הָיָה לוֹ לְמִשָּׁה כָּר אֶחָד אוֹ כֶּסֶת אַחַת לִישֵׁב עָלֶיהָ? אֲלֵא כָּף אָמַר מֹשֶׁה: הוֹאִיל וַיִּשְׂרָאֵל שְׂרוּיִין בְּצַעַר, אַף אֲנִי אֶהְיֶה עִמָּהֶם בְּצַעַר, וְכָל הַמְּצַעַר עֲצָמוֹ עִם הַצְּבוּר, זוּכָה וְרוּאָה בְּנִחְמַת צְבוּר. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שם): בּוֹמֵן שִׁישְׂרָאֵל שְׂרוּיִין בְּצַעַר, וּפְרַשׁ אֶחָד מֵהֶן, בְּאִין שְׁנֵי מִלְּאָכֵי הַשְּׂרָת שֶׁמְלוּיִין לוֹ לְאָדָם, וּמְנִיחִין לוֹ יְדִיעָן עַל רֹאשׁוֹ, וְאוֹמְרִים: פְּלוּנֵי זֶה שֶׁפְּרַשׁ מִן הַצְּבוּר, אֵל יִרְאָה בְּנִחְמַת צְבוּר. וְלִכֵּן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל מְחַיֵּב לְהַשְׁתַּחֲוֶה בְּצַעֲרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּבְגְלוּת הַשְּׂכִינָה, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהַתְחַנֵּן מִלְפָּנֶיהָ, שֶׁתְּבֹא אֶל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּמְתְּקוּ כָּל הַדִּינִים מֵעַל עִם יִשְׂרָאֵל, וּבִנְכוּת זֶה נִזְכָּה לְרְאוֹת בְּנִחְמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, וּבִשְׂמִחָתָם וּבִישׁוּעָתָם וּבְגֹאֲלָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ט וַיְבֹא הַתֶּדֶן וַיַּגִּד לְאַסְתֵּר אֶת דְּבָרֵי מַרְדֳּכָי: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנִי! אֲשֶׁר תַּכְּ"ה הוּא שֵׁם מַע"ב שְׁמוֹת, שֶׁבָּהֶם מְכַנִּיעִים אֶת הַשׁוֹנְאִים וְהַצְּרִים. וְזֶה סוּד (אִיּוֹב כב, כה): "וְהָיָה שֵׁד"י בְּצְרִיף", רְצָה לוֹמַר, שֶׁיְהִיָּה שֵׁם שֵׁד"י בְּצְרִיף — לְנִקְם מֵהֶן, עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁאֲחֹרֵי שֵׁד"י, שֶׁזֶה הַתְּ"ף, שֶׁהוּא תַּכְּ"ה, וְזֶה שֶׁאָמַר: וְהָיָה שֵׁד"י, אִם אַתָּה צְרִיף לְנִקְם מִשְׁנְאָיָהּ, הוּא עַל-יְדֵי שֵׁם תַּכְּ"ה, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת אַחַר שֵׁד"י, וְהַשֵּׁם הַזֶּה מְכַנֵּס אֶת הָאָדָם תַּיִחַת כְּנִפְי

וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהִתְּךָ וּתְצַוְהוּ אֶל־מַרְדֳּכָי:

גנזי המלך

ה'שְׂכִינָה (ראשי תבות ה"ת"ף). וכן ראשי תבות: כ'אחד ה'שָׁרִים ת'פלו; שְׁבַשֵּׁם זֶה מְנַצְחִים אֶת כָּל הַקָּמִים עָלָיו, כ'אחד ה'שָׁרִים ה'ראשונים, שְׁקִטְרוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְנָפְלוּ לַמָּטָה, כָּף יָפְלוּ כָּל הַקָּמִים עָלֵינוּ (עין קהלות יצקב, ערך תכ"ה); וְהִנֵּה אֶסְתֵּר הִיא ה'שְׂכִינָה, שְׂרוּצָה רַק אֶת הַטּוֹב לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּגִיָּה, וּמַרְדֳּכָי הוּא הַצַּדִּיק, שְׁמַעוֹרֵר וּמְחַזֵּק אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה "וַיָּבֹא הַתֵּךְ", שֶׁהוּא שֵׁם הַמְּצִיל אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, "וַיִּגְדַּל לְאֶסְתֵּר" שֶׁהִיא ה'שְׂכִינָה, "אֶת דְּבָרֵי מַרְדֳּכָי", שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, הַמְּחַזֵּק וּמְקַרֵּב אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יְתַבְּרֶה, שֶׁלֹּא יִתְפַּחְדוּ כָּלֵל. כִּי בּוֹ בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם דְּבוּק בּוֹ יְתַבְּרֶה, וְאֵינוּ מְסִיחַ דַּעְתּוֹ בְּרַגַע מִמֶּנּוּ יְתַבְּרֶה, עַל־יְדִיָּוָה אֵין לוֹ מָה לְפַחַד מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוֹלָם. שְׁזֶה סוּד (תהלים ט, יא): "וַיִּבְטְחוּ בָּךְ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ, כִּי לֹא עֹזְבֶת דּוֹרְשֵׁיךָ הַנִּזְ"ה"; בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם בּוֹטַח רַק בּוֹ יְתַבְּרֶה, וּמֵיחַד יְחִידִים קְדוֹשִׁים, וּבְפֶרֶט יְחִיד שֵׁם זֶה תכ"ה, שֶׁהוּא שֵׁם מַע"ב שְׁמוֹת, וַיּוֹצֵא גַם מִפְּסוּק זֶה: "כִּי לֹא עֹזְבֶת דּוֹרְשֵׁיךָ הַנִּזְ"ה" (סופי תבות תכ"ה); וְכָל הָאוֹמֵר פְּסוּק זֶה בְּכָל יוֹם, יִנְצַל מִשׁוֹנְאָיו. וְלִכֵּן דִּיקָא שֵׁם זֶה הַת"ף בָּא "וַיִּגְדַּל לְאֶסְתֵּר", שֶׁהִיא ה'שְׂכִינָה, "אֶת דְּבָרֵי מַרְדֳּכָי", שֶׁהוּא מְחַזֵּק וּמְעוֹדֵד אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בְּבִטְחוֹן חֶזֶק, שְׁעַל־יְדִיָּוָה יְתַבְּטְלוּ מִמֶּנּוּ כָּל שׁוֹנְאָיו, וְאֵין לָהֶם מָה לְפַחַד מִהֶמֶן עֲמֶלֶק. וְזֶה שְׁאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנַחוֹת כ"ט): כָּל הַתּוֹלָה בְּטַחוֹנוֹ בְּהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, הָרִי לוֹ מַחְסֵה בַּעוֹלָם הַזֶּה וְלַעוֹלָם הַבָּא. וְאֵין לוֹ מָה לְדַאֵג כָּלֵל, כִּי הוּא תָּמִיד יִכְנָס וַיִּתְחַבֵּא אַצְלוֹ יְתַבְּרֶה, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

י וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהִתְּךָ וּתְצַוְהוּ אֶל מַרְדֳּכָי: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל מָה שֶׁהִנֵּה בֵּין מַרְדֳּכָי לְאֶסְתֵּר, הִנֵּה יְחִיד בֵּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִנְתִּיהָ עַל־יְדֵי הָאִי טָמִיר וְנִעְלָם, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שְׁעוֹסֵק לְחַבֵּר אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יְתַבְּרֶה, לְהַעֲלוֹת אֶת ה'שְׂכִינָה מַגְלוֹת, לְגַלוֹת וּלְפָרְסֵם לְדָרֵי מַעְלָה וּלְדָרֵי מַטָּה אֶת אֱמֶת מְצִיאֹתוֹ יְתַבְּרֶה, כַּמּוּבָא בְּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ו'), אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לוֹמֵד עִם דָּרֵי מַעְלָה, אֵינָה מְקוּם כְּבוֹדוֹ, שֶׁלֹּא יִתְשַׁבּוּ שְׂכָבֵר הַגִּיעוּ לְאִיזוֹ דְרָגָה, וְכֵן לוֹמֵד עִם דָּרֵי מַטָּה מֵלֹא כָּל הָאֲרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁלֹּא יִתִּיאֲשׁוּ אֶפְלוֹ שֶׁהַגִּיעוּ כְּבֵר לְעַמְקָא דְתַהוּמָא

רָבָא — אָסוּר לְהִתְנַאֵשׁ, כִּי לְגַדְלָתוֹ אֵין חֻקָּר, וְזֶה "וּתְאָמַר אֲסִתֵּר לְהִתְנַי", שֶׁהוּא שֵׁם הַמְכַנִּיעַ אֶת הַקְּלָפוֹת וְהַשׁוֹנְאִים, "וּתְצַוְהוּ עַל מְרֻדְכִי", הֵינּוּ כִּי גַם הַצְּדִיק הַמְקָרֵב אֶת בְּנֵי-הָאָדָם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, צָרִיךְ הַתְּחַזְּקוֹת עֲצוּמָה, וְכַמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּשֵׁי מוּהַר"ו, חֶלֶק א', סִימָן נט): הַצְּדִיק בּוֹנֵה "הֵיכַל-הַקֶּדֶשׁ", וְצָרִיךְ לְשַׁמֵּר מְאֹד שְׁלֵא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַרְעַ שֶׁל בְּנֵי-אָדָם שְׂקָרֵב, כִּי כָל אֵלוֹ הַנִּפְשׁוֹת שֶׁהַצְּדִיק מְקָרֵב, הָרִי הוּא מוֹצִיא אוֹתָם מִהַשְּׂאוּל פְּחַתִּית וּמִתְחַתִּיו, שְׂעָבְרוּ אֶת כָּל הַעֲבֻרוֹת שְׂבָעוּלָם, וְהוּא צָרִיךְ לְרַדֵּת אֲלֵיהֶם, וְלְהַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי לְבוּשִׁים, כְּדֵי שְׂיֻכַּל לְהַגִּיעַ אֲלֵיהֶם, וּמִזֶּה בָּא, שְׂאֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים, שֶׁהַצְּדִיק הוּא הַחֲבֵר שְׁלֵהֶם, וְלִכֵּן הֵם מְזוּלְזָלִים בּוֹ, וְאֵינֶם יוֹדְעִים, שֶׁהוּא חָכֵם בְּחֻמְהָ אֱלֹקִית, וּמַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי לְבוּשִׁים, וּמְדַבֵּר אִתָּם בְּכָל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת, כְּמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּשֵׁי מוּהַר"ו, חֶלֶק ב', סִימָן צא), שֶׁהַצְּדִיק מְדַבֵּר אִפְלוּ שִׁיחַת חֲלִין וְדַבּוּרִים שֶׁל מַה בְּכָף, הַעֲקָר לְקָרֵב אֶת כָּלֵם אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְלִכֵּן הֵם מְזוּלְזָלִים בּוֹ, וְזֶה "וּתְאָמַר אֲסִתֵּר אֶל הַתֵּךְ", שֶׁהַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא אֲסִתֵּר, בְּסוּד הַסְּתֵרָה, שֶׁהִיא נִעְלָמַת וְנִסְתָּרַת עִכְשָׁנוּ מֵעֵין כָּל, הִיא אוֹמְרַת לְהַשֵּׁם כַּה"ת, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק (תְּהִלִּים ט, יא): "וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ, כִּי לֹא עֲצוּבָתְךָ דּוֹרְשִׁיךָ הַגּוֹי" (סוֹפֵי תְבוּת כַּה"ת), שֶׁמְכַנִּיעַ אֶת הַשׁוֹנְאִים, "וּתְצַוְהוּ אֶל מְרֻדְכִי", שֶׁיְהִיֶּה חֲזוֹק מְאֹד בְּדַעְתּוֹ, וְאֵל יִחַלֵּשׁ כִּהוּא זֶה מִכָּל מַה שְׂעוֹבֵר עָלָיו מִהַשׁוֹנְאִים שְׁלוֹ. כִּי אִם יִבְטַח בּוֹ יִתְבַּרְךָ, לֹא יְכוּלִים לְעִשׂוֹת לוֹ שׁוּם דְּבָר, כִּי הַשֵּׁם הַזֶּה תַכ"ה הוֹרֵג אֶת הַקְּלָפוֹת וְהַמְשַׁחִיתִים הַקָּמִים עָלָיו, וּבַשֵּׁם הַזֶּה הֵרַג מִשָּׁה רַבְנּוּ אֶת הַמְצָרִי. שְׁזֶה מַה שְּׂאָמְרוּ הַשׁוֹנְאִים שְׁלוֹ, שֶׁהֵם דִּתָּן וְאַבְרָם (שְׁמוֹת ב, יד): "הֲלֹהֶרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר, כִּי אֲשֶׁר הִרְגַתְּ אֶת הַמְצָרִי", וְאֶת הַמְצָרִי הוּא הֵרַג עִם שֵׁם תַכ"ה, כִּי בְּרַנֵּעַ שְׂאָמַר לָהֶם (שֵׁם יג): "וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לִמָּה תִפְ"ה רַעַךְ", אֲזַי הֵם פְּתִידוֹ שֶׁהוּא רוֹצֵה לְהֵרַג אוֹתָם עִם הַשֵּׁם הַזֶּה. וְלִכֵּן "וּתְצַוְהוּ עַל מְרֻדְכִי", שְׁלֵא יִפְתַּד וְיִתְחַזַּק, וְיִתְחַזַּק בַּשֵּׁם תַכ"ה, שְׁזֶה "וּתְאָמַר אֲסִתֵּר לְהַתֵּךְ" דִּיקָא, וְזֶה צָרִיךְ כָּל צְדִיק שְׂקָמִים עָלָיו שׁוֹנְאִים, לְהִתְחַזַּק וְלֹא לִפְחַד, וְלִבְטַח רַק בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמֵאֵמֶר הַפְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ זִי"ע: סְגֻלָּה לְהַנְצִיל מִרְשָׁעִים — לֹא לִפְחַד מֵהֶם, שְׁזֶה (תְּהִלִּים פכ, ז): "אֲבָן כְּאֵדָם תְּמוֹתוֹן וּכְאֵתֵד הַשָּׁרִים תִּפְלוּ", הֵינּוּ שְׂאָדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת כָּל-כָּף חֲזוֹק בְּדַעְתּוֹ, לֹא לְהִתְפַּעֵל מִהַרְשָׁעִים וְלֹא לִפְחַד מֵהֶם, אֲלֵא יַדַע אֲשֶׁר הֵם

כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יָדְעִים אֲשֶׁר
 כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַחֲצַר
 הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ לְהַמִּית לְבַד
 מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׁרְבִיט הַזֶּהב וְחִיָּה
 וְאִנִּי לֹא נִקְרָאתִי לְבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם:

גנזי המלך

סוף הכל בגני-אדם וגם הם ימותו, אז מה צריכים לפחד מהם?! וזה "כִּפְאֶחַד הַיְשָׁרִים תִּפְלוּ" — ראשי תבות שם תכ"ה, והבן למעשה.

יא כל עבדי המלך ועם מדינות המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כל הוכיח בין מרדכי ואסתר מרמוז על יחוד צדיק וכנסת ישראל, שהיא השכינה; כי מצד אחד השכינה שוכנת בין נשמות ישראל, כמו שכתוב (ויקרא טו, טו): "השכן אתם בתוך טמאתם", והיא תמיד רוצה לעזור לנשמות ישראל, אף מחמת עביות וגשמיות וחקריות בשר הגוף, שמעלים ומבססה את הנשמה, בשביל זה נשמות ישראל סובלות סבל גדול מאד. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן כב), אשר האדם צריך לזכור את בשר גופו, עד שגם על-ידי הלבוש של הנשמה, שהוא בשר הגוף, יזכה לחזות אלקותו יתברך, שזה סוד (איוב יט, כו): "מבשרי אחזה אלוך", מבשר הגוף הגשמי והחמרי, גם-כן אזכה לראות אלקותו יתברך. וזה השכינה מקוננת ומצטערת: למה בני ישראל אינם זוכים להרגיש, אף שקל העולם כלו אמחת מציאותו יתברך, ובחוף הלבוש נמצא הקדוש-ברוך-הוא, בסוד (תהלים צג, א): "הוי"ה מלך גאות לבש", והשכינה היא בחינת אסתר, בסוד הסתרה, כמו שכתוב (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר" וגו', ומצד שני הצדיק מוסר את נפשו בעבור נשמות ישראל, ורוצה לקרבם אליו יתברך, וליחד קדשא בריך הוא ושכנתיה, ולהמשיך אור גדול ונורא מאד על שכינת עזו יתברך, על-ידי גדל היחודים והתפלות שמיתד ומתפלל, כדי להמשיך אור נחיות ודבקות בנשמות ישראל. והשכינה, שהיא סוד אסתר, אומרת

גנזי המלך

קצה

להצדיק שהוא מרדכי: "כל עבדי המלך" – מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "ועם מדינות המלך" – שרי מעלה הממנים על כל מדינה ומדינה, "יודעים אשר כל איש ואשה" – יחוד ועיר אנפין ונוקבא, "אשר יבוא אל המלך" – ביתודין עלאין, הינו על-ידי זיוג גשמי, יחודא תפאת, נעשה יחודא עלאה, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן לב), שעל-ידי-זה מורידין נשמות עליונות שהם למעלה מששים רבוא נשמות, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רעג), שיש שמולידים נשמות, שהם למעלה מהעולמות. ואל זה זוכים כשהוא נכנס "אל החצר הפנימית", הינו כשמבטל את עצמו ואת כל ישותו אליו יתברך, שעל-ידי-זה נמתקים כל הדינים. כי כשנכללים לגמרי באין סוף ברוך הוא, מהפכים את היש לאין, ואז נמשכת לאדם ישועה.

אך השכינה מזהרת את הצדיק מאד, שלא יפנס בכל עת שהוא רוצה, בסוד (נקרא טו, ב): "ואל יבוא בכל עת אל הקדש". שזה "אשר לא יקרא אחת דתו להמית". ולכן השכינה, שהיא בחינת אסתר, הסתרה, אומרת למרדכי, שהוא הצדיק הרוצה להוציא את עם ישראל מהשאל תחתית ומסתתרו, ולהאיר בהם אורו יתברך, שיזכו אל בטול אמת כזה, אל האין סוף ברוך הוא, שיעזו שאי אפשר להתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא, "לבד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב". כי שרביט הוא סוד היסוד, שהוא תקון הברית, שזה נקרא (יחזקאל לד, כה): "ברית שלום", כי אי אפשר להתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא, אלא כשאוחז בשלמות תקון הברית, תקון המחין, שמשם נמשך השלום על האדם. וזה אשר שרביט עם החמש אותיות, גימטריה שלום במלוי כזה: ש"י"ן ל"מ"ד ו"ו מ"ם, "ותיה", שאז נקרא חי, כי בלי תקון הברית תקון המחין, חיו אינם חיים. שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות יח:): "רשעים בתייהם קרויים מתים", "ואני" מחלונת השכינה, עדין נמצאת בגלות, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פד), בסוד (יחזקאל א, א): "ואני בתוך הגולה". ומובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כב): אני זו הנשמה. ומאחר שעדין "לא נקראתי לבוא אל המלך" מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "זה שלשים יום", שזה סוד התשובה, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק

ב וַיִּגִּידוּ לְמַרְדֳּכָי אֵת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר: פ

גנזי המלך

א. סימן י'), שֶׁבְּכֹל שְׁלֹשִׁים יוֹם מִשְׁתַּלְשֵׁל הַרְהוּר תְּשׁוּבָה לְכָל הַנִּבְרָאִים, שְׂמֵת־חִילִים לְהִתְחַרֵּט וּלְהִתְבַּיֵּשׁ בְּמָה שֶׁעָשׂוּ. וְזֶה הוֹכֵחַ בֵּין הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא נִמְצְאָת עֹכְשׁוֹ בַּהֲסֵתְרָה, לְבִין מַרְדֳּכָי הַצַּדִּיק, שֶׁמוֹדֵד אֶת עֲצֻמוֹ אֶל כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַגְבִּיהֶם וּלְהַחֲדִיר בָּהֶם, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם יָאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל. כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו'ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן עח), וַיֵּשׁ לוֹ תַקְנָה לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל, וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

יב וַיִּגִּידוּ לְמַרְדֳּכָי אֵת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבְּנּוּ ו'ל אָמַר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ב'), שֶׁצָּרִיכִים לְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלָּה אֶל הַצַּדִּיק, וְהוּא מַעֲלָה אֶת זֶה שִׁיפָא בְּשִׁיפָא, הֵינּוּ שְׂמִיחָד מִזֶּה יְחוּדִים קְרוֹשִׁים, וּבּוֹנֵה מִזֶּה אֶת הַמְּשָׁכָן. כִּי כָּל תְּפִלָּה וְחַפְלָה שֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל מִתְּפַלֵּל לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל-יְדֵי-זֶה נִבְּנָה הַמְּשָׁכָן, שֶׁהוּא מְקוּם הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה. וּכְאֵמֶת כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִזְכֹּךְ אֶת עֲצֻמוֹ כֹּל-כֶּף, עַד שֶׁתְּמִיד יִרְגִישׁ אֶת הַשְּׂכִינָה שֶׁשׁוֹרָה בוֹ, וְזוֹ הַתְּכִלִּית שֶׁהָאָדָם נִבְרָא בְּזֶה הָעוֹלָם, שִׁיִּרְגִישׁ תְּמִיד אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֵין עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גְּדוֹל מִזֶּה, שֶׁהָאָדָם מְסֻתָּבב עִם מַחְשָׁבוֹת, שֶׁמֵּלֵא כָּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרֵךְ מְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין וְסוּבֵב כָּל עֲלָמִין וּבַחֲוֵף כָּל עֲלָמִין, וְהַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא. וְלְכָל זֶה זוֹכִים עַל-יְדֵי תְּפִלָּה. כִּי כָּל תְּפִלָּה וְחַפְלָה שֶׁכָּל אֶחָד מִתְּפַלֵּל, זֶה אֵבֶר מִהַשְּׂכִינָה, שֶׁהֵם אֲבְרֵי הַמְּשָׁכָן, שְׂאִין שׁוֹם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יְכוּל לְאַעֲלֵא שִׁיפָא בְּשִׁיפָא, כָּל חַד לְדוּכַתִּיהָ, אֲלֵא מִשָּׁה בְּלַחֲוֹד, וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהִבְיֵא וּלְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלוֹת אֶל צַדִּיק הַדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת לט, לג): "וַיְבִיאוּ אֶת הַמְּשָׁכָן אֶל מֹשֶׁה", וְהוּא יוֹדֵעַ לְאַעֲלֵא שִׁיפָא בְּשִׁיפָא, וּלְעֲשׂוֹת אוֹתָהּ קוֹמָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁם מ, יח): "וַיִּקַּם מֹשֶׁה אֶת הַמְּשָׁכָן", וְזֶה "וַיִּגִּידוּ לְמַרְדֳּכָי אֵת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר", הֵינּוּ הַדְּבוּרִים שֶׁל כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל שֶׁמְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲף שֶׁהוּא נִמְצָא עֹכְשׁוֹ בַּהֲסֵתְרָה שְׂבִתוֹף הַסֵּתְרָה, בְּסוּד "וְאֵנֹכִי הַסֵּתֵר אֶסְתֵּיר פְּנֵי בָיּוֹם הַהוּא", עִם כָּל זֹאת לֹא מְתִיאֲשִׁים, אֲלֵא בְּאִים וּמִתְקַשְּׂרִים אֶל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַרְדֳּכָי, שֶׁזֶה "וַיִּגִּידוּ לְמַרְדֳּכָי אֵת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר",

וַיֹּאמֶר מֶרְדֳּכָי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אֶל־תִּדְמִי בְּנַפְשָׁךְ לְהַמְלִיט בַּיַּת־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְהוּדִים:

גְּנוּי הַמֶּלֶךְ

וְצִרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְדַעַת, אֲשֶׁר אֵין בְּלַעְדָּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, כִּי דָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן. וְאִם יִזְכֶּה לְקַשֵּׁר אֶת עֲצָמוֹ אֶל הַצְּדִיק שְׂבִדוֹר, עַל־יְדִי־זָה כָּל תְּפִלָּה, כָּל תְּחִנָּה, כָּל בְּקָשָׁה תַעֲלֶה לְשָׁרְשָׁה. וּלְבִסוּף יִבְנֶה לְעֲצָמוֹ אֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא מְקוֹם הַשְׂרָאָת הַשְּׂכִינָה שֶׁתִּשְׁרָה בּוֹ, וְהֵבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יג אל תדמי בנפשך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מוכא בדכרי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נד), אשר צריכים לשמר מאד על הזכרון, לזכר בעלמא דאתי, שהאדם צריך להחזיר בעצמו, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומתהוה ומקיים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, זה עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, והקדוש־ברוך־הוא מצמצם את עצמו מאין סוף ועד אין תכלית, ומרמו רמזים לאדם, איך להתקרב אליו, כי הוא יתברך מתלבש בלבושים גשמיים וחמריים, עסקי העולם הזה, שבאים לו עסקים עם כל מיני טפוסים אנשים בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מחדש, והאדם צריך לזכור את המוח־מחשבה שלו, לזכר בעלמא דאתי, ולידע ולהבין ולהשכיל, שהכל רמזים שהוא יתברך מרמז לו להתקרב אל הקדוש־ברוך־הוא על־ידי־זה, אבל לזה צריכים לב רחב, לב אמת. ולזכות לכל זה צריכים טוב עין, שזו נקדת הפשית, יחידה דיחידה, שיש בכל בר ישראל, שזו נקדת דוד, מלכות ישראל, שנאמר בו (שמואל א' טו, יב): "יפה עינים וטוב ראי", ודרשו חכמינו הקדושים (ויקרא רבה, פרשה כ', סימן א'): אמר רבי יצחק, טוב ראי בהלכה, כל הרואה אותו היה נזכר לתלמודו. ואמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין צג:): "והגוי"ה עמו", שהלכה כמותו בכל מקום. כי הוא זכה בשלמות לברור וזכוף המדמה. ועל־ידי טוב עין, נצול ממיתת הלב, שזו התנברות כח המדמה. וכשהאדם זוכה לברור וזכוף המדמה, אזי זוכה לנבואה ורוח־הקדש, שזה מה שזכה דוד המלך. וכשבר ישראל מדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא ויוצא מהדמיון, אזי זוכה לראות ולצפות

בעולמות העליונים, על-ידי שמות ויחודים, כל אחד כפי שמדביק את נפשו באור האין סוף ברוך הוא. כי כשהאדם מסיר כל מחשבותיו מעניני העולם הזה, ומקבל רק רמזים מפנוי יתברך, כי אפלו בגשמיות הכלי העולם הזה, הוא שומע רק את הקול הפנימי, כמובא בדברי רבנו ז"ל (שיחות הר"ן, סימן נב): מפל הדברים צועק כבוד הקדוש-ברוך-הוא, ומקרב אותו אליו יתברך. ואז כשזוכה להגיע להתפשטות הגשמיות, אזי מהפך את דמיונו הנטבע בכל גוף גשמי וחקרי, ומתחיל לצייר אורות עליונים, ומדבק נפשו בעולמות העליונים, והמתשבה עולה מעלה מעלה, עד שמגיעה אל מקור עליון, והוא רואה ושומע בדמיונו הרוחני מלאכי מעלה, והוא מטיל ביניהם עם נפש המשפלת, והוא שומע אותם ורואה אותם, אף-על-פי-כן מרב דבקותו בו יתברך, אינו מתפעל מהם, אלא ממשיך לעלות מעלה מעלה בצרופי שמות ויחודים להגיע בית המלך, עד שעולה דרך העשר ספירות פנים ואחור, וממשיך בהם אור האין סוף ברוך הוא, עד שמרגיש אור נורא ונפלא מאד, שעומד לפני מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, ומרב אהבתו ותשוקתו ובטולו אליו יתברך, שומע קול אלקי, כמו שכתוב (במדבר ז, פט): "וישמע את הקול מדבר אליו", ואמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה, פרשה יד, סימן כ): קול לו קול אליו אוציא את ישראל, ולא אוציא את הזקנים, אוציא את הזקנים, ולא אוציא את בני אהרן, אוציא את בני אהרן, ולא אוציא את אהרן עצמו, תלמוד לומר 'קול לו', אוציא את כלם ולא אוציא את מלאכי השרת, שאין משה יכול להבגס לרשותו ולמקומו עד שיקרא, תלמוד לומר קול לו, קול אליו משה היה שומע את הקול, ואין כל אלו שומעין את הקול. ודבר זה בלתי אפשרי להסביר לאדם שעדין מנח בגשמיות ועביות וחקריות, וכח המדמה מתגבר עליו, ויש לו רע-עין על זולתו, שיש לו מיתת הלב, כמו שכתוב אצל גבל, שהיה רע-עין (שמואל-א' כה, לד): "וימת לבו בקרבו", כי גבל היה קמצן, רע-עין, כמובא (תקוני-הזוהר, הקדמה ב). דאיהו קמצן גבל בממוניה, גבל שמה, דלאו איהו גדיב ולא איהו מזרעא דאבהן דאתמר עליהו (תהלים מז, י): "גדיבי צמים גאספו", דהא קמצן איהו עני בדעת. מה שאין בן מי שהוא טוב עין, שמאירה בו נקדת המשיח, הוא יוצא מתמרו הגשמי, וזוכה לדבק את עצמו באור האין סוף ברוך הוא, ומתבטל מכל וכל, וזוכה לזכרון, לזכר בעלמא דאתי. ומגדל הדבקות באין

סוף ברוך הוא, זוכה לשמע ברוזין עלאין, ומבין את כל הרמזים שמרמזים לו, והוא יכול לעמד בין כל האנשים ולשמע את כל ספורם, ולעשות מזה תורה, וכמו שאמר רבנו ו"ל (שיחות הר"ן, סימן רד): מי שבקי בספריו הקדושים ובתורתו, על-ידי-זה יכול לקשר את כל ספורי העולם שמספרים, ויעשה מהם תורה, הינו כי בנדאי, בכל הספורים שהעולם מספרים יש בהם תורה, אבל אי אפשר להבין את הפנימיות שלהם, כי אם מי שדבוק בו יתברך. ולכן מי שבקי בדבריו ו"ל, גם הוא יכול בקלות להבין בכל ספורי העולם, את הרמזים שמרמזים לו מלמעלה, ויבין סודות ורוזין עלאין.

כי באמת זו המדרגה הכי גבוהה שהאדם צריך לזכות לזה, וזה "ויאמר מרדכי", שהוא הצדיק האמת המגלה תורה נוראה ונפלאה מאד, ומדבר דבורי אמונה, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יז): "להשיב אל אסתר", שהיא השכינה המסתרת עכשו, נקדת הנהדות, נקדת המשיח, יחידה דיחידה, שנמצאת בכל בר ישראל, שעכשו היא בהסתרה שבתוף הסתרה, בסוד (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", "אל תדמי", אל תשארי בדמיונות שמתנברים ומתפשטים על לב בר ישראל, "בנפשך", שהיא נפש בר ישראל, המתקררת מלהשתוקק אחריו יתברך במשך זמן הגלות, עד שרוצה "להמלט בית המלך מכל היהודים", כי בעת הגלות, הצער והקטנות שעם ישראל נמצאים בו, הם רוצים לברח מהמציאות והאמת, שהוא "בית המלך" מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, הרי כל בר ישראל נקרא בן מלך, כמוכא בדברי חכמינו הקדושים (שבת קיא.): כל ישראל בני מלכים הם. כי עם ישראל הם בני יתברך, כמו שכתוב (דברים יד, א): "בנים אתם להנ"ה אלקיכם". וזה מה שמחזק הצדיק האמת, שהוא פחינת מרדכי, שמדבר דבורי אמונה, שקולו הולך מסוף העולם ועד סופו. "ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר", שהצדיק מדבר אל שכינת עוז יתברך, שהם נשמות ישראל, "אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים", שלא יתגברו על נפשך הדמיונות של הכל, הכלי העולם הזה, כדי להמלט ולברח מבית המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא. כי הגיע הזמן כבר, שכל יהודי יכפור בעבודה זרה, וכמאמרם ו"ל (מגלה יג), שכל הכופר בעבודה זרה — נקרא יהודי. ועבודה זרה נקרא מי שסר ממנו

יֵד כִּי אִם־הִחְרַשׁ תִּחְרִישִׁי בְּעַת הַזֹּאת רוּחַ וְהִצֵּלָה
 יַעֲמֹד לַיהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית־אָבִיךָ
 תֵּאבְדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לַעַת כֹּזֵאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת:

גנני המלך

יתברר, כמו שכתוב (דברים יא, טו): "וסרתם ועבדתם אלהים אחרים", תכף-ומיד כשהאדם סר ממנו יתברר, הוא כבר עובד אלהים אחרים. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קח): הרהורי עבודה זרה שייכים אצל כל אדם, כי תכף-ומיד כשנופל בדעתו, ושוכח ממנו יתברר, זה קלקול האמונה, וכשנתקלקלת האמונה, נמצא מחזיר פניו מהשם יתברר. כמו שכתוב (ישעיה א, ד): "גורו אחר".

ולכן הצדיק מחזק את כל בר ישראל שנקרא יהודי, שפופר בעבודה זרה, שיצא מכח המדמה, וכוא אל השכל, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כה), ויעלה מעולם אל עולם, ויכנס אל בית-המלך מלכו של עולם, ויבין את כל הרמזים שהקדוש-ברוך-הוא מרמז לו, ויזכה להיות דבוק באין סוף ברוך הוא, עד שאור מחשבתו הנקרא משכל, עולה מן המשכיל, שהוא הנפש המשכלת, עד השכל עצמו, שהוא השרש העליון אשר לנפשו, ומתדבקים ונעשים אחד, הוא על-ידי ההשכלה, שהוא האור והחיות של האור האין סוף ברוך הוא, הנמשך על עושי רצונו, ומשפיע עליהם שפע ואור וזיו וחיות ודבקות, ושומע את קולו יתברר. אשרי מי שמטה אזן משכלת אל דברי הצדיק האמת, שאז יאיר עליו אור עליון ונעלם מאד, והבן למעשה.

יד כי אם החרש תחרישי בעת הזאת: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריך תמיד לדון לבף זכות את הזולת, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפב); ובפרט אלו הצדיקים הדבוקים באין סוף ברוך הוא, תמיד צריכים ללמד זכות על הרחוקים, ולהמתיק את הדינים מעל נשמות ישראל, ולהטות כלפי חסד, ומי שיכול למצא את הנקודות טובות אצל כל בר ישראל, הוא יכול להיות חזן, כי הוא יכול לקבץ את

כל הטוב מכל עם ישראל, והוא יכול לבוא אליו יתברך, ולבקש עליהם
 רחמים. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ה'), שהצדיקים עוסקים
 תמיד להתפלל בעבור נשמות ישראל, להמתיק מהם את כל הגזרי דינים,
 ואם הם רואים שזה כבר אחר גזר דין, אזי מלבישים את תפלותיהם באיזה
 מאמר וספור, כדי שלא יבינו המלאכים המקטרגים, שזה (דניאל ד. יד):
 "בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא", הינו כשיש גזר דין, וקשה
 להתפלל בפרוש. ומכל שכן בדבקות ויחודים, כדי שלא יקטרגו המקטרגים,
 אזי הצדיקים מלבישים את תפלתם ושאלתם, ששואלים ומבקשים אותו
 יתברך רחמים ותחנונים על עם ישראל, על-ידי אמירת מאמר ודברי תורה,
 וכוה מלבשת תפלה לאל עולם. ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה
 ח', סימן ו'); "כי אם החרש תחרישי", אם תשתקי עכשו שלא ללמד סגוריה
 על אמתך, סופך לשתק לעתיד לבוא, ואין לך פתחון פה, למה שאת יכולה
 לעשות טובה בימך ולא עשית. ומה את סבורה, שהקדוש-ברוך-הוא מניח
 את ישראל? מכל מקום מעמיד להם גואל, הגד הוא דכתיב: "רוח והצלה
 יעמד ליהודים ממקום אחר"; כי באמת בכל צרה וצוקה שעוברת על
 בן-אדם, הקדוש-ברוך-הוא אינו מניח אותו, ואם אדם אינו מתאש, וכא
 לצעק ולזעק ולהתחנן אליו יתברך, אזי מוציא אותו מהצרה שנפל אליה.
 כי באמת כל הצרות שעוברות על האדם, הן רק כדי לשבור את לבבו,
 ולהכניע את תמרו, שיבוא אליו יתברך בלב אמת, בלב נכון, בלב טהור,
 ולבקש ולהתחנן ברחמים ובתחנונים מלפניו יתברך, וכמאמר ז"ל (מנחות
 יג): "מה זית אינו מוציא שמנו אלא על-ידי פתית, אף ישראל אין חוזרין
 למוטב, אלא על-ידי יסורים. כי כל הצרות והיסורים שבאים ממנו יתברך,
 זה רק לטובתו. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ד):
 כשהאדם יודע שכל מאורעותיו הם לטובתו, זאת הבחינה היא מעין עולם
 הבא, כי כל מה שבא לאדם, זה רק לטובתו. וזה מה שאמרו חכמינו
 הקדושים (בראשית רבה, פרשה ט', סימן ג'): "טוב מאד" — זו מדת יסורים,
 שעל ידה הבריות באים לחיי העולם הבא. כי בשעוברים על האדם צרות
 ויסורים, שקמים עליו רשעים ארורים, ומציקים לו ושוכרים אותו, והוא בא
 לפניו יתברך בלב אמת, אז מיד מדת המלכות עולה עד אין סוף, ונמתקים
 ממנו כל הדינים. כי המלכות עולה עד הכתר, ושם נמתקים כל הדינים,

ומאיר עליו אור העולם הבא. ולכן אמר מרדכי הצדיק לאסתר, שהיא הסתרה, דהינו כי לפעמים הצדיקים נופלים בדעתם, והם שרויים בהסתר ובהעלם בלי מחין, וחושבים שעכשו לא יכולים להמתיק את הדינים, כי המקטרגים מקטרגים, ואי אפשר לעשות שום דבר, לא כן מרדכי שהוא הצדיק האמת, ראש כל הצדיקים, מחזק ומעודד את כל נשמות ישראל, שהם בכלל צדיקים, כמו שכתוב (ישעיה ס, כא): "ועמך כלם צדיקים", שאל יאשו עצמם מן הרחמים, אלא יעשו איזו פעלה שבעולם, אפלו תפלה בלי חודים, תפלה בקטנות — גדולה מאד, "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת", הינו בעת שיתגברו הקטרוגים על נשמות ישראל, ואין מי שימתיק מהם הדינים, צריכים הצדיקים לדעת, אשר "רוח והצלה יעמד ליהודים ממקום אחר", כי הקדוש-ברוך-הוא לא יעזב את נשמות ישראל, כי כבר נשבע שלא יחליפם באמה אחרת, כמאמרם ו"ל (איכה רפה, פרשה א', סימן נ): וכשם שנשבענו לו, כך נשבע לנו שאין ממירנו באמה אחרת.

ולכן צריך כל צדיק וצדיק למסר את נפשו בעבור כל בר ישראל, פשוטו כמשמעו, כי אם לא, "רוח והצלה יעמד ליהודים ממקום אחר", ממזל עלאה ימשיך הקדוש-ברוך-הוא רחמים על נשמות ישראל, "ואת ובית אביך תאבדו", הינו נשמת הצדיק שלא רוצה להציל את נשמות ישראל, להמתיק מהם את הדינים, לבסוף אבוד יאבדו, "ומי יודע אם לעת פזאת הגעת למלכות"; כי באמת צריכים לדעת, שכל הצרות הן על-ידי שאין המלכות ביחוד עם הפתר, על-ידי פגם התחתונים, והצדיקים הם מיתדים כתר מלכות, שמורידים את אור האין סוף ברוך הוא עד למטה מעשרה טפחים, עשר ספירות, להמתיק מהם את כל הדינים והענשים. וזו מעלת גדולי הצדיקים, שמוסרים את נפשם בעבור הזולת, ומוכנים להתבזות בעבור הזולת, ודיקא על-ידי-זו הם זוכים אתר-כף למלכות, שהוא רוח-הקדש, שזה סוד (אסתר ה, א): "ותלבש אסתר מלכות", ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה טו), שלבשה רוח-הקדש. הינו שהצדיקים, על-ידי שמוסרים את נפשם בעבור נשמות ישראל בפעל ממש, הקדוש-ברוך-הוא משלם להם חזרה, שמאיר עליהם רוח-הקדש, אור הנבואה, וזה שכרם, אבל אם לא ימסרו את נפשם בעבור נשמות ישראל, הצדיק הגדול במעלה נוראה

טו ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי:

גנזי המלך

ונפלאה מאד, שהוא בחינת מרדכי מודיע להם, "ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות", הגעתם לעת כזאת, שיכולים להציל נשמות ישראל ולא עשיתם, לזאת לא תזכו לרוח-הקדש, שהיא המלכות העולה למעלה, והבן למעשה.

טו ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אסתר היא נשמות ישראל, שמסתרת אצל כל בר ישראל, נקדת חיות אלקותו ותברך, ולכן אסתר שהיא נקדת הנהדות המסתרת אצל כל בר ישראל, "אומרת להשיב אל מרדכי", שהוא הצדיק האמת, שאצלו מנחים כל האבדות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קפח), שצריך לנסע אל הצדיק לחזר אחר אבדתו, כי קדם שיוצא האדם לאויר העולם, מלמדים ומראים לו כל מה שצריך לעשות ולעבד ולהשיג בזה העולם, וכינן שיצא לאויר העולם, מיד נשכח מאתו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (נדה ל:): וכינן שבא לאויר העולם, בא מלאך וסטרנו על פיו, ומשכחו כל התורה בלה. ולכן צריכים לחפש את האבדה שלו, כי האבדה נקראת שכחה, כמאמרם ז"ל (אבות, פרק ה'): מהיר לשמע ומהיר לאבד וכו', וכל האבדות נמצאות אצל הצדיק. ולכן צריכים לבוא אל הצדיק, ולקבל ממנו את האבדה. וזה "ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי", הינו נקדת הנהדות שרש נשמות ישראל הדבוקה באין סוף ברוך הוא, אשר היא מסתרת אצל כל אחד ואחד, אומרת "להשיב אל מרדכי", אם רוצה להשיב את האבדות שאבד, שילך אל הצדיק הנקרא מרדכי, ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): מהו להשיב? דברי גחומין, דבר אחר: דברים טובים, שנאמר (משלי כה, יג): "ונפש אדוניו ישיב", כי אצל הצדיק יש דברי גחומין ודברים טובים, איך להתחזק ואיך להתחזק מעמד בזה העולם ולא להשכר. ולכן הוא דבר גדול מאד להיות מקרב אל הצדיק האמת הדבוק בפי החיים בו ותברך, אשר תמיד יחזק אותו ויעזר אותו, וישמח אותו, ויקרב אותו אל הקדוש-ברוך-הוא, והבן למעשה.

לך כָּנוּס אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוֹשָׁן
וְצוּמוּ עָלַי וְאֶל־תֹּאכְלוּ וְאֶל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשַׁת יָמִים
לַיְלָה וַיּוֹם גַּם־אֲנִי וְנִעַרְתִּי אֲצוּם כֵּן וּבִכֵּן אָבוֹא
אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כָדַת וְכֹאֲשֶׁר אֲבַדְתִּי אֲבַדְתִּי:

גנזי המלך

טז לך כָּנוּס אֶת כָּל הַיְהוּדִים: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין עוֹד
שְׁלֵמוֹת כְּמוֹ שְׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יחד, שְׂאֵז אֵין שׁוּם אִמָּה וְלִשׁוֹן
יְכוּלָה לָהֶם, וְכַמוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ו'ל (ספֿר־הַמִּדּוֹת, אוֹת פֿסחַ, סִימֵן כַּד):
כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל בְּאַחֲדוּת, הָאִמּוֹת מִתְפַּתְדִין מֵהֶם, וְלִכֵּן דִּקְדָּקָה אֶסְתֵּר וְאִמָּרָה:
"לך כָּנוּס אֶת כָּל הַיְהוּדִים", כִּי עַקֵּר הַנֶּסֶם שֶׁל פְּנִיָּים, שֶׁהוּא מִפְּלַת
הַמֶּן־עֲמֻלָּה, הִיָּה עַל־יַדֵּי הַכְּנִיסָה וְהַקְּבוּץ (לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, צִיצִית, הַלְכָה ו', אוֹת יא),
שֶׁקְּבָצָה אֶסְתֵּר אֶת כָּל הַיְהוּדִים בְּיחד, שְׂזוּ הַמְּעָלָה הַגְּדוּלָּה מְאֹד, כְּשִׁעַם
יִשְׂרָאֵל מִתְקַבְּצִים יחד, וְעַל־יַדֵּיהֶם נִתְרַפֵּים הַבְּתִים שֶׁל הַתְּפִלָּה עַד אֵין חֶקֶר,
עַד שְׁעַל־יַדֵּיהֶם מְכַנְּסִים מִתּוֹכֶם אֶת כָּל הַרְחוּקִים וְכָל הַנִּדְחִים, כְּמוּבָא
בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ו'ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימֵן ה'), שְׁעַל־יַדֵּי שְׂמִתְקַבְּצִים יחד
נִשְׁמָוֹת יִשְׂרָאֵל, בּוֹנִים בְּתִים רַבִּים, וְנִצְטַרְפִּים צְרוּפִים חֲרָשִׁים, עַד שֶׁכֵּלֶם
יְכוּלִים לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שְׁנֵה הַפֶּה מִתְּשַׁבְּתוּ הַרְעָה שֶׁל הַמֶּן, וְעַל־כֵּן
נִפְל נִפִּילָה אַחַר נִפִּילָה, עַד שֶׁתָּלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ; כִּי כָּל הָעֲגֻנֵן שֶׁל הַמֶּן הִיָּה
לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמָוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁקְּטָרְג "יִשְׁנוּ עִם אֶחָד מִפְּזָר וּמִפְּרָד בֵּין
הַעֲמִים", מִפְּזָר וּמִפְּרָד דִּיקָא, שִׁישְׂרָאֵל הֵם מִפְּזָרִים בֵּין הַעֲמִים, וְאֵי אִפְשָׁר
לְקַבֵּץ בַּקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ, וְעַל־יַדֵּיהֶם רָצָה לְהַתְּגַבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשְׁלוֹם,
וְעַל־כֵּן אִמָּרָה אֶסְתֵּר "לך כָּנוּס אֶת כָּל הַיְהוּדִים", וְעַל־יַדֵּיהֶם הִיָּתָה לוֹ
מִפְּלָה. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, כְּשִׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יחד, עַל־יַדֵּיהֶם
הֵם יְכוּלִים לְהַתְּגַבֵּר עַל הַשּׁוֹנְאִים שְׁלֵהֶם, כִּי כָּל הַכַּחַשׁ שֶׁל הַקְּלָפוֹת וְהַסְּטָרָא
אַחֲרָא, הוּא לְפָרֵד וּלְפָזֵר אֶת נִשְׁמָוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁלֵא יִתְקַבְּצוּ יחד בַּקְּבוּץ
הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַצְּדִיק הָאֵמֶת, שְׁעוֹסֵק לְקַבֵּץ אֶת נִשְׁמָוֹת יִשְׂרָאֵל יחד, וּבְכַפְרֵט
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שְׂאֵז מִמְּלִיכִים אֶת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יַדֵּיהֶם נִמְחַק

עמלק, כמאמרם ו"ל (ברכות נח): "לך הו"ה הממלכה" — זו מלחמת עמלק; על-ידי שממליכים את הקדוש-ברוך-הוא, בזה בעצמו לוחמים נגד עמלק, שרוצה להפריד בין נשמות ישראל. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים, פרשה כב, סימן ה'): "לך פנוס", מפאן שעקרו של צום באספה, וכן הוא אומר (יואל א, יד): "קדשו צום קראו עצרה אספו זקנים", כי כשעושים עצרת תפלה, צריכים לקבץ את נשמות ישראל יחד, ורק על-ידי-זה נשמעת התפלה למעלה; כי כשעם ישראל מתאחדים יחד, אזי שכלייהם פּרטיים נכללים בשכל הכולל, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן סא), ועל-ידי-זה נמתקים כל הדינים; כי כשעם ישראל מתאחדים יחד, נותנים כח להצדיק להתפלל להקדוש-ברוך-הוא, ולהמתיק את כל הדינים. וכמובא (אסתר רבה, פרשה ה', סימן ז'), ועל אותה צרה "ויתפלל מרדכי אל הו"ה ויאמר": גלוי וידוע לפני פסא כבודך אדון העולמים, כי לא מגבהות לב ומרום עין עשיתי אשר לא השתחויתי להמן, כי אם מיראתך פעלתי זאת, לבלתי השתחוות לו, כי גראתי מפניך לבלתי תת כבודך לבשר ודם, ולא רצייתי להשתחוות לזולתך, כי מי אני, אשר לא אשתחוה להמן על תשועת עמך ישראל, כי לוחך הייתי מנעל רגליו, ועתה אלהינו הצילנו נא מידו, ויפל בשחת אשר ברה, וילכד ברשת אשר טמן לרגלי חסידיה, וידע המרגיז הזה, כי לא שכתת ההבטחה שהבטחנו (ויקרא כו, מד): "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, להפיר בריתי אתם, כי אני הו"ה אלהיהם". מה עשה מרדכי? קבץ את התינוקות, וענה אותם מלחם ומים, והלבישן שק והושיכם באפר, והיו צועקים וכוכין ועוסקין בתורה, ובעת ההיא הייתה אסתר נפחדת מאד, מפני הרעה אשר צמחה בישראל, ותפשט בגדי מלכותה ואת תפארתה, ותלבש שק ותפרע שער ראשה ותמלא אותו עפר ואפר, ותענה נפשה בצום, ותפל על פניה לפני השם, ותתפלל ותאמר: השם אלהי ישראל אשר משלת מימי קדם, וכבראת את העולם, עזר נא אמתך, אשר נשארתי יתומה בלי אב ואם, ומשולה לעניה שואלת מבית לבית, בן אנכי שואלת רחמיך מתלון לחלון בבית אחשוורוש, ועתה השם הצליחה נא לאמתך העניה הזאת, והצילה את צאן מרעיתך מן האויבים האלו אשר קמו עלינו, כי אין לך מעצור להושיע ברכ או במעט, ואתה אבי יתומים, עמד נא לימין היתומה הזאת, אשר

וַיַּעֲבֹר מֵרַדְכִּי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוְּתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר: ֹה ה' א וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר

גנזי המלך

בהסדרך בטחה, ותנה אותי לרחמים לפני האיש הזה כי זראתיו, והשפילהו לפני, כי אתה משפיל גאים.

יו וַיַּעֲבֹר מֵרַדְכִּי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ה'), שהצדיק מסלק ומשליך את עצמו וכל השגתו, העקר לעשות את רצונו יתברך, וכן נופל ויורד אל נשמות ישראל להגביהם, כי הצדיק יורד אל הצנור של הרשע, ושובר את הרע שבו, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ח'), שזה "וַיַּעֲבֹר מֵרַדְכִּי", שהוא לשון עברה, כמאמר ז"ל (מגלה טו'), שהעביר יום ראשון של פסח בתענית. הינו בשביל צרות ישראל בטל את החג, עין שם. ולכן הצדיק מוריד את עצמו תמיד אל נשמות ישראל, להעלותם ולהגביהם ולהביאם אל תכליתם הנצחית, וזה "וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוְּתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר", שהיא נשמת ישראל, הנמצאת בהסתרה שבתוך הסתרה, והיא מתחננת תמיד אל הצדיק, שיוציא אותה מעמקא דתהומא רבה, וזה שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), שהצדיק נכנס בבית הבליעה של הסטרא אחרא, בסוד (איוב כ. טו): "תיל בלע ויקיאנו", ובהכרח לסטרא אחרא להקיא את כל הקנשה שבלעה. ולכן היא מעלה גדולה מאד, להיות מקרב אל הצדיק האמת, שהוא נכנס בתוך מדור הקלפות, ומשליך את עצמו מדבקותו, ויורד אל הנשמות שנפלו בעמקי עמקים, בשאול תחתית ומתחתיו, ומגביה אותם, ומחזיר אותם אל הקדוש-ברוך-הוא, והבן למעשה.

פַּרְק ה'

א וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת: צריך שתדע, אהובי, בני! שהאדם צריך להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו – בין בגשמיות ובין ברוחניות, ואסור להתאש בשום פנים ואפן, כי אפלו שמגיע

מְלָכוֹת וְתַעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מְלָכוֹתוֹ בְּבֵית הַמְּלָכוֹת נֹכַח פֶּתַח הַבַּיִת:

גְּנוּי הַמֶּלֶךְ

להסתרה שבתוך הסתרה, גם שם עליו להתחזק, ולחפש ולמצא את הקדוש-ברוך-הוא, כי הוא יתברך מרחם על כל בריותיו. ואמרו חכמינו השלשה ימים, שהרי באברהם פתיב (בראשית כב, ד): "ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק", השבטים (בראשית מב, יז): "ויאסף אותם אל משמר שלשת ימים". יונה — שנאמר (יונה ב, א): "ויהי יונה במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות". והמתים אינן חיים אלא לשלשת ימים, שנאמר (הושע ו, ב): "ביום השלישי יקמנו ונחיה לפניו", וגם הנס הזה נעשה בסוף שלשה ימים לתעניתם, הנא הוא דכתיב: "ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות". ואמר מוהרנ"ת ז"ל (לקושי-הלכות פורים, הלכה ה, אות יא), שזה שנקראה אסתר לבית המלך, והיה נראה שהיא צרה גדולה מאד, כי הרי היא צעקה אז (תהלים כב, ב): "אלי, אלי, למה צובתני", עם כל זאת דיקא מזה יצאה ישועה גדולה, כי מתוך ההסתרה שצעקה אליו יתברך, עוררה זכות אבות. ועל-כן גזרו תענית שלשה ימים, שהם פנגד שלשה אבות, שזה סוד "ותלבש אסתר מלכות". ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה ד,): שלבשה רוח-הקדש, שזה סוד (זהר שלח קעד): באתר דאבוהון תמן שכינתא תמן; על-כן ביום השלישי דיקא, שזה נגד שלשה אבות, שנתעוררו על-ידי תפלתם ונצקתם, שאז לבשה אסתר מלכות, שהיא השכינה ורוח-הקדש, ועל-ידי-זה היתה מפלה להמן ולכל שונאי ישראל.

ודבר זה שיה אצל כל בר ישראל, כשנכנס בעת צרה, אסור לו להתנאש בשום פנים ואופן, אלא להתחזק באמונת חרוש העולם, שהקדוש-ברוך-הוא מחדש ומנהיג ומקיים את הבריאה בכל רגע מחדש, שעל-ידי-זה בעצמו נמשכת על האדם נבואה ורוח-הקדש, כמובא (לקושי-הלכות, ברכות

הרים, הלכה ד' אות ז); כי יש עשר מדרגות של גבוּאה, כנגד עשרת הדברות, שהיא קבלת התורה. וכשהאדם חזק באמונת ה' העולם, ומדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, אפלו בעת צרתו, אז דיקא זוכה לראות נסים נגלים שעושה עמו הקדוש ברוך הוא. וזה שאלו את עשרת בני המן, שהם עשרה בתרין דמסאבותא, שעקר התגבורתם היא כפירות ואפיקורסות שפכניסים בלב, להחליש אמונת ה' העולם. פי אדם צריך לדעת, שאין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומתהוה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא. שכל זה הוא בחינת הדין העולם, שהאדם יודע שהקדוש ברוך הוא מחדש את הבריאה בכל רגע מחדש. ואת הכח הזה אנו מקבלים דיקא על ידי קבלת התורה, ועל ידי זכות אבותינו הקדושים, כמאמרם ו"ל (בראשית רבה, פרשה נו, סימן א): "ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות", לכשה מלכות בית אביה. באיזו זכות? רבנן ורבי לוי, רבנן אמרי: בזכות יום השלישי של מפת תורה, שנאמר (שמות יט, טו): "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר", ורבי לוי אמר: בזכות של יום שלישי של אברהם אבינו, שנאמר: "ביום השלישי וירא את המקום מרחוק", ובזכות הזו של קבלת התורה ובזכות האבות, "ותעמד בחצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך, והמלך יושב על כסא מלכותו בבית המלכות". ואמר (זהר בהר קט): "ותעמד בחצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך", ובכל אתר המלך סתם דא קדשא בריך הוא, "ותעמד אין עמידה אלא צלותא. "נכח בית המלך", נכח בית המקדש, דכל ישראל צריכין לצלוא צלותא דלהון לתמן למהוי נכח בית המקדש. הכא מאן חצר הפנימית, ודאי תרין אינון חצרות בית ה' וכו', עין שם. שכל זה מרמז, אשר בר ישראל שנופל בהסתרה שבחוף הסתרה, ועוברים עליו כל מיני צרות ויסורים והרפתקאות, דינים, וענשים קשים ומרים, עד שנעלמת ונסתרת ממנו אמתת מציאותו יתברך, ונדמה לו כאלו סוף העולם, עם כל זאת אסור לו להתנאש בשום פנים ואפן, אלא לבוא אליו יתברך בזכות התורה ובזכות האבות הקדושים, ויבקש ויתחנן לפניו יתברך, שלא יפל בדעתו מכל מה שעובר עליו — בין בגשמיות ובין ברוחניות, ויחזיק מעמד אפלו בזמנים הכי קשים שלו, שעוברים עליו צרות כאלו, שנדמה לו, שפובר אבד את שני העולמות, עם כל זאת אסור להתנאש מן הרחמים, אלא לבוא

וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת
 בַּחֲצַר נִשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר
 אֶת־שֵׁרְבִיט הַזֶּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע
 בְּרֹאשׁ הַשֵּׁרְבִיט: ֹ

גנזי המלך

אליו יתברך בלב נשבר ונדוכה, ועל־ידי־זה דיקא יחלבש ברוח־הקדש, ששכינת עזו יתברך תחופף עליי, וינכה לראות ישועה גדולה. העקר לא להתאש בשום פנים ואפן, ואפלו במצבים הכי קשים, כי זה עקר הנסיון של כל בר ישראל, שבאים עליו כל מיני צרות ויסורים ומכאובים, וזוכה להחזיק מעמד, שאז דיקא עומד נכת בית המלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא, והוא מוציא אותו מהצרות. ובלבד, אהובי, בני! שלא תתאש במצבים הכי קשים שיעברו עליך, כי הרבה הרבה צריך לעבר על כל בר ישראל, שרוצה להתקרב אליו יתברך, אבל הטמאה והזהמה של הבלי העולם הזה, מתפשטת עליו, שזו קלפת המן־עמלק. המסבכת אותו עם כל מיני ספקות ובלבולים. ואשרי מי שמחזיק מעמד ולא נשבר, ואז טוב לו כל הימים, והבן למעשה.

ב ויהי כראות המלך את אסתר המלכה עומדת בחצר: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אסתר היא השכינה, נשמתן של ישראל, ותמיד מרגישה את עצמה, שעדין לא התחילה כלום, וזה "עומדת בחצר", שמרגישה שעדין לא נכנסה בפנים, כי כך הרפן של צדיקים, שתמיד מרגישים שעדין לא התחילו כלום. וזה "ויהי כראות המלך את אסתר המלכה עומדת בחצר. נשאה חן בעיניו", הינו המלך, מלכו של עולם, שרואה את נקדת השכינה, שהיא נשמות ישראל, שממעיטין את עצמן, ותמיד חושבים שעדין לא התחילו כלל, ועומדים פתח החצר, על־ידי־זה מקבלים מתנה ממנו יתברך. שזה "ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו". ומוכא (לקויטר הלכות, בכור בהמה טהורה, הלכה ד', אות טז), שכל זה סוד ההארה וההתקרבות מהשם יתברך, שמגיע לפעמים להאדם הנמוך מאד, שאף־על־פי־כן השם

יתברך שולח לו התקרבות מרחוק, בסוד הושטת "שרביט הזהב", שנמשך בגס אמות הרבה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו:), שבא מלאך, ומתח את השרביט, שהיתה שתי אמות, והעמידה על שתי-עשרה, ואמרי לה על שש עשרה, ואמרי לה על עשרים וארבעה, במתניתא תנא על ששים וכו', עין שם. ועל-ידי-זה נפל המן מפלה גדולה בלי שעור, ומרדכי נתעלה ונתגדל בתכלית הגדלה, וזכה להמשיך הארה הזאת בכל שנה ושנה, שאפלו בתקף הגלות הזו אף-על-פי שמלכות העכו"ם מושלים עלינו, שהם יראות הנפולות מאד, ששוכרים את האדם, ומראים לו שהוא עדין לא התחיל כלל, ונמצא בחוץ לגמרי, וכאלו אבד מנוס ותקוה ממנו, עם כל זאת מצא חן בעיני המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, בסוד "ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו", שכל זה הוא הארת מרדכי, יסוד אבא, שממש נמשכת הארת היראה עלאה מאד, שנדע כל אחד, שאין להתירא משום ברךה שבעולם, כי אם ממנו יתברך לבר. וזהו עקר הגס של פורים, שהוא גדול ביותר מפל הנסים, אפלו מהגס של יציאת מצרים וכו', כמובא בכתבים, כי אז ביציאת מצרים נכנע פרעה, שהוא מלכות הרשעה, דהינו שבטלו אז את היראה הנפולה שינק ממנה פרעה. אבל בימי אחשורוש, שהיתה מלכות הרשעה קימת, אף-על-פי-כן וכו' ליראה נפלאה כזאת ולגס כזה, שלא יראו ולא פחדו משום ברךה שבעולם רק ממנו יתברך לבר. ונתקיים (אסתר ח, יז): "כי נפל פחד היהודים עליהם". וזהו חידוש נפלא ונורא ביותר.

ועל-ידי תקף הגס הזה אנו קימים עתה בגלות המרה הזו, שגם בתקף ממשלתם של אמות העולם ופחדם בגשמיות וברוחניות, מה שהיצר הרע וחילותיו תופסין כמה בני-אדם בגלות כמו שתופסין, רחמנא לצלן, ואף-על-פי-כן גם שם אנו יודעין, שאין להתירא משום פחד בעולם, כי אם ממנו יתברך לבר, עד שאנו באים לשמחה גדולה ועצומה על-ידי-זה, בחינת שמחת פורים. וכל זה רק על-ידי כח מרדכי ואסתר, שהם בחינת התנוצצות משיח, שממשיך גם עתה יראה נפלאה כזאת, שיוכל כל אחד גם במקומו לזכור את השם יתברך, ולהתירא רק מלפניו יתברך לברו, שכל זה הוא סוד "ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט", שגשמות ישראל, אפלו

שהם נמצאים בגלות גדולה, על-ידי הארת מרדכי ואסתר, נמשכת עליהם דבקות אמת באין סוף ברוך הוא, שזה "שרביט הזהב". ולכן שרבי"ט עם האותיות גימטריה שלו"ם במלוי כזה: שי"ן למ"ד ו"ו מ"ם. ונודע דשלו"ם הוא בחינת יסוד, וראש השרביט הוא זעיר אנפין. וזה "ותגע בראש השרביט", שנעשה יחוד "כמעט איש וליות" (מלכים-א' ז, לו), וזה (תהלים כג, ד): "גם כי אלף בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי, שבטך ומשענתך הנה ינחמני", שאיני מתנרא משום רע אפלו בגיא צלמות, כי אם ממך לבר, וזהו נתמתי ושמחתי, כי "שבטך ומשענתך הנה ינחמני". כי גם יראת הענש מהשם יתברך, שהיא בחינת שבטך — לשון שבט ורצועה, זה לא מפחיד אותי, אדרבה זו שמחה, מאחר שיודע שהכל ממנו יתברך, ובנדאי ירחם עלי ויתהפך הכל לטובה.

וזה סוד הושטת "שרביט הזהב", כי "שרביט" הוא סוד שבט מלכות, שהוא סוד הדינים, מורא מלכות, שהוא מפחד ממלכות העכו"ם. אבל על-ידי שרביט של זהב נמתקים כל הדינים, כי נעשה יחוד בין זעיר ונוקבא, מרדכי ואסתר, שהם ממשיכים את גלוי אמתת מציאותו יתברך, שאז לא יראים ומתפתדים משום ברירה שבועולם. כי ידוע שנהב הוא שרש הדינים שהם גבוהים מאד, והם יקרים מכסף שהוא חסד גדול, הינו שבהשרש העליון הדין יקר מחסד. כי הדין והיראה הוא חסד נפלא, ועל ידו ניקא נמתקין כל הדינים, בסוד המתקת הדינים בשרשן. שנהו י"ג מדות של רחמים, שהן שערות דדיקנא דאינון קשין לאכפניא דינין, כידוע בזהר ובפתכים. וזה סוד הושטת "שרביט הזהב", שהיא התקרבות נפלאה, שממשיכה דעת והארה נפלאה על האדם הרחוק מאד, כי מאיר עליו מדעת עליון מאד, שהוא סוד יראה עלאה דלעילא, עד שיזכה זה הרחוק מאד, גם-כן ליראה עם דעת, דהינו שעל-ידי היראה עלאה דלעילא, גם-כן יזכה אליו יתברך. כי מאחר שתמיד מרגיש שהוא עדין נמצא בחוץ "בתער", שאז "נשאה חן בעיניו", כי אצלו יתברך מאד יקר, שעדין מחזיק את עצמו שהוא בחוץ, ואינו מתגאה, אלא הוא רועד וזוחל מפחד עליון, ועל-ידי-זה זוכה שנעשה על ידו היחוד העליון. וזה סובב על כל הרחוקים, שאפלו שהם נמצאים בחוץ, גם-כן יכולים להתקרב אליו יתברך, על-ידי הושטת

שרביט הזקב אליהם; כי יש בני-אדם הרבה, כשמענינים בספרי מוסר, שמדברים מעצם מרירות הענשים של גיהנום, הם מתפחדים מאד. אבל הבעל-דבר מתגרה בם ומפילם על-ידי-זה לעצבות גדולה יותר מבתחלה, עד שלפעמים נופלים על-ידי-זה יותר, חס ושלום. ויש שנופלים, חס ושלום, כל-כף, עד שבאים לכפירות, חס ושלום. וכל זה מחמת שאין להם דעת מצדיקי אמת, להחיות את עצמן, ונדמה להם שכבר נשקעו בדרכיהם כל-כף, חס ושלום, עד שאי אפשר להם לשוב עוד. ועל-כן כל מה שרואין יראות ענשים, נופלים בעיני עצמן יותר ויותר. וזה בחינת מלקמת צמק, אשר מכניס ספקות באדם. כי צמק גימטריה ספ"ק. אבל השם יתברך תומל על עמו, ושולח עלינו הארה על-ידי צדיקי הדור שבכל דור ודור, יש צדיקים הדבקים באין סוף ברוך הוא, ובטלים ומבטלים לגמרי בעצם עצמיות אלקותו יתברך, ונמשכת עליהם היראה של משיח, שזה סוד: "וישט המלך לאסתר את שרביט הזקב אשר בידו", כי משיח הוא בסוד שני למלך, והוא ימצא את כל הטוב שבכל בר ישראל, ועל-ידי-זה ימשיך את היראה בשכל עליון כל-כף, עד שתגיע היראה לטובה, אפלו להגרוע שבגרועים, שאפלו הרחוק מאד מאד, שמרגיש את עצמו שעדין עומד בחצר, שזה סוד "עומדת בחצר", ועל-ידי-זה "נשאה חן בעיניו" של מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא. ועל-ידי-זה נמשכת להאדם, שהיה רחוק ממנו יתברך — דעת האמת, להבחין האמת, שגם הוא יש לו תקנה, כי רחמיו יתברך רבים מאד מאד. ועל-כן בודאי לא יפל על-ידי יראת הענש, אדרבה, מיראת הענש יחזק את עצמו למצא בעצמו נקדות טובות, ולשמת את עצמו בקו, שהוא מזרע ישראל על-כל-פנים, ולהמשיך על עצמו חיות ושמחה על-פי כל הדרכים והעצות שהזהירנו רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר), חלק א', סימן רפב), למצא בעצמו את הנקדות טובות שיש בו עדין, ולא להתנאש בשום פנים ואופן. שזה "ומקרב אסתר ותגע בראש השרביט", שהוא יתוד קדשא בריך הוא ושכינתיה, יסוד ומלכות, מרכיבי ואסתר, ואז הוא אינו מפחד ומתגרא רק ממנו יתברך, שאז השמחה הכי גדולה, שכל זה הוא סוד שמחת פורים, שאז זכינו שיתגלה עלינו מלך המלכים הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי "וישט המלך לאסתר את שרביט הזקב אשר בידו", שהיא הארה שהקדוש-ברוך-הוא מאיר על כל אלו שעדין רחוקים, ועדין הצדיקים

ג וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מֵהֲלָךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמֵה־ בְּקִשְׁתָּךְ עֲדַחְצֵי הַמַּלְכוּת וַיִּנְתֵּן לָךְ:

גנזי המלך

שְׂאִינִם רְחוּקִים, אָבֵל הֵם מְחֻזְקִים אֶת עֲצָמָם כְּרְחוּקִים, כְּאֵלוּ הֵם נִמְצָאִים
בַּחוּץ דִּיקָא, וְהִבֵּן לַמַּעֲשֵׂה.

ג וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ, מֵהֲלָךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמֵה־בְּקִשְׁתָּךְ עֲדַחְצֵי הַמַּלְכוּת
וַיִּנְתֵּן לָךְ: צְרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי: אֲשֶׁר הֵיכֵן שְׂפֹתוֹב בְּמַגְלַה 'הַמֶּלֶךְ',
זֶה סוֹבֵב עַל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מִלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְאֶסְתֵּר
הִיא נְקֻדַת חַיִּית אֱלָקוֹת, הַמְּסַתֶּרֶת אֶצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵה חֵלֶק מֵהַשְּׂכִינָה
שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, וְכִשְׁבֵּר יִשְׂרָאֵל בָּא בְּלֵב וּשְׁבֵר, לֵב אִמַּת, אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
וּמִתְחַנֵּן וּמִבְקָשׁ עַל נַפְשׁוֹ, שְׂיַחֲוֶס וַיִּרְחַם עָלָיו הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּצִּילוּ
מִכָּל צָרָה וְצוּקָה, וּמִכָּל נִגְעַ וּמַחְלָה, אִזּוֹ אֹמֵר לוֹ הַמֶּלֶךְ מִלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם:
"מֵה־לָךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה", הֲרִי אִם תִּמְשִׁיכִי בַּחֲנִינֵת מִ"ה בְּעֲצָמָךְ, שְׁנֵה סוּד
הַבְּטוּל, שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל
(לְקוּטִי-מוֹחֵר"ו, חֵלֶק ב', סִימָן פב), שֶׁעַקֵּר הַתְּקֻמָּה הוּא לְהִיּוֹת בְּטוּל וּמְבַטֵּל אֵלָיו
יִתְבַּרֵךְ, שְׁנֵה חֲכַמִּ"ה, כ"ח-מ"ה מֵה כַּחֲנֵנו, וְכִשְׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ, זוֹכֵה
לְהַגִּיעַ אֶל שַׁעַר נ', שְׁנֵה מ"ה ל"ה, עַל-יְדֵי בַּחֲנִינֵת מִ"ה, מֵה אָנוּ, מֵה חַיִּינוּ,
מֵה כַּחֲנֵנו, זוֹכִים אֶל ל"ה, שֶׁהוּא חֲמֻשִׁים שְׁעָרֵי בִּינָה, "עֲדַחְצֵי הַמַּלְכוּת
וַיִּנְתֵּן לָךְ", שְׁנֵה סוּד מֵה שְׂאֵמְרוֹ חֲכַמֵּינוּ הַקְּדוּשִׁים (עַקְצִין ג): עֲתִיד
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְהַנְחִיל לְכָל צְדִיק וְצְדִיק שְׁלֹשׁ-מֵאוֹת וְעֶשְׂרֵה עוֹלָמוֹת.
שְׂנֵאָמֵר (מְשַׁלֵּי ח, כא): "לְהַנְחִיל אוֹתְהִי יֵשׁ וְאֶצְרוּתִיהֶם אֲמֵלֵא"; כִּי בְּאִמַּת סוּד
הַפֶּתֶר הוּא תַרְנִי"ג מֵצוּת דְּאוֹרֵיתָא, וְז' מֵצוּת דְּרַבְּנָן, הַעוֹלָה בִּיחִיד כְּתוּר.
וְאֵמְרוּ חֲכַמֵּינוּ הַקְּדוּשִׁים (קְדוּשִׁין לט): שְׂכַר מֵצוּהָ בְּהֵאֵי עֲלָמָא לִיבָא, עִם כָּל
זֹאת אִם אָדָם מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעַבְרוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּמְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֶל
הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׂנַעֲשֵׂה בְטוּל וּמְבַטֵּל בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ, בַּחֲנִינֵת מִ"ה, אִזּוֹ
זוֹכֵה אֶל שַׁעַר נ', שֶׁהוּא ל"ה, עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְקַבֵּל עוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה חֲצִי
הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא חֲצִי הַפֶּתֶר, שְׂעוֹלָה ג"ש. וְלִכֵּן "וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ" מִלְכּוֹ
שֶׁל עוֹלָם, "מֵה לָךְ", עַל-יְדֵי שְׂתֵּהִיָּה בְטוּל וּמְבַטֵּל בְּעֵינֵי עֲצָמָךְ בְּסוּד מִ"ה,

וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֵן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לוֹ:

גנזי המלך

אז תגיע אל שער ג', שהוא ל"ה, ותפעל אשר "עד חצי המלכות ויגמל לך", שהוא ש"י עולמות, שזוכין הצדיקים גם בעולם הזה, שמהפכים אין אל יש, כי הלא הכל אין סוף ברוך הוא, והעולמות הם בסוד יש, ותתענג בזיו שכינת עזו יתברך, והבן למעשה.

ד ותאמר אסתר אם על המלך טוב: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רעז): כשיש מחלקת על האדם, אין לעמד עצמו כנגד השונאים, לומר: כמו שעושה לי, כן אעשה לו כנגדו, כי זה גורם שהשונא יבוא למבקשו, לראות בו, חס ושלום, מה שהוא רוצה לראות בו, רק אדרבה ראוי לדון אותם לכף זכות, ולעשות להם כל הטובות, בחינת: "ונפשי כעפר לכל תהיה", כמו העפר שהכל דשין עליו, והוא נותן להם כל הטובות: אכילה ושתייה וזהב וכסף ואבנים טובות, הכל היה מן העפר, כמו כן אף-על-פי שהם חולקים עליו ומבקשים רעתו, אף-על-פי-כן יעשה להם כל הטובות כמו העפר. והוא כמשל, כשאחד חותר תחת בית חברו, אם הוא יעמיד עצמו ויחתר גם-כן כנגדו, אזי בודאי בנקל יבוא החותר למבקשו, אבל כשאחד חותר וחברו עומד בפנים, ושופך עפר ועושה תל כנגדו, אזי מפר מחשבתו, ואינו יכול השונא לבצע מבקשו. כמו כן אין לעמד כנגד השונאים לעשות כנגדם, שזהו בחינת, שחותר גם-כן כמו השונא, שעל-ידי-זה יבוא למבקשו בנקל, אבל על-ידי בחינת עפר, בחינת "ונפשי כעפר", על-ידי-זה מפר מחשבת השונא, ואזי "כורה שחת בה יפל", כי גופל ונשאר בשחת שפרה על חברו, על-ידי העפר שנשפך עליו, כי חברו עומד ושופך עליו עפר כנגדו, על-ידי בחינת "ונפשי כעפר", וזה מה שעשתה אסתר עם המן, שאמרה: "אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו". ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו): מה ראתה אסתר, שזמנה את המן? רבי אליעזר אומר: פחים טמנה לו, שנאמר (תהלים טו, כג): "יהי שלחנם לפניהם לפח", רבי יהושע אומר: מבית אביה

למדה, שנאמר (משלי כה, כא): "אם רעב שנאך האכילהו לחם" וגו'. ובאמת זהו נסיון גדול מאד, כי פשעוברים על האדם צרות ויסורים, תלישות הדעת, חרופין וגדופין ומכאובים משונאיו, קשה וכבד לו לעשות טובות לשונאו, כי כואב לו מאד על מה ולמה ירדפו אותו.

ובאמת אם אדם מדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, ומחפש רק אחר רוחניות חיות אלקותו ותברך, על-ידי-זה בעצמו בורח אליו ותברך, ונכלל לגמרי בו ותברך, ועל-ידי-זה יראה בשונאיו מה ששונאיו רצו לראות בו, ויקים אצלו (תהלים ז, טז): "בור ברה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל". ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מדרש תהלים ז, סימן יב): כל מה שהרשעים חופרין — לעצמן הם חופרים, ולבסוף "יפל בשחת יפעל, ישוב עצמו בראשו", זה המן, שכל מה שחשב על מרדכי — הושב לו על ראשו. וכל זה על-ידי שפשוטות את הצדיק, הוא בורח ונכלל באין סוף ברוך הוא. וזה סוד נפלא, "יבוא המלך והמן היום", ראשי תבות הו"ה; כי באמת גלה לנו רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן פד), אשר בכל יום מתגלה האור הגנוז שמאיר האור האין סוף בגלוי נורא ונפלא מאד, אבל יש נחשים ועקרבים, שהם מחשבות נרות וכלבולים שמבלבלים אותו, עד שאינו זוכה להשיג את הטוב הגנוז שביום הזה, אם לא שיתגבר ויעשה חסד עם הזולת, שעל-ידי-זה שנעשה ותרן — מאריך ימיו, שמאיר בכל יום האור הגנוז. וזה שצריך כל צדיק לינדע, בפשוטות אותו רשעים ארורים, ומציקים לו, ומדברים עליו כל דבר אסור, שיברח אליו ותברך, וידבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, ורק יעסק במדת החסד, ועל-ידי-זה יאיר עליו מלך הכבוד בהארה נוראה ונפלאה מאד.

כי באמת בכל יום יש בו טוב ויש בו רע, וכמו שכתוב (דברים יא, כו): "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", שבכל יום שהקדוש-ברוך-הוא נותן לאדם מתנה, יש בו ברכה וקללה, אם זוכה לבחר בטוב, אזי יש לו ברכה, ואם אינו זוכה לבחר בטוב, אזי יש לו קללה, שזה שאמרה אסתר, שהיא השכינה, המסתתרת גם בעת הקטנות: "יבוא המלך והמן היום", הינו שבכל יום נא ונתגלה המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא בגלוי אלקותו ותברך, המאיר בכל יום. ולהפך גם הקלפות והסטרא אחרא,

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מֵהָרוּ אֶת־הֶמֶן לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהֶמֶן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר:

גנני המלך

שָׁהם הֶמֶן־עַמְלֵק, הַמְּכַנִּיס סִפְקוֹת בְּאָדָם (שְׁמוֹת י, ז, ו): "הַיֵּשׁ הַגִּזְ"ה בְּקַרְבְּנוֹ אִם אֵין". וּבְכַאֲמַת אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְגַם הִרְעֵה הוּא כִּסָּא לְהַטּוֹב, שָׁזָה סוּד שֵׁם הַגִּזְ"ה בְּרוּךְ הוּא, הַיּוֹצֵא דִיקָא מִפְּסוּק זֶה, שְׁבַתוֹף "הַיּוֹם" גַּמְצָאִים שְׁנֵי הַפְּכִים: "וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהֶמֶן הַיּוֹם", שְׁבָכֵל יוֹם בָּא פְּפִי רַצוֹן וּבְחִירַת הָאָדָם: אוֹ הַמֶּלֶךְ — מִלְּכוּ שֶׁל עוֹלָם, אוֹ זֶה לַעֲמַת זֶה הֶמֶן־עַמְלֵק, שֶׁהוּא הַסִּפְקוֹת וְהַבְּלוּלִים. וְלָכֵן כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צְרוֹת וַיְסוּרִים וּמְכַאוּבִים, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין מְשׁוֹנְאִיו, עֵקֶר הַעֲצָה — לְהִיּוֹת בְּטֵל וּמְבַטֵּל אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְאִזּוֹ יֵאִיר עָלָיו מֶלֶךְ הַכְּבוֹד בְּהָאֲרָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, וַיִּמְתְּקוּ מֵעָלָיו כָּל הַדִּינִים, וְהָבִין לַמַּעֲשֶׂה.

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מֵהָרוּ אֶת הֶמֶן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר: צְרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שֶׁהַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּעוֹלָמוֹת: בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה. אֲשֶׁר כָּל הַלְבוּשׁ הַזֶּה הוּא בְּעֲצָמוֹ הַשְּׂכִינָה, כִּי כְּבִכּוֹל לְגַבִּי הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא זֶה הַלְבוּשׁ שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ מִחֻלְבָּשׁ, וְהוּא בְּחִינַת אֶסְתֵּר — הַסְּתֵרָה, בְּסוּד (דְּבָרִים ל, א, יח): "וְאֹנְכֵי הַסְּתֵר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְיּוֹם הַהוּא", זֶה לַעֲמַת זֶה נֶגֶד הַקְּדוּשָׁה — שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ, הַמְּסַתֵּרַת בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט בְּזֶה הָעוֹלָם, יֵשׁ הֶמֶן־עַמְלֵק, שְׁמַכְנִיס סִפְקוֹת בְּאָדָם, וְכָל מְגַמַת הַשְּׂכִינָה, שְׁתַּתְּנֵלָה לְעֵין כָּל, שְׁכַלְסֵם יַדְעוּ אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וְדָבָר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ, אֶלֶּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם מִמֶּשׁ. וְאֶסְתֵּר מִתְחַנְּנַת לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, שְׁתַּהֲיֶה מִפְּלֵה לְהֶמֶן. וְלִזְאוֹת עֲשִׂתָה אֶת הַמִּשְׁתֶּה, כִּי דִיקָא בְּעַת הָאֲבִילָה, נַעֲשֶׂה יַחּוּד בֵּין קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשְׂכִינְתִּיהָ, כְּמוֹכָא בְּדָבָרֵי רַבְּנוֹ ו"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן סכ), בְּסוּד (רוח

ב, יד): "לַעֲתָה הָאֲכָל גֹּשֵׁי הַלֹּם", וַיִּקָּא בַעַת הָאֲכִילָהּ, אֲזַ מִתְגַּלָּה הַמְּלָכוּת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ מִפְּלֵה לְהִמָּן־עַמְלָק. כִּי בַעַת גְּלוֹי הָאוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, מִתְבַּטְּלוֹת כָּל הַקְּלָפוֹת, כִּי מֵרַב אוֹר הַקְּלָפוֹת מִסְתַּגְּנוּרוֹת וּמִתְבַּטְּלוֹת. וְזֶה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִהָרוּ אֶת הַמֶּן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר", כִּי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן הַשְּׂכִינָה, גִּשְׁמָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אִם הֵם דְּבָקִים בּוֹ יִתְבַּרַךְ, וַדִּיקָא "וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר", וְשֵׁם יֵשׁ לְהִמָּן מִפְּלֵה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ אֲגָדָה): אָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים טו, ד): "רְבוּ עֲצָבוֹתֶם אַחַר מִהָרוֹ", "מִהָרוּ אֶת הַמֶּן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר", הֵינּוּ עַל־יְדֵי שְׁנוּתְגַלָּה הַשְּׂכִינָה מִחוּץ הַסְּתֵרְתָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפְלוֹת וְנִתְבַּטְּלוֹת הַקְּלָפוֹת, שֶׁהֵם הַמֶּן־עַמְלָק, הַמְּכַנִּיסוֹת סְפָקוֹת בְּאָדָם, וּבִלְבָד שִׁיחֶיָה בְּלֹב אֶמֶת, לֹב נִכּוֹן. וּמִוֹבָא בְּדַבְּרֵי רַבְנּוּ ו'ל (לְקוּשִׁי־מוֹתֵרָן, חֵלֶק ב', סִימָן עז), שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ צַדִּיק גְּדוֹל, צָרִיךְ שִׁיחֶיָה לוֹ אֵיזָה צַעַר בְּכָל יוֹם. וּמִי שֶׁדַּעַתוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה, צָרִיךְ לְסַבֵּל צַעַר יוֹתֵר גְּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קִהְלֵת א, יח): "יוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מְכָאוֹב", וְהַהִמָּתְקָה הִיא עַל־יְדֵי אֲכִילָהּ בְּקִדְשָׁה וּבִירְאַת שָׁמַיִם; כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל בְּקִדְשָׁה, מִמְּשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הִירְאָה, שֶׁהִיא מִדַּת הַשְּׂכִינָה, וְנִתְבַּטְּל מִמֶּנּוּ הַצַּעַר. וְזֶה הַסְּעָדָה שֶׁעָשְׂתָה אֶסְתֵּר, כְּדֵי לְבַשֵּׁל אֶת הַמֶּן־עַמְלָק, הַגּוֹרֵם צַעַר וַיִּסּוּרִים לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי הַסְּפָקוֹת וְהַבְּלוּלִים שֶׁמְכַנִּיס בּוֹ — "הֵיִשׁ הַגְּנִי" בְּקַרְבֵּנוּ אִם אֵין."

וְעַכְשָׁו בֵּא וְרֵאָה נִפְלְאוֹת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוֹשָׁה, אֵיךְ שֶׁעַל־יְדֵי אֲכִילָהּ בְּקִדְשָׁה, בְּדַבְּקוֹת הַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ, וְלִיחַד יַחֲוִדִים קְדוֹשִׁים בְּכָל לַעֲיָסָה וְלַעֲיָסָה, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוּלִים לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלַעֲשׂוֹת יַחֲוֹד בֵּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכֵנֵתֶיהָ. וְלִכֵּן מִהָרִ"ו א"ת הַמֶּן לַעֲשׂוֹת א"ת דְּבַר אֶסְתֵּר, הֵינּוּ שֶׁהִמָּן זָכוֹר אֶל הַמִּשְׁתֶּה, וְשֵׁם תְּהִיָה מִפְּלֵתוֹ, עוֹלָה בְּדִיוֹק כְּמִסְפֵּר (נַחֲמִיָה ט, טז): וְהֵם וְאַבְתֵּינֵינוּ הַזִּידִי וַיִּקְשׂוּ א"ת עֲרַפְּם, וְל"א שְׁמַעִנוּ א"ל מִצְוֹתֵיהֶן, שֶׁאֲפִלוּ שֶׁנִּפְלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנִּפְלוּ, וְהַזִּידוֹ וְהַקְּשׂוֹ אֶת עֲרַפְּם, וְלֹא שְׁמַעוּ אֶל מִצְוֹתָיו יִתְבַּרַךְ, אִם רַק מִתְקַדְּשִׁים בַּעַת הָאֲכִילָהּ, וּמִדְּקַדְּקִים מְאֹד מְהֵרָה אוֹכְלִים, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוֹם סְפָקוֹת בְּכִשְׁרוּתָם, וְיִהְיֶה הַמֶּאֱכָל מְבַרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוּלִים לְזַכּוֹת בַּעַת הָאֲכָל לְהָאֲרַת הַרְצוֹן. כְּמוֹבָא בְּדַבְּרֵי רַבְנּוּ ו'ל (לְקוּשִׁי־מוֹתֵרָן, חֵלֶק ב', סִימָן ד'), שֶׁאֲזַ מִתְגַּלָּה רְצוֹן הַעֲלִיוֹן. כִּי בַעַת שֶׁהָאָדָם

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתָּהּ הֵינִי מֵהַשְּׂאֵלֶתָּךְ
וַיִּנְתֶּן לָּהּ וּמֵהַבְּקִשְׁתֶּךָ עַד־חֲצֵי הַמְּלָכוֹת וְתַעֲשֵׂה:

גְּנֵי הַמֶּלֶךְ

אוכל, אז מתחברת גשמיות ורוחניות גם יחד, ועל-ידי-זה יש מפלה לסטרא
אחרא והקלפות המן-עמלק, שנה סוד (שמות כא, יד): "וכי יזד איש על רעהו
להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות", הינו איש זה יצר הרע, פמובא
(והר משפטים צה:): יצר הרע דאיהו איש זר שבא במזיד להרג את רעהו,
שהוא היצר טוב, ומלביש את עצמו בערמה, העצה להרג אותו הוא על-ידי
אכילה קדרשה, שזה "מעם מזבחי תקחנו למות", נמצא, שאפלו האדם
שנפל למקום שנפל, ועשה מה שעשה, אם יקבל על עצמו לשמר קדרשת
המאכלים, לשמר לאכל רק מאכלים קדושים המבררים, על-ידי-זה "ויבא
המלך והמן אל המשתה אשר עשתה אסתר", שדיקא מלך מלכי המלכים
הקדוש-ברוך-הוא מביא את המן, שהוא הסטרא אחרא, "אל המשתה אשר
עשתה אסתר", שהיא השכינה שמתגלית בעת האכילה דיקא ושם מפלתו,
והבן למעשה.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתָּהּ הֵינִי מֵהַשְּׂאֵלֶתָּךְ וַיִּנְתֶּן לָּהּ: צָרִיךְ שְׂתַדַּע,
אהובי, בני! שבנה העולם צריכים התחזקות תזקה בכל יום ניום, פפי
הצרות והיסורים שעוברים על כל אחד ואחד, ההכרח להתחזק, והנה אמרו
חכמינו הקדושים על זין (יומא עו:): ואמאי קרי ליה זין, ואמאי קרי ליה
תירוש? זין — שמביא יללה לעולם, תירוש — שכל המתגרה בו נעשה
רש, רב פתנא רמי פתיב תירש וקרינן תירוש, זכה — נעשה ראש, לא זכה
— נעשה רש. ולכן דיקא בעת שתית הזין, אז היא הפחירה לאדם, אם
להיות בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, ולהמשיך על עצמו מנין
המשמר, שהם אורות צחצחות שמאירים בכל העולמות, או חס ושלום,
שיפל בשכרות וישכח את כל המצוות, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי
מוהר"ן, חלק ב', סימן כו), שעל-ידי שכרות שוכחים את כל המצוות, ונופלים
לעמקא דתהומא רבא. ונה ששואל המלך — מלכו של עולם, את אסתר
— נשמות ישראל, דיקא בעת שתית הזין, "מה שאלתך וינתן לך", כי אמרו

וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמֶר שְׂאֵלְתִי וּבִקְשָׁתִי:

גנזי המלך

חכמינו הקדושים (ירושלמי מגלה, פרק א', הלכה ד'): כל מי שהוא פושט ידו לטל — נותנין לו. ופרשו הצדיקים תלמידי הבעל-שם-טוב הקדוש, וכותם תגן עלינו, שהפדוש הוא, שביום פורים מאיר אור נורא ונפלא כזה, מחזין דאבא, שכל מי שרק פושט ידו, ומבקש ממנו יתברך — נותנין לו. ולכן דיקא בעת משתה היין, אומר המלך מלכו של עולם, אל נשמות ישראל, שהם בחינת אסתר המנצחים בהסתרה, "מה שאלתך וינתן לך", כל מה שתבקשי עכשו תקבלי, "ומה בבקשתך עד חצי המלכות ותעש", פי עכשו בעת משתה היין אדם יכול לעלות מעלה מעלה, עד שיגיע אל סוד מטי ולא מטי, המובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כד), שעל-ידי שהאדם שמח הוא יכול לצאת מהקלפות שמסבבים אותו, ויעלה למעלה מנפשין, רוחין ונשמחין. עד שיגיע אל עולם האצילות, בבחינת מטי ולא מטי, שזה חצי המלכות דאצילות, פי אי אפשר להשיג את כל מלכות דאצילות, פי מרב האור יהיה שכירת הכלים, ואז לא יהיה שום דבר. ולכן צריכים תמיד לדעת, שעקר השלמות הוא לידע שאינו יודע כלום, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן פג), אשר תכלית הידיעה שלא ידע, ועל-ידי ידיעות אלו, אף פעם לא יפל האדם, אפלו שעובר עליו מה שעובר — משברים ונגלים, העלמות והסתרות. ברגע שהאדם מדביק את נפשו באין סוף ברוך הוא, ובפרט ביום הפורים, בעת משתה היין, אז קשזוכה — נעשה ראש, ומשיג מחזין דאבא על-ידי-זה, "עד חצי המלכות ותעש", שהוא מטי ולא מטי, זה יכולים להשיג, לדעת שאינו יודע כלל; פי באמת מה האדם יודע מה זו עליה ומה זו ירידה, צריכים רק לדבק את עצמו תמיד באין סוף ברוך הוא, ולא להתבלבל משום דבר, אפלו שעוברים עליו צרות ויסורים, ענשים קשים ומכאובים, עם כל זאת אסור להתבלבל ולהשבר, אלא לעשות בכל פעם התחלה חדשה, ועל-ידי-זה עוברים על הכל, והבן למעשה.

ז ומען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר בכל בר ישראל מסתרת שכינת עזו יתברך, והיא משתוקקת מאד לחזר אליו

ח אִם־מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב
 לָתֵת אֶת־שְׂאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בְּקִשְׁתִּי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ
 וְהָמוֹן אֶל־הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר אַעֲשֶׂה לָהֶם וּמִחֵר אַעֲשֶׂה
 כַּדְבַר הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

יתברר בכסופין חזקים, וצוּעֶקֶת בקול מר מאד לחזור אל אביה שבשמים, שואלת ומבקשת ומתחננת, לחזור אליו יתברר, ואלמלא אדם הִזָּה שומע אל קול צעקת ונהמת נשמתו, לא הִזָּה יכול לסבל את הצעקה הזו, מגדל הכסופין והרצונות שהיא נכספת ורוצה רק לצאת מהגוף הנשמי והחמרי, שהכניסו אותה בו. ולכן היא תמיד שואלת ומבקשת, עונה ואומרת, שרוצה לתקן את מעשיה. ולכן לא בחנם שהוזהירו רבנו ו"ל פלפך על ענין תפלה ובקשה, ואמר (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן כה): הַתְּבוּדוֹת היא מעלה עליונה מהכל, והיגו שהאדם יקבע לעצמו עת בכל יום, וידבר אל הקדוש־ברוך־הוא כְּאִשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהָבֵן אֶל אָבִיו, וְדַבֵּר זֶה מַעֲלָה שְׁעִשׂוּעִים גְּדוּלִים לַמַּעֲלָה, שְׁעִדִּין לֹא הִיוּ שְׁעִשׂוּעִים כְּאֵלוּ מִימֹת עוֹלָם. וְאָמַר רַבְּנֵי ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ק), שְׁפָל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוּלִים בַּמַּעֲלָה, לֹא זָכוּ לְהַגִּיעַ לַמְּדַרְגָּתָם, אֲלֵא עַל־יְדֵי שֶׁהִגִּילוּ אֶת עֲצָמָם לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוא, כְּאִשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, כִּי זֶה הַשַּׁעַר לְהַכְּנִס אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן פד), אֲשֶׁר הַתְּפִלָּה הִיא הַפֶּתַח וְהַשַּׁעַר לְהַכְּנִס בָּהּ אֶל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוא, כִּי אִזּוּ כְּשֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, נִשְׁמָתוֹ מְבִיעָה אֶת רְצוֹנָה וְכִסּוּפָה לְחֹזֵר אֶל שְׂרָשָׁה, וְהָבֵן לַמַּעֲשֶׂה.

ח אם מצאתי חן בעיני המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ה'), אשר בעת גזרה צריכים להלביש את התפלה במאמר, כמו שכתוב (דניאל ה, יד): "בגזרת עירין פתגמא, ומאמר קדישין שאלתא", כדי שלא יקטרגו, וזה מה שעשתה אסתר, שדברה אז אל מלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא, "אם מצאתי חן בעיני המלך, ואם על המלך טוב לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי", ואחשורוש חשב שהיא

מַדְבַּרְת אֱלֹהֵי, אֲבָל אֶסְתֵּר דְּבַרְהָ אֲזוּ אֵלָיו יתְבַרַךְ. "יִבּוֹא הַמֶּלֶךְ וְיִהְיֶה",
 רֵאשִׁי תְבוּת: יֵה"ו, שֶׁהוּא סוּד ט"ל אֹרֹת, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו'ל
 (לְקוּטֵי-מִוֵּהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן יא), אֲשֶׁר הִשְׁלֵשׁ אוֹתִיּוֹת רֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַנְּי"ה
 בְּמַלּוּי אֲלָפִין, הֵם בְּגִימְטְרִיָּה ט"ל, עֵינַן שֵׁם. וְהִיא רְצוּחָה לְהַכְנִיעַ אֶת
 הַמֶּן-עַמְלֵק שְׂגוּרִים לַפָּנִים הַבְּרִית, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג אֶת ט"ל אֹרֹת, אֲלֵא
 עַל-יְדֵי קִדְשַׁת הַבְּרִית. וְלָכֵן אָמְרָה: "יִבּוֹא הַמֶּלֶךְ וְיִהְיֶה", שֶׁהוּא רֵאשִׁי
 תְבוּת יֵה"ו, סוּד ט"ל. "וּמַחֵר אַעֲשֶׂה כְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
 (מִדְרַשׁ אֲגָדָה): מָה רָצוּתָה אֶסְתֵּר לֹאמֵר "וּמַחֵר אַעֲשֶׂה כְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ"? אֲלֵא שֶׁכָּל
 זְרָעוֹ שֶׁל עַמְלֵק לְמוֹדִים הֵם לִפְלֵי בְּמַחֵר. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת יז, ט): "מַחֵר
 אֲנִכִּי נֹצֵב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה" וְגו', וְכֵן בְּשִׁאוֹל (שְׁמוֹת-א' ט, טז): "כַּעֲת מַחֵר
 אֲשַׁלַּח לָךְ אִישׁ" וְגו', כִּי עַקֵּר קְלַפַּת עַמְלֵק, שְׂדוּחָה אֶת הָאָדָם לְמַחֵר, וְאֶסְתֵּר
 שֶׁהִיא סוּד הַשְּׂכִינָה, לוֹחֶמֶת נִגְדוֹ, כִּי מִי שֶׁפָּגַם בְּבְרִית, הוּא תָּמִיד שָׂבוּר,
 וְנִדְמָה לוֹ שְׁהִיּוֹם הַזֶּה אֵינּוּ יוֹם, וְרוּחָה אֶת זֶה לְמַחֵר, אֲבָל מִי שְׂדוּחָה לְתַקּוּן
 הַבְּרִית, יוֹדֵעַ, שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם הוּא יוֹם, וְצָרִיכִים לְחַטֵּף בּוֹ טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי,
 וְכִמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַבְנּוּ ו'ל (לְקוּטֵי-מִוֵּהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ערב) אֶת הַפְּסוּק (תְּהִלִּים צה,
 ז): "הַיּוֹם אִם בָּקָלוֹ תִשְׁמְעוּ", אִם אַתֶּם רוֹצִים לְשַׁמֵּעַ בְּקוּלוֹ יתְבַרַךְ, תִּדְעוּ
 שְׂאִין לָכֶם רַק אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם מִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁמֵּאִיר
 בּוֹ אוֹר אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו'ל (לְקוּטֵי-מִוֵּהַר"ן, חֶלֶק א',
 סִימָן פד), אֲבָל הַנּוֹחֲשִׁים וְהַעַקְרָפִים, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת זְרוּת, שְׂבָאִים מִפָּנִים
 הַבְּרִית, זֶה מֵה שֶׁמוֹנֵעַ מִהָאָדָם לְהַשִּׁיג אֶת הָאוֹר אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. וְזֶה
 שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַלְחַמַת עַמְלֵק (שְׁמוֹת יז, ט): "וְצֵא הַלָּחֶם בְּעַמְלֵק מַחֵר", כִּי אִי
 אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת קְלַפַּת עַמְלֵק, אֲלֵא עַל-יְדֵי שְׂמִחָדִירִים בְּעַצְמָם, שְׂאִין לוֹ
 רַק אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, שְׂאֲזוּ הָאָדָם מְרַגֵּשׁ ט"ל אֹרֹת. וְזֶה שֶׁבִקְשָׁה אֶסְתֵּר
 מִהַמֶּלֶךְ — מִלְּכּוֹ שֶׁל עוֹלָם: "אִם מִצְּאֵתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ, וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ
 טוֹב לְתַת אֶת שְׂאֵלְתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת בְּקִשְׁתִּי", שְׂאֲזוּכָה לְהַכְנִיעַ אֶת הַמֶּן-עַמְלֵק,
 "יִבּוֹא הַמֶּלֶךְ וְיִהְיֶה", שֶׁהוּא שֵׁם יֵה"ו בְּמַלּוּי אֲלָפִין, שֶׁהוּא ט"ל אֹרֹת,
 שְׂדוּכִים עַל-יְדֵי תַקּוּן הַבְּרִית, "אֵל הַמַּשְׁתַּה אֲשֶׁר אַעֲשֶׂה לָהֶם", כִּי דִיקָא בְּעַת
 אֲכִילָה נַעֲשֶׂה יַחֲדוּר בֵּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו'ל
 (לְקוּטֵי-מִוֵּהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן סב), וְעַל-יְדֵי הַיַּחֲדוּר הַזֶּה נִכְלִית הַסְטָרָא אַחֲרָא
 לְגַמְרִי. וּמוּבָא (קְהֵלוֹת עַקֵב, עֶרֶךְ מִשְׁתָּה): מִשְׁתָּה רֵאשִׁי תְבוּת: שִׁהְמָה

וַיֵּצֵא הַמֶּן בַּיּוֹם הַהוּא שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הַמֶּן
 אֶת־מַרְדֳּכָי בַּשַּׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ
 וַיִּמְלֵא הַמֶּן עַל־מַרְדֳּכָי חֶמְהָ:

גנזי המלך

מ'מתיקים ת'קף ה'דינים, שזו היתה פגנתה של אסתר — להמתיק את הדינים מנשמות ישראל, שגמשכו על־ידי המן, "ומחר אעשה כדבר המלך", על־ידי שאנתק עצמי מיום מחר, ואדע שהיום הזה הוא יום, ולא אדחה מיום לחברו, על־ידי־זה גמתיקו כל הדינים. פי כל הדין הוא כשאתם חושב שהיום הזה אינו יום, והיום הזה אינו טוב, וביום הזה כבר לא ישיג את האור אין סוף, זה בעצמו הדין, אבל תכף־ומיד כשאתם יודע, שאין לו רק את היום הזה, על־ידי־זה גמתיקים כל הדינים, והבן למעשה.

ט וַיֵּצֵא הַמֶּן בַּיּוֹם הַהוּא שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רעז): דע, כשיש מחלקת על האדם, אין לעמד עצמו כנגד השונאים, לומר: כמו שעושה לי, כן אעשה לו כנגדו, כי זה גורם שהשונא יבוא למבקשו, לראות בו, חס ושלום, מה שהוא רוצה לראות בו, רק אנרבה, ראוי לדון אותם לכף זכות, ולעשות להם כל הטובות: אכילה ושתייה ונהב וכסף ואבנים טובות, הכל הנה מן העפר, כמורכב אף־על־פי שהם תולקים עליו ומבקשים רעתו, אף־על־פי־כן יעשה להם כל הטובות כמו העפר. והוא כמשל כשאתה חותר תחת בית חברו, אם הוא יעמיד עצמו ויחתר גם־כן כנגדו, אזי בודאי בנקל יבוא החותר למבקשו. אבל כשאתה חותר וחברו עומד בפנים, ושופך עפר ועושה תל כנגדו, אזי מפר מחשבתו, ואינו יכול השונא לעשות מבקשו. כמורכב אין לעמד כנגד השונאים לעשות כנגדם, שזהו בחינת "ונפשי כעפר", על־ידי־זה מפר מחשבת השונא, ואזי כורה שחת בה יפל, כי נופל ונשאר בהשחת שפנה על חברו, על־ידי העפר שנשפך עליו, כי חברו עומד ושופך עליו עפר כנגדו, על־ידי בחינת "ונפשי כעפר", וזה מה שעשתה אסתר עם המן, שהזמינה אותו אל הסעודה, לקיים (משלי כה, כב): "כי גזלים אפה חתה

על ראשו, והגוי"ה ישלם לך", ולכן המן יצא "שמת טוב לב" והתנאה מאד, כמאמרם ו"ל (אסתר ב.ה, פרשה ט', סימן ב'), וכיון שאכלו ושחו, אמר המן: המלך מגדל אותי ואשתו מכבדת אותי, ואין בכל המלכות גדול ממני, ושמת בלבו מאד, הרי הוא דכתיב: "ויצא המן ביום ההוא שמת טוב לב", אף הוא לא ידע, שכל זה לרעתו — להפילו, פדרפם של רשעים, שחושבים בשעה שהולך להם בטוב, כאלו כל העולם כלו שלהם, והם יכולים לעשות עם כל מי שבא תחת ידיהם מה שהם רוצים, ואינם יודעים ואינם מבינים, שיבוא היום שיתהפף הגלגל עליהם, ויגדלחם זו מפלתם. "וכראות המן את מרדכי בשער המלך, ולא קם ולא זע ממנו, וימלא המן על מרדכי חמה", כי מרדכי הוא הצדיק האמת, שאינו מתפעל מהרשעים, אלא הוא דבוק בחי החיים בו יתברך. וכמאמרם ו"ל (מגלה יג.), שנקרא מרדכי איש יהודי, שפפר בעבודה זרה, והמן עשה את עצמו עבודה זרה, ולכן "ולא קם ולא זע ממנו", וזה מה שהוציא את המן מדעתו — "וימלא המן על מרדכי חמה". ודבר זה שיהי בכל דור ודור, אין עוד דבר שיוכל כל-כף להכניע את הרשעים, כמו להראות להם שלא מפחדים מהם. וכמו שאמר הבעל-שם טוב הקדוש זי"ע: סגלה לנצח את הרשעים — להראות להם שאין מתנראים מהם; ולכן ראה, אהובי, בני! אף שעוברים עליך כל מיני צרות ויסורים משונאים ומחולקים המבקשים את רעתך, אפה ראה להשפיע עליהם רק טוב, כדגמת אחד שחותר תחת חברו, וההוא שופך עליו עפר, שאף פעם לא יוכל להגיע אל מבקשו, עם כל זאת כשיראה אותו הרשע המציק לך, ואפה תראה לו שאינך מפחד ממנו, אז ימלא בעס ורציחה עליך, עם כל זאת אל תפחד ממנו; כי העקר בזה העולם לא לפחד משום ברנה שבועולם, ובפרט כשהאדם מתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, אז אף אחד בעולם אינו יכול לעשות לו שום דבר; כי בזה שמחדיר בעצמו אמונה, נכנס בו לב אמיץ וחזק, ואף אחד אינו יכול לו כלל, אלא פחדו ואימתו נופל על שונאיו ומתנגדיו. והעקר — שיהיה לך לב אמת, לב חזק, שתהיה דבוק בו יתברך, ואז תראה אף שתעבר על הכל, ושום ברנה שבועולם לא תוכל לך. ואף שלעת עתה נראה, כאלו המן-עמלק מוציא בעסו ורציחתו עליך, אם רק תראה שאינך מפחד ממנו, אזי תהיה לו מפלה גדולה מאד, אפה ראה מצדך רק לעשות טובות לכל מתנגדיך והחולקים עליך, ותראה

וַיִּתְאַפֵּק הַמֶּן וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־ אֶהָבִיו וְאֶת־זָרְשׁ אִשְׁתּוֹ:

גנזי המלך

להם שאינך מתגרא מהם, ואז תראה איך שיפלו נפילה אחר נפילה, וייתבטלו מלפניך לגמרי. והבן למעשה.

י וַיִּתְאַפֵּק הַמֶּן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מסור במסורה, 'וַיִּתְאַפֵּק' דין, 'וַיִּתְאַפֵּק הַמֶּן וַיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ', ואיך (בראשית מג, לא): 'וַיִּתְאַפֵּק וַיֹּאמֶר שִׁימוּ לְחֶם'. פי מובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן סח), אשר היצר הרע של כעס ורציחה מתגבר מאד על האדם, ומונע ממנו את פרנסתו. והתאנה לכעס כל־כף חזקה, שאפלו שיודע שהולך לאבד את כספו, עם כל זאת קשבאה עליו תאות הכעס והרציחה, לא אכפת לו מעום דבר. והנה הכעס בא מקלקול הדעת, שבא על־ידי הַמֶּן־עַמְלֵק, המכשיל את האדם בכעס; פי מי שפגם בבְּרִית, הוא כַּעֲסֵן גָּדוֹל מאד, כמובא בדברי רבנו ו"ל (שיחות ה"ו, סימן רמט), ולכן כתיב אצל יוסף: 'וַיִּתְאַפֵּק וַיֹּאמֶר שִׁימוּ לְחֶם'. בזה שהתאפק ולא היה בכעס, על־ידי־זה אמר "שימו לְחֶם", באה לו פרנסה בשפע, וכמו־כן כִּשְׁבַר יִשְׂרָאֵל מִתְאַפֵּק בְּסִבְלָנוֹת גְּדוֹלָה, ואינו בא לידי כעס, על־ידי־זה הוא מכניע את הקלפה ליליית, שהיא בסוד ור"ש אשתו של הַמֶּן־עַמְלֵק, ולכן כל מי שיודע שמתגבר עליו יצרו בתאות גאוף, שנובעת מקלפת הַמֶּן־עַמְלֵק, עליו לעבד על נקודת הסבלנות, לסבל את כל אשר עובר עליו, ועל־ידי־זה דיקא יכנס אל תוך השמאה, ויכניע אותה ואת הקלפה ליליית. וזה ור"ש ראשי תבות: ש'ערות, ראש, ז'קן, כמובא (קהלות יעקב, אות ורש), פי היא בשמאה נגד הקדשה, פי הקדשה היא בסוד ר'אש, שהוא המחין, ש'ערות שהם הצנורות הממשיכין את המחין, ז'קן הם י"ג מדות הרחמים, והקלפה והסטרך אחרא הם זה לעמת זה, שרוצים לטמא את המחין ואת השערות, ולהמשיך דינים קשים, ולבטל את י"ג מדות הרחמים. ולכן בזה שהאדם מתאפק וזוכה לסבלנות, על־ידי תקף האמונה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן קנה), אשר על־ידי אמונה זוכים לכת הגדל וכח הצומח, וסובל כל הבא עליו, על־ידי־זה דיקא מכניע

וַיִּסְפָּר לָהֶם הַמֶּן אֶת־כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרַב בְּנָיו וְאֵת
כָּל־אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים
וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

את המן־עמלק. וזה "ויתאפק המן", בזה שהאדם מתאפק בסבלנות, לבלי להיות בכעס, על־ידי־זה הוא מכניע את המן־עמלק, "ויבוא אל ביתו", הוא נכנס בתוך הקלפות ומכניעם שם, "וישלח ויבא את אהביו ואת זרש אשתו", ולא די שהוא מכניע אוהו, אלא גם את נוקבא דסטרא אחרא, שהיא זרש, שהיא נוקבא מסאבא דקלפה, שהיא יעצה: "יעשו עץ גבה חמשים אמה", כנגד שער החמשים, ועל־ידי שהאדם זוכה להתאפק בסבלנות גדולה מפל מה שעובר עליו — זו הצלחתו, וממשיך עליו שפע בפרנסה, ומכניע את כל הקלפות, ויתפרדו כל פועלי און. וזכר זאת, אהובי, בני! כי העקר לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, וליחד יחודים קדושים. בעת שרע נמר לך, תסתם את עיניך מפל הבלי העולם הזה, ותציר בדעתך את שמותיו הקדושים: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, מעילא לתתא, ומתתא לעילא. ועל־ידי־זה ימשך עליך אור וזיו וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו, ותנקה להפגס לפני ולפנים; כי העקר תלוי כפי מדת ההתאפקות, שהאדם מתאפק בעת שרע נמר לו מאד, לא לכעס על זולתו ולהחזיק מעמד, והבן למעשה.

יא ויספר להם המן את כבוד עשרו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ח'), שעקר הרוח חיים מקבלים רק מהצדיק, אבל כנגד הצדיק, שהוא רב דקדושה, עומד רב דסטרא אחרא, שהוא עשו, רב רבי עשו, שממנו מקבלים כל הרשעים כחם, ואסור להתגרות עמהם, כי כחם גדול מאד בשעתה, אבל לבסוף יפלו. אבל עד שנופלים לוקח הרבה זמן, ורבים חללים הפילה, שבלי סוף אנשים מתרחקים מהצדיק על־ידי אלו הרשעים, רב רבי עשו, שהם כנגד הצדיק, המגלה שהרוח חיים בא מהקדוש־ברוך־הוא, והם ממלאים את החסרונות שחסר לכל אחד. וידוע, אשר מעשו יוצא עמלק, וזה כל הענין של מלחמת המן־עמלק בכל

דוד ודוד, כמובא (לקוטי-הלכות, העושה שלים לגבות חובו, הלכה ג, אות י); כי עקר מלחמתו היא נגד התקרבות לצדיקי אמת, כי עקר החיות דקדושה בגשמיות וברוחניות הוא על-ידי הצדיק האמת, שהוא הרב האמת, שאצלו כל הרוח חיים של התורה, שהוא משלים כל התסרוגות שבְעולם, והוא מכפר כל העוונות, שהם עקר התסרוגות, כמו שכתוב (מלכים-א' א, כא): "והייתי אני ובני שלמה חטאים", ופרש רש"י 'חסרים', כי (סוטה ג): אין אדם עובר עברה, אלא אם-כן נכנס בו רוח שטות, שהוא רוח הטמאה, רוח דהרב דקלפה, ורוח שטות הוא הפך הדעת, ועל-כן יש לו כל התסרוגות, כי דעת חסרת — מה קניית (נדרים מא), והצדיק הרב האמת, יכול לתקן כל זאת, כי הוא יכול לירד לתוך הרע של כל אחד ואחד, ולהוציאו משם, ולהחזירו למוטב, ולהמשיך עליו בכל עת ורגע רוח חיים דקדושה בכל גשימה וגשימה, בפרט על-ידי אגחה שמתאגת אדם על גדל רחוקו, על-ידי-זה הצדיק יכול להשלים לו כל התסרוגות, ולהחיותו בכל עת בגשמיות וברוחניות, עד שיזכה לתכלית האמת, ששם פלו טוב, באין מחסור דבר, כמו שכתוב (תהלים לו, יא): "ודורשי הני"ה לא יחסרו כל טוב".

ועל-כן עקר קיום העולם על-ידי הצדיק, כמאמרם ו"ל (תגינה יב): הארץ עומדת על עמוד אחד וצדיק שמו. וכן אמרו (יומא לח): בשביל צדיק אחד כל העולם נברא. וכן הוא (סנהדרין קג): שקולה גשמה של צדיק אחד כנגד כל העולם כלו, אבל לעמת זה יש בכל דוד ודוד מתנגדים וחולקים על הצדיק האמת, שיניקתם מהרב דקלפה שהוא עשו המן-עמלק, שאמר (בראשית לג, ח): "יש לי רב", בחינת רב רבי עשו, שכל אחד ואחד שאינו חפץ בהאמת לאמתו אומר: יש לי רב, שבוחר לו רב מי שטוב בעיניו, שאינו יכול להוציאו ממקומו ולהקימו מנפילתו, אדרבא הוא מרחקו מהצדיק שהוא נקדת האמת, כי הוא יונק מהרב דקלפה, שהם אלופי עשו, ורבי עשו, ואלי החולקים ממשיכים הרוח חיים שלקחם מהם, דהינו מהרב הסטרא אחרא והוא גדול בשעתו ומצליח מאד, כי נדמה שיש להם כל הגדלה, אבל הוא רק לפי שעה, כי לסוף כלה ונאכד, כי אנשי השם כלא היו, וכל החיות שממשיכין להשלים התסרוגות שלקחם, אף-על-פי שנדמה שנשלם התסרון שלקחם ברבוי גדול יותר מדאי, אבל הוא רק לשעה קלה,

כי תכף-ומיד חסר להם יותר ויותר, פי (נדריים מא.): דעת חסרת — מה קניית; כנראה בחוש, שכל מי שאינו פשוט וישר באמת לאמתו, הוא רודף אחר פונקציה ועשירות, וכל ימיו מלאי חסרונות, וכל מה שיש לו יותר, חסר לו יותר, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (קהלת רבה, פרשה א', סימן לב): אין אדם מת ותצי תאותו בידו, יש לו מנה — מבקש מאתים, ועל-פירכ חסר לו בפשיטות, כי נדמה לו שמרויח ומרויח, ולכסוף כשבא אל החשבון, אין בידו מאומה, ונשאב בעל חוב גדול, כמו שכתוב (משלי יב, כז): "לא יחרף רמיה צידו", והוא בבחינת (תני א, ו): "והמשתכר משתכר אל צרור נקוב", ובפרט עתה, ששכיח זה המעשה הרבה בין העשירים, שעל-פירכ נשארים בעלי חובות, ואפלו מי שאינו בעל חוב, חסר לו הרבה לפי רבוי הוצאותיו, שמנהיג ביתו בכל פעם בגדולות יותר, עד שאין מספיק לו כל מה שמרויח, וראשו כבד עליו בכל פעם מרבוי החסרונות שלו, שנדמה לו שחסר לו מההכרחיות שלו כפי מה שמנהיג עצמו ואת ביתו. וכל זה נראה בחוש למי שבקי קצת בהנהגת העולם, שאינם מסתכלים על התכלית באמת לאמתו, ואינם מתקרבים לצדיקי אמת, וכל זה מחמת שהמשכת החיות שלהם, שבחינת שלמות החסרונות, נמשך להם מהרב דקלפה, שהוא בעצמו כלו חסרון, פי לבו חסר מכל. פי יניקתם מבחינת מארת חסר, בחינת (משלי ג, לא): "מארת הנו"ה בבית רשע", בחינת (ישעיה נו, יא): "והפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה", שהם אינם שבעים לעולם מהעשירות שלהם ולעולם חסר להם הרבה, וכל זה מחמת שיונקים מהרב דקלפה, וזהו "והפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה הפה רועים" וגו', שהם הרועים והמנהיגים הסטרא אחרא שהחיות הנמשך מהם להשלים החסרונות הוא כלו חסרון, לא ידעו שבעה. וזה המן שהוא עמלק מזרע עשו, שהוא עקר הרב דקלפה, שרוחו היה גדול מאד מאד בשעתו, שזה מה שנאמר עליו "ויספר להם המן את כבוד עשרו ורב בניו, ואת כל אשר גדלו המלך, ואת אשר נשאו על השרים ועבדי המלך": ומרדכי ידע שהכל הכל, הוא עבודה זרה רע וקלפה, שלא יכול לעזר לאף אחד להשלים את חסרונותיו, ועל-כן לא רצה להשתחוות אליו, ועל-כן נחנא בו המן הרבה. וזהו "ויספר להם המן את כבוד עשרו ורב בניו", ורב דיקא, דהינו שבניו שהם עשרת בני המן, הם סוד עשרה פתרין דמסאבותא, שהם פנגר עשרת הדברות, שהם כלל התורה, ששם הרוח חיים

דקדושה. ובניו עשרה היו לעמת זה בקלפה, שמשם הרויח תיים דסטרא אתרא, שנמשך מהרב דקלפה, שזה "ורב בניו", רב דיקא שהוא הרב דקלפה. וזהו כבוד עשרו, כי העשירות מצפון, כמו שפחוב (איוב לו, כב): "מצפון זהב יאתה", וצפון חסר, ומשם צריכין להשלים כל החסרונות. והמן התפאר בעשירות שלו, שיש לו עשר גדול להשלים כל החסרונות, כי הפסך יענה את הכל, וכל מה שחסר לאדם יכול לקנות בכסף. נמצא, שעשירות היא שלמות החסרונות. אבל באמת העשירות והממון דסטרא אתרא אינו עשירות כלל, כי בכל פעם חסר לו יותר, כמאמרם ז"ל (אבות, פרק ב'): מרבה גכסים – מרבה דאגה; וכמו שאנו רואין מינה וביה בהמן עצמו, שאפלו בעת עצם גדלתו בשעתו, שהיתה השעה משחקת לו מאד והתפאר והתגאה הרבה לפני אשתו ואוהביו בכבוד עשרו ורב בניו, ספר להם בעצמו גדל מפתו וכאבו וחסרונו, כמו שאמר: "וכל זה איננו שנה לי, בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי"; נמצא, שאפלו בעת גדלתו הרמה היה מלא בעס ומכאובות. וכן הוא מפה מהלכת ברב בני אדם, שאינם מסתכלים על התכלית כל אחד ואחד בפי מה שלא טהר את עצמו עדין מקלפת וזהמת המן-עמלק, שהיא זהמת הנחש, כמו-כן הוא מלא יסורים וחסרונות תמיד, אפלו בעת גדלתו. ובפרט מי שיש קנאה בלבו על גדלת ועשירות חברו, שאז כל הון דעלמא אינו מספיק לו, כי יש שענים רעה כל-כף, שאפלו אם הוא מרויח אלפים, נפשו מרה לו על מה שחברו מרויח איזה רוח, מכל שכן כשרואה מי שמרויח יותר ממנו, שזה נמשך מהרב דקלפה, שאומר: "וכל זה איננו שנה לי, בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי", נמצא, שאפלו שהתפאר המן בעשירותו, שזה "ויספר להם המן את כבוד עשרו ורב בניו, ואת כל אשר גדלו המלך, ואת אשר נשאו על השרים ועבדי המלך", עם כל זאת היה מלא מרירות, על שאין מרדכי היהודי משתחוה לו. ולכן צריכים להזהר מאד מאד לא להתבלבל משום ברנה שבעולם. ובפרט מהמתנגדים הרשעים, שמתנגדים על הצדיק האמת, אשר רק על ידו נשלמים כל החסרונות, ואפלו שהם נובחים פכלבים, ומדברים כל דבר אסור על הצדיק האמת, אסור להתפעל מהם, כי סוף כל סוף השקר יפל, והאמת תצוף למעלה, וכמו שקרה עם המן, שהוא נתלה על העץ אשר הכין למרדכי, ודיקא מרדכי ירש את בית המן, כן הוא בכל פעם, הצדיק רואה לבסוף במפלת שונאו, והבן למעשה.

וַיֹּאמֶר הֶמֶן אֵף לֹא־הִבִּיֵּאתָ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם־
הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם־
לְמַחַר אָנִי קְרוּאֶלֶּה עִם־הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

יב אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי
אם אותי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר חכמינו הקדושים אמרו
(אסתר רבה, פרשה ט', סימן ג'): ארבעה פתחו בַּאֵף וְאָבְרוּ בַּאֵף, ואלו הן: נחש,
וְשֵׁר הָאוֹפִים, וְעֵדֵת קִרְחַת, וְהֶמֶן. נחש (בראשית ג, א): "ויאמר אל האשה,
אף כי אמר אלהים". שר האופים (בראשית מ, טז): "אף אני בתלומי". עדת
קרח (במדבר טז, יד): "אף לא אל ארץ". הֶמֶן: "אף לא הביאה אסתר
המלכה". ומוכא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן סח): על־ידי
פעם נשבר החומה ונעשה חמה, ומאין בא שאדם הוא בכעס? מחמת גאון
וגדלות שנקנסה בו, אז הוא נכנס בכעס, וילבסוף הוא נעקר מן העולם,
וכעס ונגאון באים מחמת קנאה, שמקנא בזולתו. וקמאמרם ו"ל (במדבר
רבה, פרשה ט', סימן ו'): אין קנאה אלא לשון פעם; וזה אשר קנא"ה ראשי
תבות: קרח, נחש, אופה, הֶמֶן; כי כל אלו הארבעה נתגאו, ועל־ידי־זה
באו לידי פעם וקנאה בזולת, ועל־ידי־זה נעקרו מן העולם. קרח נתקנא
במשה, נחש נתקנא בחוה, אופה נתקנא בשר המשקים, והֶמֶן נתקנא
במרדכי, וכל זה הביא אותם לידי פעם, עד שנעקרו מן העולם. וזו הייתה
קלפת הֶמֶן, שכל־כף התגאה בכבודו, עד שאמר: "אף לא הביאה אסתר
המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי, וגם למחר אני
קרוא לה עם המלך", וחשב שלעולם יהיה ככה, על־ידי־זה נעקר מן
העולם. ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): בשעה שאמר הֶמֶן "אף לא
הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי, וגם
למחר אני קרוא לה עם המלך", באותה שעה בת קול יוצאת וצונחת: מה
בידך הגדלה הזו, למחר אותו האיש יהיה נצלב. רואים מזה אל מה הגאון
והקנאה והפעם יכולים להביא את האדם, עד שיהיה נעקר מן העולם. ולכן
עקר עבודת פר ישראל להמשיך על עצמו אור וזיו וחיית ודבקות

” וְכָל־זֶה אֵינְנוּ שׁוֹהֵה לִי בְכָל־עֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי רֹאֶה אֶת־מַרְדְּכָי הַיְהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ:

גְּנֵי הַמֶּלֶךְ

הַבּוֹרָא יתְבַרַךְ שְׁמוֹ, וְתַמִּיד בַּק יתְשַׁב מִמֶּנּוּ יתְבַרַךְ, שְׂאֵז שׁוּם בְּרִיָּה בְּעוֹלָם לֹא תוּכַל לוֹ, כִּי מִי שֶׁמְחַדִּיר בְּעַצְמוֹ אֶמְתַּת מְצִיאֹתוֹ יתְבַרַךְ, הוּא נִשְׁמַר מִכָּל רַע. וּכְמֵאמָרָם ו"ל (בְּרַךְ אֶרֶץ רַחֵם, פָּרַק ב): אֵין יְשִׁיבָה לְמַעַלָּה וְלֹא שְׁנֵאָה וְלֹא תַחְרוּת וְלֹא קִנְאָה. מִי שֶׁפָּכַר דְּבוּק בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יתְבַרַךְ אֶצְלוֹ כְּבָר לֹא שִׁיף שׁוּם קִנְאָה וְשְׁנֵאָה וְתַחְרוּת וְכְבוֹד, כִּי מֵאִתֵּר שְׁנִכְלָל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, שֶׁם כְּבָר אֵין תַּאֲנָה לְכָל הַדְּמִיוֹנוֹת וְהַתְּבָלִים הָאֵלוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ אֲגָדָה): קָשָׁה הִיא גִּסּוּת הַרוּחַ, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִבְּקֵשׁ לְהַכְשִׁיל אֶת הַרְשָׁעִים, בְּתַחֲלָה הוּא מוֹסִיף לָהֶן גְּדֻלָּה, כְּדֵי שֶׁתִּגְבַּה רוּחָן, שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי טז, יח): "לִפְנֵי שֶׁכָּר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשְׁלוֹן גִּבַּה רוּחַ" וְגו'. וְכֵן אֶת מוֹצֵא בְּהַמָּן, עַד שֶׁלֹּא יֵאבְדְּנוּ הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא הוֹסִיף לוֹ גְּדֻלָּה, וְהוֹסִיף לוֹ גִּבְהוּת, שְׁנֵאמַר: "וַיִּסְפַּר לָהֶם הַמָּן אֶת כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ" וְגו', "וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמָּן אֵף לֹא הִבִּיאָה אֶסְתֵּר הַמֶּלְכָּה" וְגו', וְאֵף אֶסְתֵּר לֹא נִתְבַּנְּנָה אֶלָּא לָכֶךָ, שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי יח, יב): "לִפְנֵי שֶׁכָּר יִגְבַּה לֵב אִישׁ", וְאָמַר (אִיּוֹב יב, כג): "מִשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיֵּאבְדֵם".

וְלִכֵּן רֹאֶה, אֱהוּבִי, בְּנִי, מַה לִּפְנֵיךָ! שֶׁלֹּא תִהְיֶה לָךְ שׁוּם קִנְאָה עַל שׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, כִּי הַקִּנְאָה אוֹכֶלֶת אֶת הָאָדָם, כְּמֵאמָרָם ו"ל (שְׂפַת קֹנֵי): כָּל מִי שֵׁישׁ לוֹ קִנְאָה בְּלִבּוֹ — עַצְמוֹתָיו מִרְקִיבִין; וְדָבָר זֶה שִׁיף עוֹד בְּחַיִּים חַיִּיתוֹ, כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁבָּאוֹת לָאָדָם זֶה בַּק מִחֲמַת קִנְאָה, כִּי קִנְאָה מְבִיאָה לִידֵי שְׁנֵאָה וְשְׁנֵאָה מְבִיאָה לִידֵי רִשְׁעוֹת עַד רְצִיחָה, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן. וְאָמַר הַחֲכָם: כָּל שְׁנֵאָה יֵשׁ תִּקְוָה לְרַפְאוּתָהּ, חוּץ מִשְׁנֵאָה מִמִּי שֶׁנַּחֲלָה מִקִּנְאָה; וְתַכְף־וּמִדָּ כְּשֶׁכָּר יִשְׂרָאֵל מְחַדִּיר בְּעַצְמוֹ אֶמְתַּת מְצִיאֹתוֹ יתְבַרַךְ, וְאֵינוֹ רוֹצֵה שׁוּם דְּבַר מִלְּבַד לְהִיּוֹת נִכְלָל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, אֵז אֵף פַּעַם לֹא יִחַסֵּר לוֹ שׁוּם דְּבַר, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

יג וְכָל זֶה אֵינְנוּ שׁוֹהֵה לִי: צָרִיף שֶׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַמָּן הִיָּה מְכַשֵּׁף גְּדוֹל מְאֹד, וְרֹצֵה לְהַפִּיל אֶת מַרְדְּכָי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֶמֶת, עַל־יְדֵי כִשּׁוּף,

אבל הוא לא ידע את מעלת מרדכי שנקרא על שם דרור, שנכלל בעולם החרות, וכמאמרם ז"ל (חלין קלט): מרדכי מן התורה מגיין? דכתיב (שמות ל, כג) "מר דרור", ולכן ניקא בזה שאמר: "וכל זה איננו שנה לי", נתגלה צרוף שם הנו"ה בסופו, שהוא צרוף חדש תמוז, שהוא חשב שבחדש הזה נשתברו הלוחות, ויוכל להמשיך את הדינים על עם ישראל. אבל לא ידע שניקא שם גנוז שם הנו"ה ברוף הוא וברוף שמו.

וזו דרךם של הרשעים, שחושבים שיכולים להתגבר על הצדיק ולהכניעו. ואף שהם חושבים שהנה כבר תפסו אותו, אבל לבסוף מתגלה אליהם שם הנו"ה ברוף הוא. וזה אשר "זה איננו שנה לי", סופי תבות הנו"ה, והוא הרשע המן צמלק לא היה יכול להסתכל בגדלת מרדכי, ורצה להכניס בו רע עין, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נה), שהרשעים מכניסים רע עין; ולכן אמר "בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך", כי נתקנא בגדלחו, ובפרט נתקנא שמרדכי אינו רוצה להשתחוות אליו, כמובא (לקוטי הלכות העושה שליח לגבות חובו, הלכה ג', אות יב), אשר זה היה עקר קלפת המן צמלק, שלא היה יכול לסבל את גדלת מרדכי, שאינו רוצה להכניע את עצמו אליו. כי באמת נקדת תיקדות אצל כל בר ישראל עומדת חזקה ומקיפה, ואינה רוצה להכניע את עצמה אל השמאה, שהיא קלפת הכפירות והאפיקורסות שמתפשטת בעולם. ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו): "וכל זה איננו שנה לי", מלמד שכל גנוזי של אותו רשע חקוקים על לבו, ובשעה שרואה את מרדכי יושב בשער המלך, אמר: "כל זה איננו שנה לי", כי מרב קנאה שיש לרשעים על הצדיקים, אין יכולים לסבל בגדלתם. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): אינו ערב לי מה שאני אוכל ושותה, למוידים הם הרשעים שאוכלים ואינן שבעין, וצדיקים אוכלים מעדנים ונפשם שבעות, וכן הוא אומר (משלי יג, כה): "צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר"; כי הצדיקים האמתיים, שהם בחינת מרדכי, מר דרור, הם חיים בעולם החרות, מאתר שדבקים בחי החיים בו ותברך, על-כן לא יכולים לעשות להם שום דבר, כי גם כשנדמה שרשעים מתגברים ומתפשטים עליהם, גם שם נמצא שם הנו"ה גנוז בסופי תבות, "וכל זה איננו שנה לי", סופי תבות הנו"ה, להורות שאפלו שנדמה

וַתֹּאמֶר לוֹ זָרַשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל-אֲהָבָיו יַעֲשׂוּ-עִץ גְּבֵהַ
 חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבִבְקָר | אָמַר לַמֶּלֶךְ וַיִּתְּלוּ אֶת-
 מַרְדְּכָי עָלָיו וּבָא-עִם-הַמֶּלֶךְ אֶל-הַמִּשְׁתָּה שָׂמַח
 וַיִּיטֵב הַדָּבָר לְפָנָי הַמֶּן וַיַּעַשׂ הָעֵץ: פ

גנוי המלך

שהצדיק הוא כבר בסוף, והסטרא אחרא, בחינת קלפת המן-עמלק, רוצה לתפס אותו, בו ברגע נתגלה לו שם הו"ו"ה אפלו בסופו, וזה אשר "זה איננו שנה לי" עולה כמספר (בראשית מו, כג): "ויבג"י ד"ן חשי"ם", שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה), שהרג את עשו, הינו דיקא המן-עמלק שרצה להתגבר על מרדכי, שהיא מלכות דקדושה, שהיא בחינת מתנה דין מאסף לכל המתנות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן נ): והמן-עמלק הוא מלכות הסטרא אחרא, וכשרוצה להתגבר על מרדכי, דיקא שם יש לו מפלה, וזה שאמר: "וכל זה איננו שנה לי", דיקא שם מרמז בסופי תבות שם הו"ו"ה, שבשם הזה נכנעת קלפת המן-עמלק, והבן למעשה.

יד יעשו עץ גבה חמשים אמה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר המן-עמלק היה מכשף גדול, וידע שכל פחו של מרדכי הוא משער החמשים דקדושה, שמי שזוכה להגיע לשם, נכלל באין סוף ברוך הוא, והוא כבר לא יכול לפל, כי נעשה בטל ומבטל לאין סוף ברוך הוא, ואי אפשר לנתקו מהקדושה כלל, והוא היה זה לעמת זה שער החמשים של הטמאה, ולכן רצה לעשות עץ גבה חמשים אמה, ועל-ידי-זה להתגבר עליו. ומוכא בדברי מוה"ר"ן ז"ל (לקוטי-הלכות, פורים הלכה ג, אות י'), כי מרדכי הוא בסוד (שמות ל, כג) "מר דרור" (חלק קלט:), דרור לשון חרות, בחינת יובל, שהיא שנת החמשים (ויקרא כה, י), בחינת חמשים שערי בינה (מקונו-זהר עו: זהר ח"ב קיד, קפג), ובינה מקננא בכורסיא (עין מקונו-זהר כג, עט:), שהיא בחינת "כסאות למשפט", ועל-כן מרדכי זכה לתקן כסאות למשפט, הינו שלא יהיו כבר שום קשיות וספקות עליו יתברך, אפלו שעוברים עליו דברים כאלו שהוא לא יכול להבין, שזה תקון המשפט, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן,

חלק ב', סימן ה'), שאדם צריך לעבד את הקדוש-ברוך-הוא בתמימות ובפשיטות, להשליך ממנו את כל השכל, ולידע שלא יודעים כלל, איך מתנהג הקדוש-ברוך-הוא עם האדם, שזה תקון המשפט, שהוא בעצמו סוד שער חמשים. וזו היתה מדרגת מרדכי, שעלה עד שער החמשים, ששם עקר התרות מר דרור, כי אחיזת מרדכי היה במקום גבה מאד מאד, שהוא סוד התגלות חכמה סתימאה, שהוא נתגלה בעת השנה והדורמיטא דיקא, כי דיקא בעת השנה, הינו כשמשלקין כל החכמות, שהוא בחינת שנה, אז נתגלה הארת מרדכי, שהיא התגלות חכמה סתימאה, הינו שנתגלה החכמה הסתימאה ונעלמה מעין כל, הינו בחינת השגת צדיק ורע לו רשע וטוב לו, שעל-ידי-זה נתקנין בחינת "כסאות למשפט", כי זה בחינת תקון המשפט. והמן הרשע שרצה להתגבר על מרדכי על-ידי פגם המשפט, הינו פגם "כסאות למשפט", חס ושלום, על-כן היתה עצתו לעשות "עץ גבה חמשים אמה", לתלות את מרדכי עליו, כי רצה לפגם בבחינת חמשים שערי בינה, שהם בחינת "כסאות למשפט", שמפגם זה היתה אחיזתו, ונהו סוד הגורל שהפיל, כי שם הוא שרש הגורל, הינו כי בכינה, שהוא בחינת "כסאות למשפט", שם הוא סוד הגורל, כי משם יוצא המשפט לכל באי עולם, ונותנין לכל אחד כפי גורלו ומשפטו.

ועל-פן המן, שהיה נאחז מפגם המשפט, מפגם הגורל, על-ידי שפגם שאול רצה להעלות טפת עשו וישמעאל אל המזבח כנ"ל, על-פן "הפיל פור הוא הגורל", כי רצה להפוך הגורל והמשפט על ישראל לרעה, חס ושלום, על-ידי שפגם המשפט והגורל, ועל-כן עשה עץ חמשים אמה, כי רצה לשלט במרדכי על-ידי פגם המשפט, שהוא בחינת יובל, בחינת חמשים שערי בינה. כי על-ידי פגם המשפט, חס ושלום, נתעורר, חס ושלום, עמלק, שהוא משפט מעקל, ואחר-כך פשזכו ברחמי השם יתברך לתקון המשפט, על-ידי מרדכי, ונתהפכה מתשבתו הרעה על ראשו (אספר ט, כה), "ותלו אותו על העץ אשר הכין למרדכי" (שם ז, י); כי נתקן בחינת "כסאות למשפט", ומה שהיה נפגם — נתקן. ואז געקר המן-עמלק משרש אחיזתו, ונתלה על העץ הגבה חמשים אמה; כי משם בעצמו נעקר ונפל לשאול תחתיות, כי נתקן המשפט, ונתגדש ונפרד משם המן-עמלק. שזה בחינת תליה, שמעלין

ו * בַּלִּילָה הַהוּא נִדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזְּכוֹרוֹת דְּבַרֵי הַיָּמִים וַיְהִיו נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

אותו עד ראש העץ שגבה חמשים אמה, ומשם דיקא מורידין ומפילין אותו, כדי לעקר אותו מן הקרשה לגמרי, הינו מבחינת חמשים שערי בינה המלבשין ב"כסאות למשפט". משמש רצה לינק על-ידי פגם המשפט, וכנגד זה עשה עץ גבה חמשים אמה. ועמה שזכו לתקון המשפט, משם בעצמו היתה מפלתו, כי נעקר משם והורד לשאול תחתיות, שזה בחינת תליה, שמעלין אותו עד ראש העץ, ומשם מורידין ומפילין אותו, כדי לעקר אותו משרשו. וכן נתהפך הגורל והמשפט לרעה על זרע צמלק, הכל על-ידי תקון המשפט, שהוא בחינת גורל, ואז נעקרו ונמתו הם על-ידי אותו הגורל דיקא, כי נתקן הגורל שהוא בחינת תקון המשפט. וזו גדלת בר ישראל, שבתקף הצרה שעוברת עליו, אסור לו להתיאש, אלא לברח אליו יתברך, ולהגיע לשער החמשים, ולהפיל באין סוף ברוך הוא. אבל עד שמגיעים לזה, צריכים לבקש רחמים רבים, רחמים מרבים אליו יתברך, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים, פרשה ל', סימן ו'): "יעשו עץ", זה שאמר הכתוב (תהלים ל', ו'): "בערב ילין ככי ולבקר רנה", בערב ילין ככי, זה מרדכי, קשאמרה זרש להמן "יעשו עץ גבה חמשים אמה", ולנו כל ישראל בבכיה ויללה, ולבקר רנה, "ויתלו את המן" (אסתר ז', י), וכתוב (שם ח', טז): "ליהודים היתה אורה ושמחה"; פי על-ידי רבוי תפלה ובקשה שהקדימו עם ישראל והשליכו את חכמתם המדמה, ולא שאלו שום שאלות, ולא הקשו שום קשיות עליו יתברך, אלא התפללו אליו יתברך בתמימות ובפשיטות, על-ידי-זה זכו לתקון המשפט, עד שהגיעו לשער החמשים, ומשם הפילו את המן-צמלק, בן יאכדו כל אויביו השם, והבן למעשה.

פרק ו'

א בלילה ההוא נדדה שנת המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל

גנזי המלך

רלה

גלה לנו נוראות נפלאות (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן סא), אשר ה' יתברך הוא למעלה מן הזמן; כי כל ה'זמן' הוא רק תחת הבריאה, שהוא דבר מצמצם, אבל, כביכול, אצל הקדוש-ברוך-הוא אין שום זמן כלל, וזה הענין הוא באמת דבר נפלא ונעלם מאד, ואי אפשר להבין זאת בשכל אנושי, איך שבאמת אין שום זמן כלל. ודיקא על-ידי הפעת הנה, אשר אין שום זמן כלל, יגאל משיח את כל עם ישראל, כי הוא יאיר בכלם את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב כזה, עד שיתבטל כל הזמן לגמרי, שזה סוד שנאמר אצלו (תהלים ב, ז): "בני אתה אני היום ילדתיך"; והדבר תמוה ונפלא מאד, איך יכול להיות שהוא עכשו נולד, אלא מחמת גודל עצם שכלו של משיח, לפי גדל מדרגתו שיאחז בזה, ומחמת הפלגת עצם מעלת שכלו, שיגדל אז מאד מאד, על-פנ יהיה כל הזמן שעבר עליו מיום בריאת העולם עד אותו יום, פלו אין נאפס ממש, ויהיה ממש כאילו נולד היום, כי יתבטל כל הזמן בשכלו, שיהיה גדול מאד מאד. וזה היה הנס על-ידי מרדכי, שגם הוא זכה להפיל באין סוף ברוך הוא, כי היה אז בטול הזמנים, כי המן שמח כשנפל לו הגורל באדר, מחמת שאז מת משה, וחשב שעכשו יוכל להתגבר על עם ישראל, כמובא (אסתר וכה, פרשה יז, סימן ג), כי משה היה למעלה מהזמן, ולכן יכול היה להוריד לנו את התורה, שהיא מקשרת בין הזמן והמקום אל למעלה מן הזמן והמקום, והמן חשב, מאחר שנסתלק משה באדר, אז אין כבר מי שיקשר את עם ישראל אל למעלה מן הזמן, אבל לא ידע שמרדכי הצדיק היה גדול מאד, עד שגם הוא היה יכול להגביה את נשמות ישראל אל למעלה מהזמן, כי גם הוא היה בבחינת משיח, כמאמרם ז"ל (בראשית וכה, פרשה ל', סימן ח'): מרדכי היה מתקן לגאולה; וכן אמרו חכמינו הקדושים (אסתר וכה, פרשה ו', סימן ב'): מרדכי שקול בדורו כמשה בדורו; ולכן גם הוא הגביה את עם ישראל אל למעלה מהזמן. וזה "בלילה ההוא נודדה שנת המלך", כי השנה היא תחת הזמן. ולכן מובא בספרים, שהנעור בלילה נצל מפרת, כי עקר הזמן הוא בחינת שנה, ששם הוא סטרא דמותא, ועל-פנ כשנעור בלילה ומנדד שינה מעיניו, והוא עוסק בתורה ובכבודת ה' יתברך, על-ידי-זה מבטל הזמן שהוא שנה, ומקשר הזמן אל למעלה מן הזמן, שהם שלמות הפעת הקדשה (עין לקוטי הלכות, מילה, הלכה ד', אות ח'); ולכן היה הנס על-ידי גודד שנה דיקא, כי רצה המן להפיל את עם ישראל לבחינת עבדות,

וַיִּמְצָא כְּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מֶרְדֵּכַי עַל־בְּגַתְנָא וְתַרְשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמַרֵי הַסֹּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לְשַׁלַּח יָד בַּמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ:

גנזי המלך

שהוא תחת הזמן (שם אות יד); כמו שאמרו חכמינו הקדושים (קדושין מט:):
עשרה קבין שנה ירדו לעולם, תשעה נטלו עבדים; ועכשו הכניס מרדכי
לעם ישראל את הדעת הזו, לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא,
ולא לפחד מהמן הרשע, שכל פתו הוא בחינת עבדות תחת הזמן, והאיר
בכלם את הארת למעלה מהזמן, ועל-כן היה הגם על-ידי נרוד השנה ביקא,
כמו שכתוב: "בלילה ההוא נרדה שנת המלך", הינו בחינת בטול הזמן. כי
עקר הזמן הוא בבחינת שנה (שם אות כב); וזה שאמרו חכמינו הקדושים
(מגלה טו:): "בלילה ההוא נרדה שנת המלך", אמר רבי תנחום נרדה שנת
מלכו של עולם, ורבינו אמרי נרדו עליונים, נרדו תחתונים. רבא אמר: שנת
המלך אחשורוש ממש, הינו שפרדכי המשיך את הארת למעלה מהזמן,
ועל-ידי-זה נרדו עליונים ונרדו תחתונים, כי מחמת רב גלוי האין סוף ברוך
הוא, בטול הזמנים, על-ידי-זה נרדה גם שנת המלך אחשורוש, ודיקא
על-ידי-זה היה הגם, כי הכל בא רק מחמת בטול הזמנים, שנעשה על-ידי
בטול אל האין סוף ברוך הוא, שהאיר מרדכי הצדיק בעם ישראל. וזה
שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר נבה, פרשה י', סימן א'): "בלילה ההוא נרדה
שנת המלך", נרדו שמים כסאו של מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא,
שראה את ישראל בצרה, וכי יש שנה לפני המקום והלא כבר נאמר (תהלים
קכא, ד): "הנה לא יגום ולא יישן שומר ישראל"? אלא בזמן שישאל שריוון
בצער, ואמות העולם בשלחה, לכה נאמר (תהלים מד, כד): "עודה למה תישן
ה'", כי הטבע הוא בחינת שנה למטה מהזמן, והמשכת ההשגחה הוא גלוי
אלקות בטול הזמן, והבן למעשה.

ב וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מרדכי
הוא הצדיק המזכר דבורי אמונה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקיטת-מוהר"ן,

ג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִה־נַּעֲשֶׂה יָקָר וַגְּדוּלָה לְמַרְדֳּכָי
עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁרָתָיו לֹא־נַעֲשֶׂה עִמּוֹ
דָּבָר:

גנני המלך

חלק א', סימן יז), והדבורים הולכים מסוף העולם ועד סופו, עד שמגיעים אל הכי רחוקים, ומקרבים אותם אליו. והנה בגתן ותרש, היו שתי קלפות, דבר ונוקבא דקלפה, שהעבדים מרדכי, כי הרי הם קטרגו על אסתר שהיא מלכות, במאמרם ז"ל (מגלה יג.): בגתן ותרש שני טרסיים הוו, והיו מספרין בלשון טורסי, ואומרים: "מיום שבאת זו לא ראינו שנה בעינינו, בא ונטיל ארס בפסל כדי שימות", כי לא יכלו לראות בגדלטה של אסתר שהיא מלכות דקדשה, כי הטמאה לא יכולה לסבל את הקדשה. ובכל זה ידוע, שהאור והחשך אינם מתחברים יחד, הינו הטמאה והטהרה אינם עולים בקנה אחד, ולכן כשבר ישראל מדבר דבורי אמונה וגלוי אלקות, אזי מעט מהאור דוחה הרבה מהחשך, ומפל שפן פשהצדיק בחינת מרדכי, מדבר דברי אמונה, על־ידי־זה הוא מפיל את הקליפות לעמקא דתהומא רבא, עד שנעשים כלא ממש. וזה "וימצא כתוב, אשר הגיד מרדכי", שהוא הצדיק, שדבר דבורי אמונה, על־ידי־זה הכניע את שתי הקלפות "בגתנא ותרש", שהם רצו להתאחו במלכות דקדשה. ולכן כל בר ישראל כשרואה שבוערות בו הקלפות של גאוף, וכפרות ואפיקורסות, ואי אפשר להכניעם, אלא על־ידי רבוי דבורים, שינדבר דבורי אמונה, שדיקא על־ידי־זה יכניע את הטמאה, ותהיה להם מפלה גדולה, ויפלו נפילה אחר נפילה, עד שיהיו כלא, והבן למעשה.

ג ויאמר המלך מה נעשה יקר וגדלה למרדכי על זה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מדת הקנאה היא המדה הכי גרועה, וכל הצרות שהאדם סובל, וכל המחלקת שרק קורית בעולם — ברוכה בקנאה, שאחד מקנא בגדלת זולתו, ועל־ידי־זה הוא רוצה לחלק עליו, והוא רודפו עד חרמה, ובכל מקום שרק תראה מחלקת, תכף ומיד תבדק ותראה שיש שם קנאה, וחכמינו

הקדושים אמרו (שבת קנכ:): כל מי שיש לו קנאה בלבו – עצמותיו מרקיבין; וזה עוד בחיים חיותו של האדם, רואים שהקנאה אוכלת אותו, עד שלא יכול לסבל בגדלת חברו, ומזה בא שהוא שונא אותו, ואחר-כך הוא מתיר את דמו. והנה מרדכי הכניע את הקליפות בגתן ותרש, שהם דכר ונוקבא דקלפה, כי בזה שגלה את מזימתם הרעה, שהם רוצים להעלים ולהסתיר ולהעביר את המלך מן העולם, על זה רצה המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא לשלם לו שכר, ושאל את המלאכים: איזה שכר מגיע למרדכי? ויאמרו נערי המלך משרתיו לא נעשה עמו דבר: "אשר זו קנאת המלאכים, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן א'): בשכר ישראל זוכה להיות דבוק בתי החיים בו יתברך, ומגלה ומפרסם לכלם את אמתת מציאותו יתברך, אז מתקנאים בו המלאכים, שיש לו ממשלה עליהם, כי הוא נעשה יותר גדול מהם, עד שאמרו חכמינו הקדושים (דברים רבה, פרשה א', סימן יב): אמר רבי אבא, לעתיד לבא עתידה מחיצתן של צדיקים להיות לפנים ממלאכי השרת, והם שואלים להם, מה תלכות חדש הקדוש-ברוך-הוא היום? אמר רבי לוי בר חנינא: ואל תתמה, אף בעולם הזה היתה מחיצתן לפנים ממלאכי השרת", כי כל מי שזוכה להכנס יותר ברוחניות, ומשיג את האור אין סוף ברוך הוא, על-ידי-זה מתגברת עליו הקנאה. ולכן אנחנו מוצאים, שבגדולי מבחרי הצדיקים קנאו מאד, ורדפו אותם עד חרמה, והפל רק מחמת קנאה שהיתה כלפיהם. ובאמת המלך מלכו של עולם, שואל את המלאכים: "מה נעשה יק"ר וגדל"ה", שעולה שס"ד כמספר השטן, כי מרדכי נקרא איש יהודי, על שם שכופר בעבודה זרה, והוא עוקר את הכפירות והאפיקורסות מן העולם, כי זו עבודתו של הצדיק – לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך לכל העולם כולו. וכשהמלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא מתנעץ עם המלאכים, שזה "נערי המלך משרתיו", בדת מה לעשות עם הצדיק המגלה את האמונה, ומכלה את הקלפות והסטרך אחרא הבאה מהשט"ן, אזי אומרים "לא נעשה דבר", כי מרב קנאה לא יכולים לסבל ביקר וגדלה של הצדיק. ולכן בכל מקום שיש מריבות ומחלוקת על הצדיק, הכל בא רק מחמת קנאה.

על-כן ראה להתחזק, אהובי, בני! ואל תסתפל על שום בריה שבועולם,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בַחֲצַר וְהֵמֶן בָּא לַחֲצַר בֵּית־
הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לְתִלּוֹת אֶת־מַרְדֵּכַי
עַל־הַעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ:

גְּנוֹי הַמֶּלֶךְ

אֵלָּא תִּכְרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִמְשִׁיף לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מִשׁוֹם דְּבַר שְׁבַע־עוֹלָם, יִהְיֶה אִיף שִׁיְהִיָּה וַיִּהְיֶה מִה
שִׁיְהִיָּה. וְעֲלִיף לְדַעַת, שְׁכַל מַה שְׁנֹגְזוֹר לְמַעְלָה — זֶה מַה שִׁיְהִיָּה, וְלֹא תוֹעִיל
שׁוֹם הַשְׁתַּדְּלוֹת שֶׁל בֶּשֶׁר וְדָם. וְתֵאֱמִין, אֱהוּבִי, בְּנִי! שְׁגַם הַהִשְׁתַּדְּלוֹת
שְׂאֲחָרִים עוֹשִׂים בְּשִׁבְלֶךָ, זֶה גַם־כֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְלִכֵּן אַתָּה צְרִיף לְהִיּוֹת
רַק בְּטֹל וּמִבְטָל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְרִצּוֹת רִצּוֹן אַחֵר רַק רִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁנֵה
בְּטוֹל הַיִּשׁוֹת לְגַמְרִי, שְׂאִין אָדָם רוֹצֵה כְּלוּם, רַק לְהִמְשִׁיף עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו
וְחַיּוֹת וּדְבָקוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאֹז דִּיקָא עַל־יְדִיָּזָה לְכַסּוֹף יַפֵּל הֶמֶן,
שְׁהֵם כָּלֵל הַשׁוֹנְאִים שְׁלֶךָ, הֵם יִתְלוּ בַתְּלִיָּה שֶׁהֵכִינוּ לָךְ, וְאַתָּה תִּצָּא בְּשָׁלוֹם.
וְזָכַר כָּלֵל זֶה, כִּי כָּל מִי שְׁנֹכְנֵס בְּעִבּוּדַת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְרוֹצֵה לְגִלוֹת
וּלְפָרְסָם אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, בַּתְּחִלָּה מִקְנָאִים בּוֹ וּמִקְטָרְגִים עָלָיו,
וּמִסִּיתִים וּמְדִיחִים אוֹתוֹ, וְאִין לָךְ מַה לְהִתְפַּעֵל מֵהֵם כָּלֵל, רַק רְאֵה לְבָרַח
אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּבִטּוֹל כָּל עַצְמִיּוּתְךָ, וְאֹז תִּרְאֶה אִיף שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא
בְּעַצְמוֹ יִגַּן עָלֶיךָ וַיִּשְׁמַר אוֹתְךָ, וְתִתְבָּרַךְ בְּאֵלֶיךָ הַבְּרָכוֹת, בְּסוּד (דְּבָרִים א, יא):
"הַגּוֹיִ"ה אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עָלֵיכֶם כְּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים, וַיְבָרֶךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר לְכֶם", וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בַחֲצַר: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מִדַּת הַדִּין
מִתְנַבְּרַת וּמִתְפַּשְׁטַת מֵאֵד עַל כָּל אַחַד וְאֶחָד, וְזֶה הֶמֶן עַמְלָק, שֶׁהוּא
הַמְקַרֵּר אֶת הָאָדָם, וְאַחֲר־כֵּן מִכְשִׁילוֹ בַּפְּגָם הַבְּרִית, וְאַחֲר־כֵּן עוֹלָה לְמַעְלָה
וּמִקְטָרְג, כְּמֵאֱמָרָם ו'ל (בְּבֵא בַתְּרֵא טו): הוּא שְׁטֵן הוּא יִצֵּר הַרְע הוּא מְלֹאָף
הַמְּנוֹת, קָדָם הוּא מִסִּית אֶת הָאָדָם לַחֲטָא, וְאַחֲר־כֵּן הוֹרֵג אוֹתוֹ, וְאַחֲר־כֵּן
מִקְטָרְג עָלָיו, וְזֶה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ", מִלְּכוֹ שֶׁל עוֹלָם, "מִי בַחֲצַר", מִי בָּא
לְקַטְרֵג עַל בְּנִי, "וְהֵמֶן בָּא לַחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה", כִּי לֹא נוֹתְנִים רְשׁוֹת

וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הֲנֵה הַמֶּן עֹמֵד בַּחֲצַר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא:

גנזי המלך

למקטרגים להפגס, אלא עד החצר הראשונה, ואם בר ישראל בא אליו יתברך בלב גשפר ונדפא, ומבטל את כל גשותו לגמרי, ובוכה ומבכה שמים וארץ, וחוזר בתשובה שלמה, ומתנדב על עוונותיו, על-ידי-זה הוא יכול להפגס גם בחצר הפנימית, ששמה המקטרגים אינם יכולים להפגס, והקדוש-ברוך-הוא מוחל לו על כל עוונותיו. וכמוכא (וזה פנחס ולא): מאן דמפרש חוביה בי דינא בדלין מגיה בגין דבר נש קריב לגרמיה, ולא אתרין על פומיה ותו לא שביק למקטרגא לאולפא עליה חוכא מומא דבר נש יקדים ויימא ולא יהיב דוכתא לאחרא למימר, פדין קרשא בריף הוא מחיל ליה, הנא הוא דכתיב (משלי כח, יג): "ומודה ועזב ירחם". ולכן הזהירנו רבנו ז"ל מאד על ענין תפלה והתבודדות, שאדם יתבודד תמיד אליו ויתברך, ויתודה על חטאיו, ועל-ידי-זה הוא נכנס בחצר המלך הפנימית, ששם המקטרגים לא יכולים להפגס, לא כן המקטרגים נכנסו אל חצר המלך החיצונה, "לאמר למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו"; ודרשו חכמינו הקדושים (אסתר ב, פ"ג, ס"ג ב), תנא: לו הכין, ועליו נאמר (תהלים ז, יא): "ולו הכין פלי מות חציו לדולקים יפעל בור פנה ויתפרהו ויפל בשחת יפעל", פי מרדכי הוא הצדיק, המעורר את כל בר ישראל להקדים את המקטרגים, ולבוא לפני מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, בחצר בית המלך הפנימית ולהתודות, ועל-ידי-זה כשיבואו המקטרגים, הם יפלו גפילה אחר גפילה, ומה שרצו לראות על הצדיק ועל כל בר ישראל — זה יקרה להם, שזה "על העץ אשר הכין לו". ודבר זה רואים בחוש, שבאלו שמקטרגים על נשמות ישראל, ורוצים להזיק להם, אם רק בורחים אליו ויתברך בלב גשפר ולב נדכה, על-ידי-זה מתהפף הכל על ראשם, והבן למעשה.

ה ויאמרו נערי המלך אליו, הנה המן עומד בחצר: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר בשביל הבחירה והנסיון מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא

גְּנוּי הַמֶּלֶךְ

רמא

צָרִיף, כּבִּיכּוּל, לְשִׁמְעַע לְמִקְטָרְגִים, שֶׁהֵם מִקְטָרְגִים עַל הָאָדָם. וְלִכֵּן בְּשַׁעַה שֶׁהֵם בָּאִים וְאוֹמְרִים: "הִנֵּה הַמֶּן עוֹמֵד בְּחֶצֶר" לְקַטְרֵג עַל גְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יְבוּא", וְהוּא כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטִימוֹהֶרֶץ, חֵלֶק א', סִימָן קטו), כִּי מִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּגִשְׁמִיּוֹת כָּל יָמָיו, וְאַחֲרֵיכֵן גִּתְּלֵהֵב וְרוֹצֵה לִילֵף בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. אֲזִי מֵדַת הַדִּין מִקְטָרְגַת עָלָיו, וְאֵינוֹ מְנִיחַ אוֹתוֹ לִילֵף בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּמְזַמֵּן לוֹ מְנִיעָה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ חִפְץ חֶסֶד הוּא, וּמִסְתִּיר אֶת עֲצָמוֹ כּבִּיכּוּל, בְּהַמְנִיעָה הַזֹּאת. וּמִי שֶׁהוּא בֵּר דַּעַת, הוּא מִסְתַּכֵּל בְּהַמְנִיעָה, וּמוֹצֵא שֵׁם אֶת הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ דְּאִיתָא בִּירוּשְׁלָמִי (תַּעֲנִית ג.): אִם יֹאמֶר לֵךְ אָדָם הֵיכָן אֶלְקִיךָ, תֹּאמֶר לוֹ כִּכְרֵךְ גְּדוֹל שְׁבָאָרְם, שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָּה כ"א, י"א) "אֵלֵי קְרָא מִשְׁעִיר"; וּמִי שֶׁאֵינוֹ בֵּר דַּעַת, כְּשֶׁרוֹאֶה הַמְנִיעָה, חוֹזֵר תִּכְף לְאַחֲרָיו. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת, הוּא יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן, הַהִכָּרַח שֶׁהָיָה לְאָדָם מְנִיעוֹת לְחֹזֵר בְּחִשּׁוֹבָה, וּבִפְרָט מִי שֶׁהִרְבֵּה לְחַטָּא, בְּוַדַּאי יִגְסֹף אוֹתוֹ לְרְאוּת אֵל מִי יִפְנֶה בְּעַת צָרָה וְאִיךָ יִתְחַזֵּק, כִּי אִם לֹא תִהְיֶה בְּחִירָה לְאָדָם, הוּא בְּגִדְר מְלֶאךָ, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּשִׁבִיל בְּעָלֵי בְחִירָה.

וּבְבִאֲמַת צָרִיף שְׁתַּדַּע, מַה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ מִסְתִּיר אֶת עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ הַמְנִיעָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אוֹהֵב מִשְׁפָּט, אֵף מֵאַחַר שֶׁבְּבִאֲמַת הוּא יִתְבָּרֵךְ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתָהּ הַאֲהָבָה שְׁאוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, הִיא גְדוֹלָה יוֹתֵר מֵהַאֲהָבָה שֶׁל הַמִּשְׁפָּט, מַה עוֹשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי הוּא מְכַרַח, כּבִּיכּוּל, לְהַסְפִּים עַל הַמְנִיעוֹת, לְמַנְעוֹ מִן הָאֲמַת, מִחַמַּת הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁעָלָיו, כִּי הוּא אוֹהֵב מִשְׁפָּט, אֲבָל אֶף-עַל-פִּי-כֵן בְּאֲמַת לְאֲמַתוֹ, רְצוֹנוֹ וְחִפְצוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁאֶף-עַל-פִּי-כֵן יִתְקַרֵּב הָאָדָם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי הוּא אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִהַמִּשְׁפָּט. עַל כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נוֹתֵן רְשׁוּת לְהַזְמִין לוֹ מְנִיעוֹת, אֲבָל הוּא יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ מִסְתִּיר אֶת עֲצָמוֹ, כּבִּיכּוּל, בְּתוֹךְ הַמְנִיעוֹת. וּמִי שֶׁהוּא בֵּר דַּעַת, יְכוּל לְמַצֵּא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּתוֹךְ הַמְנִיעוֹת בְּעֲצָמָן. כִּי בְּאֲמַת אֵין שׁוּם מְנִיעָה בְּעוֹלָם כָּלֵל, כִּי בְּתַקְף הַמְנִיעוֹת בְּעֲצָמָן נִסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי הַמְנִיעוֹת בְּעֲצָמָן דִּיקָא יְכוּלִין לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי שֵׁם נִסְתָּר הוּא יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה "וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו", שֶׁהֵם שְׁלִיחֵי מֵדַת הַדִּין, "הִנֵּה הַמֶּן עוֹמֵד בְּחֶצֶר", לְקַטְרֵג עַל גְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יְבוּא",

וַיְבוֹא הַמֶּן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת בְּאִישׁ
 אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ וַיֹּאמֶר הַמֶּן בְּלִבּוֹ לְמִי
 יִחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יָקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי:

גנזי המלך

שֶׁבְכִיכּוֹל, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְסַכֵּם עִם מַדַּת הַדִּין וְהַמְשַׁפֵּט, לִמְנַע וּלְעַכֵּב
 אֶת הָאָדָם מִלְחַזֵּר בַּתְּשׁוּבָה, אֲבָל בְּאֵמֶת גַּם בַּתּוֹךְ הַמְּנִיעָה וְהַעֲכוּכִים, שֶׁם
 אֲלוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם מְסַתֵּר, וְכִר דַּעַת אֲמִתִּי אֵינוֹ בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהֵבֵן
 לְמַעֲשֵׂה.

וַיְבוֹא הַמֶּן, וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ, מַה לַּעֲשׂוֹת בְּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ:
 צְרִיךְ שֶׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מַדַּת הַגְּאוּת וְהַיִּשׁוּת הוֹרֶסֶת אֶת הָאָדָם
 לְגַמְרִי, וְכָל הַצְּרוֹת שֶׁרַק עוֹבְרִים עַל בְּנֵי-אָדָם, זֶה רַק מִחֲמַת מַדַּת הַגְּאוּת
 שֶׁנִּטְבָּעָה בּוֹ, וְזֶה מַה שֶׁהוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרִי. וְרוֹאִים בְּנֵי-אָדָם, שֶׁבְּאֵמֶת יְכוּלִים
 לְזַכּוֹת לְדַבְּרִים גְּדוּלִים מְאֹד, אֲף מַדַּת הַיִּשׁוּת וְהַגְּאוּת וְהַפְּנִיּוֹת שֵׁשׁ בָּהֶם,
 זֶה מַה שֶׁמְפִילֵם לְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, כִּי הַיִּשׁוּת וְהַגְּאוּת זֶה אֲשֶׁר בּוֹנֵה
 מִחֲצָה בֵּינוֹ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי אָדָם צְרִיךְ לְבוֹא לְבִטּוּל כְּזֶה, שִׁיְהִיָּה מְבֹטֵל
 בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרִי, עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם רְצוֹן אַחֵר מִבְּלַעֲרֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ,
 וְאֵז יִהְיֶה דְבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בְּרַגַע שֶׁהוּא רוֹצֵה אֵיזָה רְצוֹן אַחֵר,
 עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל בְּנִפְּלִיָּה אַחֵר גְּפִילָה, וְזֶה "וַיְבוֹא הַמֶּן", שֶׁהוּא הַבַּעַל גְּאוּת,
 כְּמוֹכָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹתֵרִין, חֵלֶק א', סִימָן י'), וְהוּא חוֹשֵׁב, שֶׁעַל-יְדֵי
 שֶׁתַּעֲנֶה עַל-יְדֵי-זֶה כְּכֹר בָּא לְאִיזוֹ דְרַגְּמָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ, שֶׁזֶה שֶׁק מְלֵא חוֹרִים
 (שֵׁם, סִימָן יז), "וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ", מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כַּדַּת
 "מַה לַּעֲשׂוֹת בְּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ", כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לֹא יִמְנַע
 אֶת הַטּוֹב מִהַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי, וְרוֹצֵה לְנִשְׂא וּלְהַגְבִּיָּה אֶת כָּל מִי שֶׁמוֹסֵר נַפְשׁוֹ
 בְּעַבְדוֹ, "וַיֹּאמֶר הַמֶּן בְּלִבּוֹ, לְמִי יִחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יָקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי", וּבְזֶה
 גִּלְפָד, כִּי בַר יִשְׂרָאֵל אֲמִתִּי, אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכָּא, וְהוּא בְּטֵל וּמְבֹטֵל
 בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, הוּא מְחֻזַּק אֶת עַצְמוֹ לְלֹא כְלוּם, וְאִפְלוֹ שֶׁהַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת לוֹ יָקָר וּגְדֻלָּה, הוּא בּוֹרֵחַ מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב אֲצֵל

וַיֹּאמֶר הֵמֶן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ:

גנזי המלך

משה רבנו, שאמר הקדוש-ברוך-הוא (שמות ד, יג): "שלח נא ביד תשלח", פי מי שהוא בטל ומבטל בעיני עצמו, אפלו שיכריזו בשמים לתח לו יקר וגדלה, הוא אינו רוצה, כי מרגיש את עצמו הכי ררוד ושפל, לא-כן המן, שהוא הבעל גאון, אומר בלבו "למי יחפץ המלך לעשות יקר וגדלה יותר ממני". ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): התחיל מתנאה — למי יחפץ המלך? ! מי גדול ממני? ! מי מכבד ממני? ! כל מה שאני שואל — לעצמי אני שואל. אמר לו: "אדני המלך, איש אשר המלך חפץ ביקרו, יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך", ביום שמלך, "וסוס אשר רכב עליו המלך" ביום שמלך, וכתר מלכות שנמן בראשו ביום שמלך וכו', וזה היה תחלת מפלתו.

ולכן ראה, אהובי, בני! להיות בטל ומבטל אליו יתברך, ולא תרצה שום רצון אחר מבצערי רצונו יתברך, ותמיד תבכה לפניו יתברך, שיעזר לך לעקר מעצמך את הישות והגאות שנקנסו בלבך מחמת העוונות, פי הישות והגאות באות לאדם רק מחמת העוונות, פי מי שאזכה להיות בטל ומבטל אליו יתברך, הוא תמיד בוכה ומבכה שמים וארץ, שירחם עליו הקדוש-ברוך-הוא, שלא ידחה משני העולמות, ואפלו שמבטיחים לו כל חללי דעלמא, וכל יקר שבעולם — אינו חפץ בזה, פי בורח מהפכוד והפרסום. ולכן ראה מה לפניך, ותבוא בכל יום אליו יתברך בלב נשבר ונרפא, ועל-ידי-זה יאיר עליך אורו יתברך בהארה נוראה ונפלאה מאד, והבן למעשה.

ז ויאמר המן אל המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר האדם צריך לבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, וככל שמבטל את עצמו אל עצמותו יתברך, על-ידי-זה נשפע עליו אור וזיו וחיית ודבקות הבורא יתברך שמו, עד שגם הסטרא אחרא, שהוא המן, צריכים להפך בזכותו אל המלך, וכמו שאמר

החכם מפל אדם (משלי טו, ז): "בכחות הונ"ה דרכי איש גם איביו ישלים אתו". ואמרו בזהר (תולדות קמד): תא חזי כמה אית ליה לבר נש לאתתקנא שבילוי ביה בקדשא בריך הוא, בגין למעבד פקודי דאורייתא, דהא אוקמוה דנדאי תרי מלאכין שליחן אית לבר נש מלעילא לאנדונגא בהדיה. חד לימינא וחד לשמאלא, ואינון סהדין ביה בבר נש בכל מה דאיהו עביד אינון משתכחי תמן. וקרנין לון יצר טוב ויצר רע. אחי בר נש לאתדכאה ולאשתדלא בפקודי דאורייתא, והוא יצר טוב דאנדוג ביה, פכר איהו אתתקף על ההוא יצר הרע ואשתלים בהדיה, ואתהפף ליה לעבדא. וכד בר נש אזיל לאסתאבא ההוא יצר הרע אתתקף ואתגבר על ההוא יצר טוב והא אוקמינא, ודאי כד ההוא בר נש אחי לאתדכאה. כמה תקיפו אתתקף בר נש כד אתגברא ההוא יצר טוב, כדין אויביו ישלים אתו, דההוא יצר הרע אתכפיא קמיה דיצר טוב, ועל דא אמר שלמה (משלי יב, ט): "טוב נקלה ועבד לו"; מאי "ועבד לו"? דא יצר הרע. וכדין כד אזיל בר נש בפקודי דאורייתא כדין "גם אויביו ישלים אתו", דא יצר הרע ודאחא מסטרוי, תא חזי בגין דיעקב אבטח ביה בהקדוש-ברוך-הוא, וכל ארחוי הווי לשמיה, על דא "אויביו ישלים אתו. ודא סמאל חילא ותוקפא דעשו דאשלים עמיה דיעקב, ובגין דאשלים עמיה דיעקב ואורי ליה על אינון ברכאן, כדין אשלים עמיה עשו. וזה "ויאמר ה' אל המלך", שגם הסטרא אתרא שהוא היצר הרע מסטרא דעשו, אומר למלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "איש אשר המלך חפץ ביקרו", מגיע לו שכר, כי ברגע שהאדם מבטל את עצמו לגמרי לאין סוף ברוך הוא, ההכרח להסטרא אתרא להתבטל, כי בשעה שהאדם מבטל את עצמו מכל וכל אל עצם עצמיות אלקוחו יתברך, על-ידי זה היצר הרע שהוא הסמ"ך-מ"ם, שרו של עשו מתבטל, והוא מקבל את הברכות.

ועתה בוא וראה נפלאות תורתנו הקדושה, אשר (בראשית כו, כו): "ויאמר אליו יצחק אבינו, גש"ה ג"א ושק"ה ל"י בני, עולה בדיוק כמספר "איש אשר המלך חפץ ביקרו", כי ניקא אז רצה יצחק לברך את יעקב, כדין אתבטל ואתכפיא סטרא דעשו, דהוא סמ"ך-מ"ם, המך עמלק, ויעקב יוצא מברך, וכך תהיה הגאולה, שסמ"ך-מ"ם, שרו של עשו,

ח יָבִיאוּ לְבוֹשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבִשְׁבוּ הַמֶּלֶךְ וְסוּס
אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וְאֲשֶׁר נָתַן כֶּתֶר מַלְכוּת
בְּרֵאשׁוֹ:

גנזי המלך

שְׁמֹנֶה יָצָא עִמָּלֶק, שְׁמֹנֶה יָצָא הָמֶן, יִצְטָרְכוּ לְהִתְבַּטֵּל לְגַמְרִי, וְזֶה אֲשֶׁר
(משלי ו, יא): "וּבָא כְּמֹהֲלֵךְ רֹאשׁוֹ וּמַחְסֹךְ כַּאֲשֶׁר מִגִּזְיוֹן", עוֹלָה בְּדִיוֹק
כְּמִסְפָּר "אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ", אֲתֵנּוּ דָדִין כְּאֲתֵנּוּ דָדִין, מִכֹּהֵן
מִמֶּשֶׁ. וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מדרש משלי, פָּרָק ו, סִימָן י'): "וּבָא כְּמֹהֲלֵךְ
רֹאשׁוֹ", זֶה מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ, שְׁעֵתִיד לָבֵא בְּרֵאשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁנֹאמֵר (מִיכָה ב,
ג): "וַיַּעֲבֹר מִלְּכָם לִפְנֵיהֶם וְהָיָה בְּרֵאשִׁים", כִּי דִיקָא כְּשִׁמְתַּבְּטְלִים לְגַמְרִי אֶל
הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, אִזּוּ כָּלָם גַּעֲשִׁים כְּלָא, וְנִתְבַּטְּלִים לְגַמְרִי, וְנִגְאָל מִכָּל
צְרוּתָיו, וְכִמּוּ שֶׁהוּא בְּפָרְטִיּוֹת, כֵּן יִהְיֶה בְּכֻלְיֹת, וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

ח יָבִיאוּ לְבוֹשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבִשְׁבוּ הַמֶּלֶךְ: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, כְּנִי! אֲשֶׁר
אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (פָּרָקֵי דְרַבִּי אֶלְעָזָר, פָּרָק מו): אָמַר הָמֶן, אֲדַבֵּר דְּבָרִים
שְׂאֵהִיָּה מֶלֶךְ כְּמֹהוּ. אָמַר לוֹ: אִם רָצִיתָ לַעֲשׂוֹת יָקָר לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
בִּיקָרוֹ, יָבִיאוּ לְבוֹשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבִשְׁבוּ הַמֶּלֶךְ בְּיוֹם שְׁהַמְלִיכֶה, וְסוּס
שְׂרַכְבְּתָּ בּוֹ בְּיוֹם שְׁמַלְכְתָּ, וְאֵת הַכֶּתֶר שֶׁנָּתַן בְּרֵאשִׁים בְּיוֹם שְׁמַלְכְתָּ. וְכַעַס
הַמֶּלֶךְ עַל הַכֶּתֶר הַרְבֵּה מְאֹד, אָמַר הַמֶּלֶךְ: הֲרִשַׁע הַזֶּה לֹא דִיּוֹ שְׂאָמַר אֵלַי
עַל הַמְּלָבוֹשׁ וְעַל הַסּוּס, אֶלָּא אֶף עַל הַכֶּתֶר שְׁבְּרֵאשִׁי, אִם כֵּן מָה הַגִּיחַ לִי?!
וְאָמַר רַבֵּנוּ ו'ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן י'), שֶׁהָמֶן הוּא הַבַּעַל גְּאֹנָה
שְׁמַחֲפֵשׁ כְּבוֹד. כִּי יֵשׁ בַּעֲלֵי גְאֹנָה שְׂאִינִים רוֹצִים לְבוֹא אֶל הַצַּדִּיק וְלִהְתְּבַטֵּל
אֵלָיו, וְלִכֵּן הֵם מַחְזִיקִים אֶת עַצְמָם לִישׁוֹת בְּפָנָיו עַצְמָם, וְלִכְסוּף הֵם נִתְלִים,
כִּי אִין עוֹד דְּבָר שְׁמִרְחַק אֶת הָאָדָם מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּמוּ מִדַּת הַגְּאֹנָה
וְהִישׁוּת, וְלִהְפֹּף — כְּכֹל שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרִי אֶל הָאִין סוּף בְּרוּךְ
הוּא, וְאִינוּ רוֹצֵה שׁוּם דְּבָר, רַק לְהַפְלִל בְּאִמְתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִינוּ חָפֵץ
שׁוּם דְּבָר, אִזּוּ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְגַבִּיהוּ וּמַעֲלֵהוּ, לֹא-כֵן אִם הָאָדָם רָץ אַחַר
הַכְּבוֹד, וְתוֹבֵעַ אֶת הַכְּבוֹד בְּפִיו, הַכְּבוֹד מְתַרְחַק מִמֶּנּוּ, כְּמֵאמָרָם ו'ל (תְּנַחְוּמָא

וַנִּתּוֹן הַלְבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ׃
 הַפְּרָתָמִים וְהַלְבָּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
 בִּיקְרוֹ וְהִרְכִּיבֵהוּ עַל־הַסּוּס בְּרִחוּב הָעִיר וְקָרְאוּ
 לִפְנֵיו כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ׃

גנזי המלך

על הפסוק (משלי כט, כג): "גאות אדם תשפילנו ושפל רוח יתמוך כבוד", כל מי שרוצה אחר שנהיה, השנהיה בורחת ממנו, וכל מי שבורח משנהיה, השנהיה רודפת אתריו, וזו קלפת המן-עמלק, שרצה רק כבוד וישות, שם וכסף, ולבסוף נתלה על העץ. ודיקא על-ידי שאמר: "ואשר נתן פת מלכות בראשו", בזה החליט המלך לתלותו על העץ. וזה מוסר השפל לכל בר ישראל, ברגע שרצה ישות וכבוד, שם וכסף, זה מה שמשפיל אותו, ומורידו עד השאול. ולכן הצדיקים האמתיים, הדבקים באין סוף ברוך הוא, אינם רוצים שום דבר, רק להלל בעצם עצמיות אלקותו יתברך, והקדוש-ברוך-הוא בעצמו מפרסמו. וכמאמרם ו"ל (שמות רבה, פרשה ח', סימן ב'): 'אם יושב אדם בנות ועוסק בתורה, אני מראהו לבריות'. ודבר זה הנה בכל הדורות אצל הצדיקים האמתיים, שהתחבאו בסתר צל כנפיו יתברך, ולא רצו שום דבר, רק לעשות את רצונו יתברך, אז הקדוש-ברוך-הוא גלה אותם, ופרסמם בכל העולם כלו, והבן למעשה.

ט ונתון הלבוש והסוס על-יד איש משרי המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר בזה העולם האדם צריך לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, וכל מחשבתו צריכה להיות דבוקה בעצם עצמיות אלקותו יתברך, ויבוא אל הבטול השלם, ואז מלביש את עצמו בלבושין נהורין, שגם גופו הגשמי מאיר לו את האור האין סוף ברוך הוא. פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כב), בסוד (איוב יט, כו): "ומבשרי אתזה אלוה", אפלו מבשר הגוף אני זוכה להשיג רוחניות אלקות. וכל זה זוכים דיקא על-ידי שהאדם בטל ומבטל בעיני עצמו לגמרי. וצריך שתדע, אהובי, בני! שאי אפשר לזכות לזה, אלא על-ידי שמבטשין ושוכרין אותו, עד שנעשה

בעיני עצמו כלא ממש, או על-כּל-פּנים כתולעת הרוחשת על הארץ, בטלה ומבטלת לבוראה. וקשהאדם מגיע למצב כזה, ששוכרים אותו מכל הצדדים, ורודפים אותו עד חרמה, ואין לו אל מי לפנות אלא אל האין סוף בעצמו, בו ברגע נכלל בעצם עצמיות אלקותו: תברך, וזה "האיש אשר המלך חפץ ביקרו", כי אצלו תברך מאד מאד חשוב מי שבטל ומבטל בעיני עצמו לגמרי, ואז דיקא מאיר עליו מלך הכבוד בעצמו. שזה סוד שם קדוש ונוףא ככ"ה, שהוא ראשי תבות: כ"ת ר פ"ל ה'פּתרים; כי מי שזוכה להיות בטל ומבטל לגמרי בעיני עצמו, ומשפילין אותו עד עפר בחרופין וגדוּפין, והוא נעשה בטל ומבוטל בעיני עצמו, בו ברגע נעשה פּתר, ככּיכול, לו תברך, כמאמרם ז"ל (רעיא מהימנא צו כט): נשמה יתרה נשמת כל חי, פּתר בראש צדיק דאיהו יום שבת, ובהאי נשמה יתרה תהלל זה דאינון אבא ואמא דעליה אתמר (ישעיה סד, ג) "עין לא ראתה אלהים זולתך", בגין דאיהו מרפכה לעילת העלות דאיהו מכסה ולא שליט עליה עינא. ובגין דא "עין לא ראתה"; ואדם כזה זוכה לשלט על גופו, שהוא הסוס, שזה "והרפיבהו על הסוס ברחוב העיר", כי מי שהוא בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, וגופו הגשמי נעשה כלי ילבוש להנשמה, אזי נשמתו כמו שאחד רוכב על הסוס, וזוכה לראות אלקותו תברך ברחוב העיר בתכלית הגשמיות, אשרי מי שזוכה להגיע אל בטול אמת כזה, שאז הוא מקבל לבוש קדוש מגן-ערן, שזה סוד מלבוש"ש, שעולה חשמ"ל, ונזדבף לגמרי, כי הוא פושט את גופו המצורע, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מהר"ן, חלק ב', סימן פג), ומלביש את עצמו בגוף קדוש מגן-ערן, ודבר זה לא יכולהו הרעיון, איה שאדם גשמי, המנח בטנוף מעשיו, מלבש בחמר עב וגס, יכול לזבף את עצמו, עד שיגיע לכשר קדש, ויזכה להיות כלי לשכינת עזו תברך, שהוא תברך ישרה בו בקביעות. הינו שיהיה מרפכה להשכינה, כמו רוכב על סוס, והולך ברחוב העיר, ומתבונן ברוחניות חיות אלקות המחיה ומנהיג ומקיים את גשמיות העולם הזה, ושומע ברוזין מלמעלה: "ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו", אין עוד תענוג יותר גדול מזה, עד שמגיע למדרגה כזו, שאמרו חכמינו הקדושים, (אבות ד): יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, שעה אחת שהאדם מסתובב בגשמיות העולם הזה, ומתענג בזיו שכינת עזו תברך,

דיקא מתוך החשף והאפלה רואה אור, זה חשוב אצלו יתברך יותר מכל חיי העולם הבא. אשרי מי שמגיע לזה, ואז עולמו יראה בחייו, וכבר נטל ממנו חייו דהאי עלמא לגמרי, ובלבד שיחזיק מעמד. כי מי שמשפילים אותו כל-כף, ושוכרים אותו עד עפר, והוא מרגיש את עצמו כתולעת הרוחשת על הארץ, ואם זה לא מספיק, גם דורכים עליו, עד שנעשה כלא ממש, בו ברגע זוכה להגיע לבטול כזה. שאין לפני מראה עיניו רק אמתת מציאותו יתברך, אשרי הצדיקים הזוכים להגיע לכל זה. ועתה בא וראה נפלאות תורתנו הקדושה, סודות ורמזי רמזים, סתרי נסתרות, אשר "ככ"ה יעשה לאי"ש אשר המלך חפ"ץ ביקר"ו", עולה בדיוק כמספר (משלי כו, כו): "כבש"ם ללבוש"ך ומחיר שד"ה עתודי"ם", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (תגינה יג), שזה סוד מעשה מרפכה, 'כבש"ם ללבוש"ך' — דברים שהן כבשנו של עולם יהיו תחת לבוש"ך; כי מבחון לא מכירים כלום אצל הצדיקים האלו. כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן קטז), אשר איש פשר נראה בחוץ כמו אחר, כמו כל אדם, ואדרבה חושבים עליהם, על הכשרים, שהם אנשים פשוטים, אבל מבפנים הם בטלים ומבטלים לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, עד שנעשו מרפכה לשכינת עזו יתברך. ואל כל זה זכו דיקא על-ידי ששפכו את דמם כמים, ומבזים ומתרפים אותם ברבים, ומדברים עליהם כל דבר אסור, וקלים וריקים ופוחזים מתלוצצים מהם ומדברים עליהם, כמו שכתוב (תהלים סט, יג): "ישיחו כי ישבי שער ונגינות שתי שכר", ורק כך הגיע דוד המלך למדרגתו, שממנו יצא הגואל צדק. אשרי מי שמחזיק מעמד, ואינו קורא תגר נגדו יתברך בעת ששופכים את דמו, אלא הוא בורח אז אליו יתברך, אזי דיקא יתגלה אליו מלך הכבוד, ויגלה לו סתרי נסתרות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סה), שבעת הבטול עולה למעלה למעלה, ואחר-כך הוא חוזר עם תורה, ואם זוכה לירד בכל פעם עם תורה, סימן שהיה בטל בבטול גמור, אשרי לו, אבל אל זה צריכים התחזקות עצומה, כי לא כל אחד יכול להחזיק מעמד בעת שבאים עליו בזיונות, חרופין וגדופין, כי רבים וכן שלמים נתרסקו דיקא בעת שסבלו עלבונות, ולכן אשרי מי שמחזיק מעמד, ובורח רק אליו יתברך, והבן למעשה.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵמָּן מִהֵרָה קַח אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־
 הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־כֵן לְמַרְדֳּכָי הַיְהוּדִי
 הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אֶל־תִּפֹּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ:

גַּנְוֵי הַמֶּלֶךְ

י וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵמָּן, מִהֵרָה קַח אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי,
 בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין עוֹד שְׁלֵמוֹת בְּנֵה הָעוֹלָם, כְּמוֹ הַבְּטוּל שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת
 עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְכֻכֵּל שֶׁהָאָדָם מְזוֹכֵף אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר,
 עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּעֵינָי עַצְמוֹ כַּאֲזַן מִמֶּשׁ, עַל־יְדִי־וְהָ הִרְעָ שָׁבוּ וְנַעֲשֶׂה כִּסּא לטוֹב,
 וּמִשְׁמַשׁ אוֹתוֹ. כִּי הַגּוֹף מִשְׁמַשׁ אֶת הַנְּשֻׁמָּה, כְּמוֹ הַנִּרְתִּיק לְסִפּר תּוֹרָה, וְאִם
 בֶּר יִשְׂרָאֵל בָּא בָּלֵב אֲמֵת, לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְבָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, דִּיקָא מִתּוֹךְ מְרִירוֹת
 נִפְשׁוֹ שְׁסוֹבֵל מִרְשָׁעִים אַרְוֵרִים הַרוֹדְפִים אוֹתוֹ, וּמִתְרַפֵּים וּמְגַדְפִים וּמִשְׁפִּילִים
 אוֹתוֹ, וּמוֹצִיאִים דְּבָה עָלָיו, וּמְרַבִּים לְשׁוֹן־הִרְעָ וּשְׁקָרִים עָלָיו, וְהַגִּי אֲנִשֵּׁי
 טַפְשֵׁי, מְאֲמִינִים לְקִלֵי עוֹלָם, וְגַם הֵם מִתְחִילִים לְרַדֵּף אֶת הַצַּדִּיק, הַדְּבוּק בּוֹ
 יִתְבַּרֵךְ, וְעַל־יְדִי־וְהָ לְבוֹ גִּשְׁבֵּר וְנִקְרַע לְאֵלָף שְׁבָרִים וְקָרְעִים, וְנִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי
 בְּעֵינָי עַצְמוֹ, אִזּוֹ דִּיקָא הִרְשָׁעִים, שֶׁהֵם הֵמָּן, צְרִיכִים לְהִתְהַפֵּף וּלְהוֹדוֹת עַל
 צַדִּיקְתָּם, וְנֵה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ", מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא,
 "לְהֵמָּן", שֶׁהֵם הִרְשָׁעִים וְהַשׁוֹנְאִים, מוֹצִיאֵי דְבָה, וְכַמְאֲמָרָם ו"ל (מְגִלָּה יג):
 לִיכָא דִּידַע לִישְׁנָא בִישָׂא כְּהֵמָן, "מִהֵרָה קַח אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס כַּאֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ", הֵינּוּ רִשְׁעֵי מְרָשָׁע אַרְוֵר טָמֵא, אִתְּהָ דִּבַּרְתָּ כֹּל דְּבָר רַע עַל הַצַּדִּיק
 הָאֲמֵת, שֶׁהוּא מְטַעֵה אֶת הַבְּרִיּוֹת, אִדְרַבָּה אִתְּהָ רִשְׁעֵי, "קַח אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת
 הַסּוּס", שְׁנֵה כִּסּא לְנֻשְׁמָה, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם מְרַכְּבָתוֹ שֶׁל מְקוֹם, וְכֵן הֵם
 מְלַבְּשִׁים עִם אֹר הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, "וַעֲשֵׂה כֵן לְמַרְדֳּכָי הַיְהוּדִי הַיּוֹשֵׁב
 בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ". הַהִכָּרַח לְאֵלוֹ הִרְשָׁעִים אִתְּרַכֵּף לְהוֹדוֹת לְכֻלָּם, שְׁמַרְדֳּכָי
 הַיְהוּדִי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֲמֵת, שְׁחוֹזֵר תְּמִיד בְּתֻשׁוּבָה, כִּי הוּא יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר
 הַמֶּלֶךְ, כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמֵתִיִּים תְּמִיד מְדַמִּים בְּעַצְמָם, שְׁעֵדִין לֹא עָשׂוּ כְּלוּם,
 וְהֵם יוֹשְׁכִים בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, כִּי אֵינָם זוֹכִים לְהַפְּנֵם עֲדִין לְפָנָי וּלְפָנִים. "אֵל

י"א וַיִּקַּח הַמֶּן אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיִּלְבַּשׁ אֶת־
מֶרְדֳּכָי וַיִּרְכִּיבֵהוּ בְּרֶחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה
יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ:

גנזי המלך

תפל דבר מפל אשר דברת", כי כל מה שאלו הרשעים רוצים להשפיל את הצדיקים הקדושים הדבוקים באין סוף ברוך הוא, לבסוף הם בעצמם צריכים להודות בהצדיקים, ואלו הם החולקים, הם הרשעים. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים על קרח (מנחומא קרח): שְׁמַעֲי דְהוּוּ קְאָמְרִי: מִשָּׁה אָמַת וְתוֹרְתוֹ אָמַת וְהֵן בְּדַאֲיִן, וְדָבַר זֶה שֶׁיָּךְ בְּכַל דּוֹר וְדוֹר. כִּי דִיקָא אֵלּוּ הָרְשָׁעִים, לְבַסּוּף צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְגַלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת גְּדֻלַּת הַצְּדִיקִים. וְאִם זֶה לֹא הוֹלֵךְ בְּטוֹב, אֲזִי הֵם מִקְבָּלִים אֶת עֲנָשׁ, עַד שֶׁכֵּלֵם מוֹדִים שֶׁקָּבְלוּ אֶת הָעֲנָשׁ רַק עַל־יְדֵי הַצְּדִיקִים; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁנֹּזֵהר בְּכַבוֹד הַצְּדִיקִים, וְאִינוּ מְקַטְרְגִי וּמְדַבֵּר עֲלֵיהֶם, אֲלֵא זוֹכָה לְשִׁמְשׁ אוֹתָם, וְאִז טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְכָא לְנֶצַח, וְאִזֵּי לְרְשָׁעִים הָאֲדוּרִים, הַמְּצִיקִים וּמְצַעְרִים אֶת הַצְּדִיקִים, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה הֵם מְצִיקִים וּמְצַעְרִים אֶת הַשְּׂכִינָה, וְאִשׁ הַגְּהֵנוֹם לֹא תִכְלֶה עֲלֵיהֶם, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, אוֹי לָהֶם וְאִזֵּי לְנַפְשָׁם, וְהֵבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יא וַיִּקַּח הַמֶּן אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנִי! כְּשֶׁאֲדָם זוֹכָה וְהוּא בְּטֵל וּמְבַטֵּל לְהֵאֲיִן סוּף בְּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הָרַע נַעֲשֶׂה כְּפֹא לְטוֹב, וְזֶה מֵה שֶׁקָּרָה עִם מֶרְדֳּכָי, שֶׁהוּא הַצְּדִיק, אִישׁ יְהוּדִי, נִקְדַּח הַיְהוּדוֹת שֶׁמְאִירָה בְּכַל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל זֶה נִקְרְאִים צְדִיקִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה ס, כא): "וְעַמָּךְ כָּלֵם צְדִיקִים", וְחִכְךָ־וּמִיד כְּשֶׁבַר יִשְׂרָאֵל נִכְלָל לְגַמְרֵי בְּאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְנַעֲשֶׂה בְּעֵינָיו כְּלֵא מִמֶּשׁ, כּוֹ בְּרַגַע זוֹכָה לְעֻלוֹת מַעֲשֶׂה בְּתָרִין דְּמִסְאָכוּתָא, מַעֲמָקֵי הַקְּלָפוֹת. וְזֶה שְׂמוּכָא בְּדַבְרֵי הָאֲרִיזִ"ל לְכוּן בְּאֵמִירַת כְּת"ר, שֶׁהוּא רֵאשִׁי תְּבוּת: כִּיתָר כִּ"ל ה'כְּתָרִים, וְהִיא סְגֻלָּה נִפְלְאָה לְהוֹצִיא אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ בְּקְלִיפָה וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם כְּפֹא לְשְׂכִינָה. וְכֵאֵן הִיתָה מִפְּלִתוֹ שֶׁל הַמֶּן־עַמְלֶק, "וַיִּקַּח הַמֶּן אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס, וַיִּלְבַּשׁ אֶת מֶרְדֳּכָי, וַיִּרְכִּיבֵהוּ בְּרֶחוֹב הָעִיר, וַיִּקְרָא לְפָנָיו, כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ

יב וַיֵּשֶׁב מֶרְדֳּכָי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָיָה נֹדְחָף אֶל־ בֵּיתוֹ אֲבָל וַחֲפוּי רֹאשׁ:

גנני המלך

אשר המלך חפץ ביקרו". ודבר זה קורה אצל כל אחד שרק חוזר בתשובה אמתית, ומשפיל את עצמו לגמרי ונעשה בעיני עצמו כלא ממש, שזה עקר התשובה, שאפילו שהוא שומע חרופין וגדופין, ויושב ודומם — זה עקר התשובה, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ו, חלק א', סימן ר'), שעקר התשובה, שישמע בזיונו ויהם וישתק; כי ברגע ששופכין את דם האדם, על־ידי בזיונות, והוא שותק, ההכרח שהרע מתבטל לגמרי, ונשאר רק הטוב, וכרוזין יוצאים לפניו: "ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו". ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): אמר רבי לוי, המן קרא "ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו". וישראל עונין: "לא המלך שבארץ, אלא המלך שבשמים"; כי הרגע שהאדם מבטל את עצמו לגמרי, ובפרט שסובל חרופין וגדופין, ושופכין את דמיו כמים, לבסוף שונאיו נופלים תחתיו, והם מביאים לו את הלבוש ואת הסוס אל מרדכי. ולכן, אהובי, בני! ראה לתזק את עצמך בכל מה שעובר עליך, אפילו שעובר עליך מה שעובר, ואלף טעמי מיתה אמה טועם — אל תשבר, רק בא תבוא בלב אמת, בלב נשבר, אליו יתברך ואז יאיר עליך מלך הכבוד בעצמו בהארה נפלאה מאד, והבן למעשה.

יב וישב מרדכי אל שער המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר דרכם של צדיקים, אף שהקדוש־ברוך־הוא עושה להם נס, ורואים במפלת הרשעים, אף־על־פי־כן הם אינם שמחים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות, פרק ד'): שמואל הקטן אמר (משלי כו, יז): "בנפל אויבך אל תשמח, ובכשלו אל יגל לך, פן יראה הוי"ה רע בעיניו, והשיב מעליו אפו". וזה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר ובה, פרשה י', סימן ר'): "וישב מרדכי אל שער המלך", מלמד ששב לשקו ולתעניתו; כי באמת אויבי הצדיק, הם הם עוונותיו, וכשהצדיק מהרהר, תס ושלום, איזה הרהור רע, ומכל שפן כשפגם באיזה דבור רע, ומכל שפן וכל שפן שעשה מעשה רע, בו ברגע

הוא בורא קלפות ומשחיתים שמציקים ומצערים אותו. וכעין שאמר רבנו ו"ל (ספר-המדות, אות נאוף, סימן כו): על-ידי הוצאת זרע לבטלה בורא קלפות המתלבשים בבגדי-אדם מתנגדים, וחולקים עליו, ועושים לו יסורים. ולכן כששב בתשובה שלמה, עקר התשובה — שזרק את עצמו אליו יתברך, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן לה): תשובה היא להשיב את הדבר למקום שנשל משם, והוא סוד המובא בתקונים (תקון כא): ורקא דאנדריקת לאתר דאיתנטילת מתמן, ומאן ההוא אתר? הוא חכמה, הינו שאדם צריך לזרק את עצמו בתורה אליו יתברך, אל חכמתו יתברך, שזה שרש כל הבריאה, כמו שכתוב (תהלים קד, כג): "כלם בחכמה עשית" וגו', פי זה עקר החכמה — לקנות שלמות, והשלמות היא רק חכמת אלקות, הינו שיכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך, וידע שהוא יתברך מתייה ומתנה ומקיים את כל הבריאה כלה, והכל לכל אלקות גמור הוא, וזה עקר התשובה, שמקדם שעשה תשובה, היה מח-מחשבתו בזהמה, מלא הרהורים רעים, מלא מחשבות זרות, וכן דבר כל העולה על רוחו, ועשה מעשים מגנים, ועל-ידי-זה שכח לגמרי ממנו יתברך, וזה מה שהביא אותו שיקומו נגדו כל השונאים המתנגדים, וציקו לו ויצערו אותו. אבל כשחזר בתשובה, אז נופל כל הרע על השונאים. ומעלת גדלת הצדיקים, שאפלו שיש כבר מפלה לרשעים, אינם שמחים במפלגם, אלא חוזרים וממשיכים להתפלל אליו יתברך, וזה "וישב מרדכי אל שער המלך", הצדיק שהוא בחינת מרדכי, המדבר תמיד דבורי אמונה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן יז), הוא חוזר ושב אל "שער המלך", לבקש ולהתחנן אליו יתברך. ושב אל שקו ותעניתו, פי זו דרך הצדיקים, שאפלו כשזוכים כבר לראות במפלת הרשעים שמציקים להם, הם לא שמחים בזה, אלא הם בוכים ומבכים שמים וארץ, שיזכו לחזר בתשובה שלמה ביותר שאת וביתר עז, כי לא בתנם קמו עליהם שונאים מרורים כאלו. אבל "והמן נדחף אל ביתו אבל ונחפוי ראש", הינו קלפת המן-עמלק, שהוא הרע שנאחז בצדיק, נדחף "אבל ונחפוי ראש", כי ככל שהצדיק חוזר בתשובה, ועולה מעלה מעלה, ויושב בשער המלך, כן המן שהוא הרע, נדחף אל של קלפות הטמאות, ומרדכי הצדיק עולה מעלה מעלה.

וַיִּסְפָּר הַמֶּן לְזַרְשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֲהָבָיו אֵת כָּל־
 אֲשֶׁר קָרְהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חַכְמָיו וְזַרְשׁ אִשְׁתּוֹ אִם
 מְזַרְעֵי הַיְהוּדִים מֵרַדְכִי אֲשֶׁר הִחְלֹת לְנַפֵּל לְפָנָיו
 לְאִתּוֹכָל לוֹ כִּי־נִפּוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו:

גנני המלך

ולכן, אהובי, בני! ראה להתחזק בְּיָתֵר שְׂאֵת וּבְיָתֵר עֹז, על כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר
 עֲלֶיךָ, וְתַדַּע, אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו יְתִבְרָה כָּלֵל, וּבְכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה שֶׁם
 אֲלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְדָבָר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת
 הַמַּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן, וּבְכָל שִׁתְּחַדִּיר בְּעַצְמָהּ יְדִיעוֹת אֵלוֹ, אִז תִּרְגִּישׁ אֹדֶר וְזִיו
 וְחַיּוּת וְדַבְּקוֹת הַבּוֹרָא יְתִבְרָה שְׁמוֹ. וְצָרִיךְ שְׁתַּדַּע, שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְהַשִּׁיג שׁוֹם
 חַיּוּת וְדַבְּקוֹת, אֲלֵא עַל־יְדֵי שְׁחֹזֵר בְּכָל פַּעַם אֵלָיו יְתִבְרָה, וּמְקַיֵּם "וַיִּשָּׁב
 מֵרַדְכִי אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ", אֶפְלוֹ שְׁהַגִּיעַ כָּבֵד לְאִיּוֹ דְרָגָה, וְרָאָה בְּמַפְלַת
 הַרְשָׁעִים, שְׁמַצִּיקִים וּמַעֲיָקִים לוֹ, עִם כָּל זֹאת הוּא אֵינוֹ מִתְקַרֵּר, אֲלֵא חוֹזֵר
 וּבָא בְּכָל פַּעַם אֵלָיו יְתִבְרָה, לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ, שְׁיַחֲסֵם וְיִרְחַם עֲלָיו
 הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי אֵיךְ בָּא אֶל יְרִידָה כְּזוֹ, שְׁיִהְיֶה לוֹ שׁוֹנָאִים מְרוֹרִים
 כְּאֵלוֹ, הַרוֹצִים רַק לְרְאוֹת בְּמַפְלַתוֹ וּבְגַפְלַתוֹ, כִּי הֵם מַצִּיקִים וּמַעֲצָרִים אוֹתוֹ
 מְאֹד. וְלָכֵן הַצְּדִיקִים הַדְּבָקִים בּוֹ יְתִבְרָה, יֵשׁ לָהֶם שׁוֹנָאִים מְרַבִּים, אִף הֵם
 תְּמִיד חוֹזְרִים אֵלָיו יְתִבְרָה, וְאֶפְלוֹ שְׁכָבֵר יֵשׁ לְהַשׁוֹנָאִים מַפְלָה, "וְהַמֶּן גִּדְחַף
 אֶל בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ", אִף־עַל־פִּי־כֵן הֵם אֵינָם מְנִיחִים אֵת מְקוֹמָם,
 וְחוֹזְרִים וּבָאִים אֵלָיו יְתִבְרָה. וְכֵךְ תִּתְנַהֵג גַּם אַתָּה אֲהוּבִי בְּנִי, תְּמִיד תִּתְחַזֵּר
 בְּתַשׁוּבָה שְׁלִימָה אֵלָיו יְתִבְרָה, וּבְכָל פַּעַם שְׁתִּרְאֶה, שְׁשׁוֹנָאִיךָ וְרוֹדְפֶיךָ נוֹפְלִים
 תִּתְחַדֵּךְ, תִּבְקֵשׁ וְתִתְחַנֵּן עוֹד, עַד שְׁתּוֹפֶה לְהַכְלִיל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא,
 וְהִבּוֹ לְמַעֲשֵׂה.

יג וַיִּסְפָּר הַמֶּן לְזַרְשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל אֲהָבָיו אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרְהוּ: צָרִיךְ שְׁתַּדַּע,
 אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוֹבָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנֵי נ"ל (לְקוּטֵי מוֹתֵר"ן, חֶלֶק א', סִימָן נח):
 לְרְאוֹת בְּמַפְלַתָן שֶׁל רְשָׁעִים אִי אֶפְשֶׁר, אֲלֵא עַל־יְדֵי בַחֲנִית אֲרָץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
 שְׁכַתּוֹב (תְּהִלִּים קי, א): "שֶׁב לִימִינִי עַד אֲשִׁית אוֹיְבֶיךָ תְּדָם לְרַגְלֶיךָ", יְמִין הִיא

בחינת ארץ ישראל, בחינת בנימין, בן-ימין, שנולד בארץ ישראל. והנה חכמינו הקדושים אמרו (מגלה טו): אי משאר שבטים קאתי — יכלת ליה, ואי משבט יהודה ובנימין ואפרים ומנשה — לא יכלת ליה. יהודה דכתיב (בראשית מט, ח): "יָדָךְ בְּעַרְףְּ אִיבִיךְ", אינך דכתיב בהו (תהלים פ, ג): "לפני אפרים ובנימן ומנשה עוררה את גבורתך", נמצא, שהם בעצמם אמרו לו: "אם מזרע היהודים מרדכי", אם הוא יוצא מאחד מהארבעה שבטים האלו, "לא תוכל לו", אלא "נפל תפל לפניו". כי באמת מרדכי היה משבט בנימין, ונקרא איש יהודי, שפפר בעבודה זרה, כי ברגע שהאדם חזק באמונה, שזה סוד ארץ ישראל, שעליה נאמר (דברים יא, יב): "תמיד עיני הנו"ה אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", כי שם מאירה ההשגחה בשלמות. ולכן מרדכי הצדיק, שהיה משבט בנימין, ניקא על ידו יכולים לראות במפלתן של רשעים, שהוא המן. וזה שיש לכל בך ישראל, אם הוא מתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, ומכניס את עצמו לגמרי באין סוף ברוך הוא, ויודע ועד אשר כל העולם פלו אמתת מציאותו יתברך, ואין בלעדיו יתברך כלל, על-ידי-זה יש לכל מתנגדיו מפלה גדולה מאד, כי כשהאדם חזק באמונה, על-ידי-זה יש לו שמירה, כי אמונה היא בחינת מלכות, השומרת את בך ישראל מפל מיני צרות; כי מי שמכניס את עצמו בתוך אמונה, הקדוש-ברוך הוא שומר אותו מפל רע. וזה "ויאמרו לו חכמי וזרש אשתו, אם מזרע היהודים מרדכי, אשר החלות לנפל לפניו, לא תוכל לו", כי גם הקלפות והפטרות אתרא בסוד (ירמיהו ד, כב): "חכמים המה להרע", ההכרח להודות להם, שמי שחזק באמונה, שנקרא איש יהודי, הכופר בעבודה זרה, על-ידי-זה "כאשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו", כי על-ידי תקף האמונה, שהיא בחינת ארץ ישראל, על-ידי-זה זוכים לראות במפלתן של רשעים. וזה "כי נפל תפל לפניו", ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה טו): דרש רבי יהודה בר אלעאי: שתי נפילות הללו, למה? אמרו לו: "אמה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים, כשהן יורדין — יורדין עד עפר, וכשהן עולין — עולין עד לכוכבים"; כי הכל תלוי כפי נקדת האמונה שיש בכל בך ישראל. אם אדם חזק באמונה, ובכל מה שעובר עליו הוא בורח רק אל הקדוש-ברוך-הוא, הם לא יכולים לעשות לו שום דבר, כי הוא עולה עד למעלה למעלה, אבל אם, חס ושלום, נפגמת האמונה, על-ידי-זה יש

עוֹדֵם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיִּבְהִילוּ
לְהַבִּיא אֶת־הַמֶּן אֶל־הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר:

גנזי המלך

לְרַשְׁעִים שְׁלִיטָה עָלָיו. וְלָכֵן אָמְרוּ לוֹ אוֹהֲבָיו, אִם הִם מִשְׁבֹּט בְּנֵי־מִן, שֶׁהוּא בְּנֵי־מִן, בְּבַחֲיַנַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה רַק יַעֲלֶה מַעְלָה מַעְלָה, וְלֹא תוּכַל לוֹ. וְרַבְּנּוּ אֲלֵיעֶזֶר מִגַּרְמִישָׁא ו' ל אָמַר: פְּתִיב הֵבָא "הַחֲלוֹת לְנַפְל", וּכְתִיב הַתָּם (דְּבָרִים ג, כד): "אִתָּה הַחֲלוֹת לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ", כִּי זְכוּת מִשֶׁה עִמָּדָה לְמַרְדְּכַי, כִּי אֶצֶל מִשֶׁה פְּתִיב (דְּבָרִים לד, י): "וְלֹא קָם גְּבִיא", וְאֶצֶל מַרְדְּכַי פְּתִיב (אֶסְתֵּר ה, ט): "וְלֹא קָם וְעַ", כִּי זְכוּתוֹ שֶׁל מִשֶׁה עִמָּדָה לְמַרְדְּכַי. וְכָף הִיָּתָה נִפְיָלָה לְהֶמֶן־עֲמֶלֶק, וְכַמוֹכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, עַל־יְדֵי כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק שֶׁעוֹמֵד חֻזַק בְּאַמוּנָה, וּמְגַלָּה וּמְפָרְסֵם אֶת הָאֱמוּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְעוֹמֵד עַל הַמִּשְׁמֶר, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַקְּלָפוֹת הַמַּעֲלִימוֹת וּמְכַסּוֹת אֶת הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא, שֶׁהֵם עֲמֶלְקִים, עַרְב רַב, דִּיקָא עַל יָדָם, יִנָּצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִהֶמֶן־עֲמֶלֶק, וַיִּזְכּוּ לְרִאוֹת בְּמַפְלָתוֹ, וַיִּתְכַּסְּלוּ הַקְּלָפוֹת לְגַמְרֵי, עַל־יְדֵי תַקְוָה הָאֱמוּנָה, וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

יד עוֹדֵם מְדַבְּרִים עִמּוֹ: צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֲהוּבֵי, בְּנֵי! אֲשֶׁר אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִתְיַאֵשׁ, אֲפִלּוּ בַּמַּצְבִּים הַכִּי קָשִׁים שָׂרָק עוֹבְרִים עָלָיו בַּחַיִּיו, וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבְּנּוּ ו' ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ו, חֶלֶק ב', סִימָן עח), אֲשֶׁר אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, כִּי הִנֵּה הֶמֶן חָשַׁב שֶׁכָּבֵר יַעֲשׂוּ לְמַרְדְּכַי מֵה שִׁיעֲשׂוּ, וּלְכַסּוֹף גִּתְהַפֵּף עָלָיו הִרְעֵ שֶׁחָשַׁב לַעֲשׂוֹת לְמַרְדְּכַי, וְנַפְל עַל רֵאשׁוֹ, וְאִם לֹא דִי בְּזָה, "וַיִּבְהִילוּ לְהַבִּיא אֶת הַמֶּן אֶל הַמִּשְׁתָּה", וּפִה הִיָּתָה לוֹ הַמַּפְלָה לְגַמְרֵי. וְדָבָר זֶה סוֹכֵב אֶצֶל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִנֵּה הֶמֶן־עֲמֶלֶק רוֹצֵה לְכַלֵּעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וּלְכַסּוֹף הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא מִרְחָם עָלָיו וּמַצִּילוֹ מִמֶּנּוּ. אִם אָדָם דְּבוּק בְּיוֹתֵר בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, אִז רּוֹאֵה בְּשׁוֹנְאָיו מֵה שֶׁהֵם רְצוּ לְרִאוֹת בּוֹ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְגִילָה טו,): "וַיִּבְהִילוּ", מְלַמֵּד שֶׁהַבִּיאוּהוּ בְּבִהְלָה, שֶׁעוֹד לֹא הִיָּה לוֹ זְמַן לְרַחֵץ מִטְּנוּפּוֹ, וּכְמוֹכֵן עוֹבֵר עַל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, הַחֲפִץ לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְלִלְמַד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עָלָיו מִתְגַּבְּרִים הֶמֶן־עֲמֶלֶק וְכָל מַרְעִין בִּישׁוּן, וְאִם אָדָם מִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּבּוֹרַח רַק אֲלָיו

ז * וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן לְשָׂתוֹת עִם־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה:

גנזי המלך

יתברך, אזי לבסוף הפל מתהפף על ראשו, והם נופלים תחתיו בנפילה אחר נפילה, כי העקר שצריכים להתחזק באמונה פשוטה בו יתברך. וחקמינו הקדושים אמרו (בראשית רבה, פרשה ב', סימן ד'): "ובהו" זו גלות מדי, "ויבהילו להביא את המן", לשון בלהות, שפסחידים את האדם. ודבר זה שיהי בכל דור ודור, מי שרוצה להכניס בעבודת השם יתברך, מפחידים אותו בכל מיני פחדים, ומחלישים את דעתו שלא ילך. ולכן צריכים התחזקות עצומה, ולידע שכל הקרירות שמקררים את האדם, זה בא מהמן-עמלק, שהוא קלפה עצומה, אבל אם לא מפחידים ממנו, רואים במפלתו שנופל נפילה אחר נפילה, והבן למעשה.

פרק ז'

א וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן לְשָׂתוֹת עִם־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מרדכי הוא הצדיק האמת, בבחינת (מגלה י'): מר דרור; כי אצלו מאירה נקדת הטהרות, כמאמרם ו"ל (מגילה יג'): כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי. ולכן כל בר ישראל יש בו נקדת צדיק, שהוא בחינת מרדכי, אם יתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, ויכפור בעבודה זרה, אזי הוא יהיה דרור, הינו בן חורין, כמו (ביצה כד'): צפור דרור, שדנה בפית כבשדה. לא-כן אסתר, היא הנשמה, שמנחת בהסתרה שבתוך הסתרה, כמאמרם ו"ל (חלין קלט'): אסתר מן התורה מנין, שנאמר (דברים לא, יח'): "ואנכי הסתר אסתיר", כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נו): בפאדם נמצא בהסתרה אחת, גם-כן קשה למצא את הקדוש-ברוך-הוא, אבל אם אדם נמצא בהסתרה שבתוך הסתרה, הינו שגם ההסתרה נעלמת ונסתרת ממנו, אז קשה וכבד לו מאד מאד לצאת משם. ולכן מרדכי שגלה את אלקותו יתברך, על-ידי-זה עזבו המן-עמלק, כי כשנגלים ומפרסמים לכלם את אמתת מציאיותו יתברך, בחינת (אסתר ד, א): "ויצא בתוך העיר, וינעץ זעקה גדולה ומרה", שעורר את כלל נשמות ישראל לצעק ולהריע אליו יתברך, כי הוא גלה ופרסם לכל, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, וכשעובר

על האדם איזה משבר בחייו, עליו רק לעסוק בתפלה. ולכן פשהאדם חזק בתפלה, ההכרח שקליפת המן-עמלק תעזוב אותו, כי עקר הפלי זין של בר ישראל הוא תפלה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקושי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), שזה (שמות י"ג): "ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב", הינו שפיו נעשה החרב, להחליש את המן-עמלק. ויצן שמרדכי איש יהודי, נקבת היהודית, אמונה ברורה בו יתברך, לחם נגד המן, ולכן הוא עזב אותו. לא-כן אסתר, שהיא בחינת הסתרה, בה עדין מתאחות הקלפה, שהוא אחשוורוש והמן, וזה "ויבא המלך והמן לשתות עם אסתר המלכה", ובה היתה להמן אחת-כף מפלה. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אגרת אסתר): "אל המשתה אשר עשתה אסתר", זה שאמר הפתוב (משלי ט, כ): "טבתה טבתה מסכה זינה אף ערכה שלחנה", אמר רבי אבהו, זו אסתר המלכה, בפעה שהגיע צער לישראל בימי מרדכי, מה עשתה אסתר המלכה? עמדה והתקינה סעדה לאחשוורוש ולהמן הרשע, ושפרה אותם ביותר, והמן הרשע סוכר בעצמו שחלקה לו כבוד, והוא לא היה יודע שפרשה לו מצודה, שמתוף שישפרם היין, קנתה לו מיתה. "אף ערכה שלחנה", שערכה לה שלחן בעולם הזה ולעולם הבא. ואיזה? זה שם טוב שקנתה לה בעולם הזה ובעולם הבא. כיצד? כל המועדים עתידין להבטל, אבל ימי הפורים אינם בטלים לעולם, שנאמר (אסתר ט, כח): "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוף היהודים", ועתה בא וראה נפלאות תורתנו הקדושה, אשר פסוק זה "ויבא המלך והמן לשתות עם אסתר המלכה", עולה בדיוק כפסוק "לא מרבכם מכל העמים חשק הונו"ה בכם ויבחר בכם, כי אתם המעט מכל העמים", ודרשו חכמינו הקדושים (חלין פט): אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: חושקני בכם! שאפלו בפעה שאני משפיע לכם גדלה, אתם ממעטין עצמכם לפני; כי דיקא נשמה שנומצאת בהסתרה שבתוף הסתרה, בחינת אסתר, וממעטת ומשפילה את עצמה, על-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא לבסוף מגביהה, ומתקיים על שונאיה (משלי כה, כב): "כי גחלים אתה חתה על ראשו". וחכמינו הקדושים דרשו (תנחומא עקב) על פסוק: "כי אתם המעט", בזכות שאתם ממעיטים את עצמכם לפני, לפיכך אני אוהב אתכם. כי זו מעלת בר ישראל, שאפלו הקלפות רוצות להפס אותו, הוא בורח אליו יתברך, וממעט את עצמו, ועל-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא אוהב את כל בר ישראל, שאפלו

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשְּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה
הַיַּיִן מִה־שְּׁאֵלַתְךָ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתַנַּחֵן לְךָ וּמִה־
בְּקִשְׁתֶּךָ עַד־חֲצֵי הַמַּלְכוּת וְתַעֲשֵׂה:

גנני המלך

בְּשַׁעַה שְׁעוֹבֵר עָלָיו מִה שְׁעוֹבֵר, הוּא בּוֹרֵחַ רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְעַל־יְדִי־זָה נִצַּל,
כְּמוֹ שֶׁקָּרָה לְאַסְתֵּר, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ב ויאמר המלך לאסתר גם ביום השני: צריך שתדע, אהובי, בני! כשאדם מחזק את עצמו, ואפילו שנמצא במדור הקלפות אינו נשבר, אלא מחזיק מעמד, לבסוף הוא מנצח. וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מהר"ן, חלק ב', סימן מח), שצריך להיות עקשן גדול בעבודת השם יתברך; פי הרי האדם נמצא בזה העולם המלא קלפות והסתרות, ובגלל לו לפל בנוקבא דתהומא רבה, ולכן צריכים להיות עקשן גדול לא להשבר מפל מה שעובר עליו, אלא להחזיק מעמד, ואז ייקא יאמר מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא לאסתר, שהיא נשמות ישראל, הנמצאת בהסתרה שבחוף הסתרה "גם ביום השני". הינו שפביכול הקדוש-ברוך-הוא רואה שהנשמה שנמצאת בהסתרה בתוך הסתרה, מתעקשת יום אחר יום לא לעזוב את מקומה, על-ידי-זָה הוא אומר לה: "מה שאלתך אסתר המלכה ותנחן לך", מה שרק תבקשי תקבלי, פי אצלו יתברך מאד מאד חשוב כשאדם מתעקש, אפילו שנלקח כבר לבית אחשוורוש, שהוא מקום הטמאה והזנהמה, עם כל זאת אינו מתפעל מהסטרא אחרא, ומקיים (משלי כה, כב): "כי גחלים אתה חתה על ראשו" וגו', והוא פא עוד פעם אליו יתברך בעקשנות גדולה מאד, אזי לבסוף הקדוש-ברוך-הוא עוזר לו, וממלא כל משאלות לבו לטובה. וזה למוד עמק מאד מאד בהתחזקות, איך שאסור לו לאדם להתיאש אפילו במצבים הכי קשים, רק לבוא בכל יום אליו יתברך בעקשנות גדולה, ולבקש ולהתחנן לפניו יתברך, שיחוס וירחם עליו, ויוציאו מבית אחשוורוש, מבית הטמאה, ואז אם יהיה עקשן גדול לבוא לפניו יתברך יום אחר יום, הקדוש-ברוך-הוא ימלא את כל משאלות לבו לטובה, ויקאה ישועות ונסים נגלים שיעשה עמו הקדוש-ברוך-הוא, והבן למעשה.

וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אִם־מִצְאָתִי חַן
 בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֶן־לִי נַפְשִׁי
 בְּשִׂאלָתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי:

גנוי המלך

ג וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֶסְתֵּר הִיא הַשְּׂכִינָה, נִשְׁמָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהִיא מְבַקֶּשֶׁת וּמִתְחַנֶּנֶת לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא: "אִם מִצְאָתִי חַן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ", תִּצְיֵל אוֹתָנוּ, כְּמוּבָא (בַּמְרוּגוּם): וְזָקַפְתְּ אֶסְתֵּר יַחַד עֵינֶהָ כְּלָפֵי שְׂמִיָּא, וְאַתִּיבַת אֶסְתֵּר מִלְּבָתָא וְאַמְרַת אִין אֲשַׁכְחִית רַחֲמִין קְדָמָךְ מִלְּבָא רְמָא וְאִין קְדָם מִלְּבָא דְאַרְעָא שְׁפִיד תִּתְיַהֵב לִי שְׂזִיב נַפְשִׁי מִן יְדוּי דְסַנְאָה בְּשִׂאלָתִי וּפְרָקֵן עַמִּי מִן יְדוּי דְכַעַל דְּבַבְיָה בְּבַעֲוֵתִי. הָרִי מְבֹאֵר לְפָנֶיךָ, שְׂמָה שְׂהִיא בְּקֶשֶׁה, הִיא הַתְּכַוֶּנָּה אִין לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וּבְאַמְתָּ מוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי נ"ל (לְקוּשִׁיר מוֹתֵרֵן), חֵלֶק א. סִימָן ה'): כְּפִשִׁשׁ גְּזֵרוֹת רְעוֹת, עַל־יְדִיָּה הַצְּדִיקִים מְלַבִּישִׁים אֶת תְּפִלוֹתֵיהֶם בְּמֵאמֶר, כְּמוֹ שְׂכַחוּב (דְּנֵאֵל ה. יד): "בְּגִזְרַת עִירִין פְּתֻגְמָא", הִיגוֹ לְאַחַר גְּזֵר דִּין, אִין "וּמֵאמֶר קְדִישִׁין שְׂאֵלְתִין", הַצְּדִיקִים מְלַבִּישִׁים אֶת שְׂאֵלְתָם בְּמֵאמֶר, הִיגוֹ שְׂהֶם מְדַבְּרִים עִם בְּשֵׁר נָדָם, וְהֵהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהַצְּדִיק מְדַבֵּר עִמוֹ, אֲבָל בּוֹ כְּרַגַּע מִחֲשַׁבְתָּם דְּבוּקָה בּוֹ יִתְבַּרַךְ, וְהֵם מְבַקְשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרַךְ כָּל מָה שְׂהֶם צְרִיכִים, וְזֶה מָה שְׂעֲשֶׂתָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, הִיא דְּבַרְהָ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרוּשׁ, אֲבָל בְּאַמְתָּ כָּל כְּוִנְתָּה הִיָּתָה לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, "תִּתְּנֵן לִי נַפְשִׁי בְּשִׂאלָתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי". וְהֵהִפְרֵשׁ בֵּין שְׂאֵלָה לְבֵין בְּקֶשֶׁה הוּא, שְׂאֵלָה אִם יִתֵּן — יִתֵּן, וְאִם לֹא — לֹא, בְּקֶשֶׁה שׂוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, וְזֶה כְּבָר יוֹתֵר מְשֻׁאֵלָה שְׂהִיא בְּלִשׁוֹן שְׂאֵלָה — אִם כֵּן אוֹ לֹא, בְּקֶשֶׁה הִיא שְׂאִינוֹ עוֹזֵב עַד שְׂעוֹשִׁים אֶת רְצוֹנוֹ. וְלָכֵן אִמְרָה הַצְּדִיקָת אֶסְתֵּר: "תִּתְּנֵן לִי נַפְשִׁי בְּשִׂאלָתִי", הִיגוֹ אֶת נַפְשִׁי כְּבָר מְסֻרְתִי אֵלָיו יִתְבַּרַךְ בְּמִסִּירוֹת נַפְשׁ לְגַמְרִי, אֲבָל אֶת עַמִּי אֲנִי לֹא יְכוּלָה לְהַפְקִיר, וְלָכֵן "וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי", אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת וּמִתְחַנֶּנֶת לְפָנֶיךָ, שְׂתִתְּנֵן לָהֶם נַפְשָׁם וְלֹהֲצִילֵם.

ד כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאֹבֵד וְאֵלֹהֵי לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַרְנוּ הַחַרְשֵׁתִי כִּי אֵין הַצָּר שׁוּה בְּנוֹק הַמֶּלֶךְ: ֹ

גנני המלך

ובן היא דרפם של הצדיקים הדבקים באין סוף ברוך הוא, שאת נפשם הם מוסרים לגמרי אליו יתברך, בסוד (פהלים כה, א): "לְנוֹד אֵלֶיךָ הַיְיָ" נפשי אשא", שהוא סוד הבטול אל האין סוף ברוך הוא בעת נפילת אפים, שאז מוסרים את נפשם לגמרי אליו יתברך, בבטול כל המציאות, ובמסירות נפש שלמה, אבל בעבור עם ישראל הם מתחננים ומבקשים מלפניו יתברך, שיחוס וירחם עליהם ויצילם, וכמו שכתוב אצל משה רבנו (שמות לב, לב): "וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם, וְאִם אֵין, מְחַנֵּי נָא מִסַּפְרָךָ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ; כִּי מִשֶּׁה רַבְּנוּ הָיָה מוֹכֵן לְמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעַבּוֹר כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְאָף שֶׁהִכְטִיחַ לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, (שם): "וְאָכַלְתֶּם וְאָעַשְׂתֶּם אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל", עם כל זאת משה רבנו לא נצה, אלא היה מוכן שימתק אותו הקדוש-ברוך-הוא. וזו דרפם של גדולי ומבכרי הצדיקים, שפסקירים את עצמם בעבור כלל נשמות ישראל, ולא אכפת להם מעצמם. ולכן הצדקת אסתר באה לפני מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, ואמרה: "וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב", שימצא נקדות טובות בנשמות ישראל, אז "תִּתְּנֵן לִי נַפְשִׁי בְּשֵׂאלְתִי וְעַמִּי בְּבִקְשֵׁתִי", את נפשי אני רק מוסרת בשאלה, אבל את עמי אני מבקשת ומתחננת שתניח להם. אשרי הצדיקים ואשרי הדבקים בהם, שהם מוחלים ומנותרים על נפשם, העקר שיהיה טוב לנשמות ישראל, והבן למעשה.

ד כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לַהֲרוֹג וּלְאֹבֵד: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן סז), אשר הצדיק הוא הראש בית, שמאיר לנשמות ישראל את אורו יתברך, שזה בחינת מאורי אור, וישנעלם ונסתר היפי והפאר והחן של כל העולם, שהוא נשמת הצדיק, על-ידי-זה נתגברת קלפת המן-עמלק, שהוא מאורי אש, כמובא (לקוטי-הלכות, תפלין, הלכה ז', אות ז'); וזה עקר המלחמה בכל דור ודור, כמו שכתוב

(שמות יו, טז): "מלחמה לתני"ה בעמלק מדר דר", כי הצדיק האמת לוחם מלחמות השם, ומאיר לנשמות ישראל את המחיון, ששייגו אשר אין בלעדיו יתברך כלל. ולהפך קלפת עמלק מטמאת את נשמות ישראל בפגם הברית, על-ידי שמעורת את המאורי אש, שהוא כלל תאות נאוף הבווערת באדם, עד ששורפת אותו מאד, כי תאות נאוף היא תאנה מגנה מאד, ומי שנתפס בה, קשה לו מאד מאד לצאת ממנה, ורב העולם נתפסו בתאנה המגנה הזאת, על-ידי קלפת המן-עמלק, שמעלימה ומסתירה את הצדיק האמת, המגלה את המאורי אור, והם המן-עמלק, מגבירים את המאורי אש לשרף את האדם בתאות נאוף. וזה מה שאמרה אסתר, שהיא מלכות דקדושה, נשמות ישראל, שנפלו בחיקו של אחשוורוש, והמן-עמלק חשבו שכבר נלכדו נשמות ישראל במצודתם, ודיקא שם בכח הצדיק האמת, המאיר בהם את המאורי אור, הם באים אל מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, וזועקים אליו יתברך, שיחוס וירחם עליהם, "כי נמפרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד", כי קלפת המן-עמלק אינה מקררת את עצמה בזה שמחטיאה את נשמות ישראל בפגם הברית, על-ידי המאורי אש, שבווערת בהם תאות נאוף כאש שורפת, אלא היא רוצה "להשמיד ולהרוג ולאבד" אותם לגמרי, כי הטמאה, שהיא הסטרא אתרא, רוצה לכלות את נשמות ישראל לגמרי. "ואלו לעבדים ולשפחות נמפרנו החרשתי, כי אין הצר שזה בנזק המלך", כי אם אדם נפל בעמקא דההומא רבא, שהיא תאות נאוף, שזה בחינת עבדות, שעושה מעשה עבד ושפחה, עדין יכול לצאת משם, אם יצעק ויזעק אליו יתברך, ויתחנן לפניו יתברך, שיוציאו מהשואל תחית שנפל אליו, ולכסוף יזכה לצאת, כי אין עצה נגד קלפת המן-עמלק, אלא צעקה וזעקה, שאדם צריך לצעק ולזעק אליו יתברך ע' קליון, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מהר"ן, חלק א', סימן לו): כשמתגברת קלפת המן-עמלק, שהיא תאות נאוף, צריכים לצעק ע' קליון, עד שזוכין לצאת ממנה, שזה בחינת (שמות יז, יג): "ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב", הינו שהפה נעשה חרב שהוא התפלה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מהר"ן, חלק א', סימן ב'); כי עקר חרבו של בר ישראל הוא תפלה, וזה (תהלים קמט, ו): "חרב פפיות בידם", ואמרו על זה חכמינו הקדושים (שוחר טוב קמח): פיהם של ישראל חרבם; כי עקר כח עם ישראל להכניע את המאורי אש שבווערת בהם

בְּנֵי הַמֶּלֶךְ

בְּתָאוֹת נְאוּף, הוּא עַל-יְדֵי זַעֲקָה וְצַעֲקָה, שְׁזָה מֵה שְׁנֹאמֵר אֶצֶל מְרַדְכֵי (אֶסְתֵר
 ד. א): "וַיִּזְעַק זַעֲקָה גְדוֹלָה וּמְרָה, וַיִּלְבַּשׁ שֵׁק וְאֶפֶר"; כִּי אֵי אֶפְשֵׁר לְהַכְנִיעַ
 אֶת הַמֶּן-עֶמְלֵק רַק עַל-יְדֵי זַעֲקָה גְדוֹלָה וּמְרָה, לְזַעַק וּלְצַעֲקַת אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ.
 וְאִזּוֹ אִם אָדָם אֵינוֹ מִתְנַאֵשׁ, אֲלֵא מִשְׁלִיף אֶת עֲצָמוֹ עַל הָאָרֶץ, וְצוּעַק וּבוֹכָה
 לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שְׂיַחֲוֹס וַיִּרְחַם עָלָיו, וַיּוֹצִיאֵהוּ מֵאֵשׁ תְּבַעֲרַת תְּאוֹת נְאוּף.
 עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְצַאת לְבִסּוּף, אִם יִהְיֶה עֹקֵשׁן גְּדוֹל מְאֹד לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְחַנֵּן
 מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׂיֵאִיר עָלָיו הַמְּאוֹרֵי אוֹר, הֵינְנוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׂיִרְגִישׁ אִיף שְׁכַל
 הָעוֹלָם כִּלּוֹ הוּא אֶמְתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁזָה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, וּכְכֹל
 שְׂמֵאִיר לְאָדָם הָאוֹר אֵין סוּף בְּרוּף הוּא, כִּף מְקַרֵּר אֶת הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, שְׂהִיא
 תְּבַעֲרַת אֵשׁ נְאוּף. אֲבָל קִלְפַת הַמֶּן-עֶמְלֵק רוֹצֶה לְכַלּוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
 לְגַמְרֵי, וְאִזּוֹ "אֵין הַצֵּר שְׁזָה בְּנֹזֵק הַמֶּלֶךְ", כִּי כָל זְמַן שְׂבַר יִשְׂרָאֵל חֵי, עֲדִין
 יֵשׁ לוֹ תַקְוָה לְתַקֵּן, וְאֶפְלוֹ שְׂכַבֵּר נִפְלַע לְעַמְקֵי עַמְקִים, לְשֹׂאוֹל תַּחֲתִית, לְתָאוֹת
 נְאוּף, וְעֲשֶׂה כָל הַמַּעֲשִׂים הַמְּגַנִּים, אִם רַק יִקַּח אֶת עֲצָמוֹ בְּיָדָיו, וַיִּזְעַק וַיִּצְעַק
 אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, וַיִּבְקֹשׁ וַיִּתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׂיִמְחַל לוֹ וַיּוֹצִיאֵהוּ
 מִתְּאוֹת נְאוּף, לְבִסּוּף יִזְכֶּה לְצִאתוֹ, וְהִרְעֵה יִתְהַפֵּף לְהִיּוֹת כֶּסֶף לְהַטוֹב. אֲבָל אִם
 יִכְלוֹ לְגַמְרֵי אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, "אֵין הַצֵּר שְׁזָה בְּנֹזֵק הַמֶּלֶךְ", כִּי כִּר יִשְׂרָאֵל
 נִבְרָא לְהוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה בְּזֶה הָעוֹלָם, וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת הַמְּאוֹרֵי אוֹר, עַד
 שְׂיֵאִיר לְכֹלֵם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אִם יִכְלוֹ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, מִחֲזִירִים אֶת
 כָּל הָעוֹלָם כִּלּוֹ לְתַהוֹ וּבַהוֹ. וּבְאֶמַת כָּל הַבְּרִיאָה הִיְתָה רַק (יִשְׁעִיָה מֵה, יח):
 "לֹא תַהוֹ כִּרְאָה לְשִׁבְתָּ יִצְרָה אֲנִי הַיְוָ"ה וְאֵין עוֹד".

וְלִכֵּן רְאֵה, אֶהוּבֵי, בְּנֵי! לְחֹזֵק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מֵינֵי הַתְּחַזְקוֹת, אִף שְׂעוֹבֵר
 עָלֶיךָ מֵה שְׂעוֹבֵר, וְהַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, שְׂהִיא תְּאוֹת נְאוּף, בּוֹעֲרַת כִּף, בְּרוּחַ
 לֶךְ רַק אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ, וְתִזְעַק וְתִתְחַנֵּן אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ, שְׂיַחֲוֹס וַיִּרְחַם עָלֶיךָ,
 וַיּוֹצִיאֶךָ מִהַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, וַיֵּאִיר עָלֶיךָ מְאוֹרֵי אוֹר. וְאִזּוֹ אִם תִּהְיֶה עֹקֵשׁן גְּדוֹל
 בְּתַפְלָה, לֹא לְעוֹב אֶת מְקוֹמְךָ, תִּרְאֶה נְסִים נְגִלִים שְׂיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא, הַעֲקֵר לֹא לְהַתְנַאֵשׁ, אֶפְלוֹ שְׂאִתָּה נִמְצָא בְּעַמְקָא דְתַהוֹמָא רַבָּא, כִּי מִי
 שְׂחֹזֵק לֹא לְהַנִּיחַ אֶפְלוֹ מְקַצַּת הַהַתְעוֹרְרוֹת שְׂנֹכְסָה בּוֹ, לְבִסּוּף אִם יִהְיֶה
 עֹקֵשׁן גְּדוֹל — יִתְהַפֵּף הִרְעֵה, וַיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה כֶּסֶף לְטוֹב, וְהִבֵּן לְמַעֲשֶׂה.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחְשֵׁרוּשׁ וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה
מִי הוּא זֶה וְאֵיזָה הוּא אֲשֶׁר-מְלֹאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן:

גנזי המלך

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחְשֵׁרוּשׁ וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה, מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא:
צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲכַמְיָנוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (מגלה טו):
"וַיֹּאמֶר לְמָה לִּי", אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: בְּתַחֲלָה עַל-יְדֵי תַרְגֵּמָן, פִּינּוֹן דְּאָמְרָה לִיה
בֵּת מְלָכִים אָנָּה, מְדַבֵּית שְׂאוּל קְאָתִינָא, מִיָּד "וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה"; כִּי
בְּאֵמַת כְּשֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל בָּא לְהַתְּפַלֵּל אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, צָרִיךְ לְפָרֵשׁ בַּפְּרָטִי
פְּרָטִיּוֹת כָּל מַה שֶׁהוּא צָרִיךְ, וְכִמּוֹ שְׂמוּבָא בּוֹהֵר (וישלה קסט) עַל הַפְּסוּק
(בְּרֵאשִׁית לב, יב): "הִצִּילֵנִי גַּם מִיָּד אֲחִי מִיָּד עֲשׂוֹ כִּי יָרָא אֲנֹכִי אֹתוֹ", מִכָּאן
מֵאֵן דְּצָלִי צְלוֹתִיה, דְּבַעֲזִי לְפָרֵשׂא מְלוֹי כְּדָקָא יָאוּת. הִצִּילֵנִי גַּם, וְאֵי תִימָא
דְּהָא שׁוֹבֵת לִי מִלְכָן. מִיָּד אֲחִי, וְאֵי תִימָא קְרִיבִין אוֹחְרָנִין סְתָם אֲחִין אֲקָרוּן.
מִיָּד עֲשׂוֹ, מֵאֵי טַעְמָא? בְּגִין לְפָרֵשׂא מְלָה כְּדָקָא יָאוּת. וְלִכְן תַּכְף-וּמִיָּד כְּשֶׁבֶר
יִשְׂרָאֵל מְגַלָּה שֶׁהוּא בֶן מֶלֶךְ, אוֹמֵר לוֹ הַמֶּלֶךְ מְלָכִי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא: "מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא אֲשֶׁר מְלֹאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן", תִּסְפֵּר לִי בַּפְּרָטִי
פְּרָטִיּוֹת מִי מַעֲיֵק לָךְ וּמִי מַצִּיק לָךְ. וְכִמּוֹ שְׂאֵמַר רַבֵּנוּ ו'ל (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק
א', סִימָן רַנֵּט): כְּשֶׁהָאָדָם מִתְּבוּדָד וּמְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ וְצָעֵרוֹ לִפְנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ,
וּמִתּוֹדָה וּמִתְחַרֵּט עַל גְּדֹל הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה, אֲזִי גַם הַשְׂכִּינָה כְּנִגְדּוֹ מְפָרֵשֶׁת
לִפְנֵי שִׁיחְתָּה וְצָעֵרָה, וּמְנַחֶמֶת אוֹתוֹ, כִּי כָּל פְּגָם וּפְגָם שְׁפָגַם בְּנִשְׁמָחוֹ, פָּגַם
אֶצְלָה גַם-בֶּן כְּבִיכּוֹל, וְהִיא מְנַחֶמֶת אוֹתוֹ, שֶׁתִּבְקַשׁ תְּתַבּוּלוֹת לְתַקֵּן כָּל
הַפְּגָמִים. וְלִכְן כְּשֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל בָּא לְהַתְּבוּדָד אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִסְפֹּר לוֹ
אֵת כָּל צָעֵרוֹ, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעַצְמוֹ אוֹמֵר לוֹ: בּוֹא תְּגַלֶּה לִי "מִי הוּא
זֶה וְאֵי זֶה הוּא, אֲשֶׁר מְלֹאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן", שְׂרוּצָה לְשֶׁבֶר וְלַהֲכַנִּיעַ אוֹתָךְ.
כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חֲשׁוֹב כְּשֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל מְנַצֵּחַ אוֹתוֹ בַּתְּפִלָּה. וְכִמּוּבָא
בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו'ל (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן כַּד): "שִׁיר מְזֻמּוֹר לְמְנַצֵּחַ", זְמִירוֹ
לְמִי שֶׁמְנַצֵּחִין אוֹתוֹ וְשִׁמְחִי (פְּסָחִים קיט); כִּי כְּשֶׁמְדַבֵּר לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, וּמְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ בְּטַעֲנוֹת וּבִקְשׁוֹת, רוּצָה לְנַצֵּחַ אֵת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
כְּבִיכּוֹל, וְהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ תַעֲנוּג מְזֵה, עַל-כֵּן שׁוֹלַח לוֹ דְּבוּרִים, שִׁיֻּכַּל
לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ כְּבִיכּוֹל, כְּדֵי לְקַבֵּל הַתַּעֲנוּג. כִּי בְּלֹא זֶה בְּנוֹדָאֵי לֹא הִיָּה אֲפָשָׁר

וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הֵמֶן הֵרַע הַזֶּה וְהֵמֶן נִבְעֵת מִלְּפָנַי הַמֶּלֶךְ וְהַמְּלָכָה:

גנני המלך

לְכַשֵּׁר נָדָם לְנִצָּחַת אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אֵךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲצָמוּ שׁוֹלַח וּמְזַמֵּין לוֹ דְבוּרִים וּטְעָנוֹת לְנִצָּחַת אוֹתוֹ. וְלִכְּנֵן הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ, מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, שׁוֹאֵל לְאֶסְתֵּר, שֶׁהִיא הַנְּשֻׁמָּה הַמְּנַחֶמֶת בְּהַסְתֵּרָה שְׂבִתוֹף הַסְתֵּרָה, "מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא אֲשֶׁר מְלֹאוֹ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת בָּן", תִּפְרָשׁ לִי, בְּאֵר הַיֵּטֵב מִי מְצִיק לָךְ, וּמִי מְצַעֵר אוֹתְךָ, וְאֲנִי אֶעֱזֹר לָךְ. וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנִי! נִפְלְאוֹת תּוֹרַתְנוֹ הַקְּדוּשָׁה, אִיךָ אֲשֶׁר מִ"י הו"א ז"ה וְאִ"י ז"ה הו"א אֲשֶׁר מְלֹאוֹ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת בָּן, עוֹלָה בְּדִיוֹק כְּמַסְפָּר פְּסוּק (תהלים לת, טז): "לֵךְ הַנְּזִיחַ הַחֲלֵתִי, אֶת־הַ תַּעֲנִי"ה אֲדוֹנָי אֱלֹהֵי, כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה שְׁהַאֲדָם יִפְרַשׁ אֶת שִׁיחַתוֹ בְּפִרְטֵי פְּרִטְיוֹת, וַיְגַלֶּה לְפָנָיו אֶת כָּל לְבוֹ, מִי הוּא אֲשֶׁר מְצִיק לוֹ, וְאֵז הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲנֶה לוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חִפְץ חֶסֶד לְהֵיטִיב לְכָר יִשְׂרָאֵל, שְׂבֵא לְהַתְחַנֵּן אֵלָיו, וְנֶה גַם אֲשֶׁר פְּסוּק (תהלים קמז, יא): רוֹצֵה הַנְּזִיחַ אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמִּיחַלִּים לְחֶסֶד־וֹ, עוֹלָה בְּדִיוֹק כְּמַסְפָּר זֶה, כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה לַעֲזֹר לְיִרְאֵי הַשֵּׁם הַחוֹשְׁבִים שְׁמוֹ וּמִיחַלִּים לְחֶסֶד־וֹ. וְהוּא פֶּלֶא, וְהֵבֵן לְמַעֲשָׂה.

ו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הֵמֶן הֵרַע הַזֶּה: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר תְּכַמִּינֵנו הַקְּדוּשִׁים דְּרָשׁוּ (מדרש אגדה): אִישׁ צַר וְאוֹיֵב, צַר לְעֲלִיּוֹנִים, וְאוֹיֵב לְתַחְתּוֹנִים, צַר לְאֻמוֹת, וְאוֹיֵב לְבְנֵיהֶם; כִּי בְּאֵמַת כָּל הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחְרָא וְנִבְרָאוּ בְּרֵי שְׂתַהֲיָה לְאָדָם בְּחִירָה, כִּי לֹא הֵם, הַכָּל הֵיוּ רוֹאִים אֶת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ פְּנִים בְּפְנִים, כְּמוֹ שִׁיְהִיָּה בְּעַת הַגְּאֻלָּה, שְׁנֹאמַר אֵז (ישעיה נב, ח): "כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוֹב הַנְּזִיחַ צִיּוֹן", כִּי תַהֲיָה הַתְּגָלוֹת גְּדוּלָּה בְּאֵמַת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲכַל בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן, כְּרִי שְׁלֵא יוֹכְלוּ לְרְאוֹת אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב תְּכַף-וּמְיָד, בְּרָא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחְרָא וְאֶת הַמְּשַׁחֲתִיתִים, שְׂמָהֶם יוֹצֵא הֵמֶן עֲמֶלֶק, הַמְּקַרֵּר אֶת הָאָדָם מִלְּהַתְּקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלִכְּנֵן אָמַר רַבֵּנוּ ו"ל (לקוטי מו"ק"ו, חלק ב', סימן ט), שְׂעֲמֶלֶק הוּא אֲבִן גִּגְף לְפַל עַל יְדוֹ, וְהוּא כּוֹפֵר בְּכָל, וְעַל-יְדֵי קִיּוּם מְצוּוֹת

מעשיות, מופכות את הגוף, עד שעל-ידי-נה נחלש עמלק. וזה שכתוב במשה רבנו במלחמת עמלק (שמות יז, יב): "ויהי ידיו אמונה", כי על-ידי אמונה, הוא החליש את עמלק, דהינו החקמות והחקירות שמכניס עמלק בעולם, "היש הנו"ה בקרבנו אם אין", וזה "ויהי ידיו אמונה", ידיו הינו מצוות מעשיות, שהן אמונה, כמו שכתוב (תהלים קיט, טו): "כל מצותיך אמונה", כי על-ידי אמונה ומצוות מעשיות מכניעים את קלפת עמלק, שהוא ספק, שמכניס ספקות באדם. ולכן אמרה אסתר — הנשמה המנחת בהסתרה: "איש צר ואויב המן הרע הזה", כי הוא צר לעליונים ואויב לתחתונים, מאחר שמעלים ומסתיר את אמתת מציאותו יתברך, שזה עקר הגלות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ז'), שעקר הגלות זה חסרון אמונה. וכן הוא צר לאמות ואויב לבניהם, כי מוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כא), אשר לעתיד בעת הגאולה, גם אמות העולם ישיגו רוחניות אלקות, והמן-עמלק הוא אשר מעכב גם מאמות העולם להשיג רוחניות אלקות, על-ידי הספקות והכפירות והשתוף, רחמנא לישזבן, שמכניס בהם, לכן הוא גם צר לאמות ואויב לבניהם.

ודבר זה אתה צריך, אהובי, בני, להכניס בדעתך תמיד! אשר הקלפות והסטרא אחרא, שנבראו על-ידי עוונותיך, הם בבחינת "איש צר ואויב המן הרע הזה"; כי הרבה פעמים האדם נשקע בחטאיו ועוונותיו, עד שנדמה לו הרע לטוב, ולכן אסתר, שהיא הנשמה, שמנחת בהסתרה, מזכירה תמיד לידע, אשר המן הוא הרע הזה, והוא איש צר ואויב, כי שונא את האדם, כי הסטרא אחרא והקלפות לא די שהם מעלימים ומסתירים מהאדם את אמתת מציאותו יתברך, אלא רוצים לעקרו לגמרי משני עולמות. וכדיעות אלו "והמן נבעת מלפני המלך והמלכה", ועל-ידי ידיעות אלו, שיודעים שהמן הוא איש צר ואויב, ורוצה להפריד בין המלך והמלכה, קדשא בריך הוא ושכנתיה, זה בעצמו מכניס באדם שמחה, שהוא יודע את פונתם הרעה של הקלפות והסטרא אחרא, שהוא המן-עמלק. וזה מה שמוכא בזהר (מצוה קפה): "וכדין 'והמן נבעת מלפני המלך והמלכה'". כדין נהירו דאנפין, וכל חידו אשתכח וישראל נפקי לחירו בהוא יומא. כי על-ידי ידיעות אלו, שיודעים מי הוא האיש צר ואויב של האדם, ומהי פונת

וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבַּיִת
וְהָמֵן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי
רָאָה כִּי־כָלְתָה אֵלָיו הַרְעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

הספּרָא אַחְרָא וְהַקְּלָפוֹת, לְהַעֲלִימוֹ וּלְהַסְתִּירוֹ, זֶה בְּעֶצְמוֹ תַקְףָּהּ הַשְׂמֵחָה; כִּי מִי שִׂוְדַע מִיָּהֶם אֹיְבָיו, עַל־יַד־יָדָהּ הוּא יְכוֹל לְהַשְׁמֵר מֵהֶם, וְעַל־יַד־יָדָהּ הוּא נֹצֵל מֵהֶם, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ז וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל גִּנַּת הַבַּיִת: צָרִיךְ שְׂמֻדָּע, אֶהוּבִי, בְּנִי!
אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְדוּמָם, צוּמָח, חִי, מְדַבֵּר, הֵם
לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוּף בְּרוּף הוּא, וְכִשְׂאָדָם מְחֻדָּר בְּעֶצְמוֹ יַדִּיעוֹת אֱלוֹהֵי, כָּל
הַחַיִּים שְׁלוֹ הוֹלְכִים בְּצוּרָה אַחֲרָת, כִּי הוּא דְבוּק תְּמִיד רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ
זוּגָּה דְקַדְשָׁה, וְכַמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו'ל (לְקוּטִי־מוֹתֵר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ט'),
שְׁהַתְּפִלָּה שְׂאָדָם מִתְּפִלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא סוּד הַזּוּגָּה, כִּי עַל־יַדֵּי תְּפִלָּה
שְׂאָדָם מִתְּפִלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁנֵה סוּד (דְּבָרִים י, כ"א): "הוּא
תְּהַלְתָּהּ וְהוּא אֱלֹהֵיךָ", עַל־יַדֵּי תְּפִלָּה הוּא מִתְּאַחֵד, כְּבִיכּוֹל, עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁנֵה
סוּד הַיַּחֲוֵד וְהַזּוּגָּה, וְכַמּוּבָא בְּזֵהָר (וְיִקְהֵל קצ"ו), שְׁבַעַת חֻצוֹת, שְׂאֵז הוּא עַת
רְצוֹן גְּדוֹל מְאֹד. וְכִשְׁנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בּוֹכּוֹת וּמְבַכּוֹת שְׁמַיִם וְאָרֶץ עַל גְּלוּת
הַשְּׂכִינָה וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל, אֵז נִתְקַיֵּם: "וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל
גִּנַּת הַבַּיִת", בְּשַׁעֲתָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָא דְעֵדֶן כְּדִין כָּל אֵינּוֹן
אֵילָנִין דְּגִנְתָא וְכָל אֵינּוֹן נִשְׁמַחִין דְּצַדִּיקָא, פְּתַחֵי וְאֶמְרֵי (תְּהִלִּים כ"ד, ז): "שְׂאוּ
שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם וְגו', מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד וְגו', שְׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם" וְגו'.
וְכִשְׁעֲתָא דְנִשְׁמַחֵהוֹן דְּצַדִּיקָא דִּי בְּאַרְעָא אֶהְדְּרוּ לְגוֹפֵיהוּ כְּדִין אֶתְקִיפוּ בְּהוּ
כָּל אֵינּוֹן מִלְּאָכִין, וְאֶמְרֵי (שֵׁם קל"ד, א): "הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת הַיַּיִן" הַ כָּל עַבְדֵי הַיַּיִן" ה'
וְכוּ: כִּי בּוֹ בְּרַגַע שְׁנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בּוֹכּוֹת וּמְבַכּוֹת עַל חֲרַפְנֵי־בֵית־הַמֶּלֶךְ
וְעַל גְּלוּת וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּם הַמְּלָאָכִים, מִלְּאָכֵי מַעְלָה, מִתְּחַבְּרִים אֵלֵיהֶם,
וְהַמֶּלֶךְ מְלַכֵּי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא "קָם בַּחֲמָתוֹ", כְּבִיכּוֹל, מִדַּת הַדִּין
מִתְּנַבְּרָת אֵז (תְּהִלִּים קמ"ט, ו): "לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּגוֹיִם תּוֹכַחֹת בְּלֶאֱמִים". וְדִינְקָא

אז "והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר המלכה, כי ראה כי כלתה אליו הרעה מאת המלך"; כי אמות העולם אז נקנעים ובאים לבקש מנשמות ישראל, הינו השרים של אמות העולם באים אל נשמות ישראל, שקמים בתצות, ובוכים על חרבן-בית-המקדש וצרות ישראל, ומבטיחים שהם יעזרו להם, כי אז בעת תצות, הוא עת רצון גדול בשמים, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א, סימן קמט); ובאמת הבל יפצה פיהם, כי הקדוש-ברוך-הוא יודע את האמת, שאינם מתכוננים לאשר הם מדברים. ולכן מי שזוכה לקום בכל לילה בתצות, הוא גורם מפלה להקלפות והסטרך אחרא, להמן-עמלק, המכניס ספקות באדם, ה"ש הני"ה בקרבנו אם אין. ולכן דבר גדול מאד לקום בכל לילה בעת תצות, ולומר תקון תצות, ולבכות על גלות וצרות ישראל, כי אז הוא עת רצון בשמים לישראל, ועת צער ודין לאמות העולם. ולכן כל מי שיש לו איזה דין ומשפט עם איזה ערל טמא, עליו לעמד בעת תצות, ולבקש ולהתחנן על נפשו, ועל-ידי-זה "והמלך קם בתחיתו", כביכול יורד דין וחמה על הערל טמא שמציק לו. ולכן תצות הוא כמו פדיון, שממתיק את הדינים, ואף שאמות העולם מבטיחים אז שיעזבו את נשמות ישראל, הכל שקר וכזב, בסוד (תהלים לא, יט): "תאלמנה שפתי שקר הדברות על צדיק עתק בגאון ובזיו"; כי ישראל קדושים ונקראים צדיקים, כמו שכתוב (ישעיה ס, כא): "ועמך כלם צדיקים", והקדוש-ברוך-הוא מסתכל אז בצרתם של ישראל. וכמובא בדברי רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות המסקת דין, סימן מה): על-ידי תקון תצות נמתק הדין; וכן אמר רבנו ז"ל (שם אות תפלה, סימן נח): על-ידי תקון תצות, מזכירים את הקדוש-ברוך-הוא את הטובות שהבטיח את ישראל; ולכן אשרי מי שזוכה לקום בתצות, שאז הוא מכניע את המן-עמלק, שהם הספקות הנכנסים לאדם, וזה "כי ראה כי כלתה אליו הרעה", סופי תבות: י"ה הני"ה, כי על-ידי שמות האלו, נמתקים כל הדינים, ונופל הרע על אמות העולם, שהם צריכים להכנע, שזה מה שאמר פרעה (שמות ט, כז): "וישלח פרעה ויקרא למשה ולאהרן, ויאמר אליהם הטאתי הפעם יהיה ה' צדיק, ואני ועמי ה'רשעים", שהוא ראשי תבות הוי"ה ו"ה, שהוא צריך להודות, שיש הוי"ה ויחוד ו"ה קדשא בריך הוא ושכנתיה, ועל-ידי-זה היתה מפלתו, בן תהיה לנו, שנוכח לראות במפלתו של רשעים, על-ידי קימת תצות, ומתקן כל הדינים מעל כלל ישראל, והבן למעשה.

וְהַמֶּלֶךְ שָׁבַּ מִגְּנַת הַבַּיִתָּן אֶל־בֵּית | מִשְׁתֵּה הַיַּיִן
וְהָמֶן נָפַל עַל־הַמֶּטֶה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבוֹשׁ אֶת־הַמְּלָכָה עִמִּי בַּבַּיִת הַדָּבָר
יֵצֵא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמֶן חָפוּ:

גנאי המלך

ח והמלך שב מגנת הביתן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר חכמינו הקדושים אמרו (מגלה טז): "והמלך קם בתחתו" וגו' "והמלך שב מגנת הביתן", מקיש שיבה לקימה, מה קימה בתמה אף שיבה בתמה, דאזל ואשכח למלאכי השרת דאידמו ליה כגברי וקא עקרי לאילגי דבוסתני, ואמר להו: מאי עובדייכו? אמרו ליה: דפקדינן המן, אתא לביתיה והמן נפל על המטה, נפל? נפל מבעי ליה! אמר רבי אלעזר: מלמד שבא מלאך והפילו עליה. אמר: ויי מביתא ויי מבנא. ודבר זה רואים בחוש, כשהאדם מבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ואינו רוצה שום דבר, רק את אמתת מציאותו יתברך, הקדוש-ברוך-הוא מוליכו על הדרך הנכונה. והנה, אסתר מרמזת על הנשמה של כל בר ישראל, אשר מסתתרת בהסתרה שבתוך הסתרה, והקליפות, שהן התאוות, ובפרט תאות נאוף, שהיא המדורה של שבעים אמות, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן יט), מתגברת ומתפשטת על נשמות ישראל לשרוף אותן לגמרי, עד שהמן-עמלק, נופל על המטה, שהוא זוג דסטרא אתרא, שרוצים לטמא את נשמות ישראל, ואם הנשמה, שהיא בחינת אסתר, אינה מתיאשת, אלא צועקת אליו יתברך, הקדוש-ברוך-הוא בעצמו מסבב סבות, שתהיה להמן-עמלק מפלה, עד שתבטל יניקתו לגמרי מהקדשה. וזה נפלי עלי המטה, שהוא שם קדוש ונורא, מע"ב שמות, ל'יה', שהוא השם המכניע את הגאווה של האדם. והמן רצה להתגבר על אסתר, שהיא השכינה, נשמות ישראל, ולהטיל בה זתמה כמו הנחש בחנה, וזה אשר לכבוש עולה כמספר נח"ש. אבל בו ברגע נכנס מלך המלכים הקדוש-ברוך-הוא, והציל את אסתר, על-ידי מדת הדין שהוציא על המן. שנה "ויאמר המלך הגם לכבוש

וַיֹּאמֶר חֲרִבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסְּרִיסִים לְפָנַי הַמֶּלֶךְ גַּם
הִנֵּה־הַעֵץ אֲשֶׁר־עָשָׂה הַמֶּן לְמַרְדְּכָי אֲשֶׁר דְּבַר־טוֹב
עַל־הַמֶּלֶךְ עִמָּד בְּבֵית הַמֶּן גָּבַהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהוּ עָלָיו:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

את המלכה עמי בבית", שאתה רוצה לעשות מעשה גנ"ש, העולה לכבו"ש, "ויפני המן חפוי", שבוזה היתה מפלתו. ולכן צריך כל בר ישראל למסר את עצמו תמיד רק אליו יתברך, ולצעק ולזעק לפניו יתברך, שיחוס וירחם עליו, ובפרט בעת שמתגבר עליו יצרו בתאוות נאוף, שהמן צמק נופל עליו, ורוצה להכניס בו זהמת הנחש, אין עצה אחרת, אלא למסר את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ולבקש ממנו יתברך רחמים ותחנונים, שיחוס וירחם עליו, ואז המלך בעצמו יאמר: ווי מביתא ווי מברא, שהוא רואה שמבית ומבחוץ הסטרא אחרא מתגברת ומתפשטת על נשמות ישראל. ולכן, צריכים לדון אותם לכף זכות, ובזכות זה ינצלו מדינה של גיהנום, והבן למעשה.

ט וַיֹּאמֶר חֲרִבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסְּרִיסִים לְפָנַי הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אַהוּבֵי, בְּנֵי!
אֲשֶׁר כָּל הַנֶּס שְׁקָרָה בִּימֵי אַחַשְׁוֵרוּשׁ, הַכֹּל הָיָה מְלַבֵּשׁ בְּלָבוּשׁ טָבַע, שְׁזָה
סוּד סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיֹת שְׁגָלָה רַבְּנוּ ו"ל, שְׁנִרְאָה שֶׁהֵם כְּסָפוּר פְּשוּט, אֲכָל הוּא
נִמְשָׁךְ מִשְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת, הֵינּוּ מַעֲתִיק דְּעִתִּיקִין (עין לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן
ס); וְלִכֵּן כָּל סְפוּר הַמְּגָלָה שְׁנִרְאָה כְּסָפוּר שֶׁל טָבַע, אֲכָל הַכֹּל מִשְׁגָּח
בְּהַשְׁגָּחַ פְּרִטִית בְּלָבוּשׁ עַל גְּבֵי לָבוּשׁ, שְׁזוּ מְגַלַּת אֶסְתֵּר, מְגָלָה אֶת הַהִסְתַּרָּה
שְׁהִיָּתָה אֹז. כִּי בְּעַת הַגְּלוּת וְהַצָּרָה יֵשׁ הַהִסְתַּרָּה שְׁבִתוּף הַהִסְתַּרָּה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי
רַבְּנוּ ו"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן נו); וְלִכֵּן מוּבָא בְּדִבְרֵי הָאִישׁ הָאֱלָקִי
הַמְּהַר"ל מְפָרָאג בְּסִפְרוֹ (אוֹר חֹדֶשׁ קֶצֶר), עַל הַפְּסוּק: "וַיֹּאמֶר חֲרִבוֹנָה אֶחָד מִן
הַסְּרִיסִים", מַה שְׁהַצָּרָה לומר הַכְּתוּב, שְׁהִיָּתָה אֶחָד מִן הַסְּרִיסִים, מִפְּנֵי שָׂאם
הָיָה זֶה עַל־יְדֵי אַחַר שְׁאִינוּ הַמֶּלֶךְ וַיּוֹעֲצוּ, הָיָה הַנֶּס עַל־יְדֵי אוֹתוֹ אִישׁ אֲשֶׁר
יַעַץ לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת זֹאת, וּכְאֵלוֹ לֹא הִיָּתָה הַגְּאֻלָּה עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר הַמְּלָכָה, וְדָבַר

זה אינו ראוי להיות דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁיָּדָא אֶל הַגְּאֻלָּה, שֶׁלֹּא הֵיטָח עַל-יְדֵי אֶסְתֵּר, וּלְכַף לֹא הָיָה עַל-יְדֵי אֶחָד מִן הַיּוֹעֲצִים אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ שׁוֹאֵל לַעֲצָתוֹ, רַק הָיָה זֶה עַל-יְדֵי אֶחָד מִן הַסְּרִיסִים, שֶׁהָיָה אֶצֶל הַמֶּלֶךְ, וְסֵפֶר לוֹ הַמַּעֲשֵׂה בַלְבָד, כְּמוֹ שֶׁדָּרָךְ הַסְּרִיסִים לְסֵפֶר הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה, וְלֹא הֵיטָח זֶה עֲצָה כָּלָל. וּלְכַף אָמְרוּ בִירוּשָׁלַיִם (מַגִּלָּה פָּרָק ג', הַלָּכָה ו'), שֶׁגַּם-כֵּן צָרִיךְ לִזְמַר "וְגַם חֲרֻבוֹנָה זְכוּר לְטוֹב", וְנִרְאָה כִּי דַעַת הַירוּשָׁלַיִם, כִּי חֲרֻבוֹנָה זֶה הָיָה אֵלֶיהוּ זְכוּר לְטוֹב, מִפְּנֵי שֶׁקָּשָׁה, דָּאִיךְ אֶפְשָׁר לִזְמַר שֶׁתְּבֵא הַגְּאֻלָּה הַזֹּאת עַל-יְדֵי חֲרֻבוֹנָה, אֶפְלוּ אִם תֵּאמַר, שֶׁלֹּא הָיָה הַדְּבָר שֶׁסֵּפֶר חֲרֻבוֹנָה, רַק סֵפֶר דְּבָרִים בַּלְבָד, וְלֹא הֵיטָח זֶה הַעֲצָה, מִכָּל מְקוֹם אֵין רְאוּי שֶׁתְּבֵא הַגְּאֻלָּה, כִּי אִם עַל-יְדֵי אֶסְתֵּר וּמִרְדֵּכִי, וּלְכַף אָמְרוּ, כִּי גַם זֶה עַל-יְדֵי אֵלֶיהוּ זְכוּר לְטוֹב, וְהָיָה זֶה גַם-כֵּן מִן הַשָּׁמַיִם. כִּף דַּעַת הַירוּשָׁלַיִם, וְאֶפְלוּ אִם תֵּאמַר דִּלְאוּ אֵלֶיהוּ הָיָה, סֵבֶר הַירוּשָׁלַיִם כִּי אֵלֶיהוּ הָיָה עוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹתוֹ עַל-יְדֵי חֲרֻבוֹנָה, כִּי גַם אֵלֶיהוּ שְׁלִיחַ הוּא אֶל מֶה שֶׁהָשֵׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת, וְכִינֵן שֶׁלֹּא הָיָה עוֹשֶׂה רַק שְׁלִיחוֹת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין לִזְמַר בְּזֶה שֶׁהֵיטָח עַל יְדוֹ גַם-כֵּן הַגְּאֻלָּה. וּלְכַף צָרִיךְ לִזְמַר "וְגַם חֲרֻבוֹנָה זְכוּר לְטוֹב", כִּי הָיָה שְׁלִיחַ אֵלֶיהוּ. וּמֶה גִלָּה חֲרֻבוֹנָה, שֶׁהוּא הָיָה אֵלֶיהוּ, לְאַחַשְׁוֵרוּשׁ: "גַּם הִנֵּה הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה מִרְדֵּכִי אֲשֶׁר דָּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עִמָּד כְּבֵית הַמֶּן גְּבוּהַ חֲמֻשִׁים אָמָה, וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהוּ עֲלֵיו", כִּי הַמֶּן הָיָה מְכֻשָּׁף גְּדוֹל מְאֹד, וְהוּא חָשַׁב שְׁיִוְכַל לְהַפִּיל אֶת מִרְדֵּכִי עַל-יְדֵי נִי שְׁעָרֵי טְמָאָה, שֶׁזֶה הָעֵץ שֶׁהָכִין לְמִרְדֵּכִי שֶׁהָיָה גְבוּהַ חֲמֻשִׁים אָמָה, אֲבָל הוּא לֹא יָדַע, שֶׁמִּרְדֵּכִי הָיָה כָּל-כֹּף גְּדוֹל, כִּי הָיָה דְּבוּק לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁהָיָה בְּטֵל וּמְבֹטָל בְּעֵצִים עֲצָמִיּוֹת אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶה סוּד שְׁעַר נִי שֶׁל הַקִּדְשָׁה. וְלִכֵּן נִתְקַיֵּם אֶצֶל הַמֶּן (מִתְּהִלִּים ז', טו'): "בּוֹר כְּרָה וַיִּתְפָּרְהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יַפְעַל", הוּא רָצָה לְתַלּוֹת אֶת מִרְדֵּכִי, וּלְכַסּוֹף הוּא נִתְלָה. וְהַכֵּל הָיָה סֵפֶר מְלֻבָּשׁ בְּדָרָךְ הַטְּבַע, אֲבָל גִּלָּה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהָר"ו, חֵלֶק ב', סִימָן יז), שֶׁגַּם הַטְּבַע הוּא הַשְּׁגָחָה, כִּי בְּאֶמֶת אֵין אָנוּ יְכוּלִים לְהַבִּין מֶה הַטְּבַע וּמֶה הַשְּׁגָחָה, כִּי גַם הַטְּבַע הוּא כְּפֹסָא לְהַשְּׁגָחָה. וְזֶה כָּל סֵפֶר הַמַּגִּלָּה, שֶׁהַכֵּל מְלֻבָּשׁ בְּלִבּוֹשׁ עַל גְּבֵי לְבוּשׁ. וְכֵן קוֹרָה עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁעַם כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹבֵר סֵפֶר שְׁלָם בְּמִשְׁךָ כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁהוּא סֵפֶר מִסְפּוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת מְשֻׁנָּים קַדְמוֹנִיּוֹת, וְהַכֵּל מְלֻבָּשׁ בּוֹ אֹר הַשְּׁגָחָה הַפְּרֻטִית, וְאֶפְלוּ שֶׁאֶחָד נִכְנָס בְּצַרְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וּבֵא אֶחָד

וַיִּתְּלוּ אֶת־הֶמָּן עַל־הַעֵץ אֲשֶׁר־הָכִין לְמַרְדֳּכָי וַחֲמַת

הַמֶּלֶךְ שָׁכָח: פ

גְּנוּי הַמֶּלֶךְ

להצילו, שְׁזָה בְּחִינַת חֲרֻבּוֹנָה, צְרִיכִים לְדַעַת, שְׁאַלְיָהּוּ מִלְּבַשׁ בּוֹ. וְדָבָר זֶה מִנְּפִלְאוֹת תְּמִים דְּעִים, אִיךָ שֶׁהַקְּרוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְנַהֵיג עִם כָּל אֶחָד בְּאִפְסָן אַחֵר לְגַמְרֵי, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

י וַיִּתְּלוּ אֶת הֶמָּן עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הָכִין לְמַרְדֳּכָי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָח: צְרִיךְ שֶׁתִּדְעַ, אֶהוּבֵי, בְּנֵי! אֲשֶׁר רַבְּנוּ ו"ל אָמַר (לְקוּטִי־מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ה'), שֶׁהַעֵקֶר הוּא תְּקוּן הַמְּשָׁפֵט, כִּי עַל־יְדֵי קִלְקוּל הַמְּשָׁפֵט, נִתְּגַבֶּרֶת טְמֵאת פְּגָם הַבְּרִית, שְׁבֹאָה עַל־יְדֵי הֶמָּן־עַמְלָק. וְזֶה שְׂרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַר הַחַמְּשִׁים שֶׁל הַטְּמֵאָה, וְלָכֵן עָשָׂה עֵץ גְּבֵה חֲמֵשִׁים אַמָּה, וְהָכִין לְמַרְדֳּכָי שֶׁהוּא הַצְּדִיק הָאֱמֵת, שֶׁמְבַרֵּר אֶת הַמְּשָׁפֵט, וְזוֹכֵה לְתִקּוּן הַמְּשָׁפֵט, לְהַחֲדִיר בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לִידַע שֶׁכָּל מֶה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם – הַכֹּל לְטוֹכָתוֹ, שְׁזָה בְּעַצְמוֹ תְּקוּן הַמְּשָׁפֵט, שְׁלֵא יַעֲלוּ עַל לְבוֹ שׁוֹם קְשִׁיּוֹת וּסְפָקוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְאִפְלוּ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו צְרוּחַ וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ, כְּאִלוֹ אֶבֶד מְנוּס וְתִקְוָה מְמַנּוּ. עַל־יְדֵי הַצְּדִיק הָאֱמֵת זוֹכִים לְתִקּוּן הַמְּשָׁפֵט, שְׁאִין לוֹ קְשִׁיּוֹת וּסְפָקוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּמְאִירִים לוֹ הַמַּחִין בְּהֶאֱרָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, שְׁזָה סוּד שַׁעַר הַחַמְּשִׁים שֶׁל הַקִּדְשָׁה, שֶׁשֵּׁם הוּא סוּד הַבְּטוּל אֶל הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַנְדִיעַ, שֶׁבְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵּךְ אִין שׁוֹם דְּבָר כָּלֵל, וּבְכָל תְּנוּעָה וְתַנוּעָה שֵׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהֶמָּן הִרְשַׁע רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל מַרְדֳּכָי, עַל־יְדֵי פְּגָם הַמְּשָׁפֵט, לְהַכְנִיס בּוֹ סְפָקוֹת. וְלָכֵן הָכִין לוֹ עֵץ גְּבֵה חֲמֵשִׁים אַמָּה, שְׁזָה סוּד "עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע". וְכַמְּאֲמָרם ו"ל (חֵלִין קִלְט:): הֶמָּן מִן הַתּוֹרָה, מְנִינ? שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית ג, יא): "הֶמָּן הָעֵץ"; הֵינּוּ, זֶהוּ הָעֵץ שֶׁהָכִין הֶמָּן לְמַרְדֳּכָי לְהַפִּילוֹ, שֶׁיַּעֲשֶׂה הַפְּרֵשׁ בֵּין טוֹב לְרָע, שְׁזָה בְּעַצְמוֹ סוּד חַמְּשִׁים שַׁעֲרֵי טְמֵאָה, שֶׁנִּכְנָסִים בְּאָדָם סְפָקוֹת, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת יז, ז): "הִישׁ הַנְּוִיָּה בְּקַרְבְּנוֹ אִם אִין", כְּשֶׁהָאָדָם נַעֲשֶׂה מְסַפֵּק, רַחֲמָנָא לִישְׁבֵּן. אֲבָל כַּח מַרְדֳּכָי הֵיךָ כָּל־כֶּף גְּדוּל, עַד שֶׁזָּכָה לְהַשִּׁיג אֶת שַׁעַר הַחַמְּשִׁים דְּקִדְשָׁה, כִּי מַרְדֳּכָי הוּא (שְׁמוֹת ל, כג): "מֶרְ דְּרוּר", כְּמְאֲמָרם ו"ל (חֵלִין קִלְט:): מַרְדֳּכָי

ח א ביום ההוא נתן המלך אחשורוש לאסתר
 המלכה את בית המן צרר ^{היהודים} היהודים ומרדכי
 בא לפני המלך כיהגידה אסתר מה הוא לה:

גנזי המלך

מן התורה מנין? "מר דרור", שהוא לשון חרות, סוד שער החמשים, ששם נעשה בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, ונעשה בן חורין, שיוצא מן הגלות לגמרי. וזה "ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי", כי על ידי גדל תקף קדשת מרדכי, שזכה להפיל בחמשים שערי בינה, שהוא בטול אל האין סוף ברוך הוא, עצם עצמיות אלקותו יתברך, על ידי זה נתבטל עץ הדעת טוב ורע, שהוא שער חמשים של הטמאה, ותלו אותו על העץ הזה. ומרדכי זכה להגיע אל עץ החיים, שמי לעולם, וזה "וחמת המלך שככה", שככה עולה מש"ה, כי מרדכי ינק ממשוה רבנו, שהוא תקן את המשפט בשלמות, שלא יהיו שום קשיות וספקות עליו יתברך, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נו), אשר משה הוא דעת של שער חמשים, ולכן דיקא על ידי משה זכה מרדכי להמתיק ולהשפיע את מדת הדין ששרתה אז, ונתהפך הכל על ראש המן, והבן למעשה.

פרק ח'

א ביום ההוא נתן המלך אחשורוש לאסתר המלכה את בית המן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן ח'), שהצדיק האמת נכנס בבית הבליעה של הסטרא אחרא, ואזי הוא מכרח לתן הקאות, הינו שהסטרא אחרא מכרח להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלע, בסוד (איוב כ, טו): "חיל בלע ויקיאנו", ולא די שהוא מקיא ומוציא כל הקדשה שבלע, אף גם הוא מכרח להקיא ולהוציא עצמיות החיות שלו ממש, שזה "מבטנו יורישנו אל", הינו שמוציא ומקיא עצמות חיותו ממש, שזה סוד הגרים המתגרים, שהם היו תחלה בעצמיות הסטרא אחרא ממש, ועכשו חוזרים אל הקדשה, כי הסטרא אחרא מכרח להקיא ולהוציא עצם חיותו ממש שהם הגרים. כל כך גדלה גדלתו של הצדיק, וזה "ביום ההוא

נתן המלך אחשוורוש לאסתר המלכה את בית המן צור היהודים, כי מרדכי הוא סוד הארה מיסוד אבא, שמאיר גלוי אלקותו יתברך בתוך הגלות, שהאדם צריך לדעת, שאפלו בתקף הקטנות והידידות, וחלישות הדעת שלו, גם נמצא אלופו של עולם, וכשהאדם נמצא בשפל המצב, והסטרך אחר בלעה אותו, ונכשל בעוונות חמורים, רחמנא לישזבן, והוא אינו מתאש כלל, אלא בא בלב אמת, בלב נכון, אליו יתברך, ומאמין אשר הוא יתברך נמצא, ואין בלעדיו נמצא, אזי יתפרדו כל פועלי און, וזוכה בכח הצדיק האמת, שנוכס בתוך הבליעה של הסטרך אחר, ולא די שמוציא אותו משם, אלא מוציא גם נפשות שנבלעו שם, שהם הגרים שמתגירים, שזה "בית המן צור היהודים", חוזר אל אסתר, שהיא סוד ההסתרה בתוך הסתרה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נו); ואז "ומרדכי בא לפני המלך, כי הגידה לו אסתר מה הוא לה", כי מתגלה היפי והפאר והחן של כל העולם, שהוא הצדיק האמת, המאיר את אורו יתברך בתוך החשכות, בכחינת 'מאורי אור', כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב', סימן סז).

ולכן, אהובי, בני! אפלו שתעבר עליך מרירות דמרירות, קטנות וחלישות הדעת, והסטרך אחר בלעה אותך לגמרי, עד שנראה לך שאמה אבוד לגמרי, כי הרבה פעמים אדם נופל בדעתו, ונדמה לו כאלו אבד את שני העולמות גם יחד, כי כלם עזבו אותו ונשארו לבד, ואם אז נתחזק ונא אל הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, ומאיר בו אורו יתברך בהארה נוראה ונפלאה מאד מיסוד אבא, התגלות אלקות בהארה נוראה ונפלאה מאד, שידע אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, אז בו ברגע נתקיים אצלו: "ביום ההוא נתן המלך אחשוורוש את בית המן צור היהודים", ויקא בית המן צור היהודים, שבלע כבר את כל הנשמות, וכפשע ביניהם לבין המות, כי כבר הכין עץ גבה חמשים אמה, שהוא בחינת שער נ' של השמאה. עם כל זאת, כשפר ישראל מחזק את עצמו באמונה פשוטה בו יתברך, אשר דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, וכל מה שעובר עליו בין בגשמי ובין ברוחני — הכל ממנו יתברך, בו ברגע הסטרך אחר צריכה להקיא

וַיִּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבְעֹתוֹ אֲשֶׁר הָעֵבִיר מֵהֶמֶן וַיִּתְּנָה לְמַרְדֳּכָי וַתֵּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מַרְדֳּכָי עַל־בֵּית הַמֶּן: פ

גנזי המלך

את כל הקדשה שבלעה, ונחזר בית המן אל אסתר, עם כל הנשמות שבלע, ולא רק אלו הנשמות, אלא עצמיות הסטרא אחרא, שמנחים בתוך בית המן צורך היהודים, חוזר אל אסתר, והיא מגלה לכלם מי זה מרדכי הצדיק האמת, שהוא בחינת היפי והחן והפאר של כל העולם, שהוא בחינת מאורי אור, שמאיר את אורו יתברך לכל נשמות ישראל. כי אחר שהסטרא אחרא ההכרם לה להקיא את כל הקדשה שבלעה, ולא עוד אלא שגם מעצמה היא צריכה להקיא את הנפשות שבתוכה, שהם הגרים שמתגירים, אז היא יכולה לגלות לכלם מי הוא מרדכי הצדיק האמת, המחיה ומחזק את כל העולם בלו. כי קדם קשה לגלות ולפרסם את הצדיק האמת, כדי שלא יתגרו בו הסטרא אחרא, כי הם מאד חפצים להזיק לו, ותכף-ומיד שנתהפך מהפך אל ההפך, שדיקא המלך אחשוורוש, אח וראש, וכמאמרם ו"ל (מגלה יא): אחיו של ראש, וכן גילו של ראש וכו', וכל שזוכרו אמר: אח לראשו; מכרח למסר "את בית המן צורך היהודים" אל אסתר, אז דיקא "ומרדכי בא לפני המלך, כי הגידה אסתר מה הוא לה", שהחיה אותה בעת גלותה; כי כשהאדם יורד ונופל ונשלך לעמקא דתהומא רבא, וצר ומר לו, וסובל עניות ונדחקות ומרירות גדולה, עד שכלם רודפים אותו, והוא מחזק עצמו באל עולם, ויודע ועד, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והוא בוטח רק בו יתברך, ואף שרואה שהוא מסבב עם צרות ויסורים, עם כל זאת הוא אינו מתאוש, אלא בורח אל מלך הכבוד, אז בו ברגע נפתח לו האור האין סוף, ונגאל מכל צרותיו, והבן למעשה.

ב וַיִּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבְעֹתָיו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי-מורה"ן, חלק א', סימן נו): שיש לכל אחד בחינת מלכות, והוא צריך להשתמש עם המלכות רק בעבורו יתברך, לא להנאתו ולצרפו. וצריכים להמשיך אריכות ימים לתוך המלכות, וזה נעשה על-ידי עסק התורה, כשהאדם לומד תורה, על-ידי-נה מחיה את המלכות. והנה המן-עמלק, הוא

גנזי המלך

ערה

מלכות הרשעה, שרוצה רק להכניע את המלכות הקדושה. וזה שגורם שיכניסו את אסתר, שהיא נשמות ישראל, מלכות הקדושה, אל אחשורוש, על-ידי שהוא יעץ להרג את ושתי. ומוכא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטיי-הלכות, קריאת התורה, הלכה א'), אשר לכאורה תמויה, כי לפי גדל הרשעות של ושתי הרשעה, מאין בא, שהמן יהיה קטגור גדול עליה, לגדל הרשעות של המן הרשע, והיה ראוי שיהיה סגור גדול עליה, כי היא הגמתו ברשעות. אף הנראה, שמתשבת הסטרא אחרא היתה על הסוף, כדי שתלקח אסתר אל בית המלך, כדי שיכבשו המלכות הקדושה אצלם. ובאמת בסוף, זה דיקא היתה אצלם מפלתו. וכל מה שהתגברו כדי להביא המלכות יותר בהסתרה אצלם, שזה בחינת אסתר, שגלקחה לבית המלכות, על-ידי-זה דיקא היתה מפלתם העצומה, באשר נתגלגל בסוף. ולהפך מלכות הקדושה עלתה עליה גדולה מאד, ואז הוציאה עמה כל נצוצות הקדושה שבלעו, ועשו מזה תורה חדשה, הינו המגלה, שהמנהיג הקדושים (מגלה טו:) להתורה בכל דיניה, הן בכתיבתה ושרטוטתה וקריאתה; כי אחר-כך בשנתהפך, והוציאו בלעו מפיו, בחינת (איוב כ, טו): "חיל בלע ויקיאנו", מאי כתיב: "ותשם אסתר את מרדכי על בית המן?" שנתהפך מהפך אל ההפך, להמן היתה מפלה גדולה, ואסתר שהיא המלכות הקדושה, עלתה מעלה מעלה, ולא עוד, אלא מפל הספור שקרה אז, נעשה מפל זה תורה, הינו המגלה שנעשתה מהמעשה הזה, שזה המשכת אריכות ימים בתוך המלכות, שנעשה על-ידי תורה דיקא, ועל-כן בפורים קורין אז פרשת צמלק, אף שאין בה אלא ט' פסוקים, כי אדרבה, על-ידי-זה היתה מפלתו, וזה התפרון אנו משלימין בקריאת המגלה שקורין אחר-כך, שהיא נעשית מבחינה זו. ועל-כן לא נמצא בשום פעם שנקרא ט' פסוקים, אלא בפורים, שקורין פרשת צמלק, כי אז היתה מפלתו. והמפלה היתה דיקא על-ידי בחינה זו, שהמשיכו אריכות ימים שהוא תורה, בתוך המלכות, ואז באמת נשלם התפרון בתוספת מרבה מאד; כי על-ידי-זה נעשה מגלה שלמה. וזהו בחינת המגלה שקורין אחר-כך, שהיא גם-כן בחינת קריאת התורה בכל דיני הכתיבה והקריאה. כי לא נמצא שום קריאה בצבור, כי אם קריאת התורה וקריאת המגלה, כי היא בחינת קריאת התורה ממש כנ"ל. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת פח:): קימו מה שקבלו כבר, כי אז נשלמה קבלת התורה, כי על ידה נשלמה התורה שהיתה חסרה.

ג ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפני
 רגליו ותבקך ותתחנןלו להעביר את רעת המן
 האגגי ואת מחשבתו אשר חשב עליה הוֹדִים:

גנוי המלך

רואים מזה, שאם האדם תזק בלמוד התורה הקדושה, אפילו שעובר עליו
 מה שעובר, על-ידי-זה הוא ממשיך אריכות ימים אל תוף המלכות,
 ואז המלכות דקדושה מתגברת על המלכות דסטרוא אחרא, והיא מתבטלת.
 שזו היתה מפלת המן, וזה "ויסר המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה
 למרדכי", כי קדם לכן אמרו חכמינו הקדושים (מגלה יד): גדולה הסרת
 טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל,
 שכלן לא החזירו למוטב, ואלו הסרת הטבעת החזירו למוטב; כי קדם
 מסר המלך את טבעתו להמן, שזה הכניס בהם מורא, וחרו בתשובה,
 ועכשו לקח המלך את טבעתו ויתנה למרדכי, כי נתהפך מן ההפך אל
 ההפך. מפל זה רואים, כשבר ישראל נתחזק בתקף הקטנות והדחקות שלו,
 ולומד תורה הקדושה, על-ידי-זה הוא ממשיך אריכות ימים בתוף המלכות,
 ואז הכל נתהפך מן ההפך אל ההפך. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (תנא
 דבי אליהו רבה, פק יח): בוא וראה כמה גדול כחה של תורה, שקטרת את
 פושעי ישראל בזמן שעושים תשובה, אפילו מעבודה זרה שבידם; וזה קרה
 בימי המן, שרצה להתגבר עם המלכות דסטרוא אחרא, על מלכות דקדושה,
 על-ידי שקימו וקבלו, שקימו מה שקבלו כבר, שהדר קבלוה בימי
 אחשוורוש; הינו, שהיתה קבלת התורה מאהבה, על-ידי-זה נתבטל המן-
 עמלק, מלכות דסטרוא אחרא, ועלתה מלכות דקדושה, והבן למעשה.

ג ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו
 ז"ל אמר (לקוטי-מהר"ן, חלק א', סימן כ'), אשר עקר חרבון של משית הוא
 התפלה; הינו שמשיח יכניס לעם ישראל את כל ענין התפלה, עד שידעו
 כלם, שאין עצה אחרת להנצל מכל הצרות שעוברות על כל אחד ואחד, רק
 על-ידי תפלה, לבוא ולהתפלל אליו יתברך. והתפלה צריכה להיות בשני

אֲפָנִים: תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, וּשְׂאֵלֹת צְרִיכוֹ, שְׁזָה (תהלים קמט, ו): "חֲרֹב פְּפִיּוֹת בְּיָדֶם", הֵינּוּ שְׂמֵי פִיּוֹת, שֶׁחֲרֹב הַתְּפִלָּה צְרִיף שִׁיְהִי בָּהּ שְׁנֵי כַּחוֹת, בְּצַד אֶחָד לַתּוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל הָעֶבֶר, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַחֵב לְבוֹ לְבַקֵּשׁ עַל הָעֶבֶר, וְצְרִיכִים אֶת זֶה בְּיוֹתֵר, כִּי בְּלֹא זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל, כִּי בְּשֵׂאדָם בָּא לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמִבְקֵשׁ וּמִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ כָּל מַה שֶּׁצְרִיף, בְּלִי שִׁיקָדִים תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, בְּזֶה הוּא יִפֹּל אִמְרֵ-כֶּף בְּדַעְתּוֹ, כְּשִׁינְאָה שְׁלֹא נִעְנָה בַתְּפִלָּתוֹ. כִּי בְּאֵמֶת קִלְפַת הַמֶּן-עֲמֵלֵק מְכַנְּיָסָה בְּאָדָם קְרִירוֹת לְקָרֵר אוֹתוֹ, כְּאִלוֹ עֲדִין לֹא שָׁמְעוּ אֵף פֶּעַם בַּתְּפִלָּתוֹ, וּכְאִלוֹ אֵף פֶּעַם לֹא פָּעַל שׁוֹמֵ יְשׁוּעָה, וְלִכֵּן תְּכַף-וּמֵיד כְּשׁוֹרֵק מִבְּקֵשׁ, נִכְנָסִים בְּדַעְתּוֹ קְרִירוֹת וּסְפִקוֹת, וְנִדְמָה לוֹ שְׁלֹא יִמְלָאוּ אֶת בְּקִשְׁתּוֹ, אֲבָל אִם אָדָם נוֹתֵן תּוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל הַתְּסָדִים וְהִרְחָמִים גְּמוּרִים שֶׁעָשָׂה אִתּוֹ עַד עַכְשָׁו, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְרַחֵב לְבוֹ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְהִבָּא, כִּי הוּא רוֹאֶה שֶׁכָּבֵר עֲזוֹר לוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַד עַכְשָׁו בְּהִרְבֵּה יְשׁוּעָה, כִּי זֶה בְּכֻלּוֹ הַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֵׂאדָם נוֹתֵן לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל שֶׁעֲזָר לוֹ, וְזֶה מְכַנְּיָס בּוֹ כֵּחַ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן גַּם לְהִבָּא, וְזֶה "וּתוֹסֵף אֶסְתֵּר וַחֲדָבֵר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַחֲבָד וַתִּתְחַנֵּן לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת רַעַת הַמֶּן הָאֲגָנִי וְאֶת מַחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְהוּדִים"; אֵף שֵׂאֶסְתֵּר הַמְּלִכָּה רָאָתָה כְּבָר אֶת גְּדֹל הַנְּסִים שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהִכְנִיעוּ אֶת הַמֶּן-עֲמֵלֵק, וַתְּלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ, וַהֲרִגוּ אֶת שׁוֹנְאֵיהֶם, עִם כָּל זֹאת הִיא לֹא קָרְרָה אֶת דַּעְתָּהּ, אֲלֹא הִיא הוֹסִיפָה לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְהַעֲבִיר אֶת רַעַת הַמֶּן הָאֲגָנִי, אֵף שֶׁהוּא כְּבָר תְּלוּי עַל הָעֵץ, וְהַשׁוֹנְאִים נִפְלוּ תַּחַת רַגְלֵי הַיְהוּדִים, עִם כָּל זֹאת הִיא לֹא קָרְרָה אֶת דַּעְתָּהּ, אֲלֹא הוֹסִיפָה לְהִתְפַּלֵּל.

וְזוֹ צְרִיכָה לְהִיּוֹת עֹבֹדֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, אֵף שֶׁהוּא רוֹאֶה כְּבָר נְסִים נִגְלִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעֲלָיו לַחַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל הַחֲסָד וְהַטוֹב שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ, עִם כָּל זֹאת עֲדִין צְרִיכִים לַעֲצֹק הִרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. כִּי אִם מִתְרַשְׁלִים בַּתְּפִלָּה, לְכַסּוֹף יְכוּלִים לִפְלֹ בְּכַפִּירוֹת וְאִפְיֻקוּרְסוֹת לְגַמְרִי. כִּי הַיָּצָר הַרַע בּוֹעֵר בְּאָדָם מְאֹד, וְרוֹצֵחַ רַק לְהַטְבִּיעוֹ בַּחֲשָׁף שְׁלוֹ, וְהוּא אוֹרֵב מְאֹד עַל כָּל אָדָם; כִּי כָּל זְמַן שֵׂאדָם חִי, הוּא נִמְצָא בְּסַכְנָה גְדוֹלָה מְאֹד, כִּי הַיָּצָר הַרַע בּוֹעֵר בּוֹ עַד הַרְגַע הָאַחֲרוֹן, וְלִכֵּן צְרִיכִים

תמיד לבוא ולהתפלל להקדוש-ברוך-הוא. ואל יאמר "כבר התפללתי וראיתי ישועות גדולות מאד, ולכן מה לי עוד להתפלל?" אלא על כל בר ישראל להתחזק ולתת תודה והודאה להקדוש-ברוך-הוא, שבאמת כבר ראה הרבה ישועות, עם כל זאת צריכים עדין לישועות רבות. ולכן ראוי לכל בר ישראל להשתטח בכל יום בפשוט ידים ורגלים, ולבכות ולהתחנן אליו יתברך, שיחוס וירחם עליו, שלא יאבד את עולמו ברגע, כי כל זמן שאדם חי, הוא נמצא בסכנה גדולה מאד, כפי רבוי פגעי ומקרי הזמן שעובר על כל אחד, אדם נמצא בסכנה, שלא יחזר לסורו, כי אף אחד אינו בטוח בחייו, שישאר עד הסוף, וכמו שכתוב (איוב טו, טו): "הן בקדשיו לא יאמין" וגו', ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מדרש תהלים טו, סימן ב'): אמר דוד לפני הקדוש-ברוך-הוא, רבוננו של עולם, אף-על-פי שהייתי מלך — המלכותי עלי. אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: איני מחזיק לך טובה, "טובתי בל עליך". ולמי היא טובתי? "לקדושים אשר בארץ המה", שאין הקדוש-ברוך-הוא קורא לצדיק — 'קדוש', עד שינתן בארץ, למה? שיצטר הרע מצד לו, ואין מאמין בו בעולם הזה, עד יום מותו, וכן אמר שלמה (קהלת ז, כ): "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה הטוב ולא יחטא", לפיכך אינו קוראו קדוש, עד שינתן בארץ. לכה נאמר: "לקדושים אשר בארץ", ואפלו אבות העולם לא נקראו קדושים, עד שנתנו בארץ, שנאמר: "הן בקדשיו לא יאמין".

ולכן צריך כל בר ישראל לבכות ולהתחנן אליו יתברך בכל יום מחדש, שיצילו מהיצר הרע שבוער בו, ויזכה לקים את מצוותיו יתברך, וילמד את תורתו הקדושה, שזה "ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפני רגליו ותבך ותתחנן לו", אף שראתה כבר הרבה נסים שעשה הקדוש-ברוך-הוא עמה ועם כלל ישראל, אף-על-פי-כן לא קררה את דעתה, אלא תמיד בקשה ממנו יתברך. וכך צריכים להתנהג בכל יום ויום מחדש, לבוא ולהתחנן לפני הקדוש-ברוך-הוא, וכשבר ישראל חזק בזה מאד, אז יראה נסים נגלים שיעשה עמו הקדוש-ברוך-הוא, כי מה שתפלה פועלת, שום דבר בעולם לא יוכל לפעל, כי תפלה עולה על הכל, ואם אדם חזק תמיד להתפלל אליו יתברך, וצול מכל רע, וממשיך על עצמו ישועות רבות, והבן למעשה.

וַיֹּשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שְׂרֵבִיט הַזֶּהָב וַתִּקֶּם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֵד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

ד וַיֹּשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שְׂרֵבִיט הַזֶּהָב, וַתִּקֶּם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֵד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ:
צָרִיף שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבְּנוּ ו'ל אָמַר (לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, חֶלֶק א', סִימָן
קפּה), שְׁעָקַר הַשְּׁלֵמוֹת, שְׂאָדָם צָרִיף לְקִנּוּת לְעַצְמוֹ מִדַּת הַיִּרְאָה, לְפַחַד רַק
מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וַיֵּשׁ שְׁנֵי מִיַּיִי יִרְאוֹת, יִרְאָה אַחַת שֶׁהוּא יָרָא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
מִגְדֻלְתּוֹ וּמִרוֹמְמוֹתוֹ, בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשְׁלִיט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וַיֵּשׁ יִרְאָה שְׁנִיָּה,
שֶׁהוּא מְפַחַד מִבְּשָׂר וְדָם, מִשֶּׁר אוֹ מִחַיָּה רָעָה, שִׁיכּוּלִים לְהַזִּיק לוֹ, וְזוֹ לֹא
הַשְּׁלֵמוֹת, כִּי אָדָם צָרִיף רַק לְפַחַד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְפַחַד מִשׁוֹם בְּרִיָּה
שְׁבַעוּלָם, כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שְׂמַאֲמִין שְׂאִין בְּלַעֲדֵיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, אָזִי אִין
לוֹ שׁוֹם יִרְאָה וְפַחַד מִשׁוֹם נִבְרָא שְׁבַעוּלָם, וְזֶה מַה שְּׁבוֹנָה לוֹ אֶת כָּל
הַמַּחֲזִין, כִּי הַיִּרְאָה זֶה הַפְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ אֶת כָּל הַהַשְׁגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת. וּמִבְּאֵר
בְּדַבְרֵי מוֹהֲרַנְ"ת ו'ל (לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, בְּכוּר בְּהַמָּה, הַלְכָה ד', אוֹת ב' וְאוֹת יו', יח),
אֲשֶׁר כָּל עֵקֶר הַשְּׁגוֹת אֱלֻקִּית וַיִּדְיַעַת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ, אִינוּ נִתְפָּס בְּמַח וְלֵב,
כִּי אִם עַל-יַדֵּי הַיִּרְאָה, שֶׁהוּא עֵקֶר הַהַשְׂאָרָה וְהַקִּיּוּם שֶׁל הַדַּעַת וְהַחֲכָמָה
הַקְּדוּשָׁה, בְּבַחֲזִינַת (אֲבוֹת ג', ט): 'כֹּל שִׁירְאָת תְּטֹאוּ קוֹדֶמֶת לְחֲכָמָתוֹ —
חֲכָמָתוֹ מִתְקַיְמָת' וְכוּ'; כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וּמִנְשֵׂא לְמַעְלָה
מִכָּל הַחֲכָמוֹת וְהַמְּחַשְׁבוֹת, עַד שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְתַפְסּוֹ בְּשׁוֹם מַחְשְׁבָה וַיִּדְיַעַת
כָּלֵל, כַּמוּבָא (פִּמַח אֲלֵיהוּ): 'לִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כָּלֵל', רַק בְּחִסְדּוֹ הַגָּדוֹל
חִמַּל עַלֵּינוּ, וְנִתַּן בְּנוֹ כַּח לְקַבֵּל פַּחַדוֹ וּמוֹרָאוֹ וְאִימָתוֹ עַלֵּינוּ, וְרַק
עַל-יַדֵּי-זֶה אָנוּ יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"א, י): "יִרְאֵשִׁית
חֲכָמָה יִרְאֵת הַגּוֹיָה", וּכְתִיב (מִשְׁלֵי א', ז): "יִרְאֵת הַגּוֹיָה רְאֵשִׁית דַּעַת". כִּי
עֵקֶר הַדַּעַת וְהַחֲכָמָה, שֶׁהוּא לִידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁרַק זֶה נִקְרָא דַּעַת וְחֲכָמָה,
כְּמוֹ שְׂכַתוּב (יִרְמִיָּה ט, כב): "אֵל יִתְהַלֵּל חֲכָם בְּחֲכָמָתוֹ וְגוֹ", כִּי אִם בְּזֹאת
יִתְהַלֵּל הַמְּתַהַלֵּל, הַשְּׂכָל וַיִּדְוַע אֲתִי", וּכְתִיב (דְּבָרִים ד', לט): "וַיִּדְעַת הַיּוֹם
וְהַשְּׁבוֹת אֵל לְבָבְךָ, כִּי הַגּוֹיָה הוּא הָאֱלֻקִּים" וְכוּ'. וְעֵקֶר זֶה הַדַּעַת וְהַחֲכָמָה,
לִידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ — אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, כִּי אִם עַל-יַדֵּי הַיִּרְאָה, כִּי יִדְיַעַת
וְהַשְּׁגַת אֱלֻקִּיתוֹ יִתְבָּרַךְ אִין נִמְשָׁף עַל הָאָדָם, כִּי אִם בְּבַחֲזִינַת (יִחְזַקְאֵל א', יד):

"וְהַחַיּוֹת רְצוּא וְשׂוֹב", דְּהֵינּוּ עַל-יְדֵי הַרְשִׁימוֹ שֶׁנִּשְׁאַר מִהַבְּטוּל אֵל הָאִין סוּף, כִּי בְטוּל הוּא לְמַעַלָּה מִהַמְחֻשְׁבָּה, אִךְ אַחֲר־כֵּן כְּשֶׁשָׁב מִהַבְּטוּל, נִשְׁאַר רְשִׁימוֹ מְזִיחַת הַתְּנוּצָצוֹת אֹרֹן יְתִבְרָךְ, וְעַל-יְדֵי הַזְרִיחָה שֶׁל הַרְשִׁימוֹ הַזֹּאת נוֹפֵל פֶּחַד וְיִרְאָה וְאִימָה גְדוֹלָה עַל הָאָדָם. וְזֹאת הִירְאָה הִיא עֶקֶר הַהִשְׁאָרָה וְהַקִּיּוּם, שֶׁנִּשְׁאַר וְנִתְפָּס בְּלֵב הָאָדָם מְזִיחַת הַתְּנוּצָצוֹת אֹרֹן הַקְּדוּשׁ יְתִבְרָךְ, כְּמוֹ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְאֲדִיר שֶׁעוֹבֵר בְּמַדִּינָה, שֶׁנוֹפֵל יִרְאָה וְפֶחַד וְאִימָה גְדוֹלָה עַל כָּל מִי שֶׁעוֹבֵר לְפָנָיו, אִף-עַל-פִּי שְׂאִינוֹ רוֹאֶה אוֹתוֹ, בְּחִינַת אֵימַת מַלְכוּת; כִּי עֶקֶר הַמַּלְכוּת הִיא בְּחִינַת יִרְאָה וְאִימָה, אִף-עַל-פִּי שֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים, רְחוֹק מְאֹד מְאֹד מִבְּנֵי מַדִּינָתוֹ, אִף-עַל-פִּי-כֵן פֶּחַדוֹ וְאִימָתוֹ עַל כָּל בְּנֵי מַדִּינָתוֹ, בְּחִינַת מוֹרְאָה שֶׁל מַלְכוּת. כְּמוֹ-כֵן לְהַבְדִּיל אֶלְךָ אֶלְפֵי וְרַבֵּי רַבּוֹת הַבְּדִלּוֹת, הַשֵּׁם יְתִבְרָךְ בְּרוּךְ הוּא, הוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא וְרְחוֹק מְאֹד מִכָּל הַמְחֻשְׁבוֹת וְהַיְדִיעוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, וְאִין נִתְפָּס בְּמַח, כִּי אִם פֶּחַדוֹ וְיִרְאָתוֹ וְאִימָתוֹ הַגְּדוֹלָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי כָל יְדִיעַתְנוּ מִמֶּנּוּ יְתִבְרָךְ, הִיא רַק בְּבְחִינַת מַלְכוּת, שְׂאֵנוּ יוֹדְעִין וּמֵאֲמִינִים שֶׁהוּא יְתִבְרָךְ מֶלֶךְ מְנַהֵג וּמוֹשֵׁל, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת מוֹרְאָה שֶׁל מַלְכוּת. וְהֵנָּה בִּימֵי מְרַדְכֵי וְאַסְתֵּר, אֹן הַתְּנַבְרָה מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, יִרְאָה דִּסְטָרָא אַחֲרָא, שֶׁהַפְּחִידוֹ אֶת גַּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַמֶּן-עַמְלֶק, שֶׁזוֹר לְהַשְׁמִיד, לְהַרְג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְהוּדִים, מִנְעַר וְעַד זֶקֶן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד. וּבְאַמַּת הַזֶּה אֹן פֶּחַד גְּדוֹל מְאֹד, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יָרְאוּ וּפֶחַדוֹ מְאֹד מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם, אֲבָל מְרַדְכֵי הַרְגִישׁ תַּכְף פְּנַת הַסְטָרָא אַחֲרָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמֶּן, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (אַסְתֵּר ד, א): "וּמְרַדְכֵי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה", שֶׁיָּדַע בְּוַנְתָּם עַד הַסוּף, וְהוּא מִתְחִיל תַּכְף לְעוֹרְרָם לְתַשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שֵׁם ד, א): "וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הַעִיר, וַיִּזְעַק וַעֲקָה גְדוֹלָה וּמְרָה", וְעַקֵּר צַעֲקוֹתוֹ, שֶׁהוּא מוֹדִיעַ לְאַסְתֵּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲדִין לֹא תִתְיַאֵשׁ מִן הַרְחָמִים, וְתִבּוֹא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, אִיךְ שֶׁהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ, שְׁלֹא נִקְרָאת אֵלָיו זֶה שְׁלֵשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם כָּלֵל הַחֹדֶשׁ, שֶׁצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים, עַל-כָּל-פְּנִים פְּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ. אֲבָל לְפַעְמִים נִתְרַחֲקִין כָּל-כָּף, עַד שְׂאִין זוֹכִין לְבֹא לְפָנָיו אֲפִלּוּ פְעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (אַסְתֵּר ד, יב): "וַאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי" וְגו'. אִף-עַל-פִּי-כֵן אֲסוּר לְהִתְיַאֵשׁ, אֶלָּא צְרִיכִין לְנַקֵּשׁ עַל דְּלִתּוֹת הַרְחָמִים, אוֹלֵי יְחוּס אוֹלֵי יְרַחֵם, וְכְמוֹ שֶׁאַחֲר־כֵּן

גנזי המלך

רפא

הודתה אסתר למרדכי ואמרה (אסתר ד, טז): "ובכן אבא אל המלך אשר לא פדת", ונרשו חכמינו הקדושים (מגלה טו.), 'שלא פדת של תורה', כי אני יודע בעצמי, על-פי דת של תורה, בודאי אני ראוי לבוא לפני המלך להתפלל לפניו, כפי מה שאני יודע חטאתי ועוונותי. אף אף-על-פי-כן אבוא לפניו שלא פדת, "וכאשר אבדתי אבדתי" (אסתר ד, טז); הינו אם, חס ושלום, אינו לרצון תפלותי והתבודדותי עתה לפניו, מרובי קלקולי, כאשר אבדתי על-ידי מעשי הרעים אבדתי, ויעשה השם יתברך עמי מה שיירצה, אני תמיד איחל ואצעק להשם יתברך, אולי ירחם. ואז חמל השם יתברך על מרדכי ועל עמו, "וישט המלך לאסתר את שרביט הזהב". שכל זה הוא סוד ההארה וההתקרבות מהשם יתברך, שמגיע לפעמים לאדם הנמוך מאד, אף-על-פי-כן השם יתברך שולח לו התקרבות מרחוק, בסוד ה'הושט שרביט הזהב', שנקשר בגס אמות הרבה, כמו שדן חכמינו הקדושים (מדרש אגדה), על-ידי-זה נפל המן מפלה גדולה בלי שעור, ומרדכי נתעלה ונתגדל בתכלית הגדלה, וזכה להמשיך הארה הזאת בכל שנה ושנה, שאפלו בתקף הגלות הזו, אף-על-פי שמלכות העכו"ם מושלת עלינו, שהיא נמשכת מבחינת יראות הנפולות מאד, אף-על-פי-כן תהיה נמשכת עלינו הארת מרדכי, שהיא הארת היראה עלאה מאד, שנדע כל אחד שאין להתירא, כי אם ממנו יתברך לבד. וזהו עקר הגס של פורים, שהוא גדול ביותר מכל הגסים, אפלו של יציאת מצרים וכו' כמובא, כי אז ביציאת מצרים נכנס פרעה שהוא מלכות הרשעה, דהינו שבטלו אז יראה נפולה שינק ממנה פרעה וכו'. אבל בימי אחשורוש, שהיתה מלכות הרשעה קימת, אף-על-פי-כן זכו ליראה נפלאה כזאת ולגס כזה, זהו חידוש נפלא ונורא ביותר.

ועל-ידי תקף הגס הזה אנו קימים עתה בגלות המרה הזו, שגם בתקף ממשלתם ופחדם בגשמיות וברוחניות, מה שהיצר הרע ותלותיו תופסין כמה בני-אדם בגלות כמו שתופסין, רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן גם שם אנו יודעין שאין להתירא משום ברעה שבכולם, כי אין מה לפחד מאיש, כי אם ממנו יתברך לבד, עד שאנו באים לשמחה גדולה ועצומה על-ידי-זה, שכל זה הוא סוד שמחת פורים, וכל זה רק על-ידי כח מרדכי ואסתר, שהם בחינת התנוצצות משיח, שממשיך גם עתה יראה נפלאה כזאת, שיוכל כל

אחד גם במקומו הירוד והנפול שנמצא שם, לזכר את השם יתברך ולהתירא מלפניו יתברך לבר. וזה מה שכתוב (תהלים כג, ד): "גם פי אלף בגיא צלמון לא אירא רע כי אפה עמדי, שבטך ומשענתך המה ינחמוני", שאיני מתירא משום רע, אפלו בגיא צלמון, כי אם ממך לבר, וזו נחמתי ושמתי, כי "שבטך ומשענתך המה ינחמוני", כי גם יראת הענש מהשם יתברך, שהוא סוד 'שבטך' הוא שמחה, מאחר שיודע שהכל ממנו יתברך, ויבדאי ירחם עלי ויתהפך הכל לטובה, שכל זה הוא סוד הושטת שרביט הנהב, "ויושט המלך לאסתר את שרביט הנהב", כי שרביט היא בחינת שבט מלכות, שהוא בחינת דינים, בחינת מורא מלכות, אבל הוא שרביט של זהב, פי זהב הוא שרש הדינים, שהם גבוהים מאד והם יקרים מפסך, שהוא חסד גדול, הינו שבהשרש העליון הדין נקר מחסד, פי הדין והיראה הוא חסד נפלא, ועל ידו נקא נמסקין כל הדינים, בבחינת המתקת הדינים בשרשן, שזהו בחינת שלש-עשרה מדות של רחמים, שהם בחינת שערות דדיקנא 'דיאנון קשין לאכפניא דיגין'. וזה סוד הושטת שרביט הנהב, שהוא החקירות נפלאה, שממשיכה דעת והארה נפלאה על האדם הרחוק מאד, פי מאיר עליו מדעת עליון מאד, שהוא יראה עלאה דעלאה, עד שיזכה זה הרחוק מאד גם-כן ליראה עם דעת; והינו על-ידי היראה יתקרב להשם יתברך, ולא יתרחק, חס ושלום, על-ידי זה יותר; כי יש בגי' אדם הרבה כשמענינים בספרי מוסר, שמדברים מעצם מרירת הענשים של גיהנום, הם מתפתדים מאד. אבל הבעל-דבר מתגרה בהם, ומפילים על-ידי זה לעצבות גדולה יותר מבתחלה, עד שלפעמים נופלים על-ידי זה יותר, חס ושלום. ויש שנופלים, חס ושלום, כל-כף, עד שבאים לכפירות, חס ושלום, וכל זה מחמת שאין להם דעת מצדיקי אמת להחיות את עצמן, ונרמה להם, שכבר נשקעו בדרכיהם כל-כף, חס ושלום, עד שאי אפשר להם לשוב עוד, ועל-כן כל מה שרואין יראת הענש, נופלים בעיני עצמן יותר ויותר. שזה סוד מלחמת עמלק, שמקרה את נשמות ישראל בכל פעם, עד שיתאשו לגמרי. אבל השם יתברך חומל על עמו, ושולח עלינו הארה, על-ידי צדיקי הדור, מבחינת היראה של משיח, שימשיך היראה בשכל עליון כל-כף, עד שתגיע היראה לטובה, אפלו להגורע שבגורועים, שאפלו הרחוק מאד מאד, תהיה לו דעת אמתית להבחין האמת, שגם הוא יש לו תקנה, פי רחמיו יתברך רבים מאד מאד.

וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מִצָּאתִי חַן לְפָנָיו
 וְכִשֶּׁר הַדָּבָר לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְּעֵינָיו יִכְתֹּב
 לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מִחֻשְׁבַּת הַזֶּמֶן בֶּן־הַמִּדְתָּא
 הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבְדֹת אֶת־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־
 מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

ועל־כן בּוֹדָאי לא יפל על־ידי יראת העֲנָשׁ, אֲדַרְבָּה, מִירַאת הַעֲנָשׁ יִחֲזַק אֶת
 עֲצָמוֹ לְמַצָּא בְּעֲצָמוֹ נִקְדוּת טוֹבוֹת, וְלִשְׁמַח אֶת עֲצָמוֹ בְּמָה שֶׁהוּא מִזְרַע
 יִשְׂרָאֵל עַל־כָּל־פָּנִים, וְלִהְיוֹת עַל עֲצָמוֹ חַיִּים וְשִׂמְחָה עַל־פִּי כָּל הַדְּרָכִים
 וְהַעֲצוֹת שֶׁהִזְהִינוּ רַבְּנוּ ו"ל. נִמְצָא, שְׁדִיקָא עַל־יְדֵי יִרַאת הַעֲנָשׁ יָבֹא
 לְשִׂמְחָה גְדוֹלָה, כִּי יִרַאת הַעֲנָשׁ תִּכְרִיחֵהוּ לְקַיֵּם דְּבָרֵי הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים,
 שֶׁמְזַהְרִים מְאֹד מְאֹד אֶת הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים, שִׂיחֲזֹק אֶת עֲצָמוֹ בְּשִׂמְחָה תָּמִיד,
 עַל־פִּי דְרָכֵי עֲצוּמֵיהֶם הַקְּדוּשׁוֹת, וְנִהְיוּ תִקְוָה הַשְׂמֵחָה שֶׁל פּוֹרִים, מִחֲמַת שְׂאוֹ
 נִמְשַׁכֵּת הִירָאָה מִשְׁכָּל עֲלִיּוֹן גְּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, הָאֲרַת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמַאִיר
 מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׁכָּל זֶה הוּא סוּד הוֹשְׁטַת שְׂרָבִיט הַזֶּהָב, "וַיֹּשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר
 אֶת שְׂרָבִיט הַזֶּהָב", שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּקַרְבוֹת עַל־יְדֵי הִירָאָה עֲלֵאָה מְאֹד,
 שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׂרָבִיט הַזֶּהָב, שֶׁהִיא מִדַּת הַדִּין. וְלִכֵּן, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֶפְלוּ
 שְׁעוֹבֵרַת עֲלֵיךְ מִדַּת הַדִּין, וְעוֹבְרִים עֲלֵיךְ כָּל מִינֵי צְרוּת וְיִסּוּרִים, מְרִירוֹת
 וּמְכַאוּבִים רָעִים, אֵל תִּשָּׁבֵר וְאֵל תִּתְנַאֵשׁ, אֲדַרְבָּה תִּרְאָה לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר,
 כִּי זֶה הוּא שְׂרָבִיט הַזֶּהָב, שֶׁכְּבִיכּוֹל קוֹרָא אוֹתָךְ עַל יָדָהּ, כִּי כָּל הַצְּרוּת
 וְהַיִּסּוּרִים שְׂאֵדָם סוֹבֵל, הֵם רַק לְנִסּוֹת אֶת הָאָדָם, לְרֹאוֹת לְמִי יִפְנֶה בְּעַת צָרָה.
 וְכִבֵּר אֶמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מִנְחוֹת נג:): מַה זֵּית אֵינּוּ מוֹצִיא שְׁמִנּוֹ אֶלָּא
 עַל־יְדֵי כְּתִית, אֵף יִשְׂרָאֵל אֵינָם חוֹזְרִין לְמוֹטָב אֶלָּא עַל־יְדֵי יִסּוּרִין, שְׁזֶה סוּד
 שְׂרָבִיט הַזֶּהָב, וְהַפֵּל כְּדֵי לְקַרֵּב וְלֹא לְרַחֵק, וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

ה להשיב את הספרים מחשבת הזמן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו
 ו"ל אמר (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן סא): יש ספרים ועתידיים להיות ספרים,

וכלם נצרכים לעולם, ומי שלועג על ספרים חדשים שיוצאים לעולם, המדברים מגלוי אלקותו יתברך, סימן שהוא מלא צוֹאָה, פי כף אמרו חכמינו הקדושים (ערוכין כא.): הלועג על דברי חכמים — גדון בצוֹאָה רותחת, וְעֲשִׂינן סרוחים עולין אל מחו ומסבכים אותו. ולכן בכל מקום שתמצא איזה רשע ארוך טמא, שלועג מספר קדוש המגלה את אמתת מציאותו יתברך, או מברר הלכה לעבדה ולמעשה, או מפלפל פלפולי דאורייתא, אשר קדשא בריך הוא חרי בפלפולא דאורייתא, וזה לועג מהספרים, נמצא, שהוא מלא טנפת ומותרות, שכל זה היה פגם המן־עמלק, שכתב ספרים מלאים בפירות ואפיקורסות, "לאבד את היהודים אשר בכל מדינות המלך", כי ספרי המינות והפירות היוצאים בעולם, הם "מחשבת המן בן המדתא האגגיי", הם גורמים שנשמות ישראל יעקרו לגמרי מתקליתם הנצחית; כי הצדיקים האמתיים הדבקים באין סוף ברוך הוא, הם מגלים ומפרסמים את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב ונפלא מאד, וכן ספרי מוסר וחסידות שנתגלו בעולם, על־ידי החכמים והצדיקים האמתיים, מושכים את לבם של נשמות ישראל אליו יתברך, פי הם מחזקים ומעודדים ומשמחים את נשמות ישראל. וכן בעלי פוסקים הזוכים לחדש חדושים דאורייתא, לברר הלכה לעבדה למעשה, ומגלים נפלאות נוראות בנגלות התורה, פל אלה הספרים, הם רק מקרבים נשמות ישראל אליו יתברך, והנה המן־עמלק, שהם כלל המינים והאפיקורסים שבכל דור ודור, לועגים וצוחקים מהספרים הקדושים. וזה סימן שהם מלאים טנוף וצוֹאָה, ומלאים במותרות. ולמה צריך כל מחבר ספר להאריך בהקדמה של ספרו, ולהתנצל — למה ומה הביא אותו לחבר את הספר הזה, כאלו הוא חייב לאיזו בריה דין וחשבון, אשר זה גם־כן פגם אמונה, שאינו מאמין, שיש להקדוש־ברוך־הוא נחתרות מחדושו, בשביל זה באה עליו מחלקת. אבל אם חכמי ישראל וצדיקי הדור היו מאמינים בחדושים שלהם, אזי היו מרבים בספרים, כמו שכתוב (קהלת יב): "עשות ספרים הרבה אין קץ", מאחר שאין קץ להגלות המרה, ובכל יום מתרבים ספרי פסולים, מלאי שקר, תעוב, זהום וערם, מינות ואפיקורסות וליצנות מפל אשר קדוש לעם ישראל, ועל זה אין אף אחד שינדבר ויתלוצץ. אבל כשבר ישראל, תלמיד חכם וצדיק, מוציא איזה ספר, כבר יש על זה בקרת. האין זה סימן, שלבו של המבקר מלא

גנני המלך

רפה

תועבה, טנוף וצואה?! וזה אשר בקשה אסתר: "ותאמר אם על המלך טוב ואם מצאתי חן לפניו, וכשר הדבר לפני המלך, וטובה אני בעיניו, יכתב להשיב את הספרים מחשבת המן בן המדתא האגגי, אשר כתב לאבד את כל היהודים אשר בכל מדינות המלך", הינו אסתר, שהיא כלל גשמות ישראל, שכינת עוז ותברך, מבקשת את מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא: ראה גם ראה, שבכל יום יוצאים כל מיני שקוץ, תעוב ונהום, ספרי פסולים של מינים ואפיקורסים, המלאים טנוף וצואה, ומדברים כלפי מעלה, רחמנא לישזבן, וגורמים "לאבד את כל היהודים אשר בכל מדינות המלך", ועל זה אין אף אחד שילעג ויתלוצץ. ולכן השכינה מבקשת א"ם ע"ל המלך, אשר עולה כמספר רל"ו, שעור קומת כל העולמות, בסוד: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, עם ד' אותיות הוי"ה ברוך הוא, שאלו האורות הנמשכים מנוקבא דפרדשקא, רוחו של משיח, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), על-ידי-זה ימחק עמלק, שמכנים ספקות באדם — "היש הוי"ה בקרבנו אם אין" (שמות י"ז, ט), וזה מה שאמר הקדוש-ברוך-הוא למשה (שם יד): "כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמתה את זכר עמלק מתחת השמים", כי ניקא על-ידי שכוחים רבוי ספרים, המגלים את אמתת מציאותו ותברך, וכן מבררים את ההלכות שבתורה, ומחדשים חרושים אמתיים, על-ידי-זה מבטלים את ספרי המינות והאפיקורסות שיש בעולם.

ולכן ראה, אהובי, בני, מה לפניך! אל תקוץ בשום ספר חדש שיוצא לעולם, כי כלם נצרכים לנשמות ישראל, כי יש גשמות שמחיות את עצמן בפשטים, ויש גשמות שמחיות את עצמן ברמזים, ויש גשמות שמחיות את עצמן בדרושים, ויש גשמות שמחיות את עצמן בסודות, שכל זה סוד פרד"ס: פ'שט, ר'מז, ד'רש, ס'וד, שכל אחד נמשך אחר חלק אחר מהתורה, אשריהם ואשרי חלקם של גשמות ישראל, שהם מעינים בחלקי התורה, כל אחד כפי שרש נשמתו, ואוי להם לרשעים הארורים, גואפים ככלבים, המתלוצצים מספרים חדשים שיוצאים בכל דור נדר, כי הם בעצמם שרשם מהמן-עמלק, אשר הספרים שלהם מלאים בפירות ואפיקורסות, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כח), אשר

כִּי אֵיכָכָה אוֹכַל וְרֵאִיתִי בְרָעָה אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת עַמִּי וְאֵיכָכָה אוֹכַל וְרֵאִיתִי בְּאִבְדֹן מוֹלַדְתִּי: ֹ

גנני המלך

יש שדים יהודאין, והם תלמידי חכמים, אבל תורתם היא מהשדים, כי תורתם של אלו התלמידי חכמים, אין לה כח להדריך את האדם בדרך הטוב, כי מבישא לא הני טובה, ולא עוד אלא שהם מכניסים בפירות ואפיקורסות באנשים שמעינים בדבריהם, וצריכים להתרחק מהם כמו שמתרחקים מבעלי ראתן, ופרש רש"י: שרץ שיש לו במחו (עין נחבות עו); וזו הגלות הדי גדולה, שכל נואף ואפיקורס, מלא דעות פוזבות, מחבר ספרים, שזו "מחשבת המן בן המדתא", וגורם "לאבד את היהודים אשר בכל מדינות המלך", מלכו של עולם. ולכן דיקא כל מי שיכול לחבר ספרים המגלים את אמתת מציאותו ותברך, ומחזקים ומעודדים ומשמחים את נשמות ישראל, וכן התלמידי חכמים האמתיים, שיכולים לברר ההלכה ועבדה למעשה, וכן אלו שיכולים לפלפל פלפולים אמתיים, ראוי להם לחבר ספרים, ולא להתפעל משום בריה שבעולם, ובזה שיחברו ספרים, יחבטלו ספרי המן-עמלק. וכל אלו הלצים המתלווצים מספרים חדשים, יתגלה קלונם ברבים, שמלאים טנוף וזהום, והם נואפים גדולים עד מאד, כי לא ילעג אדם על ספר קדוש שמדבר מאמתת מציאותו ותברך, אם לא שעבר קדם עברה חמורה, בחמנא לצלן. וזה ברור למי שמבין דבר מתוך דבר. אשרי מי שבורח מספרי מינים ואפיקורסים, והוא מחבר את עצמו לספרי יראים ושלמים, ואז טוב לו בזה ובכא כל הימים, והבן למעשה.

ו כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (שיחות-הר"ן סימן רמט), אשר החטא של פגם הברית נקרא רע, כמו שבחוב (בראשית לח, ז): "ויהי ער בכור יהודה רע בעיני הנז"ה", הינו שהוא תמיד רע, שקורין בייז, הינו שהוא תמיד בכעס, והוא איש רע ובליעל, כי החטא המגנה הזה עושה את האדם רע וכעסן, והורס אותו לגמרי, עד שאמרו בזהר (וישב קפח): בכל אינון חובין דאסתאב בהו בר נש בהאי עלמא, דא איהו חובא

דאסטאב ביה בר נש יתיר בהאי עלמא ובצלמא דאחי. מאן דאושיד ורעיה בריקנא, ואפיק ורעא למגנא בידא או ברגלא ואסטאב ביה, כמה דאת אמר (תהלים ה, ה): "כי לא אל חפץ רשע אתה, לא יגורף רע", בגין דא לא עאל לפרגודא, ולא חמי סבר אפי עתיק יומין. כמה דתנינן פתיב הקא "לא יגורף רע", וכתיב "ויהי ער בכור יהודה רע בעיני הנו"ה". ובגין כה פתיב (ישעיה א, טו): "ידיכם דמים מלאו", הינו שעל ידי החטא הזה אינו זוכה לראות פני השכינה. וכן אמרו בזהר (ויהי רט:): כל מאן דאפיק ורעיה בריקנא אקרי רע, ולא חמי אפי שכונתא, דכתיב (תהלים ה, ה): "כי לא אל חפץ רשע אתה, לא יגורף רע". וכתיב (בראשית לח, ז): "ויהי ער בכור יהודה רע", אוף הקא "אוי לרשע רע", ווי להווא חזקא דאיהו רע, דעבד גרמיה רע, פי גמול גדיו יעשה לו, לאכללא מאן דוגי בידוי לאפקא ולחבלא ורעיה בריקנא, ולהאי טרדין בהווא עלמא יתיר מפלא, תא חזי דהא פתיב "אוי לרשע רע". גינן דכתיב אוי לרשע, אמאי רע? אלא כמה דאמינא דעבד גרמיה רע. וכתיב "לא יגורף רע", וכלהו סלקין והאי לא סליק. ואי תימא שאר חזבין דקטלו בני נשא, תא חזי פלהו סלקין והוא לא סליק, מאי טעמא? אינון קטילו בני נשא אחרא, והאי קטיל בנוי ממש. ולכן השכינה שהיא בחינת אסתר, המרחמת על נשמות ישראל, רואמת וצועקת אליו ותברך, "פי איבכה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי, ואיבכה אוכל וראיתי באבדן מולדתי", פי החטא הזה נקרא רע, ואיך אני יכולה לראות איך נשמות קדושות של בני הנעורים, נכשלים בחטא המגנה הנה שעל ידי זה מאבדים נשמות, שנה "באבדן מולדתי", פי מפל טפה הנה יכול להולד ולד, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מו"ק, חלק א', סימן קמא), והטפות האלו הולכות אחר מטתו, ואוי לאותה בוששה ואוי לאותה חרפה, עם כל זאת אמר רבנו ו"ל (שיחות הר"ן, סימן עא), שגם את החטא הזה יכולים לתקן, אם אדם יעשה תשובה שלמה בלב שלם ובלב אמת, מפל שפן מי שיזכה לבוא אל ציונו הקדוש בעיר אומן, ויתן פרוטה לצדקה, ויאמר שם את העשרה מזמורי תהלים, הנקראים 'תקון הכללי', אפלו אם עצמו וגבהו חטאיו ופשעיו, יוציאו מהשאל תחתית, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (שיחות הר"ן, סימן קמא); וזו צריכה להיות עבודת הצדיקים בכל דור ודור, לחזק ולעודד ולשמח את נשמות ישראל, שגפלו בחטא המגנה הזה, ולקרנם אליו

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרֶשׁ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמַרְדֳּכָי
הַיְהוּדִי הִנֵּה בֵּית־הַמֶּן נִתְּתִי לְאַסְתֵּר וְאַתּוֹ תִּלְווּ
עַל־הַעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יָדוֹ בַּיהוּדִים:

גְּנוֹי הַמֶּלֶךְ

יתברר. פי השכינה, שהיא בחינת אסתר, שנמצאת עכשו בהסתרה שבתוך הסתרה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נו), צועקת אל מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "פי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי, ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי". ולכן אשרי מי שמחזק ומעודד ומשמח את נשמות ישראל, שגכשלו בחטא המגנה הזה, ומקרבם אליו יתברר, והבן למעשה.

ז ויאמר המלך אחשוורוש לאסתר המלכה ולמרדכי היהודי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר בזה העולם עובר על כל אחד ענשים קשים ומרים, למען נסות את האדם אל מי יפנה בעת צרתו, וכמו שכתוב (דברים ח, טז): "למען ענתך ולמען נסתך להיטבך באחריתך" וגו', פי מנסים את כל אחד לראות איך יחזיק מעמד, ואיך יעמוד בעת צרה. ולכן, בשעה שעוברים על עם ישראל פחדים גדולים מהמן-עמלק, שרצה להרג מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד, ומרדכי הצדיק יצא בחוץ, והזעיק את כלל נשמות ישראל שיצאו לחוץ, ויזעקו אל הקדוש-ברוך-הוא בצר להם, ועל-ידינה פצלו, שימתקו מהם כל הדינים, ויתהפך מהפך אל ההפך, ואת המן תלו על העץ, ולא עוד, אלא שמרדכי ואסתר קבלו את בית המן.

פי באמת כל זמן שהאדם נמצא בזה העולם, הוא מנח בסכנה גדולה מאד, שלא יפל לנקבא דתהומא רבא, פי המן-עמלק מכניס ספקות באדם: "היש הני"ה בקרבנו אם אין" (שמות יז, ז), ובו ברגע שוכנס בו באדם אפלו ספק ספיקא באמונה הקדושה, חס ושלום, עליו לידע שדנים אותו בו ברגע בכל העולמות, ויוצא דינו להשמידו ולכלותו מן העולם. פי ברגע שהאדם מספק באיזה ספק או ספקא באמונה, רחמנא לצלן, זו נפילתו וירידתו, וזה מה שרצה המן-עמלק להכניס בנשמות ישראל — ספקות באמונה,

ועל-ידי-זה יהיה נגזר עליהם בליה, רחמנא לישזכו. אבל מרדכי הצדיק, ידע מה שנגעשה בכל העולמות העליונים, ולכן "ויקרע את בגדיו, וילבש שק ואפר, ויצא בתוך העיר, ויזעק וזעקה גדולה ומרה", כי הראה לכלל נשמות ישראל, אשר אין עצה אחרת לנשמה שנמצאת בזה העולם, אלא רק לזעק ולהתחנן לפניו יתברך. ואפלו שנמצא במצבים הכי קשים, והשקר והחשף מסבבים אותו, אין לו עצה אחרת, אלא לצעק ולזעק ולהתחנן אל המלך מלכו של עולם. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן יב): כשנתעקם לב בר ישראל בספקות ובעקמומיות, עליו לצעק אז "איה מקום כבודו", איה המקום שאוכל למצוא אותך, ובזה שיצעק איה המקום שאוכל למצא אותך, על-ידי-זה בעצמו יעלה בתכלית העליה, שזה סוד מאמר סתום, ואז מתהפך מן ההפך אל ההפך, וכל אלו שמציקים ומצערים אותו, הם נופלים נפילה אחר נפילה, ולא נשאר מהם שריד ופליט, ומה גם שמוציאים את בלעם מפיהם, בסוד (איוב כ, טו): "חיל בלע ויקאנו מבטנו ירשנו אל"; ודבר זה צריכים לזכר במשך כל החיים, שעובר על כל אדם כל מיני ירדות ונפילות, קטנות ונחלישות הדעת, כי הנשמה היא חלק אלוך ממעל, דבוקה באין סוף ברוך הוא, והיא מתלבשת בגוף גשמי ועכור, וכמעט שתאבד לגמרי, כי בעולם הזה הכל בהעלם ובהסתר גדול, כי הסטרא אחרא מתפשטת בעולם, ויבנקל לנשמה שתלך לאבוד, על-ידי הספקות שמכניס המן-עמלק, לולא שאדם זוכה להיות מקרב אל הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי ואסתר, הארת ידן ורגליו, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י), אדם נאבד לגמרי, ובזה שהאדם זוכה להיות מקרב אליהם, על-ידי-זה הם מוציאים אותו מכל הקלפות, ומאירים עליו אור מיסוד אבא, עד שנהפך מן ההפך אל ההפך, שהמלך בעצמו אומר להם: "הנה בית המן נתתי לאסתר ואתו תלו על העץ על אשר שלח ידו ביהודים"; כי על-ידי גדל כח הצדיק, מהפך מן ההפך אל ההפך, ויש לסטרא אחרא מפלה, והנשמה יוצאת לתרות, ולכן אשרי מי שקרב אל הצדיק האמת, שיוכל להוציא גם אותו, ויתבטלו כל הרע והקלפות והסטרא אחרא שנדבקו בו, ויזכה להכלל בו יתברך, וקבן למעשה.

ח וְאַתֶּם כָּתְבוּ עַל־הַיְהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם
הַמֶּלֶךְ וַחֲתֹמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כָתַב אֲשֶׁר־נִכְתַּב
בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וַנַּחֲתוּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב:

גְּנוֹי הַמֶּלֶךְ

ח ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך, וחתמו בטבעת המלך: צריף שפדע, אהובי, בני! שרבנו ו"ל אמר (לקויטימוהר"ן, חלק א', סימן כב), שיש חותם ויש חותם בתוך חותם, בדי שלא ינקו הקלפות ויקלקלו את האמונה. והנה המן־צמלק ארב על נשמות ישראל להכשילן בפגם הברית ובכפירות ואפיקורסות, להכניס בהם ספקות — "היש הו"ה בקרבנו אם אין" (שמות יז), וזה עקר מפלת האדם — בשמתקלקלת אצלו האמונה, אז הוא הולך בגלות, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקויטימוהר"ן, חלק א', סימן מ'), שהעקר שאדם הולך לגלות ממקום למקום, זה רק מחמת חסרון אמונה. וזה בחינת מרדכי ואסתר, שהם שפי החותמות: חותם החיצון וחותם הפנימי, כי הם אשר חזקו את האמונה אצל כלל נשמות ישראל, ועל־ידי־זה הצילו אותם מפליה. כי אז היטה גזרת פליה על נשמות ישראל, רחמנא לישזבן, על־ידי שנהנו מסעדתו של אחשורוש, שעל־ידי־זה התגברה צוות הגוף לכסות את הנשמה המאירה את אמת מציאותו יתברך, בסוד (איוב יט, כו): "ומבשרי אתזה אלוה", הינו מבשר הגוף גם־כן יכולים לראות את אלקותו יתברך, אם זוכים לזכך את בשר הגוף, שזו עבודת הצדיקים הנקראים 'רעיא מהימנא', שהם רועים את האמונה. ובימי המן היה מרדכי ה'רעיא מהימנא', שהוא הכניס את האמונה בנשמות ישראל, ועל־ידי־זה נצלו מגזרת פליה, ונהפך הוא, שהכל התהפך על המן־צמלק, ותלו אותו על העץ. וזה "ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך", כי הפתב שכותבים זו הסמיכה שנסמך, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקויטימוהר"ן, חלק א', סימן סא), בסוד (במדבר יא, כו): "ותנח עליהם הרוח והמה בפתבים", על־ידי הפתב זוכים להיות נסמכים, שזה מה שאמר המלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא למרדכי ואסתר: "ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך".

וַיִּקְרְאוּ סִפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בַּעַת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי
 הוּא־חֹדֶשׁ סִיוָן בְּשִׁלּוּשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּכָל־
 אֲשֶׁר־צִוָּה מֶרְדֳּכָי אֶל־הַיְהוּדִים וְאֵל הָאֲחֵשְׁדָרפָּנִים
 וְהַפְּחוּת וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת אֲשֶׁר ׀ מֵהַדָּו וְעַד־כּוּשׁ
 שִׁבְעַ וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ
 וְעַם וְעַם כָּל־שָׁנוֹ וְאֶל־הַיְהוּדִים כִּכְתָבָם וְכָל־שׁוֹנָם:

גנזי המלך

פי כביכול הקדוש־ברוך־הוא הסמיכם שיהיו בבחינת רעיא מהימנא. וזה
 "וחתמו בטבעת המלך", שיקראו לחתם את הכתב בחותם בתוך חותם, שלא
 יינקו מהם החיצונים. "כי כתב אשר נחתם בשם המלך, ונחתום בטבעת
 המלך אין להשיב". שנה בחינת חותם בתוך חותם (לקוטי־הלכות, ערוכי תחומין,
 הלכה ד', אות כא), כי החדושי תורה שהצדיקים כותבים ומחדשים, יש בהם
 פת להחדיר אמונה פשוטה בו תברך, ומה גם שיש בהם חותם בתוך חותם,
 שאדם לא יוכל לפל יותר אל קלפת המן־צמלק, שמכשילה אותו בפגם
 הברית וכפירות ואפיקורסות. ולכן אשרי מי שמתמיד בספריהם, ואז לרב
 טוב הצפון והגנוז יזכה, והבן למעשה.

ט מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשוננו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר
 רבנו ז"ל גלה לנו נוראות גפלאות בענין תפלה והתבודדות, ואמר
 (לקוטי־מוהר"ן, חלק ב', סימן כה): ההתבודדות היא מעלה עליונה מהכל, דהינו
 שהאדם מרגיל את עצמו ללכת במקום פנוי, שאין שם בני־אדם, ומתחיל
 לדבר אליו יתברך בלשון שרגיל בה, ומספר לפניו יתברך את פנימיות לבבו,
 ואת כל מה שעובר עליו, הוא גורם שעשועים גדולים למעלה, שלא עלו
 שעשועים פאלו מימות עולם. וכזה שהאדם מדבר עם הקדוש־ברוך־הוא,
 הוא מיחד את כל העולמות כלם, כי הדבור הוא לשון זיוג, כעין שאמרו
 חכמינו הקדושים (פסחות יג.): ראוה מדברת עם אחד וכי, פי בזה שהאדם
 מדבר עמו יתברך, הוא נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, וזו שלמות היחוד

של כל העולמות, שזוכה לחבר וליתד את העולמות גם יחד; כי כשבר ישראל נמצא בעולם העשייה הגשמי והחמרי, המלא העלמות והסתרות, ומלא קלפות, ועם כל זאת הוא מדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, וממשיך את שכינת עזו ותברך למטה, על-ידי הדבור שמדבר עמו ותברך, על-ידי-זה גורם יחוד עליון. וענן תפלה והתבודדות, שיה לכול עם ועם כלשנו, וליהודים כלשונם. ולכן אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), שמשיח יכבש את העולם על-ידי תרב התפלה; פי על-ידי תפלה פלם יכולים להיות סמוכים וקרובים אל השם ותברך. וזה מה שפעלו מרדכי ואסתר, בעת שקמו על עם ישראל המן עמלק, וגורו להשמיד ולהרג ולאבד מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד, שעל-ידי גדל אמונתם בו ותברך, שהחזירו בעם ישראל את גדל כח התפלה, להתבודד אליו ותברך, על-ידי-זה נמתקו כל הדינים, ונתהפף מההפך אל ההפך, ואת המן תלו על העץ. וכן כל אלו שרצו להרע לנשמות ישראל — נהרגו. וזה גדל כח התפלה.

ולכן ראה, אהובי, בני! להתחזק ביותר שאת וביתר עז, להתפלל תמיד אל הקדוש-ברוך-הוא, וכל מה שרק עובר עליך תתבודד אליו ותברך, ומה גם שתראה לגלות ולפרסם את כל הענן של תפלה והתבודדות "בכל מדינה ומדינה ככתבה, ועם ועם כלשנו, וליהודים ככתבם וכלשונם", פי ענן התפלה גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), הוא ממשיך חדוש העולם, פי בנה שהאדם תמיד מדבר עם הקדוש-ברוך-הוא, זוכה להגיע לדבקות בזה, עד שנתחדש אצלו הבריאה בכל פעם מתחדש. ודבר זה נכניס משיח בעולם, ויען שכלם הלכו ונתבדרו בגלות, הם צריכים לגלות ולפרסם לכלם — כל אחד כפי כתבו וכלשונו את מעלת התפלה וההתבודדות, כדי להוסיף בתים אל התפלה, וזו תהיה הגאולה. ולכן הגם של פורים אף פעם לא תבטל, כמו שכתוב (אסתר ט, כח): "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, וזכרם לא יסוף מנרעם", פי בעת הגאולה תגלה ויתפרסם לכלל העולם פלו מעלת התפלה וההתבודדות, והבן למעשה.

וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֶחְשֹׁרוּשׁ וַיַּחֲתֵם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הַרְצִיּוֹת בְּסוּסֵים רִכְבֵּי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתָּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים:

גנזי המלך

י ויכתב בשם המלך אחשורוש: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כל העולם פלו הוא חידה אחת גדולה, פי כל הבריאה היא פליאה גדולה מאד, פי תכלית הבריאה היתה בגין דאשתמודעון ליה (והר בא מב), שנופה להכיר אותו יתברך, ובאמת אם נכנס אדם בתקירות, יכול לפל בעמקא דתהומא רבה, וזה בכלל מה שאמרו חכמינו הקדושים (חגיגה יא): כל המסתפל בארבעה דברים, ראוי לו פאלו לא בא לעולם: מה למעלה, מה למטה, מה לפנים, ומה לאחור. וכל שלא חס על כבוד קונו, ראוי לו שלא בא לעולם. והוא מה שאמר האר"ל (עץ חיים, היכל א', שער א', ענף א'): פי הקדוש-ברוך-הוא נצה להקרא מלך, ואין מלך בלא עם, ומה גם אם לא היה עם, לא היה נקרא רחום וחנון וכו', פי על מי ירחם, ועל מי יחונן בשעה שאין ברואים? ובאמת לא שיה לחקר, פי אז הוא נופל בעקמיות, שפסבבת לו המח והלב בקשיות וספקות, ויכול לפל בשאול תחתית ומתחתיו, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן יב), אשר יש אנשים שנפלו בנפילה אחר נפילה, עד שהגיעו בעקמומיות, ולפם סתחרר וכו', שהם מלאים קשיות וספקות אחריו יתברך, רחמנא לצלן. פי מי שהולך אחר חכמות, הוא נופל מאד. ולכן הזהירנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן יט), שאסור ללמד ספרי תקירות, ובכלל אסור להיות חוקר, אלא לזרק את הדעת והשכל, ולהיות איש תם וישר, ירא אלקים וסר מרע, בלי שום קשיות וספקות אחריו יתברך, פי עמלק הוא חוקר, והוא אכן נגף לפל על ידו. ולכן לא שיה להפנס בקשיות ובספקות, מה ועל מה נכרא העולם, וכביכול הקדוש-ברוך-הוא מה מרויח, שיהיה נקרא מלך על-ידי בריאת עם או לא, או שיקרא רחום וחנון או לא. ולכן העקר לסלק את דעתו, ורק להאמין בו יתברך, ולידע שאנחנו לא יודעים כלל, ואי אפשר לבשר ודם טפה סרוחה, גם ועב, שיבין את דרכי

המקום ברוך הוא וברוך שמו. ולכן אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סד), שבשכיל זה עם ישראל נקראים עבריים, שהם עוברים מעבר לעבר על-ידי אמונה, כי בתקף האמונה שיש בכל בר ישראל, הוא אינו חוקר ואינו רוצה לדעת שום דבר, ואינו שואל שום שאלה, מה ומי ואימת, מה למעלה מה למטה, מה לפנים ומה לאחור, אלא יודע ועד שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בהשגחה פרטית, ודבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ואפילו בגרגר עפר משגח ממנו יתברך, היכן שהגרגר הזה יהיה מנח, באיזה חלק מחלקי העולם, וכן כל עולה מכל אילן כבר נגזר מראש אם יתלש, להיכן הוא יפל, כל-כך גדלה השגחתו הפרטי פרטית, ודבר זה אי אפשר להסביר לשום בריה שבפעולם, ודבר זה לא יכילהו הרעיון כלל, אלא על-ידי אמונה ברוחה ומזככת בו יתברך, שאז יכולים להגיע גם להבנת דבר נפלא זה.

והנה כל המגלה היא סתומה מאד, כי היא ספור משנים קדמוניות, וכל מה שעבר על עם ישראל, שעמד עליהם הזמן הרשע, ורצה להרג ולהשמיד ולאבד את כל היהודים, מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, שבאמת הכל היה בהשגחה פרטית, אבל היה מלבש בספור טבע, ועקר התכלית הוא, שהקדוש-ברוך-הוא רוצה שנסתכל עליו, שנחזר אליו, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית ובה, פרשה ט'): "טוב מאד" זו מדת יסורים, שעל ידה הבריות באים לחיי העולם הבא. ולכן הקדוש-ברוך-הוא מסבב סבות בכל דור ודור, שיקום על עם ישראל הזמן-צמלק, שמחדיד בפירות ואפיקורסות וספקות לאנשים (שמות י"ד): "היש הו"ה בקרבנו אם אין", אשר משם באים כל הצרות והיסורים, כמו שכתוב (דברים לא, יז): "הלא על פי אין אלהי בקרבי מצאני הרעות האלה", כי בו ברנע שהאדם מחדיד בעצמו אמתת מציאותו יתברך, יודע אשר בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, בו ברנע יתפרדו כל פעלי און, וימצא את אמתת מציאותו יתברך, וירחב לבו, כי יתגלה אליו מלך הכבוד. וזה "ויכתב בשם המלך אחשורוש", שקדם הכל היה נכתב בשם מלך המלכים הקדוש-ברוך-הוא, אחשורוש שהוא אח וראש, כמאמרו ז"ל (מגלה י"א): אחיו של ראש, וכן גילו של ראש, שישבלו ממלך טפש, והכל היה בשכיל הבחירה והנפיון.

לנסות את כל בר ישראל להיכן יפנה בעת צרה. ולכן, כל הגזרות רעות שנגזרו מלמעלה – הכל לטובה, כדי לזכך אותנו, כמאמרם ו"ל (מנחות נג): מה זית אינו מוציא שמנו אלא על-ידי כחית, אף ישראל אין חוזרין למוטב אלא על-ידי יסורין. ואז בשחוזרין בתשובה, על-ידי שהצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, יוצא לחוץ, וזועק וצקה גדולה ומרה, ומכניס בלב כל בר ישראל, שגם-כן יפנו רק להקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה נמתקים כל הדינים. ויחתם בטבעת המלך", חותם בתוך חותם, לשמר את כל בר ישראל, ולא עוד אלא "וישלח ספרים ביד הרצים בפוסים רכבי הרכש האחשתרנים בני הרמכים". ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה ז): אטו אנו האחשתרנים בני הרמכים מי ידעינו? אלא מצנת קריאה לפרסומי ניסא; הינו אף שהרבה תבות אנחנו לא יודעים מה הן, ואף-על-פי-כן קוראים אותן לפרסומי ניסא, כמו-כן עובר על בני-אדם צרות ויסורים, מרידות ומכאובים, קטנות וחלישות הדעת, והוא אפלו אינו יודע למה מגיע לו הצער והיסורים האלו, עם כל זאת אם האדם מכניס את עצמו באמונה ברורה ומזככת בו יתברך, ויודע שכל מה שקורה אתו – בין בגשמיות ובין ברוחניות, בין מהקרובים ובין מהרחוקים, הכל ממנו יתברך, דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, בו ברגע מאיר עליו מלך עליון בעצמו ומרחם עליו. ובלבד, אהובי, בני! שיהיה לך לב אמת, לב נכון, לקבל את כל דברי אלו, ואז אינך יכול לתאר ולשער לאילו מדרגות תגיע, אם רק תשתק ולא תפגע שום דבר למחרפיה ולמבוי נפשך ולמצערים אותך. אפה ברח לך רק אליו יתברך, והדבק את עצמך לגמרי באין סוף ברוך הוא, ולא יהיה אכפת לך שום דבר אשר קורה בזה העולם, אלא תחדיר בעצמך את האמת, שאחר הבריאה נכללת בקדם הבריאה, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נא), שזה עקר שלמות האמת, אפה הוא קדם שבראת העולם, אפה הוא משבראת העולם. ואם תדם ותשתק למחרפיה ולמבוי נפשך, זה עקר התשובה, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן י), שאז תזכה להיות אדם היושב על הכסא; הינו שתהיה בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, עד שתגיע למדרגה זו, להבין ולהשפיל, שכל הבריאה כלה היא פסא לאלקותו יתברך. וכל הספורים שקורים בזה העולם – הן מאמות העולם, והן להבדיל מנשמות

אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיהוּדִים | אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וְעִיר
 לְהַקְהֵל וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וְלֹאֲבֹד
 אֶת־כָּל־חַיִּל עִם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טָף וְנָשִׁים
 וְשָׁלַלְם לְבוּז:

גְּנֵי הַמֶּלֶךְ

ישראל, הפל ספור שלם שהוא לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, והבן למעשה.

יא אשר נתן המלך ליהודים אשר בכל עיר ועיר להקהל ולעמוד על נפשם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כל מה שעובר על כל אדם בזה העולם, הוא בחשבון צדק, דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון. ואם בגי'אדם היו יודעים איך שהקדוש-ברוך-הוא משגיח על כל פרט ופרט מהבריאה, תמיד היו רצים אחריו יתברך. ועקר הרחוק שבגי'אדם מתרחקים ממנו יתברך, זה רק מפאת שאין להם אמונה בעצמם, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א', סימן סא): כמו שאדם צריך להאמין בו יתברך, כך צריך להאמין בעצמו, שגם הוא חשוב בשמים, ורב בגי'אדם מתרחקים ממנו יתברך, מפני שאין להם אמונה בעצמם, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה מה:): על הפסוק (זכרה ה, י): "כי מי בו ליום קטנות", מי גרם לצדיקים שיתבזבו שלחנם לעתיד לבוא? קטנות שהיתה בהן, שלא האמינו בהקדוש-ברוך-הוא; הינו שלא האמינו שהשם יתברך נהנה גם מעבודתם, וזה מה שבוזו את שלחנם. כי כמו שאדם צריך להאמין בהקדוש-ברוך-הוא, כך גם צריך להאמין בעצמו, שיש בו כחות הנפש בלתי רגילים. ורב בגי'אדם שמתרחקים ממנו יתברך, זה רק מפני שאין להם אמונה בעצמם, שגם הם חשובים אצלו יתברך. ורואים בחוש, שהנה קם המן-צמלק, וגור גזרה להשמיד ולהרג ולאבד מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, ועל-ידי שפרךכי ואסתר התדירו אמונה פשוטה בגשמות ישראל, על-ידי-נה נתהפף מההפף אל ההפף, עד "אשר נתן המלך ליהודים אשר בכל עיר ועיר להקהל ולעמוד על נפשם להשמיד ולהרג ולאבד את כל חיל

בַּיּוֹם אֶחָד בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אָדָר:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

עם ומדינה הצרים אתם טף ונשים ושללם לבוז"; כי על-ידי תקף האמונה שהצדיק האמת מחדיר בנשמות ישראל, על-ידי-זה נבנית אצלם האמונה בעצמם, עד שאינם מפתחים משום ברירה שבעולם, ונתהפף מההפך אל ההפך, כל אלו שהרעו להם, ורצו לראות במפלתם, עכשו מתהפף מההפך אל ההפך. ודבר זה צריך להחדיר בעצמו תמיד, שאין לאדם בזה העולם רק את הקדוש-ברוך-הוא, וככל שהוא בטל ומבטל לאין סוף ברוך הוא, כמו-כן נתבטלים ממנו כל המונעים שמנעו אותו ורצו לראות במפלתו, ומתהפכת כל מחשבתם על עצמם. ולכן אין עצה אחרת, רק להחדיר בעצמו אמונה פשוטה בו יתברך, ולידע אשר גם הוא חשוב למעלה בכל העולמות, וככל תנועה ותנועה שהוא עושה למענו יתברך, נעשה מזה יחודים עליונים. על-ידי ידיעות אלו יזכה לראות במפלת הרשעים שרצו להכחידו ולבטלו מהעולם. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נה), שלראות במפלתם של הרשעים אי אפשר, אלא על-ידי ארץ ישראל, שהיא בחינת אמונה, ואז רואה במפלת הרשעים שרצו להרע לו, אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם, אלא בחקף צרתו וקטנותו וירידתו, הוא מחדיר בעצמו אמונה פשוטה בו יתברך, שעל-ידי-זה יכולים לעבר את זה העולם בשלום, והבן למעשה.

יב בשלשה-עשר לחדש שנים-עשר הוא חדש אדר: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר הקמן הרשע הפיל פור הוא הגורל לפני הקמן מיום ליום ומחדש לחדש שנים-עשר הוא חדש אדר, פי אמר: "בחדש הזה מת מושיען של ישראל שהוא משה, ולכן בחדש הזה אוכל להכניע אותם". אכל לא ידע את גדל כחו של משה, כמאמרם ז"ל (מגלה יג): "פיון שנפל פור בחדש אדר, שמח שמחה גדולה, אמר: "נפל לי פור בירח שמת בו משה". ולא קנה ידע, שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד. וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רטו), שמשה נקבר מול בית פעור, כדי להכניע את

יג פתשגן הכתב להנתן דת בכל־מדינה ומדינה
 גלוי לכל־העמים ולהיות היהודים ^{היהודיים} עתידים ^{עתידים} עתידים
 ליום הזה להנקם מאיביהם:

גנוי המלך

הטמאה, ומוציא משם גרים, שזה מה שנאמר (אסתר ח, יז): "ורבים מעמי הארץ מתיהדים" וגו', כי זה גדל כחו של הצדיק האמת, שמספף מההפך אל ההפך. ולכן המן הרשע חשב להרג ולאבד ולהשמיד את נשמות ישראל, בזה בעצמו היתה לו מפלתו, על־ידי מרדכי ואסתר, שגלו ופרסמו את הקדוש־ברוך־הוא, ועל־ידי־זה רבים מעמי הארץ נתגירו, ודיקא בשלשה־עשר בחדש, שהוא נגד י"ג מדות הרחמים שהמשיכו על נשמות ישראל, על־ידי־זה הנה מפלתו של המן, ותלו אותו על העץ. וכן הוא בכל דור ודור, על־ידי שאדם זוכה להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שממשיך על מקרביו י"ג מדות הרחמים, שהם י"ג תקוני דיקנא, על־ידי־זה נופל פחד על השונאים והם מתבטלים לגמרי, והבן למעשה.

יג פתשגן הכתב: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריך לדעת, אשר כל מה שנארע עמו בין בגשמי ובין ברוחני — הכל משגח ממנו יתברך, ודבר זה לא יכילהו הרעיון, ואסור להתיאש בשום פנים ואפן, אפלו אם האדם רואה, שזה כבר אחר גזר דין, ואי אפשר לעשות שום דבר, "כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונתתום בטבעת המלך אין להשיב", עם כל זאת, אסור להתיאש בשום פנים ואפן, כי תמיד יכול להתהפך לטובה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות י): אפלו חרב חדה מנחת על צנארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים; ודבר זה לא יכילהו הרעיון, איך יכול להיות שנגזר על האדם מיתה, ורחמנא לצלן, ובטוח שהוא לא יצא מזה, עם כל זאת אינו מתיאש מן הרחמים, רק מבקש ומתחנן ומפציר בתפלה לפניו יתברך, אזי הכל מתהפך לטובה, כאשר ראינו בעינינו, ובאזנינו שמענו ספורי נסים ונפלאות כאלו, שאדם לא התיאש מן הרחמים, אפלו במצבים הכי קשים, ולבסוף הכל התהפך לטובה, ונתהפך מההפך אל

יִרְצִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתָּרָנִים יֵצְאוּ מִבְּהֵלִים וְדַחוּפִים בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ וְהָדַת גִּתְנָה בְּשׁוֹשׁן הַבִּירָה: פ

גנזי המלך

ההפך, כמו המן, שפבר הוציא את כתביו בכל מדינה ומדינה, להרג ולאבד ולהשמיד את היהודים, עם כל זאת על-ידי גדל פח התפלה שהכניס מרדכי בגשמות ישראל, שצעק צעקה גדולה ומרה, לבסוף נתהפך, אשר "פתשגן הכתב להגותן דת בכל מדינה ומדינה גלוי לכל העמים, להיות היהודים עתידים ליום הזה להנקם מאיביהם", שנתהפך מההפך אל ההפך, כנגד הכתבים של המן הרשע, יצאו כתבים חדשים ליהודים להנקם מאיביהם. וזה דבר שהוא למעלה מהשכל, כמו-כן קורה עם כל בר ישראל, אם הוא חזק באמונה פשוטה בו יתברך, וכל מה שעובר עליו בין בגשמי ובין ברוחני, הוא מבקש רק ממנו יתברך, אזי מתהפך מההפך אל ההפך; אשרי מי שחזק בזה, ואז טוב לו כל הימים, והבן למעשה.

יד הרצים רכבי הרקש האחשתרנים יצאו מבהלים ודחופים בדבר המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר בזה העולם עוברים על כל אחד משברים וגלים, ענשים קשים ומרים, דינים והרפתקאות, עד שאין אדם שיהיה נקי מזה, וכמו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קיט), אשר אין נמצא עולם הזה כלל — או גן-עדן או גיהנום, והנראה שכאן הוא הגיהנום, כפי רבוי הצרות שעוברים על בני-אדם. ובאמת, מי שרק שם לב לכל מה שקורה בזה העולם, יודע ועד, שדבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא הכל בהשגחת המאציל העליון, ובכל יום ויום יוצאים פרוזים מלמעלה להזהיר את האדם, שישמר את עצמו מהסמ"ך-מ"ם, שרודף אחריו להתטיאו ולהכשילו ולהפילו. ואין מי שיזכה לשמע את הפרושים האלו, אלא צדיק שמוסר את נפשו כל רגע בעבורו יתברך, ונתק את מח מחשבתו מהכלי העולם הזה, והדביק את עצמו באין סוף ברוך הוא, ויקא צדיק בזה שאין לו הסתכלות ושמיעה ודבור בזה העולם, הוא זוכה שמאיר עליו אורו

יתברר בהארה נוראה ונפלאה מאד, עד ששומע את הפרושים היוצאים בכל יום מלמעלה, וכן זפי הראות רואים את הרצים שיוצאים מבהלים ודחופים בדבר המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, לטוב או להפך, כי זפי הראות מבחינים בכל דבר אשר קורה בעולם, שהכל הוא שלוחים מלמעלה, ודבר זה לא יכילהו הרעיון, כי אי אפשר להסביר את זה לבני-אדם המנחמים בהכלי העולם הזה, כי אין להם משג ברוחניות, וכעין שמצינו בזהר (ויהי רמז), אשר רבי חזקיה ורבי יוסי הלכו ביחד, חמו חר חוץ דתנה קמסחר בארץ, סטו מארץ ארץ בר גש ארץ לגבייהו, קטיל ליה חוץ, אהדרו רישייהו וקמו ליה להווא בר גש דמית. אמרו ודאי ההוא נחש שליחותא דמריה קא עביד, בריך רחמנא דשויבנא, עין שם. ועין בזהר (שמות יז): רבי יוסי נפק לארץ, והנה רבי אחא בר יעקב אויל עמיה עד דהו אויל, שתיק רבי יוסי והההר במלי דעלמא, ורבי אחא הרהר במלי דאורייתא, חמא רבי יוסי חר חוץ דתנה רהיט אבתריה, אמר רבי יוסי לרבי אחא, חזית האי חוץ דרהיט אבתרי, אמר ליה רבי אחא אנא לא חמינא ליה, רהט רבי יוסי וחוץ אבתרוי, נפל רבי יוסי ודמא שמת ונחת מחוטמוי, שמע דהו אמרין: "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה" וגו'. אמר רבי יוסי, ומה על שעתא חוץ, כן, מאן דמתנאש מינה על אחת כמה וכמו, עין שם.

למדים מכאן, שזפי הראות רואים כל פרט מפרטי הבריאה, איך שהכל משגח ממנו יתברר, והכל הולך בחשבון צדק, כי הקדוש-ברוך-הוא הוא עושה שליחותו על-ידי דומם, או צומח, או חי, או מדבר; לפעמים אדם נתקל באבן ונופל, ולפעמים נקרע בשרו על-ידי צומח — קוצים וכדומה, ולפעמים על-ידי נחש או שאר חיה רעה, ולפעמים על-ידי אדם, שהוא שליח ממנו יתברר לנקם בו, שכל זה בכלל "הרצים יצאו מבהלים ודחופים בדבר המלך", כי הכל משגח ממלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, ואם אדם מכניס ידיעות אלו בחוץ לבו ודעתו, אזי נשתנה לגמרי וזוכה למדרגות גבוהות עד מאד, כי רואה ומביט ומבין דבר מתוך דבר, ונתגלה לו עולם אחר לגמרי, עולם החרות, ורואה על כל שעל ופסיעה גלוי אלקות במדרגה נשגבה עד מאד, שזו מדרגת הצדיקים הגדולים, שרואים ושומעים אלקות, והבן למעשה.

וּמַרְדֵּכִי יֵצֵא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת
וְחֹר וְעֵטְרַת זָהָב גְּדוֹלָה וְתִכְרִיף בּוּץ וְאַרְגָּמָן
וְהַעִיר שׁוֹשֵׁן צְהֵלָה וְשִׁמְחָה:

גְּנוּי הַמֶּלֶךְ

טו ומרדכי יצא מלפני המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), אשר קול הצדיק שמוכיח את האדם לשם שמים, על-ידי-יָהוָה ממשיך עליו חוט של חסד, כמאמרם ז"ל (תמיד כח.): המוכיח את חברו לשם שמים מושכים עליו חוט של חסד, שנאמר (משלי כח, כג): "מוכיח אדם אחרי חן ימצא", ועל-ידי-יָהוָה הוא מכניס ריח טוב בנשמות, ועל-ידי-יָהוָה חוננים בתשובה מאהבה. אף לבא לזה, לבחינת קול הַיָּהוָה, שיכול לעורר את כל בר ישראל לשוב אליו יתברך בתשובה של אהבה, הוא על-ידי תפלה, כי עקר התפלה היא רחמים ותחנונים, ועקר הרחמים תלוי בדעת, כמו שכתוב (ישעיה יא, ט): "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את הו' פנים לים מכסים"; כי לעתיד תגדל הדעת, ואז לא יהיה שום הזק ואכזריות, כי תתפשט הרחמנות על-ידי הדעת. כי עקר הרחמים תלוי בדעת, ולפעמים כשהסטרך אחר א יונקת מן הרחמנות, אזי הם ממשיכין לעצמן הרחמנות, ואזי נתמעטת הרחמנות אצלנו, ואפלו מעט הרחמנות שנשארה, היא בבחינת אכזריות, כי על-ידי שהם יונקים מן הרחמנות, נתקלקלת הרחמנות ונעשה אכזריות, כי (משלי יב, י): "רחמי רשעים אכזרי", ועל-כן גם מעט הרחמנות הנשארת אצלנו היא בבחינת אכזריות, כי נתקלקלת על-ידי שיונקים מן הרחמנות, חס ושלום, על-ידי-יָהוָה גם מעט הרחמנות הנשארת אצלנו, נפגמת ונעשית אכזריות, ועל-ידי-יָהוָה שנתקלקלת הרחמנות ונעשית אכזריות — נפגמת הדעת, בבחינת (פסחים טו): 'כל הכופעס — חכמתו מסתלקת מפניו'; ואזי נקטנת הדעת ונעשית בבחינת מחין דקטנות, ואזי הם יונקים, חס ושלום, מפגם הדעת, בבחינת (פראשית ג, א): "והנחש הנה ערום", הִנְנוּ דַעַת דְּסִטְרָא אַחְרָא, שיונקת על-ידי נפילת הדעת דקדושה, שנפגמת על-ידי אכזריות וכעס. ומזה באה, חס ושלום, תאות גאוף,

כי המלך הוא מחיצה פרוסה בפני תאנה זו, כי (סוטה ג): 'אין אדם עובר
 עברה, אלא אם כן נכנס בו רוח שטות'; אבל כשהמלך והדעת שלם, הוא
 מגן בפני התאנה הזאת; כי יש שלשה מחין, וכל אחד ואחד הוא בחינת
 מחיצה פרוסה בפני זאת התאנה, ומאלו השלשה מחין נמשכים שלשה
 מיני רחמנות, כי יש שלשה מיני רחמנות, בבחינת מה שאמרו חכמינו
 הקדושים (בראשית רבה וז"ל, פרשה נד, והובא בפרוש רש"י שם), על פסוק (בראשית
 כא, כג): "אם תשקר לי ולגני ולגנדי", 'עד כאן רחמי האב על הבן', שהם
 בחינת שלשה מיני רחמנות, והם נמשכין משלשה מחין, כי 'מלך הבן ממלך
 האב' (תקון יח); וזה בחינת שלש תפלות ביום, כי כל תפלה ותפלה היא
 בחינת מלך מיוחד מאלו השלשה מחין, שהם בחינת שלשה מיני רחמנות
 התלוים במלך, כי עקר התפלה היא רחמים ותחנונים, ועל-כך כשהדעת
 נפגמת, חס ושלום, מזה באה, חס ושלום, תאנת נאוף, ואזי כשנפגמת
 הרחמנות והדעת, אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ותחנונים, ואז
 התפלה בבחינת דין, וכשהתפלה בבחינת דין, אז הסטרא אחרא בולעת
 את התפלה, חס ושלום; כי עקר יניקת הסטרא אחרא היא מבחינת דינים,
 שהם מחין דקטנות, בחינת אלקים פדוע, ועל-כך הם נאחזין, חס ושלום,
 בתפלה זו, שהיא בחינת דין, ובולעין אותה, חס ושלום. ואז כשהתפלה
 בבחינת דין, אז צריכין בעל כח גדול, שיוכל להתפלל בתפלה בבחינת דין,
 כמו פנחס בעת שקנא על מעשה זמרי, כמו שכתוב (תהלים קו, ל): 'ויצמד
 פנחס ויפלל'. ודרשו חכמינו הקדושים (סנהדרין מד:), 'שעשה פלילות עם
 קונו', הינו תפלה בבחינת דין, כי קנא על מעשה זמרי, שהיא בחינת (איוב
 לא, יא): "כי היא זמה והוא עון פלילים", הינו שהוא עון שצריכין לזה
 תפלה בבחינת דין, שהוא בחינת פלילים, בחינת ויצמד פנחס ויפלל; כי
 כשיש פגם תאנת נאוף, חס ושלום, שאז התפלה בבחינת דין, והסטרא
 אחרא בולעת אותה, חס ושלום, אז צריכין בעל כח גדול, שיתפלל תפלה
 בבחינת דין, כמו בעת שהיה מעשה זמרי, שהצרך פנחס להתפלל תפלה
 בבחינת דין, כי כשזה הבעל כח מתפלל תפלה בבחינת דין, ואזי הסטרא
 אחרא רוצה לבלע אותה, כי היא בולעת תמיד התפלות שהם בבחינת דין,
 ואזי כשהיא רוצה לבלע זאת התפלה של הבעל כח, שהיא בבחינת דין,
 אזי זאת התפלה היא עומדת בבית הבליעה שלו, בבחינת (שם)

מא. יד): "בצוארו ילין עז": הינו התפלה של הבעל כח, שהיא בחינת מטה עז, היא עומדת לו בצוארו, בבית הבליעה שלו, ואזי הוא מכרח לתן הקאות, הינו שהסטרך אחרא מכרחה להקיא ולהוציא כל הקדשות של הדעת והרחמנות והתפלות שבלעה, בבחינת (שם כ. טו): "חיל בלע ויקאנו", ולא די שהוא מקיא ומוציא כל הקדשה שבלע, אף גם הוא מכרח להקיא ולהוציא עצמות החיות שלו ממש, בבחינת: "מבטנו ירשנו אל"; הינו שמוציא ומקיא עצמות חיותו ממש.

וזהו בחינת גרים שמתגירין, שהם היו תחלה מעצמות הסטרך אחרא ממש, ועכשו חוזרין אל הקדשה, כי הסטרך אחרא מכרחה להקיא ולהוציא עצם חיותו ממש, שזהו בחינת גרים, וזהו בחינת (תהלים קי. ב): "מטה עזך ישלח ה' מציון רבה בקרב אביך", 'בקרב' דיקא, בחינת: "מבטנו ירשנו אל", כי מטה עז, הינו התפלה של הבעל כח, היא יורדת בקרבו ממש, כי על ידה הוא מוציא ומקיא עצמות חיותו ממש מקרבו ומבטנו, בחינת 'מבטנו ירשנו אל', וכזה יובן כל ענין מרדכי, שהתגבר על המן, והוציא ממנו את כל הקדשות שבלע, כי המן-עמלק הוא הקלפה שמתפשטת על נשמות ישראל, והוא בולע את קדשתם, עד שנדמה לכל אחד ואחד שאבד מנוס ותקנה ממנו, והצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, מלביש עצמו בלבושים נפלאים ונוראים מאד, שזה בחינת "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריח בוץ וארגמן", שזה כביכול הלבוש של הקדוש-ברוך-הוא, כמאמרם ז"ל (מדרש תהלים, פרשה צג, סימן א): הקדוש-ברוך-הוא, הוא נאה ללבושו, ולבושו נאה לו, כמו שנאמר (תהלים צג, א): "הנני"ה מלך גאות לבש", שכעה לבושו לבש הקדוש-ברוך-הוא, אחר במלחמת הים, שנאמר (שם): "הנני"ה מלך גאות לבש", זה מלבוש כנגד מלחמות הים, שנאמר (שמות טו, א): "אשירה להנני"ה פי גאה גאה", ואחד שלבש בסיני, שנאמר (תהלים כט, יא): "הנני"ה עז לעמו יתן", כנגד עז שנתן לעמו בסיני, ואחד כנגד בבל, שנאמר (ישעיה נט, יז): "וילבש בגדי נקם תלבשת", וכן הוא אומר (ירמיה נא, יא): "פי נקמת הנני"ה היא נקמת היכלו", ואחד כנגד מדי, שנאמר (ישעיה נט, יז): "וילבש צדקה בשרנו", וכן הוא אומר (אסתר ה, טו): "ומרדכי יצא מלפני המלך", ואחד כנגד גון, שנאמר

(ישעיה שם): "ויצט במעיל קנאה", כך היו בני חשמונאים לבושים בגדים של קנאה, ואחד פנגד אדום, שנאמר (ישעיה סג, א): "מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה זה הדור בלבשו", והשביעי לימות המשיח, שנאמר (דניאל ז, ט): "לבושה כתלג חור ושער ראשה בעמר נקא"; ואותם לבושים הלביש עצמו מרדכי הצדיק, כי כדי שיוכל לרדת ולהגס לבית הבליעה של הסטרא אחרא, צריכים להלביש את עצמו, בכיכול, בלבושים שהם הספירות. כי באמת כל העולם כלו הוא אור האין סוף ברוך הוא, כי הכל לכל אלקות גמור הוא, ואי אפשר בשום פנים ואפן להשיגו, אלא על-ידי לבושים, שזה כלל הספירות הקדושות, שפנגד כל ספירה יש שם מיחד ותפלה מיחדת, אשר אלו התפלות פותחות שערים ופתחים, להוציא את הנשמות שנפלו בעמקי עמקים מהשואל תחתיות, ולהאיר להם את אורו יתברך, כדי לבטל מהם את המחיצה המעלימה ומסתירה את אמתת מציאותו יתברך.

וזה בחינת "והעיר שושן צהלה ושמחה", "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור" וגו'; כי (לקוטי-הלכות, ציצית, הלכה ה, אות כה): גדלת מרדכי שהוא הגס הגדול והגורא מאד של פורים, הכל היה על-ידי בחינת התפלה בבחינת דין, של הבעל כח, שעל-ידי-זה מכניעין את עמלק, שהוא המן הרשע, ימח שמו, שזהו בחינת קריעת ים סוף ומלחמת עמלק וכו'. ועל-כן היה עקר הגס על-ידי שגלקחה אסתר לבית המלך, כי לקיחת אסתר לבית אחשורוש, זהו בחינת התפלה בבחינת דין, של הבעל כח, שזהו בחינת לקיחת שרה לבית אבימלך ופרעה, רק שם היה רק לפי שעה קלה, כי אז לא היה קטרוג ודין גדול כל-כך כמו בימי אחשורוש, בקום עלינו אדם בליעל המן הרשע, ימח שמו, שהוא עמלק, שהוא זהמת הנחש בעצמו, אשר השם יתברך בעצמו לוחם עמו תמיד בשביל ישראל, כמו שכתוב (שמות יז, טז): "מלחמה להוי"ה בעמלק מדבר דר"; ומחמת תקף הדין שהתגברה זהמת הנחש מאד, שהוא המן הרשע, ימח שמו, על-כן הכרחה אסתר שתהיה נתפסת לבית המלך, וגם הוא לא נגע בה כמוכא בתקונים. ובגדל כזה, הוציאה מהסטרא אחרא כל הקדושות והנצוצות הקדושות, עד שהסטרא אחרא, שהוא המן וביחו נפלו במפלה שאין לה תקומה, ונתן כל ביתו ורכושו למרדכי היהודי, שכל זה היה על-ידי הצדקת

אסתר המלכה, כמו שכתוב (אסתר ח, ב): "ותשם אסתר את מרדכי על בית המן", ועל-ידי-זה עלו כל נצוצות הקדושים המלבשים בעשירות שהיתה כבושה אצל הסטרא אחרא, אצל המן וביתו, ימח שמים, כלם תזרו ועלו אל הקדושה, למרדכי היהודי, שכל זה נעשה על-ידי בחינת התפלה, בבחינת דין של הבעל כח, שעמדה בבית הבליעה שלהם, שעל-ידי-זה היא מפלת המן עמלק, שזהו בחינת לקיחת אסתר לבית המלך לצנין שרה, ועל-פני הנה הגם על-ידי נדוד השנה, כמו שכתוב (שם ו, א): "בלילה ההוא נדדה שנת המלך", שאז התחיל עקר תקף הגם, כי נדוד השנה זה בחינת ברור המדמה, כי כשהמדמה מברר היטב, אין צריכין לישן, כי עקר השנה הוא בשביל לברר המדמה, אבל כשהמדמה מברר, אין צריך שנה, ועל-ידי התפלה בבחינת דין, שהיא בחינת לקיחת אסתר לשם, על-ידי-זה נתברר המדמה, ועל-פני הנה אז נדוד השנה, שזה נמשך מברור המדמה, ועל-ידי-זה הנה תקף הגם. כי עקר הגם של פורים הוא להכניע עמלק, שהוא עקר הכפירות והאפיקורסות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן יט), אשר המן-עמלק הוא אבן נגף לישראל, להפילם בכפירות ואפיקורסות, והצדיק האמת לוחם עמו, וכל עבודתו היא לגלות אמונת חדוש העולם, שעקר מפלת עמלק הוא על-ידי התגלות האמונה הקדושה, ועל-פני היתה עקר מפלת המן-עמלק על-ידי נדוד השנה, שהיא בחינת ברור המדמה, שעל-ידי-זה נתגלתה האמונה הקדושה, שזהו עקר מפלת עמלק והמן, ועל-ידי כל זה זוכין לאור הציצית. וזהו (שם ח, טו): "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת", זה בחינת ציצית, שיש בהן תכלת, שהם עקר תקון ונוי כל המלבושי כבוד, הינו שאז נתגלה על מרדכי אור הציצית, שהוא בחינת לבוש מלכות תכלת וחור וכו', כי על-ידי התפלה בבחינת דין, על-ידי-זה היא מפלת המן, ונתגלה האמונה הקדושה וכו', עד שזוכין לחוט של חסד, שהוא בחינת אור הציצית, שהוא בחינת לבוש מלכות תכלת וחור וכו', וזהו (שם טו) "ליהודים היתה אורה ושמחה" וגו', כי אין עוד שמחה כשמתח האמונה, על-פני בזה שגלה ופרסם מרדכי היהודי את הקדוש-ברוך-הוא בעולם, והלביש את עצמו בלבושים, שכל זה הוא בחינת "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב, גדולה ותכריך, בויץ וארגמן", שמה באה השמחה העצומה, שהצדיק מלביש את עצמו

טו לַיהוּדִים הִיְתָה אוֹרְהָ וְשִׁמְחָה וְשִׁשׁוֹן וַיִּקְרָ:

גנזי המלך

בלבושים, שעל-ידי-זה נתגלה לכלם האמונה הקדושה, שזה ברור וזכור המדמה, שעל-ידי-זה נעשית שמחה, שזה בחינת "והעיר שושן צהלה ושמחה", בחינת תקף השמחה של הפורים. כי עקר השמחה נמשך מבחינת חוט של חסד, שהוא בחינת לבוש מלכות תכלת וכו', בחינת ציצית, כי החוט של חסד הוא בחינת הנגון שלעתיד, שמשם כל השמחות, וזהו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): אסתר חוט של חסד משוף עליה, כי זכתה לחוט של חסד, והבן למעשה.

טו לַיהוּדִים הִיְתָה אוֹרְהָ וְשִׁמְחָה וְשִׁשׁוֹן וַיִּקְרָ: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מורה"ן, חלק א', סימן ט', וסימן קיב), אשר כשמשבבים את האדם הקלפות והסטרך אחרא, אשר הן המחשבות ורות, המונעות מאתו את התפלה, אין עצה אחרת, אלא לדבר דבורי אמת, ויאמר את הדבורים בתמימות ובפשיטות כפי האמת שלו, ובלבד שיהיה בלב אמת, בלב נכון. וצריך שתדע, אהובי, בני! כי לא בנקל זוכים לזה, וכלשונו של רבנו ז"ל (שם): ותמשכיל המבין, יש לו להתפלל כל ימיו, שיזכה פעם אחת כל ימי חייו לדבר דבור אחד של אמת לפני השם יתברך פראוי, כי השקר מסבב מאד מאד את האדם, עד שקשה לו לצאת מהשקר, אלא על-ידי שינדבר דבור אמת כפי בחינתו, שאז יאיר לו הקדוש-ברוך-הוא אורו יתברך, איך לצאת מהחשך והשקר שמסבבים אותו. כי על-ידי דבורי אמת זוכה למצא את הפתח לצאת משם; כי עקר האור המאיר הוא הקדוש-ברוך-הוא, כמו שכתוב (תהלים כו, א): "הנני"ה אורי וישעיי", וצריכים לדבר דבורי אמת כפי בחינתו, הינו שלא יטעה את עצמו לילך בגדולות ובנפלאות ממנו, שאז אינו כבר אמת, אלא שהוא מחפה את האמת עם שקר. ואת האמת הזו מקבלים על-ידי הצדיק (לקוטי-הלכות, דינים, הלכה ג', אות יח), שעקר מפלת המן-עמלק הוא על-ידי תפלה, כשמגבירים ומעוררים האמת על עצמו, שאז זוכים למצא הפתחים לצאת מן החשך, מקלפת המן-עמלק. לצאת מאפלה לאורה, שזה "לַיהוּדִים הִיְתָה אוֹרְהָ וְשִׁמְחָה וְשִׁשׁוֹן וַיִּקְרָ", כי אפלו הפחות

שפפחותים והקל שבקלים שרתוק לגמרי, עם כל זאת, אם יהיה מקרב אל הצדיק האמת המאיר באמת, על-ידי כל דבור ודבור שיזכר אל הקדוש-ברוך הוא עם אמת, על-ידי-זה יאיר לו לצאת מהחשך שגלכד בו, כי על-ידי מרדכי ואסתר, האיר לעם ישראל האור מתוך החשך, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים, פרשה כב, סימן טו): זהו שאמר הכתוב (ישעיה ט, א): "העם ההולכים בחשך ראו אור גדול", בדורו של מרדכי הכתוב מדבר, שאין לה שעה רעה ואפלה לישראל כמו בשושן הבירה, שנגזר עליהם להשמיד להרג ולאבד, וראו אור גדול, שנצמח להם גואל וגואלם, ואיזה? זה מרדכי, הכתיב: "ומרדכי יצא מלפני המלך", מה כתיב בתריה? "ליהודים היתה אורה". פי דיקא מרדכי, שהוא הצדיק, האיר את האמת בתוך נשמות ישראל, עד שעל-ידי-זה יצאו מהחשך, ונפקע החשך, ונשברו כל המחיצות המסבבות את כל בר ישראל, וראו אור איך לצאת מהחשך, והאיר עליהם האור האין סוף. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו): "אורה" זו תורה, "ששון" זו מילה, "ויקר" אלו תפלין; כי ברגע שמאיר לו לאדם אורו יתברך, הוא זוכה למחין, שהוא בחינת תפלין, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א, סימן לח), כי התפלין הם בסוד המחין, ונצל מפגם זק"ר, שכל זה זוכים על-ידי שמחה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א, סימן קסט), אם אדם תמיד בשמחה, הקדוש-ברוך הוא ישמר את בריתו שלא יבוא לידי פגם, שזה "ששון" זו מילה, ועל-ידי-זה זוכה לתפלה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א, סימן ב), שעל-ידי תקון הברית זוכים לתפלה בלי מחשבות זרות, והתורה והתפלה מאירין זה לזה. ולכן "ליהודים היתה אורה" — זו תורה.

פי צריך שחדע, אהובי, בני! אשר אי אפשר להשיג שום השגה והארה בחיות אלקות, אם לא על-ידי עסק תורה לשמה, לדבקה בו, כי הוא חייך ואנך ימיה, הן בגמרא ופוסקים, והן בספרי הזמר והתקונים ובכתבי האריו"ל, ובלי תורה — הפל הבל ודמיון גדול מקלפת נג"ה. וצריכים לשמח מאד מאד עם כל נקדה קטנה שיש בו, שזו האמת לפי בחינתו, כי כל דבור ודבור צריך להיות יקר בעיניו, שזו האמת שלו, וכמו שאמר הפעל-שם טוב הקדוש זי"ע לאיש אחד: אם תרצה שיהיה לך עולם הנה

וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וְעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר
דִּבְרַתְהֶמֶלֶךְ וְדָתוֹ מְגִיעַ שְׂמֵחָה וְשִׁשּׁוֹן לַיהוּדִים
מִשֶּׁתָּה וַיּוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתִּיהָדִים
כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם:

גנזי המלך

ועולם הבא, תאמין באמונה שלמה, שבכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ואין שום מקרה בעולם כלל, ועל־ידי־נה תקבל את כל הבא עליך בשמחה, שהמלך העליון גדול ונורא מאד, משגיח מעצמו עליך, ואז יאיר עליך מלך כבוד בהארה נוראה ונפלאה מאד, ויקים אצלך: "ליהודים הייתה אורה ושמחה", כי זה עקר השמחה, שהאדם יודע שהקדוש־ברוך־הוא צופה ומביט בעניו ובחלישות הדעת שלו, וכשמקבל הכל בשמחה, יהיה לו עולם הזה ועולם הבא גם יחד, והבן למעשה.

יז ורבים מעמי הארץ מתיידיים: צריך שתדע, אהובי, בני! שרבנו ו"ל אמר (לקוטי־מורנו, חלק א', סימן יז), שיש אור הנח והנח, אזי הדבור שהצדיק מדבר דבורי אמונה, הולך מסוף העולם ועד סופו, עד שמגיע אפלו בספרי העכו"ם, והם מתגירים, כי הם מוצאים בספריהם הפך האמונה שלהם. וזה (אסתר ו, ב): "וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי", מרדכי הוא הצדיק, שנקרא איש יהודי, שפופר בעבודה ונה, ועל־ידי שהוא מדבר דבורי אמונה, הדבורים הולכים מסוף העולם ועד סופו, עד שנתקק בספריהם, והם מוצאים שם את טעותם. אבל לזה צריכים אור הנח והנח, שנה זוכים על־ידי צדקה, שאחד נכלל בשני, ואז הדבור נתקבל אצל כלם. וזה "ובכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע, שמחה וששון ליהודים משתה ויום טוב", ומאחר שמרדכי ואסתר גרמו לך, שיהיה אור הנח והנח בין כלל נשמות ישראל, כי הרי היה ליהודים שמחה וששון, משתה ויום טוב, שאין לה עוד קרבת לכבות יותר מזו, ועל־ידי־נה גרמו שהדבורים של מרדכי, שהוא הצדיק האמת, שדבר דבורי אמונה, ילכו מסוף העולם ועד סופו, עד שיתקיים: "ורבים מעמי הארץ מתיידיים",

ט « וּבְשָׁנִים עָשָׂר חָדָשׁ הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר בְּשִׁלּוּשָׁה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהַעֲשׂוֹת
בַּיּוֹם אֲשֶׁר שָׁבְרוּ אִיבֵי הַיְהוּדִים לְשִׁלוֹט בָּהֶם
וְנִהְפְּךָ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלֹטוּ הַיְהוּדִים הַמָּה בְּשָׁנָאֵיהֶם:

גנזי המלך

על־ידי שמצאו בספרים הפך אמונתם הפוזבת, על־ידי־זה "נפל פחד
היהודים עליהם", ורבים נתגברו. וזו המעלה של הצדיק האמת, המדבר
תמיד דבורי אמונה והשגחה פרטית, שעל־ידי־זה הוא גורם שהדבורים שלו
הולכים מסוף העולם ועד סופו, וגורם שיתגברו אמות העולם, ויחזרו לקבל
על עצמם על מלכותו יתברך, והבן למעשה.

פרק ט'

א וְנִהְפְּךָ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלֹטוּ הַיְהוּדִים הַמָּה בְּשָׁנָאֵיהֶם: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבֵי,
בְּנֵי! אֲשֶׁר עָקַר הַשּׁוֹנֵא שֶׁל הָאָדָם הוּא הַמֶּן־עַמְלֵק, שְׁנִמְצָא אֶצֶל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד, כִּי הַתְּמִרִיּוֹת וְהַגִּשְׁמִיּוֹת שְׁנִמְצָאִים אֶצֶל הָאָדָם, הֵם מִכְּנִיסִים בּוֹ
מְרִירוֹת דְּמִרִירוֹת, עַד שֶׁנוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וְנִשְׁבֵּר וְנַעֲשֶׂה כְּלֵא, וְאֵלּוּ כָּל
הַצָּרוֹת שְׁעוֹבְרוֹת עַל כָּל אָדָם בְּזֵה הָעוֹלָם, כִּי מֵרַב מְרִירוֹת וְשִׁבְרוֹן לֵב
וְעִצְבוֹת שְׁנִכְנָסָה בּוֹ מִכָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, עַל־ידי־זה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְרַכֵּז
וְלִחְשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְנַעֲשֶׂה אֶצֶלּוֹ מִחֻלְקֵת, הֵינּוּ שְׁלֵבוֹ אֵינוֹ שְׁלֵם עִם דַּעְתּוֹ,
וְכַמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו"ל (לקוטי־מוֹתֵר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ל"ג), שְׁצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ שִׁיְהִיָּה
שְׁלוֹם לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו, הֵינּוּ שְׁלֵא יְהִיָּה מִחֻלְק בְּמִדּוֹתָיו וְכַמֵּאֲדַעְתּוֹ,
שְׁלֵא יְהִיָּה לוֹ חִלּוּק בֵּין בְּטִיבוֹ וּבֵין בְּעִיקּוֹ, תְּמִיד יִמְצָא בּוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ,
כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים נ"ו, א): "בְּאַלְהִים אֶהְלֵל דָּבָר בְּהַנְיָ"ה אֶהְלֵל דָּבָר". וְאָמַר
רַבְּנּוּ ו"ל (לקוטי־מוֹתֵר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כ"ז), שְׁשִׁלּוֹם בְּעִצְמוֹ כֵּא לְאָדָם בְּמִרִירוֹת,
כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (ישַׁעְיָה ל"ח, י"ז): "הִנֵּה לְשִׁלּוֹם מֵר לִי מֵר", וְהַקְּדוֹשׁ־שֶׁבְּרוּךְ־הוּא
מֵרְחָם וּמְשָׁלִיף אֶת עוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם, עַד שְׁנִמְשֵׁף עָלָיו שְׁלוֹם אֲמִתִּי,
וְעַל־ידי־זה הוּא יוֹכֵל לְהִחְזִיק מֵעַמָּד בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו. וְכַתֵּב מוֹהַרְנֵי־ת
ו"ל (לקוטי־הַלְכוֹת, אֶרְחָה וְכַתֵּב קֶעֶקֶע, הַלְכָה ג', אוֹת י"ב), כִּי הָעָקֵר בְּעִבּוֹרֵת הַשֵּׁם

הוא שלום, שיהיה שלום במאנעותיו ובמדותיו, ושום דבר בעולם לא יוכל לשבר אותו. ובשביל זה היתה עקר בריאת האדם. כי האדם כלול מחמר וצורה, גוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים, והם שני הפכים. וכשהולך, חס ושלום, אחר שרירות לבו, אזי הוא העדר השלום, כמו שכתוב (תהלים לח, ד) "אין שלום בעצמי מפני חטאתי", אבל כשכופה את גופו ומבטלו להנשמה — זהו שלום, שנעשה שלום בין הנשמה והגוף. ועל-ידי עבודתו הוא מקשר כל העולמות יחד להשם יתברך, דרי מעלה עם דרי מטה, ועושה שלום בין כלם, בין כל ההפכים, כי מקשר כלם יחד להשם יתברך שזהו שלום. וזה שפרש רש"י על פסוק (בראשית ב, ד): "ויפח באפיו וגו', שבשביל זה נברא האדם בשש מן העליונים ותחתונים. כי בראשון ברא שמים וארץ, בשני רקיע לעליונים וכו', על-כן הצרף בשש לברא האדם, שהוא כלול מן העליונים והתחתונים, ואם לאו יש קנאה במעשה בראשית וכו', עין שם.

נמצא, שהאדם שהוא מחבר וכלול מן העליונים ותחתונים, הוא מחבר הכל ועושה שלום בין כל מעשה בראשית, כי בשביל זה היתה עקר בריאת האדם, כדי שיעשה שלום בעולם, דהינו שיעלה ויגביה כל המדרגות התחתונות להשם יתברך, ויעלה כל הנצוצות לשרשן. שזהו שלום, שמחבר שני הפכים יחד, שמקרב הרחוקים למעלה להשם יתברך. כי עקר השלום הוא בין שני הפכים, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן פ), ועל-ידי חטא עץ הדעת טוב ורע נתקלקל השלום, כמו שכתוב (בראשית ג, טו): "ואיכה אשית וגו', כי עץ הדעת טוב ורע זה מחלקת שנעשה בין הרע ובין הטוב, והתכלית היא להפך את הרע שיהיה כסא לטוב, שזה תכלית השלום בין הרחוקים ביותר, ועל-כן מעץ הדעת טוב ורע, משם השתלשלות כל המחלקת שבעולם, שכלם גמשכין משם, שהוא זהמת הנחש, שהוא השונא הגדול, שאינו חפץ בשלום, שזה המן-עמלק, אשר שרשו הוא מעץ הדעת, כמאמרם ז"ל (חלין קלט): המן מן התורה, מנין? (בראשית ג, יא): "המן העץ"; והמן-עמלק הוא זהמת הנחש, והוא אורב תמיד לקלקל השלום, ולעורר מחלקת על הצדיק האמת, כי הוא מזרע עשו, שרדף את יעקב אחיו, שהוא עקר השלום, כמו שכתוב (בראשית לג, יח) "ויבא יעקב

גנזי המלך

שיא

שְׁלֹם וְגוֹ'; כִּי עֲמַלְק הוּא פֶּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (דְּבָרִים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרַךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בָּךְ כָּל הַגּוֹתְשָׁלִים אַחֲרֶיךָ" וְגוֹ'. וְעַל-יְדֵי פֶּגַם הַבְּרִית נִתְקַלְקַל הַשְּׁלֹם, כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לְקַבֵּל הַשְּׁלֹם, שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכָל הַדְּבָרִים, כִּי אִם עַל-יְדֵי מְרִירוֹת, שֶׁבָּאָה לְאָדָם כָּל-כָּךְ קָשָׁה, שִׁיחָה שְׁלֹם בְּמֵאוֹרְעוֹתָיו וּבְמֵדוּתָיו, כִּי מִשֵּׁם בָּאוֹת כָּל הַמַּחֲלוֹת וְהַחֲלָאִים רָעִים, שְׂאִין הִיסוּדוֹת מִשְׁתּוּיִם יַחַד, וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה הָאָדָם חוֹלָה, שִׁיסוּד אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל יְסוּד שְׁנֵי וְכוּ', וְלִפְעָמִים הַחוֹלָאֹת מִתְגַּבְּרֹת כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁאֵי אֶפְשֶׁר לַחוֹלָה לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפוּאוֹת, וְאִז הַרְפוּאִים מֵאֲשִׁין אוֹתוֹ. כֵּן כִּשְׁהַעֲוֹנוֹת שֶׁהֵם חֲלִי הַנֶּפֶשׁ, גּוֹבְרִים מְאֹד, אִז אֵינּוּ יְכוּלִים לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפוּאוֹת, וְאִז (יִשְׁעִיה מִח, כב): "אֵין שְׁלֹם אָמַר הַנְּיָ"ה לְרָשָׁעִים". וְזֶה שֶׁשֶׁבַח תּוֹקֵהוּ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהַשְּׁלִיךְ כָּל חַטָּאוֹתָיו אַחַר כְּתַפּוּיו, כְּדֵי שֶׁלֹא יִצְטָרֵךְ לְהִלְבִּישׁ אֶת הַשְּׁלֹם בְּמְרִירוֹת הַרְבֵּה. וְזֶהוּ (יִשְׁעִיה לח, יז): "הִנֵּה לְשֹׁלֹם מֵר לִי מֵר וְאִתָּה חֲשַׁקֶת נַפְשִׁי מִשַּׁחַת בְּלִי כִּי הַשְּׁלַכְתָּ אַחֲרַי גּוֹךְ כָּל חַטָּאִי".

וּבְמִצָּא, כִּשְׁיִשְׂרָאֵל רְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶהוּ פֶּגַם הַשְּׁלֹם, בְּחִינַת "אֵין שְׁלֹם בְּעַצְמִי", וְאֵין שְׁלֹם בֵּין הָעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכוּ', וְאַחֲרֵי-כֵן כִּשְׁיִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַבֵּל הַרְפוּאָה, שֶׁהוּא הַשְּׁלֹם, צְרִיכִין לְסַבֵּל מְרִירוֹת מְקֻדָּם, כִּי דֶרֶךְ הַשְּׁלֹם שִׁיתְלַבֵּשׁ בְּמְרִירוֹת. וְאִלוּ כָּל הַגְּלִיּוֹת וְהַצָּרוֹת שִׁישְׂרָאֵל סוֹבְלִין, כִּי כָּל זֶה הוּא הַמְרִירוֹת שְׁסוֹבְלִין, כְּדֵי לְקַבֵּל אַחֲרֵי-כֵן עַל-יְדֵי-זֶה הַרְפוּאָה שֶׁהוּא הַשְּׁלֹם. וְזוֹ גְלוּת מְצָרִים, שֶׁהִיא מְרִירוֹת, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת א, יד): "וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם" וְגוֹ', וְכָל זֶה הֵיחָה לְתַקֵּן חַטָּא אָדָם הַרְאוּשׁוֹן כְּדוּעַ, שֶׁגְלוּת מְצָרִים הֵיחָה עַל חַטָּא אָדָם הַרְאוּשׁוֹן, שֶׁהוּא פֶּגַם הַבְּרִית, פֶּגַם הַשְּׁלֹם. וּמִתְחַמַּת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן חַטָּא וּפְגָם זֶה, וְלַהֲמַשִּׁיךְ שְׁלֹם מִתְדַשׁ, עַל-כֵּן הִצְרִיכוּ לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְבֵּה, כְּדֵי לְקַבֵּל הַשְּׁלֹם עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי אַחֲרֵי-כֵן זָכוּ לְבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא שְׁלֹם, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָאת יְרוּשָׁלַיִם — עַל שֵׁם יְרָא שְׁלֹם. וְעֲמַלְק הוּא מְעוֹלָם רְצוּעַת מְרִדוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְהוּא אוֹרֵב תְּמִיד בְּעַת שִׁישְׂרָאֵל צְרִיכִין לְזַכּוֹת לְרְפוּאָה שֶׁהוּא שְׁלֹם. וְאִז הוּא מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, עַל שֶׁלֹא סָבְלוּ עַדִּין מְרִירוֹת כְּפִי הַרְאוּי לָהֶם; כִּי בְּאִמַּת לֹא סָבְלוּ כְּרְאוּי, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ דִּלֵּג עַל הַקָּץ בְּמְצָרִים, שֶׁזֶהוּ "וְאִתָּה הַשְּׁלַכְתָּ אַחַר גּוֹךְ כָּל חַטָּאִי", כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ צָפָה

וְרָאָה, שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְיִשְׂרָאֵל לְסַבֵּל הַגְּלוּת עוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יב, ח):
 "וְלֹא יָכִלוּ לְהִתְמַהֵמַה", הֵינּוּ שְׂאֵם לֹא הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מִמְהָר לְהוֹצִיאָם
 מִמִּצְרַיִם קִדְם הַקֶּץ, הָיָה חֵס וְשְׁלוֹם, וְשְׂאָרִים שְׁקוּעִים שָׁם, שֶׁזֶה מֵה שְׂאֵמֵר
 רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כו), שֶׁכִּשְׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ רוֹאֶה שְׂאֵי אֶפְשֶׁר
 לְאָדָם לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפּוּאוֹת, אֲזַי הוּא בְּרַחֲמָיו מְשַׁלֵּיךְ חֲטָאֲתָיו אַחַר
 כַּחֲפָיו, כְּדֵי שְׂלֹא יִתְלַבֵּשׁ הַשְּׁלוֹם בְּמְרִירוֹת הַרְבֵּה, כִּי אִם כְּפִי יָכִלְתּוּ.

וְזֶהוּ מִמֶּשׁ עֲנִין גְּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהָיָה מְכָרָת, בְּכִיכּוֹל, לְדַלֵּג עַל הַקֶּץ וּלְמַעַט
 מְרִירוֹת הַגְּלוּת, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשֶׁר לָהֶם לְסַבֵּלוּ עוֹד כְּנ"ל. וְעַמְלָק הוּא
 אוֹרֵב לְיִשְׂרָאֵל, וּמְקַטְרֵג עַל זֶה תְּמִיד, וְיוֹרֵד וּמְסַטִּין וְעוֹלָה וּמְקַטְרֵג; הֵינּוּ
 בְּשַׁעַה שֶׁהָאָדָם צָרִיף לְקַבֵּל הַרְפּוּאָה, שֶׁהוּא הַשְּׁלוֹם, וְאִזּוּ הוּא צָרִיף לְסַבֵּל
 מְרִירוֹת מְקַדָּם, אֲזַי הוּא מְסִית אֶת הָאָדָם, וְאִינוּ מְנִיחוּ לְעַמֵּד בְּנִסְיוֹן, שֶׁיִּסְבֵּל
 מִעַט הַמְרִירוֹת, וּמְסִיתוֹ לְבַעַט בְּמְרִירוֹת שֶׁהוּא מְכָרָח לְקַבֵּל בְּשִׁבִיל רְפוּאוֹתוֹ,
 וְאַחֲרֵיכֵן הוּא עוֹלָה וּמְקַטְרֵג עַל שְׂאֵין שׁוֹלְחִין לוֹ מְרִירוֹת כְּרָאוּי לוֹ. וּבְכַאֲמַת
 הָאָדָם הוּא אֲזַי בְּסַכְּנָה גְּדוּלָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ חָמַל עָלָיו, וְהִקַּל מְרִירוֹתוֹ
 בְּשִׁבִיל רְפוּאוֹת נַפְשׁוֹ, אֲזַי, חֵס וְשְׁלוֹם, מִתְגַּבֵּר הַקַּטְרוֹג, וְשׁוֹלְחִין לוֹ מְרִירוֹת
 הַרְבֵּה, שְׂאִינוּ יָכוֹל לְקַבֵּלוֹ בְּשׁוֹם אֶפֶן, וְאִזּוּ "אֵין שְׁלוֹם אִמֵּר ה' לְרָשָׁעִים";
 כִּי בְּדַאי אֶף-עַל-פִּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ גּוֹמֵל לְחַיִּיבִים טוֹבוֹת, וְהוּא מְקַל עַל בְּעָלֵי
 תְּשׁוּבָה, וְאִינוּ מְכַבִּיד עֲלֵיהֶם, שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְסַבֵּל מְרִירוֹת כְּרָאוּי לָהֶם לְפִי
 חֲטָאֲתָם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לְפִטֵר בְּלֹא כְּלוּם אֵי אֶפְשֶׁר, כִּי עַל-כָּל-פָּנִים הֵהֱכִיחַ
 שֶׁיִּסְבֵּל מִעַט מְרִירוֹת כְּפִי יָכִלְתּוּ בְּשִׁבִיל תְּשׁוּבָתוֹ וּרְפוּאוֹת נַפְשׁוֹ, שֶׁהוּא
 הַשְּׁלוֹם שֶׁמְתַלַּבֵּשׁ בְּמְרִירוֹת. וְאִם אִינוּ חֵס עַל נַפְשׁוֹ, וְאִינוּ רוֹצֵה לְסַבֵּל שׁוֹם
 מְרִירוֹת לְצַדֵּךְ רְפוּאוֹת נַפְשׁוֹ, אֲזַי חֵס וְשְׁלוֹם, שׁוֹלְחִין עָלָיו מְרִירוֹת הַרְבֵּה
 כְּרָאוּי לוֹ. וְזוֹ מְלַחֲמַת עַמְלָק, שֶׁהוּא אוֹרֵב עַל יִשְׂרָאֵל בְּעַת הַזֹּאת שֶׁהֵם עֲנִיפִים
 וְיִגְעִים, "וְאִתָּה עֵינִי וְיִגְעֵ" וְגו', וְאִזּוּ אוֹרֵב עֲלֵיהֶם וּמְקַרֵּר אוֹתָם, שְׂלֹא יִהְיוּ,
 חֵס וְשְׁלוֹם, לְהוֹטִים אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפּוּאוֹת "אֶשֶׁר קָרַף
 בְּדָרְךָ", שֶׁהוּא מְקַרֵּר אֶת גִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן נִסְמְכָה מְלַחֲמַת עַמְלָק
 לְמַסְעוֹת וְנִסְיוֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ז): "הֲיֵשׁ הַיּוֹ"ה בְּקַרְבְּנוּ
 אִם אֵין, וַיִּבֹא עַמְלָק" וְגו', כִּי כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהֵיוּ לְיִשְׂרָאֵל אֲזַי, שְׂלֹא הָיָה
 לָהֶם מַיִם בְּרַפִּידִים, וְכֵן מְרִירוֹת הַמַּיִם בְּמִרְה, כֹּל זֶה הָיָה הַמְרִירוֹת שֶׁצָּרִיכִין

לסבל, כדי לקבל השלום על-ידי-זה, ומחמת שישראל לא קבלו המרירות כראוי, והרחרו אחריו יתברך, על-כן בא עמלק ולחם עמהם בעת ההיא, שהוא הקטרוג שקטרג עליהם, כי מלחמתו היתה למעלה ולמטה. ועל-כן השם יתברך שונא אותו כל-כף יותר מכל העמים, כי הוא אורב לישראל מאד תמיד בעת שהם בסכנה גדולה, בעת הלחץ והדחק, בעת שהם צריכים לסבל מרירות הרפואות, וכל זה עבר על עם ישראל מהמן הרשע, ימח שמו וזכרו, כי ישראל היו אז בגלות בבל, ונתגרשו מירושלים ממקום השלום, והיו מוכרחים לסבל מרירות הגלות, כדי להמשיך השלום מתדש, שמתלבש במרירות, ולשוב לירושלים, וכל הנסיונות שיש לאדם כשרוצה להפגס בדרך השם ולשוב אליו יתברך, פלם הם המרירות שצריכין לסבל בשביל הרפואה שהוא השלום.

וישראל לא עמדו אז בנסיון, כי נכשלו בנשים נכריות ופגמו בכרית שלום. ועל-כן סמוך לסוף הגלות, שהיו צריכים לשוב לירושלים, שהוא שלום, אז התגבר עליהם המן-עמלק בקטרוג גדול, שתבא עליהם, חס ושלום, מרירות גדולה כראוי להם, חס ושלום. עד שנתעורר הקטרוג, עד שנגזר עליהם להשמיד, להרג ולאבד, חס ושלום, כי מחמת שלא קבלו מרירות הגלות כראוי, על-כן קטרג עליהם, עד שנתפשטה עליהם מרירות גדולה שאי אפשר לסבלה, עד שהיה ההכרח להשמידם, חס ושלום. ועל-כן באמת היתה עת צרה גדולה, אשר כמוהו לא נהיתה, אבל השם יתברך חמל עלינו בכל דור ודור, ושלח לנו אז את מרדכי ואסתר. "וימרדכי ידע את כל אשר נעשה וגו', ויצא בתוך העיר ויזעק וזעקה גדולה ומרה", וגזרו תענית שלשה ימים, וצעקו בקול מר להשם יתברך, ועל-ידי-זה המתיקו המרירות. ועל שם זה נקרא מרדכי 'מר דרור', המתקת המרירות, 'מר' לשון מרירות, 'דרור' לשון חרות שהוא שלום, כמו שכתוב (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון"; הינו מרדכי הוא מר דרור, שמוציא לחרות ולשלום, וממתיק כל מיני מרירות שבעולם. ועל-כן היה לו פת להמתיק על-ידי תפלתו וזעקתו המרה, אפלו המרירות שהיתה מגיעה לישראל אז, עד שהמתיק הכל, והמשיך שלום על ישראל, כמו שכתוב (אסתר ט, ל): "דברי שלום ואמת", (אסתר י, א): "ודבר שלום לכל ורעו", עד שנתהפך

ונקמו בשונאיהם. וכל שאר האמות כלם פנו לישראל בשלום גדול, כי נפל פחד מרדכי עליהם, עד שחזרו לאמונת ישראל, כמו שכתוב (אסתר ה, יז): "ורבים מעמי הארץ מתיהדים", וזה רבוי השלום שנתרבה אז, עד שנמשכו כלם להשם ותברך. כי על-ידי השלום יכולין להמשיך כל העולם לעבודתו ותברך. וזה שזכו עם ישראל אז על-ידי מרדכי ואסתר, להפך מן ההפך אל ההפך, כי מקדם היטה להם מרירות גדולה מאד, ולכסוף נתקנים אצלם, "יום בו אשר הגיע דבר המלך ודתו להעשות ביום אשר שפרו אויבי היהודים לשלוט בהם ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם", כי נהפך מנהפך אל ההפך, כמאמרם ו"ל (תנחומא תולדות): אתה מוצא ישראל אומרים לפני הקדוש-ברוך-הוא: רבון העולמים, ראה היאך העכנו משהתעבדין בנו, אין להם מלאכה אחרת, אלא יושבין ומתעצצין עלינו, שנאמר (איכה ג, טג): "שבתם וקיימתם הביטה אני מנגינתם", אמר להן הקדוש-ברוך-הוא: מה הן מועילין, גזרין עליכם גזרות, ואני מבטלן ושוברן, שנאמר: "אני מנגינתם", כמה דאף אמר (בראשית יד, כ) "וברוך אל עליון אשר מגן צריך" וגו', (שמות א, כב): "ויצו פרעה לכל עמו לאמר, כל הבן הילוד היארה" וגו', ורוח הקדוש צווחת (איכה ג, לו): "מי זה אמר ותהי אדני לא צוה", פרעה צוה, השם לא צוה אלא "וכאשר יצנו אותו פן ירבה וכן יפרץ", המן בקש להשמיד את כל היהודים, והשם ותברך לא בקש אלא "ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים".

ולכן, בשעה שעוברים על האדם כל מיני מרירות ויסורים והרפתקאות, צרות ועצבות, עליו להתחזק מעמד ולא להשבר, אלא תמיד יזכר, שאחר המרירות תבוא המתיקות, כי זו המרירות שהוא סובל, זה רק בשביל פאב עוונותיו, ולכן הוא צריך לסבל מרירות. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים, פרשה כב, סימן טו): המן הרשע היה עומד כל הלילה ומתקן קורה של חמשים אמה, לתלות את מרדכי עליו, וכבקר נתלה הוא ובניו עליו, שנאמר: "ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי", וכתוב: "ותלו אותו ואת בניו על העץ", ישראל נגזר עליהם "להשמיד, להרג ולאבד", ונהפכו הדברים על שונאיהם, שנאמר: "ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים", והבן למעשה.

ב נִקְהְלוּ הַיְהוּדִים בְּעַרְיָהֶם בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ
 אַחֲשׁוּרוֹשׁ לְשַׁלַּח יָד בַּמְּבַקְשֵׁי רַעְתָּם וְאִישׁ לֹא
 עָמַד לַפְּנֵיהֶם כִּי־נִפְל פָּחַדָם עַל־כָּל־הָעַמִּים:

גנזי המלך

ב נקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), אשר צריכים לקבץ את נשמות ישראל, ולהוסיף נפשות אל הקבוץ הקדוש של ישראל העוסקים בתפלה, כי כל מה שנתוספת עוד נפש אחת אל הקבוץ של עם ישראל, על-ידי-זה מעלה שעשועים גדולים מאד למעלה, כי על-ידי רבוי הפתים של נשמות ישראל, נעשים יחודים גדולים בכל העולמות, כי כל בר ישראל שנתוסף אל בית התפלה, זה מאד מאד חשוב בשמים. ולכן המן הרשע, ימח שמו, רצה להפריד בין נשמות ישראל, שזה מה שאמר: "ישנו עם מפזר ומפזר בין העמים", וכן בכל דור ודור אלו הרשעים האוררים, העוסקים להפריד את עם ישראל, הם מזרע המן-עמלק, שכל ענינם רק להפריד בין נשמות ישראל. ולכן עקר הגס בפורים היה על-ידי אסתר, שאמרה "לך כנס את כל היהודים", כי זה עקר הגאולה להגאל מכל השונאים, דיקא על-ידי שמחזיקים את עצמם ביחד, כי אז שום אמה ולשון לא יכולים לשלט עלינו.

וזה שמוכא ברברי מוהר"ן ו"ל (לקוטי הלכות, ציצית הלכה ז', אות יא), אשר על-כן צריכין לתן מתצית השקל דיקא ולא שקל שלם, להורות שכל אחד מישראל צריך לחברו להצטרף עמו בצרופים, כי כל אחד מישראל בעצמו, הוא רק בחינת מתצית, ואין לו שלמות, כי אם על-ידי שנוצטרף לחברו, שעל-ידי-זה נעשין רבוי הצרופים, גם מתצית השקל הוא עשירה גרה כי עשרים גרה השקל, כי אין קדשה פחותה מעשירה, וכל אחד מישראל כלול מעשר קדשות שבארץ ישראל, שהם בחינת (מגלה כג): אין עדה פחותה מעשירה, שעל-כן אין אומרים דבר שבקדשה בפחות מעשירה, כי הקדשה היא תמיד בבחינת עשירה כדוע, ועל-ידי-זה עקר בחינת קדשת

הצורפים הקדושים שנתקבצים נשמות ישראל ביחד, פי עקר התחלת הצורפים של בתי התפלה צריך להתחיל לפחות מעשרה, כדי שיוכלו לומר דבר שבקדושה, כי אכל בי עשרה שכינתא שריא, ואחר-כך כשנתוספת עוד נפש אחת וכל נפש כלולה מעשר, אזי נכלל עשר בעשר ועשר בעשר, ועל-ידי-זה נעשין עצם רבוי הצורפים שיש להקדוש-ברוך-הוא נחת רוח מזה, כי כל כח הצורף לצרף הנפשות שמתפללין בכונה לצרפם בצורפים, הוא על-ידי כח העשר קדשות, שמשם נמשכין כל הצורפים הקדושים, וזהו בחינת מחצית השקל, שהוא עשרה גרה, וצריכין תמיד לצרפו לחברו, ונעשה בחינת עשרים גרה השקל, שהם בבחינת עשרה עשרה הכף, כמובא בספרי קבלה, שהן עשר קדשות מתתא לעילא ועשרה מעילא לתתא, שעל-ידי כל הקדשות האלו מתחדרין ומצטרפין נפשות ישראל בצורפים הרבים, וכל זה נמשך בכח הבעל כח הגדול, שמתפלל תפלה בבחינת דין, שהיא בבחינה אחת עם התפלה של רבוי הנפשות וכו', וזה מרמז בסוד בחכת גר"ה, שהוא בגימטריה יצחק, שהוא בגימטריה פנחס כמובא, כי יצחק הוא בחינת גבורות, שהוא בחינת התפלה, בבחינת דין, וזה בחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שעתיד המן לשקל שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, שעל-ידי השקלים מפילין המן-עמלק, כי כבר קדמו שקליהם לשקליך. כי עקר מפתת המן-עמלק הוא על-ידי התפלה בבחינת דין, שהיא בחינת התפלה של רבוי נפשות, שהיא בחינת תקון השקלים, על-ידי-זה היתה מלחמת עמלק, כי כל התגברות עמלק היתה לגרש ולרחק, חס ושלום, מהקבוץ הקדוש, את הנפשות החלושות שבישראל, בבחינת (דברים כה, יח): "ויזנכ בך כל הנחשלים אחריך, ואתה ענף ונגע" וגו', וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פנחומא פצא, אות י'), שכל מלחמתו היתה על אותן שהיה הענן פולטן, ועל-כן הכנעתו ומפלתו היתה על-ידי שנתקבצו יחד נשמות ישראל. וזה שדקדקה אסתר ואמרה: "לך פגס את כל היהודים" וגו', פגס דיקא, וכן אחר-כך כתיב כמה פעמים לשון פגוס וקבוץ, כמו שכתוב: "להקהל ולעמד על נפשם", וכתיב "גקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך אחשוורוש לשלח יד במקשי רעתם", כי זה בעצמו היה הישועה שלהם, שנקהלו יחד, ועל-ידי-זה גרמו לצורפים חדשים. וזה מה שעזר להם להגמם

וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וְהָאֲחַשְׁדָּרְפָּנִים וְהַפְּחוֹת וְעֹשֵׂי
הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מִנְּשָׂאִים אֶת־הַיְּהוּדִים כִּי־
נָפַל פַּחַד־מֶרְדֵּכִי עֲלֵיהֶם:

גנני המלך

במבקשי רעתם. וכן אמרו תכמינו הקדושים (מגלה ב): זמן קהלה לכל הוא; כי עקר הנס של פורים, שהוא מפלת המן-עמלק, הנה על-ידי הפניסה והקבוץ, שעל-ידי-זה נתרבין הבתים של התפלה עד אין חקר, עד שנתכנסו לחובם כל הרחוקים וכל הנגדחים, שכל זה הוא הפך מחשבתו הרעה. ועל-כן נפל מאד על-ידי-זה שנקהלו היהודים יחד.

וזה שמוכא בפרסומי, שמצוה לחזר אחר רב עם בקריאת המגלה, ואפלו אם יש לו מאה אנשים וכו', כי עקר תקף הנס של פורים, שהוא מפלת המן-עמלק, הוא על-ידי הקבוץ הקדוש של ישראל שמתקבצים יחד, ובהם בעצמו מוחקים את עמלק, כי כל ענינו זה רק להפריד ולפלא את נשמות ישראל, ועל-כן כל מה שמתקבצין ונתוספין אנשים רבים יותר בשעת קריאת המגלה, שהוא פרסומי נסא, מתגדל הנס ביותר, ונמשכת מפלת המן-עמלק ביותר ויותר. כי זה ידוע, שעקר קריאת המגלה ופרסומי נסא וכל המצוות של פורים הם, שנוקה על-ידי-זה להפיל את קלפת המן-עמלק בכל דור ודור, בכל שנה ושנה, בכל אדם בפרטיות, וכמו שכתוב במגלה בפרוש: "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור, משפחה ומשפחה, מדינה ומדינה, ועיר ועיר" וגו', ועל-כן מצוה רבה להשתדל לשמע המגלה מהקבוץ של ישראל היותר גדול, שזה פרסומי נסא, לפרסם את הנס הגדול שעשה עמנו הקדוש-ברוך-הוא, "אשר נקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך אחשוורוש, לשלח יד במבקשי רעתם, ואיש לא עמד לפניהם כי נפל פחדם על כל העמים", כי ברגע שמתאחדים נשמות ישראל ביחד, אין שום אמה ולשון יכולה לשלט עליהם, וכמו שאמר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות פחד, סימן כד): כשישראל באחדות, האמות מתפחדים מהם, והכן למעשה.

ג כי נפל פחד מרדכי עליהם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר

(לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קפה), שעקר השלמות היא היראה, כמו שכתוב (דברים י, יב): "מה הנני אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה" וגו', וכן כתיב (קהלת יב, יג): "סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא, כי זה כל האדם", וזה עקר השלמות, שהאדם יירא ויפחד רק ממנו יתברך, ולא משום ברירה שבעולם. אבל לזכות לזה אי אפשר, אלא על-ידי הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שהוא כופר בעבודה זרה, שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג), שכל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי; כי הוא המגלה ומפרסם את אמתת מציאותו יתברך, ועל-ידי-זה נופל יראה ופחד ממנו יתברך, וזה "כי נפל פחד מרדכי עליהם", כי מאחר שהוא מגלה לכלם את אמתת מציאותו יתברך, ואיך שדבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ועל-ידי-זה נופל פחד ויראה על אמות העולם. וזה תקף השמחה של פורים (לקוטי-הלכות, בכור בהמה טהורה, הלכה ד', אות כ'); שאז מתגלה שכל העליון, מחיך דאבא, שמשם באה יראה נפולה, שעל-ידי-זה באה שמחה גדולה. כי אם האדם מכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך, על-ידי-זה נכנסת בו שמחה עצומה, כי אז הוא מוריד ממנו את כל היראות נפולות והפחדים של הבל, משר, או מחיה רעה, או מלסטים, שהפחד שובר את האדם, ומחליש את כחו, ומכניס בו עצבות ומרירות. אבל תכף-ומיד כשהאדם מחדיר בעצמו רק את אמתת מציאותו יתברך, אזי נתבטלות ממנו כל היראות חיצונות, ונמשכת עליו שמחה עצומה. ולכן מרדכי, שהוא הצדיק האמת, שהכניס את תקף היראה בעם ישראל, שייראו ויפחדו רק ממנו יתברך, על-ידי-זה נתבטלו כל היראות חיצונות, וכלל נשמות ישראל פחדו רק ממנו יתברך, ועל-ידי-זה בעצמו נפל פחד מרדכי על כל אמות העולם. וכבר אמר רבנו ו"ל (ספר המדות, אות פחד, סימן כה): כששוכחים את השם יתברך, ואינם נשענים עליו, על-ידי-זה מתפחדים מאמות. ולכן עקר עבודת הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שכופר בעבודה זרה, על-ידי-זה מפיל אימה ופחד על אמות העולם, שלא יגעו בנשמות ישראל. ולכן אשרי מי שזוכה להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא מחדיר בו אמונה ברוחה ומזככת, שעל-ידי-זה נגאל מפל צרותיו. וזה הסימן אם אדם מקרב אל הצדיק האמת או לא, אם עדין יש לו פחד מאיזה בשר ודם, או משר, או מחיה רעה, או מלסטים, סימן שהוא עדין רחוק מהצדיק האמת המחדיר

ד כִּי־גָדוֹל מְרֻדְכֵי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ הוֹלָךְ בְּכָל־ הַמְּדִינֹת כִּי־הָאִישׁ מְרֻדְכֵי הוֹלָךְ וְגָדוֹל: פ

גנני המלך

בו אמונה. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות פחד, סימן לג): מי שישי לו פחד, הוא סימן שהקדוש-ברוך-הוא הסתיר פנים ממנו, וסימן שדינים שורים עליו. ולכן, אשרי מי שמקרב את עצמו להצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שמחזיר בו אמונה, ואז נעשה כצפור דרור, שזה מרדכי – מר דרור; פי על-ידי התקרבות אל הצדיק, נעשה האדם בן חורין כצפור דרור, ואינו מפחד משום ברנה שבעולם, ואדרבה, מפחדים ממנו, והבן למעשה.

ד כי גדול מרדכי היהודי בבית המלך, ושמעו הולך בכל המדינות: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א, סימן יז), אשר הצדיק האמת שהוא בחינת מרדכי, מדבר דבורי אמונה, אזי קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, פי הצדיק האמת הוא כופר בעבודה זרה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי; ולכן מרדכי הצדיק נקרא יהודי, כי הוא גלה ופרסם את אמתת מציאותו יתברך בכל העולם, ועל-ידי-זה "ושמעו הולך בכל המדינות", פי כשהצדיק מדבר דבורי אמונה והשגחה פרטית, הוא מתפרסם בכל העולם פלו; פי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ודבר זה מבאר ומפרסם לכל, אף מרב האור אין כלים לקבל את זה, ולכן ההכרח להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא מגלה לאט לאט את האור הזה, כל אחד כפי הפלים שלו, וכמו שכתוב (פמדבר כו, טז): "יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה", ופרש רש"י: 'אלהי הרוחות למה נאמר? אמר לפניו: רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד, ואינן דומין זה לזה, מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו; הינו, פי הצדיק יכול להמשיך את האור האין סוף ברוך הוא כל אחד ואחד כפי דעתו וחקמתו, וכפי הפלים שמכין.

פי באמת הצדיק נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, שזה סוד הארת מחין דאבא, שמאיר ביום הפורים, כי כל זמן שלא נעשה התקון השלם

על-ידי משיח צדקנו, אי אפשר לעשות את היחוד העליון כאן למטה בעולם העשיתי, עד שכל בר ישראל יהיה בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, אלא בימי מרדכי, אז נתגלה שביל דק, אשר נתקיים אצלו "כי האיש מרדכי הולך וגדול", כי הוא גלה את בחינת הגדלה, שהוא עצם אלקותו ותברך, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א', סימן רג), שהגדלה היא גלוי השגחתו הפרטי פרטית, עד שלא ירגיש שום צער ועגמת נפש, מרב גלוי אלקות שפשיג, ושני הפכים מתחברים בנושא אחד. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה לט, סימן יא): "כי גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל המדינות", יצא לו מוניטין, ומה מוניטין שלו? שק נאפר מיפן ועטרת זהב מיפן, שזה גדל נפלאות ההשגחה, שמצד אחד — עובר על בר ישראל כל-כף הרבה צרות ויסורים ומרידות, דינים וענשים קשים, ומצד שני — הוא יכול להתחזק בהארת מרדכי, שהוא השביל הקיץ שמתגלה היחוד העליון גם בעולם העשיתי הגשמי והחמרי, שגם אנשים קטני ערך ירגישו את אמתת מציאותו ותברך. ולכן ימי הפורים האלו לא יתבטלו לעולם, כי אז מאירה הארת שער החמשים, ששם הוא בטול אל האין סוף לגמרי. ודבר זה יכול כל בר ישראל לזפות להגיע אליו, כמאמר ז"ל (ויקרא רבה, פרשה לו, סימן ב'): מה הגפן הזה, שרביט אחד יוצא ממנו, ומכבש כמה אילנות, כך ישראל, צדיק אחד יוצא מהו, ושולט מסוף העולם ועד סופו. שזה מה שנאמר: "כי גדול מרדכי בבית המלך, ושמעו הולך בכל המדינות, כי האיש מרדכי הולך וגדול"; פי על-ידי שהאדם מרדיק את עצמו באין סוף ברוך הוא, ומאיר בו שער החמשים, והוא אינו מנתק את מה מחשבתו ממנו ותברך פלל, על-ידי-זה יכול לזפות להציל את כל העולם פלו. ולכן ראוי לכל בר ישראל להתחזק בכל מה שעובר עליו, ולא יניח את עצמו בשום פנים ואפן לפל, אלא יזכה לבא בכל פעם מחדש אליו ותברך, ויבקש ויתחנן על נפשו, ועל-ידי-זה אם יהיה עקשן גדול מאד, לא להניח את מקצת התעוררותו ועבודתו שהתחיל, סוף כל סוף יגיע למה שצריך להגיע, ויכול לזפות את נשמות ישראל, להצילם ממה שצריכים להנצל, ולהאיר בהם את האור האין סוף ברוך הוא. וידוע, שרבנו ז"ל הקפיד מאד כשאחד אמר לו: "איך אנחנו יכולים להדמות אליכם"? והקפיד על זה רבנו ז"ל ואמר: זו הטעות שלכם, שאתם חושבים, שלהיות

ה ויכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל־אִיְבֵיהֶם מִכַּת־חֶרֶב וְהָרָג וְאִבְדּוֹן וַיַּעֲשׂוּ בְשֵׁנָאֵיהֶם כְּרָצוֹנָם:

גנזי המלך

איש צדיק תלוי ביחוס, אין זה תלוי אלא ביגיעה ועבודה, וצריך שיעברו עליו הרבה נסיונות קשים ומרים, והעקר שיזכר להחזיק מעמד, ולא להשבר משום דבר שבעולם. וכמו שעבר על מרדכי הצדיק, שבתחלה עמד עליו המן הרשע, ורצה להכניע אותו, עד שהכין עץ גבוה חמשים אמה לתלותו עליו, עם כל זאת מרדכי הצדיק התחזק בתפלה ויצעקה ויצעקה אליו יתברך, עד שנתהפך מההפך אל ההפך, שהמן נתלה על העץ, ושמו הקדוש של מרדכי היהודי, נתפרסם בכל העולם, "ושמעו הולך בכל המדינות כי האיש מרדכי הולך וגדול"; ודבר זה שיק אצל כל בר ישראל, אף שבתחלה מר לו מאד, ועוברים עליו כל מיני צרות ונסורים ומכאובים, אך לבסוף נתפרסם בכל העולם פלו, וכל אויביו נופלים תחת רגליו, והבן למעשה.

ה ויכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל אִיְבֵיהֶם מִכַּת חֶרֶב וְהָרָג: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כל אדם שחוטא, על-ידי-זה הוא בורא קלפות ומשחיתים, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קמא); והם מצייקים ומרעים לו בחייו, ומכל שפן אחר מיתתו, וכמאמרם ו"ל (ברכות ו'): אבא בנימין אומר: אלמלי נתנה רשות לעין לראות, אין כל ברירה יכולה לעמד מפני המזיקין. אמר אב"י: אינהו נפישו מינן, וקיימי עלן, פי כסלא לאוגיא. אמר רב הונא: כל חד וחד מינן, אלפא משמאליה ורבבתא מימיניה. עם כל זאת פשבר ישראל עושה תשובה, ובפרט בעת קריאת שמע שעל המטה, ומתודה אז, גלה האריות"ל (שער הכונות, ענן דרושי הלילה, דרוש ה'), שעל-ידי הודוים ותיחודים נמחקים כל העוונות, שזה "ויכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל אִיְבֵיהֶם מִכַּת חֶרֶב וְהָרָג וְאִבְדּוֹן וַיַּעֲשׂוּ בְשֵׁנָאֵיהֶם כְּרָצוֹנָם", שזה סוד (תהלים קמט, ז): "לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאמים"; כי באמת פשהאדם מוסר את נפשו על קדוש השם אליו יתברך, הן בעת קריאת שמע שעל המטה, בשעה שאומר את הפסוק: "בגדך אפקיד רוחי פדית אותי אל אמת", והן בעת תחנון, בשעה שאומר את הפסוק: "לדוד אליך הו"ה נפשי אשא", ומכון אז למסר

וּבְשׁוֹשַׁן הַבֵּיָרָה הִרְגוּ הַיְהוּדִים וְאַבְדַּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת
 אִישׁ: וְאֵת | פֶּרְשָׁנֵדְתָא וְאֵת | דִּלְפוֹן וְאֵת | אֲסַפְתָּא:
 וְאֵת | פּוֹרְתָא וְאֵת | אֲדִלְיָא וְאֵת | אֲרִידְתָּא: וְאֵת |
 פֶּרְמִשְׁתָּא וְאֵת | אֲרִיסִי וְאֵת | אֲרִידֵי וְאֵת | וַיְזַתָּא:
 עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הַמֶּן בְּדִהֲמֵדְתָּא צָרַר הַיְהוּדִים הִרְגוּ
 וּבְבוֹזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם:

גנזי המלך

נפשו על קדוש השם, הקדוש-ברוך-הוא מוחל לו על כל עוונותיו, אפלו שְׁעֵשָׂה מִה שְׁעֵשָׂה, פי אז הוא הורג את כל הקלפות והמשחיתים שֶׁבָּרָא מֶרֶב עוֹנוֹתָיו. והנה פגם הבְּרִית בָּא עַל־יְדֵי הַמֶּן־עַמְלָק, שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְלוֹ (דברים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדִרְךָ". וְאֶמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מגלה טו.), אֲשֶׁר נִכְשְׁלוּ בְּנָשִׁים נִכְרִיּוֹת, וְכֵן הֵיחָה פְּרִיצוֹת גְּדוּלָה עַל־יְדֵי וְשָׂתִי הַמְרַשְׁעֵת וְשָׂאָר עֲנִינֵי נְאוּף, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִכְשְׁלוּ בְּמָה שֶׁנִּכְשְׁלוּ, וְלָכֵן עַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהַחֲדִיר בָּהֶם מְרַכְּבֵי הַצַּדִּיק — חֲזָרוּ בְּתְשׁוּבָה, וּמָסְרוּ אֶת נַפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַיֵּם אֶצְלָם "וַיָּכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל אִיבֵיהֶם מִכַּח הַרְגַּ וְהַרְגַּ וְאֶבְדָּן וַיַּעֲשׂוּ בְּשִׁנְאֵיהֶם פְּרִצוֹנִים", וְדָבָר זֶה שֶׁיָּךְ בְּכָל דוֹר וְדוֹר וּבְכָל עַת וָעַת, וּבְכָל אָדָם וְאָדָם, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

י עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הַמֶּן: צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבֵי, בְּנֵי! אֲשֶׁר רַבְּנוּ ז"ל אָמַר (לקוטי מוה"ר ז), חֵלֶק ב', סימן ח), אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הָאֵמֶת הוּא הַבַּעַל כַּח, שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּבַחֲנֵת דִּין, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְכַנֵּיעַ אֶת קְלַפַּת עַמְלָק, הַרוֹצֵה לְבַלֵּעַ אֶת כָּל הַקְּדוּשָׁה שֶׁל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁמְפִילָה אוֹתָם לְמַחֲזִין דִּקְטָנוֹת, שְׂאִינָם יוֹדְעִים מִכַּתָּם; כִּי בְּאֵמֶת יֵשׁ לְכָל בֶּר יִשְׂרָאֵל כַּח וּמַח לְעַמֵּד נֶגֶד תְּאוֹת נְאוּף, שְׂרוֹצֵה הַמֶּן עַמְלָק לְהִכְשִׁילוֹ בְּזֶה, אִךְ הָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכַּח, וְהוּא נוֹפֵל בְּחִלְיִשׁוֹת הַדַּעַת, וְזֶה מִה שֶׁהוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרֵי. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גְּדוֹל מְאֹד לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת.

וצריכים לחפש ולבקש אתריו, כי על ידו זוכים להגיע אל ברור ונכון האמונה, עד שזוכים לחדוש העולם, שהאדם יודע, שהוא יתברך מחדש את הבריאה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מחדש, שעל-ידי זה האדם מברר את המדמה שלו, וזוכה להתחדש בכל פעם, ולידע מכחו, כי כל קלפת עמלק היא להחליש את הדעת של האדם, ולהפיל אותו בזקנה וביאוש, עד שיחשב כאלו אבד מנוס ותקנה ממנו, וכאלו הוא כבר אינו יכול להתחדש, מאחר שנכשל כל-כף הרבה בעברות חמורות, אשר אין יכולים לצאת מזה.

ובאמת זו טעות גדולה, כי הצדיק האמת, שהוא בעל כח האמת, לוחם נגד קלפת עמלק, ומברר את המדמה אצל כל אלו שנפלו במצדתו, ומחזיר בהם את האמונה בו יתברך, שלא יתאשו בשום אפן שבעולם. וכתב מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, ברכות הרבים, הלכה ד', אותיות א', ב', ג', ד', ו'):
 הפלל שהאדם צריך להאמין מאד בכחו, וידע באמונה שלמה, שבנדאי יש בכח שכלו ומחו לעמד כנגד תאות נאוף, שהיא עקרא דיצרא בישא (זהר ויקרא טו:); כי המוח והשכל הוא הנשמה, כמו שכתוב (איוב לב, ח): "ונשמת שדי תבינם", כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן לה), והנשמה של איש הישראלי, אפלו של הפחות שבפחותים, בנדאי היא יכולה לעמד כנגד כל העולם עם התאוות, כי אין זו דרך הענוה להקטין כחו ולומר, שאין לו נשמה גבוהה כמו הצדיקים והכשרים, כאלו אין בידו להיות איש כשר או צדיק, כי ענוה כזו אסורה, והיא ענוה פסולה, ואין זו ענוה כלל, רק מחין דקטנות, שצריכין להתרחק מזה מאד, רק אדרבא, צריך כל אחד לומר בדעתו, שיש לו נשמה גבוהה מאד, כי הנשמה של הפחות שבפחותים שבישראל, היא גבוהה מאד מאד. וצריך לומר בדעתו, שאין נאה לו להיות כרוך אחר תאוות, חס ושלום, מפל שפן וכל שפן לעבר איזו עברה, חס ושלום, כמו שכתוב (דברי-הימים ב' יז, ו'): "ויגבה לבו בדרךי ה'", שצריכין להגביה לבו בדרךי השם, כי כל אחד מישראל רחוק בשרשו מאד מאד מעברה, חס ושלום, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ז'), כי כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול לעמד כנגד כל העולם עם תאוותיהן, רק העקר שיוזכר לידע מכחו.

נמצא, שבאמת כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול, רק שלאו כל אחד

זוכה לידע מכחו, ולפי נפילת כל אחד לבחינת מחיזן דקטנות, דהינו מה שאינו יודע מכחו, כמו-כן גופל לתאוות, והעקר — לתאות גאוף, שהיא עקר היצר הרע. וכל מה שאדם עובר עברה יותר, חס ושלום, יונק הסטרא אחרא ממנו יותר, וכולע אותו יותר, רחמנא לצלן. ועל-כן לפעמים הסטרא אחרא בולעת את האדם כל-כף, עד שהיא מגיעה לעצם פנימיות קדשת יהדותו, והיא מתחזקת ומתגברת לבלע נקדה זאת גם-כן, ומביאה אותו לידי עברה גדולה, חס ושלום, כדי לבלע אותו לגמרי, חס ושלום. אבל תכף כשהיא רוצה לבלע את עצם פנימיות קדשתו, אזי זאת הנקדה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, כי זאת הנקדה של פנימיות קדשתו, היא בעלת כח גדול מאד, ואי אפשר להסטרא אחרא לבלע אותה בשום אופן. ולא די שאינה יכולה לבלע אותה, אף גם זאת הנקדה טובה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, עד שהיא מכרחת לתן תקאות להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלעה מזאת הנשמה. ומזה בא מה שלפעמים האדם נתעורר בתשובה אחר כמה עברות, כמו שאנו רואים, שלפעמים עברה מביאה את האדם לידי תשובה, הינו על-ידי שגלפד באיזו עבירה גדולה, רחמנא לצלן, על-ידי-זה נתמרמר לבו, ונתעורר בתשובה, עד שנגעשה בעל תשובה גמור. וכל זה על-ידי שלפעמים הסטרא אחרא מביאה אותו לידי עברה גדולה כל-כף, עד שהיא רוצה לבלע אותו לגמרי, ואז מתגברת פנימיות הנקדה שלו, שהוא בעל כח גדול, שהסטרא אחרא רוצה לבלע גם אותה, ואזי היא עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, ועל-ידי-זה לא די שאינה בולעת את הנקדה הקדושה הזאת, אף גם היא מכרחת להקיא ולהוציא על-ידי-זה כל הקדשות שבלעה, בבחינת: "חיל בלע ויקאנו".

אבל בודאי אין שום אדם יכול לסמוך על זה, חס ושלום, כי (יומא פה):
האומר אחטא ואשוב, אין מספיקין בידו לעשות תשובה; כי מי יודע אם יהיה לו כח לעמוד שם, פי לפעמים התגברות הסטרא אחרא גדולה כל-כף, עד שבולעת אותו לגמרי, חס ושלום, כמו שמצינו כמה אנשים, שעברו עברות גדולות, ולא שבו בתשובה לבסוף, כי יש בזה ענינים רבים לאין קץ, והם מסוד סתרי נרכי הבחירה, שגמנן השם יתברך לכל אדם, שאין מי שיעמד עליהם. אבל אחרי שפבר עבר מה שעבר, חס ושלום, צריך לידע

גְּנוּי הַמֶּלֶךְ

שכה

וּלְהֶאֱמִין, שְׁאִין שׁוֹם יֵאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְאִפִּילוּ אִם כָּבֵד רָצָה לְהִתְגַּבֵּר אֶלְפֵי פַעֲמִים לְהִיּוֹת אִישׁ כָּשֶׁר, וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ, וְנָפַל לְמָה שְׁנָפַל, אִפְלוּ אִם נָפַל לְעִבְרוֹת גְּמוּרוֹת וְחִמּוּרוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עֲדִין יֵשׁ לוֹ תִקְוָה כֹּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ. וְהַעֲקָר הִיא הָאֱמוּנָה, שֶׁתְּהִיָּה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז הַתְּקַרְבַּ לְצַדִּיק אֱמֵתִי, וְיִשְׁפֹּךְ שִׁיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. שְׁיִגְלֶה לוֹ אֵת הַצַּדִּיק הָאֱמֵת, כְּדֵי שְׁיִזְכֶּה עַל יָדוֹ לְאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְאִזּוֹ בְּיָדָיו יֵשׁ לוֹ תִקְוָה לְעוֹלָם, יִהְיֶה אִיךָ שְׁיִהְיֶה; כִּי עֲקָר הַפֶּחַח לְעֵמֶד כְּנֶגֶד הַיָּצָר הַרָע הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא כָּלֵל וְעֲקָר כֹּל הַתּוֹרָה כְּלָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מִכּוֹת כ"ד): כֹּא חִבְקוּק וְהַעֲמִידֵן עַל אַחַת, שְׁנֹאֲמַר (חִבְקוּק ב', ד'): "וְצַדִּיק בְּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה"; כִּי עֲקָר הָאֱמוּנָה הוּא לְהֶאֱמִין בְּחֵדוֹשׁ הָעוֹלָם, לְהֶאֱמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאִין, וְזֹאת הָאֱמוּנָה הוּא עֲקָר הַפֶּחַח שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד כָּל הַקְּלָפוֹת וְהַתַּאֲרוֹת וְהַסְטֵרִין אֲחֵרִין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוֹחַנִיּוֹת. וְכִמוֹ שֶׁאִתָּא בַּתְּקוּנִים (תְּקוּן כ"ב): וּבְהֵאֵי כַח מַתְתַּקְפִּין יִשְׂרָאֵל עַל אָדוּם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהוּא מִקְרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֵת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, לְהֶאֱמִין בְּ"כַח מַעֲשֵׂיו", שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חֵדוֹשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עֲקָר הָאֱמוּנָה, לְהֶאֱמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרָא הַכֹּל בְּכַחוֹ וּבְגִבּוּרָתוֹ, בְּכ"ח אֲתוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, עַל-יְדֵי זֶה הַפֶּחַח, יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר לְעוֹלָם כְּנֶגֶד כָּל הַסְטֵרִין אֲחֵרִין, וְסוּף כָּל סוּף יֵשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא תַּחֲזוּר וְתִקְיָא כָּל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁבְּלַעָה.

וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּקֵף הַגַּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא נֶס נִפְלָא, אֲשֶׁר כְּמַהוּ לֹא נִהְיֶתָה. וְכַמְבָּאָר בְּדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (אֲסֵתֵר רַבָּה, פָּרָשָׁה י', סִימָן י'), מִגְדֵּל הַפְּלִגַּת הַגַּס שֶׁל פּוּרִים (עֵין יוֹמָא כ"ט), אֲשֶׁר אִין דְּגָמְתוֹ בְּכָל הַנְּסִים שֶׁעָבְרוּ עַד בִּיאַת מְשִׁיחַ צְדִקְנוֹ. וְכִמוֹ שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מִדְרַשׁ מִשְׁלֵי, פָּרָשָׁה ט', סִימָן ב'): 'כָּל הַמוֹעֲדִים בְּטָלִים וַיְמִי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים' (עֵין יְרוּשְׁלַי תַּעֲנִית ב, ב): כִּי הֵמֵן הַרְשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, "בְּקֵשׁ לְהַשְׁמִיד וּלְהַרְגֵּ וּלְאַבֵּד אֵת כָּל הַיְהוּדִים", כִּי (וְהֵר כִּי תַצֵּא רַפְּא:): הֵמֵן-עֲמֵלֵק הוּא זְהַמַּת הַנְּחָשׁ, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, א): "וְהַנְּחָשׁ הִזָּה צְרוּם", שְׁיִזְנֵק מִהַדְּעַת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִקְטָן הַמַּח, בְּבְחִינַת מַחֲזִין דְּקִטְנוּת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֲקָר הַתְּגַבְּרוֹת תַּאֲרוֹת גְּאוּף, שֶׁהוּא עֲקָר הַיָּצָר הַרָע, עֲקָר הַכְּנַעַתוֹ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין, שֶׁל הַבַּעַל כַּח, שְׁעוֹמְדַת לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא בְּחִינַת עֲמֵלֵק, בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלוֹ, עַד שֶׁמִּכְרַח לְתוֹן

הקאות להקיא את כל הקרשה שבלע; כי הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, דיקא הוא יכול להפגס בבית הבליעה של המן-עמלק ולהכניעו, ולהוציא ממנו את כל הקרשות שבלע. ועקר כלל כל הסטרא אחרא וזהמת הנחש הוא עמלק, שכולל כל הסטרא אחרא וכל הקלפות וכל העכו"ם שיונקים ממנו, כמו שכתוב (במדבר כה, כ): "ראשית גוים עמלק", שעמלק כלול מכלם, וכלם יונקים ממנו. ועל-פני השם יתברך בעצמו צריך לחם עמו, כמו שכתוב (שמות יז, טז): "מלחמה להו'ה בעמלק מדר דר"; ועל-פני לא היה יכול אפלו משה רבנו להכניעו לגמרי. וכמו שכתוב (שם פסוק יג): "ויחלש יהושע את עמלק וגו', ופרש רש"י, שחתף ראשי גבוריו ולא הרגו לגמרי. מכאן שעשו על-פי הדבור, כי מלחמת עמלק היתה על-ידי התפלה בבחינת דין, של הפעל כח, שהוא הצדיק האמת. ואף-על-פי שמשה רבנו, עליו השלום, בנדאי היה פעל כח גדול מאד, אף-על-פי-כן לא היה יכול להכניעו לגמרי, כי קלפת עמלק חזקה מאד, ומגיעה עד אין תכלית, ואין מי שיכול לעקרה לגמרי, כי אם השם יתברך. בעת שיבוא משיח צדקנו, על-פני הקרח משה לחם עמו בחכמה גדולה על-פי הדבור, לחתף רק ראשי גבוריו ולא להכניעו לגמרי. ועל-פני "מלחמה לה' בעמלק מדר דר", כי השם יתברך בעצמו, בכיכול, צריך לחם עמו בכל דור ודור, כי אין מי שיודע איך להתנהג עמו כי אם השם יתברך בעצמו, וזהו בחינת תקף הגם של פורים, שהוא מפלת המן-עמלק, כי המן-עמלק רצה להתגבר אז בכל כחו, עד שרצה לבלע את ישראל לגמרי, כי בקש להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים, והיה לו כח על-ידי שנשאו נשים נכריות, שהוא פגם תאות נאוף, שעל-ידי-זה עקר כחו, גם השתחוו לצלם, שהוא פגם אמונה, גם (מגלה יב) נהנו מסעדתו של אוחו הרשע, שהוא פגם תאות אכילה, בחינת התגברות מזונא דגופא, שהוא פגם אכילת עץ הדעת, שעל-ידי כל זה מתגברת זהמת הנחש, ועל-ידי-זה התגבר עליהם המן-עמלק, שהוא עקר זהמת הנחש, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (חלין קלט): "המן מן התורה מנין? שנאמר (בראשית ג, יא): "המן העץ"; נמצא, שהמן הוא עקר פגם עץ הדעת, וכל יניקתו היתה על-ידי שחמל שאול על אגג וקנו, שעל-ידי-זה נולד המן, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג), כי מה שחמל שאול על אגג, זה בחינת רחמנות דסטרא אחרא, שמשם עקר יניקת זהמת הנחש, בחינת (בראשית ג, א): "והנחש היה ערום"; והמן בגדל

התגברותו או חשב מחשבה רעה, כי ראה שישראל מרוזים מאד מאד בתקף הגלות, יש עליהם פגמים וקטרוגים כאלה, עד שאז אם היתה מתגברת עליהם בכח איוז קלפה קטנה בעלמא, גם-כן הנה קשה לעמד פנגדה, לגדל חלישות ישראל אז, אבל הוא ברשעתו, ימח שמו, התחכם אז, והתגבר עליהם אז בכל מיני פחות שיש לו, וקבץ גרש אשתו וכל אוהביו וכל עשרת בניו, שהם כל העשרה בתרין דמסאבותא, ורצה להתגבר אז על מרדכי וישראל, בכח כל החמשים שערי טמאה, שהם כלל כל הסטרא אחרא, שעמלק כלול מהם. ועל-כן עשה עץ גבוה חמשים אמה, ובכח כלם רצה להתגבר על ישראל אז בעת חלישותם הגדולה, בעת תקף הגלות, בעת שהיו רחוקים מארץ ישראל.

פי עקר הכנעת עמלק הוא על-ידי ארץ ישראל, כמו שכתוב (דברים כה, ט): "בארץ אשר הוי"ה אלהיך נותן לך נחלה לרשמה תמחה את זכר עמלק", 'בארץ' דיקא, פי ארץ ישראל היא על-ידי כח מעשיו, שמשם מקבלין עקר הכח לעמד פנגדו, דהינו שמארץ ישראל הוא עקר הכח של הצדיק הבעל כח, שיכול להתפלל תפלה בבחינת דין, שעל-ידי-זה מכניע המן-עמלק, עד שזוכה לגלות אמונת חדוש העולם, שעל-ידי-זה יהיה חדוש העולם שלעצמיו, שאז יתנהג כל העולם בבחינת ארץ ישראל, דהינו לגלות כח מעשיו של השם יתברך, שהשם יתברך ברא הכל בכ"ח אהון, ועל-כן עקר הכנעת עמלק הוא בארץ ישראל דיקא, פי משם עקר הכח לעמד פנגדו, אבל אז בסוף גלות בבל, שהיו ישראל בגלות רחוקים מארץ ישראל, והיו חלושים אז מאד, והוא התגבר עליהם בכל פחותיו, ורצה לכלע את ישראל, חס ושלום, לגמרי, על-כן באמת היתה אז עת צרה גדולה, אשר כמוה לא נהיתה.

אבל השם יתברך חמל על צמו, ושלח לנו אז את מרדכי ואסתר. ומרדכי הוא בחינת משיח, שכלול מפל הריחות טובים, שנמשכין על-ידי התפלה בבחינת דין, של הבעל כח, פי מרדכי הוא בחינת (שמות ל, כג): "בשמים ראש מר דרור", שפרגומו מרי דכיא, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (חלו קלט), הינו שהוא ראש לכל הבשמים והריחות של שמן המשחה, שזהו בחינת משיח, שנקרא בשם משיח, על שם שנמשח בשמן המשחה, פי משיח הוא עקר הכח של שמן המשחה, פי משיח הוא כלל כל

הריחות טובים שבעולם. ועל-כן על-ידי שמן המשחה, נתקדשין הדברים בקדשתן, דהינו המשכן ומזבח וכלי שרת וכהנים גדולים ומלכים (בְּרִיתוֹת ה'); כי כל הקדשות מקבלין על-ידי הריח טוב, שהוא בחינת משיח, שגדל וצומח על-ידי הקול המשקה את הגן, שגמשה על-ידי התפלה בבחינת דין, של הבעל כח, שעל-ידי-זה הכל יכולין להוכיח ולהפך עוונות לזכויות, חל לקדש, בבחינת "גדדי נתן ריחו"; כי עקר הקדשה היא בחינת הנשמה, שהיא חלק אלוך ממעל. ועל-כן בכחו היתה יכולה אסתר לירד לבית אחשורוש, שהוא בית הסטרא אחרא, שזהו בחינת התפלה בבחינת דין, שהסטרא אחרא רוצה לקלעה, אבל בכחו הגדול של מרדכי היהודי, על-ידי-זה לא די שלא בלע אותה, אדרבה היא עמדה להם בבית הבליעה שלהם, עד שהכרחו להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלעו. והמן-עמלק נפל מאד מאד, ונתלו אותו ואת בניו על העץ, כי נפל ונכנע המן-עמלק מאד, על-ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח, שהיא בחינת אסתר, וזהו בחינת מפלת עשרת בני המן, שהם עשרה כתרין דמסאבותא, שעקר התגברותם היא בחינת כפירות שמכניסין בלב, להחליש אמונת חדוש העולם, חס ושלום. ועל-כן הם עשרה כנגד עשרת הדברות, שהן עשר מדרגות של נבואה, שעל-ידי-זה עקר האמונה, לזכות להאמין בחדוש העולם, שהשם יתברך ברא את העולם בעשרה מאמרות (אבות ה, א), והם רוצים לפגם בכל זה, חס ושלום, אבל על-ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח, שהוא הצדיק האמת, על-ידי-זה זוכין לעשר מדרגות של נבואה, ונתגלה אמונת חדוש העולם, שהשם יתברך ברא את הכל בעשרה מאמרות, ועל-כן אז נופלים יחד כל עשרת בני המן, כל עשרה כתרין דמסאבותא, כי נופלים על-ידי בחינת עשרת הדברות, עשרה מאמרות שנתגלין אז. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת פח.), שבפורים חזרו וקבלו את התורה מחדש, כמו שכתוב: "קימו וקבלו", פי על-ידי התפלה בבחינת דין, בחינת אסתר, על-ידי-זה זוכין לבחינת נבואה, בחינת רוח-הקדש, בחינת "ותלבש אסתר מלכות", כמו שדרשו חכמינו הקדושים (מגלה יג.), שלבשה רוח-הקדש, וזוכין לעשר מדרגות של נבואה, שהיא בחינת עשרת הדברות, בחינת קבלת התורה, ודיקא על-ידי-זה תלו את עשרת בני המן, שהם היו עשרה כתרין דמסאבותא, ורק רצו להפיל את גשמות ישראל, ונתהפך עליהם מהפך אל ההפך, והבן למעשה.

א ביום ההוא בא מספר ההרוגים בשובן הבירה לפני המלך:

גנזי המלך

יא ביום ההוא בא מספר ההרוגים בשובן הבירה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מובא בספרי קבלה, אשר שושן הוא סוד המלכות, שהוא האמונה הקדושה, כשהאדם מכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך, ויודע ועד, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והוא חי עם אמונה, נושם אמונה, וכל חיותו היא רק אמונה, כמו שכתוב (חבקוק ב. ד) "וצדיק באמונתו יחיה", כל חיותו זה רק אמונה. ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מכות כד): בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר (חבקוק ב. ד): "וצדיק באמונתו יחיה"; הינו שכל התורה כלה תלויה רק באמונה, כי זה יסוד כל התורה כלה, כמו שכתוב (תהלים קיט, פו): "כל מצוותיך אמונה", כל המצוות צריכות להביא את האדם אל אמונה, ואמרו חכמינו הקדושים (מכילתא בשלח), שאין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמונה; ותכף ומיד כשהאדם חזק באמונה, על ידי זה הוא הורג את כל הקלפות שמסככות אותו. כי באמת אם אדם חוטא, בורא קלפות ומשחיתים, שהם מסככים אותו, אבל אם האדם חושב על תכליתו הנצחית, איך שיבוא היום, ויצטרך לעזוב את זה העולם, ותמיד שם את היום האחרון לפני עיניו, בכחינת (תהלים קמו, ד): "תצא רוחו ישוב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתנתיו", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מדרש תהלים קמו, ג): משל למה הדבר דומה? לנאד נפות ומלא רוח ועומד בארץ, מי שרואה אותו מרחוק מתירא ממנו, סבור שהוא כלום, מה עשה? הגיע אצלו וראהו שהוא נאד, ונגע בו ונפל, ויצא הרוח שבו שמלאו, אמר אותו האיש: מזה הייתי מתירא? לא הנה בו כלום, אבל הרוח היא הפעמדת אותו. כך אמר הקדוש-ברוך-הוא: אין הבשר כלום, שנאמר (ישעיה מ, ו): "כל הבשר תציר וגו', וכן הוא אומר (איוב כה, ו): "אף כי אנוש רמה וגו', אינו עומד אלא על הרוח, יצאה הרוח, מיד נעשה עפר, וכן הוא אומר: "תצא רוחו ישוב לאדמתו" וגו', כי אדם שאין לו אמונה בו יתברך, הוא אינו חושב על תכליתו הנצחית, והוא מלא גאווה, ונדמה לו שכל העולם שיהו אליו, ולבסוף נתקם אצלו: "תצא רוחו ישוב לאדמתו", ונעשה עפר, וזה "ביום ההוא"

יב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה
הֲרָגוּ הַיְהוּדִים וְאַבְדַּ חֲמֵשׁ מְאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשָׂרַת
בְּנֵי־הַמֶּן בְּשָׂרָר מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ מִה עָשׂוּ וּמִה
שְׁאַלְתֶּךָ וַיַּנְתֵּן לָךְ וּמִה־בִקְשֶׁתְךָ עוֹד וְתַעֲשׂ:

גנזי המלך

— כַּשֶּׁהָאָדָם חוֹשֵׁב תָּמִיד עַל הַתְּכֵלִית הַנִּצְחִית, שְׂיָבֹא הַיּוֹם אֲשֶׁר יִתְקַיֵּם אֲצִלּוֹ: "תֵּצֵא רוּחֹךָ לְשׁוֹב לְאַדְמָתוֹ", עַל־יְדֵי־זֶה "בֵּא מִסְפַּר הַהַרְוָגִים בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ"; הֵינּוּ עַל־יְדֵי תִקְוָה הָאֲמוּנָה שִׁישׁ לוֹ, שֶׁזֶה בַּחֲנִינַת בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה, עַל־יְדֵי־זֶה מְכַלָּה אֶת כָּל הַקְּלָפוֹת שֶׁמְסַבְּבוֹת אוֹתוֹ, כִּי הוּא עוֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי אֲצִלּוֹ יִתְבַּרֵךְ מְאֹד מְאֹד חֲבִיבָה אֲמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנּוּ ו"ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֲמוּנָה, סִימָן ו'): עַל־יְדֵי אֲמוּנָה, הָאָדָם חֲבִיב לַהֲשֵׁם יִתְבַּרֵךְ כְּאִשָּׁה לְבַעֲלָהּ; כִּי עַל־יְדֵי תִקְוָה הָאֲמוּנָה נִתְחַד אֲצִלּוֹ בַּחֲנִינַת קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיה, כִּי הַמַּלְכוּת הִיא הַשְּׂכִינָה, וְאָמַר רַבְּנּוּ ו"ל (שֵׁם, סִימָן לג): עַל־יְדֵי אֲמוּנָה יִסְלַח לָךְ הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עַל עוֹנֹתֶיךָ; וְאִם הָיָה בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת הָאֲמוּנָה, הָיָה מִתְחַזְּקִים בְּזֶה מְאֹד מְאֹד, כִּי הָאֲמוּנָה הִיא מִדַּת הַמַּלְכוּת, הַמְּדַבְּקַת עֲצֻמָּה בְּקוּנָה, כִּי אֲמוּנָה הִיא הַשְּׂכִינָה, וּמִי שֶׁחֲזַק בְּאֲמוּנָה, נַעֲשֶׂה כְּלִי לַהֲשִׁירָא הַשְּׂכִינָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יב בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה הֲרָגוּ הַיְהוּדִים וְאַבְדַּ חֲמֵשׁ מְאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשָׂרַת בְּנֵי הַמֶּן: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מְבַאֵר בְּדַבְּרֵי רַבְּנּוּ ו"ל (לְקוּטִי־מוֹתְרָן, חֵלֶק א', סִימָן מט), שְׂאוּר הַהִתְלַהֲבוֹת שֶׁל בֵּר יִשְׂרָאֵל הוּא עַד אֵין סוּף, וְצְרִיכִים לְצַמְצֵם אֶת הַהִתְלַהֲבוֹת הַלֵּב, כְּדֵי שְׂיֻכַּל לְקַיֵּם אֶת הַמְּצֻוֹת בְּתַמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת, וְשֵׁלָא יִתְבַּטַּל מִהִמְצִיאוֹת, כִּי אִם אֵין צְמֻצוּם, הָאָדָם יְכוּל לַהֲתַלְהֵב יוֹתֵר מִהַמְּדָה, וְעַל־יְדֵי רַבּוּי הָאוּר גּוֹרֵם לְשִׁכִּירַת הַפְּלִים. וּמְבַאֵר בְּדַבְּרֵי מוֹתְרָן ו"ל (לְקוּטִי־הַלְכוֹת תְּפִלַּת הַמְּנַחֶה, הַלְכָה ו', אוֹת יט), אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא עֲנִין פּוֹרִים וּמְלַחֲמֵת הַמֶּן־עַמְלֵק; כִּי כָּל עֲבוֹדַת הַצְּדִיק לְגַלוּת מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרֵךְ לְכָל בְּאֵי עוֹלָם, לְמַגְדוֹל וְעַד קִטְן מְרוּם כָּל דְּרָגִין עַד סוּף כָּל דְּרָגִין.

גנזי המלך

שלא

להוציא אפלו הנשמות והנצוצות שנפלו למקום שנפלו, לבררם ולקבצם ולטהרם ולזככם, ולהעלותם אל תכלית המדרגה העליונה. ועקר עבודת הצדיק היא לצמצם את האור המאיר בלב האדם, שזה מה שמלהב את לבו. עם כל זאת צריכין לצמצם את אור ההתלהבות, שלא יצא חוץ מהמדה, ולהתגבר מאד להמשיך על עצמו מחשבות טובות, ולסלק המחשבות רעות, שהם עקר היצרין רעים, עד שתתגלה מלכותו על-ידי זה. אפלו מי שפגם בזה כמו שפגם, עד שנפל למחשבות רעות מאד מאד, שהוא מהעשרים וארבעה דברים המעפכין את התשובה, כמוכא (רמב"ם הלכות תשובה, פרק ד', הלכה ב'), אף-על-פי-כן יאיר בו בנפלאותיו, שיתגבר בכל פעם על המחשבות רעות, ולא יפל בדעתו מהמחשבות שעוברות עליו בכל פעם, כאלו אין לו כבר תקנה, מאחר שחטא כל-כף, והכניס בדעתו הרהורים מגנים ומחשבות של גאווה, עם כל זאת צריכים להתחזק, ולא להתנאש בשום פנים ואופן, אלא לדעת, שיש לו תקנה טובה לתקן הכל, אם רק ישוב אליו יתברך בלב אמת, לב ישר. וצריך שתדע, אשר כל נקדה ונקדה טובה שרק עושה בשבילו יתברך, וכן כל העתקה שנתקת מחשבתו מרע לטוב, הכל יקר מאד בעיניו יתברך, וכלם יתקבצו לעזרתו, ויעזרו לו לתור בתשובה שלמה, אם יהיה עקשן גדול, ולא יצוב את עצמו בשום פנים ואופן. והמן-עמלק שפלול מכל הקלפות, כמוכא (עין דבר כי תצא ופא:) הוא בהפך מכל זה, וכל פונתו להרע מתחלה ועד סוף, כי יונק מהסיגים של בחינת שכירת פלים, שהם בחינת מלכי אדום, שפלול מכל הסיגים (עין בספר הגלגולים פרק מט), שזהו בחינת עשרת בני המן, שהם עשרה פתרון דמסאבותא, כמוכא (בתקונים נח. תקונים מזהר חדש קנו); כי זה ידוע בעץ חיים מענין מלכי אדום וכו', שעקר השבירה היתה מרבוי האור, כמו שהתחיל ספר ה"עץ חיים" בזה: "כשעלה ברצונו וכו' היה האור אין סוף, ולא היה מקום לבריאת העולם וכו', וצמצם וכו', ומרבוי האור היתה שכירת פלים, שהם בחינת מלכי אדום שמתו" וכו'. וכל עבודתנו לתקן זאת.

וזו עקר נפלאות מעלתו של הבעל בחירה, שיש בכחו לבחור בין טוב לבין רע וכו', כי אי אפשר לתקן, כי אם על-ידי הבעל בחירה, שיש לו יצר הרע בזה, שעל-ידי זה יש בחירה וכו'. כי בהכרח שיהיה אתערוותא דלתמא,

כי כל השכינה היתה על-ידי שלא היתה אתערוותא דלחמא. ועקר אתערוותא דלחמא היא על-ידי הפעל בחינה דיקא. אבל מזה בעצמו היא כל הבחינה, כי כל פח היצר הרע הוא מהשכינה, שהיתה על-ידי שלא היתה אתערוותא דלחמא, והבן מאד. ועל-פן בכל עת ורגע שמתעורר הפעל בחינה באיזו נקדה בעלמא לשוב למקורו, ולהיות נכלל באין סוף ברוך הוא, אז נתעורר תכף כנגדו היצר הרע, שהוא מהסיגים, ומבלבלו ומונעו בכמה מיני בלבולים שונים, בבחינת (תהלים קז, כו): "יעלו שמים ירדו תהומות", שהם בחינת רבוי אור, שמשיתו להתלהב יותר מדאי בלי צמצום הראוי לו, ומכל שפן וכל שפן כשמשיתו להסתכל במה דלית ליה רשו בחינת 'מה למעלה מה למטה' וכו', שזה גם-כן קלוקל המתקרים שנופלים על-ידיה לעמקא דתהומא רבא, כי על-ידי שחוקרים מה שלמעלה משכלם והשגתם, על-ידיה נשבר אצלם הצמצום, ונעשה אצלם רבוי אור, שגורם רבוי חשף, שזה כלל הכפירות והאפיקורסות המצוי ביניהם וכו'. וכן אצל כל אחד ואחד, אם הוא אינו מתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, לידע ולהודיע ולהודע שאינו יודע כלל, שזה הצמצום, כי אמונה זה הצמצום, כי מסלק את דעתו וחקמתו ובינתו לגמרי. אבל תכף-ומיד כשמשתמש בחקמתו, על-ידיה נופל בחלישות הדעת, ובתוף כף מסיתו בגשמיות בהרהורים רעים מגשמים ומוזקמים מאד וכו'. ומחמת שהנקודות טובות שבלבו אי אפשר לכבותם, בבחינת (שיר השירים ת, ז): "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", על-פן מתעוררים בלבו בכל פעם הרהורי תשובה, ותכף שרוצה לשוב — מבלבלו בבחינת רבוי אור.

וכל זה מעשה המן-עמלק, שכלול מכל הרע, כי הוא בבחינת (בראשית ו, ה): "וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום" — סופי תבות עמלק, בבחינת (במדבר כד, כ): "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד", שמתגבר מראשית ועד אחרית, והכל לרעתו, כי על-ידיה דיקא יהיה נמחה ונאבד לעד, בחינת "עדי אבד", בחינת (קהלת ת, ט): "עת אשר שלט וכו' לרע לו". ותכף פשוואה שהאדם רוצה לנתק מחשבתו מהרע להטוב, אז בא ומבלבלו. וזה סוד כל מלחמת הצדיק עם עמלק, בשביל החלושי פח שבשוראל. וזה (דברים כה, יז): "זכור את אשר עשה לך עמלק וגו', שצריכין

לזכר היטב את כל "אשר עשה לך צמלק" וגו', "אשר קרף בדרך ויגוב בך כל הנחשלים אתריך" וגו', שעקר פגמו, שמקרר כל הנחשלים, שהם החלושי כח, ומראה להם כאלו אבד מנוס ותקנה מהם, וכבר לא יכולים לחזור בתשובה אף פעם. ועל-כן אי אפשר לעמד נגדו, כי אם בכח הצדיקים הגדולים, בחינת משה ויהושע, רבי ותלמידים וכו', כי אי אפשר להכניעו ולבטלו בפעם אחד, פי (יואל ב, יג): "חננו ורחום הוא", (מכה ז, יח): "חפץ חסד", ורועה בקיום העולם וכו', ושיתבררו כל הנצוצות, בבחינת אתערוותא דלתמא דיקא לעשות עמהם נפלאות, שיעלו מהם שעשועים לפניו יתברך, על-ידי בחינת בחירתם דיקא, ושיצמצמו ההתלהבות וכו', ויהיה יקר בעיניהם כל העתקה ותנועה שמנתקים מחשבתם מרע לטוב וכו', שזה עקר התשובה. ועל-כן (מחומא חצא יא): "מלחמה להני"ה בצמלק מדר דר", רבי אליעזר אומר: מדורו של משה עד דורו של שמואל, ורבי יהושע אומר: מדורו של שמואל עד דורו של מרדכי ואסתר, ורבי יוסי אומר: מדורו של מרדכי ואסתר עד מלך המשיח; פי אי אפשר למחות זכר צמלק בפעם אחת, כי סערה בזרוע של הקדוש-ברוך-הוא וכו' (חגיגה יב:); פי צריכין לחוס גם על הנצוצות הנעלמים בו, בחינת (בראשית כה, כח): "פי ציד בפיו", שזה בחינת מה שאמרו (גשין טז:): מבני בניו של המן למדו תורה בבני-ברק, שמשם היה כל כחו; פי בכל מקום שנעלם טוב הרבה, מתגברת הקלפה הרבה. וצמלק והמן רצו לעקר עצמן לגמרי, אשר "לא יזכר שם ישראל עוד". וביותר התגבר הרשע המן (אסתר ג): "להשמיד, להרג ולאבד", אבל השם יתברך "מפר מחשבות צרומים" (איוב ה, יא); פי לא דבר השם למחות שם ישראל (מלכים ב, יד, כז), אפלו הנשמות ששרשם מקדשת ישראל הכבושים אצלו, אינו מוחה אותם בשום אופן, על-כן אינו מוחה וזכרו בפעם אחד, רק "מלחמה לה" בצמלק מדר דר", שעל-ידי-זה יש בחירה לכל אחד, ועל-ידי-זה דיקא יתבררו ויצאו הנשמות הכבושים אצלו, ואז ימחה שמו וזכרו לגמרי מתחת השמים וכו', פי אז יהיה (ישעיה כה, ח): "בלע המות לנצח"; ועל-כן "מלחמה לה" בצמלק מדר דר" דיקא.

וזה וי'אמר המלך לאסתר המלכה, המלך זה מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, שאומר לאסתר המלכה, שהיא השכינה, "בשושן

יג וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־מִחַר
 לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשֶׁן לַעֲשׂוֹת כַּדַּת הַיּוֹם וְאֵת
 עֲשֻׁרַת בְּנֵי־הַמֶּן יִתְּלוּ עַל־הָעֵץ:

גנזי המלך

הפירה הרגו היהודים ואבד חמש מאות איש", אלו החמשה פרצופים: אריה אנפין, אבא ואמא, זעיר ונוקבא, שפל אחד כלול מעשר, וכל עשר כלול מעשר, כי כל ספירה יש בה עשר ספירות, שזה סוד הצמצום, שנצטמצם האור אין סוף ברוך הוא בתוך העולמות, שהם הספירות. "ואת עשרת בני המן", שהם עשרה כתרין דמסאבותא, "תלו", ועל־ידי־זה הכגיעו אותם, שהם פלל המחשבות זרות ורעות הנכנסות באדם, ועל־ידי מרחכי ואסתר, שהוא בחינת הצדיק והתלמידים המקרבים אליו, על־ידי־זה יכולים להמשיך את האור האין סוף ברוך הוא בכל בר ישראל, בבחינת צמצום. וזה ששואל "בשאר מדינות המלך מה עשו מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עוד ותעש"; כי הצדיק עוסק לצמצם את האור לכל אחר ואחר המקרב אליו, כדי שלא יתלהב יותר מדאי, שאז לא יוכל להשיג כלום, כי רבוי אור גורם רבוי חשך, והבן למעשה.

יג וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם מִחַר לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשֶׁן
 לַעֲשׂוֹת כַּדַּת הַיּוֹם: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּטַל
 וּמְבֹטֵל אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְתַמִּיד עָלָיו לַחֲשֹׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ,
 וְעַל־יְדִי־זֶה יַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֵת כָּל הַקְּלָפוֹת הַמְּסַבְּבוֹת אוֹתוֹ, כִּי אִם אָדָם חוֹטֵא,
 אָזִי מְסַבְּבִים אוֹתוֹ קְלָפוֹת וּמִשְׁחִיתִים. וְאָמְרוּ תְּכַמִּינּוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּרָכּוֹת ו):
 אֶלְמָלִי נִתְּנָה רְשׁוּת לַעֲיֵן לְרֵאוֹת, אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לַעֲמֹד מִפְּנֵי הַמְּזַיְקִין;
 אָמַר אֲבִי: אֵינְהוּ נְפִישֵׁי מִינֵן, וְקִיָּמִי עֲלֵן כִּי כִּסְלָא לְאוּגָא. אָמַר רַב הוּנָא:
 כָּל חַד וְחַד מִינֵן, אֶלְפָא מִשְׁמַאֲלִיה וְרַבְּבַתָּא מִימִינִיה. וְלִכְּן צָרִיךְ אָדָם לְדַעַת,
 שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה עָלָיו לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׂיִנְצַל
 מִהַקְּלָפוֹת וְהַמִּשְׁחִיתִים הָאֵלוּ שְׁמִסּוּבְבִים אוֹתוֹ. וְזֶה "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר, אִם עַל
 הַמֶּלֶךְ טוֹב, יִנָּתֵן גַּם מִחַר לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשֶׁן לַעֲשׂוֹת כַּדַּת הַיּוֹם"; אֶסְתֵּר

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַעֲשׂוֹת כֵּן וַתִּתֵּן דָּת בְּשׁוֹשַׁן וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הַמֶּן תָּלוּ:

גְּבוּי הַמֶּלֶךְ

היא השכינה, נשמתן של ישראל, שמבקשת את מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, שלא רק היום נזכה לכלות את הקלפות והמשחיתים, אלא גם מחר נזכה להכניעם, כמו שאנו מכניעים אותם היום. פי אדם צריך לדעת, שהוא אינו בטוח בעצמו יום אחד, כפי רבוי הקלפות המסבכים אותו, בנקל הם יכולים להפילו בכפירות ואפיקורסות. ולכן עליו לבקש, שכמו שהיום הוא מתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, ועל-ידי-זה הוא מדבר אליו יתברך, ומכלה את כל הקלפות שברא על-ידי עוונותיו, כמו-כן יזכה גם מחר. כמובא בדברי האריז"ל, שלפעמים באמצע הלילה בעת השנה מתעברת בו איזו נשמה של איזה רשע, שהוא יחטיא אותו למחר. ולכן צריכים לבקש מיום לחברו, כי אף אחד אינו בטוח עד הרגע האחרון שנושם בזה העולם, וזה "ואת עשרת בני המן יתלו על העץ", ולכאורה כבר תלו אותם, ומה זה לשון עתיד 'יתלו', הרי הם תלויים כבר? אלא אלו הם עשרה פתרין דמסאבותא, שצריכים לבקש בכל יום שיתבטלו לגמרי, הן היום והן מחר והן לאחר זמן, כי כל זמן שאדם חי מתגרים בו הקלפות, ובפרט מי שחטא כבר בפגם הברית, שנכשל במה שנכשל, המן-עמלק מסבב אותו בעקממיות וספקות (שמות יז, ד): "היֵשׁ תוֹנִי"ה בקרבנו אם אין"; ולכן צריכים תמיד לבקש את הקדוש-ברוך-הוא, שלא יכשל, חס ושלום, באילו ספקות, ויזכה לקדש ולטהר את עצמו בקדשה עליונה, והבן למעשה.

יד ויאמר המלך להעשות כן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר יש מדרש פליאה; כתיב (דברים כב, ו) "כי יקרא קן צפור לפניך בדרך וגו', "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך", אמר הקדוש-ברוך-הוא אם שלחתם — "למען ייטב לך", ואם לאו (ישעיה נט, יח) "כצל גמלות כצל ישלם" וגו', למה? "כי לא מחשבותי מחשבותיכם", אין מחשבותי כמחשבותיכם. אתם תהיו עסוקים במעשיכם, ותמצאו קן, ותשלחו את האם, ובזכות שאתם משלחים האמהות ונוטלים בנים, אני אתלה שונאיכם בעץ, שנאמר (יהושע

(ח): "ואת מלך העי תלה על העץ", וכן המן ועשרת בניו תלו על העץ. ויש לומר, כי הגה מבאר בדברי מוהרנ"ת ו"ל (לקוטי הלכות, שלוח הקן, הלכה ד'): כשהאדם עוסק בעבודת השם יתברך, עליו להשליך את שכלו המדמה, ולא יחשב הרבה, אלא יקים את כל המצוות של הקדוש-ברוך-הוא בתמימות ובפשטות גמורה. ורב האנשים שמרחקים מהקדוש-ברוך-הוא, זה רק כשמשתמשים בשכלם, ואז נכנסת בהם כפירות ואפיקורסות. ולכן הזהירתנו התורה הקדושה: "שליח תשלח את האם", אמא זה בינה, שצריכים לשלח את השכל, ואז "ואת הבנים תקח לך", היגו מעשים טובים, כי תולדותיהם של צדיקים — מעשים טובים. וכל זמן שהאדם משתמש עם חכמתו, עדן הוא רחוק מלהשיג השגות אלקות, ומכל שכן לקים מצוות ומעשים טובים, כי מי שמשתמש עם החכמות שלו, לבסוף בא לידי כפירות גדולות, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן יב): כשהאדם הולך אחר שכלו וחקמתו, בא לידי טעויות גדולות; כי העקר בעבודת השם יתברך הוא תמימות ופשטות, ולהשליך את שכלו המדמה. והנה, המן-עמלק וכל שונאי ישראל, כל מגמתם לקרר את נשמות ישראל ממנו יתברך, כששתמשו עם חכמתם המדמה, ועל-ידי-זה יפלו לבסוף בכפירות גמורות, ורחמנא לישיבן. ולכן אמר הקדוש-ברוך-הוא: בזכות שאתם משלחים האמהות ונוטלים הבנים, אני אתלה שונאיכם על העץ; כי כל הפגם של עץ הדעת טוב ורע היה, שהאדם עשה הפרש בין טוב לרע, כמובא (לקוטי הלכות, פלאי הפרס, הלכה כ'); כי האדם צריך לזכות להגיע אל עץ החיים, להיות נכלל בחי החיים, ואז "וחי לעולם", כי ברגע שאין האדם חוקר מה טוב ומה רע, הוא נכלל באין סוף ברוך הוא, ואז נאמר עליו: "וחי לעולם", כי חיים נצחיים הם רק להקדוש-ברוך-הוא, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כא), ומי שנגלל בו יתברך, גם-כן חי לעולם, וכמו שכתוב (דברים לב, מ): "כי אשא אל שמים די ואמרת חי אנכי לעולם"; אם אדם רק מסתכל על הקדוש-ברוך-הוא, ולא אכפת לו בין טוב לרע, אז הוא חי לעולם, כי אין הפרש אצלו בין חיים למיתה, מה שאין בן כשהאדם עושה הפרש בין טוב לרע, זה הפגם של עץ הדעת. כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ד'): כשהאדם יורע שפל מארעותיו הם לטובתו, זאת הבחינה היא מעין עולם הבא, כי אין הפרש אצלו בין טוב לרע. ופגם

טו וַיִּקְהֲלוּ הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן גַּם בַּיּוֹם
 אַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהֲרֹגוּ בְּשׁוּשַׁן שְׁלֹשׁ
 מֵאוֹת אִישׁ וּבְבוֹזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם:

בְּנֵי הַמֶּלֶךְ

עץ הדעת הינה, שעשו הפרש בין טוב לרע, שזו הייתה קלפת המן. ולכן אמרו חכמינו הקדושים (חלין קלט): המן מן התורה מנין? שנאמר (בראשית ג, יא): "המן העץ"; נמצא, שזה בעצמו פגם המן, שרצה להכניס באדם חכמות. וכמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב, סימן יט), שעמלק הוא אבן נגף להפיל את האדם על ידי חכמות. ולכן הזהירנו התורה: "שלח תשלח את האם", שהיא הבינה, ואז "ואת הבנים תקח לך", הינו מעשים טובים, פי תולדותיהם של צדיקים — מעשים טובים. ואז אם תקימו את זה, אני תולה את שונאיכם על העץ, שתהיה להם מפלה. וזה ויאמר המלך להעשות פן ותנחן דת בשושן, ואת עשרת בני המן תלו, פי כ"ן עולה חמשים, הינו על ידי שער החמשים, שהוא סוד הבינה, על ידי זה תהיה מפלה לכל שונאיו, וזה ד"ת ראשי תבות ת'קוני ד'קנא, שנמשך מאריך שהוא רצון העליון, רעוא דרעוין, שזה ד"ת במלוי דל"ת תי"ו, גימטריה: מקי"ף כתר, פי הבינה יונקת משם, ועל ידי זה היא יורדת עד המלכות, הנקראת שושן הבירה, ומשם נמשכת מפלה לכל שונאיו. ולכן ואת עשרת בני המן, שהם עשרה פתרון דמסאבותא, "תלו", פי במקום שנמשכת הקדשה, שהיא הארת האין סוף ברוך הוא, משם נתבטלים כל הקלפות, וזה אשר קד"ש עולה במקנן ד"ת, פי במקום הקדשה, שם מאיר ת'קוני ד'קנא, והבן למעשה.

טו ויקהלו היהודים: צריך שתדע, אהובי בני! אשר אפלו שנתנה רשות ליהודים לעשות כטוב בעיניהם לשונאיהם, עם כל זאת רואים את רחמנותם, אשר "ובבוזה לא שלחו את ידם", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מגלה ז): אסתר ברוח הקדש נאמרה; ופרש רש"י: היאך ידעו מה עשו הרחוקים? כי באמת בר ישראל הוא חלק אלוה ממעל, וכשזוכה להיות

דבוק בחי החיים בו יתברך, ולמראה עיניו תמיד אמתת מציאותו יתברך, אז ירא ויפתח לקחת דבר שאינו שייך אליו, כי יודע, אשר הקדוש-ברוך הוא צופה ומביט על כל מעשיו, ולא יעשה שום עול לשום בן אדם. שזה בעצמו 'אסתר רוח-הקדש גאמרה', כי אסתר היא בחינת הסתרה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נו), אשר אסתר הוא לשון הסתרה שבתוך הסתרה, כמאמרם ו"ל (חלין קלט): אסתר מן התורה מנין? שגאמר (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא"; וצריכים להמשיך את אמתת מציאותו יתברך בהסתרה שבתוך הסתרה, ודיקא שם מוצאים תורה גבוהה מאד מאד. וזו מעלת בר ישראל, שאפילו שנתנה להם רשות להרג בשונאיהם, אבל אף פעם לא יגעו במה שלא שייך אליהם. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות עט): שלשה סימנים יש באמה זו: הרחמנים, והבישנים, וגומלי חסדים; כי ברגע שהאדם דבוק בו יתברך, ואינו מסיח דעת ממנו יתברך, על-ידי-זה הוא מרחם על הזולת ומתבייש ממנו, וגומל חסד עמו, ומכל שכן שלא יקח מה שאינו שייך אליו, שזה "ובבזה לא שלחו את ידם", אף שהתירו להם להרג את שונאיהם, עם כל זאת הם חזקים לא לגעת בדברים שאינם שייכים אליהם. ודבר זה אתה צריך, אהובי, בני! לחקק בעצמך תמיד, וכן לגלות את זאת לאחרים, שמה שאינו שייך אליך, אף פעם אל תגע בזה, ועל-ידי-זה בעצמו תגלה אליך רוח-הקדש, שזה 'רוח הבאה מן הקדש', כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כא), שגשפע על האדם שפע גדול בדעת, ועל-ידי-זה נמשכת עליו קדשה עליונה מלמעלה, ומבין הרבה דברים אשר למעלה משכל אנושי. וכל זה על-ידי שלא נוגעים בכסף או בזהב או בשאר דברים השייכים לזולת. ורואים, שרב בני-אדם מזלזלים בדברים אלו, ועל-ידי-זה באים לרעות רבות. כי רחמנא לצלן, בני אדם מורים התר לעצמם לגעת בכסף של השני, או לזים כסף ואינם משלמים, שאז נכנסים בכלל "לזה רשע ולא ישלם", כי אין לה רשעות יותר גדולה מזו, כשנוגעים בכסף הזולת, שאז עוקרים עצמם ממנו יתברך. ולכן ראה, אהובי, בני, מה לפניך! והקדוש-ברוך-הוא הולך בתם עם אלו ההולכים אתו בתמימות, והבן למעשה.

טו וּשְׂאֵר הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּמַדִּינֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהְלוּ |
וְעָמַד עַל-נַפְשָׁם וְנוּחַ מֵאִיְבֵיהֶם וְהָרוּג בְּשִׁנְאֵיהֶם
חֲמֹשֶׁה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וּבְבֹזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת-יָדָם:

גנזי המלך

טז נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאיביהם והרג בשנאיהם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אין עצה נגד הרשעים האויבים והשונאים, אלא על-ידי האחדות, שנה "נקהלו ועמד על נפשם", כי ככל שמתאחדים יחד נשמות ישראל, על-ידי-זה נעשה "הרג בשנאיהם", ויש מנוחה מהאויבים. ודבר זה תלוי בכל פרט ופרט בחיים, כי כלל זה אתה צריך לדעת, אשר הטוב והרע לעולם לא יתערבו, ולכן כל מי שדבוק בו יתברך בדבקות אמת, והוא בטל ומבטל אל האין סוף ברוף הוא, ואין לו שום מחשבות של התקרות וגאות, אלא הוא בעיני עצמו כלא ממש, ומרגיש כתולעת הרוחשת על הארץ, האדם הזה יהיו לו הרבה שונאים ואויבים, שרק ירצו לעקר אותו, כי השקר והאמת אינם מתערבים יחד. ולכן לא בתנם שכל הצדיקים שלחמו מלחמת השם, שמסרו נפשם לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך, ולהקדיר אמונה פשוטה בנשמות ישראל, קמו עליהם רשעים ארורים וחקקו עליהם, ומה הצילם? על-ידי שנקהלו אליהם קבוץ של נשמות קדושות, שגם-כן רצו את האמת, ברגע שנתקם אצלם: "נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאיביהם והרג בשנאיהם"; כי בכל דור ודור יש צדיק אמת הלוחם בשביל האמת, ונקהלים סביבו קבוץ אנשים שרוצים ומבקשים את האמת, ואוחזים עמו יחד, על-ידי-זה לבסוף "ונוח מאיביהם והרג בשנאיהם", כי בזכות התלמידים שמתאחדים יחד עם רבם האמתי, על-ידי-זה יש מפלה לשונאים שרוצים להרע להצדיק האמת.

ולכן ראה, אהובי, בני, מה לפניך! ותמיד תתחבר אל הצדיק האמת, המבקש את האמת, ואל תסתפל על הרשעים הארורים העומרים עליו, כי זה בעצמו סימן שהוא צדיק אמת, כי מי שלוחם בשביל האמת, ההכרח שיהיו לו שונאים ואויבים, ובזה שמתחברים ומתקהלים עמו,

בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁה עֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר וְנוֹחַ בְּאַרְבַּעָה עֶשֶׂר בּוֹ וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשֻׁמְתָה:

גנזי המלך

על־ידי־זה יש לו פת. כי התלמידים מוסיפים פת לרבים. אם הם מחזיקים את עצמם כמו ביחד. ואתה בוא וראה נפלאות תורתנו הקדושה, אשר נקלה וועמד על נפשם וגו' ח מאיביה"ם והר"ג בשנאיה"ם, עולה בדיוק כמספר מ"י יקום"ם ל"י ע"ם מרע"ם מ"י יתוצ"ב ל"י ע"ם פועל"י און, אשר פסוק זה אמר הקדוש־ברוך־הוא בעת הסתלקות משה רבנו, כמאמרם ו"ל (סוטה יג), שהיה משה מטל בכנפי שכינה, ומלאכי השרת אומרים (דברים לג, כא): "צדקת הנו"ה עשה ומשפטיו עם ישראל", והקדוש־ברוך־הוא אומר (תהלים צד, טז): "מי יקום לי עם מרעים מי יתוצב לי עם פועלי און", ואמר רבנו ו"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק ב', סימן צא), שהצדיק מקשר חכמה עלאה עם חכמה תפאה, ועל־ידי־זה הוא מקרב רחוקים אליו יתברך. ובאמת עקר השלמות לקרב רחוקים ולהחזיר אמונה, זה רק על־ידי שמתחברים יחד עם הצדיק, וכמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן סא), שכל אחד הוא שכל פרטי, וכשבאים אל הצדיק מתחברים השכליים פרטיים, כי כל אחד הוא שכל פרטי, והצדיק הוא שכל כללי, ולכן כשכל השכליים פרטיים, באים אל השכל הכללי, על־ידי־זה נעשית שמחה גדולה מאד, שזה נקלה וועמד על נפשם וגו' ח מאיביה"ם והר"ג בשנאיה"ם, ויקא שנתקבלים ונתחברים יחד השכליים פרטיים, נשמות ישראל, אל השכל הכולל, על־ידי־זה נתבטלים כל השונאים. וכיון שנסתלק הצדיק, הקדוש־ברוך־הוא מתאונן, ווי מ"י יקום"ם ל"י ע"ם מרע"ם מ"י יתוצ"ב ל"י ע"ם פועל"י און. ולכן אשרי מי שזוכה להתאחד יחד עם הצדיק, ואז טוב לו בזה ובכא. וכמוכא בדברי רבנו ו"ל (ספר־המדות, אות צדיק, סימן ג): קרבת הצדיקים טוב בעולם הזה ובעולם הבא, והבן למעשה.

יו ועשה אתו יום משתה ושמחה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר עקר חג הפורים הוא יום משתה ושמחה, כי המן רצה לכלות את נשמות ישראל,

גגוי המלך

שמה

מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, כי הוא שָׁנָא אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחֻכְלִית
הַשְּׁנָאָה, כי שָׁנָאת עַמְּלֵק שְׁשׁוֹנָאִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, זֶה עוֹלָה עַל כָּל
הַשְּׁנָאוֹת שְׁשׁוֹנָאִים אֲמוֹת הָעוֹלָם אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּכְמֵאמָרָם ו'ל (במדבר
רבה, פרשה יט, סימן כ'): מֵעוֹלָם רְצוּעַת מִרְדּוֹת הָיָה עַמְּלֵק לְיִשְׂרָאֵל; וּמֵאֲזוּ
שִׁיּוּעָאוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כְּכֹר נִטְפַל אֲלֵיהֶם עַמְּלֵק, לְהִלָּחֵם בָּהֶם.
וּכְמֵאמָרָם ו'ל (פנחומא פי תצא): אָמַר רַבִּי חוּנְיָא, מִשָּׁל לְמָה הִדְבָּר דְּוָמָה?
לְאִמְבֻטְיָה רִיתַחַת שְׁלֹא הִיְתָה בְּרִיָּה יְכוּלָה לִירֵד בְּתוֹכָהּ, כִּי בָּן בְּלִיעַל אֶחָד
זָקֵפִי לְתוֹכָהּ, אֶף-עַל-פִּי שְׁנִכְנָה, הִקְיָה לְפָנֵי אֲחֵרִים. אֶף כֹּאן, בִּינֵן שִׁיּוּעָאוּ
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא קָרַע הַיָּם לְפָנֵיהֶם, וְנִשְׁתַּקְעוּ הַמִּצְרַיִם
לְתוֹכוֹ, וְכָל פְּחָדָן עַל כָּל הָאֲמוֹת, שֶׁנֶּאמַר (שמות טז, טו): "אֲזוּ גִבְהֵלוּ אֱלוֹפֵי
אֲדוּם" וְגו'. בִּינֵן שָׁבָא עַמְּלֵק וְנִזְדַּנֵּג לָהֶם, אֶף-עַל-פִּי שֶׁנִּטַּל אֶת שְׁלוֹ מִתַּחַת
יָדוֹ, הִקְיָה לְפָנֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם. וְלָכֵן "מִלְחָמָה לְהוֹנִי" בַּעַמְּלֵק מִדֶּר דֶּר", כִּי
הוּא הַמְקַרֵּר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְכַנִּים בָּהֶם סְפָקוֹת "הַיֵּשׁ הַוְיָ"ה בְּקַרְבָּנוּ
אִם אֵין", אֲשֶׁר מִשָּׁם סוֹכְלִים כָּלֵל יִשְׂרָאֵל מֵה שְׁסוֹכְלִים. כִּי בְּאֵמַת אִם אָדָם
הִיָּה מֵאֲמִין בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהִיָּה יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כָּלוּ אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ,
אֶף פַּעַם לֹא הִיְתָה שׁוּם אִמָּה וְלִשׁוֹן יְכוּלָה לְגַשֵּׁת אֲלֵיהֶם, בִּינֵן שֶׁהַכְּנִיס
עַמְּלֵק סְפָקוֹת בָּהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה נִחְלָשׁוּ. וּבְאֵמַת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
(בְּרִכּוֹת נח): "לֵךְ הַוְיָ"ה הַמְּלַכָּה" — זֶה מִלְחָמַת עַמְּלֵק; הֵינּוּ בְּזֶה שְׁמִגְלִים
אֶת אֲמַתַּת מִצִּיאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּזֶה בַּעֲצָמוֹ לִוְחָמִים בַּעַמְּלֵק, שְׁרוּצָה לְהַכְּנִיס
סְפָקוֹת וְקִרְיֹת בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן אָמְרוּ (מְכִילֵתָא בְּשַׁלַּח): לְכֹשִׁי-שֶׁב
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כִּפְסָא מְלַכּוֹתוֹ, וְהָתָּה הַמְּשַׁלָּה שְׁלוֹ, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
"מִלְחָמָה לְהוֹנִי"ה בַּעַמְּלֵק"; כִּי בְּרַנֵּעַ שְׁמִגְלִים אֶת אֲמַתַּת מִצִּיאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ,
בְּזֶה נִמְחַק עַמְּלֵק. וְלָכֵן בְּחַג הַפּוּרִים, שָׂאוּ הוּא הַיּוֹם שֶׁנִּמְחַק הַמֶּן-עַמְּלֵק,
וְחָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ, אֲזוּ הוּא יוֹם מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה, כִּי אֵין עוֹד שְׁמִחָה יוֹתֵר
גְּדוֹלָה מִזֶּה, שְׁזוֹכִים לְרֵאוֹת בְּמַחֲיַת הַמֶּן-עַמְּלֵק. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
(פְּסִיקְטָא רַבְמֵי יב, סִימָן ה'): כָּל זְמַן שֶׁזָּרַע שָׁל עַמְּלֵק קִנָּם, כְּבִיכּוֹל, כֹּאֱלוּ הַפְּנִים
מְכַסּוֹת, נַעֲקֹר וְרַעוּ מִן הָעוֹלָם — נִתְגַּלוּ הַפְּנִים שֶׁהָיוּ כֹּאֱלוּ מְכַסּוֹת; (יִשְׁעִיָּה
ל. כ): "וְלֹא יִבְגַּף עוֹד מוֹרִיד וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֵאוֹת אֶת מוֹרִיד" וְכו'; כָּל זְמַן
שֶׁזָּרַעוּ שָׁל עַמְּלֵק בְּעוֹלָם — לֹא הַשֵּׁם שָׁלֵם וְלֹא הַכִּפְסָא שָׁלֵם, נַעֲקֹר וְרַעוּ
שָׁל עַמְּלֵק — הַכִּפְסָא שָׁלֵם וְהַשֵּׁם שָׁלֵם. וְלָכֵן בְּחַג הַפּוּרִים, אֲזוּ הוּא יוֹם

יח וְהַיְהוּדִים יִשְׂרָאֵלִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשָׁן נִקְהָלוּ בְּשִׁלּוּשָׁה
 עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבַּעַת עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר
 בּוֹ וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשִׁתָּה וְשִׂמְחָה: יט עַל־כֵּן
 הַיְהוּדִים הַפְּרָזִים הַיְשִׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

מִשְׁתָּה וְשִׂמְחָה, שְׂזוּכִים לְרֹאוֹת בַּמַּפְלָאוֹת, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ.
 וְלִכֵּן בְּפוּרִים מֵאִיר מַחִין דָּאָבָא, שֶׁהוּא גְלוּי אֱלָקוֹת בְּתַכְלִית מִדְּרָגָה עֲלִיוֹנָה,
 וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

יח וְהַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשָׁן: צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר עָקַר הַגֵּם הָיָה
 בְּעֵיר הַבִּינָה, בְּשׁוֹשָׁן. וְלִכֵּן עֲזֵרוֹת הַמַּקְפּוֹת חוֹמָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ, הֵם הֵם
 שְׂמֵחִים בַּיּוֹם חֲמִשָּׁה־עָשָׂר בּוֹ, שֶׁזֶה יוֹם מְלוּי הַלְּבָנָה, וְעַל זֶה אֲנַחְנוּ
 מִתְפַּלְלִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה, שְׁנוֹזְפָה לְמְלוּי הַלְּבָנָה, שִׁיָּקִים (יִשְׁעִיה ל. כו):
 "וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְּבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה", כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּתַחֲלַת הַבְּרִיאָה, שִׁיְהִי שְׁנֵי
 הַמְּאוּרוֹת שְׁוִים, שְׁבוֹ טְמוֹן סוּד נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, שֶׁתִּתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה לְגַמְרִי,
 וְיֵאִיר אֹרֹו יִתְבָּרַךְ בְּהֶאֱרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, בְּחִינַת שְׁמֶשׁ, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי
 רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטִי־מוֹתֵר"ו, חֶלֶק א', סִימָן א'), שֶׁעֲכָשׁוּ אֹרֶךְ הַשְּׁמֶשׁ שֶׁהוּא אֹרֶךְ
 הַחֲכָמָה, גְלוּי אֱלָקוֹת, גְּדוּל מְאֹד, וְצָרִיכִים אֶת הַצְּמִצּוּם שֶׁהוּא הַפְּלִכוּת,
 בְּחִינַת לְבָנָה, שְׂמֵשׁ הַבְּחִירָה, שִׁיּוּכַל לְהַשִּׁיג קֶצֶת מֵהָאֹר. אֲבָל בְּעַת תְּקוּן
 הַשְּׁלֵם, כְּשֶׁתִּתְבַּטֵּל קְלַפַּת עֲמֶלֶק, אֲזַי נִזְכָּה שִׁיָּקִים אֲצִלְנוּ: "וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְּבָנָה
 כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה", וְהָיָה שְׁנֵי הַמְּאוּרוֹת שְׁוִים בְּקוּמָתָם, כִּי גַם הַצְּמִצּוּם יִזְדַּבֵּר,
 עַד שִׁיְאִיר אֹרֹו יִתְבָּרַךְ בְּהֶאֱרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, וְלֹא נִצְטַרֵּף יוֹתֵר אֶת
 הַצְּמִצּוּם, וְאֲזַי יְהִיָּה יוֹם מִשְׁתָּה וְשִׂמְחָה, כִּי אֵין עוֹד שְׂמִיחָה כְּשִׂמְחַת גְלוּי
 אֱלָקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן אֲשֶׁרִי מִי שְׂפִכְנִים אֶת עֲצָמוֹ בְּגְלוּי אֱלָקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ.
 וְזוֹ תְהִיָּה הַשְּׂמִיחָה הַנִּצְחִית, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

יט שְׂמִיחָה וּמִשְׁתָּה יוֹם טוֹב וּמִשְׁלוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי,
 בְּנִי! אֲשֶׁר רַבְּנֵי ו"ל אָמַר (לְקוּטִי־מוֹתֵר"ו, חֶלֶק א', סִימָן ו'), אֲשֶׁר הָאָדָם צָרִיף
 לְעִשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּכָל יוֹם, אִפְלוֹ שֶׁכָּבַר יוֹדַע בְּעֲצָמוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, עִם כָּל

עֲשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעַה עֶשֶׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שְׂמֵחָה וּמְשִׁתָּה וַיּוֹם טוֹב וּמְשִׁלַּח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: פ

גנזי המלך

זאת עליו לעשות תשובה על תשובה, כי בכל פעם משיגים השגות אלקות מחדש, ולכן צריכים לחזור בתשובה על שהטעה את עצמו, שכבר השיג השגת אלקות. וכשילך בדרך זו, תמיד יבנס לפני ולפנים, ויעלה מעלה מעלה. אבל קדם שעולים לרום המעלות, ההכרח לסבל בזיונות ושפיכות דמים, שמחרפים ומבזים אותו, ועל-ידי שהוא שותק, על-ידי-זה נכנע הדם שבחלל הפנוי, עד שנעשה בעיני עצמו כלא כלום, ואז נעשה עיל בלא בר, נכנס תמיד אימתי שרוצה. וזה סוד אות א', שהוא אלופו של עולם, " למעלה, " למטה, ו' באמצע, כדי שהנקדה התחתונה שהיא הנשמה " למטה, תעלה אל הנקדה העליונה, שהוא הצדיק, " למעלה, צריכים לעבור את ו', שהוא סוד הבושה, וזה סוד (מלכים-א' י, יט): "שש מעלות לכסא"; ומובא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, אבדה ומציאה, הלכה ב', אות ד'), אשר זה סוד שלש מצוות של פורים: א) שמחה ומשתה. ב) משלוח מנות איש לרעהו. ג) מתנות לאביונים. "שמחה ומשתה" זה סוד נקדה העליונה, ששם מקור השמחה והחידה, סוד בתי גואי, שאין שם עצבות רק עז ותודה ושמחה. וזה כל הענין של משתה, עד שמגיעים אל שכרות, כי אז צריכים להשתפר, עד שיגיע למדרגת 'עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'; כי צריך לשמח ולהשתפר בפורים, עד שיעלה למעלה למעלה בבטול אל האין סוף ברוך הוא, ששם מתגלה הצדיק האמת, שהוא הנקדה העליונה, ששם נאמר: "במפלא ממך אל תדרש במקסה ממך אל תחקר"; שזה סוד "עד דלא ידע", הינו תכלית הידיעה שלא יודעים. "משלח מנות איש לרעהו" זה סוד הנא'ו באמצע, ואות ו' היא כלליות הגנוין בסוד (ישעיה מט, ג): "ישראל אשר בך אתפאר", שהם כלולים מגנוין סגיאין, שהם השש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. "משלח מנות איש לרעהו", שצריכים בפורים להכליל זה בזה, ולשלח מנות איש לרעהו, כדי שיכללו

זה בנה הספירות, שמרמזות על כל בר ישראל, ואזי הגון שיש בכל אחד מישראל נכלל בתבירו, ונקללין הגננין זה בנה, בסוד הנא"ו ספירות, ואף שסובלים בין כף בזיונות אחד מהשני, יודעים שזה רק לטובה, כדי להכניע את הרע שבדם שנמצא בתלל השמאלי. "מתנות לאביונים" זה סוד נקדה התחתונה שהיא המלכות, נלה ועניה, שבשביל זה צריכים להרבות בצדקה לכל צני ואביון, וצריך להאיר במלכות על-ידי מתנות לאביונים, צדקה פיזוע, וקריאת המגלה שהוא סוד אמתה של תורה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו): מלמד שצריכה שרטוט באמתה של תורה.

נמצא, שהשלה נקדות שבתוך האל"ף אלופו של עולם, נתגלות בפורים, שאלו השלה מצוות שיש בפורים. ועל-ידי הדבור שמספרים הנס בקריאת המגלה, על-ידי-זה נתקשרות ונקללות כל השלה נקדות יחד, כי הדבור מקשר בין נקדה העליונה לבין נקדה התחתונה; כי התורה כלולה מכל השלה נקדות, כי התורה כלולה מבחינת משה ויהושע, שהם תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שזה הרב והתלמיד, שזה סוד נקדה העליונה ונקדה התחתונה. וזה (אבות פרק א'): 'משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע'; כי נקדה העליונה מאירה בנקדה התחתונה. והתורה בעצמה היא סוד נא"ו, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן א'), כי הלחות ארזן נא"ו ורחבן נא"ו (בבא בתרא יד.); וזה נעשה אצל כל בר ישראל, אם הוא מבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, וחוזר בתשובה בכל פעם מחדש, וסובל עלבונות ובזיונות, חרופים וגדופין מאינשי דלא מעלי — ושותק, בסוד: "ואין אסתר מגדת", כי הנשמה שהיא נמצאת בהסתרה שבתוך הסתרה שותקת, וסובלת עלבונות ובזיונות, על-ידי-זה היא נתעלית בתכלית העליה, שזה "שמתה ומשתה ויום טוב ומשלות מנות איש לרעהו". שנתגלה דיקא בפורים, שאז מאיר מחין דאבא בהארה נראה ונפלאה מאד, אשרי מי שממשיך על עצמו ידיעות אלו על כל השנה — להם ולשתק למחרפי ולמבזי נפשו, ויזכה להכלל באין סוף ברוך הוא תמיד, ועל-ידי-זה ימשך עליו מחין דאבא, והבן למעשה.

וַיִּכְתֹּב מֶרְדֳּכָי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ הַקְּרוֹבִים וְהַרְחוֹקִים:

גנזי המלך

כ ויכתב מרדכי את הדברים האלה, וישלח ספרים אל כל היהודים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שמגלה את אמתת מציאותו יתברך, אשר על שם זה נקרא יהודי, שפופר בעבודה זרה, הוא כותב פמיד ספרים חדשים, ומגלה את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב ונפלא מאד, ושולחם לכל היהודים, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקושי-מהר"ן, חלק א', סימן א'): יש ספרים ועתידין להיות ספרים, וכלם צריכים לעולם, ומי שלועג על רבוי ספרים, סימן שיש לו צואה בראש, והמותרות עולים לו בראשו, ומסבבים אותו, שנה מה שאמרו חכמינו הקדושים (ערובין כא:) על הפסוק (קהלת יב, יב): "עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגיעת בשר", אמר רב פפא בריה דרב אחא בר אבא משמיה דרב אחא בר עולא: מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים — נדון בצואה רותחת. והיא מדה כנגד מדה, כי הוא אינו מאמין בדבריהם ומלעיג עליהם, ודבריהם הם אף למותר אצלו, על-כן נדון במותרות, שעולים עשנים סרוחים אל המת, ומערבבים ומבלבלים דעתו. ולכן, אהובי, בני! בכל פעם כשתראה ליצנים רשעים ארורים, המתלווצצים מספרים חדשים שנתחדשו בתורה: הן בפשט, הן ברמז, הן בדרש, הן בסוד, תדע שהם בעלי עברה, רחמנא לישזבן, כי לא ילעיג אדם על ספר המגלה אמתת מציאותו יתברך, אלא כשעבר קדם עברה חמורה, ומכל שכן שלא יקרע אדם ספר לפני שעבר עברה חמורה מאד.

ועל-כן ראה, אהובי, בני! לשמוך את עצמך מרשעים ארורים, טמאים ומטמאים, הלועגים על ספרים חדשים המתחדשים בכל דור, ומגלים את אמתת מציאותו יתברך. ותדע שאלו הליצנים, מלאים צואה רותחת, ואסור לעמוד על דם, ועליהם אמרו חכמינו הקדושים (ברכות כה.):

כַּ לְקַיִם עֲלֵיהֶם לֵהֵיוֹת עֲשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר
 לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֵת יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה
 וְשָׁנָה:

גנזי המלך

פי חזיר כצואה עוברת דמי, ואסור להזכיר דברים שבקדשה על ידם. וכבר אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן מג), שאלו הרשעים, הבל פיהם מטמא, ומולידים נאוף בשמע את דבריהם. ולכן, תשמר מאד לא לעמד על יד רשעים פאלו, ואין עוד עונן יותר חמור מהלועג על ספרים קדשים המתחדשים בכל דור ודור בתורה. וכמוכא (הקדמת לקוטי הלכות): מה מכנה שם לחברו — אין לו חלק לעולם הבא, המכנה שם על ספר שמגלה את אמתת מציאותו ותברך — בודאי שאין לו חלק לעולם הבא, ועגשו קשה מאד מאד. ולכן, אהובי, בני! בכל מקום שתמצא אנשים ליצנים, רשעים ארורים, המתלוצצים מדברי חכמינו הקדושים — תברח מהם כמו שבורחים מאש שורפת, כי מסכן מאד לעמד בקרבם, ובודאי יבאו על ענשם, ויתגלה קלונם ברבים. ובאמת לא צריכים להתפעל מהם, וכל צדיק ותלמיד חכם, שזוכה לחדש חדושי תורה, אסור לו למנע את עצמו מלהדפיס את חדושו מפני רשעים ארורים, טמאים מטמאים, אשר מלאים צואה בראשם, אלא ילמדו מהצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שעליו נאמר: "ויכתב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל כל היהודים", כי הצדיק שהוא בחינת מרדכי, כותב את כל הדברים שנתגלו לו כפי שרש נשמתו, ומחבר ספרים ושולחם לכל היהודים אשר במדינות המלך, מלכו של עולם, והבן למעשה.

כא לקיים עליהם להיות עשים את יום ארבעה-עשר לחדש אדר ואת יום חמשה-עשר בו בכל שנה ושנה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר, כי פורים הוא בסוד הרב, ושושן פורים הוא בסוד התלמיד, ולכן שניהם יום טוב; כי באמת דיקא על-ידי משה ויהושע, שהוא הרב והתלמיד, נמחק המן-עמלק בכל דור ודור, כמו שפתיב (שמות יז, ט): "ויאמר משה אל

כב כימים אשר נחוו בהם היהודים מאיביהם והחדש
אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב
לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלח מנות
איש לרעהו ומתנות לאבינים:

גנוי המלך

יהושע, בחר לנו אנשים, וצא הלחם בעמלק" וגו', שדיקא על-ידי משה
ויהושע, הרב והתלמיד, נמחק ונתבטל המן-עמלק, המכניס כפירות וספקות
באדם – "היש הנז"ה בקרבנו אם אין". ומוכא בדברי רבנו ז"ל
(לקוטר-מותרין, חלק א, סימן ר), אשר משה הוא נקדה עליונה, ויהושע הוא
נקדה תחתונה, שדיקא על ידם נעשה יחוד העליון בין העולם העליון לעולם
התחתון, הינו, פי עקר השלמות בזה העולם, לחבר את שני העולמות גם
יחד: העולם הזה והעולם הבא, שזה סוד "בראשית ברא אלהים את השמים
ואת הארץ", כי צריכים לחבר את השמים והארץ גם יחד, שהוא עלמא
עלאה בעלמא תתאה, לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך. אתה הוא
קדם שבראת העולם ואתה משבראת העולם. וזו תכלית השלמות שאין
שלמות אחריה. אבל מלחמת עמלק היא, שרוצה להכניס ספק באדם,
שבשביל זה עמלק עולה ספ"ק. וכל אחד צריך לעקר מעצמו את הספקות
והכפירות והאפיקורסות שנקנסה בתוך לבו, וכל זה נעשה על-ידי פורים
ושושן פורים, שהוא יום ארבעה-עשר ויום חמשה-עשר, שזה נגד הרב
והתלמיד, משה ויהושע, שדיקא על-ידי שניהם זוכים למחק את זכר עמלק
מן העולם, והבן למעשה.

כב והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב: צריך שתדע,
אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטר-מותרין, חלק ב, סימן כד): מצנה
גדולה להיות בשמחה תמיד, ולהתגבר להרחיק העצבות והמרה שחורה
בכל פחו. וכל המחלות והחלאים רעים שבאים לאדם, הם רק מחמת קלקול
השמחה, ואדם צריך להתגבר בכל הפחות להיות רק בשמחה, פי טבעו
שהוא תמיד נמשך אחר העצבות והעצלות. ולכן צריך למסור את נפשו

להגיע אל מדת השמחה, כי כל הצרות שאדם סובל, הן רק מחמת הפרידות והדפאון, שהוא ממרמר ועצוב ומיאש מחייו, וזה מה שגורם לו לריב עם הזולת, כי מי שתמיד שמח, הוא זריז גדול ונתרן, ואוהב את כל אחד, ומשלים עם כלם. אבל תכף-ומיד פשהאדם נופל בעצבות ובעצלות, אזי הוא רב עם כלם, כי אין לו מה לעשות בזמנו, ועל-ידי-זה תמיד שרוי בדפאון, כי הוא בודד בלא חברים. וזו היתה קלפת המן-עמלק, שרצה להתגבר עם המרה שחנה שלו על כלל נשמות ישראל ולהפריד ביניהם, שזה מה שאמר: "ישנו עם אחד מפור ומפור בין העמים", כי עמלק לא יכול לסבל פשיש אחדות בין עם ישראל, ולכן הוא עושה כל מיני פעולות שבעולם שיריבו ביניהם, וברגע שישנן מריבות, הם נופלים בעצבות ובמרה שחנה ובדפאון, ושוכחים מהקדוש-ברוך-הוא, ואז החיים ממרמרים מאד. כי ברגע שאדם מוציא את הבורא יתברך שמו מחייו, אין הוא יודע מה לעשות, ומסתובב בעולם הדמיון והתהוה, ומרים חזיו פלענה, והיכן שמסתובב הוא מתקוטט עם הזולת, כי מחמת חסר מעש, ההכרח לו לריב עם זולתו. אשר זו קלפת המן-עמלק — להכניס ספקות באדם. ולכן מרדכי הצדיק לחם נגדו, והכניס בעם ישראל את האמונה, לידע שאין בלעדיו יתברך כלל, כי מרדכי נקרא 'איש יהודי', על שם שפפר בעבודה ונה, אשר עבודה ונה היא עצבות ועצלות, וכמאמרם ו"ל (שבת פב): מנין לעבודה ונה, שמשמאת במשא כנדה? שנאמר (ישעיה ל, כב): "תזרם כמו דנה צא תאמר לו"; ולכן המן עשה עצמו עבודה ונה, ורצה שכלם ישתחוו לו, כי זו דרבה של הטמאה, שאינה יכולה לסבל את מי שאינו רוצה להשתחוות אליה, ולהכניע עצמו כלפיה, כי גאות זו עבודה ונה, וכמאמרם ו"ל (סוטה ה): כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקדוש-ברוך-הוא, אין אני והוא יכולין לדור בעולם; וברגע שהאדם מוציא את הקדוש-ברוך-הוא מחייו, אזי נמשכות עליו כל הצרות שבעולם. וכמו שכתוב (דברים לא, יז): "ואמר ביום ההוא, הלא על פי אין אלהי בקרבי מצאני הרעות האלה". ולכן תכף-ומיד פשמרדכי, שהוא הצדיק האמת גלה לעם ישראל, אשר אין עצה אחרת רק לצעק ולזעק אל הקדוש-ברוך-הוא, כמו שכתוב: "וילבש שק ואפר ויצא בתוף העיר ויזעק וזעקה גדולה ומרה". ואסתר עסקה בלאחד את כלל נשמות ישראל, כמו שאמרה אל מרדכי: "לך כנס את כל היהודים",

כג וְקַבַּל הַיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר־הִחְלוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר־כָּתַב מֶרְדֳּכָי אֲלֵיהֶם:

גנוי המלך

דיקא על-ידי-זה היתה מפלה להמן-עמלק. וזה "והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב, לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים", בדיוק ההפך ממה שהמן-עמלק רצה מעם ישראל שיהיו נפרדים זה מזה ורבים ביניהם, ותהיה להם עצבות ומרירות ודפאון, ולכן תכף-ומיד כשמרדכי ואסתר החדירו בעם ישראל את האמונה והאחדות, מזה נעשה חג הפורים. ועקר המצוה הוא משלוח מנות איש לרעהו — לחזק את האחדות, ומתנות לאביונים — לעזר לעניים, ולהיות בשמחה, ובזה מכניעים את כל הקלפות. ולכן אשרי האדם הזוכה תמיד לשמח ולעזר לזולת, והבן למעשה.

כג וקבל היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קכג): העקר והיסוד שהכל תלוי בו — לקשר עצמו לצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר שהוא זה, דבר קטן ודבר גדול, ולבלי לנטות, חס ושלום, מדבריו זמין ושמאל, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ספרי פרשת שופטים): אפלו אומר לך על זמין שמאל ועל שמאל זמין תקבל; ולהשליך מאתו כל התכמות ולסלק דעתו כאלו אין לו שום שכל, בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבדור, וכל זמן שנשארו אצלו אינה שכל עצמו — אינו בשלמות, ואינו מקשר להצדיק. וישראל בעת קבלת התורה, היו להם תכמות גדולות, כי אז היו עובדי עבודה זרה שבימיהם, שהיתה טעותם על-פי תכמות וחקירות גדולות פירוע, ולולי שהיו ישראל משליכין מעצמן התכמות, לא היו מקבלים התורה, כי היו יכולים לכפור בכל, חס ושלום, ולא היה מועיל להם כל מה שעשה משה רבנו עמיהם, ואפלו כל האותות והמופתים הנוראים שעשה לעיניהם לא היה מועיל להם, כי גם עתה נמצאים אפיקורסים הכופרים על-ידי שטות וטעות חקמתם. אף ישראל עם קדוש ראו האמת, והשליכו התכמות, והאמינו בהשם יתברך ובמשה עבדו,

כד כִּי הָמֵן בֵּן־הַמֶּדְתָּא הָאֲגָגִי צָרַר כָּל־הַיְהוּדִים
 חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים לְאַבְדֵם וְהַפִּיל פּוּר הוּא הַגּוּרָל
 לְהֵמָּם וּלְאַבְדֵם:

גנזי המלך

ועל-ידי-זה קבלו את התורה. וזה (דברים לב, ו): "עם נבל ולא חכם", ותרגומו: 'עמא דקבילו אורייתא ולא חפימו'; ובאמת מה הקשר בין הפסוק לתרגום? אלא עקר קבלת התורה — על-ידי 'ולא חפימו', הינו על-ידי שהשליכו מאתם כל החכמות, והלכו בתמימות ובפשטות. וזה "וקבל היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם"; כי מרדכי החזיר בעם ישראל את התמימות והפשטות ולצעק ולזעק אליו ותברך בלי שום חכמות כלל, והוא יצא לחוץ עם שק ואפר ויצעק וצעקה גדולה ומרה, כי הוא ראה שאין עצה אחרת איה להנצל מהמן-עמלק המכניס ספקות באדם, אלא על-ידי צעקה, לצעק ולזעק אליו ותברך, שיחוס וירחם עלינו. ועל-ידי-זה שקבלו את דבריו הקדושים, והתחילו להתבודד אליו ותברך, על-ידי-זה זכו לקבל את התורה מתדש. וכמאמרם ו"ל (שבת פד): הדור קבליה בימי אחשורוש, דכתיב: "קיימו וקבלו היהודים", קיימו מה שקבלו כבר; כי אז זכו ישראל לקבלת התורה מאהבה, ומה גם שמרדכי הצדיק זכה לתדש חדושינו גוראים ונפלאים בתורה הקדושה וכתבם, וכל עם ישראל קבלו את חדושינו והתחזקו ושתוק את נשמות ישראל בעת שהיה להם מצר בצרה גדולה מהמן הרשע, ולכן "וקבל היהודים את אשר החלו לעשות", שזו קבלת התורה שקבלו עכשו בחשק חדש. ומה גם שקבלו את ספריו וחדושינו של מרדכי הצדיק, שזה "ואת אשר כתב מרדכי אליהם", כי כל צדיק וצדיק מתבר ספרים, ומחזיר אמונה ברוחה ומזככת בנשמות ישראל, ומחזק ומאמץ ומעודד ומשמת אותם לקיים את התורה מתדש. אשרי מי שזוכה להתקרב לצדיק שפדור, ולקבל את כל דבריו אשר יאמר כהוא זה, והבן למעשה.

כד כי המן בן המדתא האגגי צרר כל היהודים: צריך שתדע, אהובי, בני!

אשר קלפת המן-עמלק רוצה רק לכלות את נשמות ישראל, וזו קלפת עצומה מאד, כי עמלק מעולם היה רצועת מרדות לישראל (במדבר כה, פרשה יט, סימן יא), כי קלפת עמלק מכנסת ספקות באדם (שמות יז, ז): "ה'יש ה'ר"ה בקרבנו אם אין", וזו הצרה הכי גדולה שרק יכולה להיות לכל בר ישראל. ולכן אמר רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב', סימן יט), שעמלק הוא אבן גגף לישראל, על-ידי החקירות וכפירות ואפיקורסות שמכניס בלב האדם ועל ידו נופלים. וזו הצרה הכי גדולה שיכולה להיות, כשיש לאדם ספקות באמונה. וכמו שאמר רבנו ו"ל (שיחות-הר"ן, סימן לז), שאפיקורסות היא משא גדול לאדם. וכן אמר רבנו ו"ל (שם, סימן לב), שעל-ידי אמונה יש לאדם היכן להתחבא, לא-כן כשנכנסת בו כפירות ואפיקורסות, הוא אבוד לגמרי. וצריכים להשמר מאד מאד מזה. ולכן ההכרח לזכור, אשר "המן צורך כל היהודים חשב על היהודים לאבדם", על-ידי כפירות ואפיקורסות, שרצה להכניס בהם טבע, מקרה ומזל, שזה "והפיל פור הוא הגורל", שהאדם יחשב שהכל כבר גמור וחתום, וזה גורל האדם, אשר אין לה עוד כפירות ואפיקורסות יותר גדולה מלחשב, שאין כבר מה לעשות בעת צרה, כי כף רצה הגורל, כי המאמין האמת, שמאמין, אשר אין בלעדיו יתברך קלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, יודע ועד על-ידי תקף האמונה, שהקדוש-ברוך-הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ובכל יום ובכל שעה ובכל רגע הכל משתנה מן הקצה אל הקצה. ולכן כל בר ישראל צריך להתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, לידע אשר דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, וכל מה שקורה עם האדם, זה לא מפני הגורל, חס ושלום, אשר מתשבות כאלו הם כפירות ואפיקורסות, חס ושלום, אלא יש בזה השגחה שלמה, כמו שאמר רבנו ו"ל (ספר-המדות, אות אמונה, סימן ג'): בראותך שגוי מעשה, אל תאמר מקרה הוא, אלא תאמין כי זו השגחת השם יתברך; ואם עוברים על האדם אילו צרות ויסורים, זה רק כדי לעורר אותו לחזור בתשובה שלמה. וכמאמר ו"ל (מנחות ג'): מה זית אינו מוציא שמנו אלא על-ידי כחית, אף ישראל אינם חוזרים למוטב, אלא על-ידי יסורים. ולכן בשעה שבאים על האדם צרות ויסורים, עליו לפשפש במעשיו, ולחזור בתשובה שלמה אליו יתברך, ולבקש ממנו יתברך, שיחוס וירחם עליו, ויתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, כי כף אמרו חכמינו

כה ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב
 מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על-
 ראשו ותלו אתו ואת בניו על העץ:

גנזי המלך

הקדושים (ספרי ואחסנו): יהא אדם שמח בנסורים יותר מן הטובה, שאלו
 אדם בטובה אין נמחל לו עון שבגדו, ובנסורים נמחל לו. ואת זה רצה
 המן-עמלק לעקר מנשמות ישראל, על-ידי שרצה להתדיר בהם כפירות
 ואפיקורסות, כאלו הכל גורל, וכבר נגזר מראש מה יהיה בסוף, ואין תקנה,
 כי הכל אבוד, חס ושלום, וזה גורלו. ודבר זה בא מרדכי הצדיק לעקר
 מנשמות ישראל, ולכן נקרא על שם "מר דרור", שהוא עולם התרות, כי מי
 שמחדיר בעצמו אמונה, הוא יוצא מהגלות, וחי חיים טובים ונעימים, כמו
 שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), ששקר הגלות מחמת חסרון
 אמונה; אשרי מי שמחזק את עצמו באמונה פשוטה בו יתברך, ועל-ידי-זה
 הוא יכניע את קלפת המן-עמלק, ויהב למעשה.

כה ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה: צריך שתדע,
 אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סא): יש
 ספרים ועתידין להיות ספרים, וכלם צריכים לעולם, ומי שלועג על רבוי
 ספרים, סימן שיש לו צוואה בראש, והמותרות עולים לו בראשו ומסבבים
 אותו. שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (ערובין כא:): על הפסוק (קהלת יב,
 יב): "עשות ספרים הרבה אין קץ, ולהג הרבה יגיעת בשר". אמר רב פפא
 בריה דרב אחא בר אבא משמיה דרב אחא בר עולא: מלמד שכל המלעיג
 על דברי חכמים נדון בצוואה רותחת; והיא מדה כנגד מדה, כי הוא אינו
 מאמין בדבריהם, ומלעיג עליהם, ודבריהם הם אף למותר אצלו, על-פני נדון
 במותרות, שעולים עשנים סרוחים אל המוח, ומערבבים ומבלבלים דעתו.
 וכתב על זה מוהר"ן ז"ל (לקוטי הלכות, פענית, הלכה ד', אות כ'), אשר זה תקף
 הגם של פורים, שזכו על-ידי גדל הגם, שיתחדש ספר הקדוש הזה, שהיא
 המגלה הקדושה, שקורין ברבים, ומברכין עליה תחלה וסוף, שמיום מתי

תורה לא נתחדש ספר כזה, שיקראו בו בצבור בברכה תחלה וסוף, ועל-ידי שנתחדש ספר כזה, המגלה ומפרסם אלקותו ותברך בעולם, על-ידי-זה אנו ממשיכין עלינו בכל דור ודור קדשת הספרים של גדולי הצדיקים האמתיים, שמחדשים ספרים נפלאים בכל דור ודור, כדי להציל את הדור.

פי בכל דור ודור צריכים ספרים חדשים כפי הדור וכפי התפשטות השמאה והזהמה שבדור, כי כנגד כל אור שיוצא בעולם, בא נגדו חשך גדול, ולכן בכל דור ודור יש צדיקים שהקדוש-ברוך-הוא מגלה על ידם את אמתותו ותברך, אף זה לעמת זה קמים עליהם רשעים ארורים, נואפים ככלבים מזרע המן האנגי, ולכן בכל דור ודור צריכים הצדיקים ללחם עם המן-עמלק ועם בניו, ולחבר ספרים קדושים, כדי לגלות את אמתת מציאותו ותברך. ועקר מעלת הספרים הקדושים ההם הוא, שהם בחינת קיום התורה, שזוכין על ידם להתעוררות אמתית ולעצות אמתיות נוראות, לזכות על ידן כל אחד לקיים את התורה באמת בתמימות, שעל-ידי ספרים אלו עקר שלמות התורה, שעל-ידי-זה נכללת בבחינת קדש קדשים, שעל-ידי-זה נמתקים כל הדינים שבעולם. וזה "ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו", 'עם הספר' דיקא, שדיקא על-ידי הספר הזה, שמגלה את אמתת מציאותו ותברך בגלוי רב ונורא מאד, עד שאפלו הכי רחוקים יכולים להתקרב על ידו אליו ותברך, על-ידי-זה דיקא "ישוב מחשבתו הרעה על ראשו", כי על-ידי שנתוסף ספר חדש, על-ידי-זה נמתקין כל הדינים שבעולם, עד שזוכין לעצות שלמות, עצות עמקות מאד, שהם סוד קיום התורה, כמו שכתוב: "קיימו וקבלו", כמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת פח.): הדור קבלוה בימי אחשורוש; ועל-ידי-זה ממשיכין סוד קיום התורה בכל דור ודור, על-ידי הספרים הקדושים שמחדשים הצדיקי אמת שבכל דור, שהם שלמות התורה, שתהיה נכללת בבחינת קדש הקדשים, שעל-ידי-זה עקר קיום התורה, פי זוכין לעצה שלמה ולהנהגות ישרות על ידם. ולכן צריכים מאד מאד להזהר לא ללעג על שום ספר חדש, כי זו היתה "מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים" המן הרשע, ומה היה ענשו? "ישוב מחשבתו הרעה על ראשו" דיקא, שזה המותרות והעשנים סרוחים שעולים במח של מי שלועג על

כַּו עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר
עַל־כֵּן עַל־כָּל־דְּבָרֵי הָאֲגֵרָת הַזֹּאת וּמֵה־רְאוּ עַל־
כָּכָה וּמֵה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם:

גנזי המלך

ספרים חדשים, ומסבכים אותו; כי מי שמתלוצץ מספרים חדשים היוצאים בעולם, הוא נדון בצואה רותחת, שראשו מלא צואה, ולבסוף תהיה לו מפלה גדולה מאד. "ותלו אותו ואת בניו על העץ", כי נתגלה קלונו ברבים, מה שהוא עשה בפגם הברית, שזה בניו, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קמא), אשר על-ידי פגם הברית, רחמנא לישוכן, נעשים בניו ממש. ולכן מי שלועג על ספרים חדשים, יקים אצלו: "ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו" דיקא, שעולים עשנים סרוחים אל מחו ומסבכים אותו. "ותלו אותו ואת בניו על העץ", כי נתגלה קלונו ברבים, מה שהוא עשה בחדרי תדרים; כי זה כלל — מי שלועג על ספרים חדשים, סימן שהוא פגום בברית, כי אם רבנו ז"ל אמר בפרוש, שיש ספרים ועתידין להיות ספרים, וכלם נצרכים לעולם, ואם הוא לועג על זה, סימן שהוא פגום מאד במוטרות וצואה, והבן למעשה.

כו על-כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כב), שיש בחינת נעשה ונשמע, נעשה זה נגלות התורה, ונשמע זה נסתרות התורה. וכתב על זה מוהר"ן ז"ל (לקוטי-הלכות, ערוכי תחומין, הלכה ד', אות יב), אשר זה סוד קריאת המגלה, כי המגלה היא גבוהה מאד מאד, פמוכא בכתבים (פרי עץ חיים, שער הפורים, פרק ה', ט), כי היא בבחינת דברי תורה, שהם בסוד נשמע, שזה "דברי האגרת הזאת"; כי באמת במגלה פתובים רק ב' ג' מצוות, שהן: משלוח מנות ומתנות לאביונים ושמתה ומשתה וכו', והמגלה בעצמה ארפה מאד, שמספרת כל מעשה אחשורוש והמן ונשתי וכו' וכו', וכל זה הוא נסתרות שבתורה, כי ספרי התורה גבוהים יותר מהתורה עצמה, דהינו ממצוות התורה בעצמן, כי הם בחינת דברי תורה, סוד נשמע, וזו מגלת אסתר.

כז קִיְמוּ וְקִבְלוּ הַיְהוּדִים | עֲלֵיהֶם | וְעַל־זֶרְעָם וְעַל
 כָּל־הַגּוֹלִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לַהֲיוֹת עֲשִׂים אֶת־
 שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כְּכַתְּבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה:

גנזי המלך

שנתגלה הסתרה וההעלם שבחוף התורה, שזה בחינת נסתרות — נסתר
 דיקא. ואז אנו זוכין בפורים לקרות את המגלה, ומבחינת דברי תורה שהם
 בחינת 'נשמע', עושין מזה בחינת 'נעשה', הינו לקים את המצוות בפשיטות,
 שזה לקים את ימי הפורים האלה, שזה "על-כן קראו לימים האלו פורים,
 על שם הפור, על-כן על כל דברי האגרת הזאת ומה ראו על ככה ומה הגיע
 אליהם"; כי כל קריאת המגלה שקוראים בימי הפורים, שאז מתגלה הארת
 מחין האבא, שעל-ידי-זה מכניעים את המן-עמלק, שהם כלל הספקות, ולכן
 דיקא מגלת אסתר נקראת "האגרת הזאת", 'אגרת' דיקא, שגנוזים בה סודות
 עליונים, סתרי נסתרות, עד שגם הסטרא אחרא והקלפות אינם יודעים שבה
 מתגלים סודות התורה הקדושה, שזו מגלת אסתר, המגלה את ההסתרות
 שיש בתוך התורה, שזה סוד 'ונשמע', ועולים עד אין סוף, עד שמרב עמק
 המשג וקצור המשג שואלים: "ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם", לעלות
 לשרש בְּתֵר עֲלִיוֹן הַכּוֹלֵל כָּל הַכְּתוּרִין, שמשם מתגלה אמתת מציאותו
 יתברך, סוד סתרי נסתרות של התורה הקדושה, שבזה מכלין את כל
 הקלפות, והבן למעשה.

כז קִיְמוּ וְקִבְלוּ: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כל בר ישראל צריך להכניס
 בעצמו תמיד ידיעה זו, שאין למעלה ואין למטה ואין פנים, ואין אחר,
 הכל לכל אלקות גמור הוא. וזה זוכים על-ידי שמתמידים בלמוד התורה
 הקדושה. כי תבין-ומיד בשהאדם לומד תורה הקדושה, ונכנס בתוכה, אזי
 כל הבריאה כלה נמסרה בידו, שזו מעלת חכמי ישראל, שכל הטבע נמסר
 בידם, כי הם לומדים את התורה הקדושה, וכפי שהם פוסקים כאן למטה,
 כך פוסקים למעלה. וכמו שגילה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן מא),
 שעל-ידי ששהאדם פוסק באסור והתר, ומקבלים דעתו, כמו-כן יש לו דעה

בשמים ופוסק למעלה. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מכות כג:): "קיימו וקבלו היהודים", קיימו למעלה מה שקבלו למטה; וכן הוא (רות רבה, פרשה ר', סימן ה'): המגלה הואת אין נאמרה מפי בית-דין, מסיני נאמרה, אלא שאין מקדם ומאחר בתורה. ומנין שהסכים הקדוש-ברוך-הוא עליהם? רב אמר: "קיימו וקבלו היהודים" לא כתיב, וקבל כתיב, רבן של יהודים קבל; רואים מפל זה, כשפר ישראל לומד תורה לשמה, לשם אל עולם, נכלל בתורה, ומה שפוסק פה למטה, כך פוסקים למעלה.

והנה אז כשהתגבר עליהם המן-עמלק, ורצה לכלות את כלל נשמות ישראל מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד, ועל-ידי שפע ישראל עשו תשובה שלמה, כמאמרם ו"ל (מגלה יד): גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה גביאים ושבע גביאות שנתנבאו להן לישראל, שפלן לא החזירוהו למוטב, ואלו הסרת הטבעת החזירתן למוטב; כי מרב צער ופחד שהפיל עליהם המן הרשע, כלם ברחו אל הקדוש-ברוך-הוא, ועל-ידי זה קבלו את התורה מחדש, כמאמרם ו"ל (שבת פח:): "קיימו וקבלו היהודים", קיימו מה שקבלו כבר, שקבלו את התורה מתוך אהבה, ומכח זה יש לעם ישראל פחות לעבר במשך כל ימי הגלות, שסובלים מאמות העולם, ושעים ארורים, רוצחים בדם קר ללא שום סבה, רק מחמת שונקראים יהודים, ומה מחזיק את נשמות ישראל? דיקא על-ידי שבורחים אל התורה, ומקבלים אותה בכל יום מחדש. ולכן לא בחנם אשר "קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הגלויים, ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה"; כי דיקא שני הימים האלו פורים ושושן פורים, נותנים תקף וחזק לנשמות ישראל, על-ידי שמקבלים את התורה אז מחדש, ועל אף כל הקדיפות וההשמדות והרציחות שנשמות ישראל סובלים מפל מיני עמלקים, עם כל זאת הם מוסרים את נפשם על קדוש השם, ודבקים בתורה הקדושה, אשר זה מה שמחזיק אותם. ולא יועיל לשום ערל טמא ארור להעבירם על הדת. ובפרט בסוף קץ הימים, שאנחנו מחכים להגאל גאולה שלמה, מאד מתפשטים הערכ-רב, ורוצים להעביר את נשמות ישראל על דתם, אבל הם לא יצליחו, ואדרבה, לבסוף יתבטלו לגמרי, כי הפח הרוחני יתגבר על הפח הגשמי, וכל מה שמתרבים ישיבות, שבהם

וְהַיְמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר וְדוֹר
 מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וַיְמִי
 הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְהוּדִים וְזַכְרָם
 לֹא־יִסּוּף מִזְרָעִים: ֹ

גנזי המלך

לומדים תורה עם תינוקות של בית רבן, יתבטלו כל הרשעים, רשעי הערב-רב. ובמאמרם ו"ל (איכה רבה פתיחתא, סימן ב'): אמר רבי אבא בר כהנא, לא עמדו פילוסופין לאמות העולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי, אמרו להם: יכולין אנו להזדווג לאמה זו. אמרו להם: לכו וחדרו על בתי כנסיות שלהם, שאם התינוקות מצפצפין בקולם אי אתם יכולים להם, ואם לאו — אתם יכולין להם. שפן הבטיחם אביהם, ואמר להם (בראשית כז, כב): "הקול קול יעקב והיזים ידי עשו", כל זמן שקולו של יעקב בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אין היזים ידי עשו, וכל זמן שאין קולו מצפצף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, היזים ידי עשו; וזה מה שיקרב את גאלתנו, והבן למעשה.

כח והימים האלה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר קריאת המגלה היא חובה גדולה מאד, כי בה מתגלים סתרי נסתרות של התורה הקדושה, וכמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נו), אשר במקום הסתרה שבתוך הסתרה, שם מתגלה תורה גדולה עד מאד. וזה סוד "מגלת אסתר", הינו שנתגלה האור הגנוז שנמצא בהסתרה שבתוך הסתרה. ולכן אסור להתנאש אפלו שנפלו כבר במקום שנפלו, כי גם משם יכולים להתקרב אליו יתברך, שכל זה הוא מצות קריאת מגלה, שחייב כל אחד לשמע, כדי שיהיה לו פח להתקרב אליו יתברך, אפלו שנמצא עדין בתכלית הרחוק. וכל מה שנתוספים יותר אנשים, מעלתו גדולה מאד, וכמוכא (לקוטי הלכות ציצית, הלכה ד', אות יב), אשר זה שכחוב בשלחן ערוך (ארח חיים, סימן תרצ), שמצוה לחזר אחר רב עם בקריאת המגלה, ואפלו אם יש לו מאה אנשים וכו', כי עקר תקף הנס של פורים, שהוא מפלת המן-עמלק, הוא על-ידי

הקבוץ הקדוש של ישראל, שמתקבצים יחד לשמע את ספור המגלה. ועל-כן כל מה שמתקבצין ונתוספין אנשים רבים יותר בשעת קריאת המגלה, שהוא פרסום נסא, מתגדל הנס ביותר, ונמשכת מפלת המן-עמלק ביותר ויותר.

פי זה ידוע, שעקר קריאת המגלה ופרסומי נסא, וכל המצוות של פורים הן, שנוזקה על-ידי-זה להפך את קלפת המן-עמלק בכל דור ודור, בכל שנה ושנה, בכל אדם בפרטיות, שזה "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור, משפחה ומשפחה, מדינה ומדינה, ועיר ועיר", ועל-כן מצוה רבה להשתדל לשמע המגלה מהקבוץ של ישראל היותר גדול, כי כל גלוי המגלה, שמגלה את התורה שנמצאת בתוך הסמרה שבתוך ההסמרה, וזה מה שמכנים באדם תקנה לא להתנאש בשום פנים ואפן מכל מה שעובר עליו על-ידי המן-עמלק, כי כמו שאז היטה התגברות גדולה ממנו, ולבסוף התהפך מההפך אל ההפך, והמן-עמלק נתלה על העץ שהכין למרדכי, כך הוא בכל דור ודור, שכל בר ישראל נקרא בבחינת מרדכי היהודי, על שם שפפר בעבודה זרה. ולכן יש לו פח להתגבר במסירות גפש הכי גדולה על כל המונעים ומעכבים מלהתקרב אליו יתברך. ולכן הוא דבר גדול מאד לבוא לשמע את קריאת המגלה, וככל שמתקבצים יותר אנשים, נותנת פח לאדם, שייכל להתגבר על כל התאוות והמדות רעות הנמצאות בו, שנמשכות מהמן-עמלק; כי על-ידי רבוי האנשים ששומעים, יש יותר פח להתגבר מאד, כי כשמתקבצים יחד קבוץ גדול, על-ידי-זה נעשים צרופים, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב', סימן ח'): ככל שמסתופפים נשמות יחד, על-ידי-זה נתרבים הצרופים, כי כל בר ישראל הוא בית, וכשנתחברים הבתים יחד, על-ידי-זה יש בהם פח להכניע את המן-עמלק. כי כשמתרבים הבתים, על-ידי-זה עולים צרופים חדשים למעלה, וזה נותן תקף ועז להתגבר ביתר שאת וביתר עז על הקלפות שרוצות להתגבר על האדם, ולכן אין עוד דבר גדול מלהתאחד עם נשמות ישראל באחדות אחת, ולהפיל ביחד באחד יחיד ומיוחד, הנה הנה ויהיה, עד שיהיה נכלל למעלה למעלה מכל העולמות, ויגיע אל עצם עצמותו יתברך, ויהב למעשה.

כט וְתַכְתֵּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַת־אֲבִיחַיִל וּמַרְדֵּכִי
הַיְהוּדִי אֶת־כָּל־תִּקְוַת לְקוּם אֶת אַגְרַת הַפּוּרִים
הַזֹּאת הַשְּׁנִית:

גְּנוּי הַמֶּלֶךְ

כט ותכתב אסתר: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אז בימי מרדכי ואסתר היתה התגברות והתפשטות השמאה על עם ישראל, על-ידי המן-צמלק, ימח שמו, שרצו לעקר את כלל נשמות ישראל, מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד. ומוכא בדברי מוהרנ"ת ו"ל (לקוטי-הלכות, תחומין, הלכה ד', אות ו'), אשר עקר התגברות המן היתה על-ידי שנקשלו ישראל אז בנשים נכריות, כמאמרם ו"ל (אסתר רבה, פרשה ו', סימן יא); ומוכא בפתכים (עין פרי עץ חיים, שער הפורים, פרק ו'), אשר זה סתם את כל אור האין סוף ברוך הוא מנשמות ישראל, עד שנפלו במקום שנפלו וכו', ונחשף האור מהם. כי פגם הברית ובפרט נשג"ז, חס ושלום, זה עקר עזות דסטרא אחרא, כי העפוי"ם הם בעצמן עזות דסטרא אחרא, כמו שכתוב (ישעיה נה, יא): "והקלבים עזי נפש לא ידעו שבעה", ואמרו חכמינו הקדושים (סוטה ג:): כל העובר עברה אחת בעולם הזה, מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין, שנאמר (איוב ו, יח): "ילפתו ארחות דרפם, יעלו בתהו ויאברו", רבי אליעזר אומר: קשורה בו כפלב; הינו מי שפגם בברית, ובפרט נשג"ז, הרי היא קשורה בו כפלב. ועל-פן פגם הברית, חס ושלום, ובפרט נשג"ז, זה עקר תקף העזות דסטרא אחרא. וזהו בעצמו פחינת פגם החותם, פחינת גדות, כי הם נקראים נשג"ז, ומחמת שנתגבר אז הפגם מאד, על-פן נתגבר המן הרשע, שהיה מבחינה זו, מבחינת עזות דסטרא אחרא, וזמנת הנחש, דם גדות, ועל-פן רצה להתגבר על ישראל, חס ושלום, להעבירם לגמרי, חס ושלום, כי המן-צמלק היה הפך חותם דקדושה האמור בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כב), שזה סוד: "ונחתום בטבעת המלך", פחינת פגם חותם דקדושה, שעל-ידי-זה מתגבר, חס ושלום, חותם דסטרא אחרא. ובאמת היו אז ישראל בסכנה גדולה מאד מאד, אשר כמהו לא נהיתה, אף השם יתברך ברחמיו שלח אז את שני הצדיקים: מרדכי ואסתר, אשר מעלתם גבוהה מאד מאד, כי מרדכי

ואסתר הם בחינת שני הפתרים, שהם 'נשמע ונעשה', נסתר ונגלה, כי אסתר היא בחינת נסתר, ומרדכי הוא בחינת נגלה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן י'), ועל ידם הנה תקף הגס, ונתהפך הדבר מהפך אל הפך, וזכו אז לקבלת התורה, כמו שכתוב: "קִיְמוּ וְקַבְּלוּ", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (שבת פח.): קִיְמוּ מֵהַ שֶׁקַּבְּלוּ כָּבֵד, וְנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי-זֶה פוּרִים, על שם הפור, "שִׁמְחָה וּמְשֻׁתָּה יוֹם טוֹב" לדורי דורות, אשר זה "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור, משפחה ומשפחה, מדינה ומדינה, ועיר ועיר", כי זה עקר עבודת איש הישראלי בכל דור ודור, בכל אדם ובכל זמן, שצריכין לעבד את השם יתברך בתורה ותפלה, עד שיזכה לבחינת קבלת התורה בכל עת ועת, דהינו שיזכה בכל פעם בפעם לעלות למדרגת 'נעשה ונשמע' מחדש, דהינו שיהיה נעשה מהנשמע בחינת נסתר, שיהיה נעשה ממנו בחינת נעשה, בחינת נגלה, ויזכה לבחינת נשמע גבה יותר, וכן בכל פעם בפעם. וזה "ותכתב אסתר המלכה בת אביחיל ומרדכי היהודי את כל תקף לקיים את אגרת הפרים הזאת השנית", שכל זה סוד קבלת התורה מחדש בכל פעם, כי בכל שנה ושנה מתחילה להאיר הארת האור האין סוף בגלוי רב ונורא מאד, שזה סוד קבלת התורה בכל פעם, כי אנו צריכין תמיד לקבל את התורה בכל יום, כמו שכתוב (דברים ו, ו): "אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (פסיקתא וזא ואתחנן): בכל יום יהיו בעיניך פחדשים. וקדם שזוכין לבחינת גבוה יותר, דהינו לבחינת 'נעשה ונשמע' גבוה יותר, צריך שתהיה ריזה קדם העליה, והירידה בעצמה היא תכלית העליה. נמצא, שאחר-כך כשזוכין לעליה על-ידי הירידה, נעשה מהירידה עצמה תורה. ועל-פני נקראת התורה מכשלה, כמו שכתוב (ישעיה ג, ו): "והמכשלה הזאת תחת ירך", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (גטין מג.): אין אדם עומד על דברי תורה, אלא אם-כן נכשל בהן; וזהו עקר כל הנסיונות והצורפים שהאדם נתנסה ונצטרף בעולם הזה בכל עת וזמן, כי האדם צריך לחדש תמיד בתורה ועבודה, שזהו בחינת קבלת התורה בכל פעם, בחינת 'נעשה ונשמע' מחדש גבה יותר, כי אפלו מי שאינו זוכה לחדש ממש חודשין דאורייתא והשגות שהם בחינת 'נעשה ונשמע', אף-על-פי-כן גם העבודה בעצמה של איש הישראלי, כשהוא איש בשר באמת, כשזוכה בכל פעם להתעורר ביותר לעבודתו יתברך באמת

גנזי המלך

שסא

בהתעוררות חדשה, גם זה הוא בחינת קבלת התורה מחדש, בחינת 'נעשה ונשמע' מחדש, שמקבל על עצמו לקיים את התורה מחדש, וכל אשר דבר השם יעשה וישמע, ועל-ידי-זה בעצמו יכול לזכות להשגות גבוהות ונוראות ממש, על-ידי פשיטותו ותמימותו שיתנהג כל-כף בכשרות באמת, בהתעוררות חדשה בכל פעם, עד שיזכה לבחינת קבלת התורה ממש בחינת 'נעשה ונשמע' באמת, דהינו שיזכה להשיג ולהבין מה שהיה נסתר ממנו תחלה. וכן מדרגה לדרגה עד אין סוף, שזוהי בחינת 'נעשה ונשמע', וזה "ונכתב אסתר המלכה וגו'" לקיים את אגרת הפרים הזאת השנית", פי צריכים להתחיל בכל פעם מחדש, שנה בחינת השנית, הינו לשנות בכל פעם מחדש, אבל אין האדם זוכה למדרגה גבוהה יותר, כי אם על-ידי שתהיה לו ירידה קדם העליה. וזה בכל אדם ובכל זמן ובכל דרגה ודרגה, אפלו מי שצריך לזכות לאיזו דרגה קטנה אפלו להתעוררות חדשה, צריך שתהיה לו מקדם איזו ירידה לפי מדרגתו. והירידה היא בחינת הנסיונות והצרות שיש לו מקדם, שעולה מדרגה לדרגה.

והנה באמת בשעת הירידה שיש קדם העליה, שהיא בחינת קבלת התורה מחדש, בחינת 'נעשה ונשמע' גבה יותר אז בשעת ירידה, האדם הוא באמת בסכנה גדולה, כי הרבה נפלו על-ידי ירידתם, רחמנא לצלן, וצריך אז להיות בגבור חזק בל ימט, וגם צריך סיעתא דשמיא שיזכה להחזיק עצמו בשעת הירידה, שלא יפל לגמרי, חס ושלום, רק יחזיק עצמו בכל עז, עד שיזכה לשבר ולבטל מה שצריך לבטל ולשבר כפי הירידה שלו, עד שיזכה ברחמי יתברך לבחינת עליה, ואז זוכה שתתהפף הירידה לעליה, כי הירידה היא תכלית העליה. ודבר זה הוא בכל אדם ובכל זמן ובכלל ובפרט, הן בכלליות ישראל והן בפרטיות אצל כל אחד ואחד מישראל, בכל פעם שצריך לצאת מבחינת 'נעשה ונשמע', זה לבחינת 'נעשה ונשמע' גבה יותר. ועמלק מעולם רצועת מרהות לישראל, כמאמרים ו"ל (במדבר ובה, פרשה יט, סימן יא); ולכן הוא מתגבר בכל פעם יותר ויותר, ובפרט פשוטים לקבל את התורה מחדש. וקדם מתן תורה בא עמלק להלחם עם ישראל, כמו שכתוב (שמות יו, ח): "ויבא עמלק וילחם" וגו', פי הוא השונא הגדול ביותר שאורב על ישראל תמיד בכלל ובפרט. וכמו-כן תמיד בכל דור ודור, בכל

וישלח ספרים אל כל היהודים אל שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש דברי שלום ואמת:

גנזי המלך

עת וזמן, בכל פעם שישראל צריכין לעלות מדרגה לדרגה, דהיינו מנעשה ונשמע' זה לגבה ממנו, שאז צריך שתהיה לו ירידה קדם העליה, או בשעת הירידה, שאז האדם באמת בסכנה, או הוא אורב לישראל, ומתפונ בתקף רשעתו ושואתו החזקה לישראל, וכא אז דיקא להלחם עם ישראל, כמו שקתוב (שם): "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים", ברפיון ידים, שרפו ידיהם מן התורה, כמאמרם ו"ל (סנהדרין קו); כי אז קדם קבלת התורה, ואז מקדם צריך שתהיה בחינת ירידה, שזה ענין רפיון ידים מן התורה, כמו שקתוב (דברים כה, יח): "ואתה עניף ונגע ולא ירא אלהים", ירא אלהים. וכל זה נעשה בכל דור ודור, בכל עת שצריכין לעלות מבחינת נעשה ונשמע' זה לבחינת גבה יותר, אזי צריכין ללחם מלחמת עמלק בעת הירידה שקדם העליה. וזה מה שכתבה אסתר באגרת הפרים השנית, כדי שידעו איה להתחזק בכל המצבים הקשים ביותר, ולא להתנאש בשום פנים ואופן, והבן למעשה.

ל וישלח ספרים אל כל היהודים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר העקר בזה העולם הוא אמונת חכמים, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ו, חלק א', סימן סא); ועמלק רוצה רק לעקר את נשמות ישראל על ידי פגם אמונת חכמים, כמוכא בדברי מוהרנ"ת ו"ל (לקוטי הלכות, יבום, הלכה ג', אות טו), אשר זה כל ענין פורים, כי המן הרשע עמד על ישראל על ידי פגם אמונת חכמים, שהכניס ספקות על חכמי ישראל, ובזה פגמו מאד. כי אמונת חכמים היא כלל כל התורה כלה, ואם פוגמים בזה, אזי מתגבר עמלק, שהוא קלפה גדולה מאד, שמכניס ספקות באדם (שמות יז, ז): "היש הו'ה בקרבנו אם אין", כי משם עקר אחיזתו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (חלין קלט): המן מן התורה מנין? שנאמר (בראשית ג, יא): "המן העץ אשר צויתוך לבלתי אכל ממנו אכלת"; נמצא שאחיזתו היא מבחינת עץ הדעת טוב ורע, שהוא בחינת פגם אמונת חכמים. כי המן הוא זהמת הנחש מזרע עמלק,

מזרע עשו הרשע, שהוא השונא הגדול שמתגבר על-ידי פגם אמונת חכמים, כי ברגע שנכנסים ספקות על חכמי התורה, חכמי ישראל, המגלים לנו את אמתת מציאותו יתברך, או מתגבר, חס ושלום, השונא הגדול, שהוא עשו, שיצא ממנו המן-צמלק צורר היהודים, השונא והמקטרג הגדול, בחינת: "איש צר ואויב המן הרע", ועל-כן רצו המן וזרעו לבטל בגזן בית-המקדש, שהוא בחינת תקון אמונת חכמים, והם רצו לבטל תקון זה, חס ושלום; כי עקר אחיזתו מפגם אמונת חכמים, שזה סוד עץ הדעת טוב ורע. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב.): למה נתחייבו ישראל שבאותו הדור כליה? על שהשתחוו לצלם. וחד אמר: על שנהנו מסעדתו של אותו רשע, הינו הן, ולא פליגי, כי זה תלוי בזה, כי השתחוו לצלם, הינו על-ידי פגם אמונה, בחינת פגם אמונת חכמים, שזה עקר האמונה. כי עקר אמונתנו הקדושה אין זוכין, כי אם על-ידי אמונת חכמים, שהם ממשיכין האמונה הקדושה. גם אז כשהשתחוו לצלם של נבוכדנצר, היה עקר הפגם באמונת חכמים, שלא למדו מחנניה, מישאל ועזריה, שמסרו נפשם על קדוש השם, ולא למדו מהם, וזה ענין פגם אמונת חכמים, וכן היה פגם ההשתחויה שהשתחוו לצלם, כי על-ידי זה פגמו בירכין, ששם השפתויה, וזהו פגם אמונת חכמים, שהוא בחינת רגלין. וזה סוד (ברכות ו.): 'ברכי דרבנן דשלהי מיניהו', כי עקר התגברותו הוא על-ידי בחינת ברכי דרבנן, בחינת אמונת חכמים. וזה סוד (בראשית לב, כה) "ותקע פף ירך יעקב", כי עקר התגברות שרו של עשו הוא רק על-ידי פגם ירך יעקב, שהוא ענין אמונת חכמים, וזהו וחד אמר: מפני שנהנו מסעדתו, הינו פגם האכילה, כי על-ידי פגם אמונת חכמים, בחינת עבודה זרה שהשתחוו לצלם, על-ידי זה נפגמה האכילה. כי ברגע שאין לאדם אמונה, על-ידי זה כבר אינו מקפיד על כשרות המאכלים. וזה עקר מלחמת צמלק, שיצא ממנו המן, כמו שכתוב (שמות יז, ח): "ויבא צמלק וילחם עם ישראל ברפידים", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (סנהדרין קו): 'ברפיון ידים', שזה ענין פגם אמונת חכמים. ועל-כן עקר הכנעתו הייתה על-ידי אמונה, שעל-ידי זה נפקנין הידים, שזה "ויהי ידיו אמונה" הנאמר במלחמת צמלק, וזה (שמות יז, יא): "ויהיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל" וגו', כי עקר הכנעתו על-ידי תקון הידים, שזהו תקון אמונת חכמים, וזה שנאמר במלחמת הכנעני מלך ערד, שהוא צמלק,

כמו שפרש רש"י שם (במדבר כא, ב): "ויבד ישראל נדר", פי הכרחו להר
 נדר, שעל-ידי-זה מתקנין אמונת חכמים, שעל-ידי-זה מכניעין את צמלק,
 והמת הנחש, שעקר אחיזתו על-ידי פגם אמונת חכמים, ועל-כן הנה עקר
 מלחמת צמלק על-ידי הושע, כמו שפתיב (שמות יו, ב): "ויאמר אל הושע
 צא הלחם בצמלק", וכמובא (והר בשלח סה), שעקר מלחמת צמלק הנה צריך
 להיות על-ידי הושע דיקא, פי הושע הוא סוד תורה שבצל-פה, שהוא
 אמונת חכמים, ועל-כן על ידו עקר הכנעת צמלק. ועל-כן (שמות יו, טז):
 "מלחמה לה בצמלק מדור דר", פי אמונת חכמים נתחדשת בכל דור ודור,
 פי זה עקר אמונת חכמים — להאמין בהחכמים שבכל דור ודור, כמו
 שפתיב (דברים יו, ט): "ובאת אל השופט אשר יהיה בימים ההם" דיקא, כמו
 שאמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה כה:): "איך לה אלא שופט שבמקד" ; פי
 בכל דור ודור שולח לנו השם יתברך חכמים כפי הדור, והם מתדשין פמה
 הלכות, ודורשין פמה חדושים ודרשות חדשות, בשלש עשרה מדות
 שהתורה נדרשת בהן, והכל כפי אותו הזמן ואותו הדור, וכמו דרשותיהם
 וחדושיהם כף מתנהג העולם. ואנו צריכין להאמין בהם, ולכלי לגטות
 מדברי החכמים האמתיים שבכל דור ודור. וזה עקר תקון העולם, פי
 על-ידי-זה עקר הברור והתקון של חטא אדם הראשון לבטל והמת הנחש,
 פי עקר התקון והברור של חטא עץ הדעת טוב ורע, הוא על-ידי החכמים,
 שהם תורה שבצל-פה, ועל-כן הפורץ נדר חכמים, נאמר עליו (קהלת י, ח):
 "הפורץ נדר ישכנו נחש", בחינת דילמא 'חויא דרבנן טרקיה' (עבודה זרה כו:),
 פי עקר והמת הנחש, פגם עץ הדעת טוב ורע, כשפוגמין, חס ושלום,
 באמונת חכמים, תורה שבצל-פה, ועמלק, שהוא והמת הנחש, חטא אדם
 הראשון, שזה החטא אינו מתברר, פי אם בכל דור ודור עד ביאת המשיח.

ועקר הברור בכל דור הוא על-ידי החכמים שבכל דור ודור, על-כן הוא
 מתגבר ביותר על זה — להכניס כפירות, חס ושלום, בלב האדם,
 שהיה אחר החכמים שבדור, לבטל אמונת חכמים, פי משם עקר אחיזתו,
 חס ושלום, כי המון-העם ואנשים פשוטים, שאין להם פח לתקן ולברר
 והמת הנחש בעצמם, על-כן עקר התקון והברור שלהם הוא רק כשזוכין
 לאמונת חכמים ולהתקרב להם, שעל-ידי-זה עקר תקונם וברורם, על-ידי

האמונה, ועל-כן מתגבר על זה מאד הפס"ך-מ"ם, שהוא עשור-עמלק, בכל דור ודור, ועל-כן "מלחמה לה' בעמלק מדור דור", כי בכל דור ודור יש מלחמה זו לזכות לאמונת חכמים אמתיים שבאותו הדור דיקא. וזה עקר התקון של חטא אדם הראשון בכל דור ודור. וזה ענין קריאת המגלה — בשביל פרסומי נסא (מגלה ג); כי צריך לפרסם הגס בפה דיקא, על-ידי קריאת המגלה בצבור, כי עקר הגס היה שנתרבה השלום, שהוא הפך ממש מהתגברות השנאה והמחלוקת, שבא מהשונא הגדול שהוא עשו, שממנו יוצא הקזן, שעקר התגברותו בא מפגם אמונת חכמים, ולהפך — כשזוכין לתקון אמונת חכמים על-ידי גדר, על-ידי-זה זוכין לשלום גדול, כי עקר השלום נעשה על-ידי אמונת חכמים, תורה שבצל-פה, שמבררין ההלכה על-ידי דרושיהם שדורשין את התורה, ועל-ידי-זה נעשה שלום גדול. וזה היה עקר תקף הגס של פורים, כמו שכתוב: "וישלח ספרים אל כל היהודים שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש דברי שלום ואמת"; וכמו שפסימת המגלה: "דרש טוב לעמו ודובר שלום לכל ורעו", כי עקר הוא השלום שהוא תקון כל העולמות, והוא ההפך ממש משנאת עשו הקזן, איש צר ואויב, ועל-ידי השלום עקר הכניעתו, כי יניקתו רק משנאה ומחלוקת, והשלום נעשה על-ידי אמונת חכמים. וזה "דרש טוב לעמו ודובר שלום", 'דרש טוב לעמו' — זה תקון תורה שבצל-פה, אמונת חכמים, שדורשין את התורה, ומבררין ההלכה, וזה בחינת: "דרש טוב לעמו"; כי כל זמן שאין מבררין ההלכה, אז הוא בחינת: "ודרש רעה תבואנו" (משלי יא, כז); כי אז עדין מערב טוב ורע, אבל כשמבררין ההלכה, אזי נתברר הטוב מהרע, ואזי הוא בחינת 'דרש טוב', ועל-ידי-זה שמבררין ההלכה בחינת "דרש טוב", על-ידי-זה נתבטלת המחלוקת ונתרבה השלום. וזה בחינת קריאת המגלה — לפרסם תקף הגס, שהוא בחינת שלום בפה דיקא, בחינת שלום שיש לו פה; כי עקר שלמות השלום — כשזוכין לשלום שיש לו פה, שזה עקר השלום, וכפורים זוכין לכל זה. ועל-כן "וישלח ספרים אל כל היהודים שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש, דברי שלום ואמת". ועל-כן קורין את המגלה בפה דיקא, כי המגלה נקראת "דברי שלום ואמת", כי זה עקר פרסום הגס, ועל-כן צריכין לקרואה בפה דיקא. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (ערוכין נד.) על פסוק (משלי ה, כב): "כי

לִקְרֹאֵם אֶת־יְמֵי הַפְּרִים הָאֵלֶּה בְּזִמְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר קָרִים
עֲלֵיהֶם מֶרְדֵּכִי הַיְהוּדִי וְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר
קִיְמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זֶרְעָם דְּבָרֵי הַצּוּמֹת וְזַעֲקָתָם:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

חיים הם למצאייהם", למוציאיהם בפה, פי התורה נקראת שלום, כמו שכתוב (שם ג, יז): "וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם"; ועקר שלמות השלום כשהוא בבחינת שלום שיש לו פה, ועל־פן צריך לקרות את התורה, שהיא בחינת שלום — בפה דיקא. ולכן את המגלה צריכים לקרא בקול גדול מאד, כדי שהכל ישמעו ויתעוררו, והבן למעשה.

לא דברי הצומות וזעקתם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר האדם צריך להכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך, ובכל דבר שרק עובר עליו יתפש ויבקש אחריו יתברך. וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב, סימן יב): כשהאדם הולך אחר שכלו וחקמתו, יכול לפל לטעיות גדולות, עד כדי כפירות ואפיקורסות, רחמנא לצלן, ואז צריך לצעק ולזעק: "איה מקום כבודו", איה המקום שאוכל למצא את הקדוש־ברוך־הוא. ובזה שהאדם צועק איה אפה, איה המקום שאוכל לחזור אליה, על־ידי־זה עולה בתכלית העליה. וזה הנה בימי המן, שעשה את עצמו לעבודה זרה, וכלם השתחוו לו, וכן נקשלו במאכלות אסורים, ועל־ידי־זה נפלו למקום שנפלו, לולא ששלת הקדוש־ברוך־הוא את מרדכי ואסתר, שהם היו הצדיקים שבדור, בחינת יבין ורגליו, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן י), שהכניסו רוח חיים בנשמות ישראל, וגזרו צום, תענית ותפלה, כמו שכתוב: "וַיִּזְעַק וַזְעָקָה גְדוֹלָה וּמְרָה", ועל־ידי־זה החדיר בעם ישראל אמונה ובטחון בו יתברך, שהתחילו לתפש אחריו יתברך, וזו היתה גאלתם, פי כשהאדם נמצא במצב גרוע, שנופל בדעתו בקשיות ובספקות אחריו יתברך, זה עקר הגלות, וכשהאדם צועק "איה מקום כבודו", ומתפש ומבקש אחריו יתברך, הוא עולה בתכלית העליה, שהוא המאמר סתום, שנתגלה עליו הפתח עליון. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים כב, כא): "בָּךְ בָּטַחוּ אֲבוֹתֵינוּ" —

אלו מרדכי ואסתר. "אליך ועקו" "דברי הצומות וזעקתם", הנינו שהחזירנו
 בנשמות ישראל לא להתנאש אפלו שנפלו במה שנפלו, ונכשלו במה
 שנכשלו, עד עבודה זרה ואכילת מאכלות אסורים, עם כל זאת על-ידי
 שצמו וזעקו אליו יתברך: "איה מקום כבודו", על-ידינו עלו בתכלית
 העליה, עד שנהפך מן ההפך אל ההפך, פי המן צמלק רצה להכניס בנשמות
 ישראל גו"ן שערי טמאה, שזה כפירות ואפיקורסות, אשר מי שנופל שם,
 עליו נאמר (משלי ב, יט): "כל באיה לא ישובו ולא ישיגו ארחות חיים",
 ועל-ידי כח הצדיק האמת הוא מרדכי, שהחזיר בעם ישראל אמונה פשוטה.
 כי על שם זה נקרא איש יהודי, שכפר בעבודה זרה, על-ידינו נהפך
 מההפך אל ההפך, והאיר עליהם גו"ן שערי קדושה, שעל-ידינו נתלה המן
 על עץ גבה חמשים אמה; פי "זה לעמת זה עשה אלקים" (קהלת ו, יד). המן
 רצה להפיל את נשמות ישראל בשער גו"ן דקלפה, ומרדכי העלה את נשמות
 ישראל לשער גו"ן דקדושה, עד שיהיו בטלים ומבטלים לגמרי באין סוף
 ברוך הוא. ודבר זה שיך בכל דור ודור, על-ידי שזוכים להיות מקרבים
 לצדיק האמת, על-ידינו יש בכחו להעלות נשמות ישראל אל תכלית
 המדרגה העליונה. ולכן אשרי מי שזוכה להחזיק את עצמו בהצדיק האמת,
 ואז אפלו שיהיה רחוק כמו שיהיה רחוק, בכחו הגדול של הצדיק יעלה
 אותו עד אין סוף. ורואים את גדל כח הצדיק, שהארתו נמשכת עד סוף כל
 הדורות. וכמו שאמר רבנו ז"ל על עצמו (תהי' מותרין, סימן שו): 'מיינ פנייערל
 וועט שוין טלואין ביז משיט וועט קומען' [האש שלי תוקד עד ביאת
 משיח]: פי דבר נצחי נשאר נצחי. ולכן גם דברי מרדכי ואסתר נשארו
 לדורות. "לקים את ימי הפרים האלה בזמניהם כאשר קים עליהם מרדכי
 היהודי ואסתר המלכה, וכאשר קימו על נפשם ועל זרעם דברי הצומות
 וזעקתם", פי דבר נצחי נשאר לנצח, וזה שאמר רבנו ז"ל (תהי' מותרין, סימן
 רכט): "נצחתי ונאנצח", פי מדתו נצח, ודבריו חיים וקיימים עד היום, ואורו
 הולך ומתפשט בכל תפוצות ישראל, ובני-אדם מתחזקים בדבריו הקדושים,
 ואשרי מי שנותן יד וכתף להפיץ את אורו הגנוז, ולפרסמו בכל העולם כלו,
 שעל-ידינו מכניע את כל הקלפות של לבן, בלעם והמן, וכל הטמאות,
 ונתגלה אמתתו יתברך, והבן למעשה.

ב וּמֵאִמֶר אֶסְתֵּר קָיָם דְּבַרֵי הַפְּרִים הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב

בַּסֵּפֶר: פ

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

לכּ וּמֵאִמֶר אֶסְתֵּר קִיָּם: צְרִיף שְׂתַרְע, אֶהוּכִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רָשׁׁי הִקְדוּשׁ פֶּרֶשׁ
עַל פְּסוּק זֶה: אֶסְתֵּר בִּקְשָׁה מֵאֵת חֲכָמֵי הַדּוֹר לְקַבְּעָהּ, וּלְכַתֵּב סֵפֶר זֶה
עִם שְׂאֵר הַכְּתוּבִים, וְזֶהוּ "וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר", (וְזֶה מֵה שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים
(מִגְלָה ז'): שְׁלֹתָה לָהֶם אֶסְתֵּר לְחֲכָמִים: "כְּתַבּוּנִי לְדוֹרוֹת"; וְהַעֲנֵן הוּא,
שְׂאֵסְתֵּר רְצָתָה שְׂסַפְּרָה יִכְתֹּב לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, לְמַעַן הַדּוֹרוֹת הַבָּאִים, שְׂיִרְאוּ
וְיִשְׁכַּילוּ וְיִבְיִנוּ אֶת גְּדֹל הַנְּסִים וְהַנִּפְלְאוֹת, שְׂעֲשֵׂה עִמָּהֶם הִקְדוּשׁ-כְּרוּף-הוּא,
וְשִׁיּוּכְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק אֶפְלוּ בַּמַּצְבִּים הַכִּי גְרוּעִים, כִּי אֶצְלָם
נִתְקַיָּם מֵאִמְרָם ו"ל (בְּרִכּוֹת י'): אֶפְלוּ חֲרַב חֲדָה מְנַחֵת עַל צוּאָרוֹ שֶׁל אָדָם,
אֵל יִמְנַע עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים; כִּי הֵמֵן הַרְשָׁע הִיָּה כָּל-כֶּף בְּטוּחַ שְׂתַפֵּס אֶת
מִרְדְּכָי, עַד שֶׁהִכִּין לוֹ עֵץ גְּבִהַ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וּמִשְׁכָּנַע הִיָּה שְׁלִמְחָר תּוֹלִים
אוֹתוֹ, וּלְבִסוּף הוּא נִתְלָה. וְדָבָר זֶה רְצָתָה אֶסְתֵּר שְׂיִכְתֹּב לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, לְמַעַן
יִדְעוּ דוֹרוֹת הַבָּאִים, שְׂאֶסּוּר לְהִתְנַאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפְּן, וְאֶפְלוּ כְּשִׂרְאִים
שְׂנִגְזְרָה עַל הָאָדָם אִיזוֹ גְּזֵרָה רָעָה, עֲלִיו לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמֶּנּוּ יִתְכַּרֵּךְ, כְּמוֹ
שְׂעֲשֵׂה מִרְדְּכָי, שְׂיִצְא וְיִזְעַק וְעָקָה גְדוּלָה וּמְרָה, אִף שֶׁהִיָּה כָּבֵד לְאַחַר גְּזֵר
דִּין. וְלִכֵּן רְצָתָה אֶסְתֵּר שְׂיִכְתֹּבוּ אֶת סֵפֶרָה לְדוֹרוֹת, לֹא כְּדֵי לְעוֹרֵר קִנְאָה,
כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ לָהּ חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים (מִגְלָה ז'): שְׁלַחְנוּ לָהּ: קִנְאָה אֶת מְעוֹרְרַת
עֲלֵינוּ לְבִין הָאֱמוּנוֹת; אֵלָּא הִיא רְצָתָה, שְׂכַלֵּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת
יִרְאוּ אִיךָ בַּמַּצְבִּים הַכִּי קָשִׁים שְׂעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, יְכוּלִים לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְחַזֵּק
מִעַמֵּד, וְעוֹד לְהַפִּיךְ מִהַפֵּךְ לְהַפֵּךְ, שֶׁהִרְעַ יִפֹּל עַל הַשׁוֹנְאִים.

וְזֶה לְמוֹד עֵמֶק עֵמֶק עַד מְאֹד. וְלִכֵּן זָכְתָה אֶסְתֵּר שְׂקַבְּעוּהָ בֵּין כ"ד סִפְרֵי
קֶרֶשׁ. כְּדֵי שְׂיִדְעוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אִיךָ שְׂצָרִיכִים לְהִתְחַזֵּק אֶפְלוּ בַּמַּצְבִּים
הַכִּי קָשִׁים שָׂרַק עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם. וְלִכֵּן תִּקְנֵנוּ חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים לְקַרָּא אֶת
הַמִּגְלָה כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּיוֹם הַפּוּרִים, כְּדֵי שְׂנִזְכֹּר הֵיטֵב אִיךָ שְׂאֶסּוּר לְהִתְנַאֵשׁ
בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפְּן. וְלִכֵּן תִּקְנֵנוּ חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים לְקַרָּא אֶת הַמִּגְלָה עַד כְּדֵי
כֶּף, שְׂאֵמְרוּ (מִגְלָה ג'): תִּלְמוּד תּוֹרָה וּמִקְרָא מִגְלָה — מִקְרָא מִגְלָה עֲדִיף;

י א וַיִּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֶחָשֵׁרוּשׁ | מִסַּע עַל־הָאָרֶץ

וַאֲיֵי הַיָּמִים:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וכן אמרו (שם): 'בְּהַנִּים בְּעִבּוּדְתֶן, וּלְוִיִּים בְּדוּכְנֶן, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעַמְדֶן, כִּלְנֵן מְבַטְלִין עִבּוּדְתֶן, וּבָאִים לְשִׁמְעַע מִקְרָא מְגִלָּה'. וְכִלְכֹּף לָמָּה? כִּי מְגִלַת אֶסְתֵר הִיא בְּחִינַת סְפוּרֵי־מַעֲשִׂוֹת מְשֻׁנִּים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵתִיק, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו'ל (לְקוּטִי־מִוֶּהֲרֵן, חֵלֶק א', סִימָן ס'), שֶׁמְעוֹרְרִים מִהַשְׁנָה, הֵינּוּ כִּי כֹל סְפוּר מְגִלַת אֶסְתֵר, וְכֵן כֹּל עֲגוּן מְצֻנֵת נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת הַתְּעוֹרְרוֹת הַשְׁנָה עַל־יְדֵי סְפוּרֵי־מַעֲשִׂוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, כַּמּוּבָא (לְקוּטִי־הַלְכוֹת, קְדוּשִׁין, הַלְכָה ב', אוֹת ב'); וְלִכְּן בִּקְשָׁה אֶסְתֵר דִּיקָא כְּתוּבֵי לְדוֹרוֹת, וְקָבְלוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אֶת דְּבָרֶיהָ, עַד שֶׁעֲדִיף מִקְרָא מְגִלָּה מִתְּלִמּוּד תּוֹרָה וּמַעֲבֻדָּה בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כְּשֶׁנוֹפְלֵת עַל אָדָם עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת וּמְרָה שְׁחָרָה, מִכֹּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, הוּא נִשְׁבֵּר כֹּל־כֹּף, שָׂאִין לוֹ כְּבֵר חֶשֶׁק לְלַמֵּד תּוֹרָה, וְאִין לוֹ רְצוֹן לְהַתְּפַלֵּל לְהַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שֶׁזֶה בְּחִינַת קַרְבָּנוֹת, כִּי הַתְּפִלָּה — בְּמָקוֹם קַרְבָּן; וְלִכְּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שֶׁמִּקְרָא מְגִלָּה עֲדִיף מִתְּלִמּוּד תּוֹרָה וְעִבּוּדַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עַל־יְדֵי שְׂאָדָם קוֹרָא אֶת הַמְּגִלָּה, שֶׁהִיא סְפוּרֵי־מַעֲשִׂוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, הוּא מִתְּעוֹרֵר מִהַשְׁנָה הַעֲמֵקָה שֶׁנִּפְלָה עָלָיו, שֶׁזֶה כֹּלל הַיְּאוּשׁ וְהַמְרָה שְׁחָרָה שֶׁנִּקְרָא בְּחִינַת שְׁנָה, וּמֵאַחַר שְׂרוּאָה אֶת גְּדַל הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁקָּרוּ לְעַם יִשְׂרָאֵל בֵּן יוֹם לְיוֹם, אִיף שְׁנַת־הַפֶּה מִהַפֶּה לְהַפֶּה, וְכֹל מַה שֶׁהַשְׁנָה רָצָה לְרֵאוֹת בּוֹ, נִתְּהַפֵּף וְנִפְלַע עַל רֹאשׁ שׁוֹנְאֵיו. זֶה מְכַנֵּס בּוֹ תְּקוּהָ, שְׂגָם לוֹ יִתְהַפֵּף מִהַפֶּה לְהַפֶּה. וְלִכְּן לָמָּה לוֹ לְהִיּוֹת בְּעֲצָבוֹת וּבְמְרִירוֹת, בְּדַכְאוֹן וּבַיְאוּשׁ, לְהַתְּיַאֵשׁ מִהַחַיִּים שְׁלוֹ, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָיוּ אֵז נְסִים וְנִפְלְאוֹת, כֵּן יְכוֹל לְהִיּוֹת אִתּוֹ גַּם־כֵּן נְסִים וְנִפְלְאוֹת. וְזֶה הַטַּעַם שֶׁבִּקְשָׁה אֶסְתֵר "כְּתוּבֵי לְדוֹרוֹת", כִּדֵּי לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ וּלְשַׁמֵּחַ וּלְעוֹדֵד אֶת הַדּוֹרוֹת הַעֲתִידִים, שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בְּכֹל הַמְּצָבִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר שְׁלֵהֶם, וְאֵל יִתְיַאֲשׁוּ מִן הַרְחָמִים, וְהֵבִין לְמַעֲשֵׂה.

פֶּרֶק י'

א וַיִּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֶחָשֵׁרוּשׁ: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! מַה שֶׁחֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים

דָּרָשׁוּ עַל זֶה (מגלה יא): אֵח וְרֹאשׁ — כֹּל שֶׁזָּכְרוּ אָמַר אֵח לְרֹאשׁוֹ. וְרַבֵּי חֲנִינָא אָמַר: שֶׁהֶפֶל נַעֲשׂוּ רִשִׁין בְּיָמָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ אֶחְשָׁרוּשׁ מִס", הוּא אֶחְשָׁרוּשׁ, הוּא בְּרָשָׁעוֹ מִתְחַלְתּוֹ וְעַד סוּפוֹ; כִּי הִנֵּה אֶחְשָׁרוּשׁ הוּא הַקְּלָפָה הַמִּתְלַבֶּשֶׁת עַל הָאָדָם, וַיּוֹנֵק מִהֶסֶם"ךְ-מ"ם שֶׁנִּבְרָא לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר וּלְכַסּוֹת אֶת אֲמַתּוֹ מִצִּיאֹתָו וְתַבְרָהּ. וְכֹל הַפֶּתַח לְהַכְנִיעַ זֶה רַק עַל-יְדֵי מְרֻדְכֵי הַיְהוּדִי, שֶׁדָּרָשׁוּ חֻקֵּינֵנו הַקְּדוּשִׁים (מגלה יג): וְאִמָּאֵי קָרִי לִיִּהּ יְהוּדִי? עַל שֵׁם שֶׁכָּפַר בְּעִבּוּדָה זָרָה, שֶׁכָּל הַכּוֹפֵר בְּעִבּוּדָה זָרָה נִקְרָא יְהוּדִי; וְאָמַר רַבְנֵנו ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן יו'), אֲשֶׁר הִצְדִּיק מְדַבֵּר דְּבוּרֵי אֲמוּנָה, וְהַדְּבוּרִים הוֹלְכִים מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, עַד שֶׁמִּגִּיעִים אֶל אֱלוֹ שְׁצַרִּיכִים לְשִׁמְעַע אוֹתָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּיְרִים גֵּרִים; כִּי הַדְּבוּר שֶׁל הִצְדִּיק הַמְּגַלֵּה אֶת הַקְּדוּשָׁתוֹ הַבְּרוּךְ-הוּא — עוֹשֶׂה פְּעֻלוֹת, וּמַעֲוֵר בְּנֵי-אָדָם אֵלָיו וְתַבְרָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט'): "וְשִׁמְעוּ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינֹת"; כִּי הַדְּבוּר שֶׁל הִצְדִּיק הוֹלֵךְ בְּכָל מְקוֹם, עַד שֶׁמִּגִּיעַ אֶפְלוֹ לְאֲמוֹת הָעוֹלָם, וּמוֹצֵאִים בְּסַפְרֵיהֶם הַפֶּךָ אֲמוּנָתָם, שֶׁזֶה (אֶסְתֵּר ו'): "וַיִּמָּצָא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מְרֻדְכֵי", כִּי הוּא הַמְּבַטֵּל אֶת אֶחְשָׁרוּשׁ, שֶׁעָלָיו אָמְרוּ: 'הוּא אֶחְשָׁרוּשׁ, הוּא בְּרָשָׁעוֹ מִתְחַלְתּוֹ וְעַד סוּפוֹ'.

וְהִצְדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרֻדְכֵי, הוּא מְבַטֵּל אֶת קְלַפְתּוֹ וְטִמְאָתוֹ לְגַמְרֵי, עַל-יְדֵי דְבוּרֵי הָאֲמוּנָה שֶׁמְדַבֵּר וּמְגַלֵּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִכְנִיס בְּטַחֲוֹן בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹמְעִים דְּבָרָיו, וְכִבֵּר לֹא אוֹמְרִים: 'אֵח וְרֹאשׁ — כֹּל שֶׁזָּכְרוּ אָמַר אֵח לְרֹאשׁוֹ'; כִּי כִּבֵּר אֵין מְפַחְדִּים מִמֶּנּוּ. וְכֵן אָמַר רַבְנֵנו ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קלב): 'יֵשׁ צְדִיק שֶׁהוּא מְפָרֵס גְּדוּל בְּמִדְיָנָה אַחַת, וּבְמִדְיָנָה הַסְּמוּכָה אֵינוֹ חָשׁוּב כְּלָל, וְשׁוּב בְּמִדְיָנָה אַחֶרֶת הוּא מְפָרֵס, הוּא עֲנִין הַכָּתוּב (בִּזְהַר תְּצַא יפ): מַעֲיֵן דְּנִפְיָק מֵאַתֵּר חַד וְאֲזִלִּי מִתְּחֹת דְּאַרְעָא עַד שְׁנוּבַע וַיּוֹצֵא בְּרוּחֹק בְּמְקוֹם אַחֵר, וְאַף בְּמְקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ תְּחֹת אַרְעָא וּמִשְׁקָה שְׂרָשֵׁי אֵילָנָא; כִּי הִנֵּה הִצְדִּיק כּוֹל לְשִׁבְתָּ בֵּין אֲנָשִׁים, וְלֹא יִהְיֶה חָשׁוּב בְּעֵינֵיהֶם כְּלָל, מֵאַחֵר שֶׁהוּא מְדַבֵּר אִתָּם דְּבָרֵי חֲלִין, וְנַעֲשֶׂה חַל בְּעֵינֵיהֶם, אֲבָל בְּאוֹתוֹ רָגַע בְּמְקוֹם אַחֵר הַדְּבוּרִים עוֹשִׂים רֶשֶׁם גְּדוּל מְאֹד, וּמַעֲוֵרִים אֶת בְּנֵי-אָדָם לְשׁוּב בְּחֻשׁבָּה שְׁלֵמָה, וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו וְתַבְרָהּ, וּכְדַגְמַת שְׁבַמְקוֹם פְּלוּנֵי הִצְדִּיק מְדַבֵּר עִם אֲנָשִׁים שֶׁצָּרִיף לָנֶהֱגַ כָּהּ, וְאֵלוֹ אֲנָשִׁים

גנזי המלך

שעא

שנמצאים במקום רחוק, הדבור עושה רשם אצלם; כי באמת כל מה שהצדיק מדבר — עושה רשם, והולך מסוף העולם ועד סופו. ואף שפה אינו עשה פעלה, אבל במקום אחר עושה פעלה, שזה בחינת (אסתר ו'): "וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי", כי כל מה שהצדיק מדבר אינו הולך לריק, הן שמדבר דבורי אמונה, זה הולך ונחקק באויר העולם, עד שנכתב גם בספריהם, והם מוצאים הפך אמונתם ובאים ומתגברים. וכמו-כן כשהצדיק מדבר דבורים קשים כדרכנות וכו', אף שבמקומו לא מבינים את זאת, ועוד מקשים עליו קשיות, עם כל זאת הדבור עושה רשם, שבמקום אחר שנמצאים רשעים הרודפים את הצדיקים, אזי הצדיקים נוטלים את הכח מאדום, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כ'), שהכח הזה לענש את הרשעים אי אפשר, אלא כששקבלים אותו מאדום, כי זה הכח שלו, כמו שכתוב (בראשית כו, מ): "ועל חרבך תחיה".

נמצא, כשהצדיק מדבר דבורים קשים, הדבור הולך מסוף העולם ועד סופו, והיכן שיש רשעים הרודפים אנשים קשרים וצדיקים, אזי הנודפים מקבלים כח מהצדיק, שדבר שצריכים לקחת את הכח מאדום, ובזה הם מקניעים את הרשעים הקמים עליהם. וזה "וישם המלך אחשורוש", שהוא ברשעו מתחלתו ועד סופו, וכן כל שזכרו אמר את לראשו, וכן שהכל נעשו רשין בימיו, כי הוא שם "מס על הארץ", מ"ס אותיות ס"מ הנוקם באדם, אזי העצה להפילו — על-ידי "ואי היים", שזה מה שמזפירים בכל יום אלהי איברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב — ראשי תבות ואי"י [איברהם, יצחק, יעקב]. וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נה): כשמזפירים את האבות, על-ידי-זה ממשיכים קרשת ארץ ישראל, ששם משכן השכינה. ומובא בזהר (שלה קעד): באתר דאית תמן אבות, אית תמן שכינתא; ואז זוכה לראות במפלתם של רשעים, כי השכינה נקראת ים, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לה): המלכות נקראת ים, שכל הגתלים הולכים לתוכו; נמצא, שאי אפשר להפיל את הס"מ, שהוא המלאך הממנה להעלים ולהסתיר את אמתת מציאותו יתברך, אשר ממנו יונק אחשורוש, שהוא ממרר את האדם, כי הוא נקרא אחשורוש על שם: אה וראש — כל שזכרו אמר אה לראשו, ותקונו להנצל ממנו — דיקא

ב וְכָל־מַעֲשֵׂה תִקְפוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפְרָשַׁת גְּדֻלַּת מְרַדְּכִי
אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הִלּוּאֵהֶם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי מְדֵי וּפְרָס:

גנזי המלך

על־ידי שמגלים את זכות האבות, שנה ואי"י: א'ברהם, יצחק, יעקב. ואצל יעקב כתוב ו' – ו'אלהי יעקב, כי הוא קבל בשלמות מאברהם ויצחק, ועל־ידי זה זכה להתגבר על שרו של עשו, שהוא הסימון־מ'ם, והפילו. ודבר זה שיה אצל כל בר ישראל, אם הוא ממשיך על עצמו את הארת השכינה, ויודע ועד, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, על־ידי זה יראה במפלת הרשעים הקמים עליו. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים כב): וכשנפל המן, וחסרה הגדלה למרדכי – חזרו כלם, שנאמר: "וישם המלך אחשוורוש מס על הארץ ואיי הים", והבן למעשה.

ב וְכָל מַעֲשֵׂה תִקְפוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפְרָשַׁת מְרַדְּכִי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ, הִלּוּא
הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר: צָרִיף שְׁתַּדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל סֵפֶר מַגֵּלַת אֶסְתֵּר
— מִפִּי הַגְּבוּרָה נֹאמֶר. כְּמֵאמָרִם ו'ל (רוח רבה, פְּרָשָׁה ר', סימן ה'): רב ורב
חגיגא ורב יונתן ובר קפרא ורבי יהושע בן לוי אמרו: המגלה הזאת אין
נאמרה מפי בית־דין, מסיני נאמרה, אלא שאין מקדם ומאחר בתורה. ומפני
שהסכים הקדוש־ברוך־הוא אליהם? רב אמר (אסתר ט, כז): "קיימו וקבלו
היהודים" לא כתיב, וקבל' כתיב. והנה רבנו ו'ל אמר (לקוטי־מוהר"ן, חלק א',
סימן יז), שהצדיק מגלה את ההתפארות שהקדוש־ברוך־הוא מתפאר עם
נשמות ישראל, איך שכל בר ישראל חשוב אצלו יתברך, שנה התפלגין של
הקדוש־ברוך־הוא, שכתוב שם: "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" (ברכות
ו:); ועל־ידי שמתגלה ההתפארות שהשם יתברך מתפאר עם כל בר ישראל,
על־ידי זה מתגלה היראה והאהבה; כי כשיודעים שהקדוש־ברוך־הוא
מתפאר עם כל בר ישראל, אזי יראים ממנו יתברך, כי הרי הוא צופה ומביט
על כל אחד, כי הוא מתפאר בהם, שזו היראה שנוכנסת באדם, מחמת שמבין
שהשם יתברך מתפאר עמו ועם כל מה שעושה, אזי הוא מתנרא ממנו, ולא

גנזי המלך

שעג

יעשה דבר נגד רצונו יתברך. וכן נכנסת בו אהבה עצומה, שאוהב את הקדוש-ברוך-הוא, מאחר שיוצע שיש לבורא יתברך התפארות ממנו, וכל מה שהוא עושה חשוב בעיניו יתברך. והיראה והאהבה הזו מגלה הצדיק האמת. אף לפעמים נחשכת אצל האדם היראה והאהבה, מתממת כסילות השכל שזכנס בו, על-ידי מעשים רעים שהוא עושה, נתחשף שכלו בכסילות, והינו דעות נפסדות ותכמות נכריות, כמו שכתוב (ירמיה ד, כב): "תכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו"; כי על-ידי מעשיהם הרעים, אינם יכולים להשתמש כלל בשכלם להיטיב, כי אם להרע, ועל-ידי כסילות השכל, על-ידי-זה אינם יכולים לראות ולהבין אור הצדיק.

והתקון לזה, להכניע ולבטל כסילות השכל, הוא על-ידי מזבח, הינו אכילה דקדשה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות נה): 'שלקנו של אדם מכפר כמזבח'; ועל-כן על-ידי אכילה בכשרות — נכנעת הכסילות ונתרומם השכל, וזוכה ליראה ואהבה. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (זבחים נג): 'מזבח בחלקו של טורף, זה בחינת אכילה, כמו שכתוב (תהלים קיא, ה): 'טורף נתן ליראי'. ועל-ידי שאוכלים בקדשה, הינו שנוהרים שלא לאכל שום מאכלות אסורים, על-ידי-זה זוכים לזכרון הדעת, שמשם מקבלים את האהבה והיראה, שהוא אור הצדיק, שכל ענינו לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך, ותמיד מדבר דבורי אמונה, אשר על-ידי-זה הדבורים הולכים מסוף העולם ועד סופו, בבחינת (אסתר ט): 'ושמעו הולך בכל המדינות', עד שגם העפזים מוצאים בספריהם הפך אמונתם ומתגברים, שזה (אסתר ו): 'וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי'; כי הדבורים אשר הגיד מרדכי, שהם דבורי אמונה של הצדיק האמת, נמצאים כתובים בספריהם. כי הדבור של הצדיק הולך למרחוק, עד שנוכתב ונחקק בספריהם, ומוצאים הפך אמונתם ומתגברים. וכל זה נעשה על-ידי האהבה שיש בין נשמות ישראל, שאז נעשה אור הנח והנה, שדבורו של הצדיק יכול ללכת מסוף העולם ועד סופו. וזה נעשה על-ידי צדקה שאחד עוזר לשני ומתאחדים יחד. וזה סוד מתנות לאביונים שנותנין בפורים, שעל-ידי-זה נתרבה האהבה והשלום, שעל-ידי-זה נעשה אור הנח והנה, שעל-ידי-זה נכתבין דברי מרדכי בספריהם. בבחינת: 'וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי'. וזה סוד

קריאת המגלה, שזה סוד הכתב, שנעשה על-ידי מרדכי, שנכתב ונחקק בספריהם, שעל-ידי-זה נעשה הגס; כי על-ידי-זה נעשין גרים, כמו שכתוב (אסתר ח, יז): "ורבים מעמי הארץ מתיהדים". שעל-ידי-זה נשלם פגם המזבח, שעל-ידי-זה נשלמת הדעת, שעל-ידי-זה נתגלה אור הצדיק המגלה ההתפארות של ישראל. ועל-ידי כל זה נעשה מפלת המן, שיניקתו מפגם המזבח. ועל-כן עקר תקון המגלה נתקנה ונעשית שתהיה כתובה בספריהם, וכמו שמוכא, שבשביל זה אין שום שם בפרוש בכל המגלה, מחמת זה שתהיה כתובה בספריהם, כי כל עקר סוד המגלה הוא סוד הכתב, שנחקק ונכתב בספריהם שנעשה על-ידי מרדכי, שעל-ידי-זה נעשה כל מפלת המן. וזה שכתוב: "וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרישת גדלת מרדכי הלוא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס", שזה לא מצינו במקומות אחרים, כי אין דרך המקרא לכתב, רק שיטר הדברים נכתבים בספרי המלכים של ישראל ויהודה. אמנם כאן, שהמקרא מפרש, שכל מעשה תקפו וגבורתו של הגס וגדלת מרדכי כתובים עקר בספריהם, כי שם רואים גדלת מרדכי, ותקף הגס שעשה, ולכן נכתב בספרי מלכי מדי ופרס דיקא, שהם ספריהם שמצאו כתובים שם דברי מרדכי, שהם דברי אמונה, שעל ידו הוציא הטוב שהיה כבוש ביניהם כל-כף הרבה זמן כמו שהיה אז, ונעשה גם גדול פנה על-ידי הכתב דיקא, שהוא מגלת אסתר, שתקנו חכמינו הקדושים, והסכים הקדוש-ברוך-הוא על זה. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו), שבשעה שפא המן למרדכי להרפיבו על הפוס, מצאו שהיה עוסק בהלכות קמץ של מנחה, ואמר לו: אתי קמץ מנחה דיכרו ובטיל עשרת אלפים ככר כסף. ולמה הזכיר קמץ מנחה דיקא? כי הם סוד הקרבנות, שהם שלמות המזבח, שעל-ידי-זה היתה מפלת המן.

וזה סוד "משלות מנות איש לרעהו", הכל בשביל להרבות השלום, שעל-ידי-זה נעשה אור הנח והנח, שגם כל הצדקה של מתנות לאביונים, הכל בשביל שתתרכה האהבה בין גשמות ישראל, ויתאחדו יחד, ועל-ידי-זה יהיו נשמעים להם ולכל העולם כלו דבוריו של הצדיק, שהם דבורי אמונה, עד שאפלו הגוים יתגירו, בחינת "רבים מעמי הארץ מתיהדים". ועל-כן מצנה גדולה לאכל בפורים ולהרבות בסעדה מאד, כי

כִּי | מַרְדֵּכַי הַיְהוּדִי מִשָּׁנָה לַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוּשׁ וְגָדוֹל
 לַיְהוּדִים וְרָצוּי לְרַב אַחִיו דָּרֵשׁ טוֹב לַעֲמוֹ וְדוֹבֵר
 שְׁלוֹם לְכָל־זֶרְעוֹ:

גנזי המלך

עקר שלמות הדעת ותקונו והכנעת הכסילות, שממש יניקת הזמן, הוא על-ידי אכילה כשהיא בכשרות, שזה נעשה על-ידי הצדקה ומקרא מגלה, ועל-פן נוהגין לעשות עקר הסעדה סמוך לערב, אחר שעשו התקונים של פורים, שעל ידם נשלם הדעת, שלמות המזבח, ולכן אז התרה האכילה, והיא מצוה גדולה להרבות בסעדה, כי אז האכילה היא עקר שלמות הדעת, וזה "וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדלת מרדכי אשר גדלו המלך, הלוא הם כתובים על ספר"; הינו שתקפו וגבורתו של מרדכי הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס וזקא, כי הצדיק מגלה את אמתת מציאותו יתברך לכל העולם כלו, ודבוריו הולכים מסוף העולם ועד סופו, עד שמוצאים בספריהם הפך אמונתם ומתגירים, והבן למעשה.

ג כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מרדכי הצדיק זכה להחדיר בנשמות ישראל את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב ונורא מאד, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"רן, חלק א', סימן נ), שמרדכי נכנס לתוך ההסתרה שבתוך ההסתרה, ומגלה את אמתת מציאותו יתברך, שזה בחינת (אסתר ב, יא): "ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר"; כי נשים הוא מלשון שגשו וקפצו ממקומו של עולם, שנתרחקו מהשם יתברך, ונעלם ונסתר מהם אמתת מציאותו יתברך, הינו שהנשמות נפלו במקום שנפלו, עד שנעלם ונסתר מהם אמתת מציאותו יתברך, שזה בחינת 'אסתר' — לשון הסתרה, כמאמרם ז"ל (חלק קלט): אסתר מן התורה מנין? שנאמר (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר", ומרדכי שהוא הצדיק, יורד תמיד אליהם, ומתענגן "לדעת את שלום אסתר", למצא את הקדוש-ברוך-הוא שנקרא שלום, כמאמרם ז"ל (שבת י): 'שמו של הקדוש-ברוך-הוא שלום'. כי כל ענינו של

מַרְדְּכֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא "דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ", הֵינּוּ לִמְצֵא אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, וּכְמֵאמָרָם ו"ל (פְּרָקִי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פָּרָק מ"ט): כִּי מַרְדְּכֵי הָיָה אִישׁ טוֹב וּמִבְּקֵשׁ שְׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי מַרְדְּכֵי הַיְהוּדִי מִשְׁנֵה לַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ וְגָדוֹל לַיְהוּדִים, וְרָצוּי לְרַב אַחֲיו, דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, וְדוֹבֵר שְׁלוֹם לְכָל זְרַעוֹ", וְעַלֵּי הַכְּתוּב אוֹמֵר (תְּהִלִּים לז, לו) "שָׁמַר תָּם וְרָאָה יָשָׁר, כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שְׁלוֹם".

וְהַטּוֹב שֶׁבְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל זֶה אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה, ט): "טוֹב הַגִּנִּי"ה לְכָל", כִּי כָּל הַטּוֹב שֶׁנִּמְצָא בְּכָל מְקוֹם, הַכֹּל הוּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ (לְקוּטֵי-מוֹחֲרָן, הַשְּׂמֵת הַבְּקָר, הַלֵּמָּה א', אוֹת ב'): אֲבָל נִגְדַּי מַרְדְּכֵי הָיָה הַתְּנַגְדוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, כְּמֵאמָרָם ו"ל (מַגִּלָּה טז:): "כִּי מַרְדְּכֵי הַיְהוּדִי מִשְׁנֵה לַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ וְגָדוֹל לַיְהוּדִים, וְרָצוּי לְרַב אַחֲיו", 'לְרַב אַחֲיו וְלֹא לְכָל אַחֲיו, מִלְּמַד שֶׁפָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ מִקְצַת סְנֵהֲדָרִין. כִּי כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב רְחוּקִים, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעַצְמוֹ רוֹאֶה שֶׁתְּהִיָּה עֲלָיו מַחֲלָקָת, וְכַמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹחֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן קכ"ח): כִּשֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִסְתַּפֵּל בְּנִשְׁמָה, שְׁתוּכַל לְהַחְזִיר בְּנֵי-אָדָם בְּתִשׁוּבָה וְלַעֲשׂוֹת גְּרִים, אֲזִי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּבִיכּוֹל, מִבְּקֵשׁ וְרוֹאֶה שֶׁתְּהִיָּה מַחֲלָקָת עֲלָיו, כִּי אֵין מִקְבָּלִין גְּרִים לִימּוֹת הַמַּשִּׁיחַ וְלֹא בִימֵי שְׁלֹמֹה מְשׁוּם שֶׁלְחַן מַלְכִים' (נִכְמוֹת כ"ד:), כִּי אִזּוֹ אֵינָן מִתְגַּדְּרִין מֵאַהֲבָה, רַק מִחֲמַת שְׂרוּאֵין גְּדֵלַת יִשְׂרָאֵל. וְעַקֵּר הַגְּרִים הוּא כִּשְׁמַתְגַּדְּרִין בְּעַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל סְחוּפִים בְּעֵנִי וּבְדוּחַק, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נד, טו): "מִי גַר אֶתְךָ" — בְּעֵנִי וְיִתְךָ (עַן נִכְמוֹת כ"ד:); וְעַל-כֵּן בְּהִכָּרַת שֶׁתְּהִיָּה מַחֲלָקָת עַל מִי שֶׁמְחַזֵּר בְּנֵי-אָדָם לְמוּטָב וּמְגִיר גְּרִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תְהִיָּה לוֹ שׁוּם שְׁלֹהָ, כִּי אִזּוֹ מִי שֶׁמְתַקְרָב אֵלָיו — הוּא בְּאֶמְת, וְאֲזִי יְכוּל לְגַיֵּר גְּרִים בְּאֶמְת, לֹא מְשׁוּם שְׁלוֹם וְנַחַת. וְלָכֵן עָבַר עַל מַרְדְּכֵי הַצַּדִּיק מֵהַ שְׁעָבַר, עַד שֶׁפָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ חֶלֶק גְּדוֹל מֵהַסְּנֵהֲדָרִין, כִּי חֶלְקוֹ עֲלָיו, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא לֹא הִתְפַּעֵל מֵאַף אַחַד, כִּי הוּא עָסַק לְקָרֵב וְשִׁמּוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַחְזִירָם לְמוּטָב, לְגַיֵּר גְּרִים וְלַעֲשׂוֹת בְּעַלֵּי תִשׁוּבָה, כְּמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹחֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן י"ד), שֶׁצָּרִיכִים לְהַשְׁקוֹת אוֹתָם שֶׁבַחוּן עִם תּוֹרָה, בְּבַחֲיִנַת (מִשְׁלֵי ה, טז): "כִּיפּוּצוֹ מְעִינּוֹתֶיךָ חוּצָה". וְלָכֵן נִקְרָא מַרְדְּכֵי "דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ", שֶׁהִיָּה פּוֹתֵחַ דְּבָרִים וְדוֹרְשֵׁם, כְּמֵאמָרָם ו"ל (אַסְתֵּר רְבָה, פָּרָשָׁה ו', סִימָן ב'): "דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדוֹבֵר שְׁלוֹם לְכָל זְרַעוֹ", מֵהַ מִשָּׁה לְמַד תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים ד, ה): "רָאָה לְמַדְתִּי אֶתְכֶם חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים", אַף מַרְדְּכֵי כֵן, דְּכַתִּיב (אַסְתֵּר ט, ל): "דְּבָרֵי

גְּנוּי הַמְּלָךְ

שעז

שְׁלוֹם וְאַמֶּת". וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנַחוֹת סוּה): פְּתַחְנָה זֶה מְרַדְּכֵי, וְלַמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ פְּתַחְנָה? שְׁפוּתַח דְּבָרִים וְדוּרְשָׁן; כִּי הִנֵּה יָכוֹל לִקְרֹב אֶת כָּלל גְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי הַדְּרָשׁוֹת שֶׁלוֹ, שֶׁקָּשְׁרָם בְּשָׂרְשֵׁי גְשָׁמוֹתֵיהֶם, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל (לְקוּטִי־תְלֻכוֹת צְרָלָה, תְּלָכָה ה', אוֹת יח); וְזֶה שְׁמִסְיַמַּת הַמְּגִלָּה: "דוּרְשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, וְדוּבַר שְׁלוֹם לְכָל זָרְעוֹ", דוּרְשׁ טוֹב לְעַמּוֹ זֶה סוּד דְּרָשׁוֹת הַתּוֹרָה שְׂזָכָה מְרַדְּכֵי, שֶׁהִנֵּה פּוֹתַח בְּדַבְרִים וְדוּרְשָׁן, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה הִנֵּה יָכוֹל לִקְרֹב גַּפְשׁוֹת לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ "דוּרְשׁ טוֹב לְעַמּוֹ", הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֻּלָּם מְשַׁרְשִׁין בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִנֵּה מְרַדְּכֵי מֵאִיר בָּהֶם הָאָרֶה בְּכָל פַּעַם מְשַׁרְשֵׁי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁדָּרַשׁ בָּהֶם, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה עוֹרְרָם לְתַשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְרוֹמַם הַכְּבוֹד דִּקְדָּשָׁה לְשָׂרְשׁוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ שְׁלוֹם. וְזֶה "וְדוּבַר שְׁלוֹם לְכָל זָרְעוֹ"; כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ שְׁלוֹם, וְזֶהוּ "לְכָל זָרְעוֹ", כִּי זוֹכָה שִׁיְהִיָּה נִמְשָׁךְ הַשְּׁלוֹם לְכָל זָרְעוֹ, שֶׁהִמְשִׁיךְ גְּשָׁמוֹת בְּהִירוֹת וְזֻכוֹת לְזָרְעוֹ, עַל־יְדֵי שֶׁהֵאִיר שְׂרָשֵׁי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּזֶה שֶׁלְמַד עִם הַרְחוּקִים, וְאֵזֵי הַשְּׁלוֹם הַנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי־זֶה, בְּנִדְאֵי נִמְשָׁךְ בְּיֹתֵר לְזָרְעוֹ, שֶׁנִּמְשָׁכּוּ לְזֶה הָעוֹלָם עַל־יְדֵי־זֶה. וְזֶהוּ "וְדוּבַר שְׁלוֹם לְכָל זָרְעוֹ". וְזֶה (יִשְׁעִיָּה נד, יג): "וְכָל בְּנֵיךְ לַמּוֹדֵי הַנּוֹנֵה וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ", כִּי הַתְּלַמִּידֵי חֲכָמִים זוֹכִים לְבָנִים תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, עַל־יְדֵי שֶׁמְבָרְכִין בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, שֶׁזֶה סוּד מְרַדְּכֵי, שֶׁהִנֵּה פּוֹתַח בְּדַבְרִים וְדוּרְשָׁם, עַל־יְדֵי־זֶה "וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ", כִּי עַל־יְדֵי־זֶה מְמַשִּׁיךְ שְׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וּמְגִלָּה אֶת הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבַתּוֹף הַהֶסְתֵּרָה, שֶׁזֶה סוּד מְגִלַת אֶסְתֵּר, הִינֵנו שֶׁהַצְּדִיק מְגִלָּה אֶת הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבַתּוֹף הַהֶסְתֵּרָה, שֶׁגַם שָׁם נִמְצָא אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָף שִׁישׁ עָלָיו מִחֻלְקַת, שֶׁזֶה בְּחִינַת "וְרַצְוֵי לְרַב אַחִיו" וְלֹא לְכָל אַחִיו, וְאָף־עַל־פִּי־כֵן אֵינּוּ מִתְפַּעֵל מֵהֶם, כִּי הוּא דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּקְרָא שְׁלוֹם. וְלָכֵן הוּא "וְדוּבַר שְׁלוֹם לְכָל זָרְעוֹ", וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

הספר הקדוש הזה נדפס
לעילוי נשמת
הגאון הצדיק
רבי מנחם זאב זי"ע
בן הגאון הקדוש
רבי אלכסנדר זי שא הי"ד
נפטר ד' בתשרי ה'תשס"ג
ת.ג.צ.ב.ה.

מְגִלַּת אֵסֵר

סדר ברכות המגילה

קוראים את המגילה בערב אחר תפילת ערבית,
וביום אחר קריאת התורה, הקורא מברך שלש
ברכות:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוֹדָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא מִגִּלָּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוֹדָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נַפְסִים
לְאַבֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוֹדָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם, שֶׁחֲחִינוּ וְקִיָּמְנוּ
וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה:

בשחרית יכוין בברכת "שהחיינו" גם על מצות
מתנות לאביונים, ומצות משלוח מנות איש
לרעהו, ומצות סעודת פורים.

א וַיְהִי בַיּוֹם אֲזוּשׁוּרוּשׁ הוּא אֲזוּשׁוּרוּשׁ הַמֶּלֶךְ
מֵהָדָו וְעַד-כּוֹשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה:
ב בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבַת א הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ עַל
כֶּסֶף מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה: ג בְּשַׁנַּת
ד שְׁלוֹשׁ לְמֶלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֵּה לְכָל-שָׂרָיו וְעַבְדָּיו
ה זָוִיל א פָּרַס וּמְרֵי הַפְּרָתַיִם וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת
ו כַּפְּנִיּוֹ: ז בְּהִרְאֹתוֹ אֶת-עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ
ח וְאֶת-יִקָּר תַּפְאֲרַת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים
ט וּמֵאֵת יוֹם: י וּבְמִלּוֹאת א הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה
יא הַמֶּלֶךְ לְכָל-הָעַם הַנְּמַצָּאִים בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה
יב לְמַגְדוֹל וְעַד-קָטָן מִשְׁתֵּה שֶׁבַעַת יָמִים בְּחֹצֵר
יג גִּנַּת בֵּיתֵן הַמֶּלֶךְ: יד זָוִר א פָּרַס וּתְכֵלֶת אֲזוּזוֹ
טו בְּחֹבְלֵי-בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל-גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי
טז שֵׁשׁ מִטּוֹת א זָהָב וְכֶסֶף עַל רִצְפַת בְּהַטּוֹשׁוֹשׁ
יז וְדָר וְסוּזָרַת: יח וְהַשְּׂקוֹת בְּכָלֵי זָהָב וְכֵלִים
יט מְכֻלִּים שׁוֹנִים וַיֵּין מַלְכוּת רַב כִּיֹּד הַמֶּלֶךְ:
כ וְהַשְּׂתֵיָה כֹּדֶת אֵין אֲנָס כִּי-כֵן א יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל
כא כָּל-רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כְּרִצּוֹן אִישׁ-וְאִישׁ: כב גַּם
כג וְשֵׁתֵי הַמֶּלֶכָה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה זָשִׁים בֵּית
כד הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ: כה בַּיּוֹם

השביעי כטוב לב־המֶלֶךְ בֵּינָן אָמַר לְמַהוּבָן
בִּזְמַן זֶה בּוֹנָא בְּגִתָּא וְאַבְגָּתָא וְתַר וְכַרְפָּס
שְׁבַעַת הַסְרִיסִים הַמְשַׁרְתִּים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ
אֲזִישׁוּרוֹשׁ: ^א לְהָבִיא אֶת־וְשִׁתִּי הַמְלֻכָּה לְפָנֵי
הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת לְהִרְאוֹת הָעַמִּים
וְהַשָּׂרִים אֶת־יְפֹתָה כִּי־טוֹבַת מִרְאֵה הִיא:
^ב וְתַבְמֵן הַמְלֻכָּה וְשִׁתִּי לָבוֹא בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר בְּיַד הַסְרִיסִים וַיִּקְצַף הַמֶּלֶךְ מְאֹד
וּזְמַתּוֹ בַּעֲרָה בּוֹ: ^ג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְזוֹכְמִים
יִדְעֵי הָעֵתִים כִּי־כֵן דְּבַר הַמֶּלֶךְ לְפָנֵי כָל־יְדַעֵי
דָּת וְדִין: ^ד וְהִקְרַב אֵלָיו כַּרְשֵׁנָּא שֶׁתֶּר אֲדַמְתָּא
תַר־שֵׁישׁ מִרְס מִרְסָנָא מְמוּכָן שְׁבַעַת שָׂרֵי וְפָרְס
וּבְדִי רְאִי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים רֵאשֻׁנָּה
בַּמְלְכוּת: ^ה כִּדְת מְה־לַּעֲשׂוֹת בַּמְלְכוּה וְשִׁתִּי
עַל אֲשֶׁר לֹא־עָשְׂתָה אֶת־מֵאֲמַר הַמֶּלֶךְ
אֲזִישׁוּרוֹשׁ בְּיַד הַסְרִיסִים: ^ו וַיֹּאמֶר ^ז מְמוּכָן מְמוּכָן
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ
עֲוֹתָה וְשִׁתִּי הַמְלֻכָּה כִּי עַל־כָּל־הַשָּׂרִים וְעַל־
כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ
אֲזִישׁוּרוֹשׁ: ^ח כִּי־יֵצֵא דְבַר־הַמְלֻכָּה עַל־כָּל־

הַנְּשִׁים לְהַבְנוֹת בְּעֲלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאִמְרָם
הַמֶּלֶךְ אֲזוּשִׁירוּשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת־וְשֹׁתֵי
הַמֶּלֶכֶת לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה: ^א וְהַיּוֹם הַזֶּה
תִּאמְרָנָה | שָׂרוֹת פָּרְס־וּמְדֵי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־
דְּבַר הַמֶּלֶכֶת לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וְכֹדֵי בְּזִיוֹן
וְקִצְף: ^ב אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת
מִלְּפָנָיו וְיִכְתֹּב בְּדַתִּי פָּרְס־וּמְדֵי וְלֹא יַעֲבוֹר
אֲשֶׁר לֹא־תָבוֹא וְשֹׁתֵי לְפָנָי הַמֶּלֶךְ אֲזוּשִׁירוּשׁ
וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה:
^ג וְנִשְׁמַע פְּתָגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכָל־
מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל־הַנְּשִׁים יִתְּנוּ יָקָר
לְבַעֲלֵיהֶן לְמַגְדוֹל וְעַד־קָטָן: ^ד וַיִּיטֹב הַדָּבָר
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כַּדָּבָר
מִמוּכָן: ^ה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־מְדִינֹת
הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם
וְעַם כָּל־שׁוֹנֵי לְהַיּוֹת כָּל־אִישׁ שָׂרָר בְּבֵיתוֹ
וּבְדָבָר כָּל־שׁוֹן עִמּוֹ: ^ו בֹּ אֲזוּר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
כְּשֶׁף זִמְמַת הַמֶּלֶךְ אֲזוּשִׁירוּשׁ זָכַר אֶת־וְשֹׁתֵי
וְאֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ:
^ז וַיֹּאמְרוּ זַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מִשְׂרַתָּיו יִבְקְשׁוּ לְמֶלֶךְ

זָעָרוֹת בְּתוֹלוֹת טוֹבוֹת מֵרָאָה: וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ
 פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינֹת מְלָכוֹתָו וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־
 זָעָרֵה־בְּתוֹלָה טוֹבַת מֵרָאָה אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה
 אֶל־בֵּית הַנְּשִׁים אֶל־יַד הַגָּא סָרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר
 הַנְּשִׁים וְנָתַן תְּמַרְקִיהֶן: וְהַזָּעָרָה אֲשֶׁר תִּיטֵב
 בְּעֵינַי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תְּזוֹת וְשִׁתִּי וַיִּיטֵב הַדָּבָר
 בְּעֵינַי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן: ^א אִישׁ יְהוּדִי הָיָה
 בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מֵרְדֳּכָי בֶן יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי
 בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי: אֲשֶׁר הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם
 עִם־הַגָּלָה אֲשֶׁר הִגְלָתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־
 יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל: וַיְהִי
 אַמֵּן אֶת־הַדָּסָה הָיָה אֶסְתֵּר בַּת־דָּדּוּ כִּי אֵין לָהּ
 אָב וְאִם וְהַזָּעָרָה יִפְתַּח־תָּאֵר וְטוֹבַת מֵרָאָה
 וּבָמוֹת אֲבִיהָ וְאִמָּהּ לְקַוּוּהָ מֵרְדֳּכָי לֹא לְבַת:
^ב וַיְהִי בְּהַשְׁמָע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהַקְבִּיץ
 זָעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הַגָּי
 וּתְלַקּוּז אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הַגָּי
 שֹׁמֵר הַנְּשִׁים: וְתִיטֵב הַזָּעָרָה בְּעֵינָיו וְהִשָּׂא
 זָוָד לְפָנָיו וַיִּבְהַל אֶת־תְּמַרְקִיהָ וְאֶת־מְנוּחָתָהּ
 לְתֵת לָהּ וְאֶת שֵׁבַע הַזָּעָרוֹת הָרְאִיּוֹת לְתֵת־לָהּ

מבית המלך וישנה ואת־נערותיה לטוב בית
 הנשים: לא־הגידה אסתר את־עמה ואת־
 מוֹלְדֹתָהּ כִּי מֵרֶדְכִי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תִגִּיד:
 י ובכל־יום ויום מֵרֶדְכִי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי זֹזֵר
 בֵּית־הַנְּשִׁים לְדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּבִמְהֵרָה
 יַעֲשֶׂה בָּהֶּן: י ובִּהְגִיעַ תֵּרֵץ נִעְרָה וְנִעְרָה לָבוֹא
 אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוֹשׁ מִקֵּץ הַיּוֹת לָהּ כְּדַת
 הַנְּשִׁים שָׁנִים עֶשֶׂר זֹדֶשׁ כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי
 מְרוּקִיהֶן שָׁשָׁה זֹדֶשִׁים בְּשָׁמֶן הַבֹּרֵךְ וְשָׁשָׁה
 זֹדֶשִׁים בְּבִשְׂמִים וּבִתְמָרוֹקֵי הַנְּשִׁים: י ובָּזָה
 הַנִּעְרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר
 יִצְתָן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית הַנְּשִׁים עַד־בֵּית
 הַמֶּלֶךְ: י בְּעֶרְבֹה הִיא בָּאָה וּבִבְקָר הִיא שֹׁבָה
 אֶל־בֵּית הַנְּשִׁים שְׁנֵי אֶלְיָד שְׁעֵשָׂנוּ סָרִיס
 הַמֶּלֶךְ שִׁמְרֵי הַפִּילֹגֶשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־
 הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־זֹפֵץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרָאָה בְּשֵׁם:
 י ובִּהְגִיעַ תֵּרֵץ־אֶסְתֵּר בֵּת־אֲבִיוֹזִיל וְדָד מֵרֶדְכִי
 אֲשֶׁר לָקְזוּ־לוֹ לָבַת לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא
 בִקְשָׁה דָבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הִגִּי
 סָרִיס־הַמֶּלֶךְ שִׁמְרֵי הַנְּשִׁים וְתֵהִי אֶסְתֵּר נִשְׂאֵת

זון בעיני כל־איה: ^ט ותלקח אסתר אל־
 המלך אוֹשֵׁרוֹשׁ אֶל־בֵּית מַלְכוּתוֹ בַּזֶּדֶשׁ
 הָעֲשִׂירִי הוּא־זֶדֶשׁ טַבַּת בְּשַׁנַּת־שִׁבַּע
 לְמַלְכוּתוֹ: ^ח וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־
 הַנָּשִׁים וַתִּשְׂאֶזְזוֹן וַזֶּסֶד לִפְנֵי מִכַּל־הַבְּתוּלוֹת
 וַיִּשֶׂם כְּתָר־מַלְכוּת בְּרֵאשִׁית וַיְמַלִּיכָהּ תְּנוּזָת
 וַשִּׁתִּי: ^ז וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֵּה גָדוֹל לְכָל־שָׂרָיו
 וַעֲבָדָיו אֶת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וַהֲנֻזָּה לְבִדְיָנוֹת
 עֲשֵׂה וַיִּתֵּן מִשָּׂאת כֶּיֶד הַמֶּלֶךְ: ^ו וּבַהֲקָבֵץ
 בְּתוּלוֹת שַׁנִּית וּמְרָדְכִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ:
^ה אִין אֶסְתֵּר מַגֵּדָת מוֹלְדָתָהּ וְאֶת־עַמּוּהָ כַּאֲשֶׁר
 צִוָּה עָלֶיהָ מְרָדְכִי וְאֶת־מֵאֵמֶר מְרָדְכִי אֶסְתֵּר
 עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר הִיָּתָה בְּאִמְנָה אֹתוֹ: ^ד בַּיָּמִים
 הָהֵם וּמְרָדְכִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצַף בְּגִתָּן
 וַתָּרַשׁ שְׁנַי־סְרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמֵרֵי הַסֶּף וַיִּבְקֶשׁוּ
 לְשַׁלּוֹן יָד בַּמֶּלֶךְ אוֹשֵׁרוֹשׁ: ^ג וַיּוֹדַע הַדָּבָר
 לְמְרָדְכִי וַיִּגֵּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר
 לְמֶלֶךְ בְּשֵׁם מְרָדְכִי: ^ב וַיִּבְקֶשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא
 וַיִּתְּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר הַבְּרִי
 הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: ^א ג אָזָר | הַדָּבָרִים

הָאֱלֹהִים גָּדֹל הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוֹשׁ אֶת־הַבָּן בֶּן־
הַמֶּדְתָּא הָאֲנָנִי וַיִּנְשָׂאֵהוּ וַיִּשֶׂם אֶת־כֶּסֶּאוֹ מֵעַל
כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אֵתוֹ: וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כָּרְעִים וּבִמְשִׁתְּזוּזִים לְהַבִּין
כִּי־כֵן צִוְּהֵלוֹ הַמֶּלֶךְ וּבְמַרְדָּכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא
יִשְׁתַּחֲוֶה: וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר
הַמֶּלֶךְ לְמַרְדָּכִי מִדַּוְעַ אֵתְּהָ עוֹבֵר אֵת מִצְוַת
הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי כַּאֲמַרָם כֹּלֵיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא
שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיִּגְדְּלוּ לְהַבִּין לְרֹאוֹת הַיַּעֲמֹדוֹ
דְּבַרֵי מַרְדָּכִי כִּי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי:
וַיִּירָא הַבָּן כִּי־אֵין מַרְדָּכִי כָרַע וּבִמְשִׁתְּזוּזָה לוֹ
וַיִּמְלֹא הַבָּן זַחְמָה: וַיָּבֹז בְּעֵינָיו לְשַׁלּוֹז יָד
בְּמַרְדָּכִי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מַרְדָּכִי
וַיִּבְקֶשׁ הַבָּן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר
בְּכָל־מַלְכוּת אֲזוּשׁוּרוֹשׁ עִם מַרְדָּכִי: בַּחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִסָּן בְּשָׁנַת שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה
לַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוֹשׁ הַפֶּיֶל פּוּר הוּא הַגּוֹרֵל לִפְנֵי
הַבָּן מִיּוֹם א' לַיּוֹם וּבַחֹדֶשׁ לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עֶשֶׂר
הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר: וַיֹּאמֶר הַבָּן לַמֶּלֶךְ
אֲזוּשׁוּרוֹשׁ יִשְׁנֵנו עִם־אֲחֹזַד בְּפּוּר וּבְפָרְדַּל בִּין

הַעֲמִים בְּכֹל מַדְיָנֹת מַלְכוּתְךָ וְדַתִּיהֶם שְׁנוֹת
מִכָּל־עַם וְאֶת־דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ
אֵין־שׁוּה לְהַנְיֹחַ: אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכְתֹּב
לְאֲבָדָם וְעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֶּסֶף־כָּסֶף אֲשֶׁקוּל
עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל־גַּנְיֵי הַמֶּלֶךְ:
וַיִּסַּר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהַמָּן
בֶּן־הַמְּדֵתָא הָאֲגָגִי צֶרֶר הַיְהוּדִים: וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְהַמָּן הַכֶּסֶף נָתַן לְךָ וְהָעַם לַעֲשׂוֹת בּוֹ
כְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ: וַיִּקְרָא סְפָרִי הַמֶּלֶךְ בַּיּוֹדֵשׁ
הָרִאשׁוֹן בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּכֹל־
אֲשֶׁר־צִוָּה הַמָּן אֶל אֲזוּשְׁדָר־פְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־
הַפּוֹזוֹת אֲשֶׁר | עַל־מְדִינָה וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם
וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם כָּל־שׁוֹנוֹ
בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲזוּשְׁוֹרֵשׁ נִכְתָּב וְנִזְזָתָם בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ: וְנִשְׁלוּזוּ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־
מַדְיָנֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לְהָרַג וּלְאֲבֹד אֶת־
כָּל־הַיְהוּדִים מִנְּעַר וְעַד־זָקֵן טָף וְנָשִׁים בַּיּוֹם
אֶחָד בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר לַיּוֹדֵשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־
זוֹדֵשׁ אָדָר וְשִׁלְלָם לָבוֹז: פְּתַשְׁשָׁן הִכְתֹּב
לְהַגִּיתָן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גְלוֹי לְכָל־

הַעַמִּים לְהִיּוֹת עֵתָרִים לַיּוֹם הַזֶּה: ^ט הָרָצִים
יֵצְאוּ דְרוֹזוּפִים בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ וְהָדַת נִתְּנָה בְּשׁוֹשָׁן
הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן יֵשְׁבוּ לְשִׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוֹשָׁן
נְבוֹכָה: ^{פ ד} * וּמֵרָדְכִי יָדַע אֶת-כָּל-אֲשֶׁר גַּעֲשֶׂה
וַיִּקְרַע מֵרָדְכִי אֶת-בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שָׂק וַאֲפֹר וַיֵּצֵא
בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וַעֲקָה גְדוּלָה וּמָרָה: ^ה וַיָּבֹא
עַד לִפְנֵי שַׁעַר-הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבֹא אֶל-שַׁעַר
הַמֶּלֶךְ בְּלִבּוֹשׁ שָׂק: ^ו וּבְכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה
מִקּוֹם אֲשֶׁר דָּבַר-הַמֶּלֶךְ וּדְתוּ מִגֵּיעַ אֶבֶל גְּדוּל
לַיהוּדִים וְצוּם וּבְכִי וּמִסָּפַד שָׂק וַאֲפֹר יֵצֵעַ
לָרִבִּים: ^ז וְתִבְוֵינָה וְתִבְוֵינָה גַּעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֵיהָ
וַיֵּגִידוּ לָהּ וְתִתְזַלְזַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וְתִשְׁלַח
בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת-מֵרָדְכִי וּלְהַסִּיר שָׂקוֹ
מֵעָלָיו וְלֹא קִבַּל: ^ח וְתִקְרָא אֶסְתֵּר לְהַתִּיר
מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הָעַמִּיד לְפָנֶיהָ וְתִצְוֶהוּ
עַל-מֵרָדְכִי לְדַעַת מִהֵינָה וְעַל-מִהֵינָה: ^ט וַיֵּצֵא
הַתֵּר אֶל-מֵרָדְכִי אֶל-רוֹזוּב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי
שַׁעַר-הַמֶּלֶךְ: ^י וַיֵּגְדֵלוּ מֵרָדְכִי אֶת כָּל-אֲשֶׁר
קָרָהוּ וְאֵת | פָּרְשַׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הַמֶּן
לְשִׁקּוֹל עַל-גִּנֵּי הַמֶּלֶךְ ^{בְּהַדָּתָם} בַּיהוּדִים לְאֲבָדָם:

וְאֶת־פֶּתֶשֶׁן כְּתַב־הֵדֶת אֲשֶׁר־נָתַן בְּשׁוֹשָׁן
לְהַשְׁמִידָם נָתַן לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד
לָהּ וּלְצִוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהַתְּזוֹנֵן לוֹ
וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל־עַמּוּהָ: ^ח וַיָּבֹא הֵתֵךְ וַיִּגַּד
לְאֶסְתֵּר אֶת דְּבַר־יְמַרְדָּכִי: ^ט וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר
לְהֵתֵךְ וַתְּצַוֶּהוּ אֶל־יְמַרְדָּכִי: ^י כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
וְעַם מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יָדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ
וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַחֹצֵר
הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקְרָא אֹזֶת דָּתוֹ לְהַבְמִית
לְבַד מֵאִשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שֵׁרֶבֶיט
הַזָּהָב וְזוּיָהּ וְאִנִּי לֹא נִקְרָאתִי לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם: ^{יא} וַיִּגִּידוּ לְיְמַרְדָּכִי אֶת דְּבַר־יְמַרְדָּכִי
אֶסְתֵּר: ^{יב} וַיֹּאמֶר יְמַרְדָּכִי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר
אֶל־תְּדַבְּרִי בְּנִפְשֶׁךָ לְהַמְלִיט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־
הַיְהוּדִים: ^{יג} כִּי אִם־הַחֹרֵשׁ תַּחֲזֹר־יֵשִׁי בָּעֵת הַזֹּאת
רוּחוֹ וְהִצְלָה יַעֲמֹד לַיהוּדִים מִמְּקוֹם אֹזֶר וְאֶת־
וּבֵית־אֲבִיךָ תֹאבְדוּ וּבְמִי יוֹדֵעַ אִם־לָעֵת כֹּזֵאת
הִגַּעַת לְמַלְכוּת: ^{יד} וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב
אֶל־יְמַרְדָּכִי: ^{טו} לָךְ כְּנֹס אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים
הַנִּמְצְאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּבוּ עָלַי וְאֶל־תֹּאכְלוּ וְאֶל־

תִּשְׁתּוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם גַּם־אֲנִי וְנַעֲרֹתַי
 אֲצִוּם כֵּן וּבִכֵּן אָבּוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־
 כִּדָּת וּכְאֲשֶׁר אֶבְדֹתִי אֶבְדֹתִי: * וַיַּעֲבֹר מֶרְדֳּכָי
 וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוְּתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר: * ה * וַיְהִי |
 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד
 בַּחֲצַר בַּיַּת־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית זָכוּז בַּיַּת הַמֶּלֶךְ
 וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבַיַּת הַמַּלְכוּת
 זָכוּז פָּתוּחַ הַבַּיִת: * וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־
 אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בַּחֲצַר נִשְׂאָה זֶזֶן בְּעֵינָיו
 וַיֹּשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׂרְבִיט הַזֶּהָב אֲשֶׁר
 בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׂרְבִיט: *
 * וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
 וּבַה־בִּקְשֶׁתְךָ עַד־זֹצִי הַמַּלְכוּת וַיִּגְתֵּן לָךְ:
 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבּוֹא
 הַמֶּלֶךְ וְהָבֵן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי
 לּוֹ: * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־רָו אֶת־הָבֵן לַעֲשׂוֹת
 אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָבֵן אֶל־
 הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר: * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֶּה הַיַּיִן מַה־שְּׂאֵלְתְךָ וַיִּגְתֵּן לָךְ
 וּבַה־בִּקְשֶׁתְךָ עַד־זֹצִי הַמַּלְכוּת וַתַּעַשׂ: * וַתַּעַן

אֶסְתֵּר וְהִיא אָמַר שְׂאֵלְתִי וּבִקְשָׁתִי: הֲ אִם־מִצְאָתִי
זוֹן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת־
שְׂאֵלְתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בִּקְשָׁתִי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן
אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמִזֹּר אֶעֱשֶׂה
כְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ: וַיֵּצֵא הַמֶּן בַּיּוֹם הַהוּא שְׂמֹנֶז
וְטוֹב לֵב וְכָרְאוֹת הַמֶּן אֶת־מֶרְדֳּכָי בְּשַׁעַר
הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמְכַּא הַמֶּן עַל־
מֶרְדֳּכָי זִמְזָה: וַיִּתְאַפֵּק הַמֶּן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ
וַיִּשְׁלֹז וַיָּבֵא אֶת־אֲהֲבָיו וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ:
וַיְסַפֵּר לָהֶם הַמֶּן אֶת־כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרַב בְּנָיו
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ
עַל־הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּן אֵף
לֹא־הִבִּיֵּאתָ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־
הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמִזֹּר
אֲנִי קָרוֹא־לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ: וְכִלְיָהּ אֵינֶנּוּ שְׂוֵה
לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־מֶרְדֳּכָי
הַיְהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: וְהִיא אָמַר לוֹ זֶרֶשׁ
אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֲהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עִץ גְּבוּהַ זֹמְשִׁים אֲבוּהַ
וּבְבִקָּר וְאָמַר לְמֶלֶךְ וַיִּתְּלוּ אֶת־מֶרְדֳּכָי עָלָיו
וּבֹא־עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שְׂמֹנֶז וַיִּיטֵב

הַדָּבָר לְפָנַי הַבֶּן וַיַּעַשׂ הָעֵץ: פ ו א בְּלִילָה הַהוּא
נִדְרָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר
הַזְכָּרֹנוֹת הַדְּבָרִי הַיָּמִים וַיְהִי נִקְרָאִים לְפָנַי
הַמֶּלֶךְ: ב וַיִּמְצָא כָּתוּב אֲשֶׁר הֶגִיד מֶרְדֵּכַי
עַל־בִּגְדָנָא וְתָרַשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמַרְי
הַסֵּף אֲשֶׁר בִּקְשׂוּ לְשַׁלּוֹן יָד בַּמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ:
ג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִה־נַּעֲשֶׂה יָקָר וְגִדּוּלָה
לְמֶרְדֵּכַי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁרָתָיו
לֹא־נַעֲשֶׂה עִמּוֹ דָּבָר: ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ בְּיַד בּוּזְצֵר
וְהַבֶּן בָּא לְבּוּצֵר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַזֵּי צוּנָה לֵאמֹר
לְמֶלֶךְ לְתַלּוֹת אֶת־מֶרְדֵּכַי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין
הוּ: ה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הַבֶּן עֹמֵד
בּוּצֵצֵר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבֹוא: ו וַיָּבֹוא הַבֶּן וַיֹּאמֶר
לוֹ הַמֶּלֶךְ מִה־לַּעֲשׂוֹת בְּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ זֹפֵץ
בִּיקְרוֹ וַיֹּאמֶר הַבֶּן בְּלִבּוֹ לִמֵּי יִזְפֹּץ הַמֶּלֶךְ
לַעֲשׂוֹת יָקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי: ז וַיֹּאמֶר הַבֶּן אֶל־
הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ זֹפֵץ בִּיקְרוֹ: ח יָבִיאוּ
לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבִשְׁבוּ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר
רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וְאֲשֶׁר נָתַן כְּתֹר מַלְכוּת
בְּרֵאשׁוֹ: ט וְנָתַן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ

בְּשָׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַפְּרָתְמִים וְהַלְבָּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ
 אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ זֹפֵץ בִּיקְרוֹ וְהִרְכִּיבֵהוּ עַל־הַסּוּס
 בְּרִזּוּב הָעִיר וְקָרָאוּ לְפָנָיו כַּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ
 אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ זֹפֵץ בִּיקְרוֹ: * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַמָּן
 בְּהֵר קִזּוּ אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ וַעֲשֶׂה־כֵן לְמֹרְדֵכִי הַיְהוּדִי הַיּוֹשֵׁב
 בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אֶל־תִּפּוֹל דְּבַר מִכָּל אֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ: * וַיִּקְזּוּ הַמָּן אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס
 וַיִּלְבַּשׁ אֶת־מֹרְדֵכִי וַיִּרְכִּיבֵהוּ בְּרִזּוּב הָעִיר
 וַיִּקְרָא לְפָנָיו כַּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ
 זֹפֵץ בִּיקְרוֹ: * וַיָּשָׁב מֹרְדֵכִי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ
 וְהַמָּן גָּדִיזָה אֶל־בֵּיתוֹ אֲבָל וְזֹפּוֹי רָאשׁ: * וַיִּסְפָּר
 הַמָּן לְזָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֲהָבָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר
 קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ זָכְכֵמוּ וְזָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזְרַע
 הַיְהוּדִים מֹרְדֵכִי אֲשֶׁר הִזְזִלוֹת לְנַפְל לְפָנָיו
 לְאֶתְנֹכַל לוֹ כִּי־נַפּוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו: * עוֹדֵם
 מִדְּבָרִים עָמּוּ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיִּבְהִלּוּ
 לְהָבִיא אֶת־הַמָּן אֶל־הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה
 אֶסְתֵּר: * וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהַמָּן לְשִׁתּוֹת עִם־
 אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה: * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גָּם

בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִם בְּמִשְׁתֵּה הַלַּיִן מֵה־שְׂאֲלֹתֶךָ אֶסְתֵּר
 הַמְּלֻכָּה וְתַנְתֵּן לָךְ וּמֵה־בִּקְשֹׁתֶךָ עַד־זֹוּצִי
 הַמְּלָכוֹת וְתַעֲשֶׂה: וְתַעַן אֶסְתֵּר הַמְּלֻכָּה וְתֹאמֹר
 אִם־מִצְּאֵתִי זֶזֶן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ
 טוֹב תִּתְּנֶנּוּ לִי נַפְשִׁי בְּשְׂאֲלֹתִי וְעַמִּי בְּבִקְשֹׁתִי:
 כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁבִּיד לְהָרוֹג וּלְאֹבֵד
 וְאֵלּוּ לַעֲבָדִים וּלְשִׁפּוֹזוֹת נִמְכַרְנוּ הַזֹּוֹרְשֵׁתִי כִּי
 אֵין הַצָּר שׁוֹהַ בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 אֲזוּשׁוּרוּשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמְּלֻכָּה מִי הוּא זֶה
 וְאִי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מָלְאוּ לְבָבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן:
 וְתֹאמֹר אֶסְתֵּר אִישׁ צָר וְאוֹיֵב הַמֶּן הָרַע הַזֶּה
 וְהַמֶּן נִבְעֵת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמְּלֻכָּה: וְהַמֶּלֶךְ
 קָם בַּזֹּוֹמָתוֹ מִבִּישְׁתָּה הַלַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבַּיִת וְהַמֶּן
 עָמַד לְבִקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמְּלֻכָּה כִּי
 רָאָה כִּי־כִלְתָה אֵלָיו הָרַעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ:
 וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבַּיִת וְאֶל־בַּיִת מִשְׁתֵּה
 הַלַּיִן וְהַמֶּן נָפַל עַל־הַמַּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ
 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לְכַבּוֹשׁ אֶת־הַמְּלֻכָּה עַמִּי
 בְּבַיִת הַדָּבָר יֵצֵא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הַמֶּן זָרְפוּ:
 וַיֹּאמֶר זָרְבוּנָה אֲזוּד מִן־הַסְּרִיסִים לִפְנֵי

הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה-הָעֵץ אֲשֶׁר-עָשָׂה הַמֶּן לְמַרְדֵּכִי
אֲשֶׁר דִּבֶּר-טוֹב עַל-הַמֶּלֶךְ עַמּוּד בְּבֵית הַמֶּן
גָּבַהּ וְזוֹמְשִׁים אִמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהוּ עָלָיו:
וַיִּתְּלוּ אֶת-הַמֶּן עַל-הָעֵץ אֲשֶׁר-הֵכִין לְמַרְדֵּכִי
וְזוֹמֵת הַמֶּלֶךְ שָׁכָחָה: פ ת א בַּיּוֹם הַהוּא גָּתוּן
הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ לְאַסְתֵּר הַמְּלֹכָה אֶת-בֵּית
הַמֶּן צָרַר הַיְהוּדִים וּמַרְדֵּכִי בָּא לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ כִּי-הִגִּידָה אֶסְתֵּר בְּמֵה הוּא-לָהּ: ו וַיִּסַּר
הַמֶּלֶךְ אֶת-טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הָעֵבִיר בְּהַמֶּן וַיִּתְּנָהּ
לְמַרְדֵּכִי וַתֵּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת-מַרְדֵּכִי עַל-בֵּית
הַמֶּן: פ ג וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפְּלֵ
לִפְנֵי רַגְלָיו וַתִּתְּזוּן-לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת-רַעַת
הַמֶּן הָאֲנָגִי וְאֵת מוֹזְשִׁבְתּוֹ אֲשֶׁר וּזְשָׁב עַל-
הַיְהוּדִים: ד וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שַׂרְבִּיט
הַזֶּהָב וַתִּקֶּם אֶסְתֵּר וַתַּעֲבֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
ה וַתֹּאמֶר אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם-מִצְּאֵתִי זָוֶן
לִפְנָיו וְכֹשֶׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי
בְּעֵינָיו יִכְתֹּב לְהָשִׁיב אֶת-הַסְּפָרִים מוֹזְשִׁבַת
הַמֶּן בֶּן-הַמְּלֹכָה הָאֲנָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאֵבֶד אֶת-
הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ: ו כִּי

אִיכָכָה אוֹכַל וּרְאִיתִי בָרָעָה אֲשֶׁר־יִמָּצֵא
אֶת־עַמִּי וְאִיכָכָה אוֹכַל וּרְאִיתִי בְּאֶבֶן
מוֹלֶדֶתִי: ^ו וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲזֻשׁוּרֶשׁ לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה וּלְמַרְדָּכַי הַיְהוּדִי הַנֶּהָה בֵּית־הַבַּיִת
לְאֶסְתֵּר וְאֵתוֹ תָּלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלוּ יָדוֹ
בַּיהוּדִים: ^ה וְאַתֶּם כֹּתְבוּ עַל־הַיְהוּדִים
כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְזוֹתְמוּ בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ כִּי־כָתַב אֲשֶׁר־נִכְתַּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ
וְזוֹתוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב: ^ו וַיִּקְרָאוּ
סְפָרֵי־הַמֶּלֶךְ בַּעַת־הַהִיא בְּזוֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי
הוּא־זוֹדֶשׁ סִיּוֹן בְּשָׁלוֹשָׁה וָעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכְתַּב
כָּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה מַרְדָּכַי אֶל־הַיְהוּדִים וְאֵל
הָאֲזֻשְׁדָּרְפָּנִים וְהַפּוֹזוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת אֲשֶׁר
יָמְהוּ וְעַד־כּוֹשׁ שֶׁבַע וָעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה
מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם כָּל־שָׁנָה וְאֵל־
הַיְהוּדִים כְּכַתְּבָם וְכָל־שׁוֹנָם: ^ז וַיִּכְתַּב בְּשֵׁם
הַמֶּלֶךְ אֲזֻשׁוּרֶשׁ וַיְזוֹתֵם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח
סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בְּסוּסִים רַכְבֵּי הָרָכֶשׁ
הָאֲזֻשְׁתָּרְנַיִם בְּנֵי הָרַמְכִּים: ^ח אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ
לַיְהוּדִים | אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וָעִיר לְהַקְהֵל

וְלַעֲמֹד עַל-נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד
 אֶת-כָּל-זוּיִל עִם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טָף
 וְנָשִׁים וְשָׁלָלם לְבוּז: י בַּיּוֹם אֲזוּד בְּכָל-מְדִינֹת
 הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ בְּשָׁלוּשָׁה עָשָׂר לְאֻדֶּשׁ
 שְׁנַיִם-עָשָׂר הוּא-אֻדֶּשׁ אֲדָר: * פֶּתַח־שָׁנָן הַכְּתָב
 לְהַעֲתִיק דָּת בְּכָל-מְדִינָה וּבְמְדִינָה גָּלוּי לְכָל-
 הָעַמִּים וְלַהֲלוֹת ^{הַיְהוּדִים} הַיְהוּדִים ^{עַתְדִים} עַתְדִים לַיּוֹם
 הַזֶּה לְהַנָּקָם מֵאִיְבֵיהֶם: † הָרָצִים רָכְבֵי הָרֶכֶשׁ
 הָאֲזוּשִׁתָּרִים יֵצְאוּ מִבְּהֵלִים וּדְרוֹזוּפִים בְּדַבַּר
 הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה: † וּמֶרְדֵּכִי
 יֵצֵא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלָבוֹשׁ מַלְכוּת תִּכְלֹת וְזוֹזֹר
 וְעֵטֶרֶת זָהָב גְּדוּלָה וְתַכְרִיף בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְהַעִיר
 שׁוֹשֵׁן צְהֻלָה וְשִׁמּוֹזָה: † לַיְהוּדִים הִיטָה אוֹרָה
 וְשִׁמּוֹזָה וְשָׁשׂוֹן וִיקָר: † וּבְכָל-מְדִינָה וּבְמְדִינָה
 וּבְכָל-עִיר וְעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר דָּבַר-הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ
 מֵגִיעַ שִׁמּוֹזָה וְשָׁשׁוֹן לַיְהוּדִים מִשְׁתָּה וַיּוֹם טוֹב
 וְרַבִּים מֵעַמֵי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים כִּי-נִפְלַח פֶּזוּד-
 הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם: † וּבְשָׁנַיִם עָשָׂר אֻדֶּשׁ
 הוּא-אֻדֶּשׁ אֲדָר בְּשָׁלוּשָׁה עָשָׂר יוֹם כִּי אֲשֶׁר
 הִגִּיעַ דְּבַר-הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהַעֲשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר

שָׁבְרוּ אִיבֵי הַיְהוּדִים לְשָׁלוֹט בָּהֶם וּנְהַפּוּךְ הוּא
 אֲשֶׁר יִשְׁלֹטוּ הַיְהוּדִים הַמָּוֶה בְּשֵׁנְאֵיהֶם:
 ב נִקְהָלוּ הַיְהוּדִים בְּעֵרְיָהֶם בְּכָל־מְדִינֹת
 הַמְּלֶכֶת אַזּוֹשׁוּרוֹשׁ לְשָׁלוֹחַ יָד בַּמִּבְקָשִׁי רַעְתָּם
 וְאִישׁ לֹא־עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי־נִפְּל פּוֹזֵדִם עַל־כָּל־
 הָעַמִּים: ג וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וְהָאֹזְשֵׁדֵרֶפְנִים
 וְהַפּוֹזֹזֹת וְעֵשִׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ בְּנִשְׂאִים
 אֶת־הַיְהוּדִים כִּי־נִפְּל פּוֹזֵד־מֶרְדֵּכִי עֲלֵיהֶם:
 ד כִּי־גָדוֹל מֶרְדֵּכִי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ הוֹכֵר
 בְּכָל־הַמְּדִינֹת כִּי־הָאִישׁ מֶרְדֵּכִי הוֹכֵר
 וְגָדוֹל: ה וַיָּכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל־אִיבֵיהֶם מִכַּת־
 זָרֵב וְהָרָג וְאָבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְּשֵׁנְאֵיהֶם כְּרִצּוֹנָם:
 ו וּבְשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאָבְדָן זֹמֶשׁ
 מֵאוֹת אִישׁ: ז וְאֵת | פֶּרְשֵׁנְדָתָא וְאֵת | דִּלְפּוֹן
 וְאֵת | אֶסְפָּתָא: ח וְאֵת | פּוֹרְתָא וְאֵת | אֲדִלְיָא
 וְאֵת | אֲרִיֶּדְתָא: ט וְאֵת | פֶּרְמִשְׁתָּא וְאֵת | אֲרִיסִי
 וְאֵת | אֲרִיֶּדִי וְאֵת | וַיּוֹתָא: י עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הַמֶּן
 בֶּן־הַמְּדִנְתָא צִרְרַה הַיְהוּדִים הָרְגוּ וּבִבְזָה לֹא
 שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: יא בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפָּר
 הַהָרוּגִים בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: יב וַיֹּאמֶר

הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר הַמְּלֻכָּה בְּשׁוֹשֵׁן הַבֵּיִרָה הַרְגֹוּ
הַיְהוּדִים וְאִבְדוּ זִמְמַשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֶשְׂרֵת
בְּנֵי־הַבָּן בְּשָׂאֵר מַדְיָנוֹת הַמֶּלֶךְ מִהָ עָשׂוּ וּבִמְהֵרָה
שִׂאֲלֹתָךְ וַיִּצְטַן לְךָ וּבִמְהֵרָה בִּקְשֹׁתֶךָ עוֹד וְתַעֲשֵׂה:
וְתֹאמַר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִצְטַן אִם־
מִזֹּר לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשֵׁן לַעֲשׂוֹת כְּדַת הַיּוֹם
וְאֵת עֶשְׂרֵת בְּנֵי־הַבָּן יִתְּלוּ עַל־הָעֵץ: ^י וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְהַעֲשׂוֹת כִּן וְתִצְטַן דָּת בְּשׁוֹשֵׁן וְאֵת
עֶשְׂרֵת בְּנֵי־הַבָּן תִּתְּלוּ: ^י וַיִּקְהָלוּ ^{וְהַיְהוּדִים} הַיְהוּדִים
אֲשֶׁר־בְּשׁוֹשֵׁן אִם בַּיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ
אָדָר וַיְהִי־גֹו בְּשׁוֹשֵׁן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וּבְבֹהַה
לֹא שָׁלוּזוּ אֶת־יָדָם: ^י וּשְׂאֵר הַיְהוּדִים אֲשֶׁר
בְּמַדְיָנוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהָלוּ וְעָמְדוּ עַל־נַפְשָׁם וְנוֹזְזוּ
מֵאִי־בֵיתָם וְהָרוּגוּ בְּשִׁנְאֵיתָם זִמְמִשָּׁה וְשִׁבְעִים
אֲלָף וּבְבֹהַה לֹא שָׁלוּזוּ אֶת־יָדָם: ^י בַּיּוֹם־
שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אָדָר וְנוֹזְזוּ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר
בּוֹ וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׁמּוּזָה: ^י וְהַיְהוּדִים
וְהַיְהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוֹשֵׁן נִקְהָלוּ בְּשִׁלּוֹשָׁה עָשָׂר
בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹזְזוּ בְּזִמְמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ
וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׁמּוּזָה: ^י עַל־כֵּן

הַיְהוּדִים הַפְּרוּזִים הַפְּרוּזִים הַיִּשְׁבִּים בְּעָרֵי הַפְּרוּזוֹת
עֲשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
שְׂמֹנֶה וּבִשְׁתֵּי וַיּוֹם טוֹב וּבִשְׁלֹשׁ מִנּוֹת אִישׁ
לָרַעְהוּ: ^פ וַיִּכְתֹּב מֶרְדֵּכַי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־
מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲחֻשְׁוֹרוּשׁ הַקְּרוּבִים
וְהַרְזוּקִים: ^ס לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת עֲשִׂים אֶת
יוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם־זִמְשָׁה
עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: ^{סב} כִּימִים אֲשֶׁר־זָזוּ
בָּהֶם הַיְהוּדִים מֵאֲבֹתָהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּךְ
לָהֶם בְּמִצּוֹן לְשִׂמְחָה וּבִמְאֹכֶל לַיּוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת
אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֵּה וְשִׂמְחָה וּבִשְׁלֹשׁ מִנּוֹת אִישׁ
לָרַעְהוּ וּבִמְתֵנּוֹת לְאֲבִינִים: ^{סג} וְקִבַּל הַיְהוּדִים אֶת
אֲשֶׁר־הִזְזוּ לַעֲשׂוֹת וְאֶת אֲשֶׁר־כָּתַב מֶרְדֵּכַי
אֲלֵיהֶם: ^{סד} כִּי הָבִין בֶּן־הַמֶּדְתָּא הָאֲנָנִי צִרַר
כָּל־הַיְהוּדִים וְזָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים לְאַבְדֵם
וְהַפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרֵל לְהָמָם וּלְאַבְדֵם:
^{סה} וּבָבֶאֱה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב
מִזִּשְׁבֹּתוֹ הָרַעַת אֲשֶׁר־זָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים עַל־
רִאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ: ^{סז} עַל־כֵּן

קראו לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר עַל־
 כֵּן עַל־כָּל־דְּבַר הָאֲגֵרֶת הַזֹּאת וּמִה־רְאוּ עַל־
 כָּכָה וּבְמֵה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם: ^כ קִיְמוּ וְקַבְּלוּ
 הַיְהוּדִים | עֲלֵיהֶם | וְעַל־זִרְעָם וְעַל כָּל־הַנְּלוּיִם
 עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר לְהִיּוֹת עֲשִׂים אֶת־שְׁנֵי
 הַיָּמִים הָאֵלֶּה פְּכַתְבָּם וְכּוּמְנָם בְּכָל־שָׁנָה
 וּשְׁנָה: ^{כא} וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־
 יוֹר וְיוֹר בְּשִׁפְזוֹהָ וּבְשִׁפְזוֹהָ מִדִּינָהּ וּבְמִדִּינָהּ
 וְעִיר וְעִיר וַיְבִי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ
 הַיְהוּדִים וְזָכְרָם לֹא־יִסּוּף מִזִּרְעָם: ^{כב} וְתַכְתֵּב
 אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בֵּת־אֲבִיזוּיֵל וּמְרַדְכֵי הַיְהוּדִי
 אֶת־כָּל־תֵּקֶף לְקַיֵּם אֶת אֲגֵרֶת הַפּוּרִים הַזֹּאת
 הַשְּׁנִית: ^{כג} וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֶל־
 שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּבִמְאֵה מְדִינָה מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוּשׁ
 דְּבַר שָׁלוֹם וְאַמֶּת: ^{כד} לְקַיֵּם אֶת־יְמֵי הַפָּרִים
 הָאֵלֶּה בְּזִמְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר קָיִם עֲלֵיהֶם מְרַדְכֵי
 הַיְהוּדִי וְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִיְמוּ עַל־
 נַפְשָׁם וְעַל־זִרְעָם דְּבַר הַצּוּמוֹת וְזַעֲקָתָם:
^{כה} וּבִמְאֹר אֶסְתֵּר קָיִם דְּבַר הַפָּרִים הָאֵלֶּה
 וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר: ^{כו} י א וַיִּשֶׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוּשׁ | אֲחַשְׁוֵרוּשׁ |

מִסַּעַל־הָאָרֶץ וְאֵי הַיָּם: - וְכָל־מַעֲשֵׂה תִקְפוֹ
וּגְבוּרָתוֹ וּפְרָשֵׁת גְּדֻלַּת מַרְדֵּכַי אֲשֶׁר גְּדָלוֹ
הַמֶּלֶךְ הַלְוֵאִהֶם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַבְּרִי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי מְדֵי וּפְרָס: כִּי מַרְדֵּכַי הִלְהוּדִי
מִשְׁנֵה לְמֶלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ וְגָדוֹל לְהַלְהוּדִים וְרָצוּ
לְרַב אֲזוּזֵי דְרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדַבֵּר שָׁלוֹם לְכָל־
וְרָעוֹ:

ברכה אחר קריאת המגילה

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הַעוֹלָם, הָרַב אֵת רִיבֵנוּ,
וְחָדָן אֵת דִּינֵנוּ, וְהַנּוֹקֵם אֵת נַקְמַתֵנוּ, וְהַמְשַׁלֵּם
גְּמוּלָ לְכָל אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ, וְהַנּוֹפֵר לָנוּ מִצָּרֵינוּ, בְּרוּךְ אַתָּה
יְיָ, הַנּוֹפֵר לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל צָרֵיהֶם, הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ:

בשחרית מתחילין שושנת יעקב

אֲשֶׁר הִנֵּיא עֲצַת גּוֹיִם וַיִּפֹּר מִחֲשָׁבוֹת עַרְוֵמִים: בְּקוֹם
עַלֵּינוּ אָדָם רָשָׁע, נִצַּר זְדוֹן מִזָּרַע עַמְלֵק: גָּאָה
בְּעָשְׂרוֹ וּבְרָה לֹא בֹרָה, וּגְדָלָתוֹ יִקְשָׁה לוֹ לְכָד: דִּמְחָ בְּנַפְשׁוֹ
לְלָכַד וְנִלְכַד, בִּקְשָׁ לְחַשְׁמִיד וְנִשְׁמַד מִהָרָה: הָמֵן חוֹדִיעַ
אֵיבַת אֲבוֹתָיו וְעוֹרֵר שְׁנֵאת אַחִים לְפָנָיו: וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי
שְׂאוּל, כִּי בְחַמְלָתוֹ עַל אֲנָג נוֹלַד אוֹיֵב: זָמַם רָשָׁע לְהַכְרִית
צַדִּיק, וְנִלְכַד טָמֵא בְיַדֵי טָהוֹר: חָסַד גָּבַר עַל שְׁגָגַת אָב,
וְרָשָׁע הוֹסִיף חַטָּא עַל חַטָּאָיו: טָמֵן בְּלִבּוֹ מִחֲשָׁבוֹת

ערומו, ויתמכר לעשות רעה: ידו שלח בקרושי אל,
 כספו נתן להכרית זכרם: כראות מרדכי כי יצא קצף
 ודתי המן נתנו בשושן: לבש שק וקשר מספר וגזר צום
 וישב על האפר: מי זה יעמד לכפר שגגה ולמחל חטאת
 עון אבותינו: ניץ פרח מלילך, הן הדסה עמדה לעזר
 ישנים: פריסה הכהילו להמן להשקותו יין חמת תנינים:
 עמד בעשרו ונפל ברשעו, עשה לו עץ ונתלה עליו: פיהם
 פתחו כל יושבי תבל, כי פור המן נהפך לפורנו: צדיק
 נחלץ מיד רשע, אויב נתן תחת נפשו: קימו עליהם
 לעשות פורים ולשמח בכל שנה ושנה: ראית את תפלת
 מרדכי ואסתר, המן ובניו על העץ תלית:

שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת
 מרדכי: תשועתם היית לנצח, ותקותם בכל
 דור ודור: להודיע שכל קניד לא יבשו, ולא יכלמו
 לנצח כל החוסים בך: ארור המן אשר בקש לאבדי,
 ברוך מרדכי היהודי, ארורה זרש אשת מפחידו,
 ברוכה אסתר בעדי, ארורים כל הרשעים, ברוכים כל
 הצדיקים, וגם חרבונה זכור לטוב:

ואחר כך אומרים ואתה קדוש וכו', קדיש שלם בלא תתקבל, ובמוצאי
 שבת אומרים ויהי נועם ואתה קדוש, קדיש שלם, למנצח על אילת
 השחר, ק"י, ברכו, עלינו.

סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם
זה שמו נאה לו

תקון הכּלֵי

תקון נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד לְכֻלְיֵיהוֹת הַחֻטָּאִים
וְהוּא פָּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן

*

וּמִסְגָּל מְאֹד גַּם לְפִרְנָסָה וּלְהַצְלָחָה
בְּכֹל הָעֲנִינִים בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחֵהֶנּוּ
אֲשֶׁרֵי מִי שִׂיאֲמָרֵם בְּכֹל יוֹם

*

יְסֹדוֹ, תִּקְנֹנוּ, גְּלוּ וְצַוְהוּ לְפָרְסְמוּ לְכָל יִשְׂרָאֵל.
רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנוֹרָא אֹר הַגְּנוּז וְהַצְּפוּן
בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלְב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֵסֵלְב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

תקון הקללי

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים האמתיים שבדורנו, ולכל הצדיקים האמתיים שוכני עפר, קדושים אשר בארץ המה, ובפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה, רבנו נחמן בן פיגא, זכותו יגן עלינו, שגלה תקון זה.

לכו נרננה ליהנה גריצה לצור ישענו: נקדמה פניו בתודה בזמירות גריע לו: כי אל גדול יהנה ומלך גדול על כל אלהים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה ברחילו ורחימו על ידי שהוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

טז * מכתם לדוד שמרני אל פי חסיתי בך:
ב אמרת ליהוה אדני אתה טובתי בל עליך:
ג לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל תפציר
ד ירבו עצבותם אחר מתרו בל אסף
ה נספיהם מדם ובל אשא את שמותם על שפתי:
ו יהוה מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי:
ז חבלים נפלוי לי בנעמים אף נחלת שפרה עלי:
ח אברך את יהוה אשר יעצני אף לילות יסרוני
ט כליותי: ט שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני
בל אמוט: ט לכן | שמח לבי ויגל פבודי אף
בשרי ישבן לבטח: ט כי | לא תעזב נפשי לשאול
לא תתן חסידך לראות שחת: ט תודיעני ארח
חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימינך
נצח:

תקון הכללי

לב * לְדוֹד מְשָׁכִיל אֲשֶׁר־י נְשׂוּי־פֶשַׁע כָּסוּי חֲטָאָה:
ב אֲשֶׁר־י אָדָם לֹא יִחְשַׁב יְהוָה לוֹ עוֹן וְאִין
בְּרוּחוֹ רַמְיָה: ג כִּי־הִחַרְשֵׁתִי בְּלוֹ עֲצָמַי בְּשִׂאֲנֹתַי
כָּל־הַיּוֹם: ד כִּי | יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדְךָ נְחַפְּךָ
לְשֵׁדִי בְּחֶרְבֵנִי קוֹץ סֵלָה: ה חֲטָאֹתַי אֹדִיעֶךָ וְעוֹנֵי
לֹא־כִסִּיתִי אֲמַרְתִּי אֹרֵחַ עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה וְאַתָּה
נִשְׂאֵת עוֹן חֲטָאֹתַי סֵלָה: ו עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל
כָּל־הַסִּיד | אֱלֹהִי לְעַת מְעַא רַק לְשֹׁטֵף מִיָּם רַבִּים
אֱלֹהֵי לֹא יִגִּיעוּ: ז אַתָּה | סִתַּר לִי * מִצַּר תַּעֲרַנִּי
רַגְלִי פִלַּט תְּסוּבְּבֵנִי סֵלָה: ח אֲשֶׁכִּילְךָ | וְאוֹרְךָ
בְּדַרְדְּרוֹ תִלְךָ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינַי: ט אֶל־תִּהְיוּ |
פְּסוּס כְּפֶרֶד אִין הַבֵּין בְּמַתְגֻּרְסָן עֲדִיו לְבָלוֹם
בַּל קָרַב אֱלֹהִי: י רַבִּים מְכֹאֲזִבִּים לְרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ
בִּיהוָה חֶסֶד יִסּוּבְּבֵנוּ: יא שְׂמַחוּ בִיהוָה וְגִילוּ
עֲדִיקִים וְחֶרְנִינוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא * לְמַנְעֵחַ מוֹמֹזֵר לְדוֹד: ב אֲשֶׁר־י מְשָׁכִיל אֶל־
דָּל בַּיּוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ יְהוָה: ג יְהוָה | יִשְׁמְרֵהוּ
וַיִּחִיֵּהוּ וְאֲשֶׁר בְּאֶרֶץ וְאֶל־תִּתְּנֵהוּ בְּנַפְשׁ אִיְבָיו:
ד יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל־עַרְשׂ דְּוֵי כָּל־מְשַׁכְּבוֹ הַפִּכֵּת
בְּחִלּוֹ: ה אֲנִי־אֲמַרְתִּי יְהוָה חֲנִנִי רַפְּאָה נַפְשִׁי
כִּי־חֲטָאֹתַי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתִי יָמוּת
וְאֶבֶד שְׁמוֹ: ז וְאִסְּבָא לְרֵאוֹת | שׂוֹא יִדְבַר לְבוֹ

(* אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עיין בלקור"מ ח"א סי' רג)

תקון הכללי

יִקְבֹּץ אָזוֹן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ה' יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ
כָּל־שֹׁנְאֵי עָלַי | יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִּי: ט' דְּבַר־בְּלִיעַל
יַעֲזֹק בּוֹ וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם: י' גַּם־אִישׁ
שְׁלוֹמִי | אֲשֶׁר־בִּטַּחְתִּי בּוֹ אוֹכַל לַחֲמֵי הַגְּדִיל עָלַי
עָקַב: י"א וְאַתָּה יְהוָה חָנּוּן וְחַקִּימֵנִי וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם:
י"ב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי־חָפְצָתָּ בִּי כִּי לֹא־יִרְעֶה אִיבִי
עָלַי: י"ג וְאֲנִי בְּתַמִּי תִּמְכַּת בִּי וְתַעֲזִיבֵנִי לְפָנֶיךָ
לְעוֹלָם: י"ד בְּרוּךְ יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם
וְעַד־הָעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

מב * לַמְּנַצֵּחַ מִשְׁפִּיל לְבַנְי־קִרְחָ: ב' כְּאֵיל תַּעְרַג
עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם בֵּן נַפְשֵׁי תַעְרַג אֲלֵיךָ אֱלֹהִים:
ג עֲמָאָה נַפְשֵׁי | לְאֱלֹהִים לְאֵל חַי מְתֵי אָבוֹא
וְאַרְאֶה פָּנַי אֱלֹהִים: ד' הִיִּתְהַלֵּי דַמְעֵתִי לָחֶם יוֹמָם
וְלַיְלָה בְּאֵמֶר אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אֵיךָ אֱלֹהֶיךָ: ה' אֵלֶּה
אֲזַכְּרָה | וְאֲשַׁכְּחָה עָלַי | נַפְשֵׁי כִּי אֶעֱבֹר | בְּסֶף
אֲדָדִים עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה הַמּוֹן
חוֹנֵג: ו' מַה־תִּשְׁתַּוְּחַתִּי | נַפְשֵׁי וְתַהֲמֵי עָלַי הוֹחֲלֵי
לְאֱלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדְנֹו יִשׁוּעוֹת פָּנָיו: ז' אֱלֹהֵי עָלַי
נַפְשֵׁי תִשְׁתַּוְּחַח עַל־כֵּן אֲזַכְּרֶךָ מֵאַרְצֵי יַרְדֵּן
וְחַרְמוֹנִים מִהַר מְצַעֵר: ח' תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרָא
לְקוֹל צַנּוּרִיךָ כָּל־מִשְׁבְּרִיךָ וְגַלְיָךָ עָלַי עֲבְרוּ:
ט יוֹמָם | יַעֲזֹה יְהוָה | תִּסְדּוּ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי
תִּפְלָה לְאֵל תְּיִי: י' אוֹמְרָה | לְאֵל סִלְעֵי לְמָה

תקון הפללי

שְׂכַחְתָּנִי לְמַה־קֹּדֶר אֱלֹהִי בְּלַחֵץ אוֹיֵב: « בְּרָצַח |
בְּעַצְמוֹתַי חֲרַפוּנִי צוֹרְרֵי בְּאִמְרָם אֵלַי כָּל־הַיּוֹם
אֵיךְ אֱלֹהֶיךָ: יב מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי | נַפְשִׁי וּמַה־תִּתְּהַמִּי
עָלַי הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדְנֹו יִשׁוּעַת פָּנָי
וְאֱלֹהֵי:

נט « לְמַנְצָה אֶל־תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְּתָם בְּשִׁלַּח
שָׂאוֹל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: כ הַצִּילֵנִי
מֵאוֹיֵבִי | אֱלֹהֵי מִמְתְּקוֹמִי תִשְׁנֹבְנִי: ג הַצִּילֵנִי
מִפְּעֵלֵי אֹן וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה
אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עֲזִים לֹא־פִשְׁעֵי וְלֹא־
חַטָּאתֵי יְהוָה: ה בְּלִי־עוֹן יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנִי עוֹדָה
לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים | עֲבֹאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַקִּיצָה לְפָקֶד כָּל־הַגּוֹיִם אֶל־תַּחֲזֹן
כָּל־בְּגַדֵי אֹן סָלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב יַחֲמוּ כַּפְּלָב
וַיִּסּוּבְבוּ עִיר: ח הִנֵּה | יִפְּיֵעוֹן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת
בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק־
לָמוֹ תִלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: י עוֹז אֱלֹהִי אֲשַׁמְרָה כִּי־
אֱלֹהִים מִשְׁנֹבֵי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי יְקֹדְמֵנִי אֱלֹהִים
יִרְאֵנִי בְּשֹׁרְרֵי: יב אֶל־תִּהְרָגִם | פֶּן־יִשְׁכַּחוּ עַמִּי
הַנִּיעַמּוּ בְּחִילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מִגִּבּוֹרֵי אֲדָנֶי: יג חַטָּאת־
פִּימוֹ דְּבַר־שִׁפְתֵימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגִאוֹנָם וּמֵאֲלָה
וּמִבְּחַשׁ יִסְפְּרוּ: יד כָּל־הַ בְּחִמָּה כָּל־הַ וְאֵינָמוֹ וַיִּדְעוּ
כִּי־אֱלֹהִים מוֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סָלָה:

תקון הקללי

טו וַיֵּשְׁבוּ לָעָרֵב יַהֲמוּ כַּכֶּלֶב וַיִּסּוּבְבוּ עִיר: טז הַמָּה
יְנִיעוֹן לֶאֱכֹל אִם-לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְיִנוּ: יז וְאָנִי |
אֲשִׁיר עֲזָה וְאַרְגֵּן לַבֶּקֶר הַסֹּדֵף כִּי-הָיִיתָ מִשָּׁנָב לִי
וּמְנוּס בַּיּוֹם עַר-לִי: יח עֲזִי אֵלֶיךָ אֲזַמְרָה כִּי-אֱלֹהִים
מִשָּׁנָבִי אֱלֹהֵי הַסֹּדֵף:

עז * לְמַנְעַח עַל-יְדוּתוֹן לְאֶסֶף מִזְמוֹר: ב קוֹלִי *
אֶל-אֱלֹהִים וְאַעֲעֶקֶה קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין
אֵלַי: ג בַּיּוֹם עָרְתִּי אֲדַנִּי דָרְשָׁתִּי יָדִי | לִילָה גִּגְרָה
וְלֹא תִפּוֹג מֵאַנָּה הַנְּחָם נִפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים
וְאַחֲמִיָּה אֲשִׁיחָה | וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזֹת
שְׁמֵרוֹת עֵינַי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמַיִם
מִקְדָּם שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה נְגִינָתִי בַלִּילָה
עַם-לִבְבִי אֲשִׁיחָה וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי: ח הֲלֵעוֹלָמִים
יִזְנַח | אֲדַנִּי וְלֹא-יִסִּיף לְרַצוֹת עוֹד: ט הָאֶפֶס לְנִצַּח
חֲסִדוֹ גָּמַר אָמַר לָדָר וְדָר: י הַשִּׁכַּח חַנּוּת אֵל
אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאָמַר חֲלוּתִי הִיא
שָׁנוֹת יָמַיִן עֲלִיּוֹן: יב אֲזַכְּרָה מַעַלְלֵי-יָהּ כִּי-אֲזַכְּרָה
מִקְדָּם פְּלֹאֵף: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּךְ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ
אֲשִׁיחָה: יד אֱלֹהִים בְּקֹדֶשׁ דְּרָכָךְ מִי-אֵל גְּדוֹל
בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה הָאֵל עֲשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעַת בְּעַמִּים
עֲזָה: טז גְּאֻלַּת בְּזֹרְעַ עֶמֶךָ בְּנִי-יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה:
יז רָאוּךָ פְּנִים | אֱלֹהִים רָאוּךָ פְּנִים יְחִילוּ אֵף יִדְגְּזוּ

* באמרוך אל אלהים תכווין המילוי בזה אליהם למייד אליהם למייד חיי יו"ד מ"ם

תקון הפללי

תהמות: ^ח זרמו מים | עבות קול נתנו שחקים
אף־הצפיד יתחלכו: ^ט קול רעמד | בגלגל האירו
ברקים תבל רגזה ותרעש הארץ: ^כ פים דרפק
ושבילך במים רבים ועקבותיה לא נדעו:
^{כא} נחית כעאן עמד ביד־משה ואהרן:

צ * תפלה למשה איש־האלהים ארני מעון אתה
היית לנו בדר ודר: ^ב בטרם | הרים ילדו
ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד־עולם אתה אל:
^ג תשב אנוש עד־דכא ותאמר שובו בני־אדם:
^ד כי אלה שנים בעיניך פיום אתמול פי יעבר
ואשמורה בלילה: ^ה זרמתם שנה יהיו בבקר
כהעיר יחלף: ^ו בבקר יציץ וחלף לערב ימולל
ויבש: ^ז כי־כלינו באפק ובחמתך נבהלנו:
^ח שתה עונותינו לנגדך עלמנו למאור פניך: ^ט פי
כל־ימינו פנו בעברתך פלינו שנינו כמור־הנה:
^י ימי־שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת |
שמונים שנה ורהבם עמל ואון פי־נו חיש ונעפה:
^{יא} מי־יודע עז אפק וכיראתך עברתך: ^{יב} למנות
ימינו פן הודע ונבא לבב חכמה: ^{יג} שובה יהוה
עד־מתי והנחם על־עבדיך: ^{יד} שבענו בבקר
חסדך ונרננה ונשמחה בכל־ימינו: ^{טו} שמחנו
פימות עניתנו שנות ראינו רעה: ^{טז} יראה אל־
עבדיך פעלך והדרך על־בניהם: ^{יז} ויהי | נעם

תקון הפללי

אֲרָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

קָה א הודו ליהוה קראו בשמו הודיעו בעמים
עלילותיו: ב שירו-לו זמרו-לו שיחו בכל-
גפלאותיו: ג התהללו בשם קדשו ישמח לב א
מבקשי יהוה: ד דרשו יהוה ועזו בקשו פניו
תמיד: ה זכרו גפלאותיו אשר-עשה מפתיו
ומשפטי-פיו: ו זרע אברהם עבדו בני יעקב
בחיריו: ז הוא יהוה אלהינו בכל-הארץ
משפטיו: ח זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף
דור: ט אשר פרת את-אברהם ושבועתו לישחק:
י ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם:
יא לאמר לך אתן את-ארץ-כנען חבל נחלתכם:
יב בהיותם מתי מספר כמעט ונרים בה:
יג ויתהלכו מגוי אל-גוי מממלכה אל-עם אחר:
יד לא-הניח אדם לעשקם ויזכח עליהם מלכים:
טו אל-תגעו במשיחי ולנביאי אל-תרעו:
טז ויקרא רעב על-הארץ כל-מטה-להם שבר:
יז שלא לפניהם איש לעבד נמכר יוסף: יח ענו
בכבל רגלו ברזל באה נפשו: יט עד-עת
בא-דברו אמרת יהוה צרפתהו: כ שלא מלך
ויתירהו משל עמים ויפתחהו: כא שמו אדון
לביתו ומשל בכל-קנינו: כב לאסר שריו בנפשו

תקון הקללי

וּזְקַנְיוּ יַחֲפִים: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצִּיּוֹן וַיַּעֲקֹב בַּר
בְּאֶרֶץ חָם: כד וַיִּפֹּר אֶת־עֲמוּ מָאֵד וַיַּעֲמֵהוּ
מִצִּיּוֹן: כה הִפֵּךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עֲמוֹ לְהַתְּנִיחַ בְּעַבְדֵי
כו שָׁלַח מֹשֶׁה עֲבָדָיו אַחֲרָיו אֲשֶׁר בְּחֶרֶב־בוֹ: כז שָׁמַר
בָּם דְּבָרֵי אֱתוֹתָיו וּמִפְּתִיּוֹת בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח
חֹשֶׁךְ וַיַּחֲשֹׁךְ וְלֹא־מָרוּ אֶת־דְּבָרוֹ: כט הִפֵּךְ אֶת־
מִימֵיהֶם לָדָם וַיָּמַת אֶת־דִּנְתָם: ל שָׂרַץ אֲרָצָם
עֲפָרָדַעִים בְּחֹדְרֵי מַלְכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרַב
בָּנִים בְּכָל־גְּבוּלָם: לב נָתַן גְּשָׁמֵיהֶם בְּרַד אִישׁ
לְהַבֹּת בְּאֲרָצָם: לג וַיִּדְּ גַפְנֵם וּתְאֵנֹתָם וַיִּשְׁפֹּר עֵץ
גְּבוּלָם: לד אָמַר וַיָּבֹא אֲרָבָה וַיִּלַּק וְאִין מִסְפָּר:
לה וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאֲרָצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אֲדָמָתָם:
לו וַיִּדְּ כָּל־בְּכוֹר בְּאֲרָצָם רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם:
לז וַיּוֹצֵאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאִין בַּשְּׁבָטִיו כּוֹשֵׁל:
לח שָׂמַח מִצִּיּוֹן בְּעֵצָתָם כִּי־נִפְל פַּחַדָם עֲלֵיהֶם:
לט פָּרַשׁ עֵינָיו לְמַסָּךְ וְאִישׁ לְהֹאִיר לִילָה: מ שָׁאֵל
וַיָּבֹא שָׁלוֹ וְלָחֶם שָׁמַיִם יִשְׁבִיעֵם: מא פָּתַח עֵזֶר
וַיִּזְוֹבוּ מַיִם הִלְכוּ בַּעֲצֵיֹת נִהָר: מב כִּי־זָכַר אֶת־
דְּבַר קִדְשׁוֹ אֶת־אֲבֵרָתָם עֲבָדָיו: מג וַיּוֹצֵא עֲמוֹ
בְּשִׁשׁוֹן בְּרָגָה אֶת־בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת
גֹּזִים וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר | יִשְׁמְרוּ
תְּקִיּוֹת וְתוֹרֹתָיו יִנְעֲרוּ הַלְלוּיָהּ:

תקון הקללי

קלוז * על־נְהַרֹות | בְּכַל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם־בְּכִינוּ
בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן: ב על־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ
כ פְּנֹרוֹתֵינוּ: ג כִּי שָׁם שָׁאלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר־יְשִׁיר
ד ותוֹלְלֵינוּ שְׁמַחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ה אִיךָ נָשִׁיר
ה את־שִׁיר־יְהוָה עַל אֲדָמַת נֹכַר: ו אִם־אֲשַׁכַּח
ו יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ז תִּדְבַק לְשׁוֹנֵי | לְחַפֵּי
ז אִם־לֹא אֲזַכְּרֵכִי אִם־לֹא אֶעֱלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל
ח רֹאשׁ שְׁמַחָתִי: ט זָכַר יְהוָה | לְבָנֵי אֲדוּם אֶת יוֹם
ח יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ | עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ:
ט בַּת־בְּבַל הַשְּׂדוּדָה אֲשֶׁר־י שִׁשְׁלֹם־לָךְ אֶת־
י גְּמוּלָךְ שְׁנִמְלֶתֶ לָנוּ: י אֲשֶׁר־י שִׁיֵּאֲחוּ וְנַפֵּץ אֶת־
עַל־לִיךְ אֶל־הַפֶּלַע:

קנ * הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ־אֵל בְּקֹדֶשׁוֹ הַלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ
עִזּוֹ: ב הַלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרָתוֹ הַלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדָלוֹ:
ג הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנִבְל וּכְנֹזֶר:
ד הַלְלוּהוּ בַתֶּף וּמְחֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעִנָּב:
ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצִלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצִלֵי תְרוּעָה:
ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְהוָה הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יהנה שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל:
ותשועת צדיקים מיהנה מעוזם בעת צרה: ויעזרם יהנה ויפלטם ויפלטם
מרשעים ויושיעם פי חסו בו:

הספר הקדוש הזה נרפס
לזכות
אליעזר שלמה בן מרים
הקב"ה יעזור שיצליח ברו"ג
ויזכה לאריכות ימים ושנים טובות
בבריאות השלימה, וירוו ממנו הוריו
רוב נחת ואושר דקדושה אמן.

הספר הקדוש הזה נרפס
לזכות
חנה בת מרים
הקב"ה יעזור שתצליח ברו"ג
ותזכה למצוא את זיווגה ההגון במהרה
ותזכה לאריכות ימים ושנים טובות
בבריאות השלימה וירוו ממנה
הוריה רוב נחת ואושר דקדושה, אמן.

הספר הקדוש הזה נדפס
לעילוי נשמת
מרת שלומצ'ה ע"ה
בת הרה"צ ר' ישראל אריה זצ"ל
נפטרה ח' באייר תשנ"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

הספר הקדוש הזה נדפס
לעילוי נשמת
הרבנית הצדקת
מרת מלכה ע"ה
בת הגאון הצדיק
רבי חיים שלמה ז"ל
נפטרה ח' חשוון תש"ן
ת.נ.צ.ב.ה.